İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ULUSAL PEYZAJ MİMARLIĞI ORTAMINDA KURAM VE PRATİK İLİŞKİSİNE YORUMLAYICI BİR BAKIŞ

DOKTORA TEZİ

Çisem DEMİREL KOYUN

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Peyzaj Mimarlığı Programı

MART 2025

İSTANBUL TEKNİK ÜNİVERSİTESİ ★ LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ULUSAL PEYZAJ MİMARLIĞI ORTAMINDA KURAM VE PRATİK İLİŞKİSİNE YORUMLAYICI BİR BAKIŞ

DOKTORA TEZİ

Çisem DEMİREL KOYUN
(502172606)

Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Peyzaj Mimarlığı Programı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ebru ERBAŞ GÜRLER

MART 2025

ISTANBUL TECHNICAL UNIVERSITY ★ GRADUATE SCHOOL

AN INTERPRETIVE VIEW OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THEORY AND PRACTICE IN THE NATIONAL LANDSCAPE ARCHITECTURE ENVIRONMENT

Ph.D. THESIS

Çisem DEMİREL KOYUN
(502172606)

Department of Landscape Architecture

Landscape Architecture Programme

Thesis Advisor: Assist. Prof. Dr. Ebru ERBAŞ GÜRLER

MARCH 2025

İTÜ, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nün 502172606 numaralı Doktora Öğrencisi Çisem DEMİREL KOYUN, ilgili yönetmeliklerin belirlediği gerekli tüm şartları yerine getirdikten sonra hazırladığı "ULUSAL PEYZAJ MİMARLIĞI ORTAMINDA KURAM VE PRATİK İLİŞKİSİNE YORUMLAYICI BİR BAKIŞ" başlıklı tezini aşağıda imzaları olan jüri önünde başarı ile sunmuştur.

Tez Danışmanı : **Doç. Dr. Ebru ERBAŞ GÜRLER**
İstanbul Teknik Üniversitesi

Jüri Üyeleri : **Prof. Dr. İpek AKPINAR AKSUGÜR** .....
İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü

Doç. Dr. Melih BOZKURT
İstanbul Teknik Üniversitesi …….

Prof. Dr. Ervin GARİP …….
İstanbul Teknik Üniversitesi

Doç. Dr. Funda BAŞ BÜTÜNER …….
Orta Doğu Teknik Üniversitesi

Teslim Tarihi : 09 Ocak 2025
Savunma Tarihi : 14 Mart 2025

Aileme ve tüm meslektaşlarıma,

ÖNSÖZ

Bu çalışmayı hazırlama sürecinde, akademik ve kişisel gelişimime eşsiz katkılar sunan değerli hocalarım, iş arkadaşlarım, ailem ve destekçilerime içtenlikle teşekkür etmek istiyorum. Öncelikle, danışmanım Doç. Dr. Ebru ERBAŞ GÜRLER'e özel bir teşekkür borçluyum. Aynı sorgulamalar içinde birlikte yol alan iki zihin olarak bana sağladığı mentörlük, bu süreçte benim için eşsizdi. Rehberliği, anlayışı ve vizyonuyla akademik yolculuğumu şekillendiren en önemli figürlerden biri oldu. Bugün hem araştırmacı kimliğime hem de kişiliğime katkısı, eminim ki hayatım boyunca aydınlık bir iz olarak kariyerimi takip edecek. Öğrencilik sürecim bitse de hala kendisinden öğreneceğim çok şey olduğuna inanıyorum.

Doktora tez izleme komitemdeki değerli hocalarımın geçtiğimiz beş yıl süresince yalnızca araştırmam değil, mesleğe bakış açımda da oldukça önemli etkileri oldu. Doç. Dr. Melih BOZKURT, sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve pratik düşünme konusunda bana çok şey kazandırdı, kendisinden süreç ve stres yönetimi konusunda öğrendiklerim kariyerim konusunda bana özel bir perspektif kazandırdı. Ayrıca Prof. Dr. İpek AKPINAR AKSUGÜR, eleştirel düşünceyi veriyle destekleyerek sunmanın ve okuyucuya anlaşılır bir şekilde aktarmanın önemini öğretirken, söylenmesi gerekeni söyleyebilme özgüvenini kazanmamda örnek bir figür oldu. Her iki hocama da katkıları ve yönlendirmeleri için derin teşekkürlerimi sunarım.

İTÜ Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nün bir mensubu olmak benim için hem gurur verici hem de özgürleştirici bir değere sahip. Bu bağlamda sevgili bölüm başkanımız Prof. Dr. Hayriye EŞBAH TUNÇAY başta olmak üzere beraber çalıştığım tüm hocalarım ve araştırma görevlisi arkadaşlarıma teşekkür ederim. Çok sevgili oda arkadaşlarım Arzu TÜRK, Elif SERDAR YAKUT ve Nergis AŞAR'a, bu süreçte her türlü iniş-çıkışı benimle birlikte yaşadıkları ve her türlü sorgulamama sabırla katlandıkları için ayrı bir teşekkür borçluyum. Birlikte yürüdüğümüz bu yolculukta, destekleriniz ve dostluğunuz benim için her zaman çok özel olacak. Tez çalışma sürecime doğrudan dahil olamasa da, Hollanda'daki Radboud Üniversitesi'nde geçirdiğim süre boyunca bana hermeneutik ile ilgili çok değerli kazanımlar aktaran ve felsefi düşünceyi pratikle desteklemenin yollarını keşfetmemi sağlayan Doç. Dr. Martin DRENTHEN'e ve Radboud Üniversitesi Toplumda Bilim Ensitüsü'ndeki (Institute of Science in Society) tüm hocalarım ve çalışma arkadaşlarıma ayrıca teşekkür etmek isterim. Bu deneyimi mümkün kılan ve Hollanda'da bulunduğum süreyi finanse eden Tinçel Kültür Vakfı'na da destekleri için teşekkür ederim.

Son olarak, en değerli teşekkürlerimi sevgili aileme ve eşime sunuyorum. Bu süreçte gösterdikleri sabır, anlayış ve destekle beni her zaman ileriye taşıdılar. Onların sevgisi ve desteği olmadan bu yolculuk mümkün olamazdı.

Mart 2025

Çisem DEMİREL KOYUN
(Peyzaj Mimarı)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ ..... **v**
İÇİNDEKİLER ..... **xi**
KISALTMALAR ..... **xv**
ÇİZELGE LİSTESİ ..... **xvii**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xix**
ÖZET ..... **xxiii**
SUMMARY ..... **xxvii**
1. GİRİŞ **1**
1.1 Konunun Ele Alınışı ve Kavramsal Çerçeve 4
1.2 Araştırma Soruları 18
1.3 Araştırmanın Amaç ve Hedefleri 19
1.4 Yöntemsel Çerçeve: Kuram ve Pratik Arasındaki Döngüsel İlişkinin Okunması 23
1.5 Araştırmadaki Kısıtlılıklar ve Etik Çerçeve 28
1.6 Tezin Yazım Biçimi ve Bölümlerin Yapılandırılması 29
2. TÜRKİYE'DE PEYZAJ MİMARLIĞI MESLEĞİNİN ARKEOLOJİSİ **33**
2.1 Batı'da Peyzaj Mimarlığının Temelleri, Bahçecilik ve Kamusal Alanda Peyzaj (17. yy - 19. yy) 35
2.2 Bir Modernizasyon Süreci: Peyzaj ve Güç (1920 – 1940) 36
2.3 Kentsel Krizler ve Eğitimde Kurumsallaşma (1940 – 1960) 38
2.4 Ekolojik Dönüşüm Ekseninde Kurumsallaşma (1960-1980) 40
2.5 Örgütlenme, Küreselleşme ve Uluslararası Tanınma (1980 – 2010) 42
2.6 Bölüm Sonu Değerlendirmesi 46
3. PEYZAJ MİMARLIĞINDA KURAM VE PRATİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN OKUNMASI İÇİN ÇOĞULCU BİR MODEL ÖNERİSİ **51**
3.1 Kuram ve Pratik Arasındaki Düğümleri Çözmek: Karma Yöntem Deseninin Oluşturulması 53
3.1.1 Söylemi takip ederek gömülü kuramı bulmak 59
3.1.2 Aktör – süreç – ürün ilişkisini anlamaya yönelik aktör-ağ analizi 61
3.1.3 Kuram ve pratik arasında bir tercüman olarak hermeneutik 64
3.2 Materyalin Belirlenmesi: Gündemi Etkileyen İnsan Olmayan Aktörler 67
3.2.1 Yarışmalara dair arşivler 70
3.2.2 Öncü kurumlarca verilen ödüller 71
3.2.3 Etkinlikler (Konferans, sempozyum ve paneller) 72
3.2.4 Ulusal ve Uluslararası Politikalar, Mevzuatlar, Raporlar, Şartnameler, Görüş Yazıları ve Diğer Belgeler 73
3.3 Kodlama Sürecine Dahil Edilecek Materyalin (Örneklem) ve Çalışma Kapsamının Belirlenmesi 74
3.4 Bölüm Sonu Değerlendirmesi 83

4. GÖMÜLÜ KURAM BULGULARININ AÇILMASI: TÜRKİYE'DE ÇAĞDAŞ PEYZAJ MİMARLIĞININ ANATOMİSİ 87
4.1 Aktörler 89
4.1.1 Aktörlerin tanımlanması ve sınıflandırılması 90
4.1.2 Makro ölçekteki aktörler: genel çerçevelerin belirleyicileri 92
4.1.3 Orta ölçekli aktörler: gündem oluşturucular 97
4.1.4 Mikro ölçekli aktörler: yerel ve bireysel dinamolar 102
4.2 Konular, Kavramlar ve Ana Temalar 107
4.2.1 Ulusal peyzaj mimarlığı ödülleri 120
4.2.2 Kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmaları 131
4.3 Çevresel Bağlamın İzdüşümleri: Problem ve Potansiyeller 139
4.3.1 Doğal ve yapılı çevrenin sunduğu fırsatlar: mekansal potansiyeller 140
4.3.2 Yapısal ve sosyal problemlerin tarifi 144
4.3.3 Problem ve potansiyeller ekseninde çevresel bağlamın değerlendirilmesi 151
4.4 Bölüm Sonu Değerlendirmesi 153
5. GÖMÜLÜ KURAMIN YORUMLANMASI: KURAM SONRASI BİR YAPI OLARAK TÜRKİYE'DE PEYZAJ MİMARLIĞI 158
5.1 Peyzaj Mimarlığında Kuram Tartışmaları ve Kuram Sonrası Kavramı Üzerine 162
5.2 Küresel Etkileşimler (Evrensel Bağlam) 166
5.3 Çok-Disiplinlilik 173
5.4 Yer ve Gündem Odaklı Konular 176
5.4.1 2009 - 2011: Doğal ve ekonomik Krizler ölçeğinde yeniden yapılanma dönemi 177
5.4.2 2012 - 2014: Ulusal politikalar ekseninde bir etki/tepki olarak sosyal ve çevresel hareketler 181
5.4.3 2015 – 2018: Peyzajda eko-merkezci dönüşüm 185
5.4.4 2019 – 2022: Evrensel krizler ve yerel politikalar ekseninde yeniden yapılanma 189
5.4.5 2023 – 2024: Doğal afetler ve dirençli kentler 193
5.5 Bütüncül yaklaşım 195
5.6 Bölüm Sonu Değerlendirmesi 198
6. ULUSAL GÜNDEMDE PEYZAJ MİMARLIĞI'NI ANLAMLANDIRMAK: HERMENEUTİK OKUMA 201
6.1 Hermeneutik Okuma Nasıl Kurgulandı? 204
6.2 Hermeneutik Yorumlama 206
6.2.1 Kentsel krizler ölçeğinde sosyo-ekolojik bir kaygı olarak peyzaj mimarlığı 208
6.2.2 Bir direnç ve dönüşüm kapasitesi olarak peyzaj mimarlığı 210
6.2.3 Politikaya dayalı planlama ve kentsel öncelikler arasında sıkışmış bir disiplin olarak peyzaj mimarlığı 212
6.2.4 Yerel ve evrensel ölçeklerde bir varolma çabası olarak peyzaj mimarlığı 213
6.2.5 Tarihsel ve kültürel bir hafıza alanı olarak peyzaj mimarlığı 219
6.2.6 Bir praksis biçimi olarak peyzaj mimarlığı 222
6.3 Bölüm Sonu Değerlendirmesi: Ulusal Gündemde Peyzaj Mimarlığını Anlamlandırmak 226

7. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ 229
7.1 Ana Soru 1: Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında gündemi oluşturan kuram ve pratik ilişkisi nasıl şekillenmektedir? 229
7.1.1 Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında, kuram ve pratik ilişkisini şekillendiren ana unsurlar ve dinamikler nelerdir? 231
7.1.2 Türkiye'de meslek ortamında gündemi oluşturan yarışmalar, ödüller, mesleki söylemler ve diğer üretimler kuram ve pratik ilişkisine nasıl katkı sunmaktadır? 233
7.1.3 Peyzaj mimarlığı mesleğinin Türkiye'deki tarihsel arka planı, ulusal ve uluslararası bağlamla nasıl bir ilişki içerisindedir ve bu bağlamda ulusal gündem hangi özgün dinamiklere sahiptir? 233
7.1.4 Birinci ana sorunun değerlendirmesi 235
7.2 Ana Soru 2: Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında gündemi oluşturan kuram ve pratik ilişkisi hangi yöntem ve yaklaşımlarla okunabilir? 239
7.2.1 Hızla değişen gündemde ulusal peyzaj mimarlığı ortamını takip etmek ve sistematik bir şekilde analiz edebilmek için nasıl bir değerlendirme yöntemi geliştirilebilir? 239
7.2.2 Meslek pratiğinde rol oynayan önemli aktörler (insan ve insan olmayan) nasıl tanımlanır ve analiz edilir? 239
7.2.3 Kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi okumak ve anlamak için ne tür analiz araçları kullanılabilir? 240
7.2.4 İkinci ana sorunun değerlendirilmesi 240
7.3 Eleştirel Değerlendirme ve Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler 242
KAYNAKLAR 245
EKLER 255
ÖZGEÇMİŞ. 261

KISALTMALAR

AAK	**:** Aktör Ağ Kuramıı
ASLA	**:** American Society of Landscape Architecture (Amerika Peyzaj Mimarlığı Topluluğu
ECLAS	**:** European Counchil of Landscape Architecture (Peyzaj Mimarlığı Avrupa Komisyonu)
EFLA	**:** European Federation of Landscape Architects (Avrupa Peyzaj Mimarlığı Federasyonu)
IFLA	**:** International Federation of Landscape Architects (Uluslararası Peyzaj Mimarlığı Federasyonu)
İBB	**:** İstanbul Büyükşehir Belediyesi
İPA	**:** İstanbul Planlama Ajansı
GK	**:** Gömülü Kuram
TMMOMB	**:** Türkiye Mimarlar ve Mühendisler Odası Birliği
TMMOB PMO	**:** Türkiye Mimarlar ve Mühendisler Odası Birliği Peyzaj Mimarları Odası
PEMAT	: Peyzaj Mimarlığı Akademik Topluluğu
PEMDER	**:** Peyzaj Mimarlığı Derneği
PEMKON	**:** Peyzaj Mimarlığı Bölüm Başkanları Konseyi
PEMÖT	**:** Peyzaj Mimarlığı Öğrenci Topluluğu

ÇİZELGE LİSTESİ

Sayfa

Çizelge 3.1 : Yöntem Deseni Kurgusu **..... 58**
Çizelge 4.1 : Uluslararası makro aktörlerin kronolojik olarak listesi. **..... 94**
Çizelge 5.1 : Küresel etkileşimlere referans veren konular, ana temalar ve tekrar sayıları **..... 168**
Çizelge B.1 : Yarışmalar listesi**.....261**
Çizelge C.1 : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi**.....275**
Çizelge D.1: TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Mevzuatlar, T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete'de Yayınlanan Kanun ve Yönetmelikler**.....289**

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 1.1 : Doğa, çevre ve peyzaj ilişkisinde insan algısının önemi. **6**
Şekil 1.2 : İlk tarım toplumlarından Olmsted'in Parklar Hareketi'ne kadar geçen sürede değişen peyzaj algısı **7**
Şekil 1.3 : 20. Yüzyılın ilk yarısında peyzaj mimarlığının hızlı evrimi **8**
Şekil 1.4 : Corner (1990b, 1991b), Herrington (2016) ve Kühne (2019)'a göre peyzajın boyutları ve araçsallığı **9**
Şekil 1.5 : "Peyzaj Mimarlığının postmodern durumu sonu mu?" (Hohmann & Langhorst, 2004) **11**
Şekil 1.6 : The New Declaration eylem planı doğrultusunda yapılan aksiyonlar: "Grounding New Deal Zirvesi" ve "Superstudio" (LAF, 2016) **13**
Şekil 1.7 : Peyzaj mimarlığı kuramı ve manifestoları diyagramatik anlatım **15**
Şekil 2.1 : Büyükdere Çayırı (sol) ve Sadabad Sarayı ve Kâğıthane Mesiresi (sağ) (Melling ve d'Ohdsson, (Atasoy, 2015) aracılığıyla) **35**
Şekil 2.2 : Cumhuriyet öncesi 17. - 18. -19. yy'da peyzaj kavramının gelişimi **36**
Şekil 2.3 : Hermann Jansen Ankara Planı (Jansen, 1936) **37**
Şekil 2.4 : İstanbul'da kamusal mekanda ideoloji örnekleri olarak Barbaros Meydanı (sol üst), Maçka Demokrasi Parkı'na giden yola dair haber (sağ üst) (Kültür Bilincini Geliştirme Vakfı, 2025), Taksim Meydanı (sol alt), Eminönün Meydanı (sağ alt) (Altan Ergut et al., 2015) **39**
Şekil 2.5 : Peyzaj Mimarlığı Dergisi'nin 1977-2013 yılları arasındaki sayılarından örnekler (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2024b) **41**
Şekil 2.6 : Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin arkeolojisi (17. yy – 21. yy) Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Şekil 3.1 : Karma yöntem deseni **55**
Şekil 3.2 : Geleneksel okuma süreçleri ve hermeneutik yorumlama süreci arasındaki fark **56**
Şekil 3.3 : Aktör Ağ Kuramı'nın çalışmanın yöntemsel kurgusundaki yeri **63**
Şekil 3.4 : Amaç ve hedefler ekseninde araştırma deseni ve model kurgusu **66**
Şekil 3.5 : Gömülü Kuram'nin karşılaştırmalı analiz basamağı bağlamında kodlamaya dahil edilecek kapsamın belirlenme süreci **76**
Şekil 3.6 : Gömülü Kuram bağlamında kuramsal örnekleme ve eksensel kodlamanın yöntem içerisindeki yeri **77**
Şekil 3.7 : Atlas.ti nicel veri kodlama programı arayüz örneği **78**
Şekil 3.8 : Atlas.ti nicel veri kodlama programı Olivelo: İzmir Kent Çeperinde Ekolojik Ortak Yaşam Alanı Fikir Projesi Yarışması'na dair kodlama süreci örnek ekran görüntüsü **78**
Şekil 3.9 : Kodlama kurgusu ve yöntem desenindeki yeri **82**
Şekil 4.1 : Aktörlerin yöntem-materyal kurgusundaki yeri **91**

Şekil 4.2 : Kodlama sonucunda ortaya çıkan uluslararası makro aktörler – yıllara göre **93**
Şekil 4.3 : Ulusal makro ölçekli aktörler olarak öne çıkan kanun ve yönetmelikler . **96**
Şekil 4.4 : Kodlama sürecinde ortaya çıkan ulusal makro ölçekli aktörler– yıllara göre **97**
Şekil 4.5 : Arşivden belirlenen orta ölçekli aktörlerin kurgusu **99**
Şekil 4.6 : Yarışmalar arşivi kategorilerine göre orta ölçekli aktör diyagramı **100**
Şekil 4.7 : Mikro ölçekli aktörlerin kodlama kurgusundaki yeri **103**
Şekil 4.8 : Yarışma jürilerinde peyzaj mimarı olması durumu **103**
Şekil 4.9 : 2009 yılı itibariyle açılan yarışmalarda kazanan ekiplerde peyzaj mimarı olması / kazanan ekipte ekip başının peyzaj mimarı olması oranları (yüzdelik). **104**
Şekil 4.10 : Yarışmalardaki mikro aktörlerin tekrar miktarlarına göre dağılımı **105**
Şekil 4.11 : 2009 yılı itibariyle açılan yarışmalarda peyzaj mimarlarının yarışma ekiplerindeki rolleri (oransal) **106**
Şekil 4.12 : Doküman içerisinde dağınık kodlama örneği **109**
Şekil 4.13 : Ana tema, konu ve kavramların deşifre sürecinin kodlama strüktürü .. **110**
Şekil 4.14 : Yarışmalar ve Oda Ödülleri'nde Ana Tema-Konu Dağılımları . Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Şekil 4.15 : Ekolojik ve sürdürülebilir sistemler ana temasının kod dağılımı. **113**
Şekil 4.16 : Sosyo-Kültürel Entegrasyon ve Toplumsal Hafıza teması konu dağılımı **114**
Şekil 4.17 : Kamusal Mekanda Erişim, Adalet ve Katılım ana teması konu dağılımı **115**
Şekil 4.18 : Mekansal sistemler ve yapısal ilişkiler ana teması konu dağılımı **116**
Şekil 4.19 : Estetik, görsellik ve mekânsal kalite teması konu dağılımı **117**
Şekil 4.20 : İnsan ve doğa ilişkisi ana teması konu dağılımı **118**
Şekil 4.21 : Afet ve Kriz Temelli Yaklaşımlar ana teması konu dağılımı **118**
Şekil 4.22 : Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları ana teması konu dağılımı **119**
Şekil 4.23 : Yıllara Göre Ödül Kategorilerinin Dağılımı **121**
Şekil 4.24 : Ödül Temalarına Göre Kavramların Dağılımı **123**
Şekil 4.25 : Newport Meydanı Uluslararası Projesi. 1. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri "Proje" kategorisi birincisi. Proje Yılı: 2006, Proje Ekibi: Sunay Erdem Architects. **124**
Şekil 4.26 : Lara Kent Parkı Projesi, 2. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, Proje Dalı Ödülü, 2003, Proje Ekibi: Selami Demiralp, Can Kubin **125**
Şekil 4.27 : Eskişehir Kent Parkı Projesi, 2. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, Proje Dalı Ödülü, 2006. Proje Ekibi: Belemir Dalokay, Simtaç Hocaoğlu, Şebnem Arbak, Müge Durusu **126**
Şekil 4.28 : Bursa Orhangazi Meydanı ve Çevresi Kentsel Tasarım Projesi, 3. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, Proje Dalı Ödülü, 2012. Proje Ekibi: Bahar Başer, Barış Kalyoncuoğlu, Ferdi İnanlı **127**
Şekil 4.29 : İtü Yeşil Kampüs Projesi. 7. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri "Analiz Ve Planlama" Kategorisi Birincisi. Proje Yılı: 2015. Proje Ekibi: Hayriye Eşbah Tunçay, Yasin Çağatay Seçkin, Gülname Turan, Mehmet Karaca, Tayfun Kındap, Telem Gök Sadıkoğlu, Mustafa Sait Yazgan, Sis Karaman Alkan. **128**
Şekil 4.30 : Konuların Yıllara Göre Dağılımı **129**
Şekil 4.31 : Ödül Kategorilerine Göre Kavram/Yaklaşımların Dağılımı **130**

Şekil 4.32 : 2009 yılı itibariyle açılan yarışmaların alan tipolojilerinin konulara göre dağılımı **132**
Şekil 4.33 : 2009- 2013 yılları arası açılan kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmalarında trend olan temalar **134**
Şekil 4.34 : 2014-2017 yılları arası açılan kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmalarında trend olan temalar **135**
Şekil 4.35 : 2018- 2020 yılları arası açılan kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmalarında trend olan temalar **136**
Şekil 4.36 : 2021- 2024 yılları arası açılan kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmalarında trend olan temalar **137**
Şekil 4.37 : Konu Çeşitliliği – yıllara göre. **138**
Şekil 4.38 : Çevresel bağlamın kodlama strüktüründeki yeri **139**
Şekil 4.39 : Potansiyeller ve tekrar sıklıkları **140**
Şekil 4.40 : Potansiyel temalarının yüzdelik dağılımları **141**
Şekil 4.41 : Problem temalarının dağılım oranları **145**
Şekil 4.42 : Yönetimsel ve planlama eksikliği problem teması konu dağılımları ... **146**
Şekil 4.43 : Mekansal kalite ve süreklilik eksikliği problem teması konu dağılımları **147**
Şekil 4.44 : Çevresel bozulma ve ekosistem krizleri problem teması konu dağılımları **149**
Şekil 4.45 : Kentsel altyapı ve ulaşım problemleri konu dağılımı **150**
Şekil 4.46 : Toplumsal adalet ve erişim sorunları konu dağılımları **150**
Şekil 4.47 : Aktör – konu ilişkisi diyagramı **154**
Şekil 4.48 : 2009-2013 yılları arasında trend olan temalar, problemler ve aktörler **155**
Şekil 4.49 : 2014-2017 yılları arasında trend olan temalar, potansiyeller, problemler ve aktörler **156**
Şekil 4.50 : 2018-2024 yılları arasında trend olan problem, potansiyel, aktör ve temalar **157**
Şekil 5.1 : Kuram sonrası yaklaşımın diyagramatik anlatımı **163**
Şekil 5.2 : Ulusal peyzaj mimarlığı ortamının kuram sonrası yapısının kodlama strüktürü ile ilişkisi **166**
Şekil 5.3 : Evrensel bağlama referans veren kod diyagramı **168**
Şekil 5.4 : Keresel etkileşimlere dair söylem örneği (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2020) **172**
Şekil 5.5 : Çeşitli disiplinlere ait destekçi kuramların yıllara göre dağılımı **173**
Şekil 5.6 : 2009 – 2011 yılları arasında yer ve gündem odaklı dağılan konular **179**
Şekil 5.7 : 2009-2011 yılları arası doğal ve ekonomik krizler ölçeğinde yeniden yapılanma dönemi **180**
Şekil 5.8 : 2012-2014 yılları arasında yer ve gündem odaklı dağılan konular **182**
Şekil 5.9 : 2012 – 2014 yılları arasında ulusal politikalar ekseninde bir etki/tepki olarak sosyal ve çevresel hareketler **184**
Şekil 5.10 : 2015-2018 yılları arasında peyzajda eko-merkezci dönüşüm dönemi . **188**
Şekil 5.11 : 2019 – 2022 yılları arası evrensel krizler ve yerel politikalar ekseninde yeniden yapılanma **192**
Şekil 5.12 : 2023-2024 yılları arası doğal afet ve dirençli kentler dönemi **194**
Şekil 5.13 : Bütüncül yaklaşıma referans veren konuların temalara göre dağılımı . **196**
Şekil 6.1 : Hermeneutik yorumlamanın yöntem şemasında kullanımı **203**
Şekil 6.2 : Hermeneutik kurgunun modeldeki kodlama süreci **208**
Şekil 6.3 : Ricoeur (1982), Nora (1989) ve Heiddeger (1971)'in kuramları ekseninde yarışma şartnamelerinde öne çıkan söylemler **221**

Şekil 6.4 : Gadamer (2004)'ün hermeneutik yaklaşımına göre peyzaj mimarlarının anlam üretme praksisine örnek **224**
Şekil 6.5 : Gadamer (2004)'ün hermeneutik yaklaşımına göre peyzajda parça ve bütün ilişkisi **225**
Şekil 7.1 : Birinci ana sorunun yanıtlanmasında belirlenen hedefler ve yöntem – kodlama akışı **230**
Şekil 7.2 : Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında, kuram ve pratik ilişkisini şekillendiren ana unsurlar ve dinamiklerin anlaşılmasına dair veri yorumlama süreci **232**
Şekil 7.3 : Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında gündemi öngün kılan ulusal ve uluslararası dinamikler **234**
Şekil 7.4 : İkinci ana sorunun alt sorularının yanıtları **241**

ULUSAL PEYZAJ MİMARLIĞI ORTAMINDA KURAM VE PRATİK İLİŞKİSİNE YORUMLAYICI BİR BAKIŞ

ÖZET

Peyzaj mimarlığında kuram ve pratik arasındaki ilişki, tarihi, kültürel, politik ve kurumsal olmak üzere çeşitli çevresel karmaşıklıkların disiplini şekillendirdiği bağlamlarda özellikle 2000'ler sonrasında önemli bir araştırma ve eleştiri konusu olmuştur. Bu bağlamda çalışma da bu keşfe bir katkıda bulunmak niyetiyle Türkiye peyzaj mimarlığı ortamındaki kuram ve pratik arasındaki dinamik etkileşimin gündeme yansımasını araştırarak, mesleğin son 15 yıldaki evriminin ayrıntılı bir incelemesini sunmaktadır. Araştırma, bu ilişkinin kritik araçları olan kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmaları ve mesleki ortamda önemli bir görünürlük etkisi olan Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri başta olmak üzere çeşitli politikalar, kültürel dinamikler ve gündemi etkileyen diğer aktörlere odaklanarak, kuramsal söylemi ve pratikteki çıkarımlarını etkileyen faktörleri aydınlatmayı amaçlamaktadır.

Çalışmanın amacı, temelde Türkiye'deki peyzaj mimarlığının mesleki ortamını önemli ölçüde etkileyen aktörlerin anlaşılması ve bu bağlamda kuram ve pratiğin döngüsellliği içerisinde sağlıklı bir gündem okuması yapabilmek için uygun olabilecek bir yöntem kurgusu yapılmasıdır. Bu bağlamda disiplinin tarihsel gelişimini eleştirel bir şekilde değerlendirilerek, önemli dönüm noktaları ve bunların güncel ortamla ilişkisi vurgulanmaktadır. Akademik literatürde genellikle yeterince araştırılmayan yarışmalar ve ödüller, kuramsal ve pratik gelişmelerin yansımaları olarak analiz edilmektedir. Çalışma ayrıca kurumsal çerçevelerin ve politikaların profesyonel uygulamaları şekillendirmedeki rolünü sorgulayarak, bu faktörlerin daha geniş disiplin eğilimleriyle nasıl etkileşime girdiğine dair içgörüler sunar.

Çalışmanın akademik literatüre en önemli katkılarından biri yöntemsel yeniliğinde yatmaktadır. Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve felsefe kuramlarından yararlanılarak seçilen hermeneutik, Aktör-Ağ Kuramı ve Gömülü Kuram yaklaşımları tutarlı bir analitik döngüye tabi tutularak ulusal peyzaj mimarlığı ortamında kuram ve pratiğin gündemi nasıl şekillendirdiğinin anlaşılması amaçlanmıştır. Bu yaklaşım, çalışmanın geleneksel metodolojileri aşmasına olanak tanır ve kuram ve pratik arasındaki karmaşık dinamikleri anlamak için önemli bir mercek sunar. Hermeneutik (yorumbilim) yaklaşım, peyzaj mimarlığı disiplinini etkileyen sosyo-kültürel bağlamların nüanslı bir anlayışını sağlayarak çalışmanın veri setini oluşturan yarışma şartnameleri ve Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülü alan projelerin metinlerini gündemsel dinamikler ekseninde anlamlandırmayı sağlar. Gömülü Kuram, özellikle bu yazılı metinlerden ve çevresel etmenlerden doğrudan bir veri analiz yöntemi sunarak kuram ve pratiğin eş zamanlı ilerlediği bir ortamda gizli kalmış örtük kuramsal yapıların

tanımlanmasını kolaylaştırır. Aktör Ağ Kuramı ise profesyonel camiada kuram ve pratiği şekillendiren ağlara ışık tutarak insan olan ve insan olmayan aktörler arasındaki ilişkileri araştırır. Bu karma yöntem deseni, Türkiye'de çağdaş peyzaj mimarlığı ortamının evrimini yönlendiren süreçlerin kapsamlı bir şekilde incelenmesini sağlar.

Araştırma, öncelikle Türkiye'de peyzaj mimarlığının tarihsel evrimini ele alarak disiplinin sosyo-kültürel ve politik bağlamları tarafından nasıl şekillendirildiğini ortaya koymaktadır. Bulgular, Türkiye'de peyzaj mimarlığının erken dönemlerinin Osmanlı bahçe geleneklerinden ve bunların erken Cumhuriyet dönemindeki modernleşme çabaları sırasında yeniden yorumlanmasından derinden etkilendiğini vurgulamaktadır. Bu etkiler, geleneksel ve Batılı stilleri harmanlayan bir temel oluşturmuş, ancak genellikle tutarlı bir kuramsal çerçeve oluşturmakta zorlanmıştır. Bu dönemde yapılandırılmış bir mesleki kimliğin ve kurumsallaşmış uygulamaların eksikliği, disiplinin erken evriminde önemli bir zorluk olarak tanımlanmıştır.

Yarışmalar, Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinde yenilikçiliği ve deneyi teşvik etmek için önemli bir platform olarak ortaya çıkmaktadır. Yarışma arşivlerinin analizi, bu etkinliklerin çeşitli kuramsal bakış açılarının bütünleştirilmesini teşvik ettiğini ve disiplinler arası iş birliğini desteklediğini göstermektedir. Ancak bulgular, yıllar içinde yarışmaların temalarında ve değerlendirme kriterlerinde tutarsızlıklar da ortaya koymaktadır. Yarışmalar akademik kuramlar ile pratik uygulamalar arasındaki boşluğu kapatma potansiyeline sahip olsa da sistematik arşivleme ve eleştirel değerlendirme eksikliği, mesleki söylemi şekillendirmedeki uzun vadeli etkilerini sınırlamaktadır.

Ulusal peyzaj mimarlığı ödüllerinin incelenmesi, meslekteki hakim kuramsal ve pratik eğilimlerin göstergeleri olarak rollerini ortaya çıkarmaktadır. Ödül kazanan projeler sıklıkla ekolojik sürdürülebilirlik, kültürel mirasın korunması ve yenilikçi tasarım yaklaşımlarına vurgu yapmaktadır. Ancak bulgular ayrıca bu ödüllerin genellikle sosyal ve ekolojik etkilerin daha kapsamlı değerlendirmeleri yerine estetik başarıları önceliklendirdiğini de göstermektedir. Bu seçici odak, kuram ve pratiğin disiplin içinde nasıl kesiştiğine dair daha geniş anlayışta boşluklar yaratmaktadır

Araştırmada elde edilen en önemli bulgulardan biri, politikaların ve kurumsal yapıların Türkiye'deki peyzaj mimarlığı uygulaması üzerindeki etkisidir. Bu bağlamda yapılan bütüncül okumada ulusal politikaların tarihsel olarak çağdaş kuramsal çerçeveleri entegre etmede geride kaldığını, genellikle uzun vadeli ekolojik ve kültürel sürdürülebilirlikten ziyade kısa vadeli planlama hedeflerine odaklandığını göstermektedir. Kurumsal yapılar, mesleki gelişim için bir temel sağlarken, akademi, uygulama ve politika yapıcı organlar arasında sınırlı koordinasyonla parçalı olarak tanımlanmaktadır. Bu kopuk yaklaşım, mesleğin hızla değişen sosyo-çevresel zorluklara uyum sağlama yeteneğini engellemektedir.

Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, Türkiye peyzaj mimarlığı ortamını şekillendirmede kuram ve pratik arasında pratiğe yönelik (kriz-çözüm odaklı) yaklaşımlarla kuram arasında hızlı bir etkileşim olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle yarışmalar ve ödüller, akademik kuramlar ile pratik uygulamalar arasındaki boşluğu gizli söylemlerle kapatarak deney ve yenilik için hayati platformlar olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak analiz, bu platformların uzunlamasına çalışmalarının potansiyelini sınırlayan sistematik arşivleme eksikliğinin yarattığı zorlukların da farkedilmesini sağlamıştır. Bulgular ayrıca, geleneksel kuramsal çerçevelerin disiplinin karşı karşıya olduğu hızla gelişen sosyo-çevresel zorlukları ele almakta zorlandığını göstermektedir. Mesleki ortamda gömülü kalan kuramsal izlerin takibi,

bu “katı kuramsal yapılar”a kıyasla esnek, bağlama özgü çözümlerle karakterize edilen bir kuram sonrası yapının varlığını göstermektedir.

Disiplinler arası işbirliği, çalışmada elde edilen bulgular kapsamında peyzaj mimarlığı disiplininin kuramsal derinliğini ve pratik önemini arttırmanın bir yolu olarak vurgulanmakta, ancak bu çeşitliliğin aynı zamanda mesleki ortamdaki dinamikleri okumada ve tanımlada bir zorluk yarattığı da gözlenmektedir. Bu bağlamda bir çokluk ortamında varolma çabası, ulusal gündemde mesleğin en önemli odaklarından biri olarak görülmektedir. Çalışma bu bağlamda belirlenen zorlukların ele alınmasında bu çokluk ortamı içerisinde görünür olabilmek adına arşiv temelli bir kuramsal desteğin önemini de vurgulamaktadır. Ödül alan projelerin, açılan yarışmaların, mesleği etkileyen politikaların ve diğer gündemsel etkenlerin sistematik arşivlenmesi ve belgelenmesi, uzun vadeli eğilimlerin daha derinlemesine anlaşılmasını teşvik etmek için kritik bir zorunluluk olarak görülmektedir. Özellikle kuram sonrası bir süreçle ilerleyen mesleğin çeşitli sosyo-ekolojik zorluklara yanıt verme kapasitesini arttırmak amacıyla bu varolma sorununun yenilikçi ve sürdürülebilir çözümlerle çözülmesi gerekli görülmektedir.

Araştırma, Türkiye peyzaj mimarlığındaki kuram-pratik ilişkisinin eleştirel ve kapsamlı bir incelemesini sunarak hem tarihsel ve çağdaş boyutlarının ayrıntılı bir analizini hem de potansiyel yörüngelerine ilişkin ileriye dönük bir bakış açısı sunmaktadır. Kuram ve pratik arasındaki ilişkileri yalnızca peyzaj mimarlığı alanında değil, tüm tasarım disiplinlerinde kullanılabilecek bir model önerisiyle farklı metodolojileri sürece entegre ederek ve disiplinin yeterince keşfedilmemiş yönlerini ele alarak, çalışma yalnızca akademik anlayışı ilerletmekle kalmayıp aynı zamanda alanın gelişen manzarasında gezinen profesyonel tasarımcılar ve planlamacılar için pratik araçlar da sağlamaktadır. Bu bağlamda çalışma, analiz ve yorumlama yaklaşımı doğrultusunda Türkiye'deki peyzaj mimarlığının dinamik ve gelişen doğasını vurgulayarak, benzer zorluklarla boğuşan diğer bağlamlar için bir model olma potansiyelini göstermektedir.

AN INTERPRETIVE VIEW OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THEORY AND PRACTICE IN THE NATIONAL LANDSCAPE ARCHITECTURE ENVIRONMENT

SUMMARY

The relationship between theory and practice within landscape architecture has become a highly researched and critiqued topic, especially when set against complex historical, cultural, political, and institutional contexts, as seen in Turkey since the late 2000s. This study contributes to this exploration by investigating how the dynamic interaction between theory and practice is reflected in the professional landscape architecture discourse in Turkey, offering a detailed examination of its evolution over the past 15 years. The research focuses on critical instruments of this relationship, such as urban design and landscape architecture competitions and the National Landscape Architecture Awards, which have significant visibility within the professional environment. In addition, it probes into the policies, cultural dynamics, and other actors that affect discourse and practical consequences in the discipline.

The main actors' understanding of the professional landscape architecture environment in Turkey and the elaboration of a methodological framework that could facilitate a robust analysis of the cyclicality between theory and practice are the objectives of this study. By critically investigating the discipline's historical evolution, this work underlines main turning points for the present professional context. Competition and award documents, which generally receive rather insufficient coverage within academia, are here set up as testimony to theoretical and practical improvement. The specific role that institutional frames and policies generally play in governing professional practices is interrogated and discussed here through the prism of relationships with larger disciplining trends. The most important academic contribution of this study is related to methodological innovation. By drawing on research methods and philosophical theories from the social sciences, this study integrates hermeneutics, Actor-Network Theory (ANT), and Grounded Theory (GT) into a coherent analytical cycle in order to understand how theory and practice shape the professional discourse in national landscape architecture. This approach will allow the study to transcend more traditional methodologies and, at the same time, provide an important lens to understand complex dynamics between theory and practice. The hermeneutics afford complex nuances from the socio-cultural contexts influencing the discipline; hence, the possibility of reading competition briefs and texts of the award-winning projects in concert with professional dynamics.

Grounded Theory provides the possibility of direct data analysis from these written materials, showing latent theoretical structures within a context where theory and practice develop asynchronously. On the other hand, Actor-Network Theory can be used to light up the networks that take part in the shaping of professional discourse by exploring the relationships between human and non-human actors. This mixed-method design thus enables an overall investigation into the processes leading to the evolution of contemporary landscape architecture in Turkey. Initially, it examines the history of the evolution of landscape architecture in Turkey with a view that socio-cultural and political contexts eventually shaped the professions. The historical development of the profession of landscape architecture in Turkey and its findings state clearly: the initial developments of landscape architecture can be related close to the garden tradition of OttomanTurkey. These influences were able to establish a foundation that combined the traditional with the Western, but the theoretical framework could not be solidly established. One of the main difficulties during this period of its early development was the fact that the discipline lacked a clear, structured professional identity and institutionalized practices.

Competitions turn out to be an important setting for fostering innovation and experimentation for the profession in landscape architecture in Turkey.

The archives of the competition prove that these events offer chances for such inclusiveness of various theoretical positions and allow the meeting of disciplines. On the other hand, the results of this research show that there is discontinuity in terms of themes and competition evaluation criteria for different years. Competitions could potentially be used to bridge between the development of academic theories and practical usage, but due to a lack of systematic archiving and critical processing, they cannot have any long-term influence on professional discourse. The research on the National Landscape Architecture Awards underlines their role of being an indicator of prevailing theoretical and practical trends in the profession. Award-winning projects often stress ecological sustainability, cultural heritage preservation, and innovative design approaches. However, the findings also point to a tendency to prioritize aesthetic achievements over more comprehensive evaluations of social and ecological impacts. This selective focus creates gaps in the broader understanding of how theory and practice intersect within the discipline.

The second most relevant issue concerns the impact of policies and institutional frameworks on landscape architecture practices in Turkey. National policies, for example, have tended to lag in relation to the inclusion of updated theoretical perspectives, tending to prioritize short-term planning goals over long-term ecological and cultural sustainability. In a similar vein, the institutional frameworks create a minimum platform for professional development; there is a strong feeling of fragmentation, with coordination between academia, practice, and policy-making being rather poor.

This disjointed approach hinders the profession's ability to adapt to rapidly evolving socio-environmental challenges. This study also identifies the emergence of post-theoretical approaches in Turkish landscape architecture. These reflect a movement away from rigid, universal theories toward more flexible, context-specific frameworks. This evolution underlines the profession's capacity to address the complexities of contemporary urbanization, ecological crises, and cultural dynamics. However, the findings emphasize that such approaches need to be supported by systematic archiving and interdisciplinary collaboration if they are to remain robust and consistent. This research underlines how competitions and awards play a linking role in filling the gap between academic theories and their practical applications. These platforms are spaces for conversation and experimentation, allowing innovative and contextually relevant solutions. However, the potential of such platforms is limited because there is a lack of systematic documentation for longitudinal analysis. The findings also emphasize that traditional theoretical frameworks are being stretched to their limits by socio-environmentally changing challenges at a rapid pace. It highlights the post-theoretical approach of the study characterized by adaptable solutions which are implicit in the theoretical traces of the professional environment and bound by contexts.

Interdisciplinary collaboration is encouraged in order to deepen the theoretical and applied aspects of the discipline. On the other hand, such diversity creates challenges in understanding and defining the dynamics of the professional environment. The research pinpoints archival-based theoretical support as an ingredient that has to address these challenges in order to go deeper into understanding the evolution of the profession, underlining the fact that systemic documentation related to award-winning projects, competitions, policies, and other professional dynamics regarding long-term trends is a serious need.

This becomes even more relevant within a post-theory context, when the ability of the profession to answer the diverse challenges raised by socioecological perspectives is related, on the one hand, to maintaining practices that are both innovative and sustainable. The present study engages in a critical and detailed investigation of the relationship between theory and practice in Turkish landscape architecture, ranging from its historical dimensions to the present status, and even to future courses. Bringing together different methodologies, focusing on less-illuminated aspects of this profession, will present an opportunity for further academic insight and also tools that professionals can apply in practice when the discipline is evolving. This research underlines the fact that landscape architecture in Turkey is dynamic and repeatedly gained momentum, including being a case that could also serve as a model for other contexts facing similar challenges.

1. GİRİŞ

Peyzaj mimarlığı, çevresel, sosyal ve kültürel bağlamlar içinde insan ve doğa arasındaki ilişkileri anlamlandırma ve dönüştürme gücüne sahip bir meslek disiplini olarak karşımıza çıkar. Türkiye'nin eşsiz coğrafyası ve kültürel zenginliği, peyzaj mimarlığı için sınırsız bir üretim ve tartışma alanı sunmaktadır. Bu bağlamda, Anadolu topraklarının yerleşik ve göçebe kültürlerin bir sentezi olarak şekillendirdiği zengin peyzajları hem yerel hem de uluslararası ölçekte değerlendirilmeyi hak eden özgün örneklerdir.

Bununla birlikte, Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin gelişimi görece yeni olup, disiplinin kurumsallaşması 2006 yılında Türk Meslekler Sözlüğü'ne dahil edilmesiyle başlamıştır (Memlük, 2018). Bu tarihsel bağlam, mesleğin Türkiye'deki tanınma sürecine ışık tutsa da aynı zamanda mesleğin akademik ve pratik boyutlarında karşılaşılan temel sorunları gözler önüne sermektedir. Peyzaj mimarlarının yetki alanlarının sınırlandırılması, disiplinin sanat ve tasarım kuramları içindeki temsil eksikliği ve toplumsal algının yetersizliği gibi sorunların, meslek pratiğinin görünürlüğünü ve etkisini sınırlandırdığını düşünülmektedir.

Bunun yanı sıra, Türkiye bağlamında peyzaj mimarlığı mesleği ile ilgili belgelenmiş arşivlerin sınırlı olması hem meslek pratiğinin hem de kuramının geçmişine dair sistematik bir inceleme yapmayı zorlaştırmaktadır. Yerel düzeyde disiplinin evrimini ve meslek pratiğini yönlendiren kararları detaylandıracak kapsamlı bir arşiv eksikliği dikkat çekmektedir. Bu durum, özellikle yarışmalar, ödüller ve düzenleyici belgeler gibi materyallerin sınırlı erişilebilirliği nedeniyle mesleğin gömülü yakın tarihini ve bu tarihe dayalı kuramsal dinamikleri analiz etmeyi güçleştirmektedir.

Bu doktora çalışması, kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi derinlemesine inceleyerek, peyzaj mimarlığının Türkiye bağlamındaki mevcut dinamiklerini ele almayı amaçlamaktadır. Türkiye'nin çok katmanlı kültürel yapısı ve çeşitli coğrafi özellikleri, bu ilişkiyi anlamlandırmak için zengin bir zemin sunmaktadır. Çalışmanın bir diğer hedefi, disiplinin bu bağlamlarda nasıl şekillendiğini ve bu şekillenmenin meslek

pratiğine nasıl yansıdığını ortaya koymaktır. Ayrıca, arşiv sorununa eleştirel bir yaklaşımla yaklaşarak, meslek pratiğini ve söylemini şekillendiren gömülü kuramsal altyapıları görünür kılmayı hedeflemektedir.

Uluslararası düzeyde, peyzaj mimarlığı son yıllarda çevresel krizler, toplumsal dönüşümler ve kültürel değişimlerin etkisiyle hızlı bir gelişim göstermektedir. Sürdürülebilirlik, sosyal adalet ve ekolojik tasarım gibi temalar, meslek pratiğinin merkezinde yer almakta ve bu dönüşüm süreci mesleğin kimliğini ve kapsamını yeniden tanımlamaktadır. Türkiye'nin sahip olduğu özgün coğrafi ve kültürel bağlam, bu küresel eğilimler ışığında daha kapsamlı bir değerlendirme yapma gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle çalışma hem yerel hem de uluslararası bağlamda peyzaj mimarlığının tarihsel ve güncel dinamiklerini ele alarak, meslek disiplinine eleştirel bir bakış sunmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda, mevcut dönüşümleri anlamak ve gelecekteki mesleki yönelimlere dair yeni tartışma alanları açmak için nitel bir çerçeve sunmaktadır.

Türkiye'nin çok kültürlü, çok sesli ve zengin coğrafyasının sunduğu fırsatlar, kentsel, kırsal ve doğal alanlarda peyzaj mimarları için geniş bir kuram ve üretim alanı yaratmaktadır. Ancak bu fırsatlar, meslek insanları tarafından nasıl değerlendirilmektedir? Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleği yerel düzlemde incelendiğinde, oturmuş bir söylem ve üretim ortamından bahsetmek mümkün müdür? Peyzaj mimarları Türkiye'de ne söyler ve ne yapar?

Bu sorular, çalışmanın temel motivasyonunu oluşturmaktadır. Tez, mesleğin tarihsel gelişimi, mevcut pratikleri ve gelecekteki yönelimlerini anlamayı amaçlamakta; peyzaj mimarlığı meslek disiplini içinde kuram ve pratik arasındaki dinamik ilişkiyi çözümlemeye odaklanmaktadır. Bu bağlamda, disiplinin söylem ve eylem alanlarındaki mevcut durumu ortaya koyarak, mesleğin hem ulusal hem de uluslararası bağlamdaki konumunu yeniden değerlendirmeyi hedeflemektedir.

Peyzaj mimarlığı, kuram ve pratik arasındaki döngüsel ilişkiyi disiplinin merkezine alan bir meslek alanıdır. Bu ilişki, yalnızca mesleki uygulamalara yön vermekle sınırlı kalmaz; aynı zamanda kültürel, sosyal, ekonomik ve ekolojik bağlamlarla etkileşim içinde, disiplinin kimlik, anlam ve gelecekteki yönelimlerini şekillendirir. Ancak, özellikle Türkiye bağlamında kuram ve pratik arasındaki bu dinamik ilişkinin derinlemesine ele alındığı ve disiplinin özgün yapısına uygun olarak tartışıldığı

çalışmalar sınırlıdır. Kuramsal altyapının yeterince belgelenmemesi ve mesleğin tarihsel gelişiminin sistematik bir arşivle desteklenmemesi, peyzaj mimarlığı mesleği için kritik bilgi eksiklikleri yaratmaktadır.

Bu doktora tezi, peyzaj mimarlığı meslek disiplini içinde kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi, ulusal bağlamda derinlemesine incelemeyi ve bu ilişkinin meslek pratiğine yansıyan dinamiklerini anlamayı amaçlamaktadır. Çalışma, disiplinin tarihsel kökenlerinden başlayarak güncel uygulamalara kadar uzanan geniş bir perspektifte kuram ve pratik arasındaki döngüsel ilişkiyi çözümlemeye odaklanmıştır. Tezin özgün katkısı, kuram ve pratiğin kesişiminde bir metodolojik model geliştirerek hem mevcut sorunlara yanıt veren hem de disiplinin gelecekteki yönelimlerini şekillendiren bir çerçeve sunmasıdır.

Çalışma, peyzaj mimarlığı meslek disiplini içinde kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi anlamak, bu ilişkinin tarihsel ve çağdaş bağlamlarda nasıl şekillendiğini okuyabilmek amacıyla tasarlanmıştır. Özellikle ulusal gündemde kuramsal tartışmaların yeterince derinlikli şekilde ele alınmaması ve mesleğin kuramsal altyapısının eksik arşivlenmesine dair endişeler bu çalışmanın odaklandığı kritik noktalar arasındadır. Peyzaj mimarlığı mesleğinin evrimi, kültürel, sosyal, ekonomik ve ekolojik bağlamlarla şekillenen karmaşık bir yapı sunar. Bu karmaşıklığı çözümlemek, hem kuram hem de pratik için yönlendirici bir yol haritası sunma amacı taşır.

Peyzaj mimarlığında kuram ve pratik arasındaki ilişki, disiplinde iç içe geçmiş bir yapı sunmaktadır. Güncel sorunlara çözüm üretme refleksiyle gelişmiş bir meslek olarak, peyzaj mimarlığında kuram ve pratik birbirini tamamlayan dinamiklerdir. Ancak bu ilişkinin nasıl şekillendiği ve mesleki uygulamalara nasıl yansıdığına dair detaylı okumalar eksik kalmıştır. Çalışmada bu durum, kuram ve pratiğin karşılıklı etkileşimlerini ortaya koyarak, meslek pratiğinde bu ilişkinin görünür hale getirilmesine yönelik bir analizle ele alınmıştır. Bu bağlamda konuya yaklaşım, disiplinlerarası bir çerçeve ile ele alınmış; tarihsel ve çağdaş veriler analitik ve eleştirel yöntemlerle incelenmiştir. Tezin odak noktası, peyzaj mimarlığı meslek disiplini içinde kuram ve pratik arasındaki dinamiklerin nasıl okunabileceğini anlamaktır. Aynı zamanda, hızla değişen ulusal gündemde meslekle ilgili gelişmelerin kayıt altına alınması ve bütüncül bir okuma ihtiyacına cevap verilmesi amaçlanmıştır.

1.1 Konunun Ele Alınışı ve Kavramsal Çerçeve

Peyzaj mimarlığında kuram ve pratik arasındaki kesişim uzun zamandır tartışma, yansıma ve evrimin bir sahası olmuştur. Bu bölüm, mesleğin kuramsal temellerini, kuram ile teorisizlik yaklaşımları arasındaki dalgalanmayı ve peyzajları ve mesleki kimliği şekillendirmedeki etkilerini incelemektedir. Manifestolardan, eleştirel makalelerden ve mesleğin tarihsel gelişiminden yola çıkarak, alanın epistemolojik ve sosyo-ekolojik talepler arasında kendini tanımlama mücadelesini vurgulayan bir anlatı sunmaktadır.

Peyzaj, insan ve doğa arasındaki ilişkiyi yansıtan, sürekli değişen ve gelişen bir olgudur. Kaplan'a (2017) göre peyzaj, materyal, yeryüzüne bakış merceği ve yaklaşım olmak üzere üç ana eksende ele alınabilir. Peyzaj, doğanın mevsimsel değişiklikleriyle birlikte renk, doku ve form açısından dönüşürken, insan ihtiyaçları ve eylemleri bu dönüşümün yönünü şekillendirir. Bu bağlamda, peyzaj yalnızca fiziksel bir alan değil, insan eylemleri ve doğal süreçlerin etkileşimiyle ortaya çıkan bir anlatıdır. Ancak, mesleğin tarihsel gelişimi incelendiğinde, bu bütüncül yapının fiziksel ve toplumsal sorunlara yanıt olarak zaman içinde evrim geçirdiği görülmektedir.

"Peyzaj" kavramı, insanın doğanın içerisindeki şekillenme biçimleri değiştikçe yeniden anlam kazanan bir kavramdır. Peyzaj içerisinde bulunduğu çevreyi bir olaylar ve olgular bütünü olarak ele alır. Buna bağlı olarak tanımı da çeşitli olaylara ve olgulara göre değişim gösterebilmektedir. Bu olaylar ve olgular yerin içerisinde bulunduğu/içerisine aldığı çeşitli sosyal ve fiziksel topluluklara göre (insan, toplum, bitkiler, hayvanlar, çevresel koşullar, yapılı çevre vb.) peyzajın varolma ve varlığını sürdürme biçimini etkiler. Peyzajlar aynı zamanda dinamiktir, yaşayan bir çevre ve kültürle iç içe bir harmoni oluşturur, bazen de harmonileri bozar ve yeni tür birliklere olanak sağlar. Bu bağlamda hem sabit, hem değişken bir yapıya sahiptir.

Doğa'dan peyzaj'a geçişin ilk adımları insanın "yer"e ilk müdahalesine, yani tarım toplumlarına kadar uzanmaktadır. Etrafındaki dünya karmaşık hale geldikçe düşünce ve deneyimleri de daha karmaşık bir hal almaya başlayan birey, içerisinde yaşadığı dünya ile ilişkisini tanımlarken zaman içerisinde yeni kavramlara ihtiyaç duymuştur. Bu tanımlama biçimi kendisini ilk olarak "doğa" kavramı ile gösterir. Günümüzde de "doğa" ve "doğal" kavramlarının karşılık geldiği olay ve olgular, peyzajı yorumlamak adına oldukça önemlidir.

Doğa kavramının hangi anlamlara karşılık kullanıldığı günümüzde hala süregelen bir tartışmadır. Sorell'in (1970) aktarımıyla Frank Lloyd Wright Doğa'yı "Tanrı'nın bedene bürünmüş hali" olarak tanımlarken, Anne Whiston Spirn'e (1988) göre doğa "Tüm gerçek çeşitlilikler ve yaşayan tek bir addır." Bu romantik tanımlamaların arkasında yatan temel görüş, Doğa'yı sürekli değişken parametrelere bağlı, şekilsiz, akışkan ve aracısız, insan anlayışını aşan bir 'kozmos' olarak ele almaktır. Öncü Aydınlanma filozoflarından John Stuart Mill (1806-1873) ise doğa ve doğal kavramlarını karşımıza bir fenomenler toplamı olarak çıkarır. Mill (2006)'ya göre:

> Herhangi bir tikel şeyin doğası, güçlerinin ve özelliklerinin toplamı olduğu gibi, soyut olarak Doğa da her şeyin güçlerinin ve özelliklerinin toplamıdır. "Doğa", onları üreten nedenlerle birlikte tüm fenomenlerin toplamı anlamına gelir; sadece olan her şeyi değil, olabilecek her şeyi içerir, çünkü nedenlerin kullanılmayan güçleri, devreye giren güçler kadar Doğa fikrinin bir parçasıdır.

Peyzaj mimarlığı kuramının önde gelen isimlerinden James Corner (1997) ise ikincil bir doğa kavrayışından bahsetmekte ve bunun insanların doğal dünyayı anlaması ve onunla iletişim kurmasını sağlayan, dolayısıyla çevreyle ilgili ortak bir dili oluşturan kültürel bir konstrüksiyondan ibaret olduğunun altını çizmektedir. Bu tanımlamalardan yola çıkarak insanın, doğa içerisinde yalnızca bir öğe olarak bulunduğunu söylemek mümkündür. Doğa, insan olsa da olmasa da varlığını sürdürebilir; dolayısıyla hiçbir zaman insana bağlı/bağımlı veya insan için varolan bir kavram olarak düşünülemez. Fakat kültürel bir konstrüksiyon olarak doğa, içerisinde yalnızca yaşayan canlıları ve ekosistem öğelerini değil, kültürleri ve tarihleri de barındırır. Doğanın içerisinde işleyen her türlü olay onun bir parçasıdır ve "doğal bir süreç" olarak değerlendirilebilir.

İnsanı ve insan belleğini kendi döngüsü içerisinde yalnızca bir tür olarak barındıran "Doğa", çoğu kavramın insan için şekillendiği günümüz antroposen dünyasında toplulukların çevrelerini anlamlandırma biçimlerine yeterli açıklama getirememektedir. Bu bağlamda çevre; doğanın insandan kısmen bağımsız varoluşunun aksine, insan tarafından algılanabilir verilere referans verir. Bu noktada en sık karşılaşılan karışıklıklardan birisi çevre – peyzaj ayrımıdır. Bu ayrımın ilk sinyalleri Meier (2012) gibi bilim insanları tarafından hissettirilmiştir.

Meier (2012), çevre odaklı çalışmalarda insanın harici bir obje olarak görüldüğünü fakat peyzaj odaklı çalışmalarda insanın çalışmanın merkezine yerleştirilmekte olduğunu söylemektedir. Peyzaj, kullanımı gereği sık sık karşılaştığımız bir tanım olsa da, bu kavrama referans veren çoğu bilimsel çalışma aslında "çevresel" verilerle ilgilidir. Gerek tasarlanmış gerekse doğal kalmış çevreleri peyzaj olarak tanımlamamızı sağlayan unsur, bir noktada insanın kendisidir (Popa ve Knitter, 2015) (Şekil 1.1).

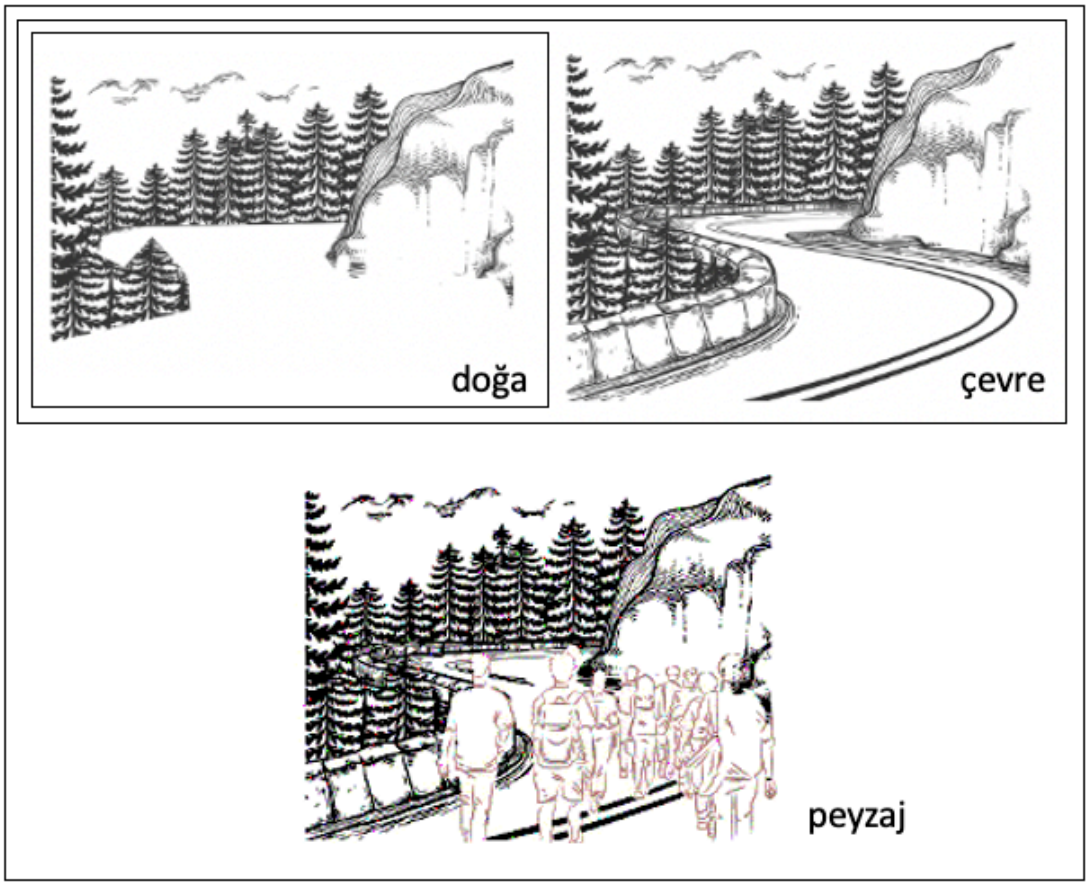

Şekil 1.1 : Doğa, çevre ve peyzaj ilişkisinde insan algısının önemi.

Peyzaj mimarlığı disiplini, insanın yerle ilk etkileşimine dayanan tarihsel bir kökene sahiptir ve tarım toplumlarına geçişle şekillenmiştir. Mezopotamya'dan başlayan bu süreçte toplumların kültürel ve sosyal yapıları, peyzajların formunu belirlemiş, peyzajlar da toplumların yaşam biçimlerini etkilemiştir. Çatalhöyük gibi yerleşimler, inançların mimari ve peyzaj üzerindeki etkisini göstermektedir. Endüstri Devrimi sonrası artan kentleşme sorunları, yeşil alan ihtiyacını ortaya çıkarmış ve peyzaj tasarımı "bahçe sanatı"ndan mesleki bir disipline dönüşmüştür. Batıda peyzaj mimarlığının gelişimi, 17. yüzyılda Descartes'ın indirgemeci felsefesiyle doğayı bir

makine gibi ele almasıyla başlamıştır (Erbaş Gürler, 2012). Bu yaklaşım, doğanın insan kullanımı için bir araç olarak görülmesine yol açmış; ancak çevresel sorunlara çözüm üretmekte yetersiz kalmıştır. Vitruvius'un *De Architectura* adlı eseri, doğa ve yapılı çevre arasındaki uyuma vurgu yaparken, Rönesans dönemi bahçe estetiği tasarımlara hâkim olmuştur (Jellicoe ve Jellicoe, 1975). Sanayi Devrimi sırasında sağlıksız kent koşullarına tepki olarak İngiltere'de yeşil rekreasyon alanlarının geliştirilmesi ve bu hareketin ABD'de Olmsted tarafından Park Hareketi'ne dönüştürülmesi, özel bahçelerden kamuya açık alanlara geçişin başlangıcını temsil eder (Erbaş Gürler, 2012). Bu dönem, peyzaj mimarlığının toplumsal ihtiyaçlara yanıt veren bir meslek olarak kurumsallaşmasına öncülük etmiştir. 18. ve 19. yüzyıllarda peyzaj mimarlığı, kamusal alan tasarımlarına yönelerek toplumsal ve kültürel hayatın bir parçası haline gelmiştir (Buttlar, 2000; Pregill ve Volkman, 1999) (Şekil 1.2).

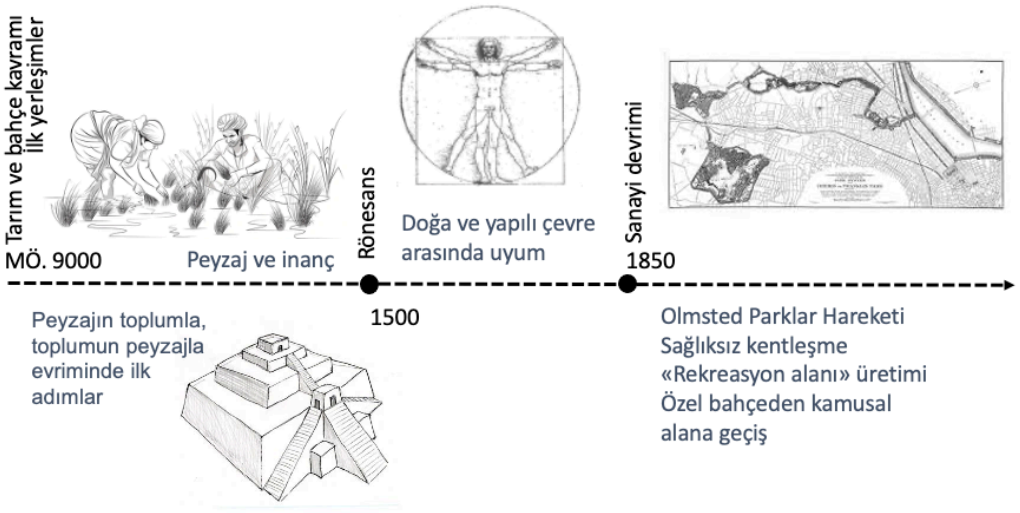

Şekil 1.2 : İlk tarım toplumlarından Olmsted'in Parklar Hareketi'ne kadar geçen sürede değişen peyzaj algısı

20. yüzyılın başları, peyzaj mimarlığının sanat ve modernizmle iç içe geçtiği bir dönemi temsil eder**.** Roberto Burle Marx gibi isimler, modern sanatın etkisiyle asimetrik ve yaratıcı peyzajlar tasarlamış, Garrett Eckbo'nun "Landscape for Living" kitabı ise sosyal içerikli peyzaj tasarımına vurgu yapmıştır (Spens, 2003; Erbaş Gürler, 2012). Ancak 1950'lerden itibaren çevresel sorunlar ve ekolojik bilincin artışı, peyzaj mimarlığının çevre bilimi yönünde evrilmesine neden olmuştur. 1970'ler ve sonrası, peyzaj mimarlığını çevresel sorunlara çözüm arayan bir "kurtarıcı" rolüne taşımıştır.

Rachel Carson'un Silent Spring (1962) ve Ian McHarg'ın Design with Nature (1969) eserleri, içerisinde yaşadığımız dünyanın ekolojik hassasiyetine dikkat çekerek doğayla uyumlu tasarımın önemini vurgulamıştır (Spirn, 1998). Bu eserler, mesleğin çevresel farkındalık ekseninde dönüşüm geçirmesine olanak sağlamış ve ekolojik ilkelerin tasarım süreçlerine entegrasyonunda önemli birer adım taşı olmuştur. Bu dönemde, sürdürülebilirlik ve planlama kavramları öne çıkarken; meslek, estetik kaygıların ötesine geçerek fiziksel ve sosyal süreçlerin daha bütüncül bir şekilde yönlendirilmesine odaklanmıştır (Kaplan, 2000; Shirvani, 1991) (Şekil 1.3).

Şekil 1.3 : 20. Yüzyılın ilk yarısında peyzaj mimarlığının hızlı evrimi

1990'lardan günümüze peyzaj mimarlığı "Holistik Dönem" olarak adlandırılabilecek çok katmanlı bir yapıya ulaşmıştır (Erbaş Gürler, 2012). Küreselleşmenin etkisiyle ekolojik, kültürel ve sosyal unsurlar birleşerek disiplinler arası sınırlar bulanıklaşmıştır. 1980'ler ve 1990'larda, peyzaj mimarları çevresel sorunlara odaklanmış; geleneksel ve yerel özelliklerin yanı sıra sosyal adalet, toplumsal hafıza ve aidiyet kavramları sıklıkla gündemde yer almıştır.

Peyzaj mimarlığında kuram ve eleştirinin önemli aktörlerinden biri olan James Corner (1991b)'ye göre peyzaj artık "yeni bir alan"dır. Corner, peyzajın estetik, işlevsel ve ekolojik boyutlarının bir arada değerlendirilmesi gerektiğini vurgulayarak, tasarımın yalnızca fiziksel mekan yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda toplumsal ve çevresel dönüşümü destekleyen bir araç olduğunu beyan etmiştir (Corner, 1990b, 1991b). Charles Waldheim (2016) *The Landscape Urbanism Reader* kitabında peyzajın yalnızca tasarım aracı olarak değil, aynı zamanda kentsel sistemlerin temel bir bileşeni

olarak ele alınması gerekliliğini savunmuştur. Bu yaklaşım dahilinde ekolojik süreçlerin kentsel planlama ile entegre bir biçimde düşünülerek, peyzajın şehirlerin sürdürülebilir gelişiminde kritik bir rol oynaması gerektiğini belirtmiştir (Waldheim, 2016).

Herrington (2016), Landscape Theory in Design adlı eserinde peyzaj kuramlarının tasarım süreçlerindeki rolünü yeniden ele alarak, estetik ve işlevsellik arasındaki ilişkinin tasarımcı için nasıl birer rehber olabileceğini sorgulamıştır. Herrington (2016)'ya göre kuram yalnızca bir analiz aracı değil, aynı zamanda yaratıcı süreçleri harekete geçiren bir güçtür. Bu bağlamda peyzaj mimarlığını sadece geçmişe dayalı bir disiplin değil, aynı zamanda ileriye dönük bir yaratıcı süreçtir. Olaf Kühne ise Landscape Theories adlı eserinde peyzaj kavramını sosyal, kültürel ve bireysel bir anlamlandırma süreci olarak ele alır. Kühne'ye (2019) göre, peyzaj yalnızca fiziksel bir gerçeklik değil, aynı zamanda toplumların kimlik, aidiyet ve bellek kavramlarını şekillendiren dinamik bir sistemdir. Bu bakış açısı, peyzaj mimarlığının sosyal bilimlerle olan bağını güçlendirirken, tasarım sürecinin kültürel bağlamını genişletmektedir (Kühne, 2019). Günümüzün teknolojik getirileriyle de harmanlığında artık peyzaj mimarlığı, bilim, sanat ve kültür arakesitinde şekillenmekte ve sosyal bilimlerin etkisiyle aidiyet ve bellek gibi kavramlara daha fazla odaklanmaktadır (Şekil 1.4).

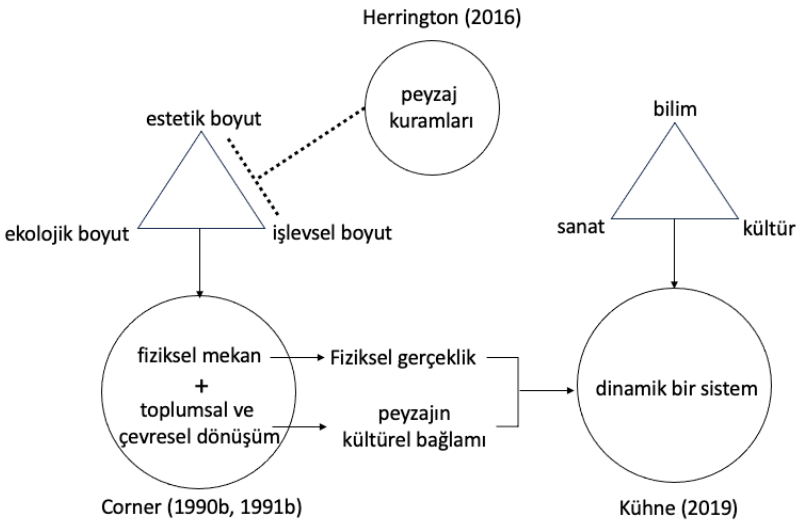

Şekil 1.4 : Corner (1990b, 1991b), Herrington (2016) ve Kühne (2019)'a göre peyzajın boyutları ve araçsallığı

Bir disiplin olarak peyzaj mimarlığı, bahçe tasarımının estetik gelenekleri ile kentsel ve çevresel planlamanın faydacı taleplerinden oluşan çift mirasla ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda mesleki kuramın temelleri, pozitivist ve konstrüktivist paradigmalar arasındaki gerilimle şekillenmiştir. McHarg'ın (1969) ekolojik determinizmi, ampirik yöntemlere ve doğal süreçlerle uyumlu tasarımların nesnel "doğruluğuna" vurgu yaparak pozitivist bir yaklaşımı temsil etmekteyken, çığır açıcı olmakla birlikte, peyzajların kültürel ve fenomenolojik boyutlarına indirgemeci yaklaşımı nedeniyle eleştirilmiştir (Weller & Fleming, 2016). Buna karşılık, James Corner gibi figürler tarafından savunulan konstrüktivist eleştiriler, algı, fenomenoloji ve kültürel hayal gücüne dayalı bir kurama işaret eder (Corner, 1990b, 1990a, 1991b, 1991a; McAvin et al., 1991). Corner'ın tasarımın metodolojik katılıktan sıyrılarak öznel ve bağlamsal kavrayışları kucaklaması gerektiğini savunması, peyzaj mimarlığı kuramının kapsamını genişletmiş ancak aynı zamanda disiplinin ekolojik ve kültürel zorunlulukları dengede tutma mücadelesini de öne çıkarmıştır (Kaplan, 2009; McAvin et al., 1991). Peyzaj mimarlığı mesleğinde birleşik bir kuramsal çerçevenin olmaması, sadece mesleğin entelektüel temellerine yönelik bir eleştiri değil, aynı zamanda mesleğin disiplinlerarası köklerini yansıtmaktadır.

Elizabeth Meyer ve James Corner gibi kuramcılar, peyzaj kuramının bağlama özgü ve durumsal bir doğaya sahip olduğunu savunmuşlardır (McAvin et al., 1991). Meyer'e (1991) göre, kuram evrensel bir genellemeden ziyade, tarihsel, koşullu ve pragmatik bir yapı sergiler. Eleştirel kuram, yerleşik toplumsal ve politik yapıları sorgulayarak yeni düşünce biçimlerine kapı aralamış ve disiplinin kendi sözünü geliştirmesine olanak tanımıştır. Corner ise (1991), kültürün yalnızca bir ürünü olmaktan çıkıp stratejik bir unsur haline gelen peyzaj tasarımını yeniden tanımlamıştır.

1966 yılında ilan edilen "Declaration of Concern" (Miller et al., 2016) manifestosundan da açıkça anlaşılacağı gibi, 20. Yüzyılın ortalarından itibaren meslek ekolojik sistemlerin koruyucusu ve insan-çevre etkileşiminin arabulucusu olarak tasavvur edilmiştir. Peyzaj Mimarlığı Vakfı (Landscape Architecture Foundation - LAF) tarafından yayımlanan bu bildiri, mesleğin çevresel krizlere yanıt olarak üstlenmesi gereken sorumlulukları vurgulamış ve doğal ile kültürel sistemleri bütüncül bir şekilde ele alan bir vizyon sunmuştur (Miller et al., 2016).

> Kriz duygusu bizi bir araya getirdi. Bugün sadece saldırgan veya rahatsız edici olan şey, yarın hayatın kendisini tehdit eder. Doğanın temel süreçleriyle tüm

teması kaybeden çevre ve kalkınmanın kötüye kullanılmasından endişe duyuyoruz. (Miller et al., 2016)

Hohmann ve Langhorst (2004) ise yayınladıkları “Landscape Architecture: An Apocalyptic Manifesto” (Peyzaj Mimarlığı: Geçici Bir Vaka Mı? Karamsar Bir Manifesto)’nda mesleği ciddi şekilde eleştiren bir perspektifle peyzaj mimarlığını "hasta bir meslek" olarak tanımlamaktadırlar. Bu eleştiri, mesleğin tarihsel ve kuramsal bağlamda derin bir sorgulamaya ihtiyaç duyduğunu vurgulamak amacı taşımaktadır. Hohmann ve Langhorst’un (2004) manifestosu, peyzaj mimarlığının kendine özgü bir kuramsal çerçeve geliştirme konusundaki eksikliklerini eleştirir (Şekil 1.5).

Peyzaj mimarlığı bir meslek olarak kuramsal temellerinden yoksun, zayıf bir kuramsal altyapıya ve bölünmüş bir kimliğe sahip olduğu için hastadır. (Hohmann & Langhorst, 2004)

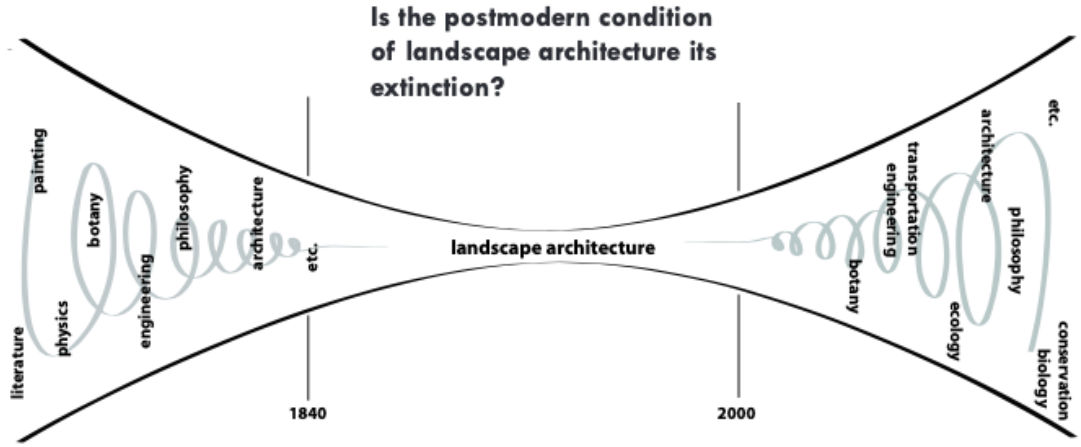

Şekil 1.5 : “Peyzaj Mimarlığının postmodern durumu sonu mu?” (Hohmann & Langhorst, 2004)

Corner ve Meyer’in yaklaşımlarına benzer bir biçimde peyzaj mimarlığında eleştirel kuramın en vurgulayıcı örneklerinden biri olan ve bu manifestoya gelen en önemli yanıt, 11 yıl aradan sonra Tom Turner ve Robert Holden’ın yayımladığı “An Optimistic Manifesto (İyimser Bir Manifesto)” bildirgesidir (Holden & Turner, 2015)

Holden ve Turner (2015), peyzaj mimarlığının mevcut durumunu daha olumlu bir perspektiften değerlendirerek ve mesleğin sahip olduğu potansiyelleri ve başarıları vurgulayarak, geleceğe dair umut dolu bir bakış açısı sunmuşlardır. Bu iyimser yaklaşım, peyzaj mimarlığının karşılaştığı zorlukların üstesinden gelebileceğine ve

disiplinin kendini geliştirme kapasitesine olan inancı yansıtmaktadır. Özellikle, Holden ve Turner (2015), peyzaj mimarlığının tarihsel başarılarına ve disiplinin toplum üzerindeki olumlu etkilerine dikkat çekmektedirler. Mesleğin, ekoloji, toplum ve estetik olarak üç temel ayağa eşdeğer şekilde oturduğunu belirtirler (Erbaş Gürler, 2018). Gelecekte de bu olumlu etkilerin artarak devam edeceğini savunurlar. Ayrıca, peyzaj mimarlarının yenilikçi yaklaşımları ve disiplinler arası işbirlikleri sayesinde, karşılaşılan sorunların üstesinden gelme kapasitesine sahip olduklarını belirtirler (Erbaş Gürler, 2018; Holden & Turner, 2015).

An Optimistic Manifesto, her ne kadar olumlayıcı bir yaklaşımla sürece yaklaşsa da, mesleğin gidişatı ve eylem alanları konusundaki endişeler 2010'lu yılların sonlarına doğru artarak devam etmiştir. 2016 yılında Richard Weller ve Billy Fleming tarafından Declaration of Concern manifestosunun 50. yılına ithafen mesleğin 50 yıllık sürecini değerlendirmeyi amaçlayan "Has Landscape Architecture Failed? (Peyzaj Mimarlığı Başarısız Mı Oldu?)" yazısı benzer şekilde başarılı bir mesleki öz-eleştiri formatı taşımaktadır (Weller & Fleming, 2016). Declaration of Concern'de mesleğin "çevresel krizleri çömek için anahtar meslek disiplini" olarak gösterilmesinin günümüz şartlarında mümkün olamacağını belirtmektedirler (Erbaş Gürler, 2018). Erbaş Gürler (2018)'in aktarımıyla "… çevresel problemlerin çözümünün tek bir meslek disiplinin omuzlarına yüklenemeyecek kadar büyük ve karmaşık" olmasının altında yalnızca endüstri devrimi değil, kar odaklı kapitalist düzende meslekler üzeri bir yaklaşıma ihtiyaç duyduğu ifade edilmiştir.

James Corner, Elizabeth Meyer, Simon Swaffield gibi peyzaj mimarlığının önde gelen eleştirelel kuramcılarının yanısıra manifestoların da mesleğin kuramsal sürecini belirlemede önemli bir etkisi olduğu tartışılmazdır. Fakat bu söylemler hem yayınlandıkları dönemlerin olanakları hem de pratikteki karşılıkları bağlamında metinsel düzeyde kalan ve meslek ortamında kitlesel bir harekete dönüşemeyen mesleki değerlendirme ve eleştiriler olarak kalmışlardır. Bu bağlamda 2016 yılında başlatılan ve peyzaj mimarlığı mesleki tarihinin belki de en vurucu ve yayılıcı hareketi olan "The New Declaration (Yeni Bildirge)" günümüz meslek ortamını en kapsamlı şekilde ele alan ve eylem planları günümüzde hala geçerliliğini koruyan bir söylem-ötesi harekettir (Landscape Architecture Foundation, 2018).

1966 yılında yayımlanan Declaration of Concern'ın 50. yıl dönümü vesilesiyle, Peyzaj Mimarlığı Vakfı (LAF) tarafından düzenlenen ilk konferansın ardından, ABD'nin

Philadelphia kentinde peyzaj mimarlığının Antroposen çağındaki rolünü tartışmak üzere bir konferans düzenlenmiştir. Bu etkinlikte, 700'den fazla peyzaj mimarı iki gün boyunca peyzaj ile ilgili ortak kaygılarını tartışmıştır. LAF'ın 1966'daki bildirgesinden ilham alan yazarlar, 21. yüzyıl peyzaj mimarlığı için The New Landscape Declaration adlı yeni bir hareket başlatmıştır (Landscape Architecture Foundation, 2018). Bu bildirgede, peyzaj mimarlarının karmaşık sosyal ve ekolojik sorunları ele almak üzere ilişkili meslekleri yeni ittifaklarla bir araya getirmek için benzersiz bir konumda oldukları vurgulanmıştır. Bildirge, tüm insanlar ve türler için sosyal ve ekolojik adaletin daha yüksek bir amaca hizmet edeceği mekânlar yaratma ve toplumların sağlığı ile refahına yönelik adımlar atma sözü içermektedir (Şekil 1.6; Landscape Architecture Foundation, 2018).

Şekil 1.6 : The New Declaration eylem planı doğrultusunda yapılan aksiyonlar: "Grounding New Deal Zirvesi" ve "Superstudio" (LAF, 2016)

Konuşmacılar, 1966'daki ilk bildirgeden elli yıl sonra biyolojik çeşitlilik kaybı, vahşi doğanın azalması ve küresel ısınma gibi çevresel sorunlarla yüz yüze olduğumuzu ve insan yaşamının bağlı olduğu kaynaklar tükendiğinde kendi yok oluşumuzla karşı karşıya kalabileceğimizi belirtmiştir (Fabiani Giannetto & Giannetto, 2017). Bu bağlamda, bildirge destekçileri ortak çevresel ve sosyal kaygılara yönelik bir eylem

planı hazırlamıştır. The New Landscape Declaration, misyonunu desteklemek için çevrenin korunması, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla finansal ve moral destek sağlamak için birçok birey ve kurumu harekete geçirmiştir (Demirel Koyun & Erbaş Gürler, 2023). Bu zirve, bu organizasyonların desteğiyle kısa sürede küresel bir eylem planına dönüşmüş ve hem kuramsal hem de pratik olarak peyzaj mimarlığı alanını besleyen birçok üretimi beraberinde getirmiştir.

The New Landscape Declaration, daha önceki üç manifestodan, topluma ve çevreye yönelik zorlukları ele alırken daha acil ve eylem odaklı bir yaklaşım benimsemesiyle ayrılmaktadır. Önceki manifestolar eleştirel söylemin önemini ve dönüşümcü değişim gerekliliğini vurgularken, The New Landscape Declaration bu değişimi gerçekleştirmek için somut bir eylem planı ortaya koyar. Bu manifesto, daha adil ve sürdürülebilir bir dünya yaratmak için peyzaj mimarlarını derhal harekete geçmeye çağırır (Fabiani Giannetto & Giannetto, 2017). The New Landscape Declaration manifestosu ve ardından gelen eylem planı ile LAF, çok acil bir kuram-eylem ağı kurmuştur (Demirel Koyun & Erbaş Gürler, 2023).

Peyzaj mimarlığı üzerine daha önce bahsedilen kuramlar ve üretilen manifestolar ele alındığında, mesleğin çoğunlukla dönemin çevresel ve toplumsal krizlerine yönelik bir söylem üretici rolünde olduğu görülmektedir. Bu durum da meslekte kuramsal yapının pratikle döngüsel bir yapı içerisinde, birbirinden beslenerek geliştiğini göstermektedir. Bu bağlamda peyzaj mimarlığı mesleğinde kuram ve pratik, birbirinden bağımsız ya da dikey bir hiyerarşi içinde değil, sürekli bir etkileşim ve dönüşüm sürecinde ele alınmalıdır. Bu ilişki, söylem ve eylemin şekillendiği bağlamın detaylı bir incelemesini gerektirir. Söylemler, eylemleri biçimlendirirken, eylemler de söylemleri yeniden yapılandırır. Bu dinamik yapı, mesleğin hem kuramsal hem de pratik yönlerinin birbirini besleyen unsurlar olarak anlaşılmasını zorunlu kılar. Kuram ve pratik arasındaki geleneksel ayrımlar, özellikle günümüz disiplinler arası ortamında giderek bulanıklaşmıştır.

Peyzaj mimarlığında kuram ve pratik arasındaki kesişim noktaları, disiplinin evrimi boyunca hem entelektüel hem de operasyonel açıdan temel tartışma alanları olmuştur. Özellikle manifestolar, mesleğin kuramsal temellerini şekillendirme, sorgulama ve yenilikçi açılımlar sunma konularında önemli rol oynamıştır. Ancak bu kuramsal katkılar, yalnızca mesleğin tarihsel gelişimindeki kırılma noktalarını değil, aynı zamanda sosyo-ekolojik dönüşüm süreçlerine yanıt verme çabalarını da içermektedir.

Bu bağlamda, peyzaj mimarlığı teorisi, geleneksel çerçevelerin ötesine geçerek, uygulamanın karmaşık ve bağlama özgü doğasını anlamak için esnek ve çok yönlü bir araç olarak konumlanmaktadır. Günümüzde, iklim krizi, teknolojik yenilikler ve toplumsal değişimler karşısında, kuram ve pratik arasındaki döngüsel ilişki mesleğin gelişimini şekillendirmeye devam etmektedir. Bu bağlamda, peyzaj mimarlığının kuramsal altyapısının derinlemesine ele alınması ve pratikle olan ilişkilerinin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi, mesleğin hem ulusal hem de uluslararası ölçekte daha güçlü bir kimlik kazanmasını sağlayabilir. Kuram ve pratiğin bu etkileşimi, yalnızca disiplinin akademik birikimini değil, aynı zamanda toplumsal fayda yaratma potansiyelini de artırmaktadır (Şekil 1.7).

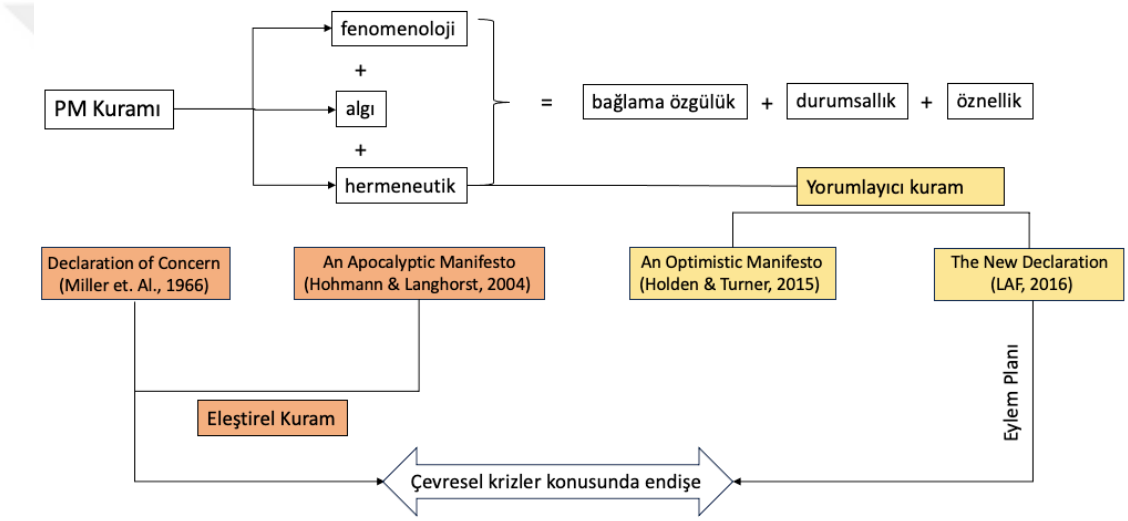

Şekil 1.7 : Peyzaj mimarlığı kuramı ve manifestoları diyagramatik anlatım

Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında kuram ve pratik ilişkisini doğrudan ele alan kapsamlı bir çalışma bulunmamaktadır. Literatürde, meslek pratiğinin tarihsel gelişimini ve güncel dinamiklerini kapsayan araştırmalar sınırlı kalmakta; özellikle meslek ortamındaki pratik üretimlere tek bir noktadan erişim sağlayacak bir arşivin eksikliği, disiplinin gündemini takip etmeyi ve kuram-pratik ilişkisini sistematik bir şekilde değerlendirmeyi güçleştirmektedir. Bu durum, mesleğin yerel bağlamda birikimini anlamaya ve ulusal kimliğini oluşturmaya yönelik çalışmalarda önemli bir engel teşkil etmektedir.

Bu sorunsal hem bilimsel literatürdeki eksikliği hem de mesleki ortamda karşılaşılan temel sorunları ortaya koymakta ve çalışmanın bu boşluğu doldurmayı hedefleyen özgün katkısını daha da belirgin hale getirmektedir.

Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında kuram-pratik ilişkisine yönelik mevcut literatür, genellikle belirli alt başlıklara odaklanmakta ve geniş kapsamlı bir çerçeve sunmamaktadır. Bu çalışmaların önemli örnekleri şunlardır:

Devrim Çimen'in (2010) doktora tezi, Türkiye'deki kentsel tasarım yarışmalarını söylemsel bir pratik olarak ele almakta ve yarışma süreçlerinin mesleğin kuramsal altyapısına katkılarını detaylı bir şekilde incelemektedir. Çimen'in (2010) çalışması, yarışma süreçlerinde ortaya çıkan söylemlerin disiplinlerarası yaklaşımlar geliştirme potansiyeline işaret ederek peyzaj mimarlığı pratiklerine dolaylı katkılar sağlamaktadır. Ancak, bu çalışma ulusal bağlamda peyzaj mimarlığı mesleğinin kuram ve pratik ilişkisini sistematik bir şekilde ele almamaktadır.

Mehtap Sağocak'ın (2015) çalışması, kuram-pratik ilişkisine mimarlık ve peyzaj mimarlığı bağlamında disiplinlerarası bir perspektifle yaklaşmakta ve bu ilişkideki etkileşimleri modellemeye çalışmaktadır. Çalışma, kuramsal yaklaşımların mesleki pratiğe nasıl dönüştüğünü incelemek açısından değerli bir kaynak olmasına rağmen, ulusal peyzaj mimarlığı ortamını ele almamaktadır.

Tayfun Gürkaş'ın (2009) "Cumhuriyet Dönemi ve Sonrası Peyzaj Mimarlığı Tarihi" üzerine çalışması, disiplinin tarihsel gelişimini ve devlet ideolojisi ile olan ilişkisini analiz ederek ulusal bağlamda bir arka plan sunmaktadır. Ancak bu çalışma, söylem ve eylem ilişkisine dair detaylı bir inceleme sunmamaktadır.

Zeynep Demiröz Kıray'ın (2020) "Türkiye'de Peyzaj Mimarlığı Mesleği ve Uygulamalarında Niteliğin Yükseltilmesine Yönelik Bir Model Önerisi" başlıklı doktora tezi ise mesleğin profesyonelleşmesi ve sürdürülebilirlik odaklı yaklaşımlar geliştirilmesine yönelik somut öneriler sunmaktadır. Bu tez, meslek pratiğinin iyileştirilmesi bağlamında önemli bir katkı sağlasa da, mesleğin kuramsal gelişimi bağlamında herhangi bir inceleme sunmamaktadır.

Deniz Aslan (2016), Yalçın Memlük (2018) ve Oğuz Yılmaz (2021) gibi önemli isimler, ulusal peyzaj mimarlığı ortamına dair eleştirel ve kuramsal yaklaşımlarıyla literatürde dikkat çekmektedir. Deniz Aslan, "Kır Resminden Peyzaja: Atipik Bir Mimarlık Pratiği Olarak DS" (2016) kitabının ilk bölümünde, peyzaj mimarlığı

mesleğinin ulusal zemindeki kuruluş sürecine dair değerli bilgiler vermektedir. Yalçın Memlük (2018), özellikle Temmuz 2018'de Peyzaj veSüs Bitkiciliği Dergisi Plant'e yazdığı yazıda peyzaj mimarlığı mesleğinin kurumsallaşması ve görünürlüğünün artırılmasına yönelik son 50 yılın önemli bir değerlendirmesini sunmaktadır. Oğuz Yılmaz (2021) ise özellikle son dönemlerde mesleğin ulusal bağlamda gelişim sürcini aktardığı seminer ve yazılarıyla arşive önemli bir katkı sunkatadır. Bu isimlerin röportaj, köşe yazıları ve kitapları, mesleğin tarihsel gelişimini ve güncel durumunu anlamak için önemli birer kaynaktır. Ancak, bu çalışmalar genellikle bireysel yorumlar ve eleştirilerden oluşmakta, kuram ve pratik ilişkisinin sistematik bir çözümlemesine yer vermemektedir.

Omid Hossein Eskandani'nin (2020) göstergebilim kavramını peyzaj mimarlığı ile ilişkilendiren doktora tezi, tasarımlarda anlam yaratma süreçlerini ele alarak, disiplinin kuramsal altyapısına katkıda bulunmaktadır. Doğan Ümit Yücel'in (2015) yarışmaların bilgi üretimindeki rolüne odaklanan çalışması ise yarışma süreçlerini bağlamsal bilgi üretimi açısından ele almakta ve bu bağlamda çalışmamıza dolaylı bir katkı sunmaktadır.

Ulusal bağlamda peyzaj mimarlığı mesleğine dair literatürde, kuram ve pratik ilişkisini sistematik ve kapsamlı bir şekilde ele alan çalışmaların eksikliği dikkat çekmektedir. Özellikle meslek pratiğine dair üretimlerin bir arşiv eksikliği nedeniyle takip edilememesi, disiplinin entelektüel birikiminin görünürlüğünü sınırlamakta ve ulusal kimliğin inşasını zorlaştırmaktadır. Bu eksiklik, sadece disiplinin yerel bağlamda gelişimini değil, aynı zamanda uluslararası literatüre entegrasyonunu da olumsuz etkilemektedir.

Mesleki gündemde kuramsal tartışmaların yeterince derinlikli bir şekilde ele alınmaması, bazı çevrelerde "söylemsizlik" olarak değerlendirilmektedir ve bu durum mesleğin kamusal alandaki rolü üzerine endişelere yol açmaktadır (Erbaş Gürler, 2018). Mesleğin toplumsal farkındalık yaratma kapasitesinin sınırlı kalması, disiplinin kamusal alandaki rolü üzerine endişeler doğurmaktadır. Bu durum, peyzaj mimarlarının planlama/tasarım süreçlerindeki stratejik pozisyonunu zayıflatmakta ve mesleki görünürlüğü azaltmaktadır.

Çalışma, bu boşluğu doldurmayı hedefleyerek kuram ve pratik arasındaki döngüsel ilişkinin ulusal peyzaj mimarlığı mesleği bağlamında nasıl şekillendiğini anlamak için

hem metodolojik hem de kuramsal bir çerçeve sunmaktadır. Bu kapsamda, ulusal bağlamda bir ilk olma niteliği taşıyan bu çalışma, disiplinin gelecekteki araştırmalarına yön verecek önemli bir temel oluşturmayı amaçlamaktadır.

Türkiye'nin coğrafi ve kültürel çeşitliliği, peyzaj mimarlığı disiplini için benzersiz bir araştırma alanı sunarken, aynı zamanda disiplini çok boyutlu bir söylem ve eylem alanına zorlamaktadır. Yerel düzeydeki kültürel farklılıklar, kuram ve pratik arasındaki ilişkinin farklı şekillerde yorumlanmasına yol açabilmektedir. Bu bağlamda, peyzaj mimarlığı pratiklerinin yerel koşullar ve bağlamlarla nasıl uyum sağladığı, bu uyum sürecinde ortaya çıkan fırsat ve zorlukların nasıl ele alındığı bu tezde ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Çalışma, kuram ve pratik arasındaki bu ilişkinin somut uygulamalara nasıl yansıdığına dair bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır.

1.2 Araştırma Soruları

Yapılan literatür taraması, Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleği bağlamında kuram ve pratik ilişkisine dair önemli boşluklara işaret etmektedir. Özellikle mesleki üretimlerin sistematik bir arşivden yoksun olması, ulusal bağlamdaki söylem ve pratik dinamiklerinin kapsamlı bir şekilde analiz edilmesini zorlaştırmaktadır. Literatürdeki bu eksiklik, disiplinin hem entelektüel hem de uygulamaya dönük birikiminin görünürlüğünü sınırlandırarak uluslararası literatüre katkı potansiyelini de kısıtlamaktadır.

Bu bağlamda, araştırma iki temel eksende odaklanmaktadır.

1. Yakın tarihli ulusal çerçevede peyzaj mimarlığı meslek ortamında gündemi oluşturan kuram ve pratik ilişkisini anlamak ve
2. Bu ilişkiyi çözümlemek için kullanılacak metodolojik yaklaşımları belirlemek.

Aşağıdaki soru seti, çalışmanın bu eksenlerde ilerlemesini sağlamak amacıyla yapılandırılmıştır. İlk grup sorular, ulusal peyzaj mimarlığı ortamında gündemi oluşturan kuram ve pratik ilişkisine dair mevcut durumu anlamayı hedeflerken, ikinci grup sorular, bu ilişkinin ulusal ve disiplin-üstü bir bağlamda sistematik bir şekilde analiz edilmesi için gerekli metodolojik çerçeveye odaklanmaktadır.

Ana Soru 1: Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında gündemi oluşturan kuram ve pratik ilişkisi nasıl şekillenmektedir?

- Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında, kuram ve pratik ilişkisini şekillendiren ana unsurlar ve dinamikler nelerdir?
- Türkiye'de meslek ortamında gündemi oluşturan yarışmalar, ödüller, mesleki söylemler ve diğer üretimler kuram ve pratik ilişkisine nasıl katkı sunmaktadır?
- Peyzaj mimarlığı mesleğinin Türkiye'deki tarihsel arka planı, ulusal ve uluslararası bağlamla nasıl bir ilişki içerisindedir ve bu bağlamda ulusal gündem hangi özgün dinamiklere sahiptir?

Ana Soru 2: Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında gündemi oluşturan kuram ve pratik ilişkisi hangi yöntem ve yaklaşımlarla okunabilir?

- Hızla değişen gündemde ulusal peyzaj mimarlığı ortamını takip etmek ve sistematik bir şekilde analiz edebilmek için nasıl bir değerlendirme yöntemi geliştirilebilir?
- Meslek pratiğinde rol oynayan önemli aktörler (insan ve insan olmayan) nasıl tanımlanır ve analiz edilir?
- Kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi okumak ve anlamak için ne tür analiz araçları kullanılabilir?

Bu çalışma, ulusal peyzaj mimarlığı ortamında kuram ve pratik ilişkisini anlamayı ve bu ilişkinin analizine olanak sağlayacak yöntemleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Arşiv eksikliği ve kuram-pratik ilişkisini ele alan kapsamlı bir analizin bulunmaması, araştırmayı şekillendiren temel problematiklerdir. Bu doğrultuda hazırlanan soru seti, meslek ortamını ve ilişkileri anlamak için gerekli kavramsal ve yöntemsel çerçeveyi sunmayı hedeflemektedir.

1.3 Araştırmanın Amaç ve Hedefleri

Bu doktora tezi, peyzaj mimarlığı disiplini içinde kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi, ulusal gündem bağlamında derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, disiplinin tarihsel ve çağdaş bağlamda nasıl evrildiğini ve bu evrimin meslek pratiğine yansıyan dinamiklerini çözümlemeye odaklanmaktadır. Kuram ve pratiğin eş zamanlı ve iç içe ilerlediği bu disiplin, küresel etkileşimler, yerel bağlam, çok disiplinli iş

birlikleri ve bütüncül yaklaşımlar gibi kritik bileşenler etrafında şekillenmektedir. Yarışmalar ve Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri gibi meslek ortamını etkileyen araçlar, kuram-pratik ilişkisinin izlerini sürmek için birer arşiv ve analiz zemini sunmuş; hermeneutik (yorumbilim)[1], aktör-ağ kuram ve gömülü kuram gibi yöntemlerle bu bağlamlar detaylandırılmıştır.

Bu bağlamda tez, ulusal peyzaj mimarlığı ortamında kuramsal altyapının eksikliklerini ele almış, hızlı değişen gündem ve arşivleme yetersizlikleri gibi zorluklara rağmen meslek pratiğinde yönlendirici bir model oluşturmayı hedeflemiştir. Çalışma, yalnızca mevcut durumu anlamakla kalmayıp, meslek disiplininin gelecekteki yönelimlerini şekillendirebilecek bir çerçeve sunmayı amaçlamaktadır. Böylece kuram ve pratik arasındaki ilişki, hem disiplinin kimliğini yeniden inşa eden hem de mesleğin bilgi birikimini süreklilikle kayıt altına alan bir sistematikle ele alınmıştır.

Yukarıda belirtilen literatür ve soru seti bağlamında ***çalışmanın temel amacı***, Türkiye'deki peyzaj mimarlığı mesleğinde kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi kapsamlı bir şekilde anlamak ve bu ilişkiyi disiplinin ulusal ve yerel bağlamlarındaki dönüşüm süreçleri üzerinden yorumlamaktır. Araştırmanın hedefleri üç ana başlık altında şekillenmiştir:

a) Disipliner Analiz ve Tarihsel Derinlik

- Kuram ve pratiğin peyzaj mimarlığı disiplini içinde nasıl şekillendiğini ve bu ilişkinin tarihsel süreçte nasıl evrildiğini analiz etmek.
- Türkiye'deki peyzaj mimarlığı mesleğinin kültürel, sosyal ve ekolojik bağlamlarda nasıl şekillendiğini, bu süreçte ortaya çıkan fırsat ve zorlukları belirlemek.

b) Metodolojik Yenilik ve Model Geliştirme

- Kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi disiplinin tarihsel bağlamı ve çağdaş üretimleri üzerinden daha derinlemesine anlamak ve bu ilişkinin meslek pratiğine yansıyan dinamiklerini görünür kılmak.

[1] Hermeneutik yaklaşım (hermeneutics), Türkçe'si "yorumbilim" olarak adlandırılan anlama ve yorumlama felsefesidir. Çalışmada, okuma kolaylığı bağlamında Ahmet Cevizci (2011) tarafından yazılan Felsefe Sözlüğü'ndeki diğer bir Türkçe çevirisi olan "hermeneutik" kavramı kullanılmıştır.

- Mesleği şekillendiren insan ve insan olmayan aktörlerin, sosyal, kültürel, politik ve ekolojik bağlamlar içinde nasıl bir rol oynadığını bütüncül bir şekilde analiz edebilmek.
- Türkiye'nin çok katmanlı sosyo-politik dinamiklerini göz önünde bulundurarak, meslek pratiğinin bu bağlamlarla nasıl bir etkileşim içinde olduğunu anlamak.
- Peyzaj mimarlığı meslek disiplini ve diğer tasarım disiplinleri için kuram ve pratiğin döngüsel ilerlediği süreçte mevcut kuramsal altyapıyı destekleyecek ve okunabilirliğini arttıracak bir model oluşturmak.

c) Arşivleme ve Bilgi Yönetimi

- Disiplinin bilgi birikimini sürdürülebilir bir şekilde kayıt altına almayı sağlayacak bir arşivleme denemesi yapmak.

Araştırma, yalnızca Türkiye'deki peyzaj mimarlığı meslek pratiğini anlamak için bir çerçeve sunmakla kalmayıp, disiplinin uluslararası bağlamdaki gelişimine de katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Araştırma, kuram ve pratik arasındaki döngüsel ilişkinin, mesleğin kültürel ve ekolojik bağlamlarla etkileşimini nasıl şekillendirdiğini görünür hale getirmektedir. Ulusal bağlamda genellikle yeterince ele alınmayan kuram sonrası yaklaşımları analiz ederek, mesleğin değişen ihtiyaçlara ve hızlı dönüşümlere nasıl yanıt verdiğini ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda çalışmanın özgün değerleri şu şekilde özetlenebilir:

- *Metodolojik Yenilik:* Hermeneutik, gömülü kuram ve aktör-ağ kuramını birleştirerek, kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi disiplinin özgün yapısına uygun bir şekilde analiz eden yenilikçi bir model sunmaktadır.
- *Arşivleme Eksikliklerini Giderme:* Yarışmalar ve ödüller gibi meslek pratiğini şekillendiren dinamikleri sistematik bir şekilde ele alarak, disiplinin bilgi birikimini güçlendirecek bir arşivleme önerisi geliştirmektedir.
- *Disipliner Kapsayıcılık:* Çalışma, peyzaj mimarlığı mesleğini yalnızca fiziksel üretimler üzerinden değerlendirmemekte, aynı zamanda bu üretimlerin arkasında yatan düşünsel yapıları ve dinamikleri de ele almaktadır. Bu yaklaşım, meslek disiplini için daha derin bir anlayış sunmaktadır.

Çalışma, peyzaj mimarlığı disiplini için kuram ve pratik arasındaki ilişkinin kapsamlı bir okumasını sunmayı, bu ilişkiyi şekillendiren dinamikleri görünür kılmayı ve meslek disiplini için yenilikçi bir çerçeve geliştirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, yalnızca mevcut durumu anlamakla kalmayıp, mesleğin gelecekteki yönelimlerini de şekillendirebilecek kuramsal ve pratik bir rehber sunmaktadır. Böylece, ulusal bağlamdaki peyzaj mimarlığı ortamına özgün bir katkı sağlamanın yanı sıra, disiplinin uluslararası ölçekte de model alınabilecek bir kimlik kazanmasına yönelik önemli bir adım atılmaktadır. Bu çalışma, yalnızca akademik literatüre değil, aynı zamanda peyzaj mimarlığı meslek pratiğine de somut katkılar sunmayı hedeflemektedir. Bu bağlamda çalışmanın yaygın etkileri aşağıdaki şekilde özetlenebilir:

- *Disiplinin Ulusal Kimliğini Güçlendirme:* Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin tarihsel ve çağdaş bağlamdaki dinamiklerini ele alarak, mesleğin ulusal bağlamda daha güçlü bir kimlik kazanmasına katkı sunmaktadır. Disiplinin, toplumsal algısını güçlendirecek ve kamuoyu tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlayacak bir perspektif geliştirmektedir.
- *Meslek Pratiğinde Dönüşüm:* Kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi daha görünür hale getirerek, peyzaj mimarlığı mesleğinin kentsel, kırsal ve doğal alanlardaki rolünü yeniden tanımlamaktadır. Bu durum meslek insanlarının, tasarım ve planlama süreçlerindeki stratejik pozisyonlarını güçlendirecek bir çerçeve sunabilir.
- *Politika ve Yönetmeliklere Katkı:* Araştırmanın sonuçları, peyzaj mimarlarının yetki alanlarının genişletilmesi ve meslek pratiğini destekleyecek politikaların geliştirilmesi için önemli bir veri kaynağı oluşturmaktadır. Yarışmalar ve ödüller gibi mesleki platformların daha etkili kullanılması için öneriler sunmaktadır.
- *Eğitim ve Araştırmaya Yön Verme:* Çalışma, kuramsal bilginin evi olan üniversitelerdeki peyzaj mimarlığı programları için, kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi anlamaya yönelik daha kapsamlı bir kuramsal altyapı geliştirilmesine katkı sağlayabilir. Bu, disiplinin gelecekteki eğitim politikalarını ve araştırma gündemlerini şekillendirebilecek önemli bir kaynak olabilir.
- *Uluslar ve Disiplinler Arası Bağlamda Model Oluşturma:* Türkiye'nin çok katmanlı kültürel ve coğrafi yapısından yola çıkarak geliştirilen bu yaklaşım,

diğer ülkeler ve disiplinler için de model alınabilecek bir çerçeve sunmaktadır. Çalışmanın yöntemsel kurgusu özellikle hızlı sosyal ve çevresel dönüşümlerle başa çıkmak isteyen ülkeler ve tasarım disiplinleri için bağlama duyarlı bir yaklaşım ekseninde gündemi takip etmek için bir yol haritası olarak düşünülmektedir.

1.4 Yöntemsel Çerçeve: Kuram ve Pratik Arasındaki Döngüsel İlişkinin Okunması

Peyzaj mimarlığı mesleği, kuram ve pratik arasındaki dinamik etkileşimle şekillenir. Bu ilişki, mesleğin sadece kuramsal temellerini değil, aynı zamanda pratik uygulamalarını da anlamak ve geliştirmek için kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda, bu çalışma, kuram ve pratik arasındaki ilişkide mevcut boşlukları doldurmayı ve mesleğin karmaşıklığını anlamak için bir yol haritası sunmayı amaçlamaktadır. Çalışma, bu yol haritasını geliştirmek için gömülü kuram, aktör-ağ teorisi ve hermeneutik yaklaşımlarını bir araya getiren çok katmanlı bir teorik çerçeveye dayanmaktadır.

Bu çalışmanın yöntemsel kurgusu, başta söylem analizine dayalı, kuramsal bir çözümleme önerisiyle yola çıkmıştır. Başlangıçta amaç, peyzaj mimarlığı mesleğindeki teori-pratik ilişkisini, çeşitli metinlerdeki söylemler aracılığıyla analiz etmek ve söylemin üretim biçimlerini görünür kılmaktır. Bu doğrultuda ilk olarak söylem analizi yöntemi gündeme alınmıştır. Söylem analizi, mesleğin farklı kurumsal üretim alanlarında (yarışma şartnameleri, mesleki yayınlar, eğitim belgeleri vb.) ortaya çıkan dilsel yapılar üzerinden kuramın biçimlenişini anlamaya yönelikti. Ancak bu yaklaşım, söylemi üreten aktörlerin çeşitliliğini ve söylemin yalnızca metinsel düzlemde değil, pratikle kurduğu karşılıklı ilişkiler yoluyla üretildiğini yeterince yansıtamaması nedeniyle sınırlı bulunmuştur.

Bu sınırlılığı aşmak üzere çalışmada daha çok ilişkisel ve çok aktörlü bir perspektif benimsenmiş; bu kapsamda ürün–aktör–söylem üçgeni modeli önerilmiştir. Bu model, meslek pratiğinde ortaya çıkan çıktılar (ürünler), bu çıktıları üreten ya da yöneten bireyler/kurumlar (aktörler) ve bu süreci anlamlandıran söylemler arasındaki ilişkileri analiz etmeyi hedeflemiştir.

Sözen (1999)'a göre; söylem bir meta-eylemdir ve ideoloji, bilgi, diyalog, anlatım, beyan tarzı, müzakere, güç ve gücün mübadelesiyle eyleme dönüşen dil pratiklerine ilişkin süreçlerdir. Söylem sosyal, siyasi, kültürel, ekonomik alanlar gibi, sosyal hayatın tüm yönleri ile ilişkilidir. Söylem, farklı yaklaşımlara dayanarak farklı açıklanmalar getirilmesi mümkün olan bir kavramdır. Bazı araştırmacılara göre söylem, bütün konuşma ve yazma eylemleri olarak değerlendirilirken, bazı araştırmacılara göre ise sadece konuşma ağı türevlerinden oluşan uygulamalar olarak değerlendirilir Foucault ise, söylemi daha genel, tarihi ve gelişmekte olan dil uygulamaları olarak görür (Potter & Wetherell, 1987).

Bireyler söylem yaratamaz. Bunun yerine söylemler sosyal düzeyde mevcutturlar. Söylem, anlamı inşa eder ve böylelikle toplumlar mevcut semboller ve anlamlar arasında bağ kurar (Potter, 1996). Bu bağlamda söylem, yapısal ve içeriksel tutarlılığı olan ve sosyal bağlamda bireylere anlamı inşa etmeye olanak tanıyan dilsel malzemenin araçları olarak görülmektedir. Anlamın inşası dair vurgu söylemin eylemsel bakış açıcını içerir. Dil/konuşma bir eylemdir ve bu eylemler;

1) tabirsel ya da gösterimsel anlam (ne söylendiği),

2) (illocutionary) güç (konuşan söyledikleri ile ne yapmaktadır),

3) (perlocutionary) güç/baskı (söylenenlerin dinleyiciler üzerindeki etkisi) olmak üzere üç temel bileşenden meydana gelmektedir (Wood ve Kroger, 2000).

Dil/konuşma eylemleri, Habermans'ın eleştirel teorisi ile de yakından ilişkilidir. Habermas'a göre söze dökülmüş şeyler kısacası söylenenler hiçbir zaman basit birer cümle ya da söz dizini değillerdir, söylenenlerin içerikten ayrı kendilerine has ruhları vardır. Söylem ve konuşma eylemlerinin anlamı, içinde yapılandığı öznelerarası içerikten türemektedir (Cohen, Manion ve Morrison,2005).

Dijk (1997)'e göre söylem analizi doğal olarak *metin (yazılı)* ve *konuşma (sözel)* halinde bulunan söylemler üzerine odaklanır. Bu yazılı ve sözlü halde bulunan söylemler herhangi bir ekleme ya da sterilizasyondan geçmeyen, gerçekliğinden; doğallığından ve olduğu şekilden mümkün olduğunca kayıp vermeyen gerçek datalardır. Söylem, *söylemin yerel ve genel bağlamı içinde incelenir*. Bu bağlamı meydana getiren parçalar:

a) Söylemin geçtiği *yer ve zaman*,
b) Taraflar ve bu tarafların iletişimleri ve sosyal roller,

c) Konuyla ilişkili *sosyal bilgiler, normlar ve değerler, kurumsal ve örgütsel yapılar* olarak sıralanabilir. (Akt: Barker ve Galasinski, 2001, s.63-64).

Çalışmada, peyzaj mimarlığında söylem üreten öncü 'aktörler'in belirlenebilmesi için literatür taramasından elde edilen bilgilerle araştırma sürecinde toplanan verilerin bütünleştirilmesi sonucu ulaşılan bir kavramsal çerçeve oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu kavramsal çerçevenin oluşturulabilmesi için; söylemin anlamın inşasındaki yeri gözetilerek; yer ve zaman faktörleri etkisinde farklı -nedenler değil bağlamlar arası- (makro-mezzo-mikro) ölçekte bir kurgu yapılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda öncelikli olarak peyzaj mimarlığı meslek disiplininde hem söylem hem eylemsel bağlamda genel-geçer kabul edilen sosyal roller ve yapılar belirlenmeye çalışılmıştır.

Ancak uygulamada bu modelin sabit yapısının, yerel pratiklerin karmaşık doğasını ve aktörlerin çoklu rollerini karşılamada yetersiz kaldığı görülmüştür. Özellikle Türkiye özelinde, aktörlerin yalnızca üretici değil aynı zamanda dönüştürücü, arabulucu veya muhalif roller üstlenmeleri, modelin daha esnek bir yapıya evrilmesini zorunlu kılmıştır.

Bu nedenle söylem analizinden ve sabit üçgen modelden kısmen uzaklaşılarak, söylemin üretildiği sürecin kendisine odaklanan, daha açıklayıcı ve bağlama duyarlı bir yaklaşıma yönelinmiştir. Bu bağlamda süreç analizi anlatıları incelenmiş, söylemin yalnızca sonuçta ortaya çıkan ürünler üzerinden değil, bu ürünlerin üretim süreçleri boyunca nasıl şekillendiği üzerine odaklanılmıştır. Bu geçiş, söylemin bir "sonuç" olarak değil, bir "ilişkisel üretim" biçimi olarak ele alınmasını mümkün kılmıştır. Ancak süreç analizinin literatürde çok yaygın olmaması ve kavramsal çerçevesinin sınırlı olması, yöntemi daha yapılandırılmış bir çerçeveye oturtma ihtiyacını doğurmuştur.

Kuram ve pratik arasındaki ilişki, meslek içindeki dengeyi ve gelişimi anlamanın anahtarıdır. Bu bağlamda çalışma, kuram ve pratik arasında görünen boşluğu doldurmak için bir yol haritası (model) sunar. Model, mesleğin karmaşıklığını anlamak ve sürdürülebilir bir mesleki yapı oluşturmak için bir araç olarak tasarlanmıştır.

Kuram ve pratik arasındaki ilişki, mesleğin hem tarihsel hem de güncel bağlamda dönüşümünü anlamanın anahtarıdır. Kuram, meslek için yol gösterici bir çerçeve sunarken; pratik, bu çerçevenin uygulama alanındaki yansımalarını ortaya koyar. Ancak bu ilişki, disiplinin farklı unsurlarının zamanla birbiriyle nasıl bağlantılı hale geldiğini ve güncel sorunlara nasıl yanıt verdiğini çözümlemeyi gerektirir. Bu nedenle, çalışmada ele alınan teorik çerçeve, hem mesleğin köklü sorunlarını hem de güncel bağlamda karşılaşılan fırsat ve zorlukları anlamaya yöneliktir.

Bu nedenle, çalışmada gömülü kuram, aktör-ağ analizi ve hermeneutik yaklaşım olmak üzere üç ana yöntem bir araya getirilmiştir. Bu yöntemlerin birlikte kullanımı, mesleğin çok katmanlı yapısını ve dinamiklerini çözümlemek için gerekli olan derinlemesine bir perspektif sağlar.

Gömülü kuram, çalışmada söylemlerden yola çıkarak altta yatan görünmeyen konuları ortaya çıkarmak için kullanılmıştır ve gündelik pratiklerde saklı kalmış kuramsal yapıları anlamayı sağlamaktadır. Çalışmada gömülü kuram ile anlaşılmak istenen konular aşağıdaki gibidir:

- Yarışma arşivlerinde hangi temalar öne çıkmaktadır?
- Meslek ödülleri hangi değerleri teşvik etmektedir?
- Politikalar ve mevzuatlar, peyzaj mimarlarının hangi rolleri üstlenmesini öngörmektedir?

Aktör-Ağ Kuramı, insan ve insan olmayan aktörlerin meslekteki etkilerini anlamak için kritik bir araçtır. Bu kuramın amacı, mesleğin görünür yüzünün ötesine geçerek, gündemi etkileyen tüm unsurları anlamaktır. Bu yaklaşım, yarışmalar, ödüller, mevzuatlar ve diğer önemli olaylar gibi unsurların meslek pratiği üzerindeki etkilerini detaylı bir şekilde analiz etmeye olanak tanır:

- Yarışmaların düzenlenmesinde yer alan organizasyonların rolleri nedir?
- Ödüllerin belirlediği standartlar ve öncelikler meslek pratiğini nasıl şekillendirmektedir?
- Gündemi şekillendiren sorunlar, potansiyeller, sosyo-politik bağlamlar gibi insan olmayan aktörler mesleğin dinamiklerini nasıl etkilemektedir?

Hermeneutik yaklaşım ise kuram ve pratiğin birbirine nasıl bağlandığını anlamak ve yorumlamak için kullanılan bir diğer önemli yöntemdir. Hermeneutik, mesleki üretimleri yalnızca görünen yönleriyle değil, onların arkasında yatan anlamlarla

birlikte ele alır. Hermeneutik yaklaşım, kuram ve pratik arasındaki ilişkinin yorumlanması ve anlamlandırılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu yöntem, mesleki üretimlerin sadece görünen yönlerini değil, aynı zamanda bu üretimlerin ardındaki anlam katmanlarını da ele almaktadır. Özellikle bu çalışma, ulusal peyzaj mimarlığı ortamını anlamak için hermeneutik bir okuma sunarak, disiplinin mevcut durumuna dair bütüncül bir değerlendirme yapmayı hedeflemiştir.

Bu yöntemler bir araya getirildiğinde, peyzaj mimarlığı mesleğinin gündemini bütüncül bir şekilde kavramak mümkün hale gelmektedir. Meslek pratiğini etkileyen unsurların çok boyutlu bir analizini yaparak şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Hangi aktörler (insan ve insan olmayan) mesleğin gündemini belirlemektedir?
- Yarışmalar ve ödüller gibi platformlar, meslek pratiğinde hangi yenilikleri veya gelenekleri teşvik etmektedir?
- Ulusal ve uluslararası politikalar, meslek pratiğiyle nasıl bir ilişki kurmaktadır?

Bu çalışmada kullanılan materyallerin seçimi, kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi en iyi şekilde analiz etmek ve meslek pratiğini etkileyen örtük kuramları açığa çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Kuramsal altyapının açılması için kullanılacak olan gömülü kuramın metodolojik yaklaşımı doğrultusunda, peyzaj mimarlığı ve kentsel tasarım alanında açılan yarışmalar ve Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri ana materyal olarak belirlenmiştir. Bu iki materyal grubu, meslek pratiğinde yönlendirici ve belirleyici bir role sahip oldukları için tercih edilmiştir.

Yarışmalar, meslek pratiği için hem yenilikçi fikirlerin hem de kuramsal yaklaşımların sahnelendiği alanlardır. Bu bağlamda yarışma şartnameleri, jüri raporları ve kazanan projeler, meslekte hangi temaların ön plana çıktığını anlamak için zengin bir veri kaynağı sunmaktadır. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri ise meslek içindeki rol modellerin, iyi örneklerin ve yenilikçi yaklaşımların teşvik edilmesi açısından önemli bir dinamiği temsil etmektedir.

Materyal seçkisinin belirlenmesi için yapılan ön tarama sonucunda yarışmalar ve Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri gömülü kuram yöntemine tabi tutalacak ana materyal olarak belirlense de, ortamı etkileyen diğer önemli aktörler (önemli olaylar/etkinlikler, politik belgeler ve resmi mevzuatlar vb.) hermeneutik okumanın

bütüncül sürecine dahil edilmiştir. Böylece gündemin kapsamlı bir okuması yapılabilmiştir. Kapsamlı gündem okuması ile ilgili detaylı veri analizi Bölüm 4'te verilmiştir.

1.5 Araştırmadaki Kısıtlılıklar ve Etik Çerçeve

Peyzaj mimarlığında geliştirilen kuramsal yaklaşımların yeterince belgelenmemiş olması, meslek için kritik bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Bu eksiklik, ulusal peyzaj mimarlığı pratiklerinde geçmişe dönük arşivlerin sınırlı olmasıyla kendini göstermektedir. Özellikle ulusal düzeyde düzenlenen yarışmalara ve projelere dair yeterli veri bulunamaması, bu çalışmanın kapsamını belirgin şekilde etkilemiştir.

Türkiye'nin hem toplumsal hem de çevresel dönüşümleri hızlı bir şekilde gerçekleşmekte ve bu durum, meslek özelinde büyük bir takip ve yorumlama zorluğu yaratmaktadır. Bu tezde, böylesi bir hız karşısında meslek için kayıt tutma ve bütüncül bir okuma ihtiyacının nasıl giderilebileceği tartışılmıştır. Çeşitli yarışma projelerine ulaşmadaki zorluklar, internet kaynaklarının yetersizliği ve organize bir arşivin bulunmaması nedeniyle, başlangıçta hedeflenen 30 yıllık dönem incelenememiş ve kapsam 15 yıllık bir süreyle sınırlandırılmıştır. Bunun sonucunda, araştırma sürecinde yalnızca mevcut kaynaklar üzerinden bir analiz yapılabilmiştir.

Bu durum, kuram-pratik ilişkisinin geçmişten bugüne daha bütüncül bir okumasını zorlaştırsa da, mevcut verilerin derinlemesine incelenmesiyle elde edilen bulgular, mesleğin arşivleme ve kayıt tutma pratiğine dair önemli bir tartışma alanı yaratmıştır. Tez, disiplinin bilgi birikiminin sürekliliğini sağlamak ve kuram-pratik ilişkisini daha sistematik bir şekilde anlamlandırmak için bir arşiv modeli geliştirilmesini önermektedir. Böyle bir model, yalnızca mevcut bilginin korunmasına değil, aynı zamanda gelecekteki meslek pratiklerinin daha sistematik bir şekilde analiz edilmesine de imkân sağlayacaktır.

Etik çerçeve açısından, çalışmada yalnızca açık erişimli kaynaklar kullanılmıştır. Bu tercih, araştırmanın ana argümanlarından biri olan mesleki görünürlüğün eksikliği ve kayıt altına alınmayan bilgiye erişim zorlukları nedeniyle yapılmıştır. Bu nedenle, yalnızca mevcut ve erişilebilir olan materyaller incelenmiş, görünür olan veri üzerinden bir okuma gerçekleştirilmiştir. Yarışma analizlerinde yalnızca şartnameler kullanılmıştır; çünkü şartnameler, yarışma sürecindeki arz ve talepleri, gündemi

tarafsız bir şekilde aktarmaktadır. Yarışmayı kazanan projeler ise tasarım ekiplerinin perspektifleriyle şekillendiği için sürece dahil edilmemiştir. Ancak mesleğe daha içeriden bir bakış sunabilmek amacıyla, Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülü alan projeler de analiz materyaline eklenmiştir.

Gündemi tarafsız bir şekilde okuyabilmek adına ek materyaller, özellikle mevzuatlar, politikalar ve camiayı etkileyen önemli olaylar gibi unsurlar, mesleki organizasyonların açık arşivlerinden elde edilmiştir. Bu veri toplama yaklaşımı, araştırmanın nesnelliğini ve disiplinin mevcut durumuna dair dengeli bir değerlendirme sunma hedefine hizmet etmiştir. Öznel değerlendirmeler ise yalnızca hermeneutik okuma sürecinde, kuram-pratik ilişkisini anlamlandırma amacıyla kullanılmıştır.

Araştırmacının bu çalışmada benimsediği en temel etik yaklaşım, mevcut arşivleri sistematik bir şekilde gün yüzüne çıkararak unutulmaya yüz tutmuş tarihsel bilgiyi kayıt altına almaktır. Türkiye'de mesleğini icra eden bir peyzaj mimarı olarak, mesleğin kurucu isimlerinden günümüzdeki gündemi şekillendiren genç nesle kadar uzanan bir perspektifle, Türkiye Peyzaj Mimarlığı ortamının öncü aktörlerini görünür kılmak, bu çalışmanın temel etik görevlerinden biri olarak benimsenmiştir. Bu yaklaşım, yalnızca meslek tarihiyle ilgili verilerin korunmasına katkıda bulunmakla kalmamakta, aynı zamanda gelecekteki çalışmalara da bir temel sağlamayı amaçlamaktadır.

Sonuç olarak, bu araştırma, hem mevcut literatürün eksikliklerini görünür kılmış hem de meslek pratiğinin sürekliliğini sağlamak adına bir kayıt tutma pratiği geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur. Araştırma boyunca benimsenen etik ilkeler, çalışmanın tarafsızlığını ve akademik bütünlüğünü korumayı mümkün kılmıştır.

1.6 Tezin Yazım Biçimi ve Bölümlerin Yapılandırılması

Çalışma, altı ana bölümde, ulusal peyzaj mimarlığı ortamında kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi analiz etmeyi hedefleyen bir yapı sunmaktadır. Yazım süreci, akademik bir doğruluk ve okuyucunun kolaylıkla takip edebileceği bir akış göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır.

Çalışmada öncelikle peyzaj mimarlığının ulusal ve uluslararası düzeydeki durumuna genel bir bakış yapılmış ve bu bağlamda çalışmanın özgün katkısı vurgulanmıştır. Bu,

okuyucuya araştırmanın önemini anlaması ve ilerleyen bölümlerdeki tartışmalara hazırlık sağlaması için yazılmıştır. Kuramsal çerçeve ise, peyzaj mimarlığı meslek disiplininde kuramsal tartışmaların ulusal ve uluslararası boyutlarını anlamak için kullanılan literatür taramalarını içermektedir. Bu bölümde, ulusal ve uluslararası literatür, tarihsel ve çağdaş bağlamlarda ele alınmış ve peyzaj mimarlığının kuramsal temelleri sistematik bir şekilde analiz edilmiştir. Literatür, sadece bir bilgi derlemesi değil, aynı zamanda beşinci ve altıncı bölümlerde gerçekleştirilen bütüncül okumalara altlık oluşturan bir ön arşiv taraması görevi görmektedir. İlerleyen bölümlerde tasarlanan karma yöntem deseni ve materyal seçkisi bu bölümdeki literatürle çapraz okunarak veriler yorumlanmıştır.

Peyzaj mimarlığı Türkiye'de hızla gelişen bir meslek olmasına rağmen, kuram ve pratik arasındaki bağlantı görünür değildir. Giriş bölümü, bu sorunu ele alarak temel bir çerçeve çizmekteyken ilerleyen ikinci bölümde ulusal gündemi oluşturan altyapının derinlemesine analizi (arkeolojisi) yapılmaktadır. Bu bağlamda hem meslek disiplininin tarihine hem de mevcut durumuna ışık tutmak amaçlanmıştır. Türkiye'nin eşsiz coğrafyası ve kültürel çeşitliliği, peyzaj mimarlığı için sonsuz bir potansiyel sunarken, meslek pratiğinin neden hala yeterince görünür olmadığını anlamak gerekliliği kaçınılmazdır. Bu bağlamda ikinci bölüm, mesleğin hem yerel hem de küresel bağlamda nasıl bir dönüşüm geçirdiğini anlamaya yönelik bir başlangıç noktası sunar. Mesleğin ulusal bağlamdaki gelişim sürecini incelemek yalnızca geriye dönük bir literatür anlatısı değil, aynı zamanda bir sonraki bölümde aktarılan yöntem-materyal kurgusunun şekillenmesinde de önemli bir araçtır. Bu bölümde ortaya çıkan gündem-belirleyici aktörler, oluşturulan karma yöntem deseninin örnek vaka çalışmasını oluşturmaktadır.

Üçüncü bölümde, ikinci bölümde oluşturulan tarihsel altyapı (arkeoloji) ekseninde Türkiye'deki peyzaj mimarlığı meslek pratiğinde var olan ancak görünür olmayan kuramsal yapıları açığa çıkarmak hedeflenmektedir. Gömülü Kuram, bu sürecin temel metodolojik aracı olarak kullanılmıştır. Bu yöntemde, Türkiye'de kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı alanında açılan yarışmalar ve Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri ekseninde derinlemesine analiz yapılmış; alttan alta var olan kuramsal yapıların nasıl ortaya çıktığı irdelenmiştir. Gömülü kuram, kuramı önceden belirlemek yerine, mevcut verilerden türetme yaklaşımıyla hareket etmektedir (van Veggel et al., 2023).

Bu bağlamda, Türkiye'de çağdaş peyzaj mimarlığını şekillendiren dinamikler ve bu dinamiklerin kuram ve pratik arasındaki bağları nasıl oluşturduğu çözümlenmiştir.

Dördüncü bölümde ayrıca yarışmalara dair şartnameler ve Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülü kazanan projeler üzerinden, meslek pratiğinin kuramsal temellerinin nasıl inşa edildiği konular, kavramlar ve ana temalar belirlenerek deşifre edilmiştir. Bölüm, aynı zamanda farklı aktörlerin meslek üzerindeki etkilerini ve doğal-yapılı çevrenin sunduğu fırsatlar ile karşılaşılan sorunların kuram-pratik ilişkisini nasıl dönüştürdüğünü ortaya koyar. Makro ölçekli aktörler (ulusal politikalar, Avrupa Peyzaj Sözleşmesi gibi standartlar), orta ve mikro ölçekli aktörler (meslek odaları, bireysel tasarımcılar ve eğitim kurumları) üzerinden mesleki söylem ve pratik arasındaki bağlar değerlendirilmiştir. Ayrıca bu konu ve temaların oluşmasına zemin hazırlayan problem ve potansiyellerin incelenmesi, pratikten türeyen örtük kuramlarin bir bütüncül bakışla değerlendirilmesi sağlanmıştır. Bu yaklaşım, Türkiye'nin özgün dinamiklerini uluslararası bağlamla harmanlayarak kuram ve pratik arasında dengeli bir anlayış geliştirmek için kritik bir adım olmuştur.

Beşinci bölümde, gömülü kuram ve aktör ağ bağlamında mesleğin kuramsal ve pratik ilişkisinin bir yorumlaması yapılmıştır. Gömülü kuram yöntemiyle yapılan önceki çalışmalar, meslekteki kuram ve pratik arasındaki ilişkinin tek yönlü olmadığını; aksine, bu iki unsurun sürekli birbirini dönüştürdüğünü ortaya koymuştur. Bölümde, ödüller ve yarışmalar üzerinden Türkiye'de peyzaj mimarlığı pratiğinin küresel dinamiklerle etkileşimi, farklı disiplinlerle ilişkisi, yerel bağlama özgü sorun ve temalar ile bütüncül yaklaşıma vurgu yapan unsurlar analiz edilmiştir. Bu çerçevede, ulusal gündemde peyzaj mimarlığı mesleğinde kuram ve pratiğin birbirinden ayrı değil, sürekli etkileşim içinde olduğunu gösteren dinamik ve bağlamsal bir süreç sunduğu tartışılmıştır.

Peyzaj sadece fiziksel bir alan değil, aynı zamanda sosyal, ekolojik ve kültürel süreçlerin bir anlatısıdır. Bu bağlamda beşinci bölümde hermeneutik yaklaşım, bu çok katmanlı yapıyı çözümlemek ve anlamlandırmak için kullanılmıştır. Ulusal peyzaj mimarlığı ortamı, ekolojik krizler, sosyal adalet ve kültürel değerler bağlamında ele alınarak, tasarımların taşıdığı daha derin anlamlar yorumlanmıştır. Örneğin, ekolojik bozulmanın tasarım kararlarına etkisi, sosyal adaletin kamusal alan tasarımında nasıl ele alındığı ve kültürel değerlerin mekânsal temsili gibi konular, meslek pratiğini

şekillendiren kritik unsurlar olarak değerlendirilmiştir. Bu analiz, meslek pratiğinde kuram ve pratiğin nasıl bir etkileşim içinde olduğunu görünür kılmayı amaçlamıştır.

Bölümde ayrıca, yarışmalar ve ödüllerin meslek kimliğini yeniden inşa etmedeki rolü detaylandırılmıştır. Yarışma şartnameleri ve ödül projeleri, meslek insanlarının bakış açısını genişleten, kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi zenginleştiren araçlar olarak ele alınmıştır. Yarışmaların ve ödüllerin vurguladığı temaların, meslek pratiğinde hangi değerlere ve yaklaşımlara öncelik tanındığını şekillendirdiği ortaya konulmuştur. Bu bağlamda, hermeneutik yaklaşım, kuram ve pratik arasındaki dengeyi anlamlandırmak ve mesleğin kimlik kazanma sürecine ışık tutmak için kullanılmıştır. Böylece, peyzajın sosyal, ekolojik ve kültürel bağlamda nasıl bir anlam taşıdığı ve bu anlamın meslek pratiğine nasıl yansıdığı sistematik bir şekilde incelenmiştir.

2. TÜRKİYE'DE PEYZAJ MİMARLIĞI MESLEĞİNİN ARKEOLOJİSİ

Bu bölüm, Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin tarihsel arka planını ve mevcut dinamiklerini inceleyerek, mesleğin ulusal bağlamdaki gelişimine dair kapsamlı bir analiz sunmayı hedeflemektedir. Türkiye'de peyzaj mimarlığı, kültürel çeşitlilik ve coğrafi zenginlikten güç alan bir potansiyele sahip olmasına rağmen, bilimsel literatürde yazılı bir ulusal mesleki tarihin eksikliği, meslek pratiği ile kuram arasındaki ilişkiyi anlamayı zorlaştırmaktadır. Bu eksiklik, mesleğin yerel bağlamda daha derinlemesine ele alınması gerekliliğini ortaya koymaktadır.

"Arkeoloji" kavramının kullanılmasının temel sebebi, mesleğin geçmişteki üretimlerini, dinamiklerini ve ilişkilerini ortaya çıkararak, tarihsel bir derinlik ve bağlam içinde anlamlandırmaya çalışmaktır. Bu kavram, yalnızca fiziksel kalıntıları ya da somut üretimleri değil, aynı zamanda kuramsal, pratik ve toplumsal bağlamda saklı kalmış unsurları, görünmeyen yapıları ve tarihsel süreçleri de incelemeyi ifade eder. Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin gelişim sürecinde belgelenmemiş ya da yeterince analiz edilmemiş arşivler, yarışmalar, projeler ve söylemler bu saklı yapılar arasında yer almaktadır.

"Arkeoloji" terimi, Michel Foucault'nun "bilginin arkeolojisi" yaklaşımıyla da uyumlu bir şekilde, meslek içinde şekillenmiş olan düşünsel yapıları, söylemleri ve bunların uygulamalarla olan ilişkilerini derinlemesine anlamayı hedefler (Smart, 1991). Bu yaklaşım, mesleğin sadece geçmişteki fiziksel uygulamalarını değil, aynı zamanda bu uygulamaları yönlendiren kuramsal ve ideolojik çerçeveleri, bunların toplumsal bağlamdaki etkilerini ve tarihsel sürekliliklerini de incelemeyi mümkün kılar.

Bu bağlamda "arkeoloji" kavramının kullanılmasının amacı, mesleğin kökenlerini ve evrimini bir bütün olarak ele almayı, bugünkü kuram ve pratik ilişkilerini anlamlandırmayı ve bu ilişkinin gelecekte nasıl şekillenebileceğine dair öngörülerde bulunmayı mümkün kılan bir araç olmasıdır. Mesleğin tarihindeki unutulmuş, göz ardı edilmiş ya da yeterince belgelenmemiş unsurların "kazı" misali sistematik bir şekilde gün yüzüne çıkarılması, yalnızca disiplinin geçmişine ışık tutmakla kalmayıp, aynı

zamanda gelecekteki mesleki üretimlere rehberlik edecek bir bilgi zemini oluşturma açısından da oldukça önemlidir.

Bölüm, çalışmanın yöntemsel dizgisinde ve materyal seçkisinde önemli bir ön-araştırma niteliği taşımaktadır. Mesleğin tarihsel gelişimini anlamak ve bugünkü pratiğin temellerini çözümlemek amacıyla kapsamlı bir ön arşiv taraması gerçekleştirilmiştir. Bu tarama, yalnızca geçmişin izlerini ortaya koymakla kalmayıp, aynı zamanda bir soy ağacı oluşturarak sonraki yöntem ve materyal seçimlerine bilimsel bir altlık sağlamaktadır. Bu bağlamda, bölüm, kuram ile pratik arasındaki ilişkiye ışık tutacak bir perspektif geliştirmeyi de amaçlamaktadır. Bu bağlamda Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin arkeolojisinin incelenmesi çalışmada aşağıdaki sorulara birer ön-yanıt/çıkış yolu vermektedir:

- Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında kuram ve pratik ilişkisini belirleyen ana unsurlar nelerdir?
- Meslek pratiğinin gelişiminde gündemi etkileyen önemli aktörler ve olaylar nelerdir?
- Kuram ve pratik arasındaki ilişki tarihsel süreçte nasıl evrilmiştir?
- Mesleğin ulusal bağlamda gelişim süreci, uluslararası yaklaşımlarla nasıl bir etkileşim içindedir?

Yazılı mesleki tarihin eksikliği nedeniyle, bu çalışma yalnızca geçmişe dönük bir inceleme değil, mesleğin bugünkü görünürlüğünü artırmaya yönelik bir adım olarak değerlendirilmelidir. Ulusal bağlamdaki dönüşüm süreçleri ve meslek pratiğini şekillendiren temel aktörlerin detaylı bir şekilde incelenmesi, mesleğin kuramsal ve uygulamalı yönleri arasındaki dinamikleri açığa çıkarmak için kritik bir zemin oluşturmaktadır.

Son bir açıklama olarak bölümde Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin tarihsel ve güncel altyapısını irdeleyerek, hem yazılı bir mesleki tarihe katkı sunmak hem de kuram ile pratik arasındaki bağların daha görünür hale gelmesini sağlamak hedeflenmektedir. Bu yönüyle, meslek disiplininin gelişimi üzerine yapılan tartışmalara da bir katkı sunmaktadır.

2.1 Batı'da Peyzaj Mimarlığının Temelleri, Bahçecilik ve Kamusal Alanda Peyzaj (17. yy - 19. yy)

Evrensel ölçekte peyzaj mimarlığı mesleğinin ilk temelleri 17. Yüzyıl Batı'sında atılmaya başlanmış ve İngiltere'de Endüstri Devrimi'nin etkileriyle oluşan kentsel sorunlara çözüm olarak yeşil rekreasyon alanları yaratma fikri, Fransız Stili formal bahçelere karşı durarak "Peyzaj Bahçesi" fikrini doğurmuştur (Aslan & Aslan, 2016). "Bahçecilik" fikri, ülkemizde de peyzaj mimarlığı mesleğinin ilk temellerini atmakta ve Türkiye'de de özel mülkler temelinde bir bahçe algısı oluşmaktayken kamusal alanda bahçe fikri kendini daha geç göstermektedir.

18. yüzyıl Osmanlı dönemi, İstanbul ve Boğaziçi'nin yeniden keşfedildiği, toplumsal dinamiklerin kent mekanına yansıdığı bir değişim dönemidir (Nuhoğlu et al., 2016). Osmanlılar, doğayı hem deneyimlemiş hem de ihtiyaçlarına göre dönüştürmeyi öğrenmiştir. Bu dönemde "tabiat", çağdaş bir kavram olarak Osmanlıcaya dahil olmuştur (Nuhoğlu et al., 2016). Bahçeler, "mesire yerleri" ve özel mülklerdeki "konut bahçeleri" olarak iki gruba ayrılır (Salman, 1999). Mesireler doğaya, bahçeler ise mimariye geçişi temsil eder; çayırlar doğal nitelikteyken, bahçeler Fransız stilinde geometrik düzenlerde tasarlanır. Göksu, Kağıthane ve Büyükdere gibi alanlar, günübirlik mesire trafiğiyle öne çıkar (Nuhoğlu et al., 2016; Salman, 1999; Şekil 2.1).

Şekil 2.1 : Büyükdere Çayırı (sol) ve Sadabad Sarayı ve Kâğıthane Mesiresi (sağ) (Melling ve d'Ohdsson, (Atasoy, 2015) aracılığıyla)

Türk bahçesinde Batı etkisinin başladığı dönem Lale Devri'dir. Kağıthane'den Haliç ve Boğaz'a uzanan sahilsaray, köşk, yalı bahçeleri ve korularıyla İstanbul, "bahçe ve su şehri" kimliği kazanmıştır (Nuhoğlu et al., 2016). Bu, peyzaj algısının Barok bahçe stilinden etkilendiğini gösterir. Küçük ölçekli bahçelerde, Türk bahçesinin doğayla bütünleşen enformel özellikleri görülür. Bu dönem, bahçe ile kentsel açık alanlar

arasında bir geçiş süreci olarak tanımlanır. 20. yüzyıl başlarında "güzel kent" anlayışıyla birlikte "kamusal kent içi yeşil alan" kavramı ortaya çıkmıştır (Nuhoğlu et al., 2016a; Şekil 2.2).

Evrensel kavramlar	Yerel kavramlar
• peyzaj bahçesi • güzel kent • kamusal kent içi yeşil alan • Barok bahçe stili • geometrik formlar	• tabiat • mesire, çayır, koru • ev, konak, saray bahçeleri • günübirlik mesire • Türk bahçesi
Uygulamalar	**Aksiyonlar**
• Göksu, Kağıthane, Büyükdere Çayırları • Saray, konak, ev bahçeleri	• Kamusal alana geçişin ilk adımları • Türk bahçesi stilinin gelişmesi

Şekil 2.2 : Cumhuriyet öncesi 17. - 18. -19. yy'da peyzaj kavramının gelişimi

2.2 Bir Modernizasyon Süreci: Peyzaj ve Güç (1920 – 1940)

20. yüzyılın başında hem Batı'da hem de ülkemizde peyzaj mimarlığı mesleğinin gelişimi açısından önemli kırılma noktaları doğurmaktadır. 20. Yüzyılın başında modernizmin ortaya çıkması ile birlikte peyzaj mimarlığı meslek disiplinin geldiği durum, Olmsted'in Parklar Hareketi gibi kentsel yeşil alanlar yaratmanın çok daha ötesine geçmiştir. Özellikle 1920'lerde ardı sıra bir şekilde kendini göstermeye başlayan sanat akımlarının tetiklediği modernizmin etkileri peyzaj mimarlığına daha geç yansımış ve 1925 yılında Paris'te gerçekleştirilen Uluslararası Sanat ve Endüstri Fuarı (International Exposition of Modern Decorative and Industrial Art) bu anlamda bir kırılma noktası olmuştur (Demirel Koyun & Erbaş Gürler, 2021; Erbaş Gürler, 2012). Brezilyalı Roberto Burle Marx, hem tasarımcı hem ressam kimliğiyle Avrupalı kübist ressamlardan esinlenerek çeşitli bahçeler tasarlamaya başlamıştır ve çalışmaları modern sanatın peyzajın üzerindeki kuvvetli etkisini açıkça ortaya koymuştur ((Demirel Koyun & Erbaş Gürler, 2021; Erbaş Gürler, 2012) .

Dünyada peyzaj mimarlığı yaklaşımı "modern" dönemine girerken ülkemizde aynı süreci kentler yaşamaktadır. Ülkemizde 1923'te Cumhuriyetin ilani ile birlikte bir ulus

devlet inşası süreci başlamış ve bu süreç kendini bir aydınlanma geleneği içinde köktenci bir "çağdaşlaşma" ya da "modernite" projesi olarak göstermiştir (Tekeli, 1998). Erken Cumhuriyet döneminde Anadolu'nun birçok kentinde inşa edilen parklarla, çevrelerindeki doğal yeşil alandan henüz kopmamış küçük Anadolu kentlerinde "kamusal kent içi yeşil alan" kavramını henüz tanımayan, bu tür alanlara gereksinim duymayan ve onları kullanmayan bir topluma, bu yeni Batılı alışkanlığı benimsetmek amaçlamaktadır (Nuhoğlu et al., 2016). Bozdoğan (2002)'ün anlatımıyla erken cumhuriyetin mimari kültürü, "modern" olanı "milli" olanla uzlaştırmaya yönelik bir çabadan oluşmaktadır.

"Güzel kent" kavramının yerleşmesiyle birlikte artık kentin parçalarının planlamasıyla yetinilmememiş, kentin tümü planlanmaya başlanmıştır. Tekeli (1998) tarafından bu planlama var olan kent dokularına saygılı olmayan modernist bir planlama olarak tariflenmiştir. Cumhuriyetin ilanıyla başlayan süreçte kentler Henri Proust (İstanbul) ve Hermann Jansen (Ankara) gibi Batılı modernist plancı ve mimarların kent planlarıyla biçimlenir (Şekil 2.3). Kent parkı örnekleri, kamusal alanlar arasındaki önemli parçalardan biridir. Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye, modern planlama ve peyzaj mimarlığı ile tanışmıştır. Bu dönemde peyzaj mimarlığı, çevre dostu, sosyal ve doğal çevre düzenlemeleri ile bütünlüklü bir yaklaşımı benimsemiştir.

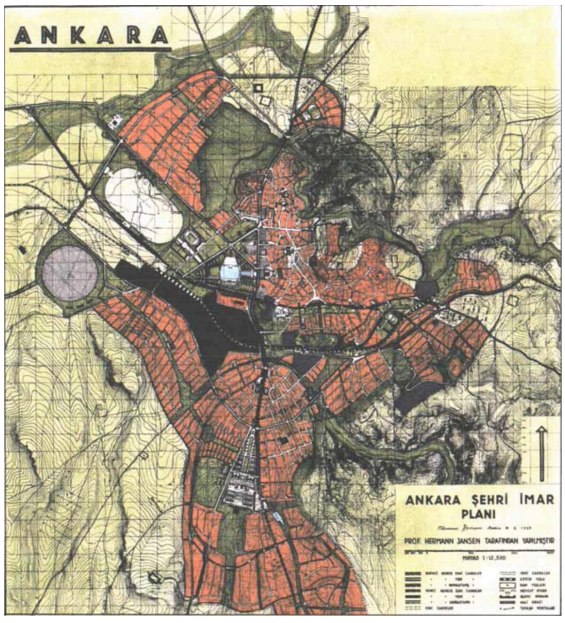

Şekil 2.3 : Hermann Jansen Ankara Planı (Jansen, 1936)

Ankara'da Gençlik Parkı, 19 Mayıs Stadyumu, Atatürk Orman Çiftliği ve Çubuk Barajı Piknik Alanı, "millet bahçesi" kavramıyla Cumhuriyet ruhunu yücelten

rekreasyon alanları olarak öne çıkar (Nuhoğlu et.al., 2016). Jansen Planı ise 18. yüzyılda Amerika'da Frederick Law Olmsted'in başlattığı "parklar hareketi"ne benzer bir kent içi yeşil alan yaklaşımını Ankara'ya taşımıştır.

Jansen Planı ile oluşturulan kentsel yeşil alan sistemi, Gençlik Parkı'ndan Atatürk Orman Çiftliği'ne uzanan bir yeşil devrimin günümüzde kalan önemli miras alanlarıdır (Aslan ve Aslan, 2016; Nuhoğlu, 2016; Jansen, 1936; Özer, 2005) (Şekil 2.3). 1930 yılı itibariyle Belediyeler Kanunu ile Türkiye'nin kentlerinde çok sayıda meydan ve park projesi hayata geçirilmekte ve aynı zamanda "güzel kent" (city beautiful) modelinin etkisi Anadolu'ya yansımaktaydı.

Henri Proust'un 1937 İstanbul Planı da direkt olarak "güzel kent" olmamakla beraber Akpınar (2010)'ın bahsettiği üzere bir "güzelleştirme" (embelissement) hareketidir. Proust'un 1937 planı yalnızca bir güzelleştirme amacı değil, aynı zamanda Türk ulus-devleti'nin "sekülerleşmeye" yönelik ideolojisinin kentsel alana yansımasıdır (Akpınar, 2010).

"Modern" olanla "milli olanı" birleştirme çabası Ankara ve İstanbul'u takiben kırsala da yansımıştır. Ulusal peyzaj mimarlığı ortamının temel kurucularından biri olarak anılan Sadri Aran (1938)'ın "Evedik Köyü: Bir Köy Monografisi" eserinde detaylı olarak kurguladığı ve günümüzde "köy enstitüleri" olarak bilinen, köylüyü modern tarım ve hayvancılık yöntemleriyle tanıştırmayı amaçlayan köy modellerinin geliştirilmesi, bu çabanın örneklerinden biridir (Çevik, 2023). Ülkemizde peyzaj mimarlığı mesleği o dönemde henüz resmi olarak varolmasa da ülkemizde mesleğin gelişim temellerinin atıldığı Ankara Yüksek Ziraat Ensisitü'sünün 1933 yılında kurulması ise önemli bir kırılmak noktası olarak görülmektedir (Çevik, 2023).

2.3 Kentsel Krizler ve Eğitimde Kurumsallaşma (1940 – 1960)

1940'li yıllardan itibaren dünyada peyzaj mimarlığı mesleği "ekolojik" bir yaklaşıma doğru hızla şekillenmekteyken ülkemizde ise tam tersi bir durumda kentsel krizler yaşanmıştır. İlhan Tekeli (1998) bu dönemi "*hızlı kentleşme döneminde modernite projesinin popülist bir niteliğe bürünmesi*" olarak tarif etmiştir. Bu tarif, köktenci modern projenin "halka rağmen halk için" yaklaşımını sürdürmek yerine popülist eğilimlere duyarlı olarak uygulanması anlamını taşımıştır (Tekeli, 1998). Ancak yaşanan büyük dönüşüm nedeniyle yönetimler ve bireylerin bu koşulları yerine

getirememesi sonucu, kentler spontan çözümlerle gelişmiş ve ilk olarak göçmenlerin devlet arazisinde konaklamak amacıyla konut yapmalarıyla başlayan gecekondulaşma hareketi, zamanla bir ticaret konusuna da dönüşmüştür (Tümertekin, 1973; Sağlam (2016) aracılığıyla).

Yaşanan kentsel krizler beraberinde "kent planlaması" eğitiminde sosyal bilimlere dair çalışmalar artmaya başlamıştır. Fakat kamusal mekanda ideolojinin etkileri büyük kentlerde kendisini göstermeye devam etmektedir. 1934-1948 yılları arasında İstanbul Millet Parkları; Beşiktaş Barbaros Parkı, Taksim Belediye Parkı, 2 numaralı Maçka Parkı (Maçka Demokrasi Parkı), Nişantaşı Parkı (1939), Fenerbahçe Parkı (1940), Tepebaşı Parkı (1940), Bebek Parkı (1940) ve Abbasağa Parkı (1940), Maçka Taşlık Parkı ve Vişnezade Parkı tamamlanmıştır (Nuhoğlu et al., 2016). Henri Prost'un imar projelerine uygun olarak Eminönü Meydanı, Üsküdar Meydanı (1948) düzenlenmiştir, Emirgan ve Yıldız Koruları (1948) halka açık rekreasyon alanları olarak kullanılmıştır ve Ankara'da Kuğulu Park tamamlanmıştır (Nuhoğlu et al., 2016) (Şekil. 2.4).

Şekil 2.4 : İstanbul'da kamusal mekanda ideoloji örnekleri olarak Barbaros Meydanı (sol üst), Maçka Demokrasi Parkı'na giden yola dair haber (sağ üst) (Kültür Bilincini Geliştirme Vakfı, 2025), Taksim Meydanı (sol alt), Eminönün Meydanı (sağ alt) (Altan Ergut et al., 2015)

Peyzaj mimarlığı alanında ise 1946 yılında Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi'nde "Bahçe Mimarisi ve Ağaçlandırma Kürsüsü" kurularak peyzaj mimarlığı mesleğine dair ikinci önemli adım atılmıştır (Çevik, 2023). Bu kürsünün kurucularından olan Prof. Dr. Sadri Aran (1905-1988), Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin ilk öncü

ismi olarak anılmaktadır. “Köy Enstitüleri” kavramının da kurucularından olarak bilinen Aran, Almanya’da gördüğü eğitimin ardından Alman ekolü etkisiyle kürsüyü kurmuştur ve bu bağlamda peyzaj mimarlığı literatürüne Batı’dan içerikler girmeye başlamıştır (Aslan & Aslan, 2016; Çevik, 2023). Sadri Aran’ın eserleri arasında Atatürk Orman Çiftliği park ve rekreasyon alanı, Beyazıt Meydanı, Vatan-Millet Caddesi Parkları ve çeşitli turizm-otelcilk alanı ve büyükelçilik bahçeleri yer almaktadır (PEMDER, 2019). Bu bağlamda mesleğin ilk öncülerinden olan Sadri Aran’ın çalışmaları dönemin kentsel yoğunluğunda rekreatif kaygılar güderken aynı zamanda bahçecilik kültürünü, dönemin popülist yaklaşımına uyarlanmış bir şekilde sürdürmektedir.

2.4 Ekolojik Dönüşüm Ekseninde Kurumsallaşma (1960-1980)

1960-1980 yılları arasında dünyada peyzaj mimarlığı mesleği, ekolojik kaygıların etkisiyle görsel ve fonksiyonel bir üretim olmanın ötesine geçerek, insan ile doğa arasında bir kurtarıcı olarak görülmeye başlanmıştır. Ekolojik bir anlayışla beslenen ve 1960'lı yıllarda başlayan çevreci hareketler, peyzajların biyo-fiziksel sistemler olduğunu belirterek planlama disiplinini vurgulamıştır. “İnsanın etrafındaki doğa ile ilişkisini tanımlama biçimleri olarak peyzaj” yaklaşımı özellikle bu dönemde yaygınlaşmıştır (Demirel Koyun & Erbaş Gürler, 2021). Ian McHarg'ın 1969'da yazdığı “Doğayla Tasarım”[2] adlı kitapla tasarım ve doğal çevre arasındaki ilişkiye günümüzde hala geçerli olan yeni bakış açıları geliştirilmiştir (Erbaş Gürler, 2012).

1990’lı yıllarda ise “yeni kentleşme” (New Urbanism) akımı mimarlar ve planlamacıları derinden etkilemiş fakat peyzaj mimarları, doğa ile yapılı çevre arasında bir kurtarıcı görevi görmeye çabalayarak gelenekçi tasarım ile sürdürülebilir tasarım arasındaki boşluğu kapatmaya çalışmıştır (Herrington, 1999; Kaplan, 2000 aracılığıyla). 1980 sonlarına dek peyzaj mimarlığı, Garett Eckbo’nun öncülük ettiği sosyal içerikli peyzajlardan bir miktar uzaklaşarak, daha çok çevresel sorunlarla uğraşan bir meslek disiplini haline gelmiştir. Bu dönemde peyzaj restorasyonu, peyzaj

[2] Ian McHarg'ın Doğayla Tasarım (Design with Nature) kitabı, çevre tasarımı ve peyzaj mimarlığı alanında bir dönüm noktası olarak kabul edilir. İlk kez 1969'da yayımlanan bu eser, insan yerleşimlerinin doğayla uyum içinde nasıl tasarlanabileceğine dair kapsamlı bir rehber sunar. McHarg'ın kitabı, çevresel sürdürülebilirlik ve ekolojik duyarlılık kavramlarını tasarım süreçlerinin merkezine yerleştirmiştir (McHarg, 1969).

ıslahı, endüstriyel peyzajlar gibi daha çok planlama ve mühendislik ağırlıklı kavramlar ortaya çıkmıştır. Dönemin hareketliliği hala hızlı kentleşmenin etkilerini yaşayan Türkiye'de de meslekte de hızlı bir yaygınlaşma ve kurumsallaşma hali olarak kendini göstermiştir. Peyzaj planlama ve tasarım konularına ilişkin çalışmaların giderek yaygınlaşması ve önem kazanması, bu konularda çalışacak elemanlara duyulan gereksinim gibi nedenlerle Peyzaj Mimarlığı Bölümü, 1968 yılında Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi'nin on bölümünden biri olarak kurulur (Nuhoğlu et.al., 2016). 1968 yılında Ankara Üniversitesi'nde bölümün kurulmadan hemen önce, 1966 yılında Peyzaj Mimarisi Derneği kurulur.

Peyzaj Mimarisi Derneği, 1970 yılında Peyzaj Mimarlığı Dergisi'ni çıkarmaya başlar. Dergi, 1990'lara kadar Türkiye peyzaj mimarlığı mesleği kapsamında önemli söylem ortamlarından biri haline gelir (Aslan ve Aslan, 2016). 1970 ile 1980 yılları arası dergilerin cıktığı dönem Deniz Aslan (2016) tarafından "Altın Çağ" olarak tanımlanmaktadır. Yayın Kurulu Ankara Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı akademik kadrosundan oluşan derginin bu statüsü, derneğin kapanarak Peyzaj Mimarları Odası'nın kurulmasıyla değişir (Memlük, 2018). Dergi, 90'lı yıllarda ve 2000'lerin başında ara ara basıma devam etse de 2013 yılından itibaren etkinliği son bulmuştur (Şekil 2.5).

Şekil 2.5 : Peyzaj Mimarlığı Dergisi'nin 1977-2013 yılları arasındaki sayılarından örnekler (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2024b)

Dönemin genç akademisyenlerin de araştırmalarını yayımlayabildikleri derginin akademik kimlik açısından da zengin olduğu söylenebilir. Sadri Aran'ın öncülüğünde yetişen Günel Akdoğan (1925-2001) ve Yüksel Öztan (1933-2010) bugün Türkiye peyzaj mimarlığı eğitim ortamında hala izleri görülen İstanbul Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi ekollerinin ilk tohumlarını bu dönem atmışlardır (Memlük, 2018). Günel Akdoğan İstanbul'a geldiğinde meslektaşlarından daha naif bir özveriyle peyzaj algısı oluşturmak için özel bir çaba gösteren Besaret Pamay (1921-2004) tarafından desteklenmiştir (Aslan & Aslan, 2016). Hem Türkiye'de botanik biliminin önemli isimlerinden Pamay'ın etkisi hem de Roberto Burle Marx'in tasarımlarına olan ilgilsiyle Günel Akdoğan, Aslan (2016)'nın aktarımına göre peyzaj mimarlığı eğitiminin mimarlık fakülteleri bünyesinde yer alması gerektiğini yüksek sesle söyleyen ilk peyzaj mimarları arasında yer almıştır.

Bu dönemde aynı zamanda 1972 tarihinde "Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme"nin kabul edilmesiyle tarihi peyzajların korunması üzerine ilk kuramsal çalışmalar başlamıştır (Nuhoğlu et al., 2016a). Ülkemizde de peyzaj mimarlığı mesleği bu bağlamda ilk duruşunu bir "güzelleştirme" değil bir "kurtarma" hali olarak belirlemiştir. TBMM Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nde uzun yıllar yönetici olarak çalışan ve kurumda Genel Sekreter Yardımcılığı olarak görev yapan Ekrem Gürenli, ülkemizde bahçe restorasyonu konusunda önemli bir öncü olmuştur (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2010b). Gürenli tarafından hazırlanan Dolmabahçe Sarayı restorasyon projeleri ile saray, bugünkü görünümüne kavuşmuştur (Aslan & Aslan, 2016). Bu dönem bahçe yaklaşımına dair çalışmalar sürerken aynı zamande "peyzaj koruma", "tarihi peyzajların restorasyonu" ve "kentsel peyzaj koruma" gibi planlama odaklı kavramlar yaygınlaşmaya başlamıştır (Aslan ve Aslan, 2016, Nuhoğlu ve diğ., 2016).

2.5 Örgütlenme, Küreselleşme ve Uluslararası Tanınma (1980 – 2010)

1980'lere doğru Batı'daki gelişimlere hızlı bir şekilde yetişilmeye dair bir çaba gözlenmektedir. Bu bağlamda Uluslararası Peyzaj Mimarları Federasyonu'nun (IFLA) on beşinci dünya kongresi, 6-9 Eylül 1976 tarihinde İstanbul'da yapılmıştır (Nuhoğlu et al., 2016a). Türkiye'de peyzaj mimarlığının mesleki örgütlülük yapısı içinde olmadan bu kongrenin yapılmış olması büyük başarı olarak görülmektedir. Yüksel Öztan ve Turgay Ateş'in katılımlarıyla IGA'83 Münih Bahçe Sergisi (International

Horticultural Exhibition), IGA'84 Bahçe Sergisi Liverpool / International Horticultural Exhibition (Uluslararası Hortikültürel Sergisi) ve EXPO 90 Osaka The International Garden and Greenery Exposition (Uluslararası Bahçe ve Bitki Fuarı)'nda Türk Bahçesi kategorisinde ilk 3'e giren ödüller alınmıştır (Aslan ve Aslan, 2016, Nuhoğlu ve diğ., 2016). 80'li yılların sonuna doğru hem ülkemizde hem de dünyada peyzaj mimarlığı mesleğinin söylem ve eylem alanları ve biçimleri hızla değişecektir.

Örgütlenme, profesyoneller arasında bilgi, deneyim ve fikirlerin paylaşılmasına olanak sağladığı için mesleğin kuramsal temelinin oluşmasında önemli bir role sahiptir. Profesyonelleri bir araya getirerek kuruluşlar, meslek için tartışma, işbirliği ve savunuculuk için bir platform sağlar. Bu, kolektif bir kimlik ve mesleğe ilişkin ortak bir anlayış oluşturmaya yardımcı olur ve bu da kuramsal bir çerçevenin geliştirilmesi için bir temel sağlar. Türkiye'de Peyzaj Mimarlığı örgütlülük süreci, ilk kez 1966 yılında Ankara'da kurulan "Peyzaj Mimarisi Derneği" ile başlamış; 1994 yılı Mayıs'ında TMMOB 33. Genel Kurulu'nda Odalaşma kararının çıkması ile Peyzaj Mimarları Odası (PMO) kurulmuştur[3] ((TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2016b)).

Peyzaj Mimarları Odası'nın kurulması, peyzaj mimarlığı mesleğinin Türkiye'de kurumsal bir yapıya kavuştuğu, meslek mensuplarının haklarını savunma, eğitimlerini geliştirme ve mesleki standartları belirleme açısından önemli bir adımdır. Bu adım, meslektaşların bir araya gelmesi ve mesleki kimliğin güçlenmesi anlamında kritik bir başlangıçtır. Bu bağlamda Oda, Türkiye peyzaj mimarlığı mesleğinin gelişimi ve yayılımında en önemli aktörlerden biridir[4].

PMO'nun kuruluşunun ardından meslekte kurumsallaşma süreci etkilerini eğitim alanında da göstermiş ve Türkiye'de peyzaj mimarlığı eğitimi veren bölümlerdeki tüm akademisyenlerin bilgi alışverişi sağlamaları ve eğitimle ilgili güncel sorunları tartışmalarını sağlamak amacıyla 1997 yılında ilk Peyzaj Mimarlığı Akademik İşbirliği Toplantısı (PEMAT) düzenlenmiştir (Uzun, 2020). Böyle bir platform oluşturulması Ankara Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde kabul edildikten

[3] 6235 (7303) sayılı Yasa hükümlerine göre TMMOB topluluğu içinde kurulan ve Türkiye sınırları içinde meslek ve sanatlarını uygulamaya yasayla yetkili olup, mesleki etkinlikte bulunan Peyzaj Mimarlarını, örgütü içinde toplayan, tüzel kişiliğe sahip olup, ülkemizdeki Peyzaj Mimarı'nın "Kamu Kuruluşu" niteliğindeki tek meslek örgütüdür ve Peyzaj Mimarları Odası Yönetmelik hükümlerine bağlıdır. Oda merkezi Ankara'dadır.

[4] Çalışmada veri olarak kullanılan çoğu metne TMMOB Peyzaj Mimarları Odası resmi internet sitesi üzerinden edinilmiştir.

sonra, Türkiye çapındaki tüm bölümlere duyurularak görüş alınmış ve 1997'de yapılacak ilk toplantının temeli böylece atılmıştır (Uzun, 2020). PEMAT, peyzaj mimarlığı alanında eğitim kalitesinin yükseltilmesi ve bilimsel araştırmaların teşvik edilmesi açısından önemlidir. Topluluğun kurulması, mesleki bilginin gelişmesi ve yayılması için bir platform oluşturmuştur. PEMAT'ın kuruluşunun ardından yaklaşık 12 yıl sonra, 2009 yılında Peyzaj Mimarlığı Bölüm Başkanları Konseyi (PEMKON) gibi işbirliği ve eşgüdüm mekanizmaları harekete geçirilmiştir (PEMDER Tüzük, 2024). Aradan geçen süre uzun görünse de, bu süreçte mesleki açıdan oldukça önemli adımlar atılmıştır.

2001 yılında Türkiye'nin Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne taraf olması, peyzajın korunması, yönetimi ve planlanması konularında uluslararası standartlara uyum sağlama açısından büyük bir adımdır. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, peyzaj karakterlerinin korunmasına yönelik Avrupa ülkelerini kapsayan bir sözleşmedir ve sözleşmeyle peyzajların karakterlerinin saptanması, bunun dahilinde korunması önemsenmiş ve bu amaçla çalışmalar yapılmıştır (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2004). Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin imzalanmasıyla aynı zamanda ülkemizde peyzaj mimarlığının mesleki tanınırlığı da etkilemiştir (Karadağ and Akıncı Kesim, 2011) .

2003 yılında TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Ana Yönetmeliği'nin yayınlanmasıyla Peyzaj Mimarları Odası'nın işleyişini düzenleyen ana yönetmelik yürürlüğe girmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2003). Yönetmeliğin amacı, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Peyzaj Mimarları Odasının kuruluşu, amaçları, örgütlenmesi, üyelikleri, organlarının görev ve yetkileri, işlev ve işleyişine ilişkin usul ve esasları düzenlemektir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2003). Böylece, mesleki faaliyetlerin düzenlenmesi ve meslek mensuplarının haklarının korunması açısından önemli bir adım atılmıştır.

Peyzaj mimarlığının yasal tanınırlığı örgütlenme sürecinden sonra gelişmiştir. İlk yasal düzenleme, 2 Eylül 1999 tarihli yönetmelikte peyzaj projelerinin mimari projelerin eki olarak tanımlanmasıyla gerçekleşmiştir; ancak bu projelerin üretimi mimarların sorumluluğunda bırakılmıştır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2009). 2006 yılında yayınlanan "Peyzaj Mimarlığı Hizmetleri Şartnamesi" ve "Peyzaj Proje Düzenleme Esasları" meslek tanımını detaylandırmıştır (Memlük, 2018). Aynı yıl, mesleğin adı "peyzaj mimarı" olarak yeniden tanımlanmıştır (Karadağ ve Akıncı Kesim, 2011).

Peyzaj mimarı, "doğal ve kültürel bileşenlerin, ekolojik, ekonomik, estetik ve işlevsel ölçütlere uygun olarak planlanması, tasarımı, korunması ve yönetimi konularında bilim ve sanat temelinde proje üreten kişi" olarak kabul edilmiştir (Oruçkaptan, 2009). Ayrıca, peyzaj mimarlığı hizmetleri; planlama, tasarım, uygulama, teknik müşavirlik, bakım-onarım gibi başlıklarla detaylandırılmıştır (Karadağ & Akıncı Kesim, 2011). TS 12706 Peyzaj Mimarlığı Hizmetleri Genel Kuralları da mesleğin kurumsal tanınırlığı açısından önemli bir belgedir (Abay, 2022; Bartın Üniversitesi, 2021). Mesleki tanınırlığın artmasıyla beraber bölüm sayılarındaki artışa paralel olarak, bölümler arasında işbirliği ve eşgüdüme olan gereksinim de artmış ve bu bağlamda akademik kurumsallaşma da hız kazanmıştır. PEMAT'a ek olarak 2009 yılında Peyzaj Mimarlığı Bölüm Başkanları Konseyi (PEMKON) gibi işbirliği ve eşgüdüm mekanizmaları harekete geçirilmiştir (PEMDER, 2019). Her iki yapılanma da bugüne kadar Peyzaj Mimarlığı akademik camiasına önemli katkılarda bulunmuştur. PEMKON'un kurulmasının hemen ardından Avrupa Peyzaj Mimarlığı Komisyonu (European Counchil of Landscape Architecture Schools - ECLAS) 2010 yılı toplantısı, İTÜ tarafından İstanbul'da yapılmıştır (Nuhoğlu ve diğ., 2016). Benzer şekilde Uluslararası Peyzaj Mimarlığı Federasyonu (International Federeation of Landscape Architects – IFLA) Avrupa Genel Kurulu 14 ve 16 Ekim 2016 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleşir (Nuhoğlu et al., 2016a). Günümüzde her yıl yapılan ECLAS Konferansı ve IFLA Kongrelerine ülkemizden düzenli olarak katılımcılar sağlandığını görmekteyiz (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2024d). İstanbul Teknik Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü 2017 yılında IFLA Dünya Peyzaj Mimarları Federasyonu'na yaptığı başvuru sonucunda bu kurumdan 'Full Recognition/Accreditation' alarak ülkemizdeki peyzaj mimarlığı eğitiminin uluslararası tanınırlığı bağlamında önemli bir adım atmıştır (İstanbul Teknik Üniversitesi, 2017).

13-14 Kasım 2017 tarihlerinde Trabzon'da düzenlenen 16. PEMKON Toplantısında Peyzaj Mimarlığı Eğitim ve Bilim Derneği (PEMDER) isimli bir derneğin kurulması kararı alınmıştır (PEMDER, 2018). PEMDER'in amacı, Türkiye'de Peyzaj Mimarlığı eğitim öğretimi ve araştırmalarının ve Peyzaj Mimarlığı mesleğinin gelişmesine; bilgili, becerili, araştırıcı meslek mensuplarının yetiştirilmesine; akademik işbirliğine; öğretim programlarının akreditasyonuna katkıda bulunmaktır (PEMDER, 2018). Bugün derneğin aktiviteleri hızla devam etmektedir. Özellikle 2020 tarihinde derneğin

Yükseköğretim Kalite Kurulu'nun (YÖKAK) 08/04/2020 tarihli toplantısında alınan kararla, Peyzaj Mimarlığı Öğretim Programlarının akreditasyonu konusunda yetkilendirilmesi ile ulusal bir akreditasyon sürecinin öncüsü olarak görev yapmaktadır (PEMDER, 2018).

Bu gelişmeler, peyzaj mimarlığı mesleğinin Türkiye'de hem kurumsal hem de yasal olarak tanınmasının, mesleğin geleceği açısından ne kadar kritik olduğunu göstermektedir. Hem akademik hem de profesyonel alanda gerçekleştirilen bu örgütlenmeler, mesleğin kalitesini artırma, standartları belirleme ve uluslararası arenada tanınma yolunda önemli adımlar atılmasını sağlamıştır. Bu sayede peyzaj mimarlığı, Türkiye'de daha güçlü bir mesleki kimlik ve kurumsal yapı kazanmış, ulusal ve uluslararası platformlarda daha etkin bir şekilde temsil edilir hale gelmiştir.

2.6 Bölüm Sonu Değerlendirmesi

Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin tarihsel gelişimi, kuram ve pratiğin sürekli bir etkileşim ve dönüşüm içinde olduğunu açıkça göstermektedir. Bu süreç, mesleğin yalnızca fiziksel mekan tasarımıyla sınırlı kalmayan, aynı zamanda toplumsal, politik ve çevresel dinamiklere yanıt verebilen bir yapıya evrilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Ancak bu dönüşüm, yerel bağlamın karmaşıklığı, uluslararası yaklaşımların adaptasyon sürecindeki eksiklikler ve mesleğin tarihsel arşivinin yetersizliği gibi nedenlerle tam anlamıyla anlaşılabilmiş değildir. Özellikle modernleşme projelerinin şekillendirdiği Cumhuriyet'in erken döneminde, Batılı planlama ve tasarım modellerinin yerel coğrafyaya uyarlanması sırasında karşılaşılan zorluklar, kuram ve pratik arasındaki ilişkilerin daha dikkatli bir şekilde yorumlanmasını zorunlu kılmıştır. Bu durum, mesleğin kendi özgün dinamiklerini ve tarihsel bağlamını anlamak için derinlemesine bir inceleme gerektirmektedir.

Peyzaj mimarlığı mesleği, başlangıçta estetik odaklı bir bahçecilik pratiği olarak gelişmiş, ancak 20. yüzyılın ortalarından itibaren ekolojik kaygılar, kamusal alan kavramı ve toplumsal ihtiyaçların etkisiyle daha geniş bir disiplinlerarası çerçeveye oturmuştur. Örneğin, Sadri Aran gibi öncü isimler ve Ankara Üniversitesi'nde oluşturulan akademik altyapı, mesleğin kurumsallaşma sürecinde önemli adımlar atılmasını sağlamıştır. Bu süreç, mesleğin salt fiziksel tasarım pratiği olmaktan çıkarak planlama ve yönetim disiplinlerine doğru genişlemesine olanak tanımıştır. Ancak Henri Prost ve Hermann Jansen gibi yabancı planlama figürlerinin etkisiyle, yerel

bağlamın göz ardı edilmesi, mesleğin bazı dönemlerde ulusal gereksinimlere tam anlamıyla yanıt verememesine yol açmıştır. Bu tür yapısal boşluklar, meslek içinde kuram ve pratik arasındaki dengenin henüz tam anlamıyla kurulamadığını göstermektedir. Bununla birlikte, Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleği, uluslararası platformlarda IFLA ve ECLAS gibi organizasyonlara katılım ve Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne taraf olunması gibi girişimlerle uluslararası standartlara uyum sağlama yolunda önemli ilerlemeler kaydetmiştir. Bu tür adımlar, mesleğin ekolojik boyutlarının daha görünür hale gelmesine ve ulusal ölçekte projelerin sürdürülebilir bir çerçeveye oturtulmasına olanak tanımıştır. Ancak bu gelişmelere rağmen, meslek pratiğiyle kuramsal altyapı arasındaki bağın yeterince güçlü bir şekilde kurulamadığı, özellikle de geçmişe dönük arşivlerin sınırlı olması nedeniyle mesleğin tarihsel gelişiminin eksik bir perspektifle anlaşıldığı açıktır. Bu durum, mesleğin kendine dair daha kapsamlı bir bilgi üretme sürecine ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleği, tarihsel gelişimi boyunca kuram ve pratik arasında döngüsel ancak kesintilere uğrayan bir ilişki sergilemiştir. Bu ilişki, yerel bağlamın karmaşıklığı, kurumsallaşma süreçlerinin düzensiz ilerleyişi ve yazılı mesleki tarihin eksikliği gibi nedenlerle zaman zaman zayıflamış, hatta kopuşlar yaşamıştır.

Erken Dönem: Bahçecilikten Kamusallığa Geçişte Kopukluk

17. ve 18. yüzyıllarda "bahçecilik" odaklı estetik pratikler, Batı'daki peyzaj fikirlerinden etkilenerek Osmanlı bahçe kültürüne yansısa da, bu dönemde peyzaj mekânının kamusal ve planlı bir üretim alanı olarak kuramsallaşması söz konusu değildir. Kuram, geleneksel üretimin gerisinde kalmış ve bu nedenle disiplin henüz kuramsal bir temelden yoksun gelişmiştir.

Modernleşme Dönemi (1920–1940): İthal Kuramın Yerelle Uyum Kopukluğu

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Henri Prost ve Hermann Jansen gibi Batılı modernist planlamacıların etkisiyle peyzaj mimarlığı, modern kentleşme ideolojisinin bir aracı haline gelmiştir. Ancak bu dönemde planlamaya yön veren kuramlar yerelden değil, dışarıdan ithal edilmiştir. Bu durum, kuramın yerel pratikle bağ kuramaması, toplumdan kopuk ve yukarıdan aşağıya dayatılan bir anlayışla ilerlemesi sonucunu doğurmuştur.

1940–1960: Kentsel Krizler ve Plansız Gelişim

Bu dönemde yaşanan hızlı kentleşme ve gecekondu sorunu, planlama ve peyzaj üretimini zorunlu hale getirmiştir. Ancak kuramsal altyapı henüz yeterince gelişmemiş olduğu için mesleki üretimler çoğu zaman reaktif ve dağınık bir yapıda kalmıştır. Eğitim alanındaki gelişmelere karşın, bu dönemde kuram ve pratik arasında eş zamanlı gelişim sağlanamamıştır.

1960–1980: Ekolojik Kuramın Gelişimi ve Pratikte Geç Yansıması

Dünya genelinde ekolojik tasarım kuramları yükselişe geçerken, Türkiye'de bu dönüşüm daha geç ve sınırlı şekilde yankı bulmuştur. Akademik üretimin ve eğitim programlarının geliştiği bu dönemde, özellikle Peyzaj Mimarlığı Dergisi etrafında kuramsal tartışmalar artmış olsa da, bu kuramsal birikim meslek pratiğine yeterince entegre edilememiştir. Bu da kuramın önden gitmesi, pratiğin ise geriden gelmesiyle oluşan bir senkronizasyon sorunu yaratmıştır.

1980 Sonrası: Örgütlenme ve Yasal Tanınırlık Arasında Uyum Sorunu

Peyzaj Mimarlığı Odası'nın kuruluşu ve Avrupa Peyzaj Sözleşmesi’ne taraf olunması gibi gelişmeler, kurumsal tanınırlığın artmasına katkı sağlamış, ancak bu süreçte yasal düzenlemeler pratikle yeterince senkronize ilerlememiştir. Mesleğin yetki alanlarının başka disiplinlerle çatışması ve meslek içi rol tanımlarının belirsizliği, pratiği kısıtlayan yapısal boşluklar yaratmıştır.

Mesleğin geçmişine yönelik bu arkeolojik yaklaşım, mevcut kuramsal ve pratik unsurları ortaya çıkararak, mesleğin karmaşıklığını daha derinlemesine anlamayı sağlayacak bir yöntemsel temel oluşturacaktır. Bu süreçte, yarışma projeleri, Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri ve ilgili mevzuatlar gibi materyallerin incelenmesi, mesleğin yalnızca bugünkü durumunu anlamakla kalmayıp, aynı zamanda geçmişten günümüze uzanan bir bağlam içinde yeniden yorumlanmasına olanak tanıyacaktır. Ancak, disiplinin geçmişine dair sistematik bir arşivin olmaması, bu sürecin detaylı bir şekilde incelenmesini ve anlaşılmasını engellemiştir. Mesleğin arkeolojisine dair yapılacak çalışmalar, yalnızca geçmişteki eksiklikleri tamamlamakla kalmayacak, aynı zamanda gelecekteki mesleki üretimlere rehberlik edecek bir bilgi zemini oluşturacaktır.

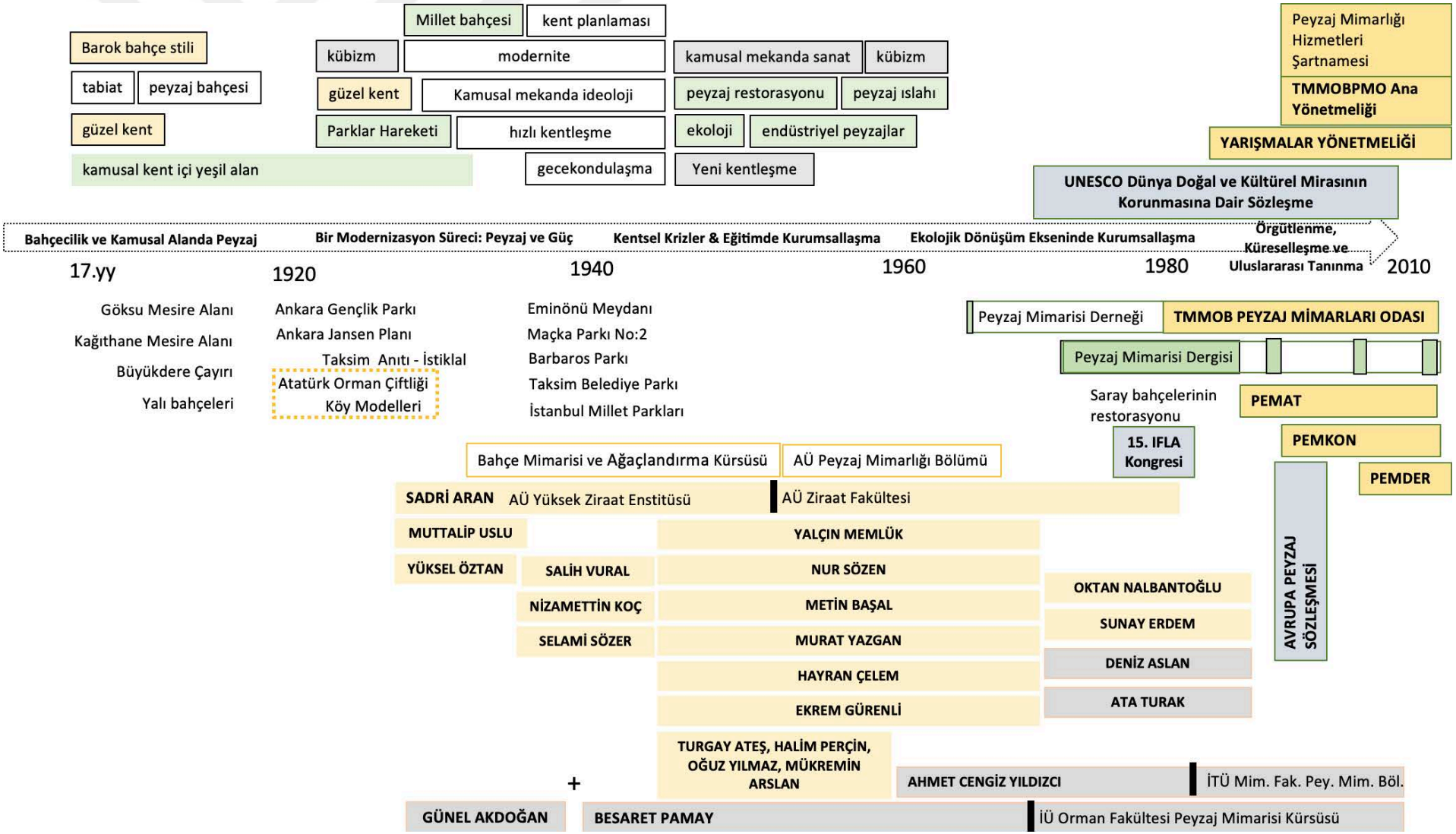

Şekil 2.6 : Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin arkeolojisi diyagramatik anlatımı

3. PEYZAJ MİMARLIĞINDA KURAM VE PRATİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN OKUNMASI İÇİN ÇOĞULCU BİR MODEL ÖNERİSİ

Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin tarihsel gelişimine bakıldığında, kuram ve pratiğin birbirini etkileyen ancak zaman zaman birbirinden kopuk ilerleyen bir ilişkisi olduğu görülmektedir. Bu bağlamda mesleğin geçmişi, yöntemsel kurgunun temelini oluşturan bir dizi kritik veri ve çerçeve sunmaktadır. Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin tarihsel gelişim sürecine dair yapılan arkeolojik okuma, mesleğin dinamiklerini anlamak ve kuram-pratik ilişkisini yorumlamak için gerekli olan bağlamsal altyapıyı sağlamaktadır. Meslek içindeki söylem ve pratiklerin tarihsel süreçte nasıl şekillendiği, toplumsal, politik ve çevresel dönüşümlerle nasıl etkileşim kurduğu ve bu süreçlerin mesleğin bugünkü yapısına nasıl yansıdığı, yöntemsel bir analiz için kritik ipuçları sunmaktadır. Bu ilişki, meslek disiplininin hem şekillenmesinde hem de yerel ve uluslararası bağlamdaki kimliğinin oluşumunda önemli bir rol oynamaktadır. Ancak kuram ve pratiğin birbirini nasıl beslediği, nerelerde örtüştüğü ya da ayrıştığı gibi sorular, mesleğin bugünkü dinamiklerini anlamak için kritik bir zemin oluşturmaktadır.

Meslek pratiğinin tarihsel bağlamdaki izleri, sistematik bir arşivin eksikliği nedeniyle tam anlamıyla çözümlenememiştir. Bu durum, hem geçmişteki dönüşümleri anlamayı hem de bu dönüşümlerin günümüzdeki meslek pratiğine etkilerini değerlendirmeyi güçleştirmektedir. Dolayısıyla, mesleğin kuramsal yapısının yeterince belgelenmemiş olması, peyzaj mimarlığında gömülü bir kuramın varlığına işaret etmektedir. Bu örtük kuram, söylem ve eylem ilişkilerinin açığa çıkarılmasıyla görünür kılınabilir.

Bir önceki bölümde gerçekleştirilen arkeolojik okuma, peyzaj mimarlığı mesleğinin yalnızca fiziksel tasarım pratiğiyle sınırlı olmadığını, aksine toplumsal, politik ve çevresel bağlamların etkisiyle şekillenen çok katmanlı bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, meslek pratiğinin arkasındaki görünmeyen dinamiklerin ve ilişkilerin gün yüzüne çıkarılması gerekliliği açıkça ortaya çıkmıştır. Örneğin mevzuatlar ve politikalar, meslek pratiğini etkileyen yapısal unsurlar olarak ele alınmış ve bu unsurların meslek üzerindeki etkileri sistematik bir şekilde değerlendirilmiştir.

Avrupa Peyzaj Sözleşmesi gibi uluslararası çerçeveler, mesleğin ekolojik boyutunu öne çıkarırken, yerel mevzuatlar ve yönetmelikler mesleğin uygulama alanlarını belirleyen bağlamsal sınırları çizmiştir. Bu tür insan olmayan aktörlerin, meslek pratiği üzerindeki etkilerini analiz etmek, aktör-ağ teorisinin bu çalışmada neden önemli bir araç olarak kullanıldığını açıklamaktadır.

Yukarıda belirtilen meslek ortamındaki karmaşıklık bağlamında, mesleğin kuramsal ve pratik yapısının anlamını derinlemesine çözümlemek, sadece nesnel analizlerle sınırlı kalamaz. Bu noktada hermeneutik (yorumbilim) yaklaşımı, meslek üretimlerinin arkasındaki anlamları ve bağlamları ortaya çıkarmak için önemli bir yöntemdir. Hermeneutik, mesleğin tarihsel ve güncel bağlamdaki bütüncül bir okumasını yaparak, yalnızca görüneni değil, aynı zamanda bu görünenin ardındaki örtük anlamları da gün yüzüne çıkarır. Bu yöntem, meslek pratiğinin ve kuramının birbirini nasıl dönüştürdüğünü anlamaya yönelik derinlemesine bir analiz sağlar.

Kuram ile pratik arasındaki etkileşim, tek yönlü bir süreçten ziyade döngüsel ve sürekli bir diyalog şeklinde ilerlemektedir. Eagleton (2004) ve Howarth (2013) gibi kuram-pratik arasındaki döngüsel süreç üzerine düşünen isimlerin de vurguladığı gibi, kuram ve pratik birbirini dönüştürmekte, her iki boyut da birbirinden beslenerek yenilikçi yaklaşımlar ortaya koymaktadır. Bu durum, mesleğin kuramsal altyapısının yanı sıra uygulamalardaki yeniliklerin ve bu yeniliklerin altında yatan dinamiklerin daha yakından incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Böyle bir çerçeve, yalnızca geçmişteki söylemleri ve pratikleri değerlendirmekle kalmamakta, aynı zamanda mesleğin geleceğine dair yeni bir bakış açısı geliştirmeye olanak tanımaktadır. Meslek pratiğinin tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlamını anlamak, kuram ve pratik arasındaki etkileşimleri daha derinlemesine yorumlamak için kapsamlı bir yöntem yaklaşımı sunmaktadır. Bu noktada, kuram ve pratik arasındaki ilişkinin dinamik doğasını anlamak için daha bütüncül bir okuma ve analiz yöntemine ihtiyaç duyulmaktadır. Aşağıdaki bölümde, kuram ve pratiğin bu iç içe geçmiş ilişkisini anlamak ve çözümlemek için geliştirilen ve karma yöntem deseninden oluşan bir model önerisi sunulmaktadır. Hermeneutik, Gömülü Kuram (GT) ve Aktör-Ağ Teorisi (AAT) gibi farklı yaklaşımlar bir araya getirilerek mesleğin kuramsal ve pratik yönlerini bir bütün içinde değerlendirme olanağı sağlanmaktadır. Bu yöntem, sadece süreçlerin izlerini sürmekle kalmamakta, aynı zamanda meslek pratiği ve söylemleri arasında yenilikçi bir okuma modeli sunmaktadır.

3.1 Kuram ve Pratik Arasındaki Düğümleri Çözmek: Karma Yöntem Deseninin Oluşturulması

Kuram ve pratik arasındaki ilişki, aynı zamanda belirli zorlukları da beraberinde getirir. Örneğin, Wolff (2012), estetik deneyimin dolaysızlığına yapılan vurgunun, bu deneyimleri şekillendiren tarihsel ve toplumsal bağlamların görünürlüğünü azaltabileceğini belirtir. Bu durum, kuramın pratiğe uygulanmasını zorlaştırabilir. Eagleton (2004)'ün belirttiği gibi, kuram ve pratik birbirinden ayrı değil, sürekli bir etkileşim içindedir. Kuramın pratiğe uygulanması, pratikten gelen geri bildirimlerle yeniden şekillenir ve anlam kazanır. Howarth (2013), bu ilişkinin eleştirel bir diyalogla güçlendiğini ve yenilikçi yaklaşımların ortaya çıkmasına yol açtığını savunur. Böyle bir bağlamda kuram, sabit bir yapı değil; uygulamaların değişen dinamiklerini anlamaya yönelik bir araçtır.

Speaks (2002), uygulamaların, tasarımı şekillendiren teknikler, ilişkiler, zekalar ve eğilimler olduğunu; değer katan ve sonuçta bir firmayı diğerinden ayıran soyut varlıklar olduğunu belirtmiştir. Bu bakış açısı, pratik içindeki kuramsal unsurların ve kuramsal yaklaşımların pratik uygulamalar üzerindeki etkisinin altını çizmektedir. Uygulamalar, sadece kuramın pratik bir yansıması değil, aynı zamanda kuramı yeniden şekillendiren ve dönüştüren dinamik süreçlerdir.

Elliot ve Attridge (2011) bu bağlamda kuram ve pratik arasındaki bu ilişkiye farklı bir bakış açısı sunarak kuramın bu ortamdaki rolünü sorgular. Elliot ve Attridge (2011)'e göre, pratik yaşamdaki değişimlerin bu kadar hızlı gerçekleştiği bir ortamda, kuram uygulamaların evriminin nedenlerini, biçimlerini ve aralarındaki ilişkileri araştıran yorumlayıcı bir araca dönüşmüştür. Bu dönüşüm, kuramın pratikten ayrı ve bağımsız bir yapı olmadığını, aksine pratiğin sürekli değişen dinamiklerini anlamak ve açıklamak için gerekli bir araç olduğunu göstermektedir. Ancak bu ilişki aynı zamanda zorlukları da beraberinde getirmektedir. Eleştirel kuramda, geleneksel çerçevelere dayanan ancak onlardan kökten kopmayan, gelişen siyasi perspektifler, süreklilik ve yenilik arasında karmaşık bir etkileşime neden olmuştur ve bu durum, yeni kuramsal anlayışları uygulamaya entegre ederken tutarlılığı korumada zorluklar yaratabililmektedir (Nickel, 2012). Günümüzde kuram ve pratiğin iç içe şekillendiği bir dünyada, bu eş zamanlı ilişki daha kapsayıcı ve bağlamsal olarak bilinçli uygulamalar için potansiyel sunar, ancak aynı zamanda deneyimin yakınlığını gerekli

aracılarla dengelemede ve gelişen kuramsal çerçeveler arasında tutarlılığı sürdürmede zorluklarla karşı karşıyadır.

Kuram ve pratik arasındaki karşılıklı etkileşim aynı zamanda süreçlerin tek bir metodolojiyle tam olarak anlaşılmasını engeller çünkü her iki taraf da sürekli değişim halindedir. Kuram, pratikten beslenir ve pratiği şekillendirir; aynı şekilde, pratik de kuramı yeniden tanımlar ve dönüştürür. Bu dinamik ve döngüsel ilişki, sürecin herhangi bir anında sabit bir 'doğru' veya 'yanlış' tanımını zorlaştırır. Süreçler, sürekli olarak yeni bilgiler ve deneyimler ışığında evrilir. Bu durum, bilgi üretimi ve değerlendirilmesinde esneklik ve adaptasyon gerektirir. Tek bir metodoloji, bu değişkenliği yakalamakta yetersiz kalabilir çünkü kuram ve pratik sürekli olarak birbirini yeniden şekillendirir. Dolayısıyla, kuram ve pratiğin bu dinamik etkileşimi, sürecin her aşamasında yeni bir anlayış ve yorumlama gerektirir.

Kuram ve pratik arasındaki bu ilişkiyi okuyabilmek ve süreçlerin arasından kritik öneme sahip gündem-oluşturucuları sağlıklı bir şekilde analiz edebilmek adına pek çok sosyal bilimler – felsefe çalışmalarında kullanılan yöntem ve yaklaşım araştırılmıştır. Bu araştırma sonucunda süreçleri etkileyen tüm aktörlerin (insan olan veya olmayan) ortaya çıkabilmesi için Aktör-Ağ Teorisi (AAT), sürecin içerisinden kayda değer kuramsal verinin ayıklanabilmesi için Gömülü Kuram (GT) ve tüm veri toplama sürecinin bütüncül bir şekilde okunarak durumu başarılı bir şekilde tarif eden anlamların gündemden ayıklanabilmesi için Hermeneutik yöntem ve yaklaşımlarından belirli bakış açılarının ödünç alınmasına karar verilmiştir. Bu bağlamda öncelikle çalışmada AAT, GT ve hermeneutiğe dair önerilen araştırma ve analiz adımlarının birebir uygulanmadığı, fakat bu yaklaşımların özellikle birer bakış açısı/mercek olarak kullanıldığının altı çizilmektedir. Çalışmada hermeneutik yaklaşımı, GT'yi ve AAT'yi kullanan bir veri analizi ve yorumlaması eş zamanlı olarak ilerlemektedir. Bu durum süreçteki dinamiklerin kapsamlı bir incelemesini sağlamaktadır (Şekil 3.1).

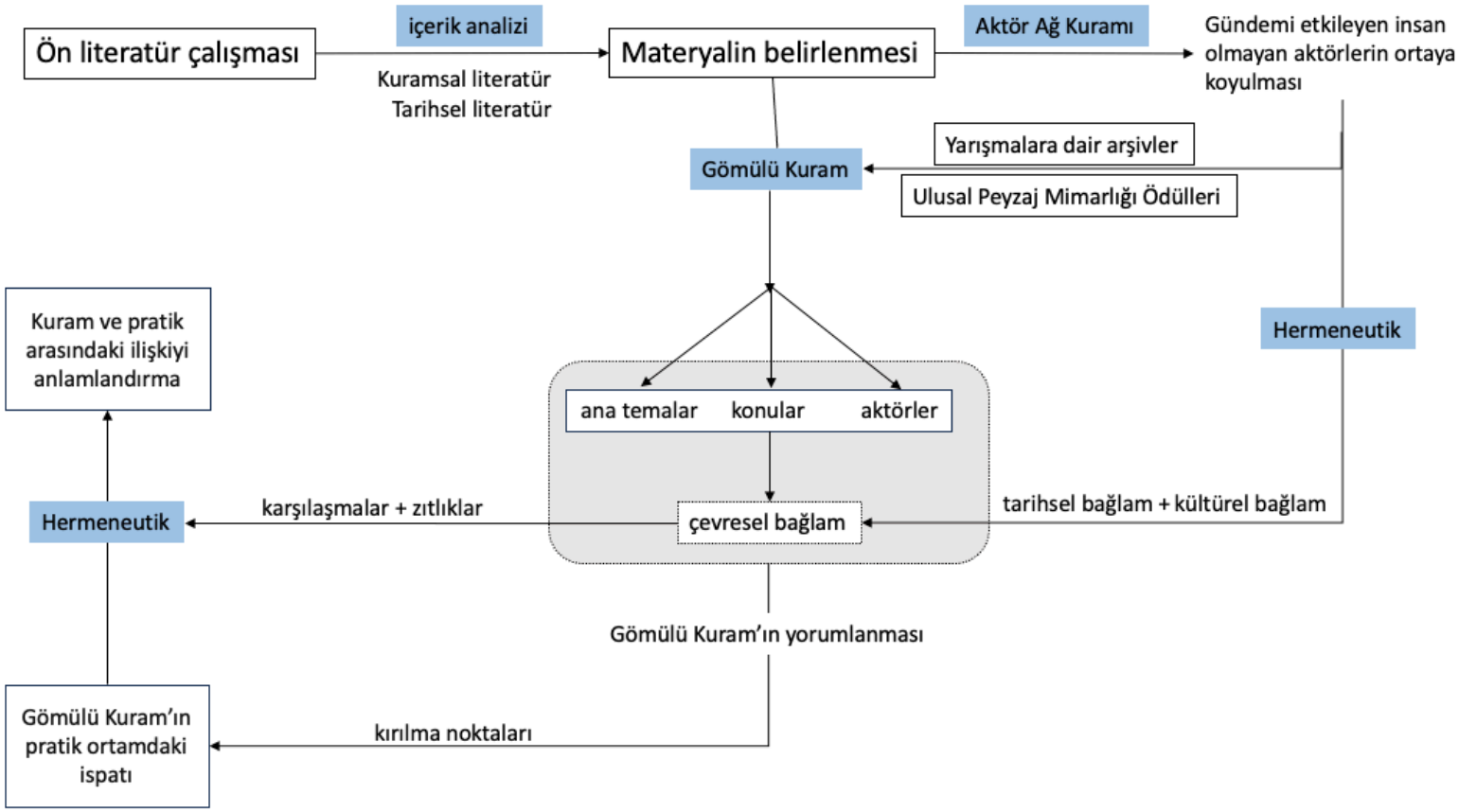

Şekil 3.1 : Karma yöntem deseni

Hermeneutik, metinlerin ve sosyal fenomenlerin yorumlanması ve anlaşılması sürecidir (Bernstein, 1982; Corner, 1991a; Hovey et al., 2022; Öztürk, 2020; Soares, 2021). Bu bağlamda hermeneutik yaklaşım, mesleğin tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlamını anlamak için kullanılabilir. Çalışmada hermeneutik yaklaşım yalnızca bir metod olarak değil, aynı zamanda araştırmanın tüm sürecine rehberlik eden bir bütüncül okuma tekniği olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda araştırma deseni çoğu nitel araştırmada olduğu gibi temel olarak a) verinin toplanması, b) veri analizi ve c) verinin yorumlanması olarak doğrusal bir şekilde kurgulanmak yerine bu üç basamağın süreki tümdengelimsel/tümevarımsal olarak birbirini beslediği döngüsel bir hermeneutik yaklaşımla kurgulanmıştır (Şekil 3.2).

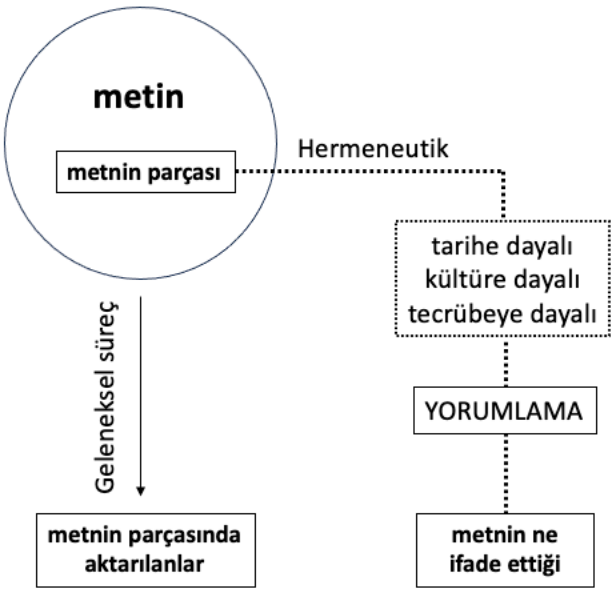

Şekil 3.2 : Geleneksel okuma süreçleri ve hermeneutik yorumlama süreci arasındaki fark

Araştırmanın ana amacı, ulusal peyzaj mimarlığı ortamında kuram ile pratik arasındaki ilişkinin bütüncül bir okumasını sağlamaktır. Bu bağlamda alt hedeflerden biri, peyzaj mimarlığı mesleğinin Türkiye'de ve yerel düzeyde nasıl bir kuramsal altyapıya sahip olduğunu ve bu altyapının meslek pratiğini nasıl şekillendirdiğini anlamaktır. Bu amaçla, ön literatür çalışması ve dağınık arşiv taraması yapılmıştır. Dağınık arşiv taramasının anlamlandırılmasında kullanılan Gömülü Kuram (GT), veri toplama ve analiz süreçlerinde yeni kuramlarin ortaya çıkmasına olanak tanıyan bir yöntemdir (van Veggel et al., 2023). Peyzaj mimarlığı bağlamında bu yöntemin, mesleğin yerel

ve küresel bağlamda nasıl şekillendiğini ve pratik uygulamalarının altında yatan kuramsal temelleri keşfetmek için kullanılabileceği düşünülmüştür. GT, mevcut kuramlarin ötesine geçerek, saha verilerinden doğrudan yeni kuramlar geliştirir (van Veggel et al., 2023). Bu kuramlari anlamak, meslekte ortaya çıkan yenilikçi yaklaşımları ve uygulamaları anlamak için önemlidir.

Araştırmanın bir diğer hedefi, mesleki gündemi şekillendiren aktörleri ve bu aktörlerin birbirleriyle olan ilişkilerini belirlemektir. Bu süreçte, sistematik arşiv taraması gibi betimlemeli içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, aktörler arası ilişkileri ve bu ilişkilerin gündem üzerindeki etkilerini anlamaya yardımcı olmaktadır. Verilerin çapraz okunması ve AAT kullanılarak, farklı kuramlar arasındaki etkileşimler ve bu etkileşimlerin geleceği nasıl şekillendirdiği analiz edilmiştir. AAT, insan ve insan olmayan aktörlerin eşit derecede önemli olduğunu varsayarak, bu aktörler arasındaki ilişkileri ve etkileşimleri ortaya koyar (Demirel Koyun & Erbaş Gürler, 2023).

Hermeneutik yaklaşım, GT ve AAT'yi birleştirerek araştırmada mesleğin teorisi ve pratiği arasındaki iç içe geçmiş yapıda ortamın nasıl inşa edildiği, sürdürüldüğü ve tartışıldığı konusunda kapsamlı bir anlayış kazanılması hedeflenmektedir. Bu bağlamda bireyler, gruplar ve kurumlar dahil olmak üzere farklı aktörlerin yanı sıra insan olmayan aktörlerin söylemin şekillenmesine ve dolaşımına nasıl katkıda bulunduğunun anlaşılması amaçlanmaktadır. Ek olarak, bu çok perspektifli yaklaşım, belirli bir aktöre ya da sürece yönelik yalnızca tek bir yaklaşım kullanarak ortaya çıkabilecek önyargılardan kaçınmasına yardımcı olmaktadır.

Bu araştırma deseni, meslekte kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi derinlemesine incelemek için kapsamlı bir yaklaşım sunar. GT, AAT ve hermeneutik yöntemleri ile yapılan analizler, mesleğin yerel ve küresel bağlamda nasıl şekillendiğini, aktörlerin rolünü ve bu süreçlerin gelecekteki yönelimlerini anlamaya katkıda bulunur. Bu şekilde, araştırma, mesleğin kuramsal ve pratik yönlerini etkili bir şekilde analiz ederek, gelecekteki gelişmelere ışık tutmayı amaçlar.

Bu bağlamda çalışmanın amacı ve hedefleri doğrultusunda oluşturulan yöntem deseni kurgusu aşağıda tekrar verilen alt hedeflere göre Çizelge 3.1'teki gibidir.

Çizelge 3.1 : Yöntem Deseni Kurgusu

Araştırma adımı	**Yöntemler-Alt Yöntemler**	**Çıktılar**
1. Veri toplama: Materyalin ve kodlama strüktürünün belirlenmesi	İçerik analizi, Gömülü Kuram,	Meslekte kuram ve pratik üretim araçlarının belirlenmesi
	Aktör Ağ Kuramı	Gündemi etkileyen aktörlerin anlaşılması
2. Veri analizi: Aktör - materyal örneklemlerinin tamamlanması ve kategorilere ayrılması	Gömülü Kuram, İçerik analizi	İçerik analizinden gelen kuramsal altyapının anlaşılması
		Kurgulanan ilişki ağındaki karşılaşma ve zıtlıkların analitik kategoriler ekseninde belirlenmesi
3. Veri yorumlama: Kırılma noktalarının, karşılaşmaların ve zıtlıkların belirlenerek ilişkilerin döngüsel okuması	Hermeneutik, Gömülü Kuram	Düğüm noktalarının oluşmasındaki nedenlerin bütüncül okuması
4. Modelin oluşturulması ve gündemin okunması	Hermeneutik	Kümülatif verinin yorumlayıcı bir bakış açısıyla birleştirilmesi, bu bağlamda araştırmacının kendi söylem kategorilerini ortaya çıkarması ve bir model aracılığıyla aktarması

Kuram ve pratik arasındaki etkileşim, peyzaj mimarlığında söylem ve eylem arasındaki ilişkiyi anlamanın anahtarını oluşturur. Sürekli değişen bağlamlar, bu iki kavramın hem ayrı hem de iç içe geçmiş yönlerinin keşfedilmesini gerektirir. Bu bağlamda, hermeneutik ve adaptif yaklaşımlar, süreçlerin çok katmanlı yapısını anlamaya yönelik kritik yöntemlerdir. Peyzaj mimarlığında kuram ve pratik, birbirini yeniden tanımlayan ve zenginleştiren dinamik bir ilişki içinde varlığını sürdürür. Bu

ilişkiyi anlamanın, mesleğin çok yönlü ve bütüncül bağlamda ilerlemesini sağlayacağı öngörülmektedir.

3.1.1 Söylemi takip ederek gömülü kuramı bulmak

Peyzaj mimarlığında kuram ve pratik durağan varlıklar değil, sürekli ve karşılıklı bir diyalog içerisindedir. Bu dinamik etkileşim mesleğin evrensel evrim sürecinde de gözlemlenebilir (Bkz: Bölüm 1.3). Meslekte pratik alanında uzmanlaşan kişiler yeni zorluklarla ve bağlamlarla karşılaştıkça, yenilikçi çözümleri sıklıkla yeni kuramsal anlayışların geliştirilmesine yol açmışlardır. Bu döngüsel ilişki hem kuramın hem de pratiğin değişen çevresel, sosyal ve kültürel koşullara uygun ve duyarlı kalmasını sağlamıştır. Geleneksel kuramsal çerçeveler, yeni zorluklara ve bağlamlara yanıt olarak sürekli olarak yeniden değerlendirilmekte ve uyarlanmaktadır. Sürekli gelişen bu peyzaj, uygulamaya rehberlik eden örtülü, çoğunlukla görünmez kuramlari ortaya çıkarmak için yenilikçi metodolojiler gerektirir. Gömülü Kuram (GT), tümevarımsal ve veriye dayalı yaklaşımıyla bu amaç için değerli bir araç sağlar.

GT, kuram ile pratik arasındaki boşluğu dolduran, verilerden kuram geliştirmek için kullanılan nitel bir araştırma metodolojisidir (Egan, 2002; Oktay, 2012). Peyzaj mimarlığı mesleğinin ulusal ölçekte kuramsal ve pratik gelişimi eşzamanlı okuyabilmek için GT yaklaşımının kullanılmasının temel nedeni, pratiğin temelini oluşturan gizli kuramlari ortaya çıkarmaktır. GT, önceden tanımlanmış kuramlarla başlayan tümdengelimci yaklaşımlardan farklı olarak verilerin kendisinden ortaya çıkar. Bu, uygulayıcıların bilinçli olarak farkında olmayabilecekleri ancak yine de çalışmalarını şekillendiren örtülü bilgi ve örtülü ilkelerin ortaya çıkarılması için özellikle gereklidir.

GT araştırmalarında literatür taramasına yönelik yaklaşım, mevcut literatürle ne zaman ve nasıl ilgilenileceği konusunda farklı bakış açılarıyla tartışılmıştır (Dunne, 2011). GT araştırma tasarımı, uzmanlar tarafından incelenen ve doğrulanan belirli uygulamaları ve prosedürleri içerir (Flynn ve Korcuska, 2018). Metodoloji, kuram-veri ilişkisine ilişkin farklı kavramların ortaya çıkmasıyla birlikte zaman içinde gelişmiştir (Kelle, 2005). GT, gerçek hayattaki durumlara uygulanabilir orta düzey kuramlar sağlayabileceğinden özellikle sosyal konularla yakından ilgilidir (Oktay, 2012). GT'de kuram ve pratik arasındaki ilişki, farklı bilgi türleri ve rasyonellik

hakkındaki daha geniş felsefi tartışmaları yansıtmaktadır (Kessels ve Korthagen, 1996; De Nardis, 2020).

Aynı zamanda çalışmanın hedeflerinden biri Türkiye'deki peyzaj mimarlığı mesleğinde öncü kuram ve pratiklerin etki alanlarını belirlemektir. Bu etki alanlarının detaylı olarak incelenmesi bu çalışmanın kapsamına girmese dahi, nitel verinin çokluğu ve karmaşıklığı göz önüne alınarak araştırma kapsamının, yani meslekte öncü kuramsal yaklaşımların ve kırılma noktalarının belirlenebilmesi için geriye dönük arşivin içerik analizi yapılarak bir genelleme yapılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu genellemenin temelini mantıksal bir kurguda oluşturmak için niteliksel bir analiz yaklaşımı olan Straussian Gömülü Kuram yöntem deseninden faydalanılmıştır.

Strauss ve Corbin (1990) tarafından ortaya konulan ve Straussian Gömülü Kuram olarak bilinen niteliksel analiz; kodlama yapısında, verilerin kodlanmasında ve yapılandırılmasında daha fazla prosedür içermektedir. Bu yöntem, genellikle açık kodlama, eksenli kodlama ve seçici kodlama olarak adlandırılan üç aşamalı bir kodlama metodolojisini kullanmaktadır. Straussian Kuramda on bir temel süreç aşaması tanımlanmıştır. Bu prosedürler, veri toplama ve analizi, kavramlar oluşturma, kategoriler geliştirme, gömülü kuramda örnekleme, sürekli kıyaslama ve analiz yapma, desenleri ve varyasyonları dikkate alma, kuram içine süreç inşa edilmesi, kuramsal notları yazma, kategoriler arasındaki ilişkilerle ilgili hipotezler geliştirme ve doğrulama ve daha geniş yapısal koşulları analize dâhil etme olarak sıralanmıştır. Bu prosedürler, Straussian ve Geleneksel Gömülü Kuramlar arasındaki farkların sadece kodlama yöntemlerinin ötesinde olduğunu daha net bir şekilde ortaya koymaktadır. Straussian temelli kuram, literatür taraması ile çalışmaya başlamayı savunmaktadır (Bulduklu, 2019).

Gömülü kuram çalışmanın ilk basamağını oluşturmaktadır. Veri havuzunun (materyalin) belirlenmesinde ve verilerden kuram üretmeyi amaçlayan ve peyzaj mimarlığı alanındaki örüntülerin, temaların ve ilişkilerin tanımlanmasına izin veren bir araştırma yöntemidir. Bu yaklaşımı kullanarak öncelikle karşılaştırmalı analizle material setine dair ampirik genellemelere ulaşmak hedeflenmektedir. Bu ampirik genellemeler veri havuzunun kapsamının belirlenmesinde kullanılmıştır.

Araştırmanın ilk adımında Strauss'un yaklaşımını takip ederek çalışmaya kapsamlı bir literatür taramasıyla başlanmıştır. Gömülü Kuram bu bağlamda araştırma konusunu

mevcut bilgi birikimi içinde konumlandırmaya yardımcı olmakta ve çalışmanın doldurmayı amaçladığı boşlukları belirlemektedir. Bu bağlamda araştırmanın ilk adımı malzeme setini veya veri havuzunu tanımlamayı içerir. Bu amaçla peyzaj mimarlığında ilgili projelerin seçilmesini, vaka çalışmalarını ve pratik deneyimleri ortak bir havuzda toplanmıştır. Bir sonraki adımda karşılaştırmalı analiz yaparak, bu materyal seti içindeki ortak konular, temalar ve ilişkiler hakkında bir ön-bilgi oluşturulması amaçlanmıştır. Bu ön bilgi, veri havuzunun (materyalin) kapsamını ve odağını belirlemeye yardımcı olmuştur.

İkinci adımda, materyal setini geliştirmek ve üzerinde çalışılan olguyu temsil ettiğinden emin olmak için Gömülü Kuram'ın önemli bir bileşeni olan kuramsal örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu, zengin ve çeşitli içgörüler sağlayan belirli örneklerin ve vakaların seçilmesini kolaylaştırmaktadır. Daha sonra bu materyali sistematik olarak analiz etmek için bir kodlama yapısı geliştirilmiştir. Açık kodlama yöntemi, daha derin ilişkileri ve altta yatan kuramlari ortaya çıkarmak için eksenel ve seçici kodlama yoluyla daha da hassaslaştırılan başlangıç kavramlarını ve kategorilerini tanımlamak için kullanılmıştır.

Gömülü Kuramın temel gücü, verilerden başlayarak kuramı sıfırdan oluşturma yeteneğinde yatmaktadır. Bu bağlamda çalışmada verileri kodlama ve sürekli karşılaştırma yoluyla tekrar tekrar analiz ederek, pratik deneyimlere derinlemesine dayanan kuramsal çerçeveler oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu aşağıdan yukarıya yaklaşım, ortaya çıkan kuramlarin doğrudan uygulanabilir olmasını ve peyzaj mimarlığı uygulamalarıyla ilgili olmasını sağlamaktadır. Strauss Temelli Teorisi aynı zamanda analizde daha geniş yapısal koşulların dikkate alınmasının önemini vurgulamaktadır. Bu, bulguları daha geniş sosyal, kültürel ve çevresel çerçeveler içinde bağlamlandırmak ve peyzaj mimarlığı uygulamasını etkileyen faktörlerin daha kapsamlı bir şekilde anlaşılmasını sağlamak anlamına gelir. Bu bağlamda da çalışmanın hem Gömülü Kuram hem de Hermeneutik Yorumlama basamaklarına girdi oluşturacak şekilde, ortamı etkileyen temel dinamiklerin anlaşılmasına çalışılmıştır.

3.1.2 Aktör – süreç – ürün ilişkisini anlamaya yönelik aktör-ağ analizi

Kuramlar, belirli bir dönemin sosyal, kültürel ve politik bağlamında şekillenir. Bu bağlam, kuramın ne şekilde formüle edildiğini ve nasıl uygulandığını belirler. Toplumsal dinamikler, kültürel normlar ve politik süreçler, hem kuramı hem de pratiği

etkiler ve yönlendirir. Bu nedenle, toplumsal bağlamın anlaşılması, kuram ve pratiğin etkili bir şekilde uygulanmasında kritik öneme sahiptir. Fransız filozof ve sosyolog Bruno Latour (2021)'e göre "toplumsal olmayan faaliyetlerin içinde gerçekleştiği bir bağlam vardır; bu, özel bir gerçeklik alanıdır; diğer alanların (psikoloji, hukuk, ekonomi vs.) tamamen üstesinden gelemediği artık yönleri izah etmek için bir nedensellik türü olarak kullanılabilir". Kuram ve pratiğin kültürel normlar ve sosyal ihtiyaçlar ekseninde hedef-odaklı gelişim gösterdiği bu süreçte, bu *"*artık yönleri*"* (Latour, 2021) açığa çıkarmak, nedensellik ilişkilerini ve etkilerini anlayabilmek için oldukça kritiktir.

Araştırmanın hedeflerinden biri de peyzaj mimarlığı mesleğinin kuram ve pratik arasındaki döngüsel sürecini etkileyen temel unsurları belirlemektir. Bu unsurlar, hem GT'nin ortaya konmasında, hem de gündemi belirleyen ortamın net bir şekilde anlaşılmasında önemli birer girdi oluşturmaktadır. Pozitivist bir bakış açısıyla "bilimsel" olanın "nedenselliğini" anlamak tam bu noktada önem kazanmaktadır. Latour'un (2021) da ifade ettiği gibi "… bilimin değerler sistemini bir kenara bırakmaksızın söz konusu alanların 'insani', 'niyetsel' veya 'yorumbilgisel' yönlerini dikkate alan alternatif yöntemler tasarlanmalıdır." Bu bağlamda oluşturulan yöntem deseninde, süreçleri okumak için aynı zamanda Bruno Latour (2021) tarafından tasarlanan Aktör Ağ Kuramı (AAT) yaklaşımını da bir araç olarak kullanılmaktadır.

AAT, 1980'lerin sonunda bilim teknoloji ve toplum (science technology and society) alanında Bruno Latour Micheal Callon ve John Law tarafından yapılan çalışmalarında kullanılmıştır. Bilim, teknoloji ve toplum çalışmaları, bilimin ve teknolojinin üretme faaliyetinin; tarihsel, politik, kültürel, kavramsal ve pratik unsurlarını nesnelleştirerek mercek altına alan bir trans-disipliner araştırma alanı olarak tanımlanabilir (Mahmoud, 2015).

AAT nesnelerini (insan-olmayan) de sosyal yapının birer parçası olarak kabul eden bir sosyal kuram ve araştırma yöntemi olduğunu söylenebilir. Bu kuram, insanlar (human) ile insan-olmayanlar (non-human) arasında yapılan modern epistemolojik ayrımın hepsini birden 'aktör' (actor) ya da 'aktant'(actant) olarak adlandırarak aşmaya çalışır (Latour, 2021). Latour'a (2021)'e göre aktörler, hiçbir zaman toplumsal bağlama gömülü değildir ve daima salt bilgi kaynaklarından fazlasıdır. Bu bağlamda Latour (2021), "toplumsal" ve "sosyolojik" kavramlarının bütüncül tek bir nesne/aktör gibi kullanılmasını eleştirerek yerine "ortaklıkların sosyolojisi" kavramını önermektedir.

> Birçok sosyal bilimcinin 'toplumsal' (social) diye adlandırdığı homojen bir şey olsa da aynı sözcükle heterojen öğeler arasında bir 'ortaklıklar' (associations) dizisini isimlendirmek de tamamen makuldür… Toplumsal, beyaz koyunlar arasındaki bir kara koyun gibi diğer şeyler arasında bir şeyi değil, kendileri toplumsal olmayan şeyler arasında bir bağlantı türünü belirtir (Latour, 2021).

Aynı zamanda Aktör-Ağ Teorisi bağlamında geliştirilen 'aktör' (actor)/ 'aktant'(actant) kavramları bir ucunda 'maddi olanın'(dünya), diğer ucundaysa 'zihinsel olan' (söz) 'ın ayrımını ortadan kaldırmak için yeni bir etkinlik tarzı geliştirir (Latour, 2021). Akışkanlığı ve zamansallığı olumlayan bu yeni eylem tarzının, 'dışarıdaki dünya' ile 'içerideki zihin' arasında açılan modern epistemolojik yarığın kapanmaya başlayacağını iddia eder (Çelikel, 2013).

ANT, GT ve Hermeneutik ile birlikte kullanıldığında, araştırma yöntem deseninde önemli bir yere sahiptir. Bu kuram, kuram ve pratiğin toplumsal bağlamla nasıl etkileşimde bulunduğunu ve bu etkileşimlerin nasıl anlaşılabileceğini belirlemekte kritik rol oynar. Bu aşamada, kuramsal çerçeve oluşturulurken aktörlerin ve ağların nasıl etkileşimde bulunduğu üzerine odaklanılmıştır. Veri toplama aşamasında, ANT'nin çeviri süreçleri ve aracı/arabulucu kavramları kullanılarak toplanan veriler analiz edilmiş ve peyzaj mimarlığı projelerinde yer alan tüm aktörler (insan ve insan olmayan) ortaya çıkarılarak bu aktörlerin rolü ve etkisi incelenmiştir (Şekil 3.3).

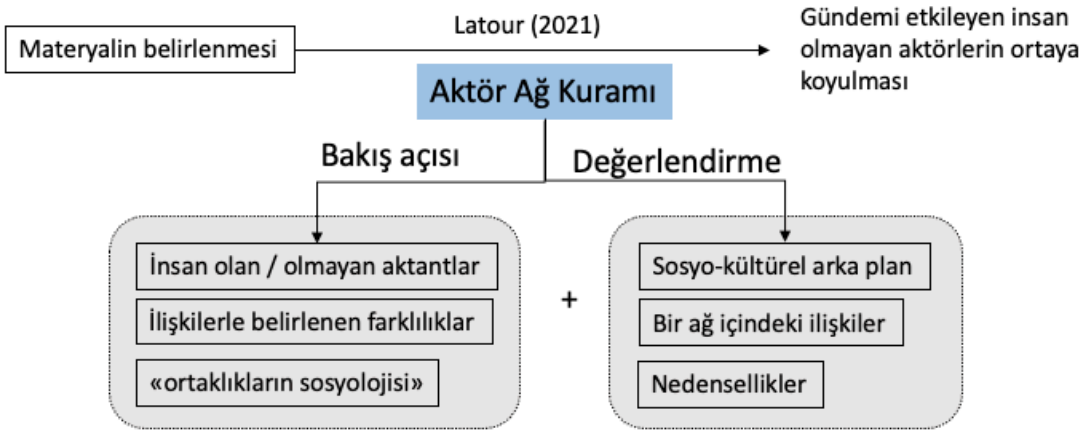

Şekil 3.3 : Aktör Ağ Kuramı'nın çalışmanın yöntemsel kurgusundaki yeri

Araştırmanın son aşamasında, ANT'nin bulguları kullanılarak kuram ve pratik arasındaki döngüsel süreçlerin nasıl işlediği ve peyzaj mimarlığı mesleğinin yapısının

nasıl şekillendiği üzerinde durulmuştur. Bu hem kuramsal hem de pratik anlamda yeni yaklaşımlar ve uygulamalar geliştirmeye olanak tanır.

3.1.3 Kuram ve pratik arasında bir tercüman olarak hermeneutik

Peyzaj mimarlığı, sürekli gelişen çok disiplinli bir alandır ve çevre ve toplum üzerindeki etkisi hem soyut hem de fiziksel gerçeklere tabidir. Mesleğin çok yönlü bir tarihi vardır ve gelişimi, peyzaj mimarlarının tasarım ve planlamaya yaklaşımlarındaki değişiklikler, kilit figürlerin etkisi ve kuramların, ilkelerin ve uygulamaların evrimi dahil olmak üzere çeşitli faktörler tarafından şekillendirilmiştir. Tıpkı metinlere benzer şekilde peyzaj mimarlığı mesleği içerisinde geliştirilen süreçler de yoruma açık bir metin olarak görülebilir. Eagleton (2006), "Yorum bilgisi ve neo-pragmatizm, peyzaj mimarlığında, algılanan problemler hakkındaki yorumları geçmişe taşıyabilen ve peyzaj mimarlarının ne yaptığını ve yapabileceğini bilgilendirmeye yönelik çalışabilen 'kuram konuşmasına' rehberlik edecek bir yaklaşım sunmaktadır" diye belirtmektedir. Özellikle kararları etkileyen parametrelerin giderek çeşitlendiği ve bütünsel bir bakış açısı kazandığı günümüzde anlamsal yapıların görünür kalıplara dönüştüğünü söyleyebiliriz. Pratik ile kuram arasındaki sınırların giderek bulanıklaştığı bu dönemde süreçlerin takibi de daha karmaşık hale gelmektedir. Bu bağlamda hermeneutik, hangi etmenlerin sonuçları etkilediğini ve süreçlerin nasıl ortaya çıktığını anlamak için önemli bir yorumlama biçimi olarak görülmektedir.

Bu eksende araştırma temelini, peyzaj mimarlığı mesleğinin gelişiminde kuram ve pratik arasındaki ilişkinin hermeneutik bir okuması üzerinden alır. Bu yaklaşım ile öncelikle peyzajın anlamının sabit veya mutlak olmadığı, sürekli olarak geliştiği ve içinde bulunduğu kültürel, tarihi ve sosyal bağlam tarafından şekillendirildiği kabul edilmektedir. Hermeneutik yaklaşımla, peyzaj mimarlığı mesleğindeki kuram ve pretik arasındaki karmaşık ilişkilere ve bu ilişkilerin mesleğin gelişimini şekillendirmedeki rolüne dair daha derin bir anlayış kazanmak mümkündür. Bu bağlamda Gadamer (2006)'nın hermeneutik yaklaşımı temel alınmıştır.

Gadamer'in Hermeneutik yaklaşımı, metnin anlamını anlamaya odaklanan ve anlamın sürekli bir değişim içinde olduğunu varsayan bir filozofik yaklaşımdır. Bu yaklaşım, yapılan yorumların ve anlamın sürekli olarak değişebileceğini varsayar ve okuyucunun ve yazarın geçmiş deneyimleri, kültürleri ve perspektifleri gibi faktörlerin yorumlarının oluşmasında rol oynayabileceğini kabul eder. Gadamer'e göre, kuram ve

pratik arasındaki klasik karşıtlık, "bilginin bir karşıtlığı, bilim ve bilimin uygulayımı arasındaki bir karşıtlık" değildir. Modern karşıtlık daha çok kuramın pratiği öncelemesi ve onun üzerini örtmesi biçiminde işlemektedir. Bu karşıtlığı, Heidegger, bize, hakikat ya da "aletheia" kavramına yönelik yorumunda göstermektedir. Antik Yunan'da hakikat, bir "gizini-açma" ve "öne-çıkarma" biçiminde, bir meydana getirme etkinliği olarak kuramsal ilgi ve pratiği bir arada işlemekteyken, modern bilim ve teknikte hakikat, "el-altında bulundurma" olarak, depolama ve saklama anlamında, insansal varoluşu tehdit edici bir "çerçeveleme" biçiminde işlemektedir (Gadamer, 1976).

Bu araştırmada, peyzaj mimarlığı mesleğinin kuramsal altyapısı ve meslekteki söylem ve eylemler arasındaki ilişkiler ve süreçler incelenecek ve anlamlarının sürekli olarak değişebileceği dikkate alınacaktır. Amaç, bu anlamların altında yatan kuramsal girdileri anlamaktır. Hermeneutik yaklaşım, araştırmada *veri toplamaya ilişkin bir yöntem* olarak kullanılmak yerine, *verileri analiz etme ve yorumlamaya dair bir yaklaşım* olarak kullanılmıştır. Benzeri bir öneri 2006 yılında günümüzün önde gelen peyzaj mimarlığı kuramcılarından Simon Swaffield tarafından yapılmıştır. Swaffield (2002) "Theory and Critique in Landscape Architecture-making connections" makalesinde peyzajların simbiyotik çevreler olduğunu ileri sürmüş ve bu simbiyosis'in insan, doğa ve çevre iş birliğiyle, yapmak ve bilmek arasındaki çift yönlü bir yorumlamanın (hermeneutic) incelenmesi ile anlaşılabileceğini öne sürmüştür. Hermeneutik yaklaşım, meslekteki gündemi ve bu gündemin peyzaj mimarlığı mesleğinin kuramsal altyapısıyla nasıl ilişkide olduğunu anlamaya odaklanacak ve bu ilişkilerin sürekli bir değişim içinde olduğu varsayılacaktır.

Hermeneutik yaklaşım, çalışmanın tüm alt-yöntemlerine birer örüntü olarak işlemektedir. Dolayısıyla herhangi bir başlangıcı ve sonu yoktur. Kuram ve pratik arasındaki döngüsel sürecin kaçınılmaz bir parçası olarak çalışmadaki varlığını sürdürmektedir. Çalışmada hermeneutik yaklaşım ekseninde kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi ayrıştırıcı bir yaklaşım yerine birbirlerini besleyen ortak bir süreç olarak kabul etmek gereklidir. Bu noktada bu döngüselliğin anlamlı bir hale bürünmesi için araştırmada öncelikle kuram ve pratik arasındaki ilişki hermeneutik bir yaklaşımla kurgulanmıştır (Şekil 3.4

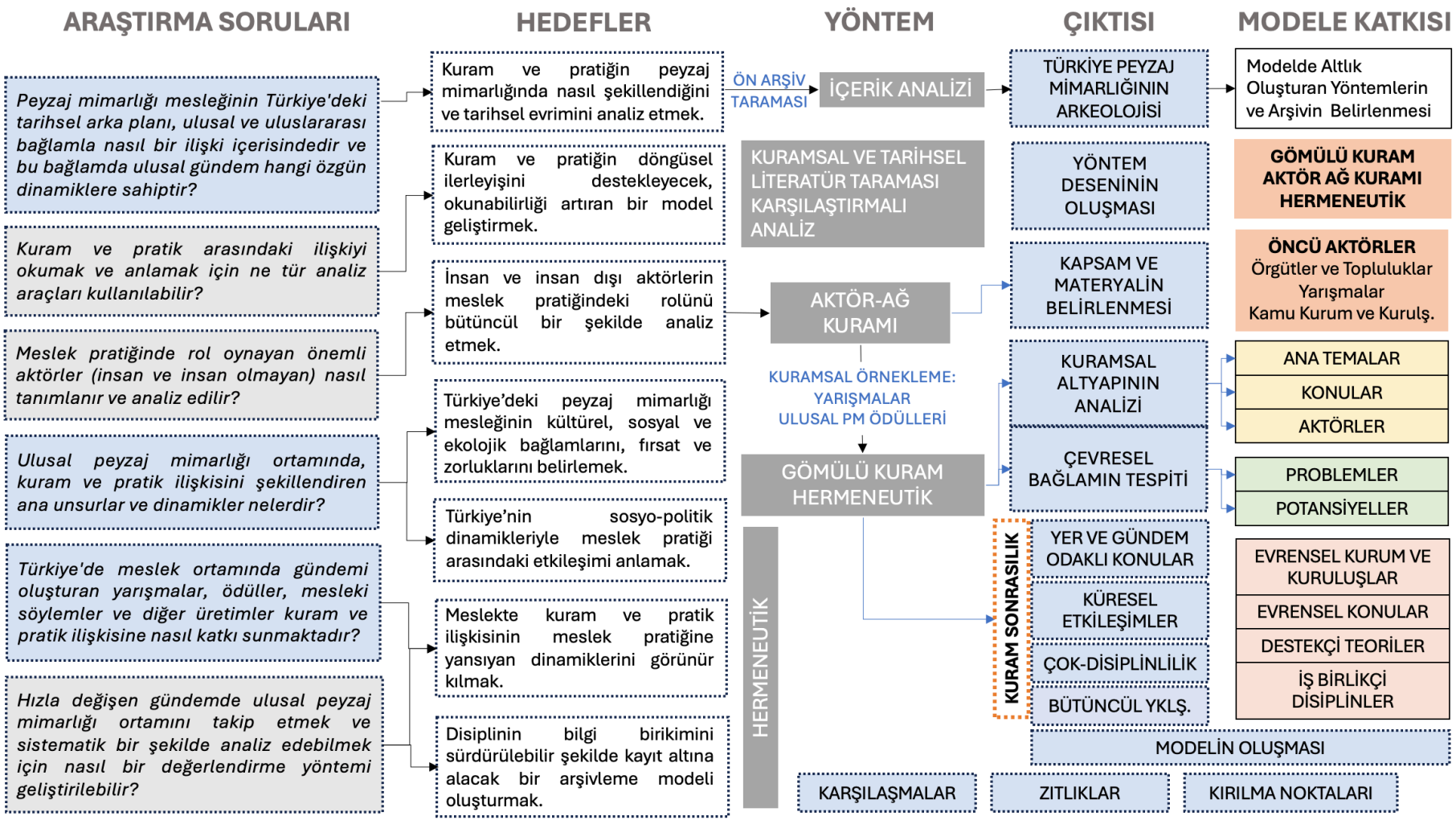

Şekil 3.4 : Amaç ve hedefler ekseninde araştırma deseni ve model kurgusu

3.2 Materyalin Belirlenmesi: Gündemi Etkileyen İnsan Olmayan Aktörler

İkinci bölümde incelenen mesleğin ulusal bağlamdaki arkeolojisi sonucunda, peyzaj mimarlığında kuram-pratik ilişkisinin günümüz dinamikleri bağlamında incelenebilmesi için çalışmada peyzaj mimarlığında kuram ve pratik üreten öncü 'aktörler'in neler olabileceği sorgulanmıştır. Bu aktörlerin belirlenmesiyle çalışmanın örneklem seçimi de tamamlanmıştır. Bu bağlamda öncelikli olarak üretilmiş bu aktörlerin nerelerden örneklemlendirilebileceği araştırılmıştır. Bu örneklem seçimi, AAT'nin kavramsal çerçevesine sırtını yaslayarak yer ve zaman faktörleri etkisinde farklı -nedenler değil bağlamlar arası- (makro-orta-mikro) ölçekte bir kurgu yapılmıştır. Bu bağlamda öncelikli olarak peyzaj mimarlığı meslek disiplininde yerel ölçekte hem kuram hem pratik bağlamda genel-geçer kabul edilen sosyal roller ve yapılar belirlenmeye çalışılmıştır. Bir ön-çalışma niteliği taşıyan bu sınıflandırma son derece genel olsa da araştırmanın kapsamı ve yöntemi bağlamında oldukça önemlidir. Yapılan geriye dönük arşiv taraması sonucunda belirlenen direkt kuram-pratik üretici temel aktör-yapıları aşağıdaki gibidir:

1. Örgütler ve topluluklar
2. Kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı alanında açılan yarışmalar
3. Kamu kurum ve kuruluşlarına dair arşivler

Belirlenen aktör-yapıları ekseninde çalışmada Türkiye'de öncü örgüt ve topluluklara ve yarışmalara dair arşivler taranmıştır. Araştırmaya bu arşivlerle başlanmasındaki temel dayanak, örneklem seçiminden önce ikinci bölümde gerçekleştirilen tarih okumasında peyzaj mimarlığı ortamında gündemi belirleyen ana aktörlerin çoğunlukla örgütler, topluluklar ve yarışmalar ekseninde şekillenmiş olmasıdır.

Ayrıca ön taramada yarışmaların ve örgüt ve toplulukların, kuram ve praksis iç içe geçmiş bir şekilde sürekli gündeme veri sağladığı farkedilmiştir. Kamu kurum ve kuruluşlarına dair arşivlerin tarama işlemi eş zamanlı olarak, özellikle AAT bağlamında ortamı etkileyen "ortaklıklar" olarak incelenmiştir. Öncü peyzaj mimarlığı ofisleri ve eğitim kurumlarına dair arşivler, eş zamanlı olarak ilerleyen materyal havuzu genişledikçe gündemi oluşturan örnek vakaların çözümlenmesi üzerinden ilerlemiştir. Çalışmada belirlenen arşivler, gündemi incelerken sıklıkla tekrar eden gündem belirleyici aktörlerin izi sürülerek tümdengelimsel olarak çıkarılmıştır.

Araştırmaya öncelikle meslekte aynı zamanda ilk kamusal örgüt olan TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın internet arşivi incelenerek başlanmıştır. İkinci basamak olarak hem kuram hem de pratik ortamına büyük katkı sağladığı düşünülen yarışmalar incelenmiştir. Bu bağlamda ön-incelemede araştırılan arşivlerin listesi aşağıdaki gibidir:

1. Örgütler ve topluluklara ait arşivler
    a. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası (PMO) ve PMO Genç
    b. PEMDER (Peyzaj Mimarlığı Eğitim ve Bilim Derneği)
    c. PEMAT (Peyzaj Mimarları Akademik Topluluğu), PEMKON (Peyzaj Mimarları Bölüm Başkanları Konseyi), PEMÖT (Peyzaj Mimarlığı Öğrenci Topluluğu)
    d. ECLAS Türkiye / IFLA Türkiye
    e. Arkitera Mimarlık Merkezi
2. Yarışmalara dair arşivler
    a. Arkitera Mimarlık Merkezi
    b. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası
    c. TMMOB Şehir Plancıları Odası
    d. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Konkur İstanbul
    e. yarismo.org web sitesi
3. Kamu kurum ve kuruluşlarına ait arşivler
    a. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Konkur İstanbul
    b. Yerel Belediyeler
    c. Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi
    d. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete
    e. Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
    f. Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
    g. Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı
    h. Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı

Yapılan ön-arşiv taraması sonucu belirlenen ilk örneklem TMMOB Peyzaj Mimarları Odası tarafından 2009 yılından beri verilen 'Uluslararası Peyzaj Mimarlığı Ödülleri' olmuştur. Bu ödüller, Türkiye'de peyzaj mimarlığının gelişiminde belirleyici bir role sahiptir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2016b). Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri,

sadece mesleğin toplum nezdindeki prestijini artıran birer sembol olmanın ötesinde, mesleğin derinliklerine ve farklı yönlerine dair kritik bilgiler sunar. Ödüllerin temsil ettiği değerlerin ve Türkiye'deki peyzaj mimarlığının konumunun nasıl bir etkileşim içinde olduğunu anlamak, alanın tarihine ve potansiyeline dair önemli içgörüler ortaya koymuştur. Bu ödüller ve profesyonel camiayı bir araya getiren, aynı zamanda da ödül alan projelerin söylemleri ile tasarımın gerçek dünyayla ilişkisini görünür kılarak hem kuramsal hem de pratik altyapıları beslemekte, aynı zamanda kuram ve pratiğin döngüsel ilişkisine başarılı örnekler oluşturmaktadırlar.

Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, yıllara göre farklı kategorilere evrilmiştir. 2009-2015 yıllarında Proje ve Uygulanmış Proje dalları ön plandayken, 2015-2017 döneminde Uygulanmış Proje, Uygulanmamış Proje, Analiz ve Planlama, Kent Simgesi, İletişim, Genç Peyzaj Mimarı gibi kategoriler öne çıkmıştır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2010a, 2012, 2014a, 2014b, 2015). 2018-2020 arasında ise Genel Kategori Proje, Yerleşim Yeri Proje, Kentsel Tasarım, Analiz ve Planlama gibi yeni başlıklar eklenerek toplam kategori sayısı 13'e çıkmış ve ödüller daha geniş bir yelpazede değerlendirilmiştir (Nilüfer Karakoç, 2018; TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2016a, 2017, 2019b). 2021 yılı itibariyle ödül kategorilerine “Kamu tarafından gerçekleştirilen Peyzaj Tasarımında Sürdürülebilir Uygulamalar ve Projeler Ödülü” kategorisi de eklenmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2022, 2023, 2024) Bu süreçte ödül kategorileri, peyzaj mimarlığı alanındaki gelişmelere ve vurguları da ortaya çıkarmaktadır.

Son yıllarda Türkiye'de peyzaj mimarlığının evrimini şekillendiren ve hem kuramsal hem de pratik ortamı eş zamanlı olarak besleyerek mesleğin tanınırlığını arttıran temel aksiyonlardan bir diğeri ise çeşitli kurum ve kuruluşlarca düzenlenen ve peyzaj mimarlarının sıklıkla dahil olduğu kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmaları olmuştur. Yarışmalar, özellikle Türkiye'de mesleğin hem kuramsal hem de pratik düzlemde gelişmesini sağlayan önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır. Benzer bir çalışma olarak Devrim Çimen (2010), "Söylemsel Pratik Olarak Türkiye'de Kentsel Tasarım Yarışmaları: 1980-2009" başlıklı doktora tezinde, Türkiye'de 1980-2009 yılları arasında düzenlenen kentsel tasarım yarışmalarını söylemsel bir pratik olarak incelemiştir. Yapılan çalışma sonucunda, kentsel tasarım yarışmalarının farklı disiplinlerden gelen aktörlerin söylemlerini bir araya getiren ve kentsel tasarımın kuramsal ve pratik çerçevesini zenginleştiren önemli platformlar olduğunu ortaya

koymuştur (Çimen, 2010). Bu söylemle ilişkili olarak peyzaj mimarlığı alanında da yarışmalar, tasarımcıların yenilikçi ve yaratıcı çözümler üretmeleri için bir platform sunar ve aynı zamanda çok disiplinli yaklaşımların teşvik edilmesine olanak tanır. Bu bağlamda kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı alanında açılan yarışmalar, çalışmanın ikinci örneklem seçkisi olarak belirlenmiştir.

Yarışmaların temel işlevlerinden biri, katılımcılara projelerini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme imkanı sunmasıdır. Bu süreçte, yarışmacılar kendi projelerinin güçlü ve zayıf yönlerini analiz ederken, diğer katılımcıların yaklaşımlarını da inceleme fırsatı bulur. Bu durum, mesleki pratiğin sürekli olarak eleştirel kuramla beslenmesine ve bu kuramın projelere yansımasına katkı sağlar.

Yarışmalar aynı zamanda yerel-evrensel dinamikler arasında köprü kurar. Yani, tasarımcılar hem yerel bağlamı göz önünde bulundurarak yere özgü çözümler üretirler hem de evrensel tasarım ilkelerini projelerine entegre ederler. Bu da kuram ve pratiğin iç içe geçerek daha bağlamsal ve kültürel olarak duyarlı tasarımlar ortaya çıkmasına olanak tanır. Türkiye'deki peyzaj mimarlığı yarışmaları, bu bağlamda mesleğin tanınırlığını artırmış ve mesleki örgütlenmeyi güçlendirmiştir. Kazanılan ödüller ve elde edilen başarılar, peyzaj mimarlarının daha geniş kitlelerce tanınmasına katkıda bulunmuş ve bu durum mesleğin prestijini artırmıştır. Bu yarışmalar, aynı zamanda meslek içindeki standardizasyonu ve kaliteyi de yükseltmiş, peyzaj mimarlığı alanında yenilikçi yaklaşımların benimsenmesine katkı sağlamıştır.

3.2.1 Yarışmalara dair arşivler

Tasarım ve planlama yarışmaları, alandaki profesyoneller arasında yaratıcılığı, yeniliği ve işbirliğini teşvik ederek peyzaj mimarlığı kuram ve pratiğinin geliştirilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Bu yarışmalar, peyzaj mimarlarına uzmanlıklarını sergileme, tanınma ve görünürlük kazanma ve yenilikçi ve etkili tasarım çözümleriyle takdir edilme fırsatları sunar (Çimen, 2010). Ek olarak, tasarım ve planlama yarışmaları, denemeler yapmak, risk almak ve peyzaj mimarlığına yönelik yeni fikirlerin, tekniklerin ve yaklaşımların keşfedilmesi için uygun bir platform sağlayarak disiplinin uygulama ve etki alanlarının geliştirilmesine ve çeşitlendirilmesine yardımcı olmaktadır (Eraydın & Yoncacı Arslan, 2021). Ayrıca belirli krizlere ve yaklaşımlara yanıt olarak tasarım, planlama ve uygulamaya yönelik yeni ve yenilikçi yaklaşımların geliştirilmesine olanak sağlarlar. Ayrıca, mimarlık,

şehir planlama, mühendislik ve sosyal bilimler gibi farklı alanlardan katılımcılar, karmaşık tasarım zorluklarını çözmek için farklı bakış açılarını ve bilgileri bir araya getirebildikleri için, yarışmalar disiplinler arası ve işbirlikçi çalışmaları da teşvik etmektedir (Çimen, 2010; Eraydın & Yoncacı Arslan, 2021).

Çalışmada yarışmalara dair temel beş veri tabanına rastlanmıştır. Bunlardan ilki aynı zamanda bir örgüt ve topluluk veri tabanı olaran Arkitera Mimarlık Merkezi web sitesidir. 2020 yılından günümüze ilerleyen süreçte İstanbul düzeyindeki yarışmaların çoğu İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından kurulan Konkur İstanbul web sitesi üzerinden yayınlanmaktadır. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası ve TMMOB Şehir Plancıları odası yarışmalara dair şarnameler ve jüri raporları gibi destekleyici materyalin temini için sıkla başvurulan arşivlerdir. Araştırma kapsamına 2009 yılından itibaren günümüze toplam 86 yarışma dahil edilmiştir ve bu yarışmalara dair şartnamelerin detaylı kodlaması yapılmıştır (Ek B).

3.2.2 Öncü kurumlarca verilen ödüller

Peyzaj mimarlığında mesleki ödüller, mesleğin söylem ve uygulama gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır. Bu ödüller, olağanüstü tasarım, yenilikçilik, sürdürülebilirlik ve etki değerlendirmeleriyle uygulayıcılara ve projelere tanınma ve meşrulaşma sağlar. Ödül almak, bir peyzaj mimarı, firma veya bir projenin daha geniş bir kitleye ulaşmasına neden olur. Bu teşhir, mesleğin standartlarının yükseltilmesine yardımcı olur ve diğer uygulayıcılara ilham verir. Ek olarak, profesyonel ödüller, alandaki ideallik için bir ölçüt görevi görür ve en iyi uygulamaların ve standartların oluşturulmasına yardımcı olabilir. Ayrıca yenilikçiliği teşvik etmeye yardımcı olurlar ve uygulayıcıları geleneksel tasarım ve uygulama yöntemlerinin sınırlarını zorlamaya teşvik ederler.

Materyalin kodlama sürecine dahil edilme kriteri: Bu ödüller arasından Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, gündemi belirleyen önemli bir arşiv olması nedeniyle ilk verildiği 2009 yılından günümüze kadar kodlama sürecine dahil edilmiştir. Bu bağlamda ödüller aşağıdaki kategoriler dahilinde 2009 yılından günümüze 89 adet ödül verilmiştir (Ek C). Ödül kategorileri mesleğin eylem alanları konusunda bilgi vermektedir. Aynı zamanda bu araştırma bize seçici kurul ve ödül alan kişi/kuruluş/proje ekipleri olmak üzere pek çok aktör sunar. Ödül alan projelerin proje alanları ve konuları bağlamında "yer"e bağlı konu ve kodları anlamamıza olanak

sağlar. Plant Ödülleri, sektörel bağlamda kuram-pratik arasındaki ilişkiyi kurgulayan öncü bir arşiv oluşturmadığı için kodlama sürecine dahil edilmemiştir. Aynı şekilde Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğrencileri Bitirme Projesi Ödülleri profesyonel ortama dair bir anlam taşımadığı için kodlama sürecinden çıkarılmıştır. Uluslararası IFLA ve ASLA ödülleri ise yerel ortamın küresel bağlamda değerlendirilmesi için birer kodlama materyali değil, "ortaklık" olarak ele alınmıştır.

3.2.3 Etkinlikler (Konferans, sempozyum ve paneller)

Konferanslar, paneller ve sempozyumlar, peyzaj mimarlığı kuram ve praksis ortamında çok önemli bir rol oynamaktadır. Profesyoneller, akademisyenler ve öğrenciler için bir araya gelip tartışmalara katılma, fikir ve araştırma bulgularını paylaşma ve deneyim alışverişinde bulunma fırsatları sunar. Bu etkinlikler, yeni bilgi ve gelişmelerin yayılması için bir platform sağlar ve alanın ilerlemesine katkıda bulunur. Ayrıca profesyonel ağların kurulmasına, işbirliğinin geliştirilmesine ve yeni ortaklıkların ve girişimlerin yaratılmasına yardımcı olurlar. Ayrıca, bu etkinlikler aynı zamanda mevcut eğilimlerin ve uygulamaların eleştirel bir şekilde incelenmesi ve yeni yaklaşım ve tekniklerin geliştirilmesi için bir forum işlevi görebilir. Bu fikir alışverişi sayesinde, konferanslar, paneller ve sempozyumlar, alanın yönünün şekillenmesinde ve peyzaj mimarlığı kuram ve pratiğinin gelişmeye ve gelişmeye devam etmesini sağlamada önemli bir rol oynamaktadır. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası ve Arkitera veri tabanlarının taranması ile şimdiye kadar ritmik olarak karşımıza çıkan etkinlikler aşağıdaki gibi sıralanabilir:

1. Peyzaj Mimarlığı Kongreleri (2000-2023)
2. Kentsel Tasarım Sempozyumları (henüz geriye dönük veri taranmamıştır).
3. Koruma ve Peyzaj Mimarliği Sempozyumu (henüz geriye dönük veri taranmamıştır).
4. "20. Yılındanda PMO" Çalıştayı (henüz geriye dönük veri taranmamıştır).
5. Peyzaj Mimarlığı Konuşmaları (henüz geriye dönük veri taranmamıştır).
6. Peyzaj Mimarliği Ulusal Öğrenci Sempozyumu (henüz geriye dönük veri taranmamıştır).
7. IFLA Kongresi (henüz geriye dönük veri taranmamıştır).
8. ECLAS Konferansı (henüz geriye dönük veri taranmamıştır).
9. ELASA Komite Toplantıları (henüz geriye dönük veri taranmamıştır).

Arşivi genişletilme kriteri: Düzenli olarak yapılan etkinliklerin süreç içerisindeki değişimleri, ortamı etkilediği ölçüde birer "ortaklık" olarak ele alınmıştır. Bunun dışında "20. Yılında PMO Çalıştayı" gibi tek seferlik etkinlikler, gömülü kuramın kuramsal analiz basamağından yola çıkılarak veriyi etkileme biçimine göre yine ortaklıklara dahil edilmiştir.

3.2.4 Ulusal ve Uluslararası Politikalar, Mevzuatlar, Raporlar, Şartnameler, Görüş Yazıları ve Diğer Belgeler

Peyzaj mimarlığı mesleğinin gelişimi yerel ve uluslararası platformların belirlemiş olduğu politikalar, mevzuatlar, raporlar ve şartnamelerle doğrudan ilgidir. Bu belgelere göre peyzaj mimarlığı mesleğinin tanımı, uygulama alanları, sorumlulukları ve standartları belirlenir. Bu belgelere uygun olarak yapılan peyzaj mimari projeleri, meslek etiğine ve meslek standartlarına uygunluğunu garanti eder. Bu yüzden, ulusal ve uluslararası politikalar, mevzuatlar, raporlar ve şartnameler peyzaj mimarlığı mesleğinin gelişiminin incelenmesinde büyük bir rol oynar ve mesleğin geleceğini belirleyen önemli faktörlerdir.

Araştırmada hem gömülü kuramın ortaya çıkarılması hem de mesleğin sosyo-politik etkiler ekseninde nasıl şekillendiğinin incelenmesi için yasal belgere bakılmasına karar verilmiştir. Bu belgeler önceki veri taramalarından çekilerek belirlenmiştir. Yasal mevzuat ve politikalar TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın sağladığı internet ve gerektiği durumlarda fiziksel arşiv üzerinden incelenmiştir. Çalışmada bu bağlamda şimdiye kadar Oda tarafından internet sitesinde yayınlanan 42 Kanun incelenmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2024a). Bu kanunlara ek olarak gündemi etkileyen diğer yasal belgeler T.C. Anayasası Resmi Gazete üzerinden incelenmiştir (Ek C).

Görüş yazıları, öncü kurum ve kuruluşlar tarafından içinde bulunulan dönemin sosyo-politik ve ekonomik koşullarına referans verir ve özellikle karşılaşma ve zıtlıkların belirlenmesinde önemli bir veri kaynağı olacağı düşünülmektedir.

Ayrıca yarışmalar materyalinin incelenmesiyle karşımıza yarışma yönetmeliği, yarışma şartnameleri ve yarışma proje raporları birer veri olarak çıkar. Yarışma yönetmelikleri meslek disiplinlerin etki ve eylem alanlarının belirlenmesinde, proje raporları ise kavram ve konuların açığa çıkarılmasında yol gösterici olacaktır.

Arşivi genişletilme kriteri: Gömülü kuramların incelenmesinde gündemi oldukça etkileyen ve yeterli sıklıkta tekrar eden metinler çalışmaya "ortaklıklar" olarak gerek görüldüğü yerlerde eklenmiştir.

3.2.5 Kodlama Sürecine Dahil Edilecek Materyalin (Örneklem) ve Çalışma Kapsamının Belirlenmesi

Çalışma, Türkiye peyzaj mimarlığı meslek ortamının kuramsal ve pratik bileşenlerini eş zamanlı olarak ele almayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla temelde çalışmanın ana hedeflerinden biri meslek ortamındaki dinamiklerin niteliksel bir okumasını sunarak, kuram ve pratiğin nasıl bir etkileşim içinde olduğunu anlamaya yönelik kapsamlı bir model geliştirme girişimidir. Bu bağlamda, gömülü kuram yöntemi tercih edilmiştir; çünkü kuram ve pratiğin iç içe geçtiği bu karmaşık ortamın altında yatan, görünürde olmayan gömülü kuramları keşfetmek ve yapılandırmak araştırmanın temel amacını oluşturur.

Gömülü kuramın alt basamaklarından biri olan karşılaştırmalı analiz, deneysel ve istatistiksel yöntemler gibi genel bir yöntemdir ve kıyaslama mantığına dayanır. Büyük toplumsal birimlerin, örgütlerin, ulusların, dünyanın geniş bir alanının ve kurumların arasındaki kıyaslamaları yapabilmek için genellikle karşılaştırmalı analizi kullanmışlardır. Karşılaştırmalı analizin yapılacağı materyal kapsamının belirlenebilmesi için öncelikli olarak geriye dönük bir arşiv taraması yapılmıştır. Arşiv taraması ilk adımda doğrusal bir tarih okumasıyla ortamı şekillendiren öncü söylem ve eylemlerin kategorilerini ortaya koyar. Karşılaştırmalı analizde materyal havuzuna girecek veri kategorileri belirlenmiştir. Bu kategoriler a) özellikleri, b) açıklayıcıkları ve c) ön görme nitelikleri bağlamında yeterli görüldükleri durumda veri havuzuna işlenmektedir (Bulduklu, 2019).

Oluşturulan karma nitel yöntem deseni ile birlikte öncelikle Türkiye peyzaj mimarlığı ortamında sıkça karşımıza çıkan söylem-eylem materyallerinin bir sınıflandırması yapılmıştır. Bu doğrultuda, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası tarafından verilen Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri ve ulusal aktörlerce açılan kentsel tasarım/peyzaj mimarlığı yarışma arşivleri temel arşiv kaynakları olarak ele alınmıştır. Özellikle yarışma şartnameleri, mesleğin içsel ve çevresel dinamiklerini kavramak adına ideal birer materyal sunmaktadır. Bu bağlamda yarışmalar, ele alınan kavramlar, problematikler, potansiyeller ve ölçekler üzerinden derinlemesine analiz edilmiştir.

Benzer şekilde, Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, meslek camiasındaki değerleri, ödül verilen projeler ve söylemleri aracılığıyla irdelemek için güçlü bir veri kaynağı oluşturmuştur. Bu bağlamda ortamı oluşturan/şekillendiren aktörlerin belirlenebilmesi için incelenmesi gereken arşivlerin tamamı taranmış ve ön görülen materyal büyüklüğü ortaya çıkmıştır. Materyal havuzunda incelenen arşivin oldukça kapsamlı olduğuna karar verilmiş ve bu bağlamda materyal kapsamının daraltılmasına karar verilmiştir. Böylece araştırma kapsamı, Türkiye peyzaj mimarlığı ortamında oldukça önemli süreçlerde rol oynayan TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Ödülleri'nin verilmeye başlandığı 2009 yılından günümüze (2024 yılı) olarak belirlenmiştir.

Araştırma materyalinin belirlenmesinde bir diğer önemli parametre de peyzaj mimarlığı ortamını yerel ve evrensel dinamikler ekseninde, söylem ve eylem düzeyinde incelemeye olanak sağlayan arşivlerin tespit edilmesidir. Bu bağlamda genel arşiv taraması sonrasında ortaya çıkan üç temel arşivi (a. Örgütler ve topluluklara dair arşivler, b. Yarışmalara dair arşivler, c. Kamu kurum ve kuruluşlarına dair arşivler) bünyesinde bütüncül bir şekilde barındıran ve söylem-eylem arasında direkt olarak ilişki kurmaya olanak sağlayan öncül arşivin derinlemesine incelenmesine karar verilmiştir (Şekil 3.5).

Son yıllarda Türkiye'de peyzaj mimarlığının evrimini şekillendiren ve hem kuramsal hem de pratik ortamı eş zamanlı olarak besleyen temel iki aktör, 'Uluslararası Peyzaj Mimarlığı Ödülleri' ve 'Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Alanında Açılan Yarışmalar' olmuştur. Bu etkinlikler, öncelikli olarak peyzaj mimarlarına – ve diğer ekip üyelerine – kendi projelerini eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme olasılığı sağlar. Böylece pratik dünya kendi içerisinde sürekli bir eleştirel kurama maruz kalır. Özellikle yarışma ortamlarında kurgulanan karma disiplinli ekipler, çok disiplinliliği ve farklı kültürleri bir araya getirme anlayışını da destekler. Böylece tasarımcılar geleneksel sınırlamalardan kurtularak yeni ve özgün çözümler üretebilme olanağı bulurlar. Kuram ve pratiğin iç içe geçmiş bir şekilde ilerlediği ve rüştü ispatlanmış bu projelerin aynı zamanda toplumsal ve ekolojik sorunlara karşı gözle görülür bir duyarlılık geliştirmeleri beklenmektedir. Bu durum ise yerel-evrensel dinamiklere karşı tarafsız bir bakış açısı sergileyebilir ve bağlam-odaklı yaklaşımlarıyla yere ve kültüre özgü bir yapıya bürünür.

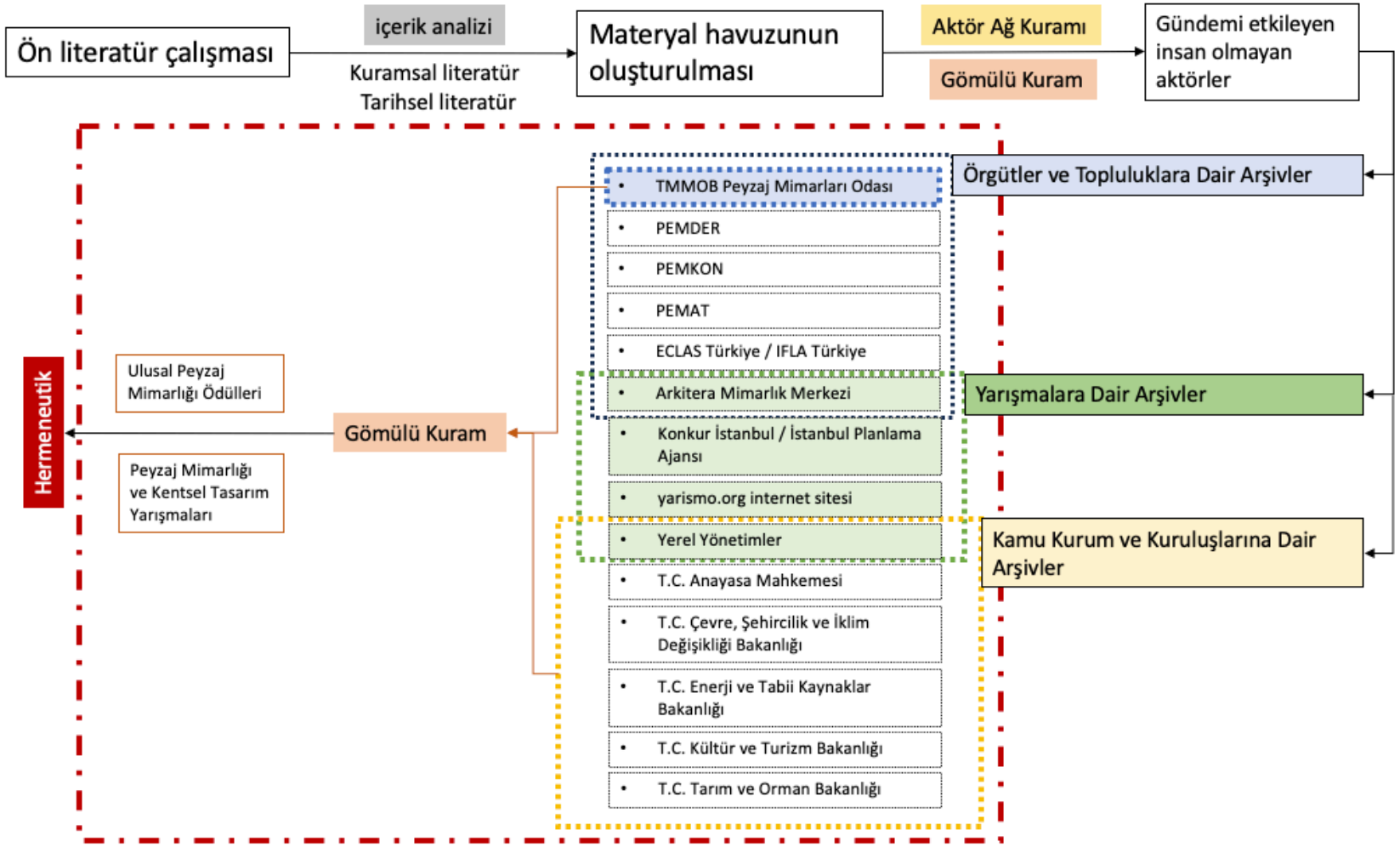

Şekil 3.5 : Gömülü Kuram'nin karşılaştırmalı analiz basamağı bağlamında kodlamaya dahil edilecek kapsamın belirlenme süreci

Belirlenen zaman kapsamı bağlamında çalışmada 2009 yılından 2024 yılına dek toplam 89 adet TMMOB Peyzaj Mimarlığı Ödülü ve 86 adet yarışma veri toplama sürecine dahil edilmiştir. Karşılaştırmalı analiz yöntemi ile incelenmiş olan "Yarışmalar" ve "Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri" arşivlerine karar verildikten sonra oluşturulan gömülü toeri deseninin ikinci basamağı olan kuramsal örnekleme yöntemi izlenmiştir.

Kuramsal örnekleme süreci, verinin toplanması sürecidir. Bu süreçte analist, katılımlı olarak kodları toplar ve veriyi analiz eder. Bu aşama, araştırmacının kuramını geliştirmek amacıyla verileri toplamasını, kodlamasını ve sonraki adımları nasıl atması gerektiğini içerir. Verilerin toplanmasına yönelik ilk kararlar toplumsal bir perspektif ve bir genel konu ya da sorun alanı üzerine dayanır (Bulduklu, 2019). Gömülü Kuramın temel felsefesine uygun biçimde diğer araştırma tasarımlarından farklı olarak veri toplamada kuramsal bir çerçeveye bağlılık yoktur. Böylelikle araştırmacı veriden kurama dayanmayan ama ortaya çıkan kuramsal formülasyonla kavramsallaşmaya ulaşabilir (Bulduklu, 2019) (Şekil 3.6).

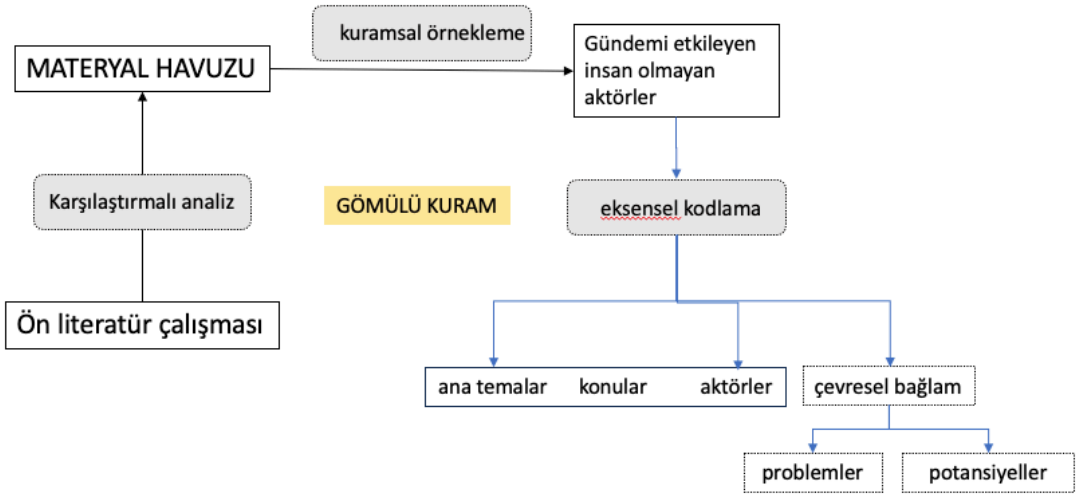

Şekil 3.6 : Gömülü Kuram bağlamında kuramsal örnekleme ve eksensel kodlamanın yöntem içerisindeki yeri

Çalışmanın bu basamağında öncelikli olarak birinci basamakta tespit edilen arşivlerin içerikleri taranmıştır. Bu içeriklerin peyzaj mimarlığında söylem eylem ortamına etki biçimlerinin incelenebilmesi için bir analitik kodlama strüktürü geliştirilmiştir. Analitik kodlama strüktürü belirlenirken öncelikle karma yöntem deseninin kuramsal altyapısından gelen kodlar belirlenmiştir. Daha sonra bu kodlar veri tabanlarının içerik analizi yapılarak anlamlı kategorilere ayrılmaya çalışılmıştır. Kodlama strüktürünün

oluşturulması, araştırmanın temel yöntem ve materyal kurgusu kapsamında belirleyici bir adım olmuştur. Bu süreçte, Atlas.ti nitel veri kodlama yazılımı aracılığıyla geliştirilen kodlama sistemi, hem aktörler hem de çevresel ve kuramsal bağlamlar dahilinde detaylandırılmıştır (Şekil 3.7, Şekil 3.8).

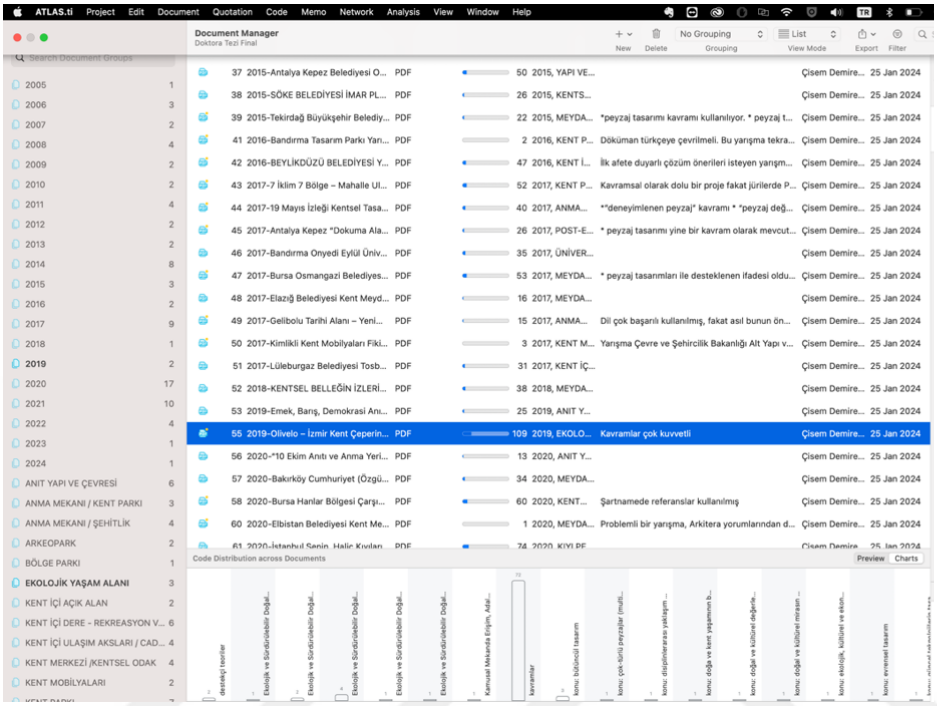

Şekil 3.7 : Atlas.ti nicel veri kodlama programı arayüz örneği

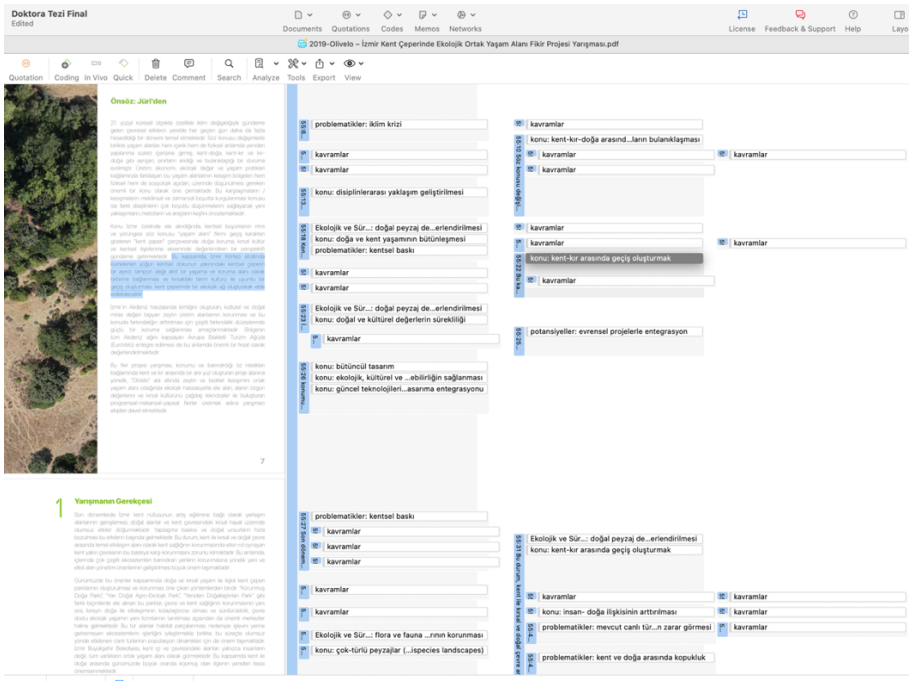

Şekil 3.8 : Atlas.ti nicel veri kodlama programı Olivelo: İzmir Kent Çeperinde Ekolojik Ortak Yaşam Alanı Fikir Projesi Yarışması'na dair kodlama süreci örnek ekran görüntüsü

Kodlama kurgusu, araştırmanın kuramsal ve pratik boyutlarını içeren dinamik bir yapı sunmayı amaçlamıştır. Kodlama kategorileri aşağıdaki başlıklar altında tanımlanmıştır:

Aktörler (insan olan/olmayan): Araştırma ortamını şekillendiren farklı aktörler, mesleki ve kurumsal bağlamda detaylandırılmıştır. Bu aktörler, mesleğin söylem ve eylem süreçlerindeki etkilerini anlamak için kategorize edilmiştir. Bu bağlamda "aktörler" kodunun altında yer alan ve Türkiye Peyzaj Mimarlığı gündemini oluşturan aktör grupları aşağıdaki gibidir:

- Devlet kurumları: Peyzaj mimarlığı projelerinde karar alıcı ve düzenleyici rollere sahiptir.
- Jüri üyeleri / belirleyici komiteler: Yarışmaların sonuçlarını belirleyerek mesleğin pratik yaklaşımlarına yön verir.
- Kurum ve kuruluşlar: Mesleğin iç dinamiklerini etkileyen yerel ve ulusal düzeydeki yapılar.
- Peyzaj tasarım ve planlama ofisleri: Uygulama alanında mesleki yaklaşımların üreticisi konumundadır.
- Sivil toplum kuruluşları / dernekler: Sosyal ve çevresel bağlamlarda mesleğin etkisini artıran aktörlerdir.
- Üniversiteler: Eğitim ve araştırma süreçleriyle mesleğin kuramsal altyapısını şekillendirir.
- Yarışma / ödül kazananlar: Mesleki başarıları temsil ederek mesleğin görünürlüğünü artırır.
- Yerel yönetimler: Kentsel ve kırsal alanlarda doğrudan uygulama ve karar mekanizmaları oluşturur.

Çevresel bağlam / Peyzajın çok disiplinli yapısı: Konu ve kavramların oluşum sürecine etkisi olan fiziksel/sosyal/politik/ekonomik faktörlerdir. Gönülü Kuram yöntemiyle desteklenen ve Hermeneutik yaklaşımın 2. Basamağı olan "yorumlama" sürecinde veri analizine başlanmıştır. Bu bağlamda şu ana dek gündemi oluşturan aktörlerin belirlenmesi süresince karşımıza çıkan çevresel bağlam türleri aşağıdaki gibidir:

- Evrensel kurum ve kuruluşlar: Mesleğin uluslararası bağlamdaki görünürlüğünü artıran yapılar.
- Kanun ve yasalar: Mevzuata dayalı düzenlemeler.
- Ölçek: Projelerin mekânsal kapsamını ve müdahale düzeyini tanımlar.
- Potansiyeller: Projelerin çevresel ve mesleki fırsatlarını ifade eder.
- Problematikler: Meslek pratiğinde karşılaşılan temel sorunları ve kısıtları inceler.

Kuramsal içerik: Gündemin belirlenmesinde rol oynayan temel aktörleri, kodları ve eylem biçimlerini tarifler. Kurama katkısı olmayan eylem biçimleri araştırma kapsamına dahil edilmemiştir. Kuramsal içerik kendi içerisinde kodlar ve eylem biçimleri olarak ikiye ayrılır.

- Konular: Gündemi oluşturan söylemlerde bahsi geçen anlatı dizileridir. Analitik kategorilere (ana temalara) ulaşmakta ve çevresel bağlamı kurmakta bir ara-kategori olarak görev yapar.
- Kavramlar: Gündemi oluşturan konularda sıklıkla tekrar eden anahtar kelime niteliği taşıyan söylemlerdir. Gerek içerik analizinden gerek konuların gömülü kuram yöntemi ile filtre edilmesinden çıkarılır.
- Ana Temalar: Konuların, problem ve potansiyellerin sayıca çokluğu gözetilerek ifadeyi kolaylaştırmak ve gruplamak amacıyla oluşturulan üst-bağlamlar.

Kuramsal besleyiciler: Ortamın kuramsal ve pratik altyapısını şekillendiren; herhangi bir aktör, çevresel bağlam, kuramsal içerik ya da eylem biçimi kategorizasyonuna girmek yerine ortamdaki gömülü kuramın değişimi bize net olarak gösteren veri bulutlarıdır. Bu bağlamda "değişkenler"in zaman içerisindeki değişimleri takip edilerek özellikle kuramsal altyapının akışkan yorumlamasının yapılmıştır. Bu bağlamda ortamda gömülü kuramı etkileyen temel değişkenler beş sınıfa ayrılmıştır:

- Destekçi kuramlar: Belirli bir uygulamanın (praxis) tercih edilmesinde kullanılan ve halihazırda literatürde varolan kuramsal yaklaşımlar.

- İşbirlikçi disiplinler: Meslek ortamının şekillenmesinde peyzajın da transdisipliner yapısını destekleyecek şekilde önemli rol oynayan peyzaj mimarlığı haricindeki diğer disiplinler.
- Peyzaj tanımları: Kavramsal olarak peyzajın süreç içerisinde nasıl ele alındığını tarifleyen direkt ifadeler.
- Tasarım yaklaşımları: Peyzaj projelerinde tasarıma girdi oluşturan çözümler ve yöntemler.
- Planlama yaklaşımları: Peyzaj projelerinde planlama sürecine girdi oluşturan çözümler ve yöntemler.

Şekil 3.9'da görüldüğü üzere kodlama kurgusu, Türkiye peyzaj mimarlığı meslek ortamında kuram ve pratiğin iç içe geçmiş dinamiklerini derinlemesine analiz etmek ve bu ilişkinin altında yatan yapısal ve bağlamsal bileşenleri ortaya koymak amacıyla geliştirilmiştir. Araştırmanın gömülü kuram ve hermeneutik yöntemleri ile yapılandırılması, meslek ortamını şekillendiren aktörler, çevresel bağlamlar ve kuramsal besleyicilerin çok katmanlı ve karmaşık etkileşimlerini disiplinlerarası bir yaklaşımla çözümlemeye olanak tanımaktadır.

Kodlama sürecinde, meslek ortamının hem söylemsel hem de pratik düzeydeki üretim dinamikleri, zamansal bir perspektifle değerlendirilmeye alınarak, mesleğin tarihsel süreklilik ve dönüşüm süreçleri analiz edilmiştir. Bu kapsamda, aktörler, çevresel bağlamlar ve kuramsal içerikler, yalnızca bireysel ya da ayrıksı unsurlar olarak değil, birbirini sürekli etkileyen ve yeniden şekillendiren sistematik bir yapı içinde ele alınmıştır. Aktörler kategorisi, mesleğin farklı boyutlarda kurumsallaşma pratiklerini ve bu pratiklerin gündem üzerindeki etkisini çözümlemek için detaylandırılmıştır. Çevresel bağlam, meslek pratiği ile söylem arasındaki aracılık işlevini üstlenerek, fiziksel, sosyal ve ekonomik dinamiklerin bu etkileşimdeki rolünü açığa çıkarmaktadır. Kuramsal içerik ise, meslek ortamında şekillenen konuların, kavramların ve kuramsal altyapıların nasıl bir dönüşüm ve süreklilik içinde olduğunu analiz etmeye yönelik kavramsal bir çerçeve sunmaktadır. Kodlama strüktürünün oluşturulmasında gömülü kuramın kuramsal örnekleme süreci, özellikle meslek ortamında gözlemlenen karmaşık ilişkiler ağını kavramsallaştırmak için kritik bir yöntem olarak benimsenmiştir.

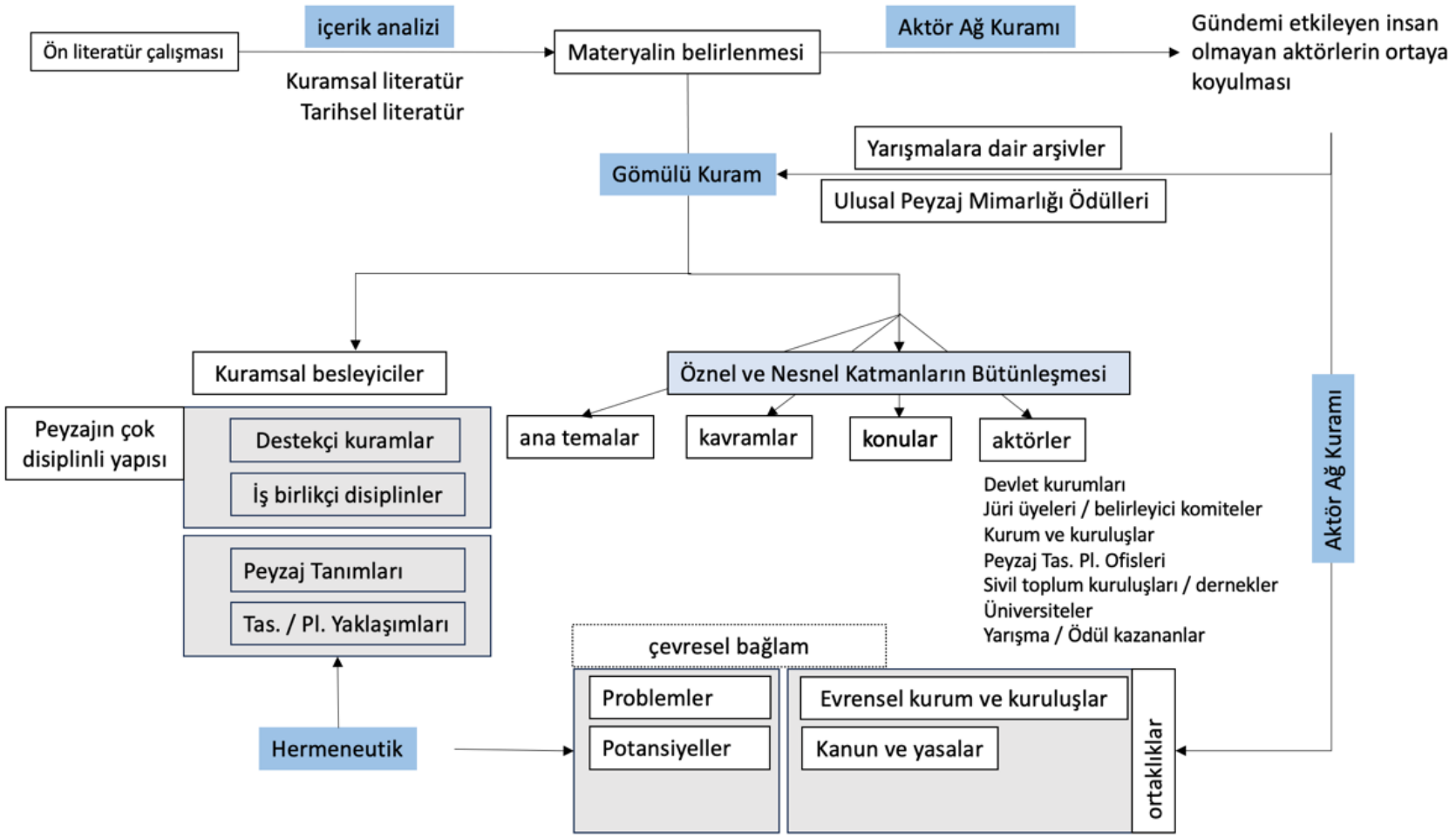

Şekil 3.9 : Kodlama kurgusu ve yöntem desenindeki yeri

Kuramsal örnekleme sayesinde, veri setinden elde edilen bilgi, yalnızca mevcut kuramsal çerçeveleri doğrulamaktan öte, yeni kuramsal çıkarımlar yapmaya olanak sağlamaktadır. Bu süreç, hem yarışma şartnameleri hem de TMMOB Peyzaj Mimarları Odası ödüllerinin metinsel analizini kapsayarak, mesleğin söylem ve pratik düzeyindeki görünürlük ve etki mekanizmalarını detaylı bir şekilde ortaya koymuştur.

Kodlama sürecinde ortaya çıkan bu sistematik yapı, çalışmanın gömülü kuramın kuramsal örnekleme süreciyle derinlemesine bir analiz yapmasını mümkün kılmıştır. Bu süreç, yalnızca mevcut kuramsal yaklaşımları doğrulamaktan ziyade, yeni kuramsal çıkarımlara olanak sağlayarak mesleğin görünmeyen altyapısını görünür hale getirmiştir. Bu bağlamda, bir sonraki bölümde sunulacak olan gömülü kuram odaklı analiz, kodlama sürecinden elde edilen bulguların detaylandırıldığı ve mesleğin hem söylemsel hem de pratik düzeydeki üretim dinamiklerinin daha sistematik bir şekilde ortaya konduğu bir zemin sunmaktadır. Yarışma şartnamelerinden ödül mekanizmalarına kadar farklı unsurların incelenmesiyle mesleğin tarihsel sürekliliği ve dönüşüm süreçleri yeniden yorumlanacak ve bu süreçlerin meslek ortamındaki kuramsal altyapıyı nasıl şekillendirdiği açıklanacaktır. Bu analiz, çalışmanın genel amacı olan kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi anlamaya yönelik kapsamlı bir çerçeve oluşturacaktır.

3.3 Bölüm Sonu Değerlendirmesi

Bu bölümde, peyzaj mimarlığı meslek ortamında kuram ve pratik arasındaki ilişkinin çok katmanlı ve dinamik yapısını çözümlemeye yönelik olarak geliştirilen araştırma yöntemi ve materyal seçkisi kapsamlı biçimde ele alınmıştır.

Araştırmanın temel amacı, Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin tarihsel süreç içinde geçirdiği dönüşümleri ve bu dönüşümlerle birlikte şekillenen kuramsal ve pratik altyapıları bütüncül bir yaklaşımla değerlendirebilmektir. Bu kapsamda geliştirilen yöntem deseni, yalnızca veri toplamayı değil, aynı zamanda verinin bağlamsal olarak anlamlandırılmasını da odağına alan çok katmanlı bir analiz süreci sunmaktadır.

Araştırma kapsamında benimsenen karma yöntem deseni, kuram ve pratik arasındaki karşılıklı etkileşimi yalnızca tanımlamakla kalmamakta; bu ilişkinin arkasında yer alan aktörleri, söylemleri, yapısal koşulları ve çevresel bağlamları ayrıştırarak yeniden

yorumlamaya olanak tanımaktadır. Bu nedenle, araştırma sürecinde yalnızca tek bir yönteme bağlı kalmak yerine, birbiriyle ilişkili fakat farklı açılardan yaklaşım sunan üç temel yöntemden – Hermeneutik, Gömülü Kuram (Grounded Theory, GT) ve Aktör-Ağ Teorisi'nden (Actor-Network Theory, ANT) – faydalanılmıştır. Söz konusu yöntemler, veriye yaklaşım biçimlerinde birbirinden ayrışsalar da, çalışmanın kuramsal-pratik çözümleme hedefi doğrultusunda tamamlayıcı bir yapı oluşturmaktadır.

Bu bağlamda, hermeneutik yaklaşım, çalışmanın genel yöntemsel çerçevesini belirleyen felsefi ve yorumlayıcı bir zemin sunmuş; GT, ampirik verilerden yeni kuramsal çıkarımlar yapılmasına olanak tanıyan analitik bir araç olarak kullanılmış; ANT ise süreçlerin çoklu aktörlerle nasıl örüldüğünü ve bu ağların mesleki gündemi nasıl şekillendirdiğini ortaya koymak için başvurulan bir model olarak çalışmaya entegre edilmiştir. Her üç yaklaşımın birlikte kullanılması, mesleğin hem geçmişini anlamaya hem de bugünkü çok yönlü yapısını çözümlemeye imkân vermiştir.

Materyal seçkisi de bu yöntemsel çerçeveye uygun biçimde, söylem ve eylem arasında bir köprü kurabilecek ve meslek ortamındaki dönüşümleri temsil edebilecek nitelikte yapılandırılmıştır. Özellikle, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası tarafından verilen Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri ile Türkiye'de düzenlenen kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmaları, araştırmanın temel veri havuzunu oluşturmuştur.

Bu örneklemler, meslekteki pratik üretimlerin kuramsal arka planlarıyla nasıl ilişkilendiğini gösterebilecek içerik ve çeşitliliğe sahiptir. Ayrıca bu materyaller, peyzaj mimarlığı pratiğinde karşılaşılan problematiklerin, yerel ve küresel bağlamlarla nasıl ilişkili olduğunu, hangi temalar üzerinden yeniden üretildiğini ve meslek ortamında hangi aktörler tarafından şekillendirildiğini anlamaya olanak tanımıştır.

Materyal seçkisi kapsamında yapılan içerik analizleri, nitel veri kodlama yazılımları yardımıyla yapılandırılmış ve elde edilen veriler, hem tarihsel hem de tematik açılardan sınıflandırılmıştır. Bu süreçte, belirli kavramların, temaların, aktörlerin ve bağlamsal etkenlerin tekrar eden örüntüler halinde kodlanması sağlanmış, böylece mesleğin söylemsel yapısı ile pratik uygulamaları arasındaki karşılıklı dönüşüm süreçleri sistematik bir biçimde analiz edilebilmiştir. Kodlama sürecinden elde edilen veriler, araştırmanın ilerleyen aşamalarında geliştirilecek olan gömülü kuramsal

çerçeve için bir temel oluşturmakta; aynı zamanda hermeneutik yaklaşımın rehberliğinde söz konusu verilerin yorumlanmasına olanak sunmaktadır.

Sonuç olarak, bu bölümde geliştirilen yöntemsel yaklaşım ve materyal seçimi, peyzaj mimarlığı mesleğinde kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi yalnızca betimlemekle kalmamakta; aynı zamanda bu ilişkinin ardındaki yapısal, tarihsel ve kültürel dinamikleri ortaya koymayı amaçlayan çok yönlü bir analiz zemini sunmaktadır.

Söz konusu yöntemsel kurgu, meslek ortamının yalnızca bugünkü yapısını değil, geleceğe dönük potansiyel yönelimlerini de değerlendirebilmeye olanak tanımaktadır. Bir sonraki bölümde, bu çerçevede yapılan analizlerin sonuçları üzerinden geliştirilen kuramsal çıkarımlar detaylı biçimde ele alınacak ve çalışmanın önerdiği model bütüncül olarak sunulacaktır.

4. GÖMÜLÜ KURAM BULGULARININ AÇILMASI: TÜRKİYE'DE ÇAĞDAŞ PEYZAJ MİMARLIĞININ ANATOMİSİ

Gömülü kuramın bulgularının açılması çalışmanın temel verisinin derinlemesine analizini sunarak araştırmanın kuramsal altyapısını sistematik bir şekilde açımlamayı amaçlamaktadır. Çalışmada benimsenen yöntem ve materyal kurgusu doğrultusunda, kuramsal altyapının açılması çok katmanlı bir analiz modeli üzerine inşa edilmiştir. Bu model, araştırmanın disiplinlerarası doğasına uygun olarak peyzaj mimarlığı ve ilgili alanlardaki kuramsal çerçeveleri bir araya getirmektedir. Süreç, araştırmanın temelini oluşturan kuramsal sorunsalları çözümlemek ve bu bağlamda kuramsal bağlantılar kurmak üzere yapılandırılmıştır.

Araştırma, peyzaj mimarlığında kuram ve pratiğin nasıl bir gelişim gösterdiğini incelemeyi hedeflemektedir. Kuram ve pratik ilişkisini doğrusal bir yapı üzerinden ele almak, meslek disiplininin yerel ve evrensel dinamiklerini yeterince açıklayamaz. Bu nedenle çalışma, bu ilişkiyi döngüsel bir yapı içinde değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, Gömülü Kuram metodolojisinin temel kavramlarını ortaya koymak ve belirlenen materyal doğrultusunda aktörler ile eylemlere dair ön veriler sunmak çalışmanın alt hedefleri arasındadır. Böylece, bu bölümde elde edilen bulgular ulusal peyzaj mimarlığı pratiğini şekillendiren kuramsal altyapıya dair kapsamlı bir çerçeve sunmaktadır.

Analiz süreci, Aktör-Ağ Teorisi'nden hareketle, insan ve insan olmayan varlıkları eşit konumda ele alan bir yaklaşımla başlamaktadır (Latour, 2021). Bu doğrultuda, üçüncü bölümde örneklem seçiminde belirlenen, kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı alanında açılan yarışmalar ile Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri derinlemesine incelenmiştir. Bu analiz, veriden kuram geliştirme sürecine olanak tanıyan Gömülü Kuram metodolojisi temelinde yürütülmüştür. Böylece, veri odaklı bir analiz süreci izlenerek meslek ortamına ilişkin kavramsal çerçeve oluşturulmuştur.

Bu bölüm, çalışmanın özgün niteliğini ortaya koyarak peyzaj mimarlığı mesleğinin görünmeyen kuramsal altyapısını açığa çıkarmayı hedeflemektedir. Gömülü Kuram metodolojisine dayalı analiz, mesleğin söylemsel ve pratik dinamiklerini yeni bir perspektiften değerlendirmektedir. Bu doğrultuda, bilinen bilgilerin yeniden yorumlanması ve meslek pratiği ile kuramsal söylemler arasındaki karmaşık ilişkilerin sistematik bir yapıya dönüştürülmesi, çalışmanın önemli katkılarından biridir.

Tez genelinde vurgulanan kuram ve pratik ilişkisi, bu bölümde detaylı bir analizle ele alınarak mesleğin görünür ve örtük unsurlarının bütüncül bir şekilde değerlendirilmesine olanak tanımaktadır. Önceki bölümlerde tarihsel bağlam ve aktör-ağ ilişkileri üzerine yapılan çıkarımlar, burada Gömülü Kuram'ın sunduğu esnek metodolojik çerçeve ile daha derinlemesine irdelenmektedir. Süreç boyunca kullanılan kavramsal kodlama ve teorik örnekleme teknikleri, meslek pratiğinin tarihsel dönüşüm süreçlerini anlamada temel araçlar olarak konumlandırılmıştır.

Çalışmanın bu bölümünün özgünlüğü, yalnızca mevcut literatürün sınırlarını zorlamasında değil, aynı zamanda meslek ortamında şekillenen kavram, tema ve aktörlerin sistematik bir şekilde nasıl etkileşimde bulunduğunu ortaya koymasında yatmaktadır. Yarışma şartnameleri, Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri ve ilgili mevzuatların metinsel analizi, meslek pratiğinin hem söylemsel hem de pratik düzeydeki üretim süreçlerini bütüncül bir yaklaşımla değerlendirme olanağı sunmaktadır. Bu analiz, yalnızca mesleğin geçmişine ışık tutmakla kalmayıp güncel dinamiklerin meslek üzerindeki etkilerini anlamak için de bir rehber niteliğindedir.

Ele alınan sorular, meslek pratiği ile kuram arasındaki bağları çözümlemeye ve bu bağların meslek ortamındaki dönüşüm süreçlerine etkisini anlamaya yöneliktir. Özellikle, meslek pratiğinin bireysel ve kurumsal aktörler tarafından nasıl şekillendirildiği, gündemi etkileyen insan olmayan aktörlerin rolü ve bu aktörlerin meslek pratiğine yansımaları gibi temel konular, Gömülü Kuram çerçevesinde sistematik bir şekilde analiz edilmektedir. Böylece, mesleğin yalnızca geçmişteki söylemleri değil, aynı zamanda gelecekteki yönelimleri de değerlendirilerek kapsamlı bir çerçeve sunulmaktadır.

Bölümün tezdeki rolü, bir arşiv çalışmasının ötesine geçerek, mesleğin kuramsal altyapısının derinlemesine bir şekilde ele alınmasını ve bu altyapının gelecekteki

mesleki üretimlere nasıl rehberlik edebileceğini sorgulamaktadır. Bu bağlamda, bölümün odaklandığı temel sorular şu şekilde özetlenebilir:

- Mesleğin gündemini şekillendiren kavramlar, aktörler ve temalar nelerdir?
- Bu unsurların tarihsel süreklilik ve dönüşüm süreçlerindeki rolleri nasıl değerlendirilebilir?
- Kuram ve pratik arasındaki ilişki, meslek ortamındaki hangi dinamiklerle yeniden tanımlanmaktadır?
- Mesleğin son 15 yıldaki gelişim süreci düşünüldüğünde ulusal peyzaj mimarlığı ortamında bir kuramsal altyapıdan söz edilebilir mi?

Son olarak, bu bölüm, tezin diğer bölümleriyle sıkı bir bağ kurarak genel argüman akışını pekiştirmekte ve çalışmanın bütünselliğini sağlamaktadır. Gömülü kuram yöntemi ile yapılan analiz hem söylem düzeyinde hem de pratik bağlamda mesleğin gelecekteki yönelimlerini anlamak adına kritik bir zemin sunmaktadır. Bu bağlamda, bölümün sonunda sunulacak çıkarımlar, yalnızca mesleğin mevcut durumuna yönelik bir değerlendirme değil, aynı zamanda disiplinin kuramsal altyapısını daha görünür hale getirecek bir tartışma zemini sağlayacaktır. Tezin en özgün katkısını oluşturan bu bölüm, peyzaj mimarlığı mesleğinin çok katmanlı yapısını anlamaya yönelik çığır açıcı bir perspektif sunmayı amaçlamaktadır.

4.1 Aktörler

Peyzaj mimarlığında kuram ve pratik ilişkisini anlamak için aktörlerin oynadığı merkezi rol, mesleğin evrimi ve gündemini belirlemede kritik bir öneme sahiptir. Aktörler, sadece mesleğin günlük pratiklerini şekillendirmekle kalmaz, aynı zamanda yeni söylemler, yaklaşımlar ve değerlerin inşa edilmesinde de temel bir rol oynar. Örgütler, topluluklar, ödüller, yarışmalar, politikalar ve akademik olmayan yayınlar gibi farklı aktörler, meslek disiplininin kuramsal ve pratik boyutlarını besleyen ana unsurlardır. Bu aktörler, mesleki pratiklerin standartlarını yükseltirken, peyzaj mimarlığı alanındaki yenilikçi yaklaşımların yaygınlaşmasına ve kabul görmesine de katkıda bulunur.

4.1.1 Aktörlerin tanımlanması ve sınıflandırılması

Araştırmanın ilk basamağında materyalin belirlenebilmesi için ortamı şekillendiren öncü aktör-yapılarının bir listelemesi yapılmıştır (Bkz: Bölüm 3.4). Bu listeleme, aktörlerin oluşturduğu ağların daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve bu ağların mesleki gündem üzerindeki etkilerini incelemek için kritik bir başlangıç noktasıdır. Çalışmanın bu aşamasında, 2009 yılı ve sonrasında verilen Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri ile yarışmaların gündem oluşturmadaki rolünü anlamak amacıyla yarışma açan kurum ve kuruluşlar, ödül/yarışma jürileri ve ödül kazananlar detaylı bir şekilde incelenmiştir. Ödül jürileri, mesleki pratik ve kuramı değerlendiren otoriteler olarak, mesleğin hangi yöne evrileceğine dair ipuçları sunan önemli bir aktör grubudur. Jüri üyelerinin akademik ve profesyonel birikimleri, mesleki değerlerin inşasında ve tasarım standartlarının belirlenmesinde kritik roller üstlenir. Aktör-Ağ Kuramı (AAK) bu bağlamda çalışmada peyzaj mimarlığı meslek disiplinindeki kuram ve pratik ilişkisinin anlaşılmasında güçlü bir analitik çerçeve sunar. AAK perspektifinden bakıldığında, jüriler yalnızca bağımsız karar alıcılar olarak değil, mesleki söylemi etkileyen ve yeniden üreten bir ağın merkezindeki düğümler olarak görülmelidir (Eraydın & Yoncacı Arslan, 2021). Benzer şekilde, ödül kazanan projeler ve tasarımcılar da meslek disiplini içinde yenilikçi ve yaratıcı çözümleri görünür kılarak kuram ve pratiğin iç içe geçtiği bir bağlamda mesleki gündemi belirleyen önemli aktörlerdir. ANT'nin ağlar arası etkileşim vurgusu dikkate alındığında, ödül kazanan projeler, jüriler ve yarışmaları düzenleyen kurumlar arasında kurulan bağlar, mesleğin gelişiminde bir tür bilgi ve değer aktarım mekanizması işlevi görmektedir.

Yarışmaların açılmasına önayak olan kurum ve kuruluşlar ise meslekte kuram ve pratiğin yayılmasını sağlayan önemli taşıyıcı aktörlerdir. Bu kurumlar, yalnızca yarışma ortamını yaratmakla kalmaz, aynı zamanda yarışmalar aracılığıyla mesleki bilgi ve yaklaşımın yayılmasına olanak tanımaktadır. AAK bağlamında bu kurumlar, bilgi akışını sağlayan ve disiplinlerarası etkileşimleri tetikleyen ağ düğümleri olarak değerlendirimektedir.

AAK'nin temel ilkesi, yalnızca insan aktörlerin değil, aynı zamanda insan olmayan aktörlerin de (örneğin kurumlar, yarışmalar, ödüller, yönetmelikler, projeler ve söylemler) ağın bir parçası olarak işlev görmesi ve mesleki ortamı şekillendirmede aktif rol oynamasıdır (Eraydın & Yoncacı Arslan, 2021; Latour, 2021). Bu yaklaşımdan yola çıkarak araştırmada insan olmayan aktörlerin rolü de incelenmiştir.

Örneğin, yasal belgeler, mesleğin pratiğini doğrudan etkileyen kanun ve yönetmelikler, meslek disiplininde bağlayıcı birer aktör olarak kabul edilmiştir. Bu belgeler, ortamın çerçevesini çizen kurallar ve sınırlamalar olarak mesleki pratikleri ve kuramsal dönüşümleri şekillendirir. Ayrıca, arşiv taramaları sırasında belirlenen ve doğrudan materyal kodlamasına dahil edilmeyen ancak sıkça karşılaşılan konular ve olaylar da birer aktör olarak analiz edilmiştir. Örneğin, bir yönetmelik değişikliği ya da bir sosyal hareket, meslek pratiği ve teorisi üzerindeki etkisi nedeniyle ağın ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmıştır (Şekil 4.1).

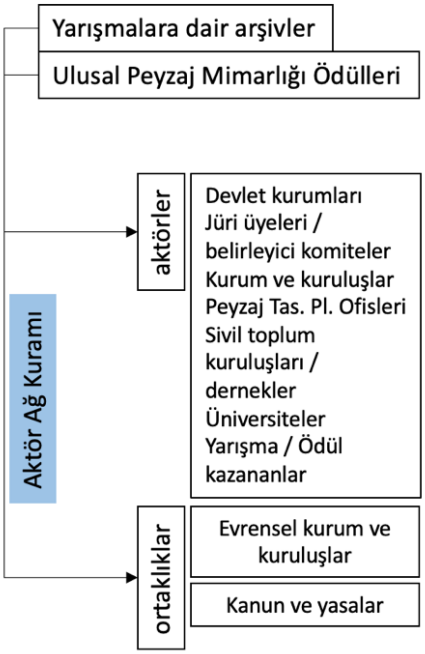

Şekil 4.1 : Aktörlerin yöntem-materyal kurgusundaki yeri

Bu bağlamda çalışmada belirlenen aktör yapıları aşağıdaki gibidir:

- İnsan Aktörler: Ödül/yarışma jürileri, tasarımcılar, akademisyenler, örgüt temsilcileri vb.
- İnsan Olmayan Aktörler: Yönetmelikler, ödül veren/yarışma açan kurum ve kuruluşlar, yarışma şartnameleri, projeler, söylemler.

Aktör-Ağ Kuramı (AAK) bağlamında, aktörler arasındaki ilişkilerin analiz edilmesi kadar, bu aktörlerin ölçeklerine göre sınıflandırılması da önemlidir (Latour, 2021). Ölçeklendirme, aktörlerin bir ağ içinde nasıl konumlandığını ve etkileşimlerin hangi seviyelerde gerçekleştiğini anlamaya yardımcı olur. Peyzaj mimarlığında kuram ve pratik ilişkisini anlamak için aktörler *makro, orta ve mikro ölçeklerde* sınıflandırarak incelenmiştir.

4.1.2 Makro ölçekteki aktörler: genel çerçevelerin belirleyicileri

Makro ölçekteki aktörler, daha geniş bir bağlamda mesleği etkileyen, ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet gösteren büyük ölçekli insan olan/olmayan etkenleri kapsamaktadır. Bu aktörler, meslek pratiğini şekillendiren geniş kapsamlı kurallar, normlar ve politikalar oluşturan temel söylem ve eylem üreticileridir. Böylece mesleğin genel çerçevesini ve küresel bağlamda konumunu belirlerler. Özellikle uluslararası bağlamdaki politikalar ve örgütler, belirli yaklaşımları zorunlu kılarak mesleki söylemleri dönüştürür ve mesleği uluslararası sınırların ötesine taşırlar.

Çalışmada uluslararası makro aktörler, öncelikle ikinci bölümde yapılan geriye dönük tarih okumasından yola çıkılarak analiz edilmiştir. Bu bağlamda 2009 yılına kadar ulusal mesleki gündemi etkileyen ve kırılma noktalarının oluşmasında katkısı olan uluslararası kurum, kuruluş ve etkinlikler deşifre edilmiştir.

Tarihsel olarak 1925'te Paris'te düzenlenen Uluslararası Sanat ve Endüstri Fuarı, modern sanatın peyzaj mimarlığı üzerindeki etkisini güçlendiren bir kırılma noktası olmuş, sanatsal yaklaşımlar meslek pratiğine entegre edilmeye başlanmıştır (Erbaş Gürler, 2012; Memlük, 2018). 1969'da Ian McHarg'ın "Doğayla Tasarım" kitabı, ekolojik prensiplerin tasarım süreçlerine dahil edilmesine öncülük ederek meslekte yeni bir ekolojik yaklaşıma zemin hazırlamıştır (McHarg, 1969). 1972'de kabul edilen UNESCO Dünya Miras Listesi, tarihi ve kültürel alanların korunması konusundaki kriterleri ile peyzaj mimarlığını bu alanların restorasyonu ve sürdürülebilir yönetimi bağlamında etkili bir araç haline getirmiştir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi, 2012). Türkiye'nin 2000 yılında taraf olduğu Avrupa Peyzaj Sözleşmesi, peyzaj karakterlerinin korunması ve planlanmasında uluslararası standartlara uyumu teşvik ederek, özellikle yerel yönetimlerin bu sorumluluğu üstlenmesini sağlamıştır (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2004). 1976'da İstanbul'da düzenlenen IFLA Dünya Kongresi, Türkiye'de peyzaj mimarlığının uluslararası ölçekte tanınmasına önemli bir katkı sunmuştur (Nuhoğlu et al., 2016a).

Uluslararası makro ölçekteki aktörlerin belirlenmesinde bir diğer analiz yöntemi ise Atlas.ti üzerinden yapılan ve dördüncü bölümde aktarılan (Bölüm 3.2.2) "çevresel bağlam" başlığı altında listelenen "evrensel kurum ve kuruluşlar" ve "yasal belgeler" üzerinden gerçeklemiştir. Bu analiz yapılırken peyzaj mimarlığı ve kentel tasarım alanıda açılan yarışma şartnamelerinde ve Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'nde bahsi

geçen “evrensel kurum ve kuruluşlar” kodlanmış ve “yasal belgeler” kodları içerisinden de uluslararası bağlayıcılığı olan kanun ve yasalar ayıklanmıştır.

Örneğin, Paris İklim Anlaşması ve Avrupa Peyzaj Sözleşmesi gibi politikalar, küresel iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik gibi kavramları ölçekler-üstü bir bağlamda ele alarak ortam gündemi şekillendirmektedir (Resmi Gazete, 2013; TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2024a). Benzer biçimde IFLA ve ECLAS gibi uluslararası peyzaj mimarlığı toplulukları, peyzaj mimarlığı mesleği için uluslararası ölçekte standartlar oluşturur (Bartın Üniversitesi, 2021). Eğitimden profesyonel uygulamalara kadar her aşamada mesleğin tanımını ve uygulama kapsamını belirler.

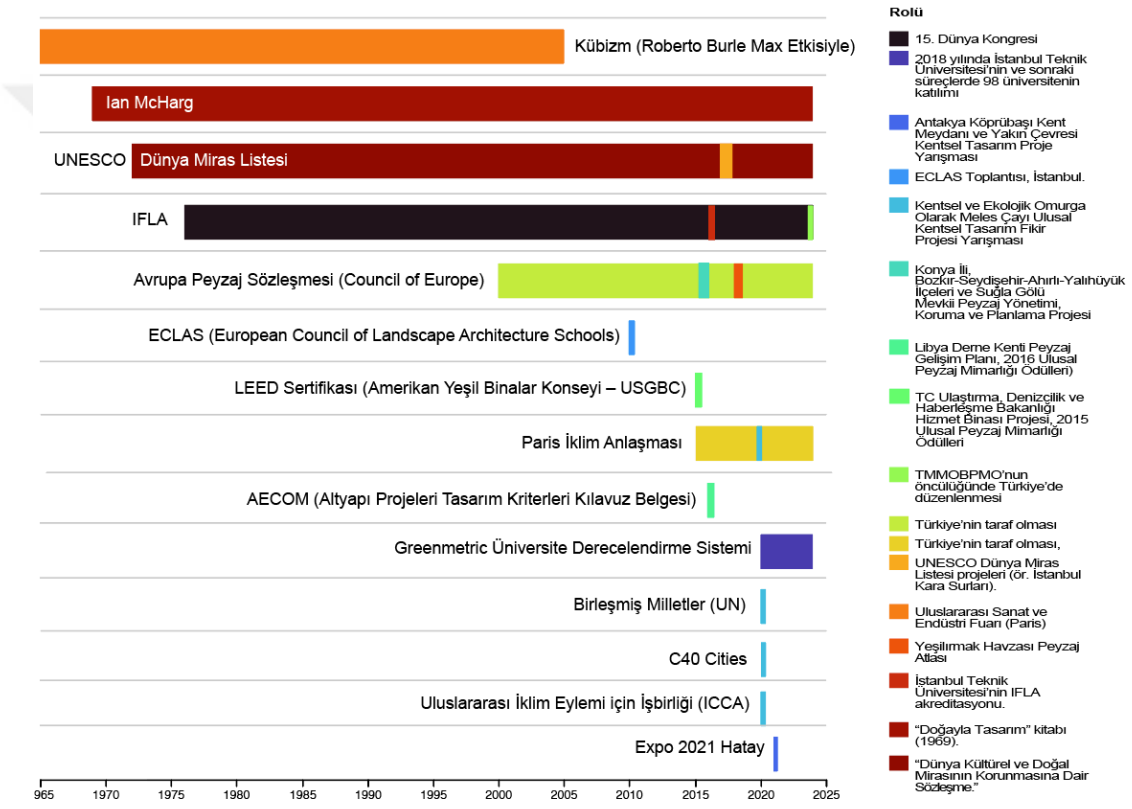

Şekil 4.2 : Kodlama sonucunda ortaya çıkan uluslararası makro aktörler – yıllara göre

Şekil 4.2 incelendiğinde yerel peyzaj mimarlığı ortamının uluslararası bağlamda görünürlüğünün artmasındaki en önemli kırılma noktaları 2010’lu yıllarda yoğunlaşmaktadır. 2010 yılında gerçekleşen ECLAS toplantısı ve 2016'daki IFLA Avrupa Genel Kurulu, peyzaj mimarlığı eğitiminin uluslararası standartlarla uyumlu hale gelmesine ve akademik iş birliklerinin teşvik edilmesine önayak olmuştur. 2016 yılında Antalya'da düzenlenen EXPO 2016 Antalya, Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleği açısından önemli bir dönüm noktasıdır. "Çiçek ve Çocuk" temasıyla

düzenlenen bu etkinlik, ülkenin uluslararası peyzaj mimarlığı platformunda daha görünür hale gelmesine katkıda bulunmuştur (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016). Bu etkinlikler, peyzaj mimarlığı mesleğinin uluslararası arenadaki tanınırlığını artırmış, Türkiye'nin global peyzaj ağlarında etkin bir şekilde temsil edilmesini sağlamıştır. Son yıllarda sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği, uluslararası aktörlerin öncülüğünde meslek pratiğinin önemli bir parçası haline gelmiştir. Paris İklim Anlaşması, C40 Cities ve ICCA gibi uluslararası girişimler, kentsel tasarımda karbon emisyonlarını azaltma ve sürdürülebilir kent planlama süreçlerini teşvik etme konusunda belirleyici bir rol oynamıştır (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2020; İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2020; T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2004; TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2016b; Yörüklü, 2021). Bu girişimler, özellikle Türkiye'deki tasarım yarışmalarında çevresel kriterlerin projelerin temel unsurlarından biri olmasına zemin hazırlamıştır. Ayrıca 2020 ve 2021 yıllarında gerçekleştirilen EXPO 2021 Hatay girişimi, kapsayıcı ve erişilebilir tasarım ilkelerini teşvik ederek, farklı kullanıcı gruplarını hedefleyen projelere öncelik tanımıştır (Hatay Büyükşehir Belediyesi, 2021). Bu bağlamda uluslararası makro aktörlerin etkisi, peyzaj mimarlığının yalnızca estetik bir disiplin olarak değil, aynı zamanda sosyal, kültürel ve ekolojik sürdürülebilirliği destekleyen bir meslek dalı olarak evrilmesini sağlamıştır (Çizelge 4.1).

Çizelge 4.1 : Uluslararası makro aktörlerin kronolojik olarak listesi.

Yıl	Kurum/Kuruluş/Etkinlik/Kişi	Gündeme Etki Nedeni
1925	Uluslararası Sanat ve Endüstri Fuarı (Paris)	Roberto Burle Marx'ın bu fuardaki etkisi bugün meslekte "İstanbul ekolü" olarak bilinen İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi'nin kurucularından Günel Akdoğan'ı etkilemiştir
1969	Ian McHarg	"Doğayla Tasarım" kitabı (1969).
1972	UNESCO Dünya Miras Listesi	"Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme."
1976	International Federation of Landscape Architects (IFLA)	15. Dünya Kongresi, İstanbul.

Çizelge 4.1 (devamı) : Uluslararası makro aktörlerin kronolojik olarak listesi.

2000	Avrupa Peyzaj Sözleşmesi (Council of Europe)	- Türkiye'nin taraf olması, - 2018 Yeşilırmak Havzası Peyzaj Atlası, - Konya İli, Bozkır-Seydişehir-Ahırlı-Yalıhüyük İlçeleri ve Suğla Gölü Mevkii Peyzaj Yönetimi, Koruma ve Planlama Projesi
2010	ECLAS (European Council of Landscape Architecture Schools)	ECLAS Toplantısı, İstanbul.
2015	LEED Sertifikası (Amerikan Yeşil Binalar Konseyi – USGBC)	TC Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Hizmet Binası Projesi, 2015 Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri
2015	Paris İklim Anlaşması	- Türkiye'nin taraf olması, - 2020-Kentsel ve Ekolojik Omurga Olarak Meles Çayı Ulusal Kentsel Tasarım Fikir Projesi Yarışması
2016	IFLA Avrupa Genel Kurulu	İstanbul Teknik Üniversitesi'nin IFLA akreditasyonu.
2016	AECOM (Altyapı Projeleri Tasarım Kriterleri Kılavuz Belgesi)	Libya Derne Kenti Peyzaj Gelişim Planı, 2016 Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri)
2017	UNESCO Dünya Miras Listesi	UNESCO Dünya Miras Listesi projeleri (ör. İstanbul Kara Surları).
2018	Greenmetric Üniversite Derecelendirme Sistemi	2018 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi'nin ve sonraki süreçlerde 98 üniversitenin katılımı
2020	Birleşmiş Milletler (UN)	2020-Kentsel ve Ekolojik Omurga Olarak Meles Çayı Ulusal Kentsel Tasarım Fikir ProjesiYarışması
2020	C40 Cities	2020-Kentsel ve Ekolojik Omurga Olarak Meles Çayı Ulusal Kentsel Tasarım Fikir Projesi Yarışması
2020	Uluslararası İklim Eylemi için İşbirliği (ICCA)	2020-Kentsel ve Ekolojik Omurga Olarak Meles Çayı Ulusal Kentsel Tasarım Fikir Projesi Yarışması
2021	Expo 2021 Hatay	2021-Antakya Köprübaşı Kent Meydanı ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Proje Yarışması.
2024	IFLA 2024 Dünya Kongresi: Kod Kırmızı	TMMOBPMO'nun öncülüğünde Türkiye'de düzenlenmesi

“Uluslararası makro aktörler”, noktasal olarak meslek hakkında söylemlerde bulunmasalar da yerel bağlamda mesleğin pratik edilme biçimini doğrudan olarak etkileyen/sınırlayan aktörlerdir. Yönetmeliklerle belirlenen kriterler, meslek pratiğinde standartların oluşmasına aracılık ederek peyzaj mimarlığının yerel ve ulusal bağlamda nasıl şekilleneceğine dair çerçeveler sunarlar. Çizelge 4.1’de gösterilen uluslararası makro aktörlerdir.

Uluslararası makro aktörlere ek olarak, ayrıca Türkiye’de peyzaj mimarlığı mesleğinin makro ölçekte şekillenmesine doğrudan etki eden ulusal makro aktörler bulunmaktadır. Ulusal makro ölçeklerin analizi de uluslararası makro ölçekteki aktörlerle benzer bir biçimde tarihsel okumanın ve Bölüm 3.2.2’de aktarıldığı şekliyle bir kodlama sürecinin ürünüdür. Farklı olarak, “evrensel kurum ve kuruluşlar” kodu listeye dahil edilmemiş ve aktörlerin deşifresinde yalnızca ulusal bağlayıcılığı olan “yasal belgeler” değerlendirilmiştir (Şekil 4.3).

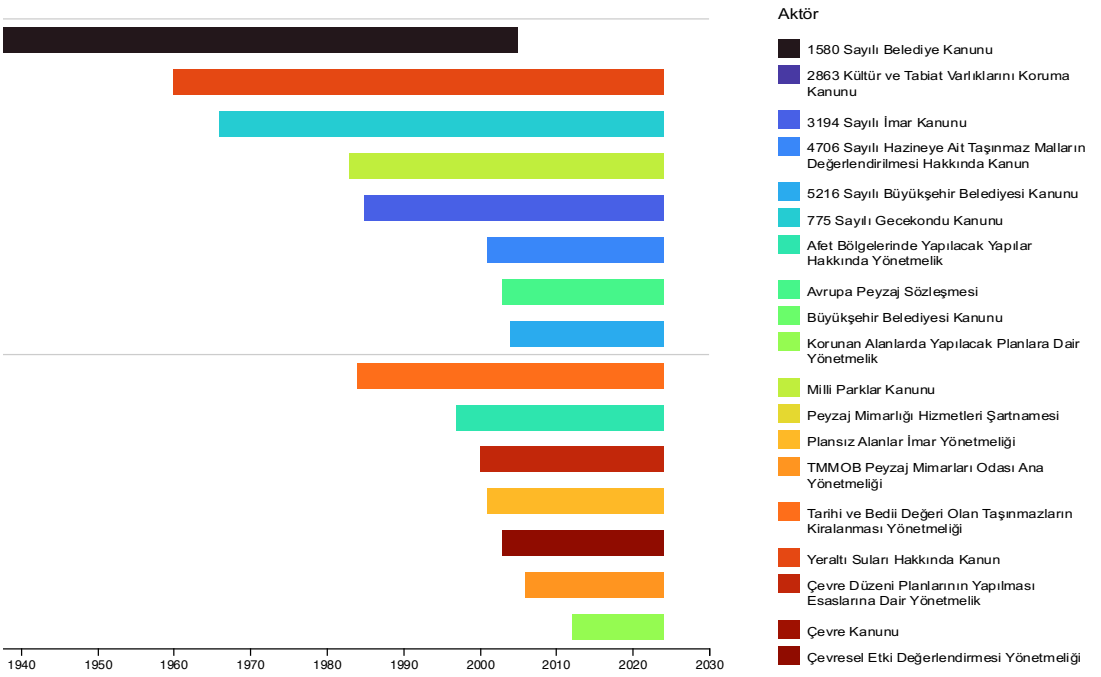

Şekil 4.3 : Ulusal makro ölçekli aktörler olarak öne çıkan kanun ve yönetmelikler

Ulusal makro aktörler, uluslararası sözleşmeler, kanunlar, yönetmelikler, yönetmelik değişiklikleri ve genelgeler bağlamında ele alınmaktadır. Bu düzenlemeler, mesleğin uygulama alanlarını ve standartlarını belirlemede kritik bir role sahiptir. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi gibi uluslararası maro aktör rolünde bağlayıcılığı olan kanunlar,

peyzaj yönetimi ve korunmasına dair ulusal düzeyde standartlar oluştururken; 1580 Sayılı Belediye Kanunu gibi yerel ölçekteki ulusal makro aktörler, kentsel alanlardaki peyzaj uygulamalarına yön vermiştir. Aynı şekilde, Çevre Kanunu, çevresel sürdürülebilirlik ilkelerinin meslek pratiğine entegre edilmesine katkıda bulunmuş, Milli Parklar Kanunu ise doğal alanların korunmasına yönelik yasal çerçeveyi sağlamıştır (Şekil 4.3). Yasal belgelere dair detaylı bir liste Ek C'de verilmiştir.

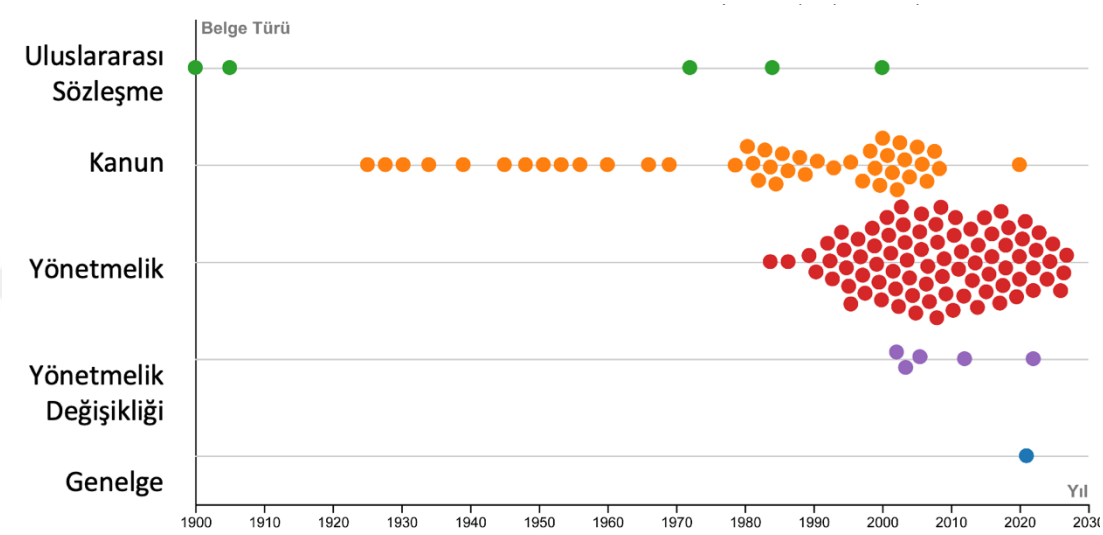

Şekil 4.4 : Kodlama sürecinde ortaya çıkan ulusal makro ölçekli aktörler– yıllara göre

4.1.3 Orta ölçekli aktörler: gündem oluşturucular

Mezzo, yani orta ölçekli aktörler, meslek disipliniyle doğrudan ilişkili olan ve mesleki söylem ve pratikler üzerinde gözle görülür etkiler yaratan, daha odaklı aktörleri temsil etmektedir. Bu aktörler, ulusal ve yerel bağlamda mesleğin uygulama alanlarını ve standartlarını şekillendirirken mesleğin görünürlüğü bağlamında da oldukça etkilidirler. Meslek pratiğinde popüler dinamikleri şekillendiren ve aynı zamanda da meslektaşlar arasında iletişim ve iş birliğini geliştiriren bu aktörler, çalışmada hem kapsamın belirlenmesinde hem de arşiv sorunsalının giderilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Örneğin çalışmada vaka çalışmalarından biri olan TMMOB Peyzaj Mimarları Odası (TMMOB PMO), yayınladığı bildirgeler, oda görüşleri ve çeşitli konulardaki hukuki girişimleriyle meslek mensuplarının haklarını savunur, mesleki standartları belirler ve mesleki eğitimi geliştirmek için çeşitli çalışmalar yürütür. Yine orta ölçekli bir aktör olarak TBMMOB PMO tarafından verilen Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri gibi etkinlikler bir rekabet ortamı yaratarak meslek içi kalitenin artması için bir ortam sağlarken aynı zamanda mesleğin ulusal ve uluslararası alanda

tanınırlığını arttırarak görünürlüğünü sağlar. Aynı şekilde çalışmanın diğer bir vaka çalışması olarak ele alınan kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmaları da hem rekabeti arttırırken aynı zamanda farklı aktörler ve disiplinler arasında ki işbirliğini güçlendirir.

Peyzaj Mimarlığı Bölüm Başkanları Konseyi (PEMKON) ve Peyzaj Mimarlığı Akademik İş Birliği Toplantısı (PEMAT) gibi akademik iş birliği platformları, meslek eğitiminin standartlarını oluştururken bilimsel araştırmaları teşvik ederek mesleki kuramsal ve pratik bilgi birikimini artırır. Bu bağlamda örneğin PEMKON, PEMDER gibi yeni mesleki platformların kurulmasına da öncülük etmektedir.

Orta ölçekteki aktörlerden gündemin şekillenmesinde rol oynayan ve özellikle pratikte mesleğin etki alanlarında belirleyici rol oynayan biri de yerel yönetimlerdir. Yerel yönetimlerce peyzaj mimarlarına verilen görevler meslek pratiğini doğrudan etkileyerek kamusal alan tasarımlarına yön verir ve mesleki görünürlüğü arttırır. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nce kurulan Konkur İstanbul gibi girişimler ve belediyelerce açılan diğer yarışmalar ise TMMOB PMO Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'yle benzer bir biçimde mesleki inovasyonu ve rekabeti teşvik ederek disiplinlerarası iş birliklerinin oluşumunu destekler.

Çalışmada orta ölçekte aktörlerin deşifre edilebilmesi için öncelikle dağınık arşiv taramasında sıklıkla yinelenen kurum ve kuruluşlar not edilmiştir. Bölüm 3.4'te de belirtilten ve gündemi sıkça etkileyen aktörlerin listesi aşağıda tekrar verilmiştir:

1. Örgütler ve topluluklara ait arşivler
    a. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası (PMO)
    b. PEMDER
    c. PEMAT, PEMKON, PEMÖT
    d. ECLAS Türkiye / IFLA Türkiye
    e. Arkitera Mimarlık Merkezi
2. Yarışmalara dair arşivler
    a. Arkitera Mimarlık Merkezi
    b. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası
    c. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Konkur İstanbul
    d. yarismo.org web sitesi

3. Kamu kurum ve kuruluşlarına ait arşivler
    a. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Konkur İstanbul
    b. Yerel Belediyeler
    c. Türkiye Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi
    d. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete
    e. Türkiye Cumhuriyeti Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
    f. Türkiye Cumhuriyeti Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
    g. Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı
    h. Türkiye Cumhuriyeti Tarım ve Orman Bakanlığı

Listeye göre TMMOB PMO Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, ödülleri veren kuruluşun tek bir kuruluş olması gerekçesiyle bir aktör olarak sürece dahil edilmemiştir. Yarışmalar materyali ise, yarışmayı açan kurum/kuruluşların yarışma açma eylemi neticesinde gündemi direkt olarak etkilemesi nedeniyle kodlama sürecine tabi tutulmuştur (Şekil 4.5).

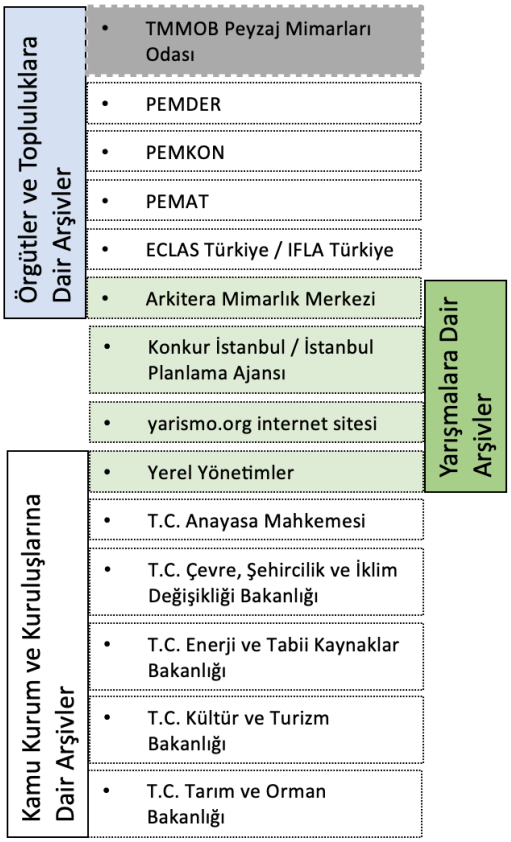

Şekil 4.5 : Arşivden belirlenen orta ölçekli aktörlerin kurgusu

Bu bağlamda yarışmalarda iki adet devlet kurumu, bir gayrimenkul şirketi, 14 sivil toplum kuruluşu/dernek ve 63 yerel yönetim kodlanmıştır. Aktör kodlamaları içerisinde bulunan "evrensel kurum ve kuruluşlar" ile "kanun ve yasalar" makro ölçekte aktörler oldukları için bir önceki bölümde değerlendirilmiş ve bu bölüme dahil edilmemiştir.

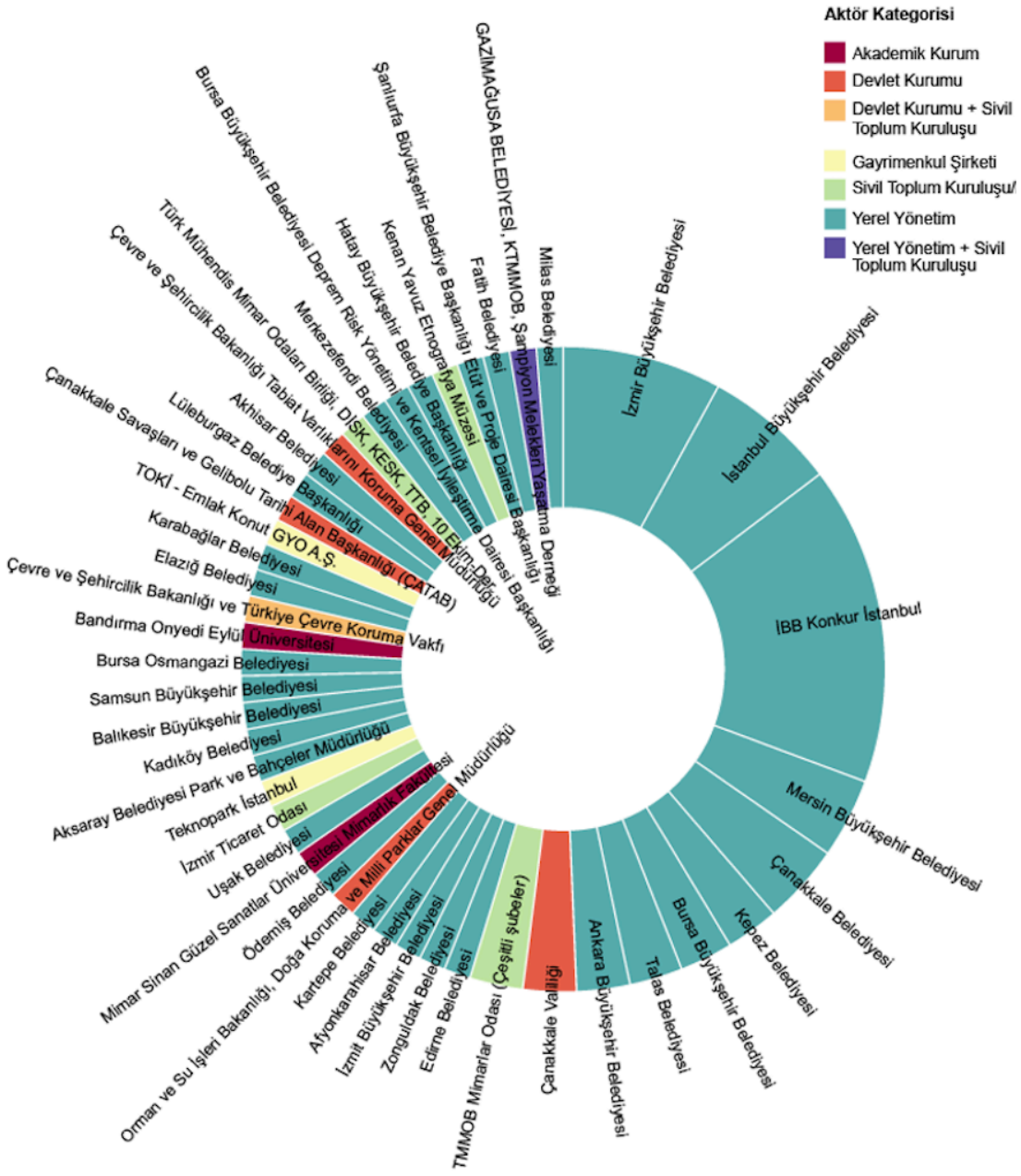

Şekil 4.6 : Yarışmalar arşivi kategorilerine göre orta ölçekli aktör diyagramı

Türkiye'de mimari, kentsel tasarım ve fikir proje yarışmaları pratiği, orta ölçekteki aktörlerin meslek disiplinine doğrudan etkisini gözler önüne sermektedir. Orta ölçekli aktörler, mesleki standartların geliştirilmesi, yenilikçi çözümlerin teşvik edilmesi ve

kent ölçeğindeki uygulamaların yönlendirilmesi açısından kritik bir öneme sahiptir. Şekil 4.6'ya göre, bu aktörler arasında özellikle *yerel yönetimlerin* baskın bir rol oynadığını göstermektedir. Yerel yönetimler, kentsel tasarım yarışmaları yoluyla kentlerin mekânsal sorunlarına çözüm ararken aynı zamanda yerel bağlamda peyzaj ve mimarlık disiplinlerinin pratik edilme biçimlerini de şekillendirmektedir. İzmir Büyükşehir Belediyesi ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi gibi büyük ölçekli yerel yönetimler, düzenledikleri çok sayıda yarışma ile yenilikçi ve katılımcı süreçlerin önemli bir temsilcisi konumundadır.

Bununla birlikte, yerel yönetimlerde Konkur İstanbul gibi spesifik organizasyon platformlarının varlığı, özellikle İstanbul özelinde yarışma pratiğinin kurumsallaşmasını sağlamaktadır. Konkur İstanbul'un tek başına 13 yarışma düzenlemiş olması, büyük ölçekli bir metropolde tasarım ve planlama süreçlerinin kurumsal mekanizmalarla nasıl desteklenebileceğini göstermektedir (İBB, 2025). Bu tür organizasyonlar hem yarışmaların düzenlenmesinde sürekliliği sağlamış hem de kentsel dönüşüm, kamusal alan tasarımı ve sürdürülebilir mimari gibi temalar üzerinden meslek pratiğini beslemiştir.

Diğer yandan, sivil toplum kuruluşları ve meslek örgütleri, daha tematik ve odaklı projelerde aktif bir rol üstlenmektedir. TMMOB ve bağlı odaların düzenlediği yarışmalar, mesleki dayanışmanın ve kolektif bilincin güçlenmesine katkı sunarken, belirli sosyal veya çevresel sorunlara yönelik yaratıcı çözümler üretilmesine olanak tanımaktadır. Bunun yanında, devlet kurumlarının doğa koruma, milli parklar veya kültürel miras gibi alanlardaki sınırlı ama stratejik katkıları, orta ölçekli aktörlerin çeşitliliğini zenginleştirmiştir.

Peyzaj Mimarları Odası'nın (PMO) Türkiye'deki yarışma pratiğinde doğrudan bir yarışma düzenlememiş olması, örgütün meslek pratiği üzerindeki etkisi ve rolü açısından dikkat çekici bir durumdur. PMO, meslek standartlarının belirlenmesi, meslektaşlarının haklarının korunması ve peyzaj mimarlığı mesleğinin tanınırlığını artırma gibi birçok önemli işlevi yerine getirse de yarışma düzenleme pratiği üzerinden doğrudan bir etki yaratmadığı görülmektedir.

Orta ölçekli aktörlerin yarışma pratiği üzerindeki etkisi, disiplinler arası iş birliği ve mesleki standartların gelişimi açısından oldukça değerlidir. Ancak aktörler arasında farklı ölçek ve türlerdeki katkıların çeşitlenmesi gerektiği de görülmektedir. Özellikle

özel sektörün ve gayrimenkul şirketlerinin yarışma pratiğine sınırlı katılımı, rekabetin ve yenilikçiliğin geniş bir yelpazeye yayılmasını engellemektedir. Orta ölçekli aktörler bağlamında, Türkiye'de yarışma pratiğinin yerel yönetimlerin önderliğinde ve sivil toplum kuruluşlarının katkılarıyla önemli bir ivme kazandığı, ancak daha fazla paydaşın sürece dâhil edilmesiyle bu mekanizmanın güçlenebileceği söylenebilir.

4.1.4 Mikro ölçekli aktörler: yerel ve bireysel dinamolar

Peyzaj mimarlığı mesleği, yalnızca ulusal veya bölgesel düzeyde değil, aynı zamanda yerel ve bireysel ölçeklerde de şekillenen bir disiplindir. Bu bağlamda mikro ölçekli aktörler, mesleğin günlük pratiğini, yerel bağlamda uygulama biçimlerini ve bireysel yaratıcılığı etkileyen önemli dinamikleri temsil eder. Mikro ölçekli aktörler; bireysel peyzaj mimarları, küçük ölçekli yerel girişimler, atölyeler, bağımsız tasarım stüdyoları ve bireysel müşteriler gibi farklı unsurları kapsar.

Yerel bağlamda peyzaj projelerini belirleyen bu gruplar, peyzaj tasarımının daha özgün, yerel ihtiyaçlara duyarlı ve kullanıcı odaklı bir şekilde gelişmesini sağlar. Bağımsız çalışan peyzaj mimarları ve küçük ölçekli tasarım stüdyoları, mesleğin yenilikçi çözümler geliştirme potansiyelini ortaya koyar. Bu aktörler, genellikle daha esnek ve yaratıcı süreçlerle çalışarak, özgün peyzaj tasarımları üretir. Büyük kurumsal aktörlerin aksine, mikro ölçekli aktörler, yerel sorunlara odaklanma ve daha deneysel yöntemler geliştirme konusunda avantaj sahibidir.

Mikro ölçekli aktörler, peyzaj mimarlığı yarışmalarında jüri üyeliği ve yarışma/ödül kazanımları ile gündemde öne çıkan bireysel aktörlerden oluşmaktadır. Bu aktörler, mesleki bilgi birikimleri, akademik ve profesyonel deneyimleri sayesinde yarışmaların değerlendirme süreçlerinde belirleyici bir rol oynamaktadır.

Mikro ölçekteki aktörler, Bölüm 3.2.2'de aktarıldığı biçimde kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı alanında açılan yarışmaların jürileri, Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'nin verildiği yıllarda belirlenen jüri üyeleri (seçici kurul) ve ödül ve yarışma kazanan ekipler olmak üzere "jüri üyeleri/belirleyici komiteler" ve "yarışma/ödül kazananlar" kodları altında deşifre edilmiştir (Şekil 4.7).

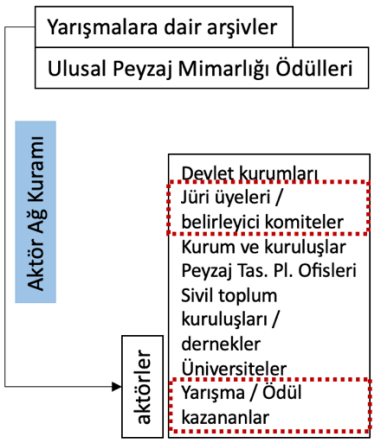

Şekil 4.7 : Mikro ölçekli aktörlerin kodlama kurgusundaki yeri

Yarışmalarda jüri üyeliği yapan aktörlerin yıllara dağılımı incelendiğinde, 2014 ve 2020 yıllarında peyzaj mimarlarının jüri üyeliklerinde artış görülmektedir. Bu durum, söz konusu yıllarda daha fazla yarışma düzenlenmiş olabileceğini ya da peyzaj mimarlarının değerlendirme süreçlerinde daha etkin bir şekilde yer almış olabileceğini düşündürmektedir. Bununla birlikte, bazı isimlerin yalnızca bir kez jüri üyeliği yapmış olması, onların belirli projelere özel olarak davet edilmiş olabileceğini veya farklı mesleki odaklara yönelmiş olabileceklerini göstermektedir. Mikro ölçekli aktörlerin yarışmalardaki rolü, yalnızca jüri üyeliği ile sınırlı kalmamaktadır.

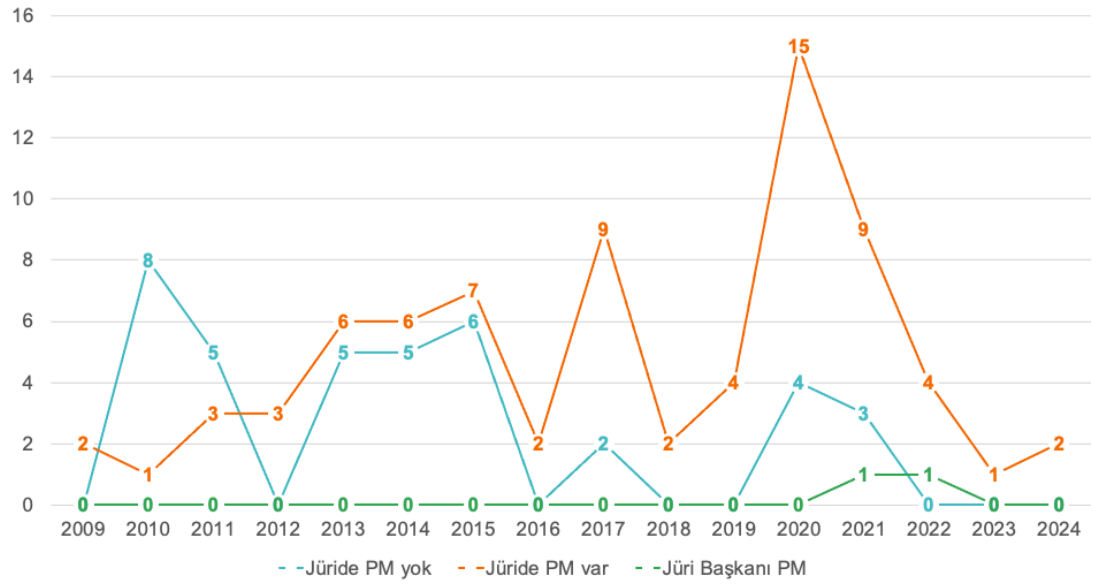

Şekil 4.8 : Yarışma jürilerinde peyzaj mimarı olması durumu

Şekil 4.8'de açılan yarışmalarda projeleri değerlendirecek jüri üyeleri arasında peyzaj mimarlarının ne derece aktif rol oynadığı analiz edilmiştir. Bu bağlamda rastlanan en çarpıcı durum tabi ki çok-ölçekli ve çok-disiplinli peyzaj mimarlığı meslek üyelerinin

jüri başkanı olarak çok az rol oynamasıdır. Bu durum, mesleğin ülkemiz tasarım ve planlama ortamındaki liderlik başarısını sorgulatmaktadır. 2008 yılından önce jürilerde peyzaj mimarlarının jüri başkanı olarak dahi yer alabilirken, 2008-2020 tarihleri arasında bu durumun hiç gözlenmemiştir. Bu bağlamda 2008-2020 yılları arasındaki gündemin tekrar gözden geçirilmesi gerekmektedir.

Bir diğer dikkat çeken durum ise 2010-2011 ve 2012 yıllarında jürilerde peyzaj mimarlarının daha az aktif rol oynamasıdır. Bu bağlamda bu yıllarda açılan yarışmaların tipolojiler ve yarışmayı açan kurumların incelenmesi bağlamında rastlanan en garip durum 2011 yılında davetli olarak açılan "Yenikapı Transfer Merkezi ve Arkeopark Alanı Uluslararası Proje Daveti" yarışmasının jürilerinde hiç peyzaj mimarı bulunmamasıdır (Bayhan, 2011). Tablo oransal olarak incelendiğinde 2016 yılı itibariyle jürilerinde peyzaj mimarı bulunmayan yarışmaların oldukça azaldığı gözlenmektedir. 2017 yılında TOKİ - EMLAK KONUT GYO A.Ş. tarafından açılan 7 İklim 7 Bölge – Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması, 2020 yılında Uşak Belediyesi tarafından açılan "Uşak Belediyesi, Yayalaştırılan Sokaklar Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması" ve aynı sene TMMOB Mimarlar Odası Kayseri Şubesi ve Melikgazi Belediyesi'nin ortak çalışması ile düzenlenen "Kayseri Talas Mevlana Mahallesi Meydanı Ulusal Fikir Yarışması" ekiplerinde peyzaj mimarı bulunduramaması da dikkat çekicidir (Bayhan, 2011; Talas Belediyesi, 2020; TOKİ, 2017; Uşak Belediyesi, 2020).

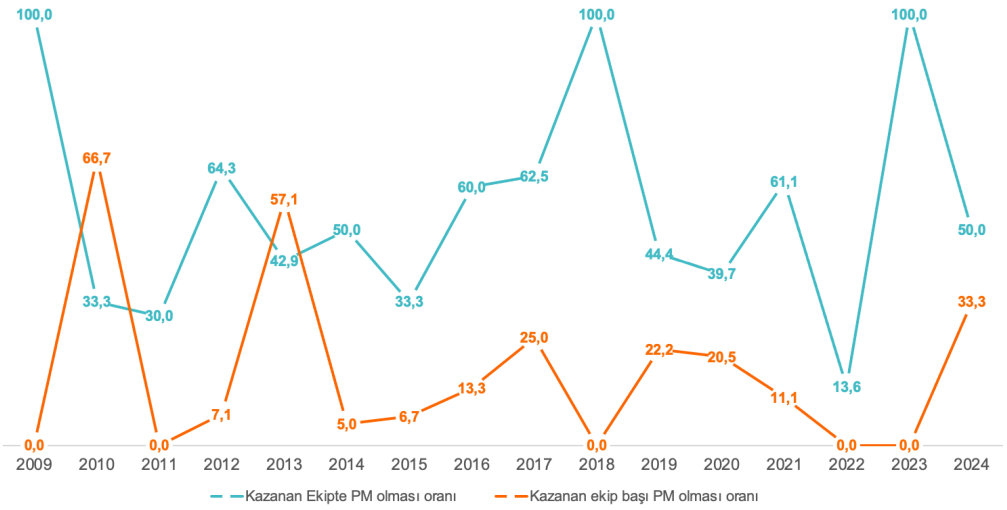

Şekil 4.9 : 2009 yılı itibariyle açılan yarışmalarda kazanan ekiplerde peyzaj mimarı olması / kazanan ekipte ekip başının peyzaj mimarı olması oranları (yüzdelik).

Şekil 4.9'da yıllara göre açılan yarışmalarda ekiplerdeki peyzaj mimarlarının yeri grafiksel olarak verilmiştir. Yarışmalar materyali incelenirken dikkat edilen en önemli nokta, kazanan ekipler arasında peyzaj mimarlarının ne derece aktif rol oynadığının tartışılmasıdır. Yarışma ekiplerinde peyzaj mimarı bulunması, peyzaj mimarlığı disiplinindeki uzmanlığın ve perspektifin tasarım süreçlerine entegre edilmesini sağlar. Peyzaj mimarlığı ekiplerinde yer alan uzmanlık, tasarım sürecine kuramsal derinlik katar. Peyzaj mimarının bulunması, doğal ve yapay unsurların harmonisi, bitki seçimi, peyzaj düzenlemesi gibi konularda uzmanlığıyla tasarımın nitelikli ve kuramsal bir zeminde şekillenmesine olanak tanır. Aynı zamanda tasarım sürecine çevresel ve sürdürülebilir unsurları entegre etme konusunda avantaj sağlar. Bu, peyzaj mimarlarının doğal kaynakları ve çevreyi nasıl optimize edebileceği konusundaki uzmanlıklarını kullanarak, projenin çevresel etkilerini minimize etmeye ve sürdürülebilirlik ilkelerini gözetmeye olanak tanır. Bu bağlamda ekip üyeleri arasında peyzaj mimarlarının söz sahibi olması, aynı zamanda yarışmayla yapılan kentsel/kırsal mekanlarda sosyo-kültürel ve ekolojik olarak daha sağlıklı çevreler yaratılması için oldukça önemlidir.

Şekil 4.10 : Yarışmalardaki mikro aktörlerin tekrar miktarlarına göre dağılımı

Şekil 4.10 incelendiğinde, Oktan Nalbantoğlu ve Mehmet Cemil Aktaş, yarışmalarda hem ödül alan hem de jüri üyeliği yapan mikro aktörler olarak 13 tekrarla en fazla sayıya sahiptir. Mehmet Cemil Aktaş'ın (Bartın Üniversitesi) kariyerinin erken dönemlerinde Oktan Nalbantoğlu'nun sahibi olduğu ON Tasarım (Ankara) ekibinin bir parçası olması, yine bu ekolün önemli bir üyesi olan Barış Ekmekçi (Ankara Üniversitesi), DDS Stüdyo'nun sahibi ve Bilkent Üniversitesi öğretim üyesi Belemir Dalokay ve Ankara Üniversitesi mezunu ve Arzu Nuhoğlu Peyzaj Tasarım'ın sahibi Arzu Nuhoğlu, Ankara-temelli ekollerin günümüz ulusal ortamında hala önemli yankıları olduğunu göstermektedir. İstanbul ekolünde ise Enise Burcu Derinboğaz (İstanbul Teknik Üniversitesi), Süleyman Can Cinkılıç (İstanbul Teknik Üniversitesi) ve Meltem Erdem Kaya (İstanbul Teknik Üniversitesi) yarışma ortamlarında sıklıkla görünür olmaktadır. Bu isimlerin yarışmalara tekrar eden katılımları, onların hem mesleki güvenilirliğini hem de peyzaj mimarlığı alanındaki yüksek itibarını yansıtmaktadır.

Şekil 4.11 : 2009 yılı itibariyle açılan yarışmalarda peyzaj mimarlarının yarışma ekiplerindeki rolleri (oransal)

Şekil 4.11 incelendiğinde peyzaj mimarlarının yarışma ekiplerinde olması zorunluluğunun 2013 yılı itibariyle başladığını görmekteyiz. 2013 yılı ülkemizde meslek açısından yarışmalar dışında da önemli adımların atıldığı bir dönem olmuştur. 02.05.2013 tarihinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından yayınlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği ile 27/7/2003 tarihli ve 25181 sayılı Resmî Gazete`de yayımlanarak yürürlüğe giren Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne atıfta bulunularak doğal

alanlara yapılan müdahalelere kısıtlamalar getirilmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2024a). Aynı zamanda Uluslararası bahçe sergisi Expo 2016'nın Türkiye'de yapılacak olması kararıyla çalışmalara başlanmıştır (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2016). Konu, kavram ve ölçek çeşitliliği bağlamında mesleğin kabul görmüş etki alanlarını oldukça genişletmiştir. Yarışma ekiplerinde peyzaj mimarlarının kabul edilmemesi durumu 2015 yılı itibariyle gittikçe azalmıştır. Eş zamanlı olarak peyzaj mimarlarının ekip başı olamaması hali de 2016 yılı itibariyle yalnızca 3 projede görülmektedir. 2020 yılında açılan "Uşak Belediyesi, Yayalaştırılan Sokaklar Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması" ve "Kayseri Talas Mevlana Mahallesi Meydanı Ulusal Fikir Yarışması" peyzaj mimarlarının tasarım konuları olan sokaklar ve meydanları içerse de ekip başlarının mimar olması zorunluluğu bulunmaktadır (Talas Belediyesi, 2020; Uşak Belediyesi, 2020).

Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'nden farklı olarak yarışmaların çok disiplinli yapısı aslında mesleğin ülkedeki gelişimine dair daha tarafsız bir bakış açısı sunmaktadır. Mesleğin etki alanlarında ne derece yer edinebildiğinin bir kanıtı niteliği taşımaktadır. Araştırmanın odak noktaları arasında yer alan ödül alan yarışma projelerinde peyzaj mimarlarının jüri veya ekip üyesi olma durumu, yarışmaya peyzaj mimarlarının katılıp katılamaması ve ekip başlarının peyzaj mimarı olma durumu, peyzaj mimarlığı disiplinindeki dinamikleri anlamak açısından önemli bir zemin sunmaktadır.

- Peyzaj mimarlarının yarışmalardaki rolü, disiplinin yeniliklere ve tasarım alanındaki değişimlere ne kadar adapte olduğunu yansıtmaktadır.
- Özellikle jüri veya ekip üyeliği durumu, peyzaj mimarlarının profesyonel katılımlarını ve mesleki etkileşimlerini belirleyerek, sektördeki liderlik rollerini değerlendirebilir.
- Ekip başlarının peyzaj mimarı olma durumu, projelerdeki liderlik yapılarını ve peyzaj mimarlarının tasarım süreçlerindeki etkinliğini anlamak açısından kritik bir konudur.

4.2 Konular, Kavramlar ve Ana Temalar

Araştırmanın alt hedeflerinden biri, peyzaj mimarlığında kuram-pratik ilişkisini anlamlandıracak bir biçimde pratikle beraber şekillenen örtülü kuramları anlamaktır. Bu örtük, yani gömülü kuramları anlamak, mesleğin ulusal gündemini oluşturan

kuramsal altyapının anlaşılması için önemli bir veri sağlamaktadır. Bu bağlamda bu bölümde gündemin temel kuramsal altyapısını oluşturan konular, kavramlar ve ana temaların sistematik bir şekilde açılması amaçlanmaktadır.

Çalışmada benimsenen yöntem ve materyal kurgusu (Bölüm 3.2) doğrultusunda kuramsal altyapının açılması süreci, çok katmanlı bir analiz modeli üzerine inşa edilmiştir. Bu model, araştırmanın ele aldığı peyzaj fenomeninin çok disiplinli doğasına uygun olarak, hem peyzaj mimarlığı hem de mesleki süreçlerde etkin diğer disiplinlerden kuramsal çerçeveleri bir araya getirmektedir. Süreç, araştırmanın temel kaygılarını oluşturan peyzaj mimarlığında kuram(sızlık?) sorusuna bir yanıt aramak ve bu yanıtların ortaya koyulabilmesine ilişkin kuramsal bağlantıları kurmak üzerine "Gömülü Kuram" yöntemi temel alınarak yapılandırılmıştır.

Üçüncü bölümde detaylandırıldığı gibi, Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin son yıllardaki dönüşümünde hem kuramsal hem de pratik alanları besleyen iki temel orta ölçekli aktör öne çıkmaktadır: "Uluslararası Peyzaj Mimarlığı Ödülleri" ve kentsel tasarım ile peyzaj mimarlığı alanında düzenlenen "yarışmalar". Bu aktörler, peyzaj mimarlarına ve ilgili disiplinlerin temsilcilerine yalnızca uygulama alanı sunmakla kalmaz; aynı zamanda mesleki söylemi pratik yoluyla üretme ve kendi üretimlerini eleştirel bir perspektifle değerlendirme imkânı da tanır. Böylece, pratik alan, kendi dinamikleri içinde sürekli bir kuramsal sorgulama sürecine tabi olur. Kuram ve pratiğin iç içe geçtiği bu yarışmalar ve ödüllü projeler, aynı zamanda güncel meseleler karşısında somut ve etkili bir katkı sunarak mesleğin görünürlüğünü artırır.

Yarışmaların ve Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'nin mesleki gündemdeki bu stratejik rolü dolayısıyla çalışmanın gömülü kuramlari ortaya çıkarılırken kodlama sürecinin ilk aşamasında, yarışmalar ve oda ödüllerine ilişkin veriler detaylı bir şekilde analiz edilmiştir. Araştırmada öncelikle dağınık kodlama (open coding) yöntemi kullanılarak, verilerden doğrudan türetilen konular ortaya çıkarılmıştır. Bu aşamada her yarışma veya ödülün içerdiği *tematik vurgu*, *mekânsal bağlam*, *tasarım yaklaşımları*, *kullanılan kavramlar* ve *çözüm önerileri* bağımsız birer konu olarak ele alınmıştır. Süreç boyunca, verilere sadık kalınarak ayrıntılı bir konu listesi oluşturulmuştur. Örneğin, "ekolojik sistemlerin entegrasyonu," "kamusal alanlarda sosyal adalet," ve "teknolojik yenilikler" gibi konular bu aşamada tanımlanmıştır. Kavramlar ise tek tek analiz edilmeksizin "kavram" kodu altına işlenmiştir.

Kavramlar kümülatif verinin analizi içerisinde kavramsallaşma süreçlerinin okunmasında önemli bir numerik veri sağlamaktadır (Örneğin, belirli konular – dönemler içerisinde çok sayıda kavram kodlandıysa bu o konu veya dönemin kuramsal altyapısının güçlülüğünü göstermektedir.). Kavramlar kodunun detaylı incelemesi ise ortaya çıkan önemli kırılma noktalarında tekrar eden kelime-dizgileri halinde incelenmiştir (Şekil 4.12).

Şekil 4.12 : Doküman içerisinde dağınık kodlama örneği

Dağınık kodlama sonucu elde edilen geniş konu listesi, Gömülü Kuram'nin eksenel kodlama (axial coding) aşaması kullanılarak düzenlenmiştir (van Veggel et al., 2023). Bu aşamada, konular arasında anlamlı ilişkiler kurularak daha geniş bir kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Benzer temalara ve problemlere odaklanan konular bir araya getirilmiş ve her bir grup için açıklayıcı kavramlar belirlenmiştir. Bu süreçte, konular arasında bağlamsal ilişkiler analiz edilerek, konuların birbiriyle etkileşimli yapısı ortaya çıkarılmıştır. Örneğin, "doğal afetler ve kriz yönetimi" konuları, "Afet ve Kriz Temelli Yaklaşımlar" teması altında birleştirilmiştir. Eksenel kodlama ile bir araya getirilen kavramlar, kuramsal bir çerçeveye oturtularak 8 ana tema altında sınıflandırılmıştır (Şekil 4.13).

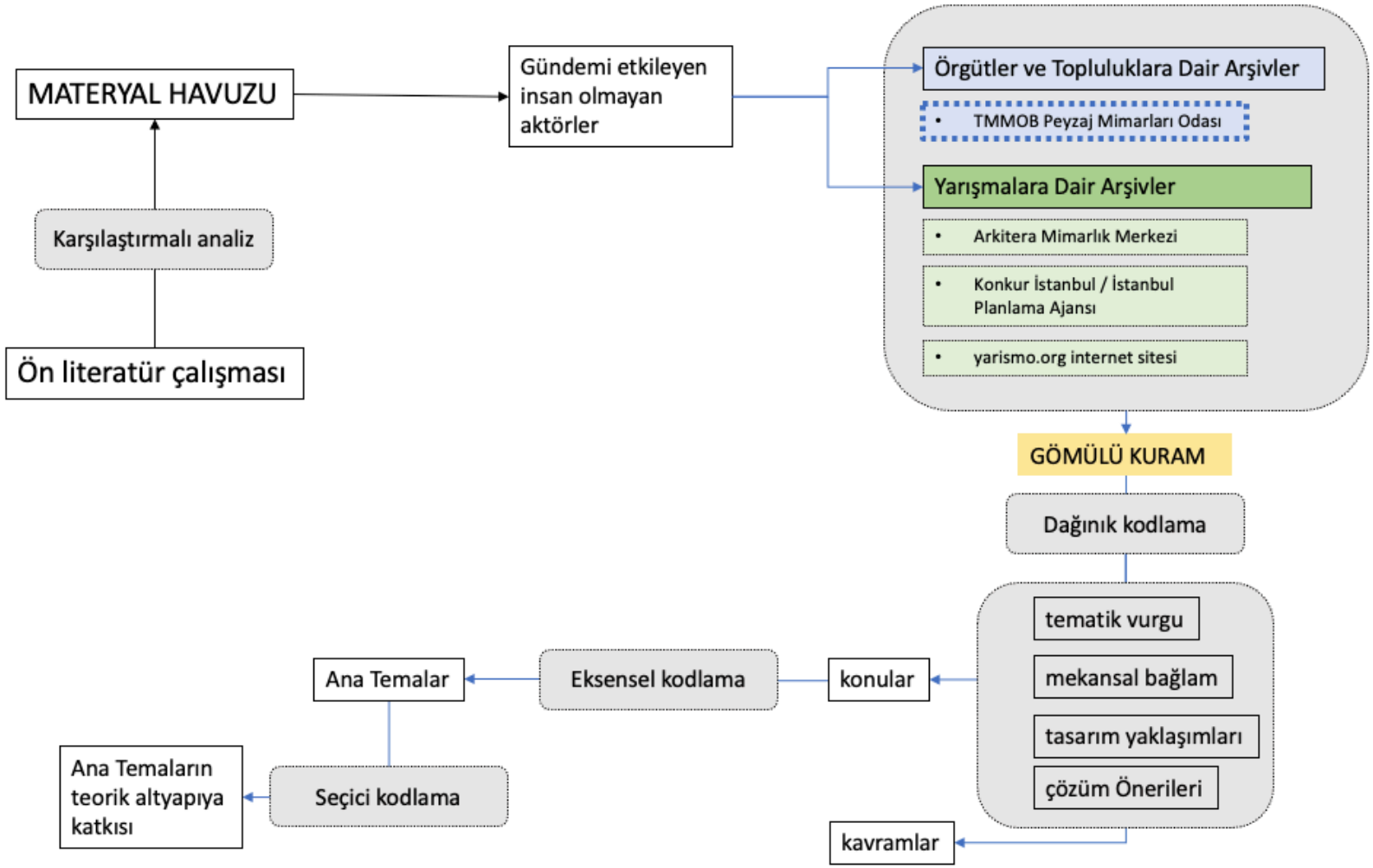

Şekil 4.13 : Ana tema, konu ve kavramların deşifre sürecinin kodlama strüktürü

Şekil 4.14 : Ana temalara göre konu dağılımları.

Bu ana temalar, peyzaj mimarlığı disiplininde öne çıkan çağdaş tartışmaları ve pratikleri kapsayacak şekilde organize edilmiştir. Her tema, belirli bir grup kavram ve konuya dayalı olarak inşa edilmiştir.

Ana temaların ortaya çıkmasının ardından, Gömülü Kuram'nin seçici kodlama (selective coding) aşaması devreye girmiştir. (van Veggel et al., 2023) Bu aşamada, ana temaların araştırmanın genel kuramsal altyapısına nasıl katkıda bulunduğu değerlendirilmiştir.

Her bir ana tema, peyzaj mimarlığı yarışmaları ve ödüllerindeki pratiklerin anlaşılmasını sağlayan kuramsal birer çerçeve olarak ele alınmıştır. Bu kavramsal birliktelikler, toplamda sekiz ana temanın oluşturulmasını sağlamıştır (Şekil 4.14):

- Afet ve Kriz Temelli Yaklaşımlar
- Ekolojik ve Sürdürülebilir Sistemler
- Estetik, Görsellik ve Mekânsal Kalite
- İnsan ve Doğa İlişkisi
- Kamusal Mekânda Erişim, Adalet ve Katılım
- Mekânsal Sistemler ve Yapısal İlişkiler
- Sosyo-Kültürel Entegrasyon ve Toplumsal Hafıza
- Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları

Süreç boyunca, yarışmalarda öne çıkan tasarım trendleri, ödül alan projelerin temsil ettiği değerler ve peyzaj mimarlığının disiplinler arası rolü bu temalar üzerinden yorumlanmıştır.

Analiz edilen temalar arasında kapsam, yoğunluk ve kod sayısı açısından önemli farklılıklar göze çarpmaktadır. Bu farklar, temaların güncel peyzaj mimarlığı pratikleri ve toplumsal ihtiyaçlarla nasıl örtüştüğünü ortaya koymaktadır.

"Ekolojik ve Sürdürülebilir Sistemler" teması, diğer temalarla kıyaslandığında en fazla kodlanan ve geniş bir konu çeşitliliğine sahip tema olarak öne çıkmaktadır. 29 kodla "ekolojik bilinç" ve 24 kodla "koruma-kullanım dengesi" gibi alt başlıklar, temanın kapsamını ortaya koyarken, bu durum hem yerel hem de küresel çevresel krizlerle doğrudan ilişkilidir. Ekolojik sürdürülebilirlik, diğer temalarla kıyaslandığında daha fazla proje türüne uyarlanabilir ve evrensel bir gereklilik olarak algılanmaktadır (Şekil 4.15).

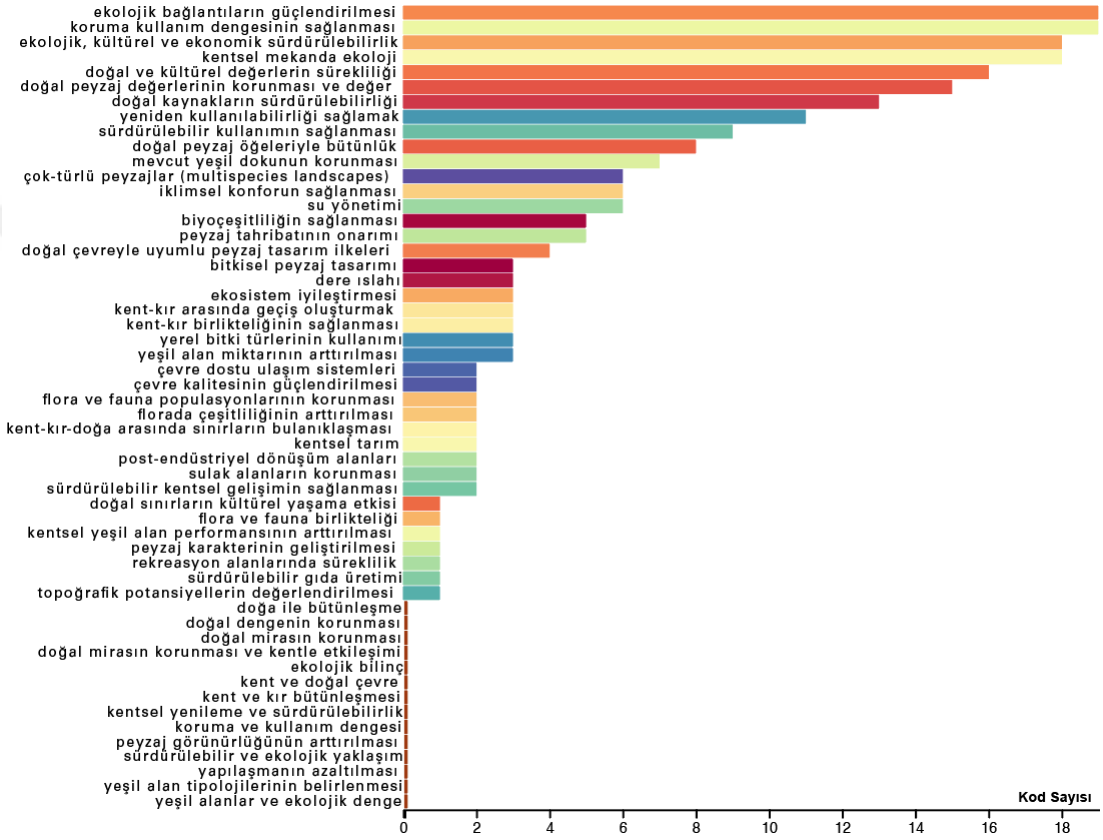

Şekil 4.15 : Ekolojik ve sürdürülebilir sistemler ana temasının kod dağılımı

Sosyo-Kültürel Entegrasyon ve Toplumsal Hafıza teması, özellikle "sosyo-kültürel aktiviteleri artırmak" (41 kod) ve "kentsel kimliği güçlendirmek" (37 kod) gibi alt başlıklar ile dikkat çekmektedir. Bu alt başlıklar, toplumsal bağların kuvvetlendirilmesi, yerel kimliğin korunması ve geliştirilmesi gibi hedeflere vurgu yapmaktadır.

Bu temanın odaklandığı konular, genellikle yerel bağlamla ilişkilendirilmekte ve projelerin özgünlüklerini vurgulayan güçlü bir altyapı sunmaktadır. Örneğin, tarihi peyzajların korunması ya da yerel kalkınmayı destekleyen tasarım kararları, sadece mekânsal düzenleme değil, aynı zamanda toplumsal bilinci artırmayı da hedeflemektedir. Bu durum, temanın genel anlamda toplumsal belleği ve kültürel devamlılığı güçlendirme amacıyla sınırlı bir çerçevede ele alınmasıyla sağlanmıştır. Ancak, temanın önemi, yerel kimliklerin ve toplumsal belleğin korunarak geleceğe aktarılmasında yatmaktadır. Özellikle Türkiye gibi kültürel çeşitliliğin ve tarihi zenginliğin yoğun olduğu bir coğrafyada önemi daha da belirginleşmektedir (Şekil 4.16).

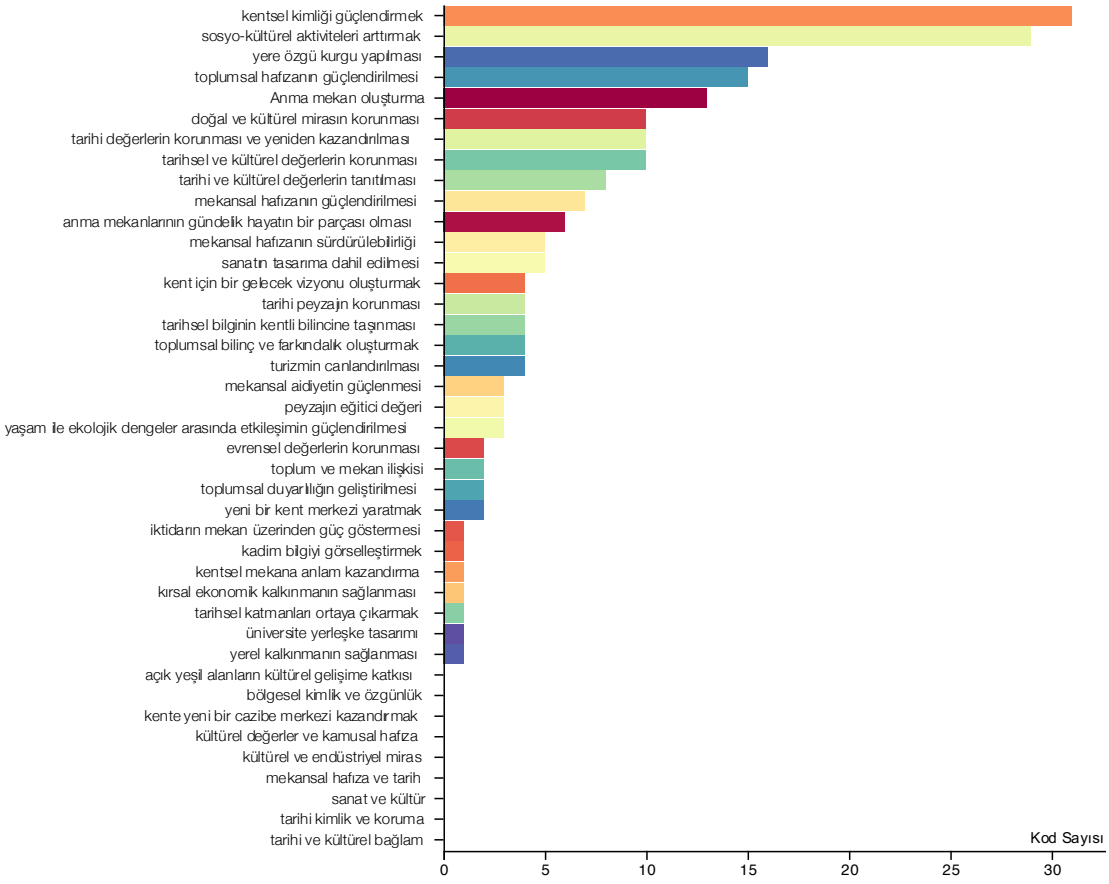

Şekil 4.16 : Sosyo-Kültürel Entegrasyon ve Toplumsal Hafıza teması konu dağılımı

Kamusal Mekânda Erişim, Adalet ve Katılım teması, "Ekolojik ve Sürdürülebilir Sistemler" ile rekabet edebilecek düzeyde geniş bir kapsama sahiptir. Ancak 39 kod ile "kentsel yaşam kalitesinin güçlenmesi" ve 29 kod ile "evrensel tasarım" gibi alt başlıklar, sosyal ve mekânsal adalete daha spesifik bir odaklanmayı yansıtır.

Türkiye özelinde, ülkedeki hızlı kentleşme, yoğun nüfus artışı ve bu durumun doğurduğu sosyal eşitsizliklerle yakından ilişkilidir. Bu temanın öne çıkmasındaki temel neden, kentlerde artan nüfus yoğunluğunun getirdiği sosyal eşitsizlik ve erişim problemleridir. Ancak, ekoloji temasına kıyasla, bu tema daha çok insan merkezli sorunlara ve sosyal politikaların tasarım süreçlerine entegrasyonuna odaklanmaktadır (Şekil 4.17).

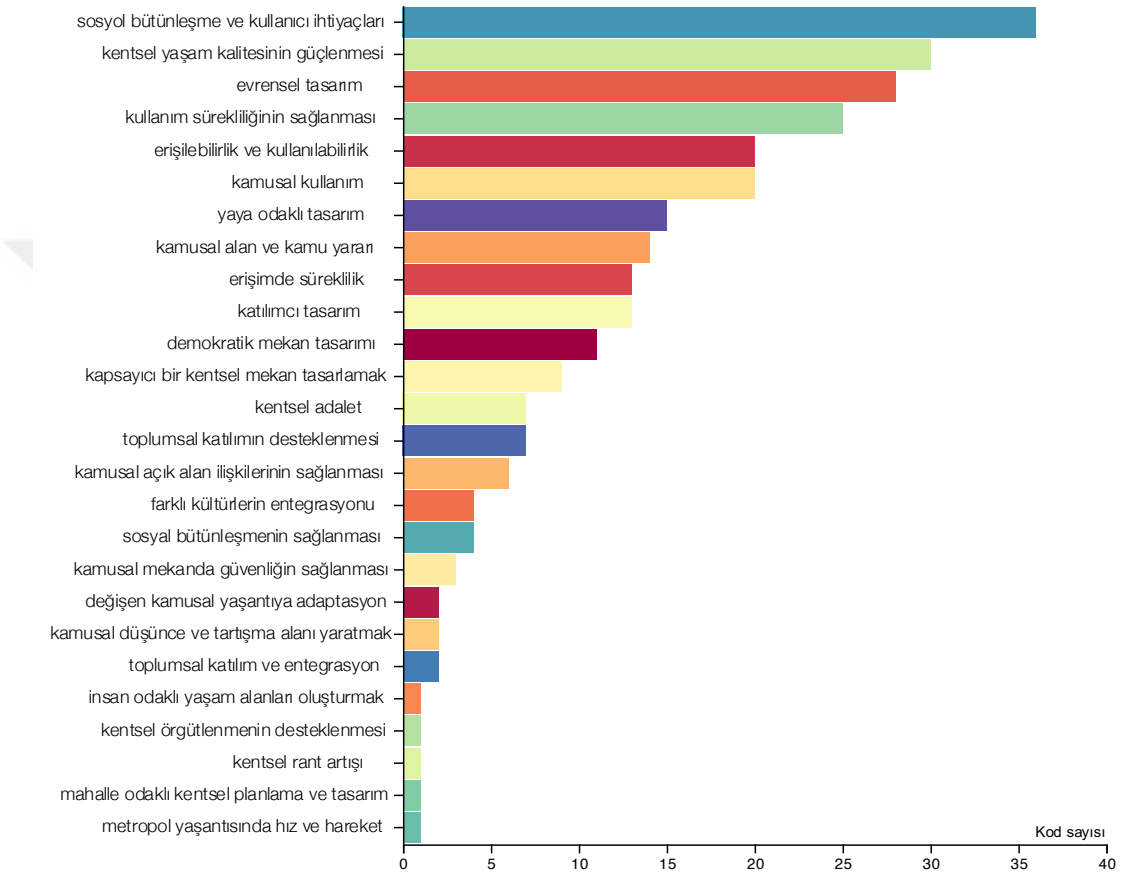

Şekil 4.17 : Kamusal Mekanda Erişim, Adalet ve Katılım ana teması konu dağılımı

"Mekânsal Sistemler ve Yapısal İlişkiler" teması, özellikle 48 kodla "bütüncül tasarım" ve 29 kodla "işlevsellik ve kullanıcı-odaklı tasarım" gibi alt başlıklarla güçlü bir şekilde kendini göstermektedir. Bu tema, mekânsal organizasyon, yapılaşma ve altyapı düzenlemelerine odaklandığı için daha teknik bir bağlamda değerlendirilmektedir. Ekoloji temasından farklı olarak, daha çok yapısal ve fiziksel düzenlemelerle ilgilenir ve toplumsal ya da çevresel krizlere doğrudan bir çözüm sunma kapasitesi daha sınırlıdır.

Mekânsal sistemler ve yapısal ilişkiler, peyzaj, mimarlık ve kentsel tasarım arasındaki etkileşimi ortaya koymaktadır. "Bütüncül tasarım", "çevresiyle uyumlu mekânlar yaratma" ve "ulaşım ve yaya sirkülasyonunun çözümü" gibi konular, mekânsal düzenlemelerde işlevselliği ön planda tutmaktadır. Özellikle, doğal ve yapılaşmış alanlar arasında denge sağlama çabaları, bu temanın hem ekolojik hem de yapısal boyutlarını vurgulamaktadır (Şekil 4.18).

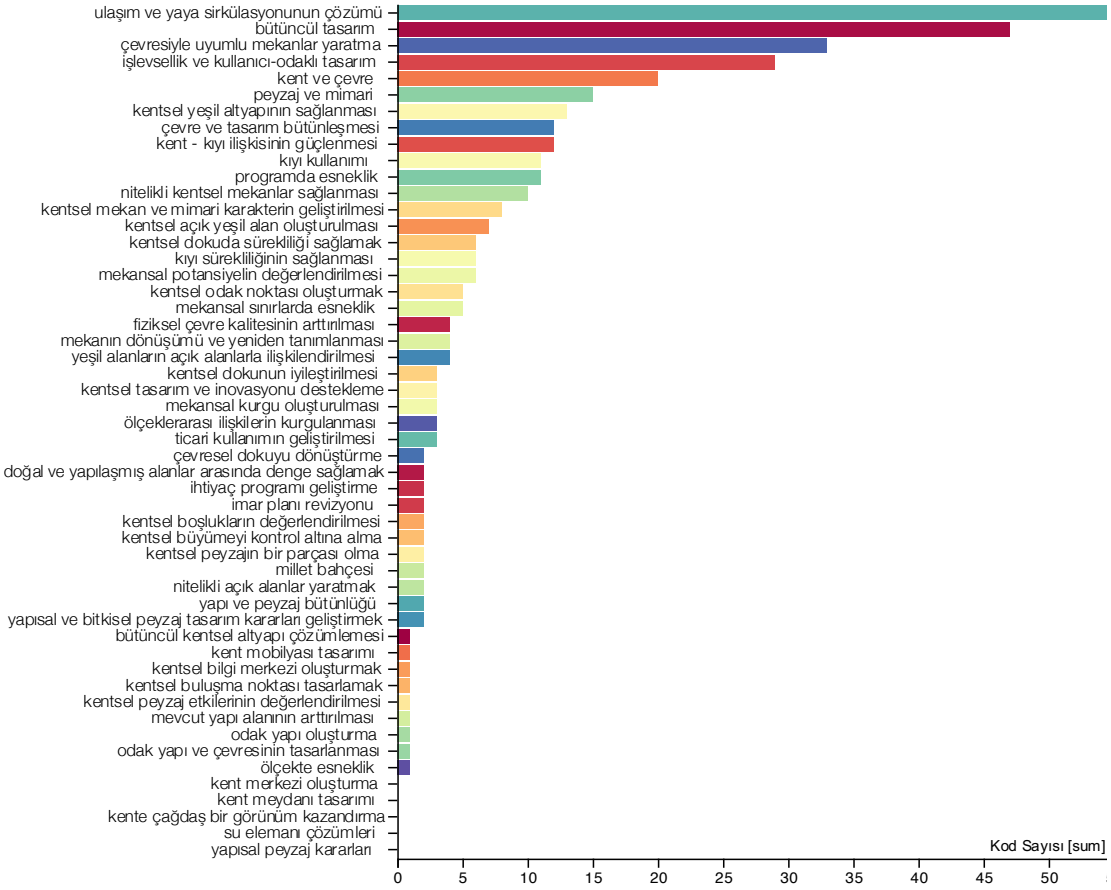

Şekil 4.18 : Mekansal sistemler ve yapısal ilişkiler ana teması konu dağılımı

Estetik, görsellik ve mekânsal kalite teması, mekansal sistemler ve yapısal ilişkiler gibi mekanın teknik boyutlarından ziyade mekânın fiziksel ve görsel özelliklerine odaklanmaktadır.

"Mekânsal çeşitlilik" ve "görsel kalitenin arttırılması" gibi konular, projelerde estetik ve işlevselliğin bir arada ele alındığını göstermektedir. Özellikle, mekânsal okunabilirliğin sağlanması ve zamansal esnekliğin artırılması gibi alt başlıklar, peyzaj tasarımında hem geçmişe hem de geleceğe referans veren bir yaklaşımı temsil etmektedir.

Bu temada bahsi geçen "mekânsal çeşitlilik" (27 kod) ve "mekânsal ihtiyaçlara çözüm üretme" (25 kod) gibi alt başlıklarla dikkat çekmektedir. Bu bağlamda estetiğin yalnızca görsellikten ibaret olmadığını, aynı zamanda mekânsal kimlik ve toplumsal iletişim açısından da kritik bir rol oynadığını ortaya koymaktadır (Şekil 4.19).

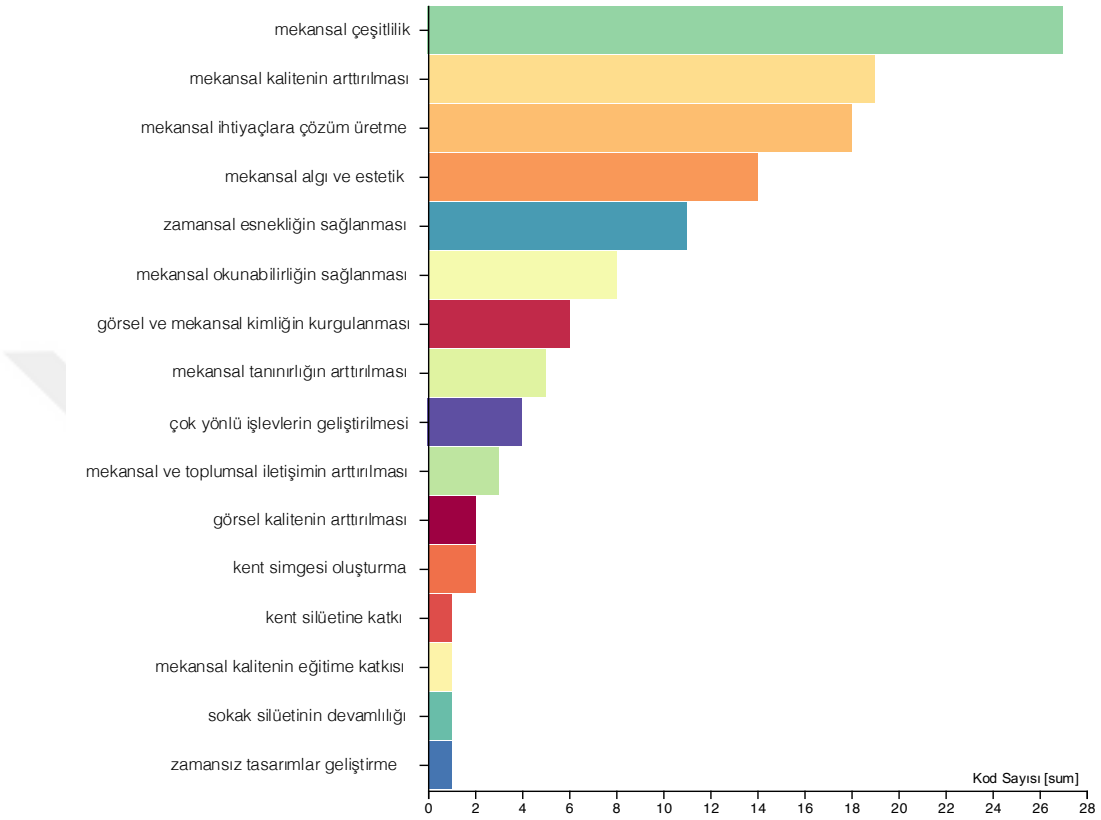

Şekil 4.19 : Estetik, görsellik ve mekânsal kalite teması konu dağılımı

İnsan ve doğa arasındaki ilişkiyi yeniden tanımlamayı hedefleyen “İnsan ve Doğa İlişkisi” ana teması, peyzaj mimarlığında sıklıkla ele alınmaktadır. Bu tema, "doğa ve kent yaşamının bütünleşmesi" (8 kod) ve "insan-doğa ilişkisinin yeniden tanımlanması" (6 kod) gibi alt başlıklarla doğrudan ekoloji temasıyla ilişkilidir.

Ancak, odak noktasının insan merkezli olması, bu temayı daha özgül bir hale getirmektedir. Su ve toprakla ilişkinin yeniden kurgulanması gibi daha spesifik başlıklar ise, doğanın mekânsal tasarımlardaki rolünü güçlendirme çabalarını temsil etmektedir.

İnsan ve doğa arasındaki ilişkide doğayı bir kaynak olarak değil, bir ortak olarak ele alma anlayışının yansıdığı konuları içererek “ekolojik” sürdürülebilirliğin daha felsefi/psikolojik süreçlerine değinmektedir (Şekil 4.20).

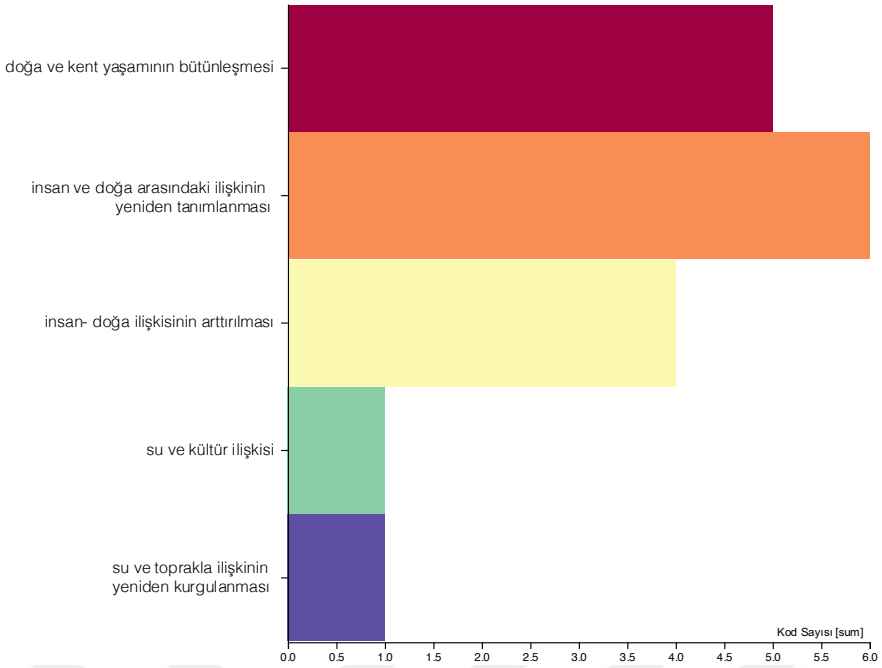

Şekil 4.20 : İnsan ve doğa ilişkisi ana teması konu dağılımı

Afet ve kriz temelli yaklaşımlar, peyzaj mimarlığında giderek önem kazanan bir odak noktası haline gelmiştir. Toplam kod sayısı bakımından diğer temaların gerisinde kalmaktadır. Ancak, bu durum temanın önemini azaltmamaktadır. "Dirençli kentsel tasarım" (7 kod) ve "kentsel dönüşüm/yenileme" (7 kod) gibi konular, özellikle kriz yönetimi ve dayanıklılık bağlamında kritik bir rol oynamaktadır. "Pandemi koşullarına uyumlu tasarımlar" gibi yeni başlıklar, küresel sağlık krizlerinin mekânsal etkilerini yönetmenin gerekliliğini vurgulamaktadır (Şekil 4.21).

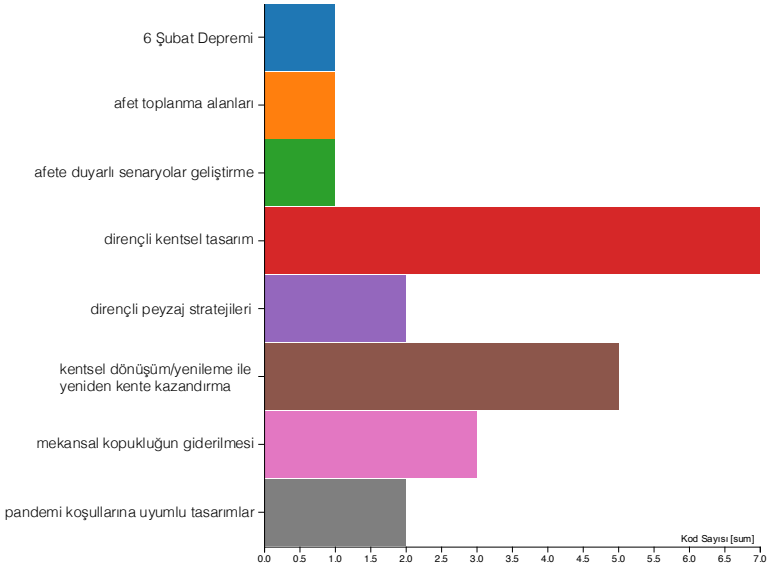

Şekil 4.21 : Afet ve Kriz Temelli Yaklaşımlar ana teması konu dağılımı

Son olarak, teknolojik ve yenilikçi tasarım yaklaşımları, çağdaş peyzaj mimarlığında giderek daha fazla önem kazanmaktadır. "Disiplinlerarası yaklaşım geliştirilmesi" (12 kod) ve "tasarımda esneklik" (12 kod) gibi konular, yenilikçi ve adaptif tasarım süreçlerine işaret etmektedir. Teknolojik çözümlerin ve analitik yaklaşımların tasarıma entegrasyonu, projelerde işlevsellik ve yenilikçiliği artırmayı hedeflemektedir. Bu tema, tasarım süreçlerinde hem teknik hem de kavramsal boyutların uyum içinde çalışmasını önermektedir (Şekil 4.22).

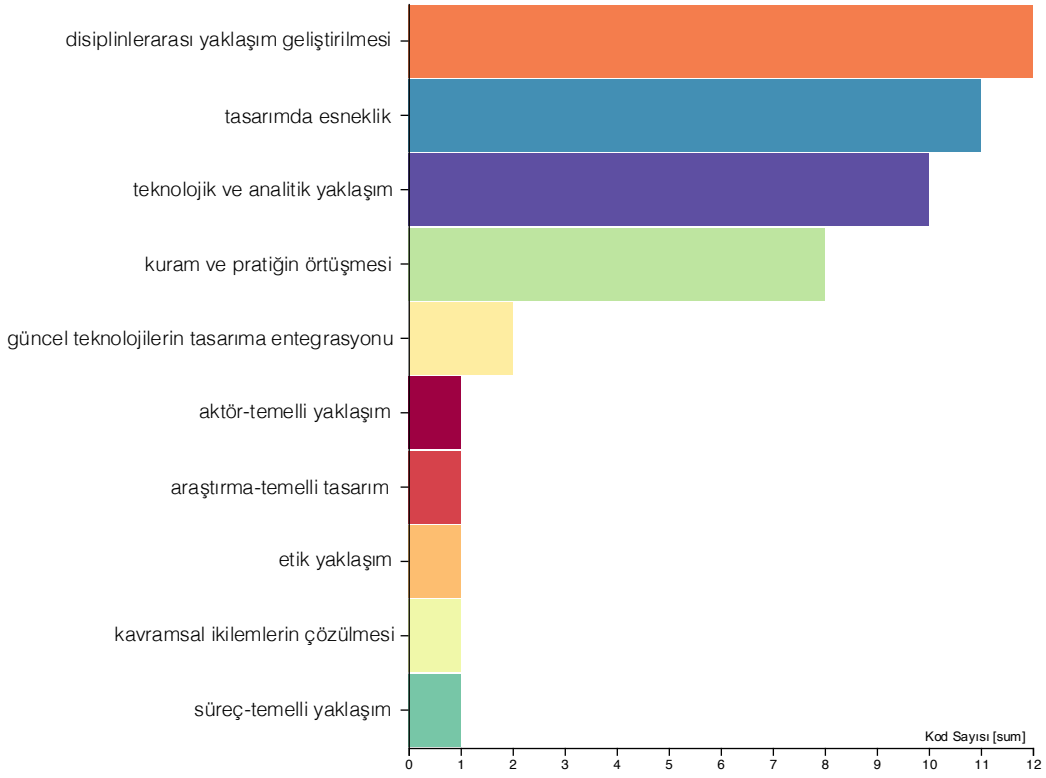

Şekil 4.22 : Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları ana teması konu dağılımı

Analiz edilen temalar, ulusal düzlemde çağdaş peyzaj mimarlığının disiplinler arası yapısını ve toplumsal ihtiyaçlara yanıt verme kapasitesini göstermektedir. Bu süreç, yarışmalar ve oda ödüllerinin sadece peyzaj mimarlığındaki yenilikleri ve başarıları temsil etmekle kalmadığını, aynı zamanda disiplinin gelecekteki yönelimlerini anlamak için bir analiz zemini sunduğunu ortaya koymuştur. Dağınık kodlamadan ana temalara uzanan bu süreç, peyzaj mimarlığı pratiği ve teorisi arasındaki dinamik ilişkinin daha iyi kavranmasını sağlamıştır. Elde edilen temalar, disiplinin farklı ölçeklerdeki sorunlara nasıl yanıt verdiğini ve geleceğe yönelik çözüm önerileri geliştirdiğini göstermektedir.

Oda ödülleri, mesleki standartlar ve değerler açısından önemli bir gösterge sunarken; yarışmalar, tasarım süreçlerinde yenilikçi ve disiplinler arası yaklaşımların nasıl öne çıktığını göstermektedir. Bu analizler, temaların mekânsal, toplumsal ve çevresel bağlamdaki etkilerini daha derinlemesine irdeleyerek peyzaj mimarlığının kuramsal ve pratik zeminine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Bir sonraki alt başlıklarda (Bölüm 4.2.1 ve 4.2.2), "TMMOBPMO Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri" ve "Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarlığı Alanında Açılan Yarışmalar" başlıkları altında, konu, kavram ve ana temaların daha detaylı analizlerine yer verilecektir.

Bu kapsamda, ödül alan projelerin ve yarışmaların temsil ettiği değerler, peyzaj mimarlığı pratiklerindeki eğilimler ve tasarım süreçlerine yansıyan kuramsal altyapılar ele alınacaktır. Bu alt başlıklar, bu bölümde açıklanan kuramsal altyapısının daha detaylı ve örneklem-özelinde incelenmesidir.

4.2.1 Ulusal peyzaj mimarlığı ödülleri

Özellikle belirli dönüm noktalarında, ödüllerin kategorileri ve kapsamı evrim geçirmiştir. 2009-2015 yılları arasında odak, ağırlıklı olarak Proje ve Uygulanmış Proje kategorilerinde yoğunlaşırken, 2015-2017 yılları arasında Uygulanmış Proje, Uygulanmamış Proje, Analiz ve Planlama, Kentsel Simge, İletişim ve Genç Peyzaj Mimarı gibi kategoriler öne çıkmıştır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2014, 2015, 2016, 2017).

2018-2024 yılları arasında Genel Kategori Proje, Yerleşim Alanı Projesi, Kentsel Tasarım, Analiz ve Planlama gibi yeni kategoriler eklenmiş ve toplam kategori sayısı 13’e yükseltilerek ödüllerin daha kapsamlı bir değerlendirilmesi sağlanmıştır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023, 2024). Ayrıca, ödüllerin başlangıcından bu yana peyzaj mimarlığına ve TMMOB PMO’ya önemli katkı ve hizmetlerde bulunan kişiler Onur Ödülü ile tanınmıştır.

Şekil 4.23 : Yıllara Göre Ödül Kategorilerinin Dağılımı

Şekil 4.23 incelendiğinde TMMOB PMO Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'nin yıllara göre ödül kategorilerinde verilen ödül sayılarının analizi, mesleki gündem, tasarım trendleri ve yaklaşımlar hakkında önemli ipuçları sunmaktadır. Genel olarak, "Uygulanmış Proje Ödülü" en istikrarlı kategorilerden biri olarak dikkat çekmektedir. Bu kategori, peyzaj mimarlığı projelerinin pratiğe dökülmesindeki başarıları ve uygulanabilirlik odaklı yaklaşımları öne çıkarmaktadır. Bununla birlikte, "Proje Ödülü" kategorisinde dalgalı bir ödül dağılımı göze çarpmaktadır. 2009-2014 yılları arasında verilen bu ödül, 2012 yılında beş ödülle zirve yaparken, daha sonra yerini "Uygulanmamış Proje" ve "Fikir Proje" kategorilerine bırakmış, fakat bu kategoriler de 2019 yılı itibariyle çeşitli gerekçelerle kaldırılmıştır. Bu durum, meslek içindeki tasarım odaklı yeniliklerin ve yarışma projelerinin değerlenme dinamiklerinin dönemsel olarak değiştiğine işaret etmektedir. Ayrıca, fikir projelerine verilen ödüllerin özellikle 2018 ve 2019 yıllarında öne çıkması, mesleki inovasyon ve kavramsal yaklaşımlara artan ilginin bir göstergesidir (Nilüfer Karakoç, 2018; TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2012, 2014b, 2015, 2016a, 2017, 2019b, 2021a, 2022a).

"Analiz ve Planlama Ödülü", verilen ödüllerde en istikrarlı kategorilerden biridir Özellikle 2015-2019 döneminde önemli bir artış göstermiştir. Bu kategori, peyzaj mimarlığının yalnızca tasarım sürecinde değil, aynı zamanda planlama ve analiz aşamalarında da etkin bir rol oynadığını vurgulamaktadır. "Kamusal Mekânda Sürdürülebilir Uygulamalar ve Projeler Ödülü" kategorisi ise son yıllarda öne

çıkmaktadır ve bu durum sürdürülebilirlik, ekolojik duyarlılık ve kamu yararı kavramlarının mesleki gündemdeki ağırlığını yansıtmaktadır. Bu kategorideki ödül sayısının artışı, peyzaj mimarlığının kamu projelerinde etkili bir aktör olarak yükselen rolünü işaret etmektedir (Nilüfer Karakoç, 2018; TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2012, 2014b, 2015, 2016a, 2017, 2019b, 2021a, 2022a, 2023, 2024).

Diğer yandan, “Mesleğe Katkı Ödülü”, “Genç Peyzaj Mimari Ödülü”, “Onur Ödülü” ve "İletişim Ödülü" gibi daha niş kategoriler, bireysel düzeyde verilerek meslekte ulusal gündemin şekillenmesinde öncü rol oynayan mikro aktörlerin takdir edilmesinde ve aynı zamanda da arşivlenmesinde önemli belirleyicilerdir. Özellikle “Genç Peyzaj Mimarı” ödülleri, yıllara göre değişen ödül ismiyle (Örnek: Prof. Dr. Günel Akdoğan Genç Peyzaj Mimarı Ödülü) ulusal meslek ortamının oluşmasında öncü isimleri (Yüksel Öztan, Sadri Aran, Günel Akdoğan vb.) tekrar gündeme taşıyarak mesleki toplumsal hafızaya da önemli katkılar koymaktadır (Nilüfer Karakoç, 2018; TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2012, 2014b, 2015, 2016a, 2017, 2019b, 2021a, 2022a, 2023, 2024).

Ödül kategorilerindeki trendler, Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri’nin makro bağlamda gündemi nasıl şekillendirdiğini sergilerken, kuramsal altyapıya sağladığı katkının daha net olarak anlaşılabilmesi için proje metinleri üzerinde içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizi sırasında, öncelikle ödül alan projelerin tanımlarında kullanılan söylemler incelenmiştir. Bu söylemlerle ele alınan konuları ve kavramları ayrıntılı olarak analiz etmek amacıyla, projelerin hedeflenen amaçları belirlenmiştir. Daha sonra, amaçlar ile somut göstergeler arasındaki ilişkiyi ifade edebilmek için, proje metinlerinin ilgili bölümleri söylem analizine tabi tutulmuştur.

Atlas.ti nitel veri analiz yazılımı kullanılarak, projelerin amaç ve hedefleri defalarca taranmış ve anlamlı ilişkiler taşıyanlar not edilmiştir. Bu anlamlı ilişkiler “konular” başlığı altında derlenmiştir. Bu süreç, toplamda 19 ana kavramın tanımlanmasına kadar tekrar edilmiştir.

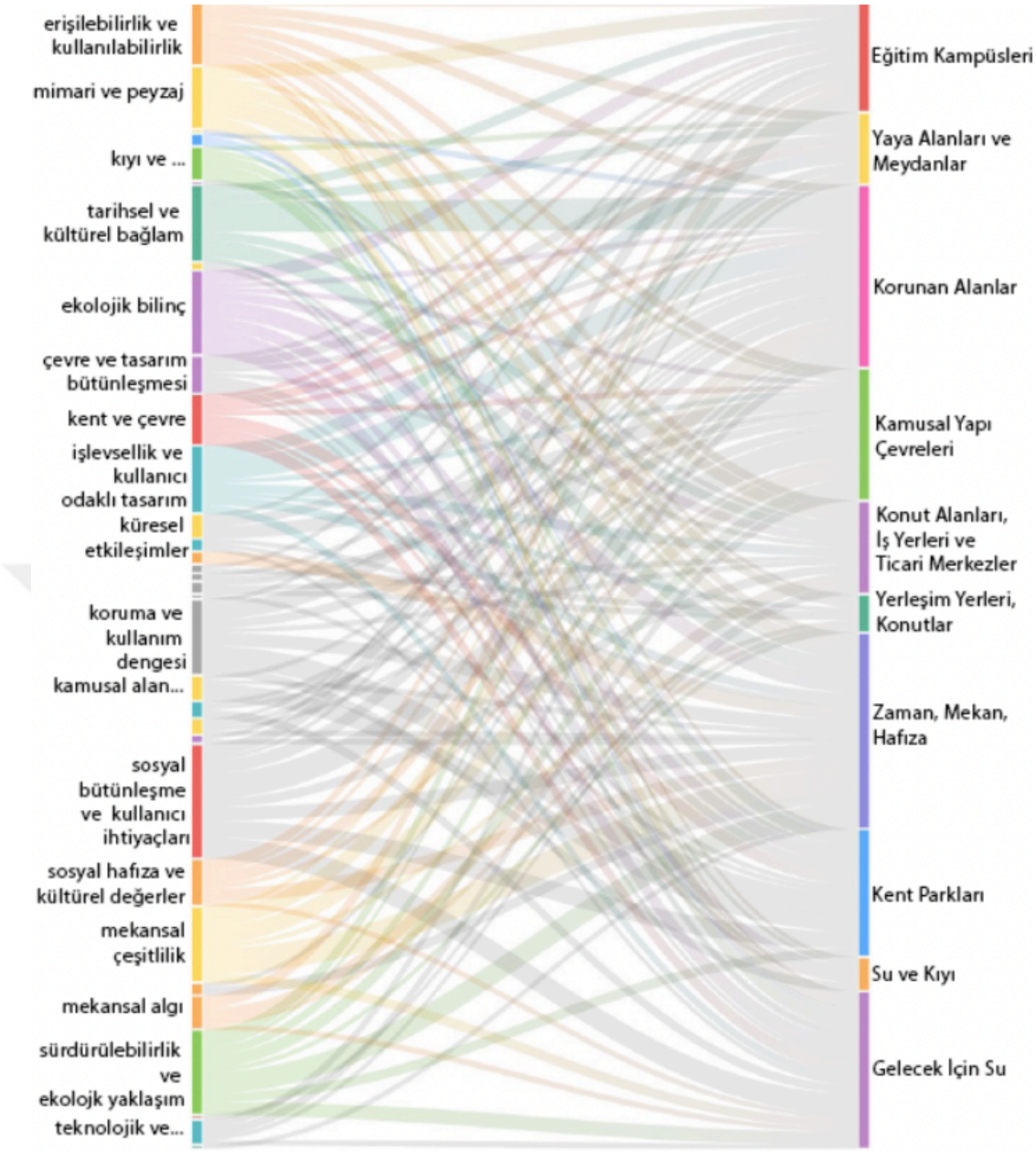

Şekil 4.24 : Ödül Temalarına Göre Kavramların Dağılımı

Şekil 4.24 incelendiğinde, ödül alan projelerin konuları, erken dönemden bu yana oldukça çeşitlendiği görülmektedir. Ödüllerin sayısının en yüksek seviyeye ulaştığı 2021 yılında, temalar da benzer şekilde çeşitlilik göstermiştir.

Ödül kategorilerinin yıllara göre dağılımı, peyzaj mimarlığının yalnızca estetik ve mekânsal tasarım değil, aynı zamanda sosyal, ekolojik ve kültürel meselelerle bütünleşen bir disiplin olarak gelişimini göstermektedir. Türkiye'deki ödül dağılımlarının hızlı kentleşme, çevresel krizler ve toplumsal dinamikler gibi konjonktürel faktörlere bağlı olarak şekillendiği açıkça görülmektedir. Bu analiz, gelecekteki ödül politikalarının ve mesleki stratejilerin daha kapsayıcı ve yenilikçi bir

yön izlemesi gerektiğini işaret etmektedir. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, peyzaj mimarlığı mesleğinin bağlamsal, ekolojik ve toplumsal yaklaşımlarını öne çıkaran projeleri ödüllendirerek, bu disiplinin farklı boyutlarını ortaya koymaktadır. 2009'dan 2022'ye kadar uzanan süreçte ödüller, tasarımın kentle, doğayla ve toplumla olan ilişkilerini yeniden tanımlayan projeleri teşvik etmiştir. Bu projeler, kentsel entegrasyondan tarihsel korumaya, sürdürülebilirlikten sosyal katılıma kadar geniş bir yelpazede, peyzaj mimarlığının toplumsal ve çevresel etkilerini güçlendiren yaklaşımlar geliştirmiştir. 2009 yılında verilen ödüller, bağlamsal tasarım ve kentsel entegrasyon temalarını ele almış ve kent dokusuyla uyumlu, sosyal ve kültürel bağlamlarla bütünleşik projelere odaklanmıştır. Newport Meydanı gibi (Şekil 4.25) projeler, çevresel entegrasyonu ve kentsel bağlamla güçlü bir ilişkiyi önceliklendirirken; Aksaray Kent Meydanı, tarihi değerlerin yeniden kazandırılması ile çevresel düzenlemeleri bir araya getirmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2014b). Bu projeler, hem fonksiyonel hem de estetik değerleri bir arada sunarak, peyzaj mimarlığının kentsel dönüşümdeki rolünü vurgulamıştır.

Şekil 4.25 : Newport Meydanı Uluslararası Projesi. 1. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri "Proje" kategorisi birincisi. Proje Yılı: 2006, Proje Ekibi: Sunay Erdem Architects.

2010 yılı, doğal peyzaj değerlerinin korunması ve kamusal alanların sürdürülebilir yönetimine yönelik projeleri ödüllendirmiştir. Lara Kent Parkı, ekolojik peyzaj planlaması ile kullanım sürekliliğini dengelemiş; Bilecik Hamsu Vadisi, doğal yapıyı koruyarak kentsel yeşil alan sistemi oluşturmuştur (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2014b). Bu projeler, ekolojik duyarlılığı ön planda tutarak, doğal peyzaj ile insan ihtiyaçlarını birleştiren yaklaşımlar geliştirmiştir. Ekolojik sürdürülebilirliğin ve kamusal yararın öne çıkarıldığı bu dönemde, peyzaj mimarlığının çevresel sorumlulukları belirginleşmiştir (Şekil 4.26).

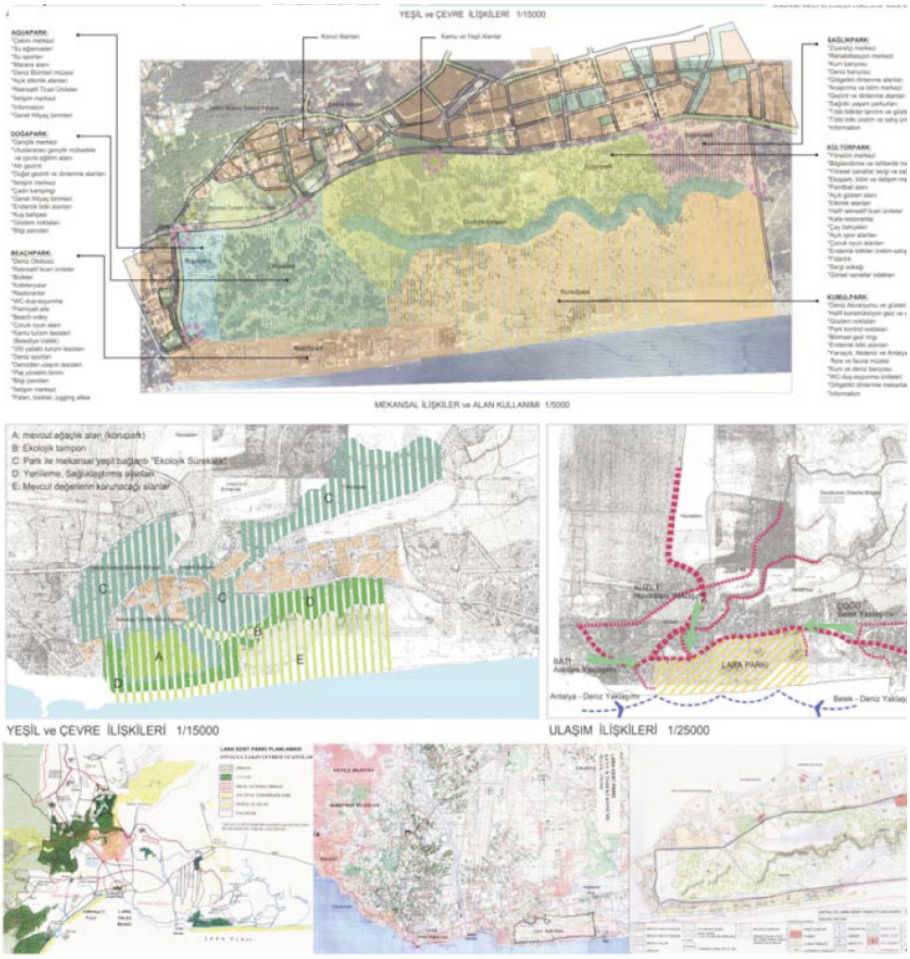

Şekil 4.26 : Lara Kent Parkı Projesi, 2. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, Proje Dalı Ödülü, 2003, Proje Ekibi: Selami Demiralp, Can Kubin

Takip eden yıllarda, özellikle 2011'den itibaren ödüller, kent ve doğanın bütünleşmesi temasına odaklanmıştır. İzmit Sahili Projesi gibi çalışmalar, kentsel alanların çevresel sorunlara çözüm sunarken, kıyı ile kent arasında bir denge kurmayı başarmıştır.

Eskişehir Kent Parkı ve Seka Park gibi projeler ise endüstriyel mirasın korunması ve kentsel yeşil alanların artırılması ile kent yaşam kalitesini yükseltmiştir (TMMOB

Peyzaj Mimarları Odası, 2014b). Bu dönemde, kentsel alanların ekolojik ve sosyal sürdürülebilirlik bağlamında yeniden değerlendirilmesi dikkat çeken bir tema haline gelmiştir (Şekil 4.27).

Şekil 4.27 : Eskişehir Kent Parkı Projesi, 2. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, Proje Dalı Ödülü, 2006. Proje Ekibi: Belemir Dalokay, Simtaç Hocaoğlu, Şebnem Arbak, Müge Durusu

2012 ve 2013 yıllarında tarihsel dokunun korunması ve yeniden işlevlendirilmesi, peyzaj tasarımında belirgin bir ağırlık kazanmıştır. Selimiye Cami ve Çevresi gibi projeler, tarihsel bilinci koruyarak kamusal alanları toplumla bütünleştirmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2014b). Bu süreçte, mimari ile peyzajın entegrasyonu, hem tarihsel hem de kültürel bağlamları desteklemiş, mekânların anlamını yeniden tanımlamıştır. Özellikle Smyrna Park Evleri gibi projelerde doğal çevreyle uyum, modern peyzaj tasarımının tarihsel bağlamla nasıl birleşebileceğini göstermiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2014b).

2014-2016 yılları arasında, kentsel yenilenme ve sürdürülebilirlik temaları, peyzaj mimarlığının toplumsal ve çevresel etkilerle bütünleşmesini sağlamıştır. Keypark gibi projeler, estetik ve fonksiyonel çözümler sunarak mekânsal derinlik yaratmış;

Kayapınar Meydanı gibi projeler ise kentsel sosyal etkileşim alanlarının önemini vurgulamıştır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2014a, 2015, 2016a). Bu dönemde, doğal ve kentsel alanların entegrasyonu ön planda olmuş, peyzaj tasarımları kentlerin yaşam kalitesini artırmayı hedeflemiştir (Şekil 4.28).

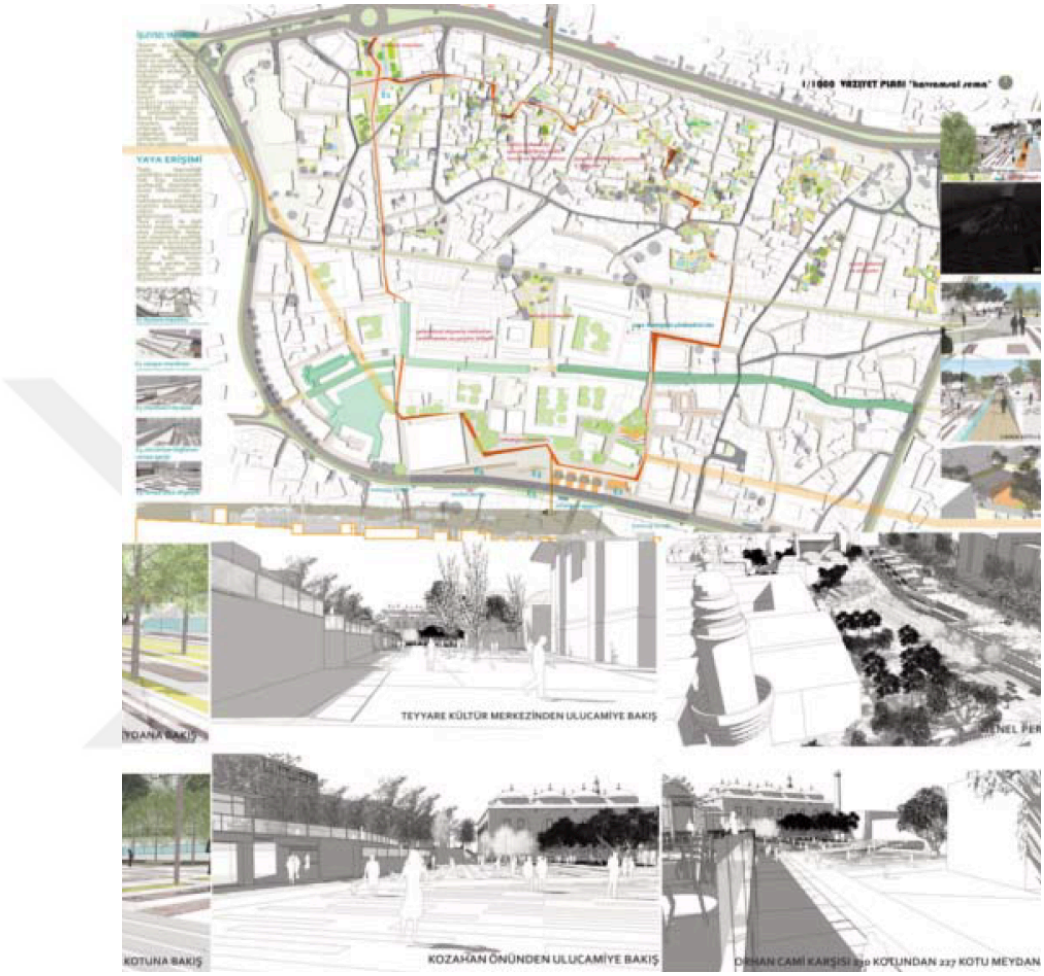

Şekil 4.28 : Bursa Orhangazi Meydanı ve Çevresi Kentsel Tasarım Projesi, 3. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, Proje Dalı Ödülü, 2012. Proje Ekibi: Bahar Başer, Barış Kalyoncuoğlu, Ferdi İnanlı

2017'den itibaren tarih ve endüstri mirasının korunması teması, peyzaj mimarlığı projelerinde önemli bir odak noktası haline gelmiştir. Terkos Su Teknolojileri Tanıtım Merkezi gibi projeler, endüstriyel tarih ile doğanın bir arada ele alındığı özgün yaklaşımlar geliştirmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2017). Benzer şekilde, Manavgat Irmak Kenarı düzenlemeleri, doğa ve kentsel yaşamın entegrasyonunu sağlamıştır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2017). Bu projeler, tarihsel yapıların yeniden işlevlendirilmesi ve kültürel mirasın korunmasına yönelik yenilikçi çözümler sunmuştur.

2018 ve sonrasında ise ekolojik duyarlılık ve sürdürülebilirlik kavramları ön plandadır. İTÜ Yeşil Kampüs gibi projeler, biyoçeşitlilik ve su yönetimi uygulamaları ile sürdürülebilir peyzaj tasarımına önemli katkılar sağlamıştır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2018b). Yeşilırmak Havzası Peyzaj Atlası ise doğal ve kültürel peyzaj unsurlarını bir araya getirerek, bölgesel planlamada bütüncül bir yaklaşım sunmuştur (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2018b). Bu dönemde peyzaj mimarlığı, yalnızca fiziksel mekân düzenlemeleri değil, aynı zamanda ekosistem hizmetlerini de kapsayan kapsamlı stratejiler geliştirmiştir (Şekil 4.29).

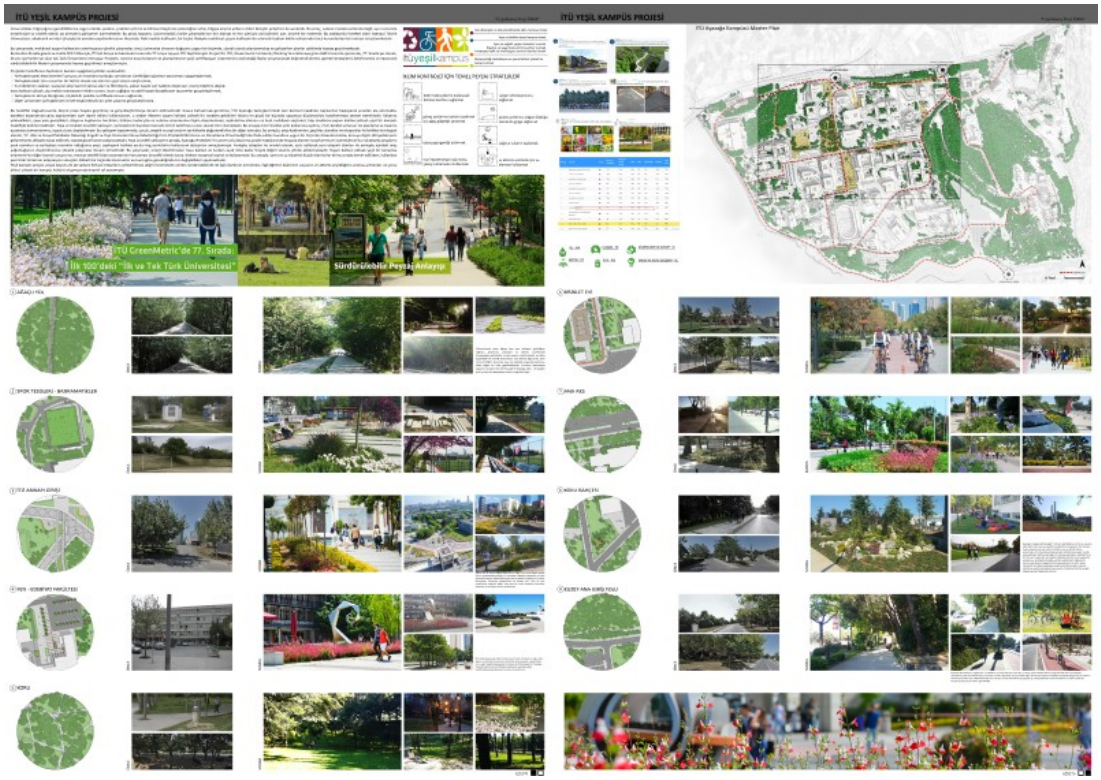

Şekil 4.29 : İtü Yeşil Kampüs Projesi. 7. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri "Analiz Ve Planlama" Kategorisi Birincisi. Proje Yılı: 2015. Proje Ekibi: Hayriye Eşbah Tunçay, Yasin Çağatay Seçkin, Gülname Turan, Mehmet Karaca, Tayfun Kındap, Telem Gök Sadıkoğlu, Mustafa Sait Yazgan, Sis Karaman Alkan.

2021 yılı itibariyle ödüllendirilen projeler, yerel ihtiyaçları küresel eğilimlerle birleştiren yaklaşımlar geliştirmiştir. Kadıköy Meydanı Kentsel Tasarım Projesi, mekânsal bütünlük ve kentsel yaşam kalitesini artırmayı hedeflerken, Mecidiyeköy Meydan Düzenlemesi, sosyal fonksiyonlarla ekolojik değerleri birleştirmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2019a, 2021a, 2022a). Sasalı Biolab gibi projeler, çevresel sorunlara hermeneutik bir bakış açısı sunarak, teknolojiyi peyzaj tasarımına entegre etmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2022a). Bu projeler, Türkiye'de

peyzaj mimarlığının toplumsal, çevresel ve kültürel katkılarını artıran güçlü örnekler olarak öne çıkmaktadır.

Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, her yıl değişen temalarla peyzaj mimarlığının çok yönlü doğasını ortaya koymuş ve bu mesleğin hem yerel hem de küresel ölçekteki önemini vurgulamıştır. Sürdürülebilirlik, tarihsel koruma, sosyal katılım ve ekolojik entegrasyon gibi konular, peyzaj mimarlığının çağdaş kentleşme ve çevresel yönetimdeki vazgeçilmez rolünü güçlendirmiştir.

Bu süreç boyunca, ödül kategorileri peyzaj mimarlığı alanındaki gelişmeleri ve vurguları yansıtmıştır. Şekil 4.30 incelendiğinde, zaman içinde hemen her konuyla bütün kategorilerde bir angajman olduğu görülmektedir. Bu durum, mesleğin tutarlı bir söylem geliştirdiğini önermektedir.

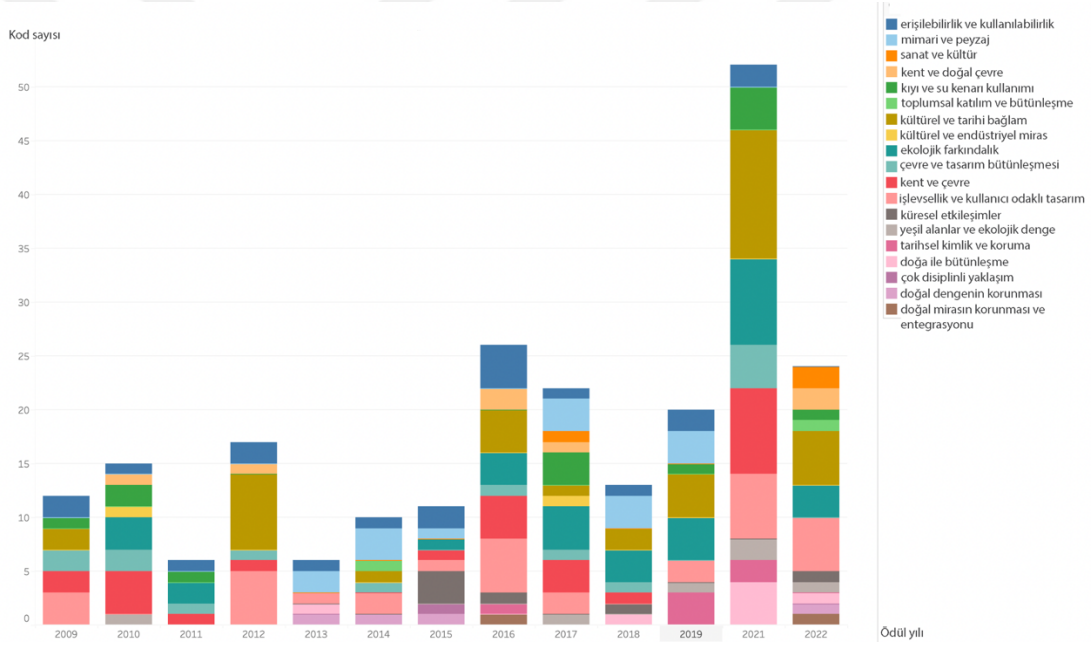

Şekil 4.30 : Konuların Yıllara Göre Dağılımı

Özellikle yer-bağlam odaklı çalışan peyzaj mimarları, her ödül kategorisinde "tarihî kültürel bağlam," "ekolojik farkındalık" ve "kullanıcı odaklı tasarım" yaklaşımlarını vurgulayan kapsamlı bir perspektif sergilemektedir. Uygulamalı proje kategorisinde ele alınan konu sayısının fazlalığı, ödül kriterlerinin hem kavramsal hem de pratik hususları birleştirdiğini göstermektedir. Benzer şekilde, kentsel tasarım kategorisi, ölçeği gereği, "kamusal alan ve ilgi," "kültürel ve tarihî bağlam," ve "çevre ve kent" gibi kavramları belirgin şekilde öne çıkarmaktadır. En az ele alınan kavramlar ise "multidisipliner yaklaşım" ve "özel alanlar ve gizlilik" olmuştur.

Şekil 4.31'de, projeler tarafından ele alınan kavramların ödül temalarına göre dağılımını sunmaktadır. Diyagram incelendiğinde, 2016 yılında korunan alanlar temasının kavramsal çeşitliliğinin en fazla olduğu, özellikle "kültürel ve tarihî bağlam"da yoğunlaştığı görülmektedir. Sonrasında, 2019'daki Zaman, Mekan ve Hafıza temasında "mekansal çeşitlilik" kavramı en fazla ele alınan kavram olarak öne çıkmaktadır.

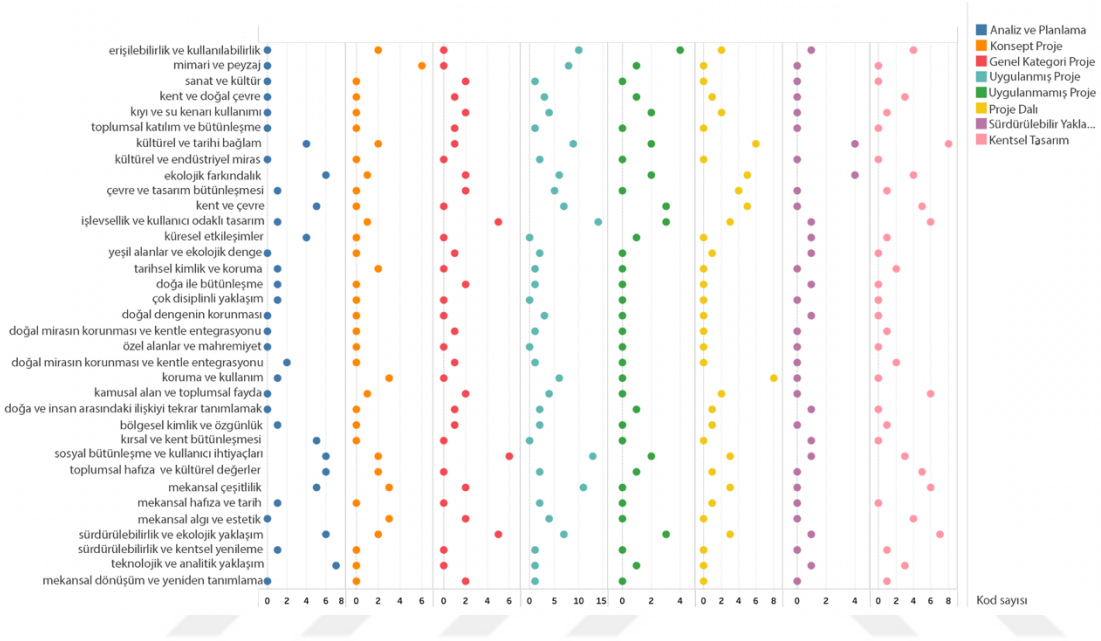

Şekil 4.31 : Ödül Kategorilerine Göre Kavram/Yaklaşımların Dağılımı

2009'dan günümüze sunulan Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri, peyzaj mimarlığının evrimini, bu dönemde öne çıkan eğilimleri ve sektörü şekillendiren temel kavramları ayrıntılı bir şekilde yansıtmaktadır. Bu ödüller, alanın değişimlerini ve gelişmelerini canlı bir şekilde gözler önüne sererek, bu dönemde peyzaj mimarlığı alanındaki önemli eğilimleri, dönüşümleri ve dönüm noktalarını vurgulamaktadır.

Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'nin verilmeye başlandığı 2009 yılından itibaren günümüze, peyzaj mimarlığı önemli dönüşümler geçirmiştir. Her dönem, kendine özgü zorluklar, kültürel, sosyo-ekolojik ve düzenleyici zorunluluklarla işaretlenmiştir. Bu evrim, Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'nde ve ödüllerle ilişkilendirilen temalarda etkileyici bir şekilde yansıtılmıştır ve bu temalar, değişen peyzaj anlayışına bir ayna görevi görmüştür.

4.2.2 Kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmaları

Kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmaları, mesleki pratiğin gelişimini şekillendiren ve disiplinler arası etkileşimi teşvik eden önemli orta ölçekli aktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu yarışmalar, peyzaj mimarlarına ve diğer ilgili disiplin mensuplarına yaratıcı düşünme, yenilikçi tasarım geliştirme ve eleştirel değerlendirme fırsatı sunar. Aynı zamanda, mesleğin güncel sorunlarına ve ihtiyaçlarına doğrudan yanıt verme kapasitesiyle, pratik ve kuramı iç içe geçiren dinamik bir platform oluşturur.

Yarışmaların bu çalışmada önemli bir materyal olarak seçilmesinin temel nedeni, meslek pratiğinin yenilikçi yaklaşımlar ve eleştirel söylemlerle nasıl evrildiğini somut örnekler üzerinden analiz etme imkânı sunmalarıdır. Özellikle kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmaları, farklı ölçeklerde ve bağlamlarda üretilen projeler aracılığıyla disiplinin güncel eğilimlerini, tasarım yaklaşımlarını ve mesleki söylemleri görünür kılar. Bu yarışmalar, aynı zamanda mesleğin gündemine yön veren ve peyzaj mimarlığının toplumdaki rolünü yeniden tanımlayan önemli araçlar arasında yer almaktadır.

Bu doğrultuda, yarışma şartnameleri incelenmiştir. Bu belgeler, yarışmalarda gündeme gelen talepleri ve beklentileri doğrudan yansıtmakta ve mesleki öncelikleri daha iyi anlamamı sağlamaktadır. Yarışma kazanan projeler yerine şartnamelerin tercih edilmesinin nedeni, şartnamelerin daha anlamlı ve kapsamlı bir veri seti sunarak mesleki eğilimleri ve beklentileri daha net ortaya koymasıdır.

Türkiye'deki peyzaj mimarlığı yarışmalarının şartnamelerinde yer alan temalar, yalnızca tasarımın estetik ve teknik boyutlarını değil, aynı zamanda toplumsal ve çevresel bağlamlarla olan etkileşimlerini de ortaya koymaktadır. Özellikle 2009 yılından itibaren düzenlenen ulusal ve uluslararası yarışmaların şartname içeriklerini incelediğimizde, her dönemin sosyo-ekonomik, çevresel ve politik gündeminin, yarışmalarda ele alınan konuları nasıl şekillendirdiğini net bir şekilde görülebilmektedir. Bu bağlamda, yarışmalarda belirginleşen konuların ve bunların tematik yansımalarını değerlendirerek peyzaj mimarlığının Türkiye özelindeki dönüşümünün daha kapsamlı bir şekilde anlaşılması hedeflenmektedir.

Yarışma tipolojileriyle temaların kesişim noktaları, peyzaj mimarlığının disiplinler arası rolünü ve toplumsal, çevresel, kültürel ihtiyaçlara yanıt verme kapasitesini ortaya

koymaktadır. Meydanlar, rekreasyon vadileri ve kıyı peyzajları gibi alanlar, kentsel bağlamda temaların yoğun olarak ele alındığı mekanlar olarak dikkat çekerken, daha spesifik bağlamlarda işlenen temalar, tasarım süreçlerinin yerel dinamiklerle olan güçlü bağını göstermektedir. Yarışma tipolojileri ile ana temalar arasındaki ilişkide belirginleşen mekânsal ve toplumsal ihtiyaçlar, yıllar boyunca değişen mesleki önceliklerle yakından ilişkilidir.

Temaların yoğunlaştığı mekânsal bağlamlar, dönemin kentsel sorunlarına, çevresel farkındalığına ve sosyal taleplerine birer yanıt niteliği taşımaktadır. Ancak bu dinamik, yalnızca yarışma tipolojileri üzerinden değil, aynı zamanda belirli dönemlerin öne çıkan kavramsal çerçeveleri ve mesleki gündemi üzerinden de okunabilir. Bu bağlamda, yıllara göre dağılım incelendiğinde, temaların zaman içinde hangi öncelikler doğrultusunda evrildiği ve yarışma süreçlerinin Türkiye'nin kentleşme sürecine nasıl bir karşılık verdiği açıkça görülmektedir. Özellikle kentsel dönüşüm, sürdürülebilirlik ve kültürel mirasın korunması gibi temaların farklı dönemlerdeki ağırlıkları, bu ilişkiyi detaylandırmak için önemli ipuçları sunmaktadır (Şekil 4.32).

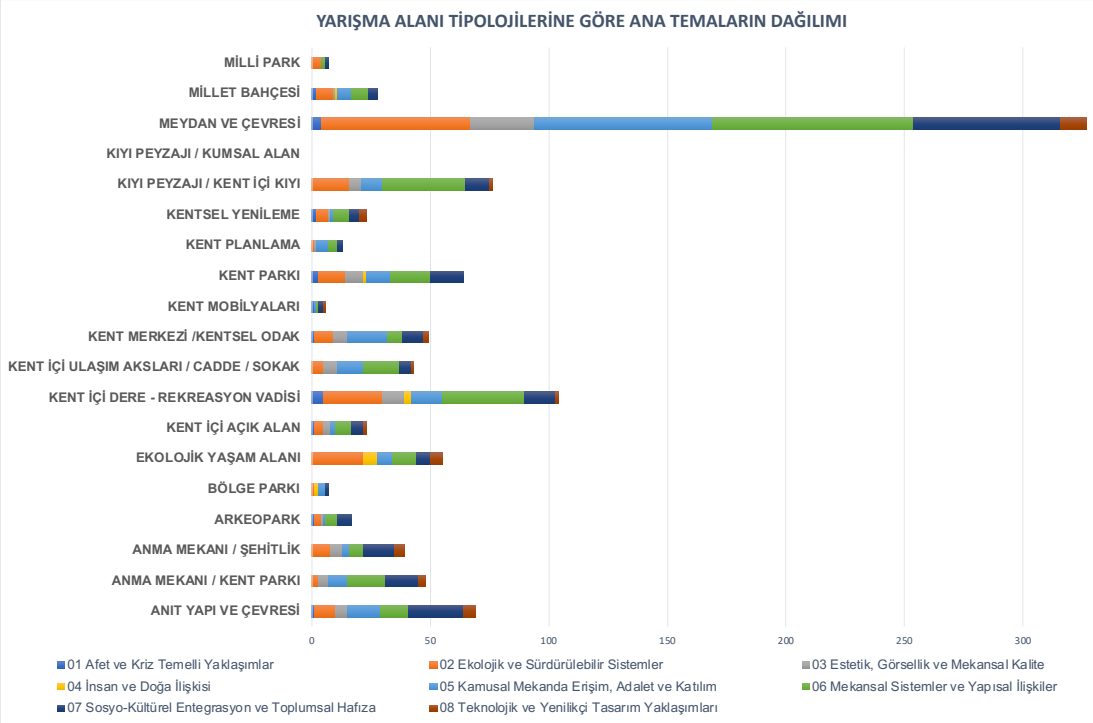

Şekil 4.32 : 2009 yılı itibariyle açılan yarışmaların alan tipolojilerinin konulara göre dağılımı

Türkiye'deki peyzaj mimarlığı yarışmalarında ele alınan temalar, farklı mekânsal tipolojilerde çeşitli biçimlerde öne çıkmaktadır. Özellikle "meydan ve çevresi" kategorisi, temaların en yoğun işlendiği alanlardan biri olarak dikkat çekmektedir. Bu durum, meydanların hem sosyal hem de mekânsal olarak çok yönlü bir işlev üstlenmesi ve toplumsal etkileşim, ekolojik sürdürülebilirlik ile estetik kalite gibi pek çok temayı bir arada barındırmasıyla ilişkilidir. Meydanlar, kamusal alanların yeniden tanımlandığı, sosyal eşitlik ve katılımın desteklendiği, aynı zamanda toplumsal hafızanın mekânsal düzlemde temsil edildiği önemli alanlar olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, sürdürülebilir sistemler, erişim ve adalet gibi temaların meydanlarda yoğun bir şekilde ele alınması, kentsel yaşam kalitesini artırma çabalarının bu alanlarda somutlaşmasına işaret etmektedir.

Ekolojik ve sürdürülebilir sistemler teması, yalnızca meydanlarda değil, aynı zamanda kent içi dere ve rekreasyon vadileri gibi doğal ve yarı-doğal alanlarda da güçlü bir şekilde temsil edilmiştir. Bu, özellikle çevresel krizlere karşı geliştirilen duyarlılıkların tasarım süreçlerine nasıl yansıdığını göstermektedir.

Doğal sistemlerin korunması ve kente entegre edilmesi, bu alanlarda ele alınan başlıca konular arasında yer alırken, aynı zamanda kamusal alanların işlevselliğini artırma hedefiyle de birleşmiştir. Ancak, *insan ve doğa ilişkisi* teması gibi daha dar kapsamlı temaların genellikle ekolojik yaşam alanlarında vurgulanması, doğa ile doğrudan etkileşim sağlanan mekânlarda bu tür yaklaşımların öne çıktığını göstermektedir.

Toplumsal hafıza ve *sosyo-kültürel entegrasyon* temaları ise anma mekânları, kent parkları ve şehitlikler gibi sembolik değeri yüksek alanlarda sıklıkla işlenmiştir. Bu durum, anma mekânlarının yalnızca geçmişi hatırlatma işleviyle değil, aynı zamanda toplumsal birliktelik ve kimlik oluşturma süreçleriyle de ilişkilendirilmesini yansıtmaktadır. Bu alanlarda tasarım yaklaşımları, estetik kaygılar ve mekânsal kalite ile birlikte kolektif belleği güçlendiren bir anlayışa dayanmaktadır.

Kamusal mekânda erişim, adalet ve katılım teması, pek çok farklı mekânsal bağlamda ele alınmakla birlikte, özellikle kent merkezleri ve kentsel odak alanlarında yoğunlaşmıştır. Bu, sosyal eşitlik ve kapsayıcılık ilkelerinin kent yaşamında giderek daha fazla önem kazandığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, *mekânsal sistemler ve yapısal ilişkiler* teması da teknik altyapının ve kentsel organizasyonun güçlendirilmesine yönelik çabaların bir yansıması olarak geniş bir tipoloji

yelpazesinde öne çıkmıştır. Bu temanın meydanlar, dere vadileri ve kıyı peyzajı gibi alanlarda sıkça işlenmesi, işlevsel düzenlemelerin bu tür alanlar için ne kadar kritik olduğunu göstermektedir.

2009-2013 yılları arası, ekolojik farkındalığın ve mekansal kalite arayışlarının yarışma şartnamelerinde kuvvetle vurgulandığı bir döneme işaret etmektedir (Şekil 4.33). 2009 yılında Denizli Hükümet Konağı Mimari Projesi ve Selimiye Camii Çevresi Kentsel Tasarım Proje Yarışması gibi örneklerle başlayan süreç, kentsel mekânların işlevselliği, kullanıcı dostu tasarımlar ve tarihî dokuların korunması gibi konulara odaklanmıştır (Denizli Valiliği, 2009; Edirne Belediyesi, 2009). Bu dönemde, yarışma şartnamelerinde öne çıkan kavramlar arasında "koruma-kullanım dengesi," "mekânsal kalite" ve "kentsel kimliğin güçlendirilmesi" yer almıştır. Özellikle bu yıllarda koruma ve yenileme odaklı temaların ağırlık kazanması, Türkiye'de hızla artan kentleşme ve plansız yapılaşmanın ortaya çıkardığı sorunların meslek pratiğine yansımasını göstermektedir.

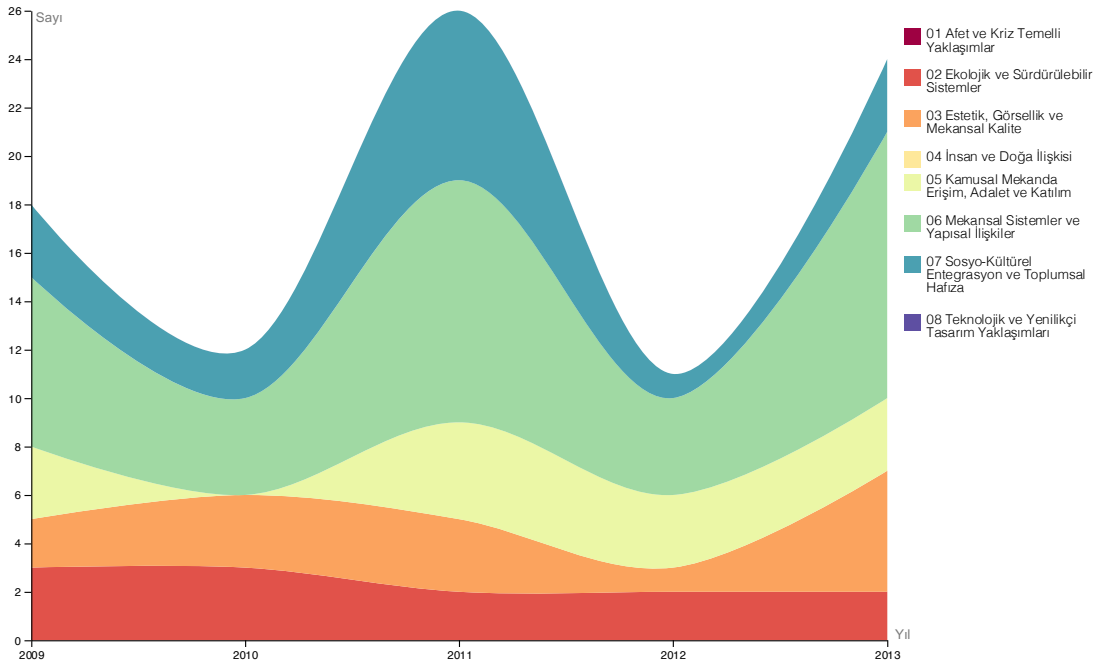

Şekil 4.33 : 2009- 2013 yılları arası açılan kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmalarında trend olan temalar

Bu yıllar, aynı zamanda ekolojik temaların yarışmalara dâhil olmaya başladığı bir dönemi işaret eder. Kurbağalıdere Vadisi Fikir Projesi Yarışması gibi projeler, kent ve kıyı arasındaki ilişkinin yeniden değerlendirilmesine ve doğal peyzaj değerlerinin korunmasına yönelik tasarım yaklaşımlarını içermektedir (Kadıköy Belediyesi, 2013).

Ancak bu temalar, dönemin diğer tematik başlıklarına kıyasla daha sınırlı bir etkiye sahiptir. Yine de bu yarışmalar, ekolojik farkındalığın mesleki gündemdeki yerini güçlendirmeye başladığı bir dönemin başlangıcı olarak değerlendirilebilir.

2014 ve sonrasında, özellikle çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal adalet kavramlarının peyzaj mimarlığı yarışmalarında daha geniş bir yer bulmaya başladığını görüyoruz (Şekil 4.34). 2016 yılında düzenlenen Bandırma Tasarım Parkı Yarışması, sanayi sonrası alanların yeniden işlevlendirilmesi gibi temaları ele alarak, post-endüstriyel dönüşüm kavramını peyzaj mimarlığı bağlamında tartışmaya açmıştır (Balıkesir Büyükşehir Belediyesi, 2016). Bu yarışma, çevresel, sosyal ve ekonomik sürdürülebilirlik kavramlarının meslek pratiğine entegrasyonu açısından önemli bir kırılma noktasıdır. Aynı zamanda, disiplinler arası yaklaşımların ve teknolojik yeniliklerin tasarım süreçlerine dâhil edilmesi, bu dönemde dikkat çekici bir şekilde artış göstermiştir.

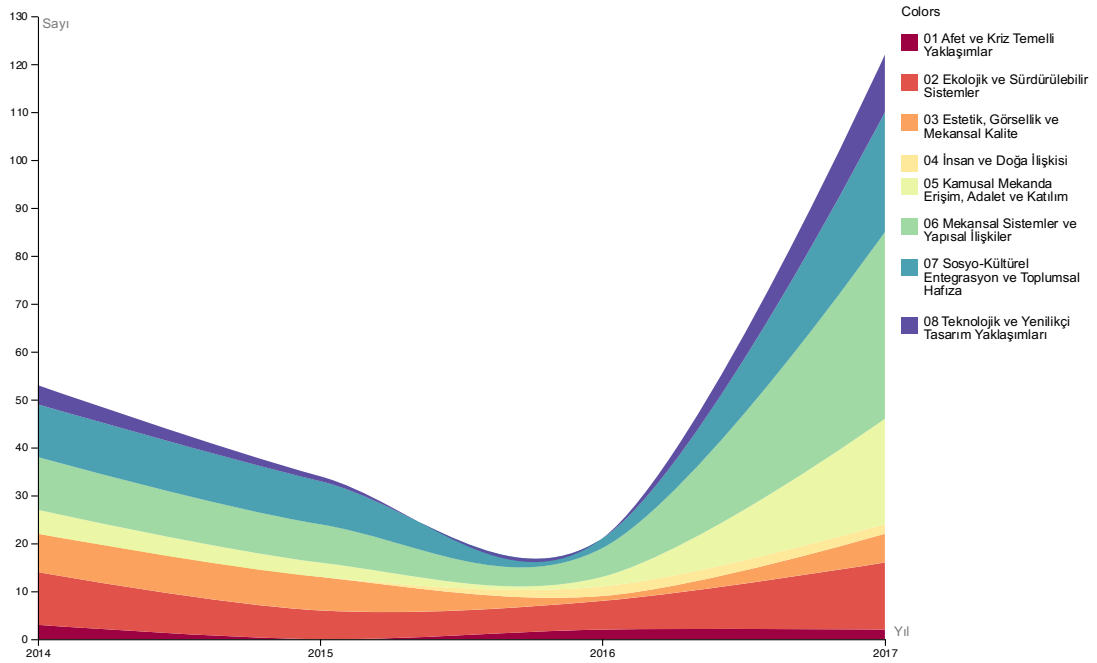

Şekil 4.34 : 2014-2017 yılları arası açılan kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmalarında trend olan temalar

2018 sonrası dönemde, özellikle çevresel sürdürülebilirlik temalarının yarışma şartnamelerinde çok daha belirgin bir yer tuttuğu görülmektedir. İzmir Olivelo Ekolojik Ortak Yaşam Alanı Yarışması gibi projeler, ekolojik iyileştirme, biyoçeşitlilik ve çok-türlü peyzaj kavramlarını merkeze alarak, peyzaj mimarlığının doğa ile insan arasındaki sınırları yeniden tanımlama potansiyelini ortaya koymaktadır

(İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2019). Bu dönemde ekolojik temaların öne çıkması, küresel çevre krizleri, iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik tartışmalarıyla doğrudan ilişkilidir. Bu süreçte, bir diğer dikkat çekici tema ise toplumsal hafızayı güçlendirme odaklı projelerdir. 2019'da düzenlenen Emek, Barış ve Demokrasi Anıt Meydanı Yarışması, anma mekânlarının yalnızca sembolik birer alan değil, aynı zamanda gündelik yaşamın bir parçası olması gerektiği fikrini desteklemiştir (TMMOB et al., 2019). Bu yaklaşım, peyzaj mimarlığının fiziksel düzenlemelerden çok daha fazlasını ifade eden bir disiplin olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır. Bu dönemde şartnamelerde "demokratik mekân tasarımı," "toplumsal çeşitlilik," ve "kamusal bellek" gibi kavramların sıkça yer alması, mesleğin sosyal ve politik meselelerle kesişim noktalarını güçlendirmiştir (Şekil 4.35).

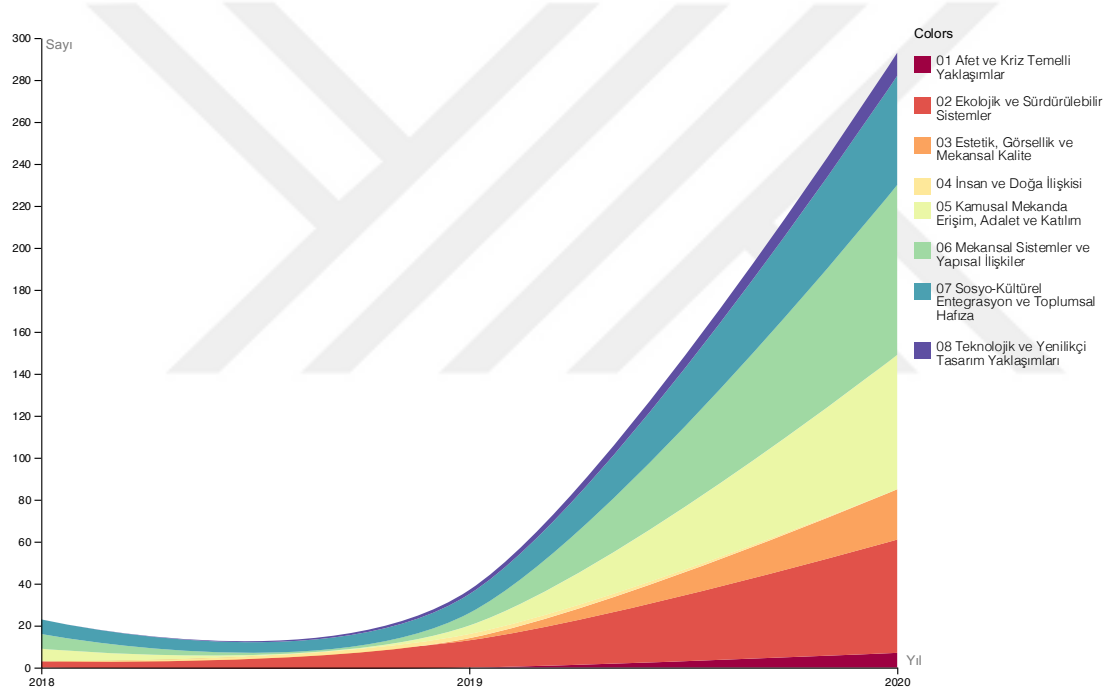

Şekil 4.35 : 2018- 2020 yılları arası açılan kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmalarında trend olan temalar

2021 itibarıyle, pandemi koşullarının etkisiyle kamusal alanlara yönelik tasarım yaklaşımlarında önemli değişimler gözlemlenmiştir. Pandemi sonrası dönemde, açık alanların sağlık, sosyal dayanışma ve kamusal yaşamın yeniden inşası bağlamında daha fazla önem kazandığı görülmektedir. Bu dönemde, Adana 5 Ocak Parkı Yarışması ve Kadıköy Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması gibi projeler, erişilebilirlik, dirençli tasarım ve yeşil-mavi altyapılar gibi temaları gündeme taşımıştır (Adana Büyükşehir Belediyesi, 2021; İPA, 2020b). Ayrıca, bu yıllarda disiplinler arası yaklaşımlar ve teknolojik yeniliklerin tasarım süreçlerinde daha fazla

kullanılması dikkat çekicidir. Veriye dayalı tasarım, dijital simülasyonlar ve katılımcı planlama araçları, hem sosyal hem de çevresel problemlerin daha etkin bir şekilde ele alınmasına olanak sağlamıştır. Bu dönem, peyzaj mimarlığının teknolojik dönüşüm ve inovasyon süreçlerine entegrasyonunun güçlendiği bir kırılma noktası olarak değerlendirilebilir (Şekil 4.36).

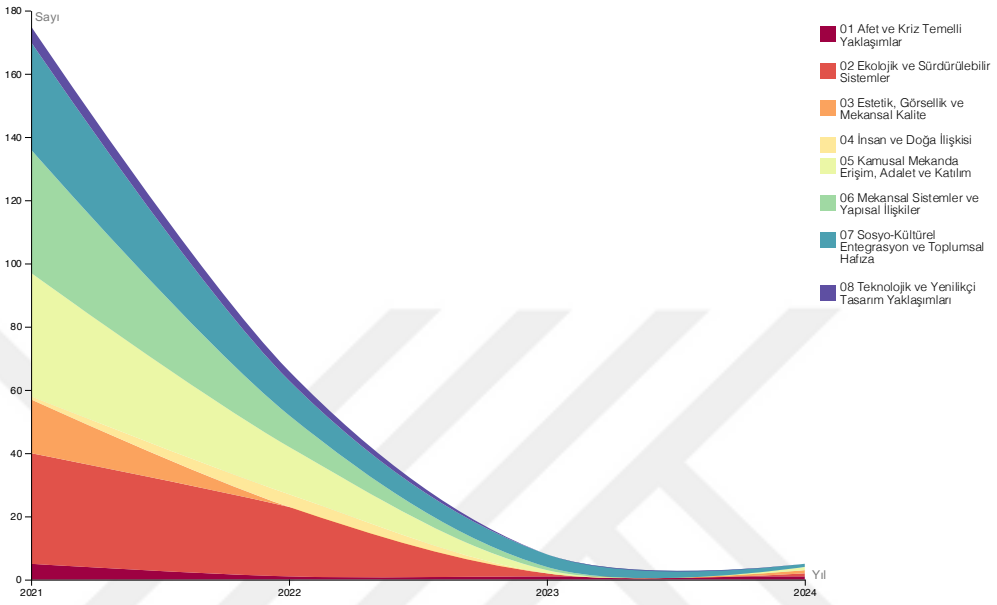

Şekil 4.36 : 2021- 2024 yılları arası açılan kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı yarışmalarında trend olan temalar

Şekil 4.37'te temalardan bağımsız olarak 2009-2024 yılları arasında ulusal peyzaj mimarlığı ödüllerinde ele alınan konuların yıllara göre dağılımını ve değişimini gösteren bir grafik verilmiştir. Veriler, konu çeşitliliğinin açılan yarışma sayısıyla doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle 2017 ve 2020 yıllarında ele alınan konuların belirgin şekilde arttığı görülmekte olup, bu durum o yıllarda düzenlenen yarışma sayısındaki artışla açıklanabilir. Buna karşılık, 2022'den itibaren konu çeşitliliğinde azalma yaşanmış, 2023 ve 2024 yıllarında bu daralma daha belirgin hale gelmiştir. Bu düşüş, mesleki eğilimlerin değişimi kadar, yarışma sayısındaki gerilemeyle de bağlantılıdır. Daha az yarışma, ele alınan konuların daralmasına ve belirli meselelerin tekrarına yol açabilmektedir. Genel olarak grafik, peyzaj mimarlığı söyleminin zaman içindeki dönüşümünü gösterirken, bu değişimlerin yalnızca mesleki eğilimlerden değil, aynı zamanda yarışma dinamiklerinden de etkilendiğini ortaya koymaktadır. Dolayısıyla, yarışmaların sayısı ve kapsamı, meslek alanında hangi konuların önceliklendirildiğini anlamada önemli bir gösterge olarak değerlendirilebilir.

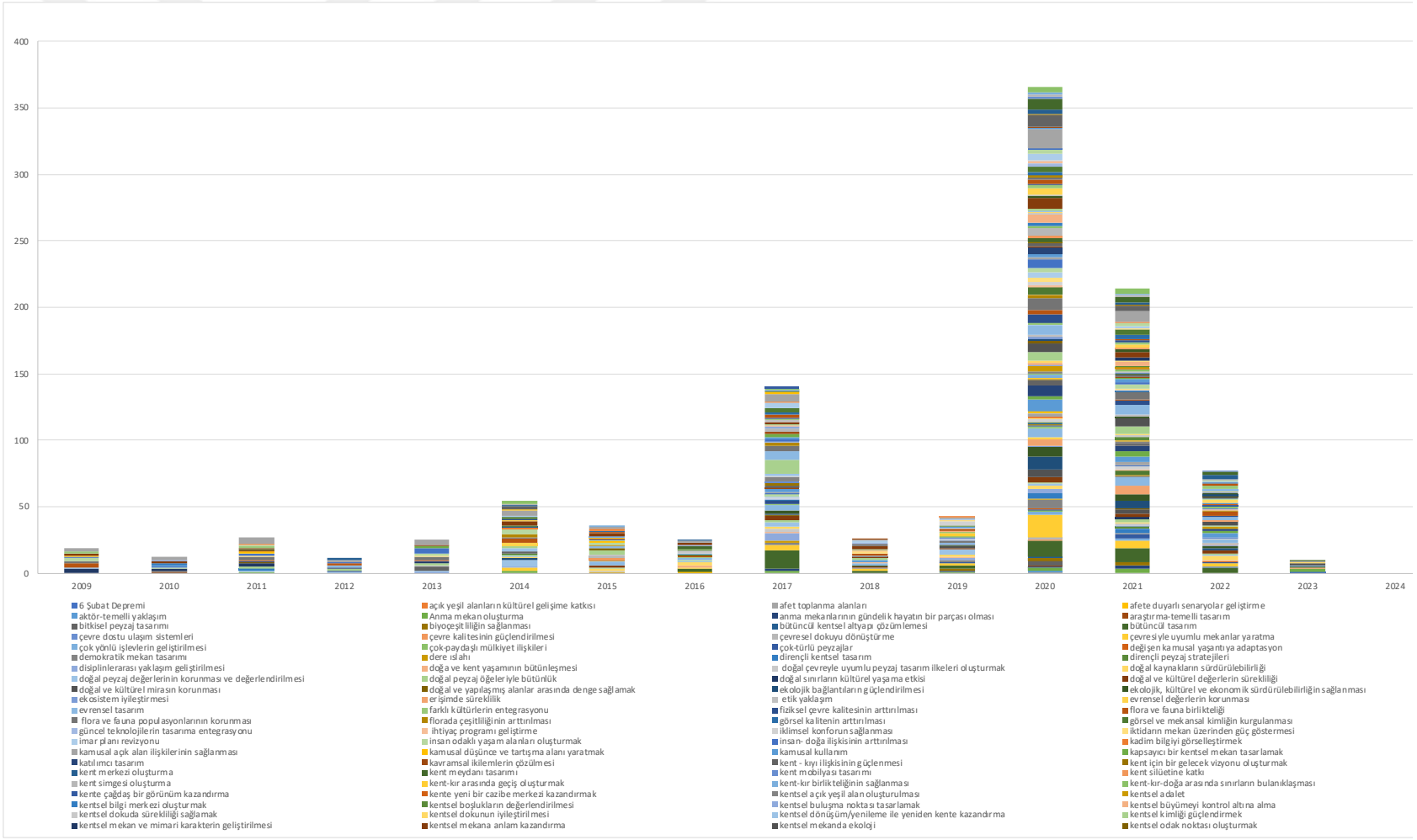

Şekil 4.37 : Konu Çeşitliliği – yıllara göre.

4.3 Çevresel Bağlamın İzdüşümleri: Problem ve Potansiyeller

Çalışmada, çevresel bağlamın kuramsal altyapıya etkisini anlamak üzere problemler ve potansiyellerin kodlama yöntemiyle nasıl ele alındığı üzerinde durulmuştur. Özellikle yarışma şartnameleri bu bağlamda temel alınmıştır, çünkü bu şartnamelerde tanımlanan çerçeve hem ulusal hem de uluslararası dinamiklerin çevresel bağlama nasıl etki ettiğini anlamak açısından önemli bir kaynak sunmaktadır. Yarışma şartnameleri, çevresel bağlamı şekillendiren sorunlar ve fırsatlar hakkında detaylı bilgiler sağlamakta ve ana temaların kuramsal olarak daha geniş bir çerçevede ele alınmasına olanak tanımaktadır. Bu bağlamda, şartnamelerde belirtilen problemler ve potansiyeller hem mekânsal hem de kavramsal düzlemde bir bütünlük sunan kritik ipuçları barındırır (Şekil 4.38).

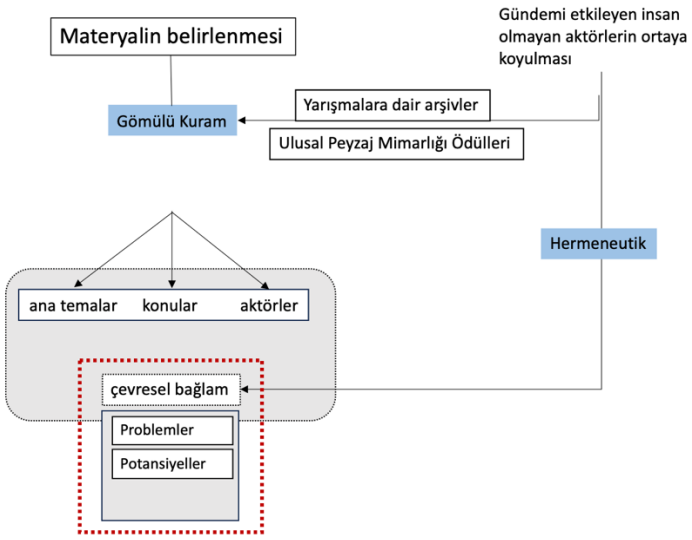

Şekil 4.38 : Çevresel bağlamın kodlama strüktüründeki yeri

Çevresel bağlamın anlaşılması, mekânsal, ekolojik, sosyal ve kültürel süreçlerin çok katmanlı yapısını çözümlemek için kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamın doğru bir şekilde kavranması, yalnızca mevcut dinamikleri ve ilişkileri anlamakla kalmaz; aynı zamanda kuramsal altyapıya—ana temalara, konulara ve kavramlara—etki eden temel dinamikleri ortaya koymayı gerektirir. Problemler ve potansiyeller, çevresel bağlamın bu kuramsal altyapıya olan etkisini değerlendirmek için temel analitik araçlardır. Problemler, bir alanın mevcut zorluklarını ve çözüm bekleyen ihtiyaçlarını tanımlarken; potansiyeller, bu alanın sürdürülebilir gelişim için sunduğu fırsatları ve

avantajları belirler. Bu çift yönlü analiz, çevresel bağlamı derinlemesine anlamanın yanı sıra kuramsal altyapıya daha bütüncül bir bakış sunar.

Bu analiz sürecinde temel amaç, çevresel bağlamın kuramsal altyapıya etkisini değerlendirmek ve bu etkilerin bütüncül bir okuma sağlamadaki rolünü tartışmaktır. Yarışma şartnamelerinin sunduğu çerçeve, ana temaların ve kavramların çevresel bağlamda nasıl şekillendiğini ve bu bağlamın kuramsal altyapıya nasıl nüfuz ettiğini anlamak için güçlü bir referans noktası sunmaktadır. Böylece, çevresel bağlamın ana temalar üzerindeki etkileri daha derinlemesine değerlendirilebilecek ve tasarım süreçlerine dair bütüncül bir anlayış geliştirilebilecektir.

4.3.1 Doğal ve yapılı çevrenin sunduğu fırsatlar: mekansal potansiyeller

Yarışma şartnamelerinde yer alan mekânsal, ekolojik ve kültürel/tarihi potansiyeller, alanın güçlü yönlerini ve gelecekteki fırsatlarını ortaya koyar. Bu potansiyeller, tasarım süreçlerinde rehber işlevi görerek hem kuramsal altyapıya hem de çevresel bağlamın daha iyi anlaşılmasına katkı sağlar. Yarışma şartnamelerindeki potansiyeller incelendiğinde toplam 65 söylem birer potansiyel ifadesi olarak kodlanmıştır. Bu söylemlerin anlamsal bütünlükleri incelendiğinde 23 adet potansiyel tespit edilmiştir. Bu potansiyeller ve tekrarlanma sıklıkları Şekil 4.39'daki gibidir:

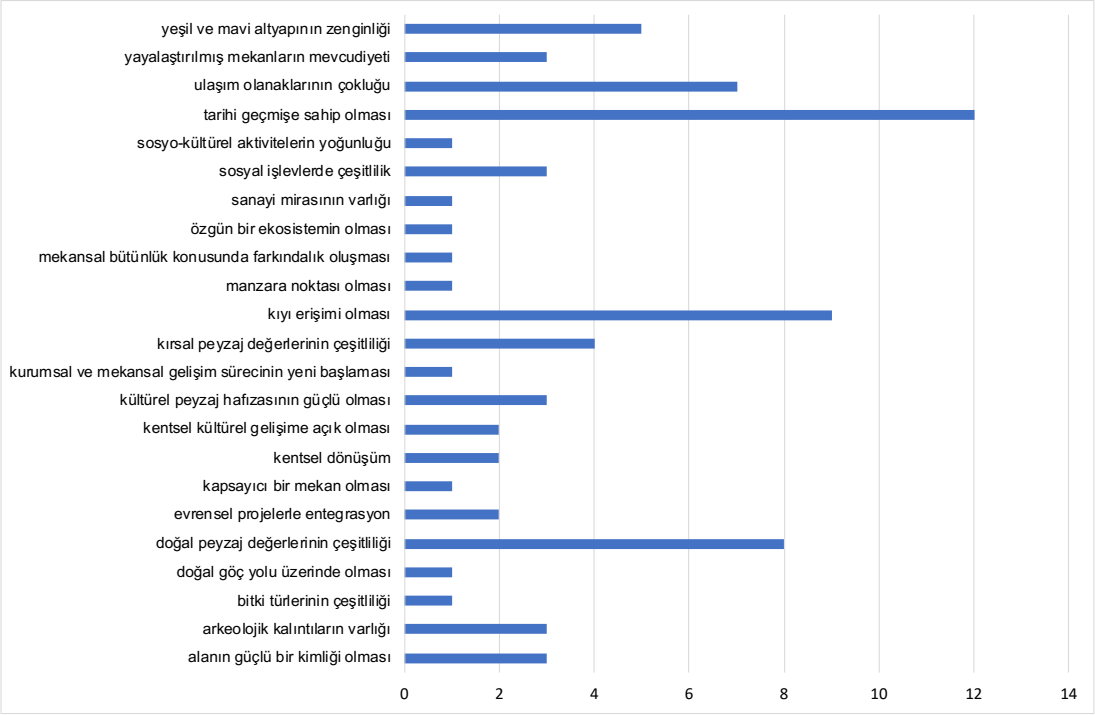

Şekil 4.39 : Potansiyeller ve tekrar sıklıkları

Potansiyeller de tıpkı konular gibi anlam bütünlüklerine göre belirli temalar altında toplanarak sadeleştirilmiştir. Bu bağlamda potansiyelleri oluşturan dört ana tema aşağıdaki gibidir:

- Kültürel ve Tarihi Potansiyeller: Tarihi ve kültürel değerlere vurgu yapılarak alanın soyut değerlerini öne çıkaran potansiyeller
- Mekansal Potansiyeller: Alanın coğrafi/yer ile ilişkili ve mekansal kurgunun şekillenmesinde belirleyici olan potansiyeller
- Ekolojik Potansiyeller: Yerel ve küresel ekosistemleri korumak ve desteklemek üzerine belirtilen potansiyeller
- Kentsel Potansiyeller: Kentsel bağlam içerisindeki önemi vurgulanan sosyal ve mekansal potansiyeller (Şekil 4.40).

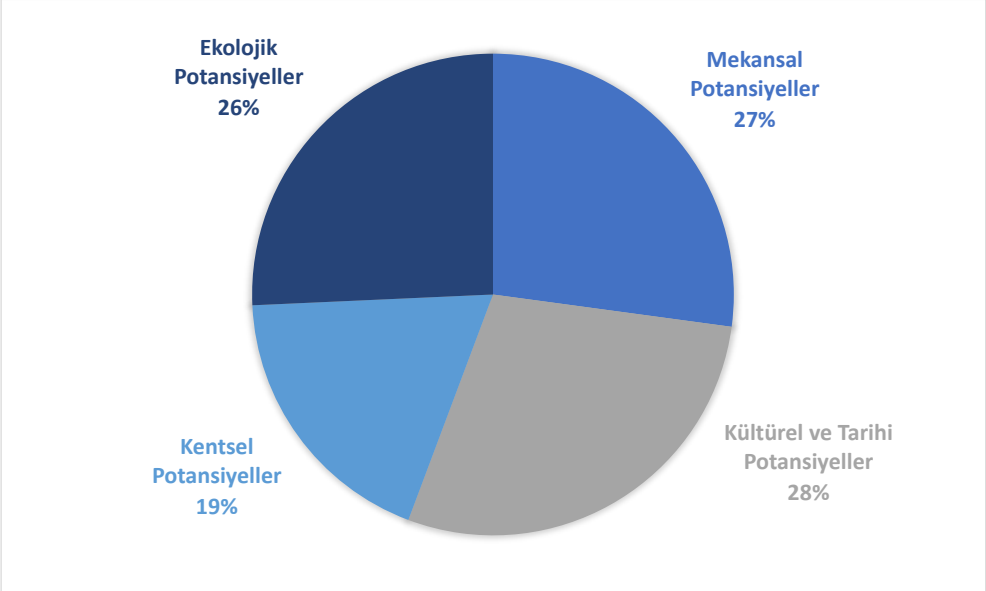

Şekil 4.40 : Potansiyel temalarının yüzdelik dağılımları

Kültürel ve Tarihi Potansiyeller (%28), potansiyeller içinde en yüksek oranı oluşturarak kültürel ve tarihi unsurların mekânsal planlama ve tasarım süreçlerindeki önemini ortaya koymaktadır. Kültürel ve tarihi potansiyeller temasının içeriği aşağıdaki gibidir:

- arkeolojik kalıntıların varlığı
- kentsel kültürel gelişime açık olması
- kültürel peyzaj hafızasının güçlü olması
- sanayi mirasının varlığı
- tarihi geçmişe sahip olması

Arkeolojik kalıntılar, sanayi mirası ve tarihi kimlik gibi unsurlar, hem alanın estetik ve kültürel değerini artırmakta hem de toplumsal aidiyet ve kimlik inşasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu kategori, geçmişten gelen değerlerin korunarak geleceğe taşınmasını hedefleyen stratejilere ışık tutmaktadır. Tarihi ve kültürel mirasın güçlü olduğu alanlarda yarışma şartnameleri, bu potansiyellerin değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

> Mekânın hikayesi, dönüşümü, yıkılanlar, yapılanlar ve orada yaşananlar o yerin gerçek anlamını belirler. Taksim'i farklı kılan da tarihi katmanlarıdır… Bunlar salt meydanın değil, ülke genelinde toplumun sosyokültürel tarihinin de izlerini taşır. (İPA, 2020c)

Mekânsal Potansiyeller (%27)**,** kültürel ve tarihi potansiyellere çok yakın bir oranla ikinci sırada yer almaktadır. Bu kategori, fiziksel mekânın özelliklerini ön plana çıkarır ve ulaşım olanakları, kıyı erişimi, yayalaştırılmış alanlar gibi unsurları içerir. Mekansal potansiyeller temasının alt-kategorileri aşağıdaki gibidir:

- alanın güçlü bir kimliği olması
- evrensel projelerle entegrasyon
- kapsayıcı bir mekan olması
- kentsel dönüşüm
- kurumsal ve mekansal gelişim sürecinin yeni başlaması
- kıyı erişimi olması
- manzara noktası olması
- mekansal bütünlük konusunda farkındalık oluşması

Mekânsal potansiyeller, alanın kullanıcı deneyimini artırmak, işlevselliğini geliştirmek ve toplumsal ihtiyaçlara yanıt vermek için fırsatlar sunar. Ayrıca, mekânsal düzenlemelerin niteliği, hem yerel hem de ulusal ölçekte sürdürülebilir kentsel tasarım hedeflerine ulaşılmasında önemlidir.

> "… Bölgenin tüm Akdeniz ağını kapsayan Avrupa Bisikletli Turizm Ağı'yla (EuroVelo) entegre edilmesi de bu anlamda önemli bir fırsat olarak değerlendirilmektedir." Olivelo – İzmir Kent Çeperinde Ekolojik Ortak Yaşam Alanı Fikir Projesi Yarışması Şartnamesi (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2019).

Ekolojik Potansiyeller (%26)**,** doğal çevrenin sağladığı olanakları vurgulayarak, çevresel sürdürülebilirlik açısından büyük bir potansiyel taşır. Doğal peyzaj

değerlerinin çeşitliliği, bitki türlerinin zenginliği ve yeşil-mavi altyapının varlığı gibi unsurlar, ekosistem hizmetlerinin korunması ve geliştirilmesine yönelik çözümler sunar. Doğal göç yolları ve özgün ekosistemlerin varlığı, yalnızca yerel biyolojik çeşitliliği desteklemekle kalmaz, aynı zamanda küresel ekolojik bağlantıları güçlendirme potansiyeline de sahiptir. Bu kategori, çevresel tehditlere karşı dirençli yapılar inşa edilmesi açısından kritik bir alanı temsil etmektedir. Yarışma şartnamelerinde belirtilen ekolojik potansiyeller:

- bitki türlerinin çeşitliliği
- doğal göç yolu üzerinde olması
- doğal peyzaj değerlerinin çeşitliliği
- kırsal peyzaj değerlerinin çeşitliliği
- özgün bir ekosistemin olması
- yeşil ve mavi altyapının zenginliği

Yarışmalarda özellikle doğal peyzajın korunması ve ekolojik bağlantıların güçlendirilmesi vurgulanmıştır. Bu potansiyel, hem yerel flora ve fauna çeşitliliğini destekler hem de küresel ekosistemlerin korunmasına katkıda bulunur. Yeşil ve mavi altyapının zenginliği, ekolojik dengenin korunması ve iklim değişikliğiyle mücadelede önemli bir araçtır. Sulak alanlar, doğal su kaynakları ve yeşil dokular, karbon emisyonunu azaltmak ve iklimsel konfor sağlamak için fırsatlar sunar. Göç yolları üzerindeki alanlar ise, hayvan türlerinin yaşam döngüsünü destekleyen ekolojik bağlantı noktalarıdır. Özgün ekosistemler de aynı şekilde tasarım ve planlama süreçlerinde hem koruma hem de yenilikçi peyzaj yaklaşımlarına ilham vermektedir.

> "Onlarınkiler gibi, işte bugün tarla olan üzerinde, etrafında rengârenk çiçekleri ve bu bölgeye özgü bitki örtüsüyle, topoğrafyası ve bazen de toprak ve kayalar ile çevrili bomboş şehitlikler adeta tek tek izler sürerek takip ederek bulduğumuz yerlerdir." Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Yeni Şehitlik Tasarımları Fikir Projesi Yarışma Şartnamesi (ÇATAB, 2017).

Kentsel Potansiyeller (%19) ise sosyal, ekonomik ve fiziksel unsurları bir arada değerlendirerek, alanın kentsel dönüşüm ve kültürel gelişim fırsatlarına odaklanır. Şartnamelerde belirtilen kentsel ölçekteki potansiyeller:

- sosyal işlevlerde çeşitlilik
- sosyo-kültürel aktivitelerin yoğunluğu

- ulaşım olanaklarının çokluğu
- yayalaştırılmış mekanların mevcudiyeti

Bu potansiyeller, alanın sosyal entegrasyon, yaşam kalitesi ve kentsel yenilikçilik açısından sağladığı olanakları göstermektedir. Aynı zamanda, yayalaştırılmış mekanların varlığı, kullanıcı dostu ve erişilebilir tasarım çözümleri geliştirmek için önemli bir altyapı sunar.

> "Kadıköy Meydanı, önemli kamusal işlevlere de ev sahipliği yapmaktadır… Kadıköy İlçesinin geçmişten gelen kimliği ile son dönemde geçirdiği değişimler, Kadıköy'ü sadece ticaret, eğitim, ulaşım açısından değil, özellikle tiyatroların yoğunlaştığı kültürel, sanatsal ve rekreatif işlevler açısından da önemli bir merkez haline getirmektedir." Kadıköy Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması Şartnamesi (İPA, 2020b)

Şartnameler bağlamında analiz edilen problemler ve potansiyeller, mekânsal ve çevresel bağlamın yanı sıra, ulusal ve uluslararası sosyo-politik dinamiklerin yerel düzeydeki etkilerini anlamak için kritik veriler sunmaktadır. Potansiyeller, kültürel mirasın korunması, ekolojik sürdürülebilirlik ve kentsel dönüşüm gibi unsurlarla alanların güçlü yönlerini ortaya koyarken; problemler, kent ve doğa arasındaki kopukluk, iklim krizi gibi zorluklara dikkat çekerek çözüm geliştirilmesi gereken temel konuları işaret etmektedir. Bu unsurlar, yarışma şartnamelerinin durum-gündem tarifleyici bir rehber olarak, alanların mevcut durumunu ve gelecekteki potansiyellerini entegre bir yaklaşımla ele alınmasını sağladığını göstermektedir.

4.3.2 Yapısal ve sosyal problemlerin tarifi

Kentsel mekanların analizi, hem mevcut potansiyellerin hem de problemlerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesini gerektirir. Potansiyeller, bir alanın güçlü yanlarını ve gelecekteki fırsatlarını temsil ederken, problemler genellikle mekânsal, sosyal ve çevresel zorlukları ve kısıtlamaları yansıtır. Türkiye'deki yarışma şartnameleri incelendiğinde, problemlerin sayıca potansiyellere kıyasla daha fazla olduğu ve daha spesifik detaylar sunduğu gözlemlenmiştir. Bu durum, kentsel ve çevresel bağlamdaki mevcut sorunların karmaşıklığını ve çözüm gerektiren alanların çokluğunu ortaya koymaktadır.

Şekil 4.41'e göre, yarışma şartnamelerinden elde edilen problematiklerin temalarına göre sınıflandırılmasını ve bu sınıflandırmanın hangi temaların daha baskın olduğunu göstermektedir. Tablo, problemlerin çok katmanlı ve birbiriyle ilişkili olduğunu, ancak en yoğun olarak yönetsel, mekansal ve çevresel temalarda toplandığını göstermektedir. Bu durum, kentsel tasarım süreçlerinin yalnızca fiziksel müdahalelerle sınırlı kalmaması, aynı zamanda politik, sosyal ve ekolojik dinamikleri de kapsayan daha bütüncül bir yaklaşım gerekliliğini göstermektedir.

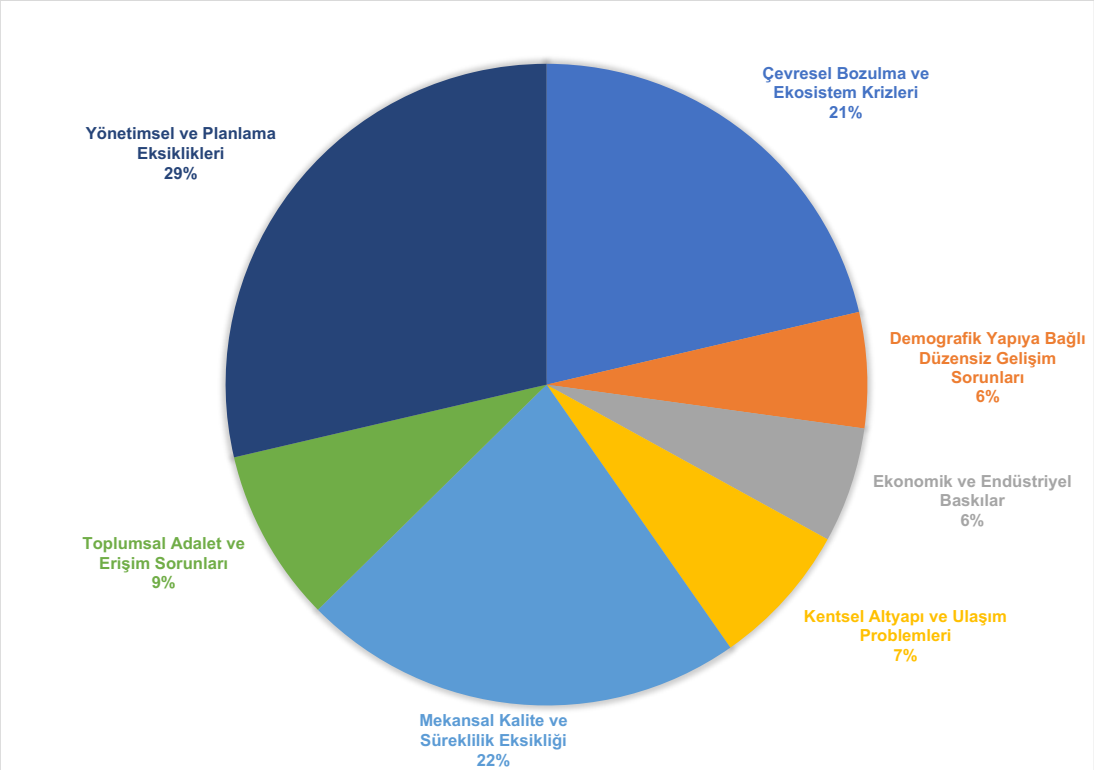

Şekil 4.41 : Problem temalarının dağılım oranları

Problem sayısının temalara göre dağılımına bakıldığında, "Yönetimsel ve Planlama Eksiklikleri" 59 kodla en yüksek değere sahiptir ve bu durum, yerel ve ulusal düzeyde yönetimsel ve planlama süreçlerindeki eksikliklerin kentsel tasarım ve uygulamalarda en kritik sorun alanlarından biri olduğunu ortaya koymaktadır. Yarışma şartnamelerinde yönetimsel ve planlama eksiklikleri, kentlerin mekânsal ve sosyal sorunlarını belirgin şekilde ortaya koymaktadır.

> "Kentlerimizin yüksek yoğunluklu düzensiz gelişimi ve arazi kullanımları, kent içi yeşilin büyük ölçüde yok olmasına ve kırsal alanla ilişkinin azalmasına sebep oldu." Kentsel ve Ekolojik Omurga Olarak Meles Çayı Ulusal Kentsel

Tasarım Fikir Projesi Yarışması Şartnamesi (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2020)

Kentsel baskı (14 tekrar), yoğun yapılaşma (8 tekrar), ve plansız gelişim (10 tekrar) gibi problemler, hızlı kentleşme süreçlerinin mekânsal süreklilik ve çevresel sürdürülebilirlik üzerindeki olumsuz etkilerini göstermektedir. Kamusal dış mekanlarda yönetimsel sorunlar (5 tekrar) ve kentin mevcut planlarının kısıtlayıcı olması (1 tekrar), kamusal alanların işlevselliğini azaltırken toplumsal adalet ve erişilebilirlik sorunlarına işaret etmektedir. Ulaşım çözümlerinin yetersizliği (6 tekrar) ve yoğun trafik kurgusu (9 tekrar), altyapı sistemlerinin kentsel bütünlük üzerindeki etkisini vurgulamaktadır (Şekil 4.42). Bu eksiklikler, genellikle planlama süreçlerine katılımın yetersizliği, durağan planlama anlayışı ve kentin mevcut planlarının kısıtlayıcı doğası gibi unsurlar üzerinden kendini göstermektedir.

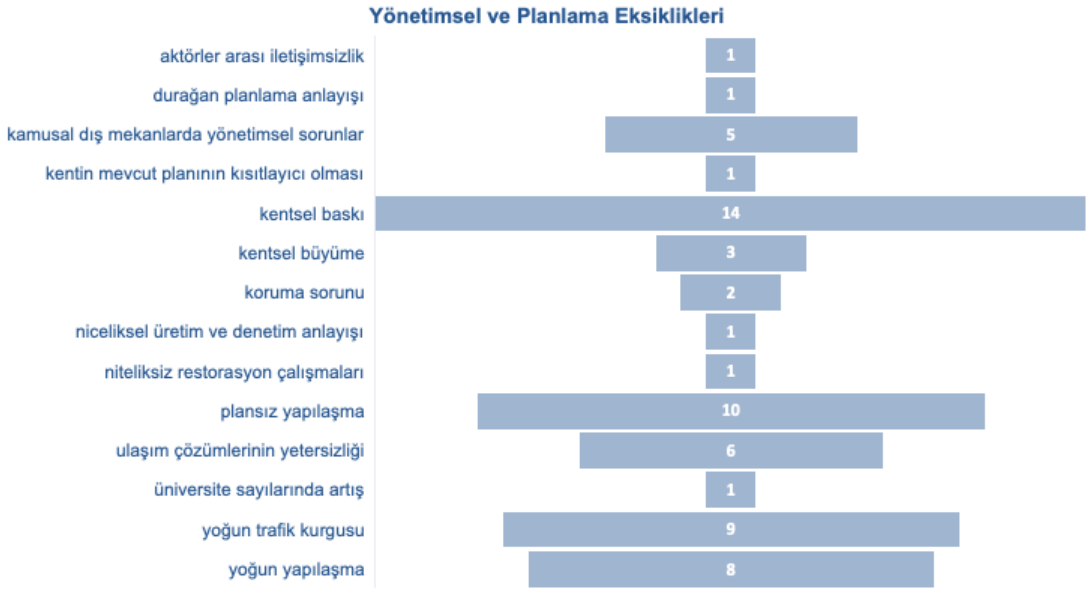

Şekil 4.42 : Yönetimsel ve planlama eksikliği problem teması konu dağılımları

"Mekansal Kalite ve Süreklilik Eksikliği" ise 46 kodla ikinci sırada yer almaktadır ve bu durum, kentsel alanlardaki mekansal süreklilik sorunlarının ve kalitenin yetersizliğinin ne denli önemli bir problem olduğunu vurgulamaktadır.

Kentsel bellek ve mekânsal süreklilik vurgusu, bu temanın kritik bileşenlerini oluşturmaktadır. Kentsel bellekte bozulmalar (7 tekrar) ve mekânsal sürekliliğin olmaması (6 tekrar), tarihsel ve kültürel değerlerin kentsel tasarım süreçlerinde yeterince korunamadığını ortaya koymaktadır (Şekil 4.43).

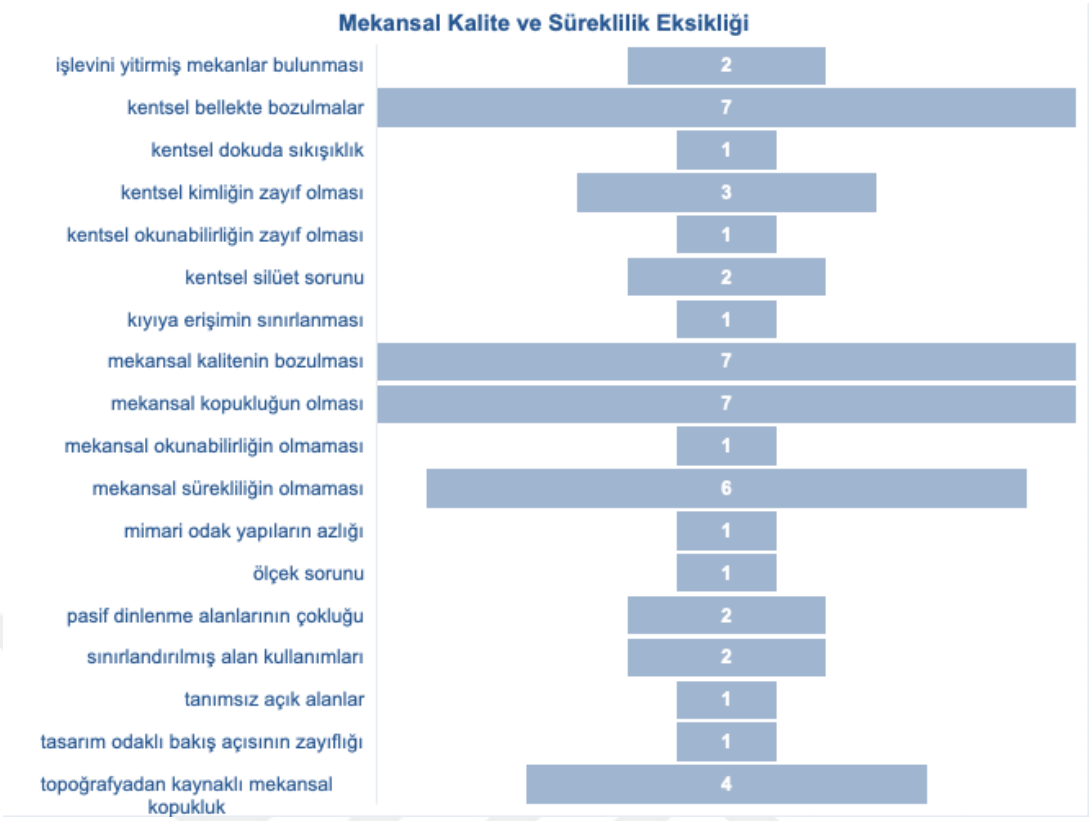

Şekil 4.43 : Mekansal kalite ve süreklilik eksikliği problem teması konu dağılımları

> Kuzeydeki bölgede olanlar ise, bugün güneyde bulunan ve bilinen şehitliklerden uzakta dağınık haldedir. Yerleri karakter olarak bazen birbirinden farklı özellikler taşısa da, her nasılsa sanki yeniden bir zincirin halkaları olmayı isterler, ya da yukarıdaki nitelikleri de göz önüne alınarak bir bütün hikâyenin, parçalara ayrılmış bir bütünün içinde yeniden bütün bir senaryonun parçaları olmayı beklerler (ÇATAB, 2017).

Mekânsal kalitenin bozulması (7 tekrar) ve kentsel kimliğin zayıf olması (3 tekrar), kentlerin estetik, fonksiyonel ve sosyal anlamda yetersiz kaldığını göstermektedir. Bu problemler, genellikle plansız yapılaşma ve hızlı kentleşme süreçlerinin sonucunda ortaya çıkmakta, kullanıcı deneyimini olumsuz etkilemektedir. Kentsel silüet sorunları (2 tekrar) ve tasarım odaklı bakış açısının zayıflığı (2 tekrar), kentlerin estetik değerlerinin yeterince dikkate alınmadığını ve mekânsal kimliğin zarar gördüğünü işaret etmektedir. Topoğrafyadan kaynaklı mekânsal kopukluk (4 tekrar) ve kentsel dokuda sıkışıklık (1 tekrar) gibi fiziksel mekânsal sorunlar, kentsel tasarımın doğal ve yapılı çevre ile uyumlu olamadığını ortaya koymaktadır. Kıyıya erişimin sınırlanması

(2 tekrar) ve tanımsız açık alanlar (2 tekrar), kamusal alanların erişilebilirliğini ve sürdürülebilirliğini tehdit eden unsurlar arasında yer almaktadır.

Son olarak, işlevini yitirmiş mekânlar bulunması (2 tekrar) ve pasif dinlenme alanlarının çokluğu (2 tekrar), kentlerin kullanıcı ihtiyaçlarına yönelik mekân üretiminde yenilikçi yaklaşımlardan yoksun olduğunu göstermektedir. Bu problemler, kentsel yaşam kalitesini düşürmekte ve kent sakinlerinin mekânsal ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz kalmaktadır.

Mekansal kopukluklar, mekansal okunabilirlik eksiklikleri ve plansız yapılaşmanın bir sonucu olarak ortaya çıkan bu eksiklikler, kentsel deneyimin hem fiziksel hem de sosyal boyutlarını olumsuz etkilemektedir ve bu olumsuzluk yarışma şartnamelerinde karşımıza geriye dönük düzeltilmesi gereken gereken kritik bir problem olarak çıkmaktadır.

"Çevresel Bozulma ve Ekosistem Krizleri" başlığı altında yer alan 44 kod, özellikle ekolojik sürdürülebilirlik ve çevresel sorunların şartnamelerde önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Özellikle iklim krizi (11 tekrar) ve doğal kaynakların zarar görmesi (6 tekrar) gibi küresel ölçekli çevresel sorunların yerel bağlamda da yoğun bir şekilde hissedildiğini göstermektedir. Bu durum, iklim değişikliğinin etkilerinin sadece doğal çevrede değil, kentsel mekanlarda da büyük bir tehdit oluşturduğuna işaret etmektedir.

> Yarışma alanının hem parçası olduğu ekosistemin hem de kendi içindeki farklı karakter alanlarının sahip olduğu potansiyellerin, giderek önemini daha çok hissettiren iklim krizine karşı dirençli (resilient) bir Kadıköy'ün geliştirilebilmesi açısından ele alınması gerekmektedir (İPA, 2020b).

Yeşil dokunun parçacıl karakter taşıması (5 tekrar) ve doğal su öğelerinin kirliliği (4 tekrar), çevresel sürdürülebilirliğin sağlanmasında yapısal ve sistemik eksikliklere dikkat çekmektedir. Bu tür problemler, kentlerin ekolojik bağlantı noktaları oluşturma kapasitesini zayıflatırken, yerel flora ve faunanın korunmasını da güçleştirmektedir.

Ekolojik açıdan hassas alanlara dair yerel politikaların zayıflığı (2 tekrar), bu sorunların çözümünde yeterli yönetişim mekanizmalarının eksik olduğunu göstermektedir (Şekil 4.44).

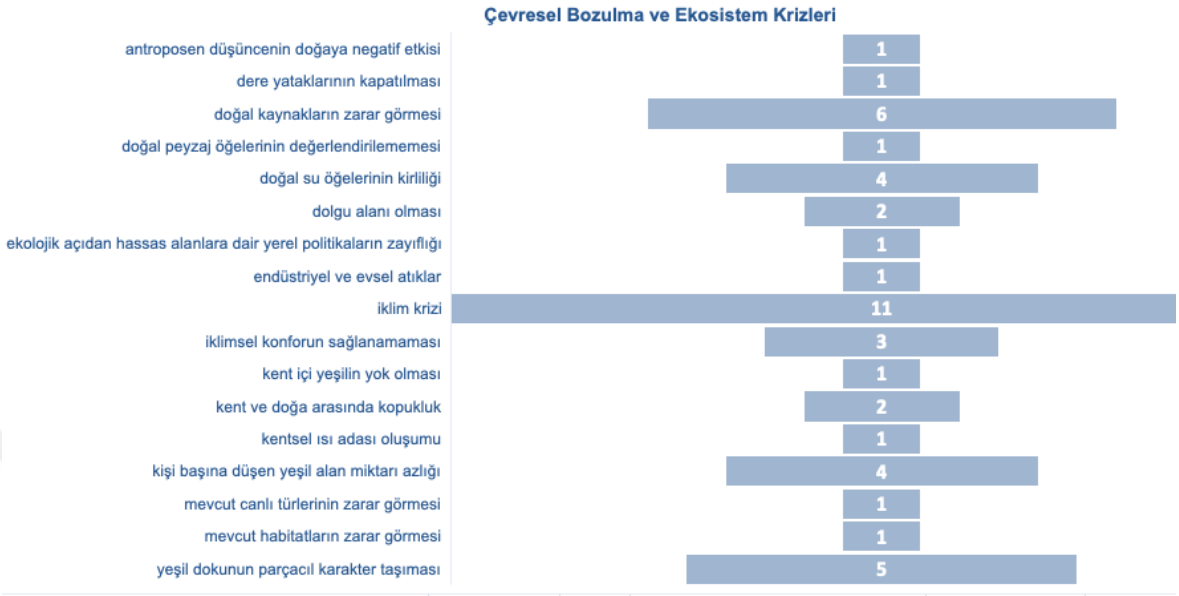

Şekil 4.44 : Çevresel bozulma ve ekosistem krizleri problem teması konu dağılımları

Ayrıca, kent ve doğa arasında kopukluk (1 tekrar) ve kişi başına düşen yeşil alan miktarının azlığı (1 tekrar) gibi sorunların, kentsel ekosistem hizmetlerinin yetersizliğini ortaya koyduğu görülmektedir. Bu problemler, kentsel alanlarda hem fiziksel hem de sosyal sürdürülebilirliğin sağlanmasında önemli bir engel teşkil etmektedir. Kentsel ısı adası oluşumu (1 tekrar) ve iklimsel konforun sağlanamaması (3 tekrar), kentsel mikroklimanın iyileştirilmesi için daha stratejik planlama ve tasarım yaklaşımlarına ihtiyaç olduğunu vurgulamaktadır. Endüstriyel ve evsel atıklar (1 tekrar) ile dolgu alanı olması (2 tekrar) gibi sorunlar, doğal çevrenin insan faaliyetleri nedeniyle maruz kaldığı baskıyı gözler önüne sermektedir.

> Kentin artık alanları' diye tanımlanabilecek olan irili ufaklı kentsel parçalar 'kimsenin olmayan topraklar' kıvamında, kentin farklı noktalarında kendi kaderlerine bırakılmış olarak öylece duruyor… Oysa bulundukları yerin doğal ve yapılı çevresel nitelikleri açısından ele alınıp, iyi düşünülmüş bir programla işlevlendirildiklerinde kentin 'akupunktur noktaları' olarak faydalı kentsel alanlar olabilirler(-di)... (Adana Büyükşehir Belediyesi, 2021).

Kentsel altyapı ve ulaşım problemleri, 15 kodla daha az sıklıkta görünse de, bu sorunların özellikle kentsel erişim ve altyapı eksikliklerini çözme ihtiyacına işaret ettiği anlaşılmaktadır. Demografik yapıya bağlı düzensiz gelişim sorunları ve ekonomik baskılar, 12 kodla temsil edilmelerine rağmen, özellikle kentsel büyüme, hızlı nüfus artışı ve sanayi baskıları gibi sorunların ekonomik ve sosyal boyutlarının önemini vurgulamaktadır (Şekil 4.45).

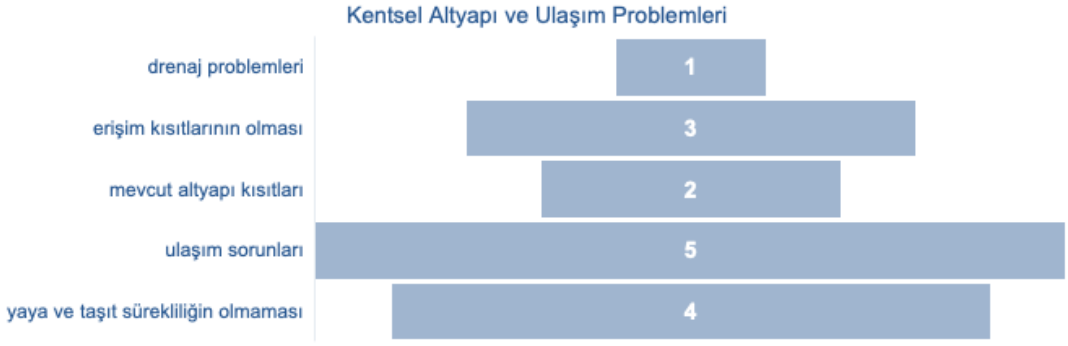

Şekil 4.45 : Kentsel altyapı ve ulaşım problemleri konu dağılımı

"Toplumsal Adalet ve Erişim Sorunları" kategorisindeki 18 kod, kamusal mekanlarda eşitlik ve erişilebilirlik eksikliğinin önemini göstermektedir. Şekil 4.46'ya göre, yarışma şartnamelerinde toplumsal adalet ve erişim sorunlarına dair vurgulanan problemleri tematik olarak sınıflandırmaktadır. Özellikle kamusal mekanlarda özelleşme (4 tekrar), kamusal mekanların otopark amaçlı işgali (4 tekrar) ve kamusal yaşamın körelmesi (4 tekrar) gibi tekrar edilen sorunlar, kamusal alanların giderek özel mülkiyet veya işlevlere devredildiğini ve bu durumun toplumsal eşitlik ve erişim açısından ciddi problemlere yol açtığını göstermektedir. Bu problemler, kamusal mekanların temel işlevlerini kaybetmesine neden olurken, toplumsal bütünleşme ve sosyal etkileşim üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır.

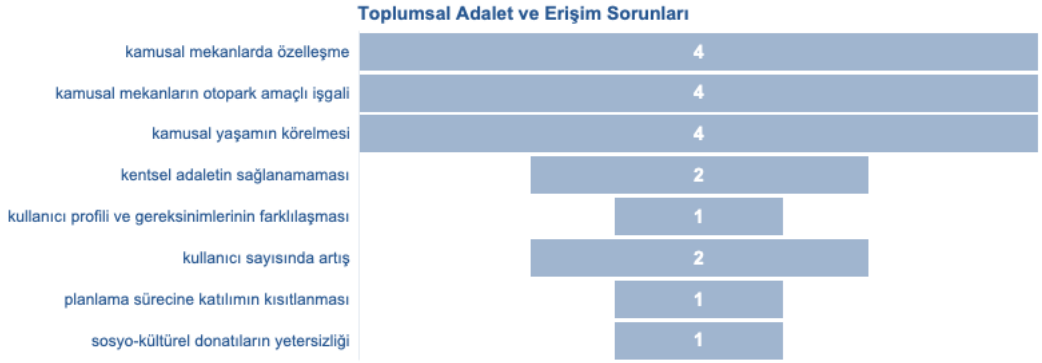

Şekil 4.46 : Toplumsal adalet ve erişim sorunları konu dağılımları

Kentsel adaletin sağlanamaması (2 tekrar), mekansal planlamanın ve tasarım süreçlerinin toplumsal eşitlik perspektifinden uzaklaştığını göstermektedir. Özellikle, kullanıcı profili ve gereksinimlerinin farklılaşması (1 tekrar) ve kullanıcı sayısında artış (2 tekrar) gibi sorunlar, kamusal alanlarda kullanıcı çeşitliliğinin dikkate alınmadığını ve mekansal çözümlerin bu ihtiyaçları karşılamakta yetersiz kaldığını ortaya koymaktadır.

> Özellikle 20. yüzyıldan itibaren artan iletişim ve ulaşım teknolojisindeki gelişmeler ile küresel ekonomik düzenin toplumsal yapı ve kentsel mekân üzerindeki hâkimiyeti kamusal yaşamı köreltirken, kamusal dış mekanların aşırı yönetilmesi veya yönetilmemesi, bu mekanlarda özelleşme, yok olma, köhneme, terk edilme, aynılaşma, tanımsızlaşma gibi pek çok sorunu beraberinde getirmektedir (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2020).

Planlama sürecine katılımın kısıtlanması (1 tekrar) ve sosyo-kültürel donatıların yetersizliği (1 tekrar) gibi problemler, toplumsal katılım mekanizmalarının zayıflığını ve yerel toplulukların planlama süreçlerinden dışlandığını işaret etmektedir. Bu tür eksiklikler, mekansal adaletin sağlanmasını engelleyerek sosyal sürdürülebilirliği tehdit etmektedir. Bu temadaki sorunlar, sosyal bütünleşme ve kentsel adaletin sağlanamaması gibi kritik alanları içermektedir.

4.3.3 Problem ve potansiyeller ekseninde çevresel bağlamın değerlendirilmesi

Türkiye'deki yarışma şartnameleri, çevresel bağlamın ulusal düzeyde nasıl algılandığını ve mekânsal, sosyal ve ekolojik dinamiklerle nasıl ilişkilendirildiğini anlamak için önemli bir kaynak sunmaktadır. Problemler ve potansiyellerin tematik analizi, bu şartnamelerin bir yandan mevcut zorlukları ortaya koyarken, diğer yandan gelecekteki fırsatlara dair ipuçları sunduğunu göstermektedir. Bu çerçevede, çevresel bağlamın, hem sorunları ele alma hem de potansiyelleri değerlendirme açısından kritik bir rol oynadığı anlaşılmaktadır.

Problemler, şartnamelerde sayıca potansiyellere kıyasla daha yoğun ve detaylı bir şekilde ele alınmış, bu da mevcut çevresel bağlamdaki zorlukların karmaşıklığını ve çözüm bekleyen çok yönlü sorunları gözler önüne sermiştir. Özellikle yönetimsel ve planlama eksiklikleri, ulusal düzeyde çevresel bağlamın yönetilmesinde en büyük engellerden biri olarak öne çıkmaktadır. Plansız yapılaşma, kentsel baskı ve altyapı sorunları, çevresel bozulmayı hızlandırırken, mekânsal sürekliliğin sağlanamaması

gibi sorunlarla doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda, çevresel bağlamın yalnızca fiziksel mekânla sınırlı kalmayıp, sosyal ve politik süreçleri de kapsadığı görülmektedir.

Mekânsal kalite ve süreklilik eksikliği, şartnamelerde sıklıkla vurgulanan bir diğer tema olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tema, kentsel bellek ve kimlik sorunlarının yanı sıra, mekânsal sürekliliğin bozulduğu ve erişilebilir, kullanıcı dostu mekânların yeterince üretilemediği bir durumu yansıtmaktadır. Türkiye'deki hızlı kentleşme ve plansız gelişim süreçleri, bu sorunların temel nedenlerinden biridir. Bununla birlikte, kamusal mekânların giderek özelleşmesi ve kullanıcı ihtiyaçlarının yeterince karşılanamaması, sosyal adalet ve erişim sorunlarını daha da derinleştirmektedir.

Çevresel bozulma ve ekosistem krizleri teması, doğal kaynakların zarar görmesi, yeşil alanların parçacıl bir karakter taşıması ve iklim krizi gibi küresel ölçekli sorunların ulusal düzeyde nasıl hissedildiğini yansıtmaktadır. Bu sorunlar, yalnızca ekolojik sürdürülebilirlik açısından değil, aynı zamanda toplumsal refah ve kentsel yaşam kalitesi açısından da önemli tehditler sunmaktadır. Çevresel sorunların çözümü için şartnamelerde belirtilen eksiklikler, daha dirençli ve bütüncül tasarım stratejilerinin gerekliliğine işaret etmektedir.

Bununla birlikte, potansiyeller, çevresel bağlamın olumlu yönlerini ve geleceğe yönelik fırsatları gözler önüne sermektedir. Şartnamelerde vurgulanan kültürel ve tarihi potansiyeller, arkeolojik kalıntılar, sanayi mirası ve kültürel peyzaj hafızasının güçlü olması gibi unsurlarla, Türkiye'nin zengin tarihi ve kültürel birikimini koruyarak geleceğe taşıma fırsatı sunduğunu göstermektedir. Bu potansiyeller, yalnızca fiziksel mekânların yeniden işlevlendirilmesiyle sınırlı kalmayıp, toplumsal aidiyetin güçlendirilmesi ve kültürel mirasın sürdürülebilir şekilde değerlendirilmesine olanak tanımaktadır.

Mekânsal ve ekolojik potansiyeller ise, doğal peyzajın çeşitliliği, yeşil-mavi altyapının zenginliği ve mekânsal bütünlük gibi unsurlarla çevresel sürdürülebilirlik ve mekânsal işlevselliğin geliştirilmesi için önemli fırsatlar sunmaktadır. Şartnamelerde bu potansiyellere yapılan vurgu, Türkiye'nin hem yerel hem de uluslararası bağlamda ekolojik ve mekânsal bütünlük hedeflerini destekleme kapasitesini göstermektedir.

Sonuç olarak, Türkiye'deki yarışma şartnameleri, çevresel bağlamın karmaşıklığını ve çok katmanlı yapısını anlamak için kritik bir rehber sunmaktadır. Problemler, mevcut zorlukların ve çözüm bekleyen alanların kapsamını ortaya koyarken; potansiyeller,

sürdürülebilir ve kapsayıcı bir geleceğe yönelik fırsatların altını çizmektedir. Bu ikili analiz, ulusal düzeyde çevresel bağlamın anlaşılmasını ve uluslararası normlarla uyumlu, bütüncül tasarım yaklaşımlarının geliştirilmesini teşvik etmektedir. Yarışma şartnameleri, çevresel bağlamın kuramsal altyapıya etkilerini değerlendirirken, tasarım süreçlerinin daha stratejik ve sürdürülebilir bir şekilde ele alınmasına olanak tanımaktadır.

4.4 Bölüm Sonu Değerlendirmesi

Çalışmanın bu aşaması, peyzaj mimarlığı meslek disiplininin söylemsel ve pratik düzeydeki dinamiklerini hem tarihsel hem de aktör temelli bir çerçevede ele alarak, mesleğin görünmeyen kuramsal altyapısını ortaya koyma açısından önemli bir değer taşımaktadır. Gömülü Kuram ve Aktör-Ağ Teorisi gibi güçlü metodolojik çerçevelerle desteklenen analiz, ulusal peyzaj mimarlığı ortamında pratiği şekillendiren unsurların tarihsel süreklilik ve değişim süreçlerini sistematik bir perspektif ile ele almıştır.

Araştırma, peyzaj mimarlığı mesleğinin, ulusal ödüller ve yarışma ortamı gibi dinamiklerle nasıl şekillendiğini gözler önüne sermiş, aynı zamanda mesleğin teorik ve pratik altyapısındaki ilişkileri döngüsel bir yaklaşımla analiz etmiştir. Özellikle, yarışma şartnamelerinin içerik analizi ve ulusal peyzaj mimarlığı ödüllerinin tematik çözümlemeleri, mesleki söylemlerin ve kuramsal bağlamların sosyo-kültürel ve ekolojik bağlamlarla nasıl etkileşimde bulunduğunu derinlemesine incelemiştir.

Peyzaj mimarlığı mesleğinin kuramsal altyapısını ve pratikteki dönüşüm süreçlerini analiz etmeye yönelik bu çalışmanın temel bulguları, yıllara yayılan bir dönüşüm perspektifi sunmaktadır. İncelenen süreçte, 2009 yılından itibaren peyzaj mimarlığı ortamında kuram ve pratiğin etkileşim biçimlerinde belirgin değişimler gözlemlenmiştir. Bu dönüşümler, ulusal peyzaj mimarlığı ödülleri ve yarışma şartnameleri gibi meslek içindeki aktörlerin oynadığı rollerle doğrudan ilişkilidir.

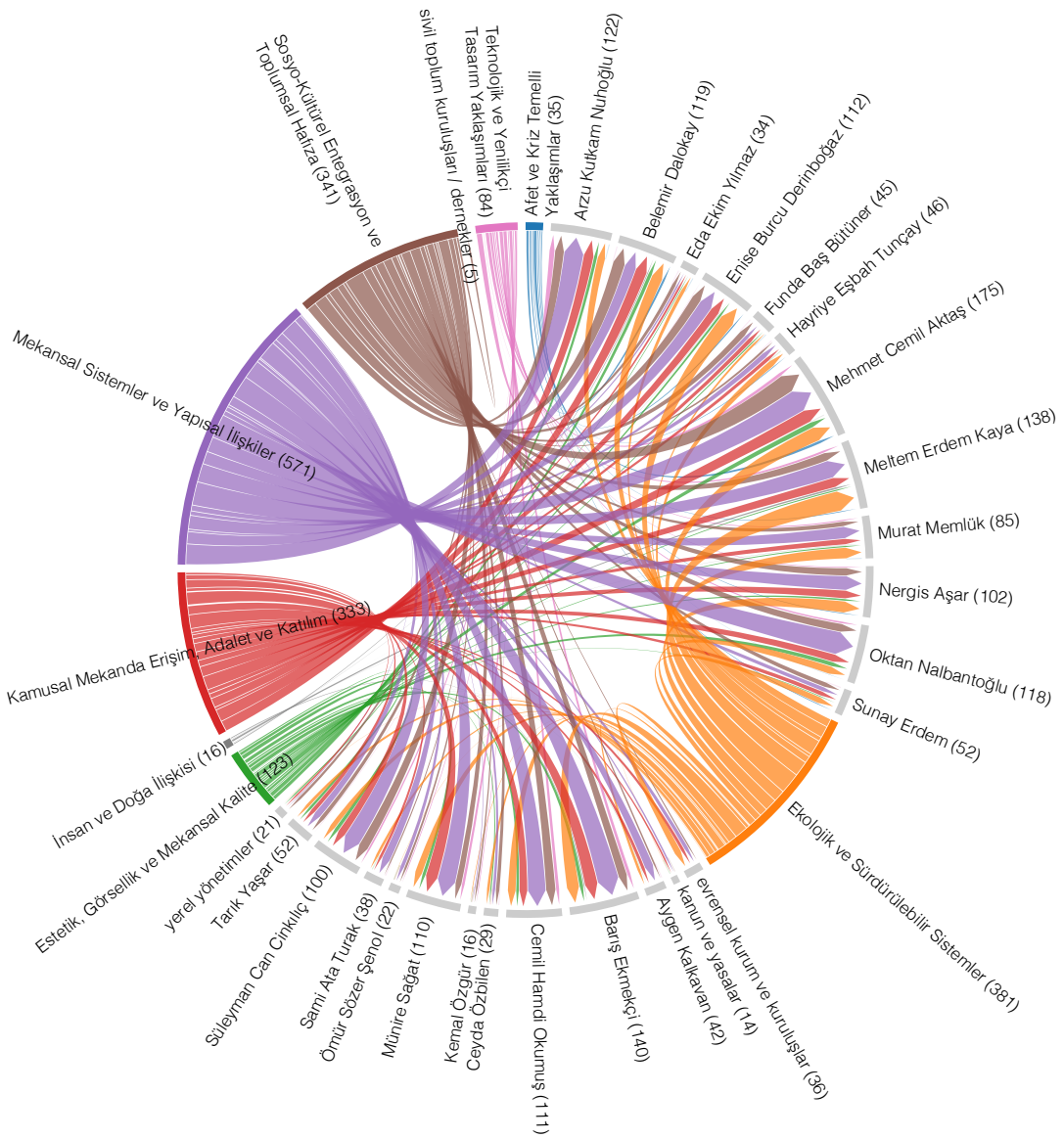

Şekil 4.47 : Aktör – konu ilişkisi diyagramı

Şekil 4.47 incelendiğinde, aktörlerin belirli temalar üzerindeki etkisini ve uzmanlık alanlarını göstermektedir. Ekolojik ve Sürdürülebilir Sistemler temasında Meltem Erdem Kaya (43), Mehmet Cemil Aktaş (31) ve Murat Memlük (24) öne çıkan aktörlerdir. Meltem Erdem Kaya'nın liderliği, sürdürülebilirlik alanındaki etkisini vurgulamaktadır. Kamusal Mekânda Erişim, Adalet ve Katılım temasında Barış Ekmekçi ve Mehmet Cemil Aktaş (28), toplumsal adalet ve erişim bağlamında öncüdür. Belemir Dalokay (25) ve Meltem Erdem Kaya (21) bu alanda da dikkat çekmektedir.

Mekânsal Sistemler ve Yapısal İlişkiler temasında Oktan Nalbantoğlu (49) ve Mehmet Cemil Aktaş (48) güçlü bir liderlik sergilerken, Barış Ekmekçi (46) ve Meltem Erdem

Kaya (38) bu temada önemli roller üstlenmektedir. Sosyo-Kültürel Entegrasyon ve Toplumsal Hafıza temasında Mehmet Cemil Aktaş (40) ön planda olup, Belemir Dalokay (26) ve Enise Burcu Derinboğaz (20) gibi isimler de önemli katkılar sağlamaktadır. Afet ve Kriz Temelli Yaklaşımlarda Aktaş (7), Dalokay (6) ve Derinboğaz (4) öne çıkarken, Estetik ve Mekânsal Kalitede Aktaş (12) ve Oktan Nalbantoğlu (10) dikkat çekmektedir.

Son olarak, Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları temasında Arzu Kutkam Nuhoğlu (12) liderlik ederken, Mehmet Cemil Aktaş (8) ve Cemil Hamdi Okumuş (8) yenilikçi çalışmalarıyla katkı sağlamaktadır. Bu tablo, her aktörün belirli temalarda uzmanlık ve liderliğini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

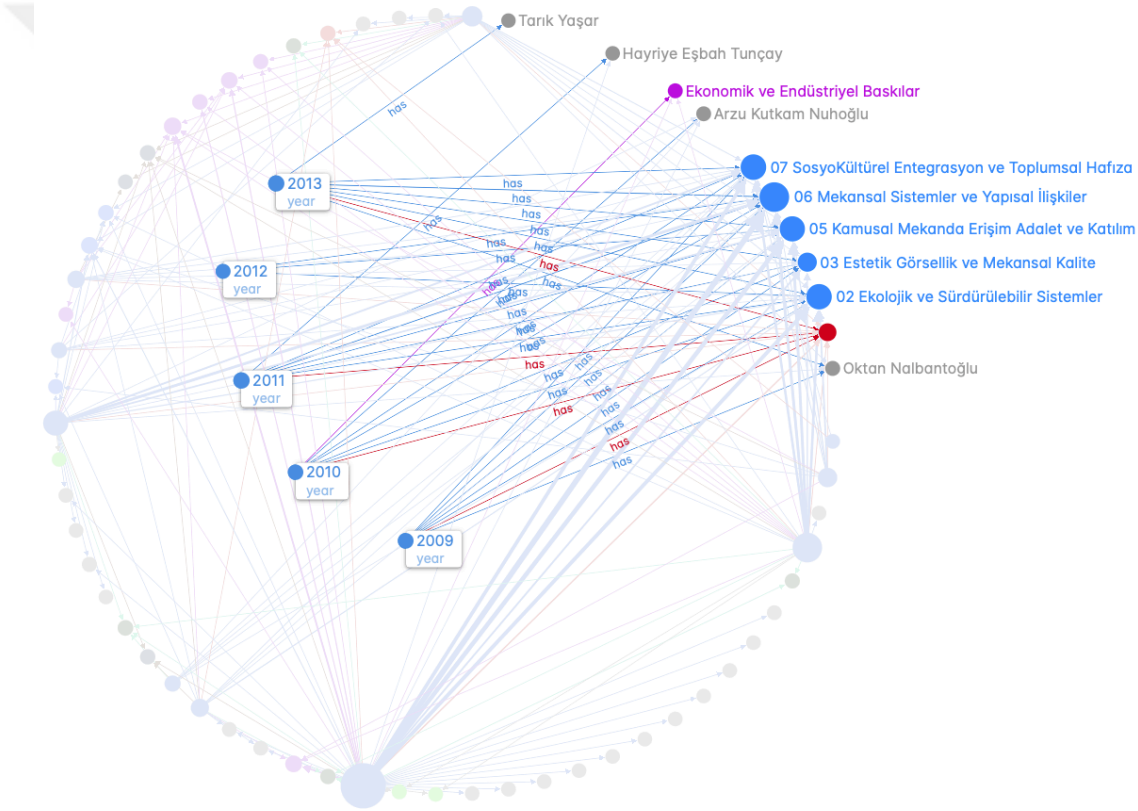

Şekil 4.48 : 2009-2013 yılları arasında trend olan temalar, problemler ve aktörler

Şekil 4.48 incelendiğinde 2009-2013 yılları arasındaki dönem, mesleğin tarihsel bağlamda korunması ve yeniden yorumlanması çabalarının ön planda olduğu bir dönemdir. Bu yıllarda ağırlıklı olarak koruma-kullanım dengesi ve mekânsal kalite gibi temaların ele alındığı görülmüştür. Yarışmalarda kentsel kimliği güçlendirme, tarihsel dokunun korunması ve sosyal bağların yeniden tesis edilmesi gibi konular

sıkça vurgulanmıştır. Bu dönemde öne çıkan temalar, Türkiye'de hızla artan kentleşme ve plansız yapılaşmanın peyzaj üzerindeki etkilerine yanıt arayışlarını yansıtmaktadır.

2014-2017 dönemi ise çevresel sürdürülebilirlik, sosyal adalet ve mekânsal yeniliklerin yarışma ve ödül programlarında daha belirgin hale geldiği bir kırılma noktasıdır. Şekil 4.49 incelendiğinde özellikle kentsel dönüşüm ve sanayi sonrası alanların yeniden işlevlendirilmesi gibi temaların gündeme gelmesi, meslek disiplininin değişen toplumsal ve çevresel dinamiklere verdiği yaratıcı yanıtları göstermektedir. Bu yıllar, disiplinler arası yaklaşımların daha fazla benimsenmeye başladığı ve yarışma ortamlarının çok boyutlu bir yapıya kavuştuğu bir dönemdir. Ancak bu yıllarda, kentsel dönüşüm projeleriyle birlikte peyzajın yalnızca bir estetik unsur olarak algılanması ve diğer disiplinlerle entegrasyonun yetersiz kalması, mesleğin karşılaştığı önemli sorunlardandır.

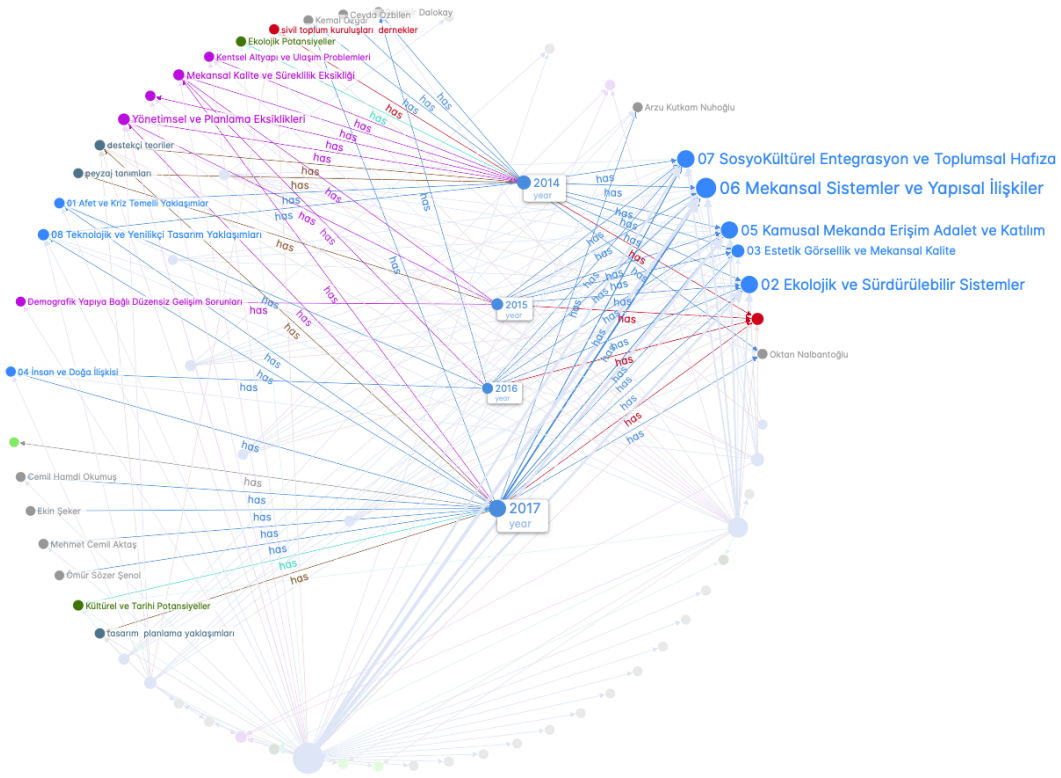

Şekil 4.49 : 2014-2017 yılları arasında trend olan temalar, potansiyeller, problemler ve aktörler

2018 sonrasındaki süreç, meslek pratiği ve söylemlerinde ekolojik sürdürülebilirlik ve toplumsal hafızanın daha geniş kapsamda ele alındığı bir dönem olarak dikkat çekmektedir. Bu yıllarda iklim krizi, biyoçeşitlilik, kamusal bellek ve demokratik mekân tasarımı gibi temalar öne çıkmıştır. Yarışmalar ve ödüller, peyzaj mimarlığının

toplumun sosyal ve çevresel sorunlarına yanıt verme kapasitesini güçlendiren bir araç haline gelmiştir. Özellikle pandemi sonrası dönemde, kamusal alanların sağlıklı, erişilebilir ve dayanıklı bir şekilde tasarlanmasına yönelik vurguların artması dikkat çekicidir. Ancak bu dönemde de mesleğin karşılaştığı önemli zorluklar bulunmaktadır. Özellikle ekolojik krizlerin ölçeği ve aciliyeti, meslek pratiğinde çok daha sistematik ve entegre yaklaşımları gerektirirken, bu konulara dair kapsamlı politikaların ve destek mekanizmalarının eksikliği dikkat çekmektedir. Yarışmalarda ele alınan projelerde, iklim değişikliğine uyum ve dirençlilik temalarının öne çıkmasına rağmen, bu projelerin uygulama alanındaki etkisi sınırlı kalmaktadır. Ayrıca, pandemi sonrası dönemde kamusal alan tasarımına yönelik artan talep, meslek pratiği için yeni fırsatlar sunarken, bütçe, altyapı eksikliği ve yerel yönetimlerle iş birliği sorunları, bu fırsatların değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır (Şekil 4.50).

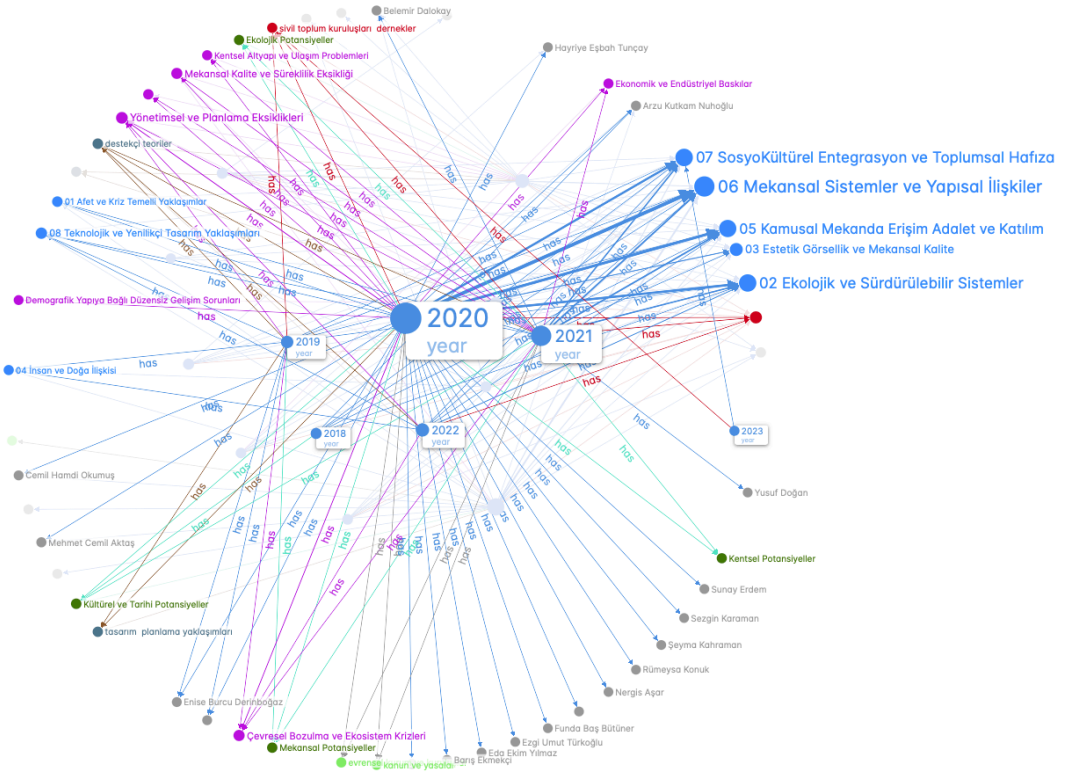

Şekil 4.50 : 2018-2024 yılları arasında trend olan problem, potansiyel, aktör ve temalar

Tüm bu süreçte görülen dönüşümler, peyzaj mimarlığı mesleğinin toplumsal, kültürel ve çevresel bağlamdaki karmaşık sorunları ele alma biçiminde bir olgunlaşma sürecine işaret etmektedir. Çalışma boyunca kullanılan gömülü kuram yaklaşımı, meslek ortamında şekillenen örtük kuramsal dinamikleri açığa çıkarmış ve peyzaj mimarlığının hem yerel hem de küresel bağlamda nasıl bir dönüşüm yaşadığını

sistematik bir şekilde anlamayı mümkün kılmıştır. Bu bağlamda, çalışma, meslek pratiği ve kuramı arasındaki döngüsel ilişkinin disiplinin gelecekteki yönelimlerini anlamak için kritik bir çerçeve sunduğunu ortaya koymaktadır.

Tüm bu veriler göstermektedir ki, peyzaj mimarlığı mesleğinde kuramsal altyapı, güncel ihtiyaçlara birer çözüm refleksi halinde gelişmiştir. Ancak, gündelik hayata dair hızlı çözümler üretildiği için bu durum, mesleğin kuramsal altyapısının kuram-sonrası bir yapıya işaret ettiğini ortaya koymaktadır.

Kuram-sonrası dönem, yani post-teori, kuramın merkezi bir rehber olarak görülmediği, bunun yerine pratik içinde şekillenen ve değişkenlik gösteren bir anlayışı ifade eder. Bu yaklaşımda, kuram ve pratik arasındaki katı sınırlar belirsizleşir ve kuram, pratik içinde gömülü bir şekilde ortaya çıkar. Mesleki uygulamalarda, ihtiyaçlara yönelik anlık ve pratik odaklı çözümler bu kuram sonrası yapının temelini oluşturur. Bu bağlamda, yapılan gömülü kuram analizi, kuram-sonrası sürecin içerisinde kaybolan kuramın görünür kılınmasını sağlamıştır. Bu analiz, mesleğin kuramsal temellerini daha açık bir şekilde ortaya koyarak, pratikteki dönüşümlerin teorik yansımalarını anlamada önemli bir araç sunmuştur.

Bir sonraki bölümde, meslekteki bu kuram-sonrası yapının dinamikleri ve sonuçları daha derinlemesine bir şekilde incelenecektir. Özellikle kuram ve pratiğin birbirine nasıl nüfuz ettiği ve bu etkileşimin meslek pratiği üzerindeki etkileri, kuram sonrası süreç bağlamında ele alınacaktır.

5. GÖMÜLÜ KURAMIN YORUMLANMASI: KURAM SONRASI BİR YAPI OLARAK TÜRKİYE'DE PEYZAJ MİMARLIĞI

Çalışmanın bu kısmı, peyzaj mimarlığı disiplinindeki kuram ve pratiğin değişen ilişkisini ele alarak, bu dönüşümün mesleki süreçler üzerindeki etkilerini kuram sonrası bir çerçevede incelemektedir. Gömülü kuram analizi sonuçları, disiplinin teorik altyapısının soyut bir bilgi kaynağı olmaktan çıkıp pratik süreçlere entegre olduğunu göstermektedir. Bu entegre yapı, kuramın görünürlüğünün azalmasına neden olmakla birlikte, pratik içinde yeniden şekillenen bir yapıya işaret etmektedir.

Bölüm, mesleğin neden "kuram sonrası" bir yapıya evrildiğini ve bu evrim sürecinde hangi dinamiklerin etkili olduğunu tartışmaktadır. Özellikle Türkiye bağlamında, yarışma şartnameleri ve ödüllü projeler üzerinden yapılan analizler, mesleğin güncel ihtiyaçlara yönelik çözüm odaklı bir anlayış geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu süreç, kuramın pratik ile sürekli etkileşim içinde olduğu ve bu etkileşimden doğan yeni yaklaşımlarla şekillendiği bir kuram sonrası yapı oluşturmaktadır.

Kuram sonrası yaklaşımın ele alınması, mesleğin teorik altyapısının neden ve nasıl görünmez hale geldiğini sorgulamakta, bu dönüşümün tarihsel ve bağlamsal boyutlarını ortaya koymaktadır. Kuramın pratik içinde kaybolmuş gibi görünmesi, aslında onun yeni bir biçimde meslek içinde yeniden üretilmesine olanak tanımaktadır. Bu bölüm, bu döngüsel ilişkinin dinamiklerini analiz ederek, disiplinin çok katmanlı yapısını anlamaya yönelik bir çerçeve sunmaktadır.

Bu bağlamda şu sorulara yanıt aranmaktadır:

- Kuram ve pratik arasındaki ilişki nasıl bir dönüşüm geçirmiştir?
- Kuram sonrası yapı meslek içinde hangi dinamiklerle ortaya çıkmıştır?
- Kuramsal altyapı neden ve nasıl görünmez hale gelmiştir?

Bu sorular, mesleğin tarihsel gelişimi ve güncel sorunlarla etkileşimini anlamada kritik bir rol oynamaktadır.

Bir önceki böümde kullanılan gömülü kuram metodolojisi, Türkiye bağlamında peyzaj mimarlığı mesleğinin kuramsal altyapısından pratiğe evrilen bir dönüşüm sürecini detaylı bir şekilde açığa çıkarmıştır. Gömülü kuram analizlerinden elde edilen bulgular, mesleğin tarihsel gelişimi ve pratikte karşılaşılan gereksinimlerin, kuramın sürekli bir yeniden şekillenme sürecine tabi olduğunu göstermektedir. Özellikle yarışma şartnameleri ve Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri arşivinin analizi, bu dönüşümün ardında yatan temel dinamiklerin görünür kılınmasını sağlamıştır.

Analizler, peyzaj mimarlığının pratik odaklı bir mesleki yapıda geliştiğini; bu süreçte kuramın daha çok bağlama özgü sorunlara hızlı çözümler üreten bir araç hâline geldiğini ortaya koymaktadır. Özellikle ödüllü projelerdeki yaklaşımlar, büyük kuramsal anlatıların yerini, yerel ve özgün bağlamlara dayanan daha esnek ve dinamik stratejilere bıraktığını göstermektedir.

Kuram-sonrası yapı, peyzaj mimarlığının toplumsal, çevresel ve ekonomik dinamiklere uyum sağlayan bir meslek hâline geldiğini ve bu uyum sürecinde kuramın sabit bir bilgi üretim aracı olmaktan çıkıp, pratiğin şekillendirdiği bir çerçeveye dönüştüğünü göstermektedir. Gömülü kuram analizinden elde edilen bulgular, Türkiye bağlamında peyzaj mimarlığının, kuramın pratikle sürekli bir etkileşim içinde olduğu bir yapıya evrildiğini ortaya koyar. Bu durum, meslek içerisindeki kuramsal bilginin, ihtiyaçlara yönelik hızlı ve bağlama özgü çözüm üreten bir refleks hâline gelmesine yol açmıştır.

Bu bağlamda, peyzaj mimarlığında kuram sonrası yapı, meslekteki kuramsal altyapının tamamen kaybolduğu bir süreci değil, aksine, kuramın pratikle yeniden şekillendiği ve görünür kılındığı bir anlayışı temsil eder. Gömülü kuram analizi, özellikle şu bulgular üzerinden bu durumu desteklemektedir:

- Yerel ve Bağlamsal Dinamikler: Türkiye'deki peyzaj projelerinin çoğunun, bölgesel ve yerel sorunlara odaklandığı ve bu sorunlara yönelik çözümler geliştirdiği görülmüştür. Bu durum, geniş kapsamlı kuramsal yaklaşımların, yerel bağlamda yeniden yorumlanmasını zorunlu kılmıştır.
- Kuramın Pratiğe Uyum Sağlaması: Yarışma projelerinin şartnameleri incelendiğinde, kuramın daha çok tasarımın arka planında kalan ve pratik çözümleri destekleyen bir araç olarak kullanıldığı anlaşılmıştır. Bu durum,

kuramın sabit ve soyut bir yapı olmaktan ziyade, pratik süreçler içinde evrildiğini göstermektedir.

- Kuramsal Görünürlüğün Zayıflaması: Ödüllü projeler üzerinde yapılan analizler, tasarım süreçlerinde kullanılan kuramsal temellerin, giderek daha az görünür olduğunu ortaya koymaktadır. Ancak bu durum, kuramın tamamen yok olduğu anlamına gelmemekte; aksine, pratik süreçlerin içine gömülmüş ve bu süreçlerin ihtiyaçlarına göre yeniden şekillenmiş bir kuramsal yapının varlığını göstermektedir.

Bu bulgular, kuram sonrası anlayışın sadece kuramsal altyapının dönüşümünü değil, aynı zamanda mesleğin pratikte nasıl yeniden tanımlandığını da açığa çıkarmaktadır. Kuram-sonrası, peyzaj mimarlığını disiplinlerarası bir yaklaşımla dönüştürerek, yalnızca fiziksel mekân tasarımıyla sınırlı kalmayan; sosyal, çevresel ve ekonomik bağlamlarla bütünleşen bir meslek hâline getirmiştir. Bu bağlamda gömülü kuram, kuram sonrası yapının hem tarihsel hem de bağlamsal boyutlarını derinlemesine anlamak için güçlü bir metodolojik araç sunmaktadır.

"Kuram sonrası (post-teori)" kavramı, 20. yüzyılın sonlarında eleştirel kuramın algılanan sınırlamalarına ve kurumsallaşmasına yanıt olarak ortaya çıkmıştır ve büyük anlatılardan uzaklaşıp daha çeşitli, yerelleştirilmiş eleştiri yaklaşımlarına doğru bir değişimin ifadesidir (Jones, 2003a). Bu bağlamda çalışmada kuram sonrası yapı, kuramın pratikle sürekli etkileşim içinde olduğu ve bu etkileşimden doğan yeni söylemlerle şekillendiği bir anlayışı temsil etmektedir. Böylece geleneksel kuramsal yaklaşımlardan ayrılmakta ve yerleşik kavram ve metodolojilerin yeniden değerlendirilmesini desteklemektedir (Tredinnick, 2007). Kuram sonrası yaklaşımların gelişimi, beşeri bilimler ve sosyal bilimlerde eleştirel düşünmenin rolüne ilişkin süregelen tartışmaların yanı sıra 21. yüzyılda entelektüel söylemin değişen manzarasını da yansıtmaktadır (Birns, 2010).

Kuram sonrası, kuramın sabit bir bilgi üretim aracı olmaktan çıkıp, sürekli değişen toplumsal, ekolojik ve ekonomik dinamiklere uyum sağlayan bir araç olarak yeniden tanımlanmasıdır. Bu bağlamda kuram sonrası yaklaşım, peyzaj mimarlığının hem kuramsal hem de pratik yönlerini yeniden tanımlayan bir araçtır. Kuram ve pratik arasındaki döngüsel ilişki, disiplinin çok katmanlı doğasını anlamak için esnek ve bağlama özgü bir yöntem sunar. Bu yaklaşım, peyzaj mimarlığını yalnızca fiziksel

mekân düzenlemeleriyle sınırlı bir meslekten, toplumsal ve ekolojik krizlere yanıt veren bir disiplin hâline getirmiştir. Meyer (1991) ve Corner (1991) gibi düşünürlerin eleştirel peyzaj kuramı, kuram sonrası yapının temel taşlarını oluşturur. Meyer (1991)'in eleştirel yaklaşımı, mesleği yerleşik sosyal ve politik yapıları sorgulayan bir çerçeveye taşırken, Corner (1991)'in stratejik peyzaj tasarımı, kültürel bağlamın tasarım süreçlerindeki rolünü vurgular. Mesleki bağlamda bu yaklaşımlar, hem tasarım süreçlerine hem de mesleğin toplumsal ve çevresel bağlamdaki anlamına katkıda bulunmuştur.

5.1 Peyzaj Mimarlığında Kuram Tartışmaları ve Kuram Sonrası Kavramı Üzerine

"Kuram sonrası (post-theory, after theory)" kavramının temelleri, 20. yüzyıl ortalarında geleneksel kuramsal çerçevelerin yerini postmodern düşünceye bırakmasıyla atılmıştır. Kuram sonrası, kuram ve pratik arasındaki hiyerarşik ayrımı sorgulayan, disiplinler arası bir diyalogu benimseyen ve eleştirel düşünceye yenilikçi bir perspektif kazandıran bir yaklaşımı temsil eder. Bu düşünce, kuramı sabit bir sistemden çok sürekli dönüşüm içinde olan bir süreç olarak ele alır ve sosyal, politik, çevresel bağlamların karmaşıklığını kucaklar.

Postmodernizm ve postyapısalcılık, büyük anlatılara ve geleneksel entelektüel modellere meydan okuyarak kuram sonrası çağın öncüsü olmuştur. Lyotard'ın *Postmodern Durum* (1979) adlı eserinde dile getirdiği gibi, çağdaş toplumun parçalı yapısı, büyük anlatıların inandırıcılığını kaybetmesine neden olmuştur. Lyotard (1979), küçük ölçekli anlatıların, yerel bağlamların ve çoklu perspektiflerin önemine dikkat çekerek, kuramın daha kapsayıcı ve eleştirel bir yapıya bürünmesini önermiştir. Bu eleştirel tavır, kuramın rolünün yeniden değerlendirilmesine yol açmış, büyük anlatılar yerine bağlamsal, durumsal ve yerelleştirilmiş yöntemlerin benimsenmesini sağlamıştır (Docherty, 1997; Spellmeyer, 1996).

Stanley Fish (1985), bu dönüşümü, hem kuramdan korku hem de ona umut bağlama durumu olarak tanımlar. Fish'e (1985) göre, kuramın metinsellikten çıkarak günlük yaşamın, kültürün ve pratiklerin içine nüfuz etmesi, onu daha uygulanabilir bir eleştirel araç haline getirmiştir. Docherty (1997) ise kuramın kurumsallaşmasına eleştirel bir bakış sunarak, kuram sonrası düşünceyi kurumsal sınırları aşan bir eleştiri aracı olarak

konumlandırır. Rajan (2002), postyapısalcılıktan etkilenen kuramın, fikirler tarihiyle süreklilik içinde olduğunu savunarak, bu yaklaşımın psikanaliz, edebiyat ve kültürel çalışmalar gibi alanlardan alınan metaforlarla zenginleştiğini belirtir.

Kuram sonrası ortamın evrimi, kuramın ölmekte olduğu iddialarına rağmen, kritik kültürel ve politik meselelerle ilgilenen dinamik bir yapıya dönüşmesini sağlamıştır. Davis (2003), bu süreci kuramın bir "sonraki hayatı" olarak tanımlamış ve kuramın bilgi, etik ve kimlik gibi konular üzerinde etkisini sürdürdüğünü vurgulamıştır. Eagleton (2004) ise yüksek kuramın yukarıdan aşağıya yaklaşımından farklılaşarak, sosyal ve kültürel bağlamlarla daha doğrudan ilişkili bir eleştiri biçimi geliştirme ihtiyacını dile getirmiştir. Eagleton, kültürlerin sürekli değişen yapısı karşısında kuramın dogmatik çerçeveleri terk ederek, daha esnek ve bağlama duyarlı bir yapıya bürünmesi gerektiğini savunur.

Bu bağlamda, kuram sonrası düşünce, kuramı bilgi üretiminin ve mesleki gelişimin dinamik bir parçası olarak yeniden tanımlar. Balcı ve Uz (2022), kuram sonrasını yerelleştirilmiş gündemlerle ilişkilendirerek, onun akademik bilgi üretimi ve günlük yaşamla doğrudan bağlantılı olduğunu belirtir. Bu bakış açısı, kuramı sabit bir entelektüel yapı olmaktan çıkararak, sosyal ve kültürel bağlamlarla sürekli etkileşim içinde olan bir süreç olarak yeniden şekillendirir (Şekil 5.1).

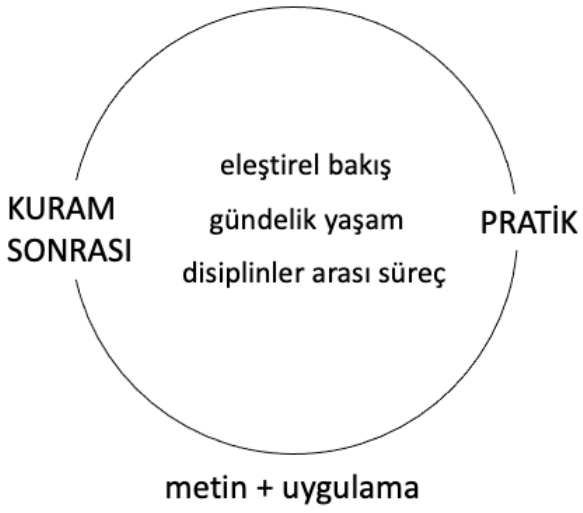

Şekil 5.1 : Kuram sonrası yaklaşımın diyagramatik anlatımı

Kuram sonrası, edebiyat, mimarlık, film çalışmaları ve eğitim teorisi gibi farklı disiplinlerde, geleneksel kuramsal yaklaşımlara meydan okuyan yeni yönelimlerin önünü açmıştır. Edebiyat eleştirisinde disiplinler arası metodolojiler ve yeni

perspektifler, eleştirel tartışmaların daha kapsayıcı bir söylem alanına kaymasını sağlamıştır (McQuillian et al., 1999). Mimarlıkta ise neo-pragmatizm, disiplinin özerkliğini sorgulayarak, tasarımın sosyal ve çevresel bağlamlarla ilişkili bir pratik haline gelmesini önermektedir (Şahin ve Kömez Dağlıoğlu, 2023).

Peyzaj mimarlığı, doğa ve insan arasındaki ilişkiyi biçimlendiren disiplinlerarası bir alan olarak, kuram ve pratiğin sürekli olarak yeniden değerlendirildiği bir bağlamda evrim geçirmiştir. Bu süreçte, "kuramsızlık" tartışmaları, mesleğin kuramsal altyapısını eleştirel bir gözle değerlendirmiş ve disiplinin kuram sonrası bir yapıya doğru evrildiğine işaret etmiştir.

Riley'nin (1990) peyzaj mimarlığındaki kuramsızlık eleştirisi, mesleğin uygulamaya dayalı doğasını vurgular. Riley, meslekte öne sürülen kuramların çoğunun "sahte" olduğunu ve gerçek dünya olaylarını açıklayan bilgiye dayalı bir kuramın gerekliliğini savunur. Bu eleştirel duruş, kuramı dogmatik bir yapıdan çıkarıp, bağlama duyarlı ve uygulama ile bütünleşmiş bir süreç olarak görme ihtiyacını ortaya koyar. Meyer (1991) ve Corner (1991) gibi kuramcılar de peyzaj kuramının bağlama özgü, tarihsel ve pragmatik bir yapı sergilediğini savunarak, kuramın toplumsal ve politik bağlamlarla ilişkisinin altını çizer. Meyer'e göre, peyzaj kuramı, genellemelerden çok, bireysel deneyim ve gözlemle anlam kazanır; bu, disiplinin kuram sonrası bir yaklaşımla ele alınmasına zemin hazırlar.

Eagleton (2004) ise kuramın normatif yapısının, doğanın ve kültürün çeşitliliğini ve zenginliğini homojenleştirme eğiliminde olduğunu vurgular. Kültürün sürekli değişkenliğine rağmen, kuramın sabit bir çerçeveye oturtulmasının yarattığı sınırlamaları eleştirir (Eagleton, 2004). Bu bağlamda kuram sonrası düşünce, kuramın değişen toplumsal, ekolojik ve kültürel bağlamlara uyum sağlayarak, sabit bir yapıdan ziyade dinamik bir süreç olarak ele alınmasını önerir (Eagleton, 2004).

Kuram sonrası, peyzaj mimarlığının disiplinler arası doğasını vurgulayarak, bağlam, pratik ve kuram arasındaki ilişkiyi yeniden tanımlar. Kaplan (2017), peyzajı materyal, mercek ve yaklaşım olmak üzere üç eksende ele alır ve peyzajın dinamik yapısını, sürekli değişen bir anlatı olarak betimler. Bu yaklaşım, peyzajı yalnızca fiziksel bir alan olarak değil, insan eylemleri ve doğal süreçlerin etkileşiminden doğan bir hikâye olarak ele alır. Meyer'in (1991) belirttiği gibi, peyzaj mimarlığında kuram, evrensel ilkeler yerine, form ve yapı aracılığıyla anlam kazanan bir tasarım dilidir.

Stanley Fish'in (1985) kuramı hem bir "korku" hem de bir "umut" kaynağı olarak tanımlaması, peyzaj mimarlığı kuramının bu çelişkili yapısına işaret eder. Peyzaj mimarlığında kuram, pratikle bütünleşerek bir yandan mevcut bilgi sistemlerini eleştiren, diğer yandan yeni yöntemler ve yaklaşımlar arayan bir süreçtir. Bu bağlamda kuram sonrası düşünce, kurama eleştirel bir perspektifle yaklaşırken, aynı zamanda uygulamaların içinde yeniden şekillenen bir kuramsal çerçeve sunar.

Lyotard'ın (1979) "büyük anlatılar" eleştirisi, peyzaj mimarlığında kuramın evrensel iddialarının sorgulanmasına olanak tanır. Eagleton (2004), kültürün doğadan daha az sabit olmadığını ve toplumsal değerlerin dönüşümünün fiziksel peyzajların değişiminden daha zor olduğunu savunarak, kuramın yerel ve bağlama özgü bir perspektiften ele alınması gerektiğini belirtir. Kaplan (2017) ise peyzajın sürekli değişen bir yapı olarak ele alınmasının, disiplinin dinamik ve bağlama duyarlı doğasını anlamak için hayati önem taşıdığını vurgular. Corner (1991) ve Meyer (1991) gibi kuramcıların eleştirileri, peyzaj mimarlığının sabit bir kuram anlayışından ziyade, bağlama özgü ve pratikle iç içe geçmiş bir kuramsal çerçeve geliştirdiğini gösterir. Bu, kuram sonrası yaklaşımın temel felsefesine paraleldir; kuram, sabit ve soyut bir yapı olmaktan çıkar, dinamik ve bağlama özgü bir araç haline gelir. Kaplan (2017) de bu yaklaşımı destekleyerek, peyzajın hem fiziksel hem de toplumsal boyutlarının sürekli bir dönüşüm içinde olduğunu belirtir.

Peyzaj mimarlığında kuram-kuramsızlık tartışmaları, disiplinin kuram sonrası bir yapıya doğru evrildiğini göstermektedir. Bu bağlamda, kuram dogmatik sınırlamalarından kurttularak bağlam, pratik ve disiplinler arası iş birliklerine duyarlı bir çerçeve sunar. Peyzaj mimarlığı, bu çerçevede, doğa ve kültür arasındaki etkileşimleri anlamaya ve şekillendirmeye yönelik eleştirel bir bakış açısı geliştirmiştir. Meyer, Corner ve Kaplan gibi kuramcıların katkıları, kuramı yeniden tanımlayarak, mesleğin dinamik ve sürekli evrilen doğasına uyum sağlayan bir düşünsel altyapı oluşturmuştur. Bu bağlamda, peyzaj mimarlığında kuram, kuram sonrası yaklaşımın esnek ve eleştirel yapısıyla yeniden şekillenmektedir.

Çalışmanın bu bölümünde, öncelikle peyzaj mimarlığı disiplininin kuram-kuramsızlık tartışmalarını ele alarak, kuram sonrası bir yapıya nasıl evrildiğini anlamaya yönelik kuramsal bir altyapı kurgulanmıştır. Kuram ve kuramsızlık tartışmaları, peyzaj mimarlığı gibi uygulamaya dayalı disiplinlerde kuramın sınırlarını ve anlamını yeniden değerlendirmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu noktada, kuramın pratikten bağımsız

bir üst yapı olarak değil, pratikle birlikte gelişen bir araç olduğu fikri ortaya çıkarak kuram sonrası kavramına giden yolun ilk adım taşları oluşmaya başlamıştır. Bu bağlamda kuram sonrası kavramının epistemolojik ve ontolojik temelleri, kuram-teorisizlik tartışmalarını aşan bir bağlamda değerlendirilmiştir.

Literatür taraması, eleştirel analiz ve disiplinler arası bağlantılar kurma gibi metodolojik araçlar, kuramsal tartışmaları pratikle ilişkilendiren bir çerçeve oluşturmuştur. Bu bağlamda, peyzaj mimarlığında "kuram sonrası" kavramı, kuram ve pratik arasındaki sürekli dönüşümün bir yansıması olarak değerlendirilmiştir.

Sonraki adımda ise mesleğin ulusal bağlamda kuram sonrası yapısını kanıtlamak amacıyla peyzaj mimarlığının Türkiye bağlamında bu yapıya nasıl evrildiği, gömülü kuram yönteminin sonuçlarından elde edilen kodların çapraz okuması ile incelenmiştir (Bölüm 4). Türkiye bağlamında gömülü kuram yöntemiyle gerçekleştirilen analiz, peyzaj mimarlığının kuram sonrası yapıya dönüşümünü dört temel bağlam üzerinden değerlendirmiştir:

1) Yerel ve Çevresel Bağlam,

2) Çok Disiplinlilik,

3) Bütüncül Yaklaşım,

4) Evrensel Bağlam.

Bu bağlamlar altında yarışma şartnameleri ve ödül alan projeler analiz edilerek, kuramsal söylem ile pratik uygulamalar arasındaki ilişki detaylandırılmıştır (Şekil 5.2).

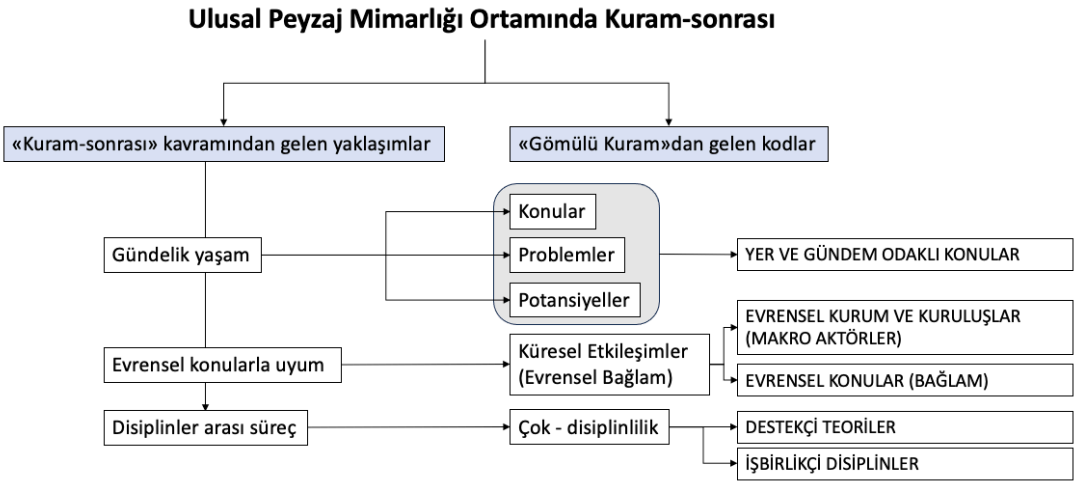

Şekil 5.2 : Ulusal peyzaj mimarlığı ortamının kuram sonrası yapısının kodlama strüktürü ile ilişkisi

5.2 Küresel Etkileşimler (Evrensel Bağlam)

Peyzaj mimarlığında kuram sonrası yaklaşım, geleneksel kuramların ötesine geçerek küresel bilgi alışverişine ve çok kültürlü deneyimlere değer veren daha geniş, daha kapsamlı bir anlayışı benimser. Bu, daha zengin, daha çeşitli tasarım çözümlerine yol açar. Lyotard'ın (1979) "meta-anlatı (üst anlatı)" kavramı, evrensel bilgi alışverişi ve çok kültürlü deneyimlerin değerini vurgulayarak, daha küçük, yerel anlatıların büyük, evrensel olanlara göre öneminin altını çizer. Peyzaj mimarlığı küresel bilgi paylaşımını ve çeşitli kültürel pratikleri bu çerçevede sentezler. Ian McHarg'ın (1969) doğayla uyumu vurgulayan ekolojik planlama yaklaşımları ve küresel olarak benimsenmiş ve yerel bilginin küresel bağlamda yeniden yorumlanmasına olanak sağlamıştır, benzer şekilde Waldheim (2006) tarafından önerilen peyzaj-odaklı kentselleşme yaklaşımları da evrensel bağlamda uygulamaya geçilmiştir.

Evrensel bağlam, peyzaj mimarlığı mesleğinin uluslararası ölçekli dinamiklerini, söylemlerini ve uygulama pratiklerini şekillendiren unsurlar üzerinden tanımlar. Bu bağlamda, uluslararası normlar, kurumlar, politikalar ve teknolojik yenilikler, mesleğin evrensel ölçekteki dönüşümünde belirleyici rol oynar. Atlas.ti verilerinden hareketle yapılan analiz, evrensel bağlamın birçok farklı düzlemde etkili olduğunu göstermektedir. Bu etkiler, iklim krizi, sürdürülebilir tasarım yaklaşımları, mekansal estetik, insan-doğa ilişkisi, toplumsal katılım ve teknolojik yeniliklerin bir araya geldiği çeşitli projeler ve yarışmalar aracılığıyla somutlaşmaktadır.

Araştırmada evrensel bağlamı kuvvetli kod-yapıları incelenirken öncelikle karşımıza çıkan, makro ölçekli aktörler kategorisinde yer alan evrensel kurum ve kuruluşlardır. Makro ölçekteki aktörlerin etkisi, yerel ve küresel bağlamlar arasındaki etkileşimlerin bir sonucudur. Makro ölçekteki evrensel aktörler, evrensel bağlamı şekillendiren temel unsurlar olarak, peyzaj mimarlığı mesleğinin sınırlarını, standartlarını ve hedeflerini belirlemede önemli bir rol oynar. Bu aktörler arasında uluslararası organizasyonlar, küresel politikalar, hukuki belgeler ve teknolojik yenilikler yer alır. Bu yapı, yalnızca bir çerçeve sunmakla kalmayıp aynı zamanda yerel pratiklerin küresel ölçekteki dönüşümünü sağlar. Örneğin, Paris İklim Anlaşması ve Avrupa Peyzaj Sözleşmesi gibi belgeler, Türkiye'deki yarışmaların sürdürülebilirlik odaklı bir anlayış benimsemesini sağlamış; bu durum, yerel projelerin evrensel bir bağlamda yeniden yorumlanmasına olanak tanımıştır. Aynı şekilde, ulusal düzeyde geliştirilen peyzaj

yönetimi stratejileri, küresel standartlarla uyumlu hale getirilmiştir. Evrensel kurum ve kuruluşların gündemdeki öneminin analizi, Bölüm 4.1.1'de detaylı olarak verilmiştir (Şekil 5.3).

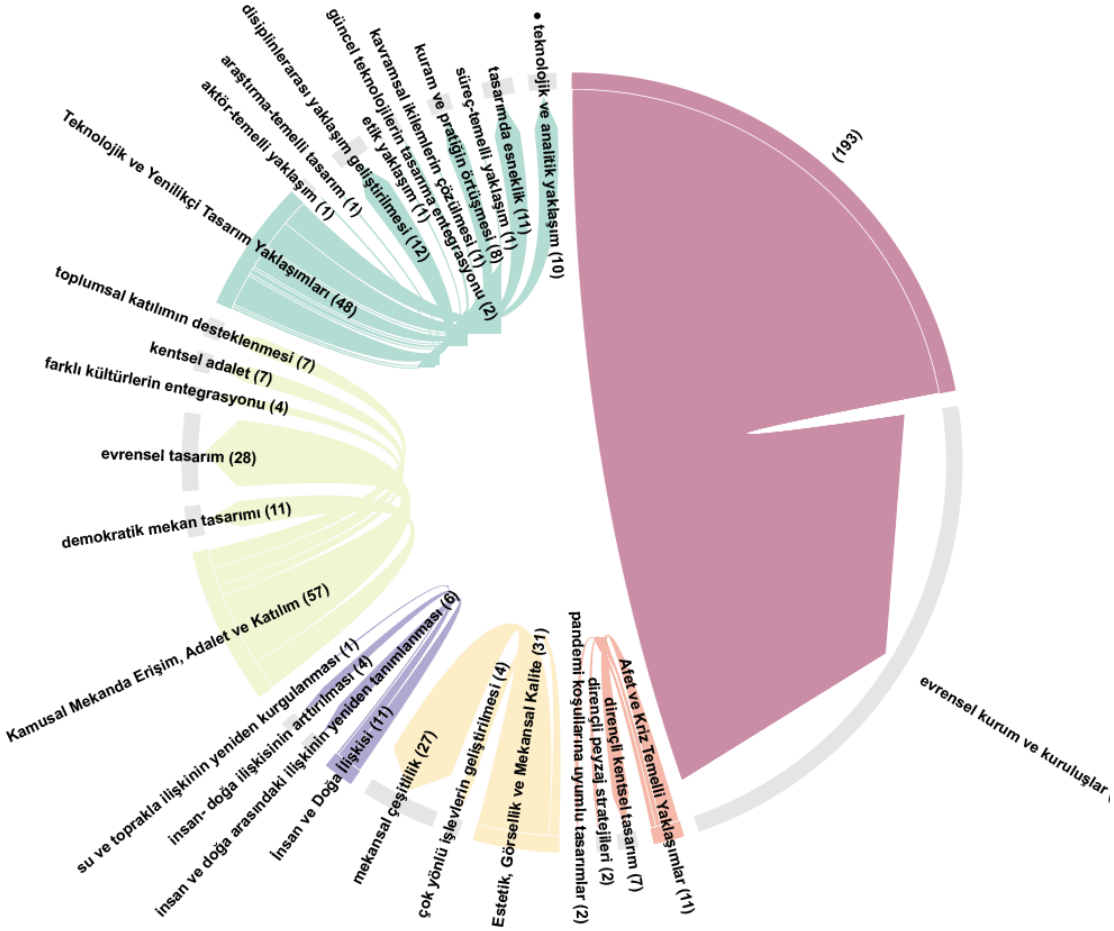

Şekil 5.3 : Evrensel bağlama referans veren kod diyagramı

Kodlama sonucunda elde edilen tematik yapılar, ulusal ve uluslararası bağlamda evrensel kurum ve kuruluşların etkisini anlamak için yorumlanmıştır. Dirençli kentsel tasarım, biyofilik stratejiler, ekolojik bağlantıların güçlendirilmesi gibi kodlar, makro ölçekteki aktörlerin politika ve normları ile ilişkilendirilmiştir. Atlas.ti verilerinden hareketle yapılan analiz, evrensel bağlamın birçok farklı düzlemde etkili olduğunu göstermektedir (Çizelge 5.1).

Bu etkiler, iklim krizi, sürdürülebilir tasarım yaklaşımları, mekansal estetik, insan-doğa ilişkisi, toplumsal katılım ve teknolojik yeniliklerin bir araya geldiği çeşitli projeler ve yarışmalar aracılığıyla somutlaşmaktadır.

Çizelge 5.1 : Küresel etkileşimlere referans veren konular, ana temalar ve tekrar sayıları

Ana Tema	Konular	Kod Sayısı
Afet ve Kriz Temelli Yaklaşımlar	Dirençli kentsel tasarım	7
Afet ve Kriz Temelli Yaklaşımlar	Dirençli peyzaj stratejileri	2
Afet ve Kriz Temelli Yaklaşımlar	Pandemi koşullarına uyumlu tasarımlar	2
Estetik, Görsellik ve Mekansal Kalite	Çok yönlü işlevlerin geliştirilmesi	4
Estetik, Görsellik ve Mekansal Kalite	Mekansal çeşitlilik	27
İnsan ve Doğa İlişkisi	İnsan ve doğa arasındaki ilişkinin yeniden tanımlanması	6
İnsan ve Doğa İlişkisi	İnsan-doğa ilişkisinin arttırılması	4
İnsan ve Doğa İlişkisi	Su ve toprakla ilişkinin yeniden kurgulanması	1
Kamusal Mekanda Erişim, Adalet ve Katılım	Demokratik mekan tasarımı	7
Kamusal Mekanda Erişim, Adalet ve Katılım	Evrensel tasarım	29
Kamusal Mekanda Erişim, Adalet ve Katılım	Farklı kültürlerin entegrasyonu	5
Kamusal Mekanda Erişim, Adalet ve Katılım	Kentsel adalet	7
Kamusal Mekanda Erişim, Adalet ve Katılım	Toplumsal katılımın desteklenmesi	2
Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları	Aktör-temelli yaklaşım	1
Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları	Araştırma-temelli tasarım	1
Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları	Disiplinlerarası yaklaşım geliştirilmesi	12

Çizelge 5.1 (devamı) : Küresel etkileşimlere referans veren konular, ana temalar ve tekrar sayıları

Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları	**Etik yaklaşım**	**1**
Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları	Güncel teknolojilerin tasarıma entegrasyonu	2
Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları	Kavramsal ikilemlerin çözülmesi	1
Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları	Kuram ve pratiğin örtüşmesi	1
Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları	Süreç-temelli yaklaşım	1
Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları	Tasarımda estetik	1
Teknolojik ve Yenilikçi Tasarım Yaklaşımları	Teknolojik ve analitik yaklaşımlar	10
Evrensel Kurum ve Kuruluşlar	-	19

Evrensel bağlam, peyzaj mimarlığı projelerinin hem yerel hem de küresel ölçekte nasıl şekillendiğini anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Dirençli kentsel tasarım ve peyzaj stratejileri bu bağlamda öne çıkan konular arasında yer almaktadır. Örneğin, 2020-Kentsel ve Ekolojik Omurga Olarak Meles Çayı Ulusal Kentsel Tasarım Fikir Projesi ve 2021-Talas Millet Bahçesi ve Kültür Merkezi Yarışması, iklim krizine karşı dayanıklılığı artıran tasarım anlayışlarını vurgulamaktadır (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2020; Talas Belediyesi, 2021). Bu projeler, biyolojik çeşitliliği koruma, ekolojik bağlantıları güçlendirme ve dirençli peyzaj stratejileri geliştirme hedefleri doğrultusunda Paris İklim Anlaşması ve C40 Cities gibi küresel girişimlerin yerel ölçekte uygulanabilirliğini göstermektedir.

> Kentleşme kadar 21. yüzyıla damgasını vuran bir diğer önemli olgu ise iklim krizidir. İklim krizi, bir yandan engellenemeyecek bir olgu olarak doğanın küresel döngüsü ile ilişkilendirilirken, diğer yandan kentleşme olgusu ve buna

> bağlı insan faaliyetleriyle de doğrudan ilintili bulunmaktadır. Kentlerin, özellikle Sanayi Devrimi ardından doğa ile olan ilişkisini problemli bir şekilde tanımlamış olmasına bağlı olarak "Doğa", kent için tüketilecek bir kaynak gibi ele alınmıştır (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2020).

Ayrıca, evrensel tasarım ilkeleri bu bağlamda kapsayıcılık ve erişilebilirlik açısından belirgin bir şekilde öne çıkmaktadır. 2020-Taksim Kentsel Tasarım Yarışması gibi projelerde, toplumsal eşitlik ve mekânsal adalet ön planda tutulmuştur (İPA, 2020c). Bu projeler, toplumun dezavantajlı kesimlerini de içeren, herkesin erişimine açık tasarımlar geliştirilmesini amaçlamıştır. UNESCO Dünya Miras Listesi ve Avrupa Peyzaj Sözleşmesi gibi uluslararası standartlar, bu tasarımlara rehberlik ederek kültürel mirasın korunmasını ve bu değerlerin modern bağlamlarda yeniden yorumlanmasını sağlamıştır. Teknolojik gelişmeler de evrensel bağlamın önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Örneğin, 2021-Bursa Kent Mobilyaları Tasarım Yarışması ve 2020-Taksim Kentsel Tasarım Yarışması, GIS ve ekosistem modelleme gibi teknolojik araçların tasarım süreçlerine entegre edilmesiyle dikkat çekmektedir (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2021). Bu projeler, teknolojinin sadece bir araç değil, aynı zamanda mekânsal sorunların çözümünde stratejik bir rol üstlendiğini göstermektedir. 2022-Küçükçekmece Lagünü Havzası Fikir Projesi ise süreç-temelli yaklaşımıyla sürdürülebilir gelişimi destekleyen örneklerden biridir.

> 1990'lı yıllarla birlikte hızla kentleşen dünyada "kentsel sürdürülebilirlik" önem kazanmış ve "eğer sürdürülebilirlik gerçekleşecekse bunun ancak kentsel alanlarla başarılabileceği"nin altı çizilmiştir (HABITAT, 1996). Bunu ülkemiz açısından değerlendirdiğimizde, eğer Türkiye'de sürdürülebilir gelişme olacaksa bunun yolu İstanbul'dan geçmelidir. (İPA, 2022).

Toplumsal katılım ve kültürel entegrasyon da evrensel bağlamın vazgeçilmez unsurları arasında yer almaktadır. 2021-Antakya Köprübaşı Kent Meydanı Yarışması ve 2020-Taksim Kentsel Tasarım Yarışması, katılımcı süreçlerle toplumun farklı kesimlerini projelere dahil etmiştir. Bu yarışmalar, demokratik mekân tasarımı ve kapsayıcı yaklaşımların uluslararası standartlarla nasıl uyum sağladığını göstermesi açısından önemlidir (Hatay Büyükşehir Belediyesi, 2021). UNESCO Dünya Miras Listesi'ne dahil alanlarda gerçekleştirilen projeler ise, evrensel değerlerin yerel bağlamlarda nasıl yeniden yorumlandığına dair önemli örnekler sunmaktadır (Şekil 5.4).

1 Başkandan;

Bursa, doğal ve tarihi güzellikleriyle görenleri büyüleyen, kendine has dokusuyla her daim adından söz ettiren bir şehirdir. Tarımdan sanayiye, ulaşımdan turizme, çağın gerektirdiği şartları yakalayarak, eskiyi ve yeniyi harmanlayabilen zamansız bir şehirdir.

Bu kadim şehrin kültürel mirası korunurken; canlılığını sürdürebilmesi, gelişerek yaşamaya devam etmesinin sağlanması da büyük önem taşımaktadır.

"Çınarların gölgesinde, birlik, beraberlik ve huzur içinde yaşanan mutlu bir Dünya Şehri" tahayyülümüz; ancak akılcı, sürdürülebilir, bütüncül bir anlayışla hayata geçirilebilir. "Hanlar Bölgesi Çarşıbaşı Kentsel Tasarım Proje Yarışması" bu duyarlılıktan hareketle düzenlenmiştir. Yarışma neticesinde Bursa'nın tarihi ve kültürel kimliğine saygılı, çevreye duyarlı, zamanın ihtiyaçlarına uygun, verimli ve kaliteli çalışmaların ortaya çıkacağına inanmaktayız.

Sultan Külliyeleri ve Cumalıkızık ile birlikte Bursa'nın UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer alan Tarihi Çarşı ve Hanlar Bölgesi'nde yapılan çalışmalar, bir dünya mirasına layık, sürdürülebilir, katılımcı, çözüm odaklı, şeffaf ve hesap verebilir, kaliteli hizmet anlayışı ilkeleri doğrultusunda yürütülmektedir. Bu kapsamda Hanlar Bölgesi özelinde Bursa Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki çeşitli birimler tarafından bir yılı aşkın bir süredir toplantılar düzenlenerek, alan ile ilgili çeşitli incelemeler yapılmış ve öneriler geliştirilmiştir. Süreç Hanlar Bölgesi ve Çarşıbaşı Bölgesi Çalıştayı ile devam etmiş ve alana yönelik öneriler çalıştay gruplarında tartışılmıştır.

Çalıştay sonucunda alınan en önemli kararlardan biri alana yönelik Kentsel Tasarım Yarışması yapılması fikri olmuştur. Sonrasında ilgili kamu kurumları, meslek odaları ve üniversitelerden katılımcılar ile yapılan toplantılarla süreç olgunlaştırılmıştır.

İnanıyorum ki, "Hanlar Bölgesi Çarşıbaşı Kentsel Tasarım Proje Yarışması" sonucunda bölgeye yakışan, hem Bursalıların hem de Bursa'ya dışarıdan gelen ziyavretçilerin beğenisine mazhar olacak bir proje ortaya çıkacaktır. Bu vesile ile tüm katılımcıları şimdiden tebrik ediyor, yarışmanın hayırlara vesile olmasını diliyorum.

ALİNUR AKTAŞ
BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

Şekil 5.4 : Keresel etkileşimlere dair söylem örneği (Bursa Büyükşehir Belediyesi, 2020)

Evrensel bağlamda dikkat çeken bir diğer tema, insan ve doğa arasındaki ilişkinin yeniden tanımlanmasıdır. Bu bağlamda, küresel politikalar ile yerel projeler arasındaki nedensel bağlantılar öne çıkmaktadır. Paris İklim Anlaşması gibi küresel taahhütler, Türkiye'deki tasarım yarışmalarında çevresel sürdürülebilirliği temel bir kriter haline getirmiştir. Bu durum, yerel projelerin yalnızca estetik kaygılarla değil, aynı zamanda ekolojik ve toplumsal sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda şekillendiğini göstermektedir. Elde edilen bulgular, evrensel bağlamın hem sürdürülebilirlik hem de toplumsal kapsayıcılık açısından peyzaj mimarlığı projelerini nasıl dönüştürdüğünü açıkça ortaya koymaktadır. Bu projeler, küresel aktörlerin yerel bağlamlarla nasıl etkileşim içinde olduğunu ve bu etkileşimin meslek pratiğine nasıl bir yön verdiğini anlamak için değerli bir kaynak sunmaktadır.

5.3 Çok-Disiplinlilik

Kuram sonrası yaklaşım, peyzaj mimarlığının giderek daha çok disiplinlerarası bir yapıya büründüğünü göstermektedir. Bu bağlamda hem kuram hem de pratik düzeyinde disiplinler arası iş birliğine dayalı tasarım anlayışlarının geliştirilmesi, kentsel mekânların toplumsal, çevresel ve estetik işlevlerinin yeniden tanımlanmasını mümkün kılmaktadır. Bu araştırma kapsamında, yarışma şartnameleri ve ulusal peyzaj mimarlığı ödülü kazanan projelerin metinleri üzerinden çok disiplinliliğin nasıl şekillendiği, destekçi kuramlar ve tasarım süreçlerinde kullanılan yaklaşımlar ele alınmıştır. Atlas.ti aracılığıyla kodlanan veri seti, kuram sonrası bağlamda disiplinler arası yaklaşımları ve destekçi kuramlari anlamak için bir çerçeve sunmaktadır.

Peyzaj mimarlığı ve kentsel tasarım projelerinde destekçi kuramlar, disiplinlerarası bir bağlamda şekillenerek hem mesleki uygulamalara yön vermiş hem de kuramsal altyapıyı zenginleştirmiştir. Bu kuramlar, yıllar içerisinde toplumsal, çevresel ve teknolojik değişimlere paralel olarak çeşitlenmiş ve gelişmiştir. Destekçi kuramlarin peyzaj mimarlığı ile ilişkisi, bu disiplinin esneklik ve çok yönlülük kapasitesini ortaya koyarken, aynı zamanda disiplinlerarası bir düşünce biçimini teşvik etmiştir.

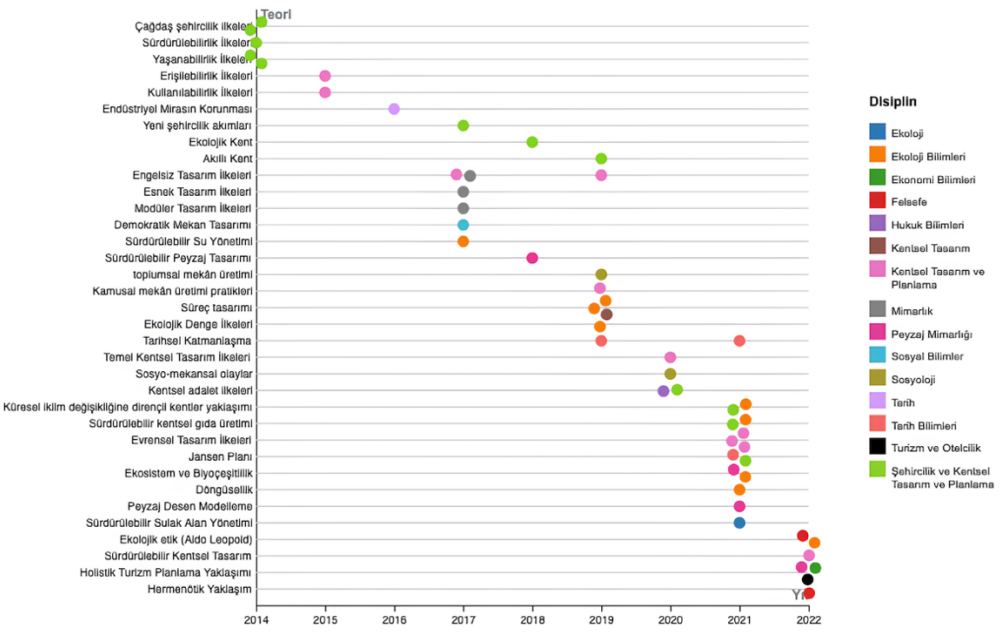

Şekil 5.5 : Çeşitli disiplinlere ait destekçi kuramların yıllara göre dağılımı

Şekil 5.5 incelendiğinde destekçi kuramların yıllar içindeki değişimi, peyzaj mimarlığı ve kentsel tasarım projelerinin, toplumsal ve çevresel gerekliliklere cevap verme

kapasitesini artırmıştır. Örneğin, 2014 yıl "Kayseri İli Sahabiye Mahallesi Kentsel Yenileme" yarışması, çağdaş şehircilik ilkeleri ve sürdürülebilirlik kavramlarına dayanarak, modern kent tasarımına yönelik kuramlarle desteklenmiştir (Kayseri Büyükşehir Belediyesi, 2014). Bu dönemdeki yaklaşımlar, özellikle şehircilik ve kentsel tasarım disiplinlerini sosyal sürdürülebilirlik ilkeleriyle buluşturmuştur.

2016'dan itibaren, projelerde tarih ve kültürel miras unsurlarına yönelik kuramlar öne çıkmıştır. "Seka Park Sanayi Dönüşüm Parkı" gibi projelerde, endüstriyel mirasın korunması gibi temalar, tarihsel analiz ve mimari koruma disiplinleriyle peyzaj mimarlığını bir araya getirmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2015). Bu, kültürel katmanlaşma ve kimlik unsurlarının peyzaj tasarımındaki önemini vurgulamıştır.

2017 yılı itibariyle, ekolojik ve teknolojik kuramlar projelere daha güçlü bir şekilde entegre edilmiştir. Örneğin, "7 İklim 7 Bölge – Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Yarışması" ekolojik kent ve akıllı kent yaklaşımlarını benimserken, peyzaj mimarlığını ekoloji ve teknoloji ile daha sıkı bir ilişkiye sokmuştur (TOKİ, 2017). Aynı yıl, "Tuzla Kamil Abdüş Göleti Projesi" gibi projelerde sürdürülebilir su yönetimi, ekoloji ve su yönetimi disiplinlerini peyzaj mimarlığıyla bütünleştirmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2016a).

Destekçi kuramlar, peyzaj mimarlığının diğer disiplinlerle olan etkileşimlerini derinleştirmiştir. Ekolojik sürdürülebilirlik, demokratik mekân tasarımı ve tarihsel katmanlaşma gibi kuramlar, peyzaj mimarlığının sadece fiziksel çevre düzenlemesi değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel bağlamlarda da anlam üretmesine olanak sağlamıştır. Bu bağlamda, peyzaj mimarlığı, disiplinlerarası bir platform olarak işlev görmüş ve şehircilik, sosyoloji, ekoloji, mimarlık, teknoloji ve hatta hukuk gibi alanlardan beslenmiştir.

2021 yılında "Antakya Köprübaşı Kent Meydanı" projesinde küresel iklim değişikliğine dirençli kentler yaklaşımı, ekoloji ve şehircilik disiplinleriyle peyzaj mimarlığını buluşturmuş; böylece sürdürülebilir tasarım ilkelerini mekânsal stratejilere dönüştürmüştür (Hatay Büyükşehir Belediyesi, 2021). Aynı yıl, "Karaduvar Mahallesi Kentsel Tasarım Projesi" evrensel tasarım kriterleriyle, insan odaklı ve kapsayıcı bir peyzaj anlayışı geliştirmiştir (Mersin Belediyesi, 2021).

Peyzaj mimarlığı, destekçi kuramlarden yalnızca bir uygulama aracı olarak değil, aynı zamanda kuramsal bir çerçeve geliştirme fırsatı olarak yararlanmıştır. Hermenötik yaklaşımlar gibi kuramlar, tasarım sürecine felsefi bir derinlik kazandırmış ve peyzaj mimarlığını kültürel anlam üretimiyle ilişkilendirmiştir. Örneğin, 2022 yılında "İzmir Tarımsal Gelişim Merkezi (Sasalı BioLab)" projesinde hermeneutik yaklaşım, ekolojik, teknolojik ve kültürel bağlamların yorumlanması yoluyla bütüncül bir peyzaj tasarımını mümkün kılmıştır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2022a).Bu kuramlar, peyzaj mimarlığını sürekli evrimleşen bir disiplin olarak konumlandırmış ve mesleğin, toplumsal ve çevresel krizlere duyarlılıkla yanıt verebilme kapasitesini artırmıştır. Bu bağlamda, destekçi kuramlar yalnızca projelerin tasarım ve uygulama süreçlerini değil, aynı zamanda peyzaj mimarlığının epistemolojik çerçevesini de şekillendirmiştir.

Çalışmanın bir diğer amacı da peyzaj mimarlığı disipline eklemlenen diğer meslek dallarını inceleyerek peyzajın Türkiye'deki Peyzaj mimarlığı ortamının çok disiplinli yapısını anlamaktır. Peyzaj, doğal ve yapay unsurların bir araya getirildiği, mekanları tasarlayan ve çevre düzenlemesi yapan bir disiplindir. Peyzaj mimarlığı projeleri, yalnızca estetik ve görsel açıdan değil, aynı zamanda işlevsel, ekolojik ve sosyal açılardan da önem taşır. Bu projelerin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesinde işbirlikçi disiplinlerin rolü büyüktür. İşbirlikçi disiplinler, peyzaj mimarlarıyla birlikte çalışarak farklı uzmanlık alanlarından bilgi ve deneyimleri bir araya getirir, projelerin daha kapsamlı ve sürdürülebilir olmasını sağlar. Bu bağlamda, Türkiye'deki peyzaj mimarlığı ortamında işbirlikçi disiplinlerin önemi giderek artmaktadır. Yukarıda bahsi geçen tüm dökümanlardan çıkarılan işbirlikçi disiplinler aşağıdaki gibidir:

- Şehir ve Bölge Planlama
- Güzel Sanatlar
- Arkeoloji
- İnşaat Mühendisliği
- Kentsel Tasarım Uzmanı
- Heykel Bölümü
- Mimari Restorasyon
- Ziraat Mühendisliği
- Tarih Bilimleri
- Endüstri Ürünleri Tasarımı
- Ekoloji ve Biyoloji
- Çevre Bilimleri ve Çevre Mühendisliği
- Orman Mühendisliği
- Toprak Bilimi ve Tarım
- Su Bilimleri ve Hidroloji
- Halk Sağlığı ve Epidemiyoloji
- Psikoloji ve Davranış Bilimleri
- Sosyoloji ve Antropoloji
- Sanat Tarihi
- İklim Bilimi ve Meteoroloji
-

5.4 Yer ve Gündem Odaklı Konular

Peyzaj, doğa ve insan etkileşiminden kaynaklanan olaylar ve fenomenlerin toplamı olarak görülür. Bu tanım, peyzajın sosyal ve fiziksel topluluklar, doğa ve insan yapılarıyla simbiyotik olarak var olduğunu açıklar (Kaplan, 2009; Kaplan, 2017; Swaffield, 2006; Weller, 2001). Peyzaj mimarlığında kuram sonrası durum, onun sadece fiziksel mekan yaratımıyla değil, sosyal ve kültürel dinamiklerle de bütünleştiğini kanıtlamaktadır. Eagleton (2004) "After Theory"de yerel anlatıların ve kültürel dönüşümün öneminin altını çizmektedir. Peyzaj mimarlığı bu nedenle toplumsal ihtiyaçlara cevap verir ve kültürel değerleri korumaya çalışır. Eckbo'nun (1950) önerdiği tasarım yaklaşımları, Lyotard'ın üst anlatılara yönelik eleştirisiyle uyumlu olarak sosyal adaleti ve katılımı vurgulamaktadır.

Yer ve gündem odaklı konular, belirli bir coğrafi bağlama veya zamansal/toplumsal öneme dayanan sorunların ele alınmasını gerektirir. Bu bağlamda çalışmada, "Yer ve Gündem Odaklı" konuların yıllara göre evrimini incelemek için kullanılan kodlar, belirli bir metodoloji ve analiz çerçevesi doğrultusunda seçilmiştir. Kodların seçimi süreci, araştırma amacına uygunluğu, analitik derinliği ve veriyle bağdaşabilirliği sağlamak amacıyla detaylı bir şekilde yapılandırılmıştır.

Bu süreçte ilk olarak, Türkiye'nin yerel yönetim kararları, ulusal ve uluslararası gündem raporları, akademik çalışmalar, proje raporları ve ulusal ödül başvurularından elde edilen tematik içerikler incelenmiştir. Ayrıca çevresel krizler, toplumsal hareketler ve mekânsal politikalarla ilgili belgeler, veri kaynakları olarak değerlendirilmiştir. Bu kaynaklardan elde edilen metinlerde yer alan belirgin temalar, tekrar eden kavramlar ve olaylara dayalı başlıklar taranarak, kod adayları çıkarılmıştır. Örneğin, "afet yönetimi," "toplumsal adalet," ve "sürdürülebilirlik" gibi kavramlar, hem frekansı yüksek hem de analize uygunluk açısından güçlü kodlar arasında değerlendirilmiştir.

Kodların seçimi, Türkiye'nin yerel ve ulusal gündemini temsil etme kapasitesine dayandırılmıştır. Kodların seçimi sırasında, metinlerde sıkça tekrarlanan veya belirgin şekilde önemli görülen temalar önceliklendirilmiştir. Bu, analiz edilen dokümanlarda kodların genel anlamda yüksek bir frekansa sahip olmasını sağlamıştır. Finalde kodların belirli yıllarda yoğunlaşması, Türkiye'nin o dönemdeki toplumsal ve çevresel gündemiyle ilişkilendirilmiştir. Bu yöntemsel analiz, Türkiye'nin yer ve gündem

odaklı tartışmalarının zaman içinde nasıl evrildiğini göstermektedir. Kodların yıllara göre yoğunluk kazandığı dönemler, toplumsal olayların etkisiyle şekillenmiştir. Bu yöntem, benzer çalışmalar için hem verilerin sınıflandırılması hem de analiz sürecine dair bir model sunmaktadır.

5.4.1 2009 - 2011: Doğal ve ekonomik Krizler ölçeğinde yeniden yapılanma dönemi

TMMOBPMO ödüllerinin verilmeye başlandığı 2009 yılı, mesleki disiplinin ulusal ölçekte dinamik bir döneme girdiği bir dönemi işaret eder. Türkiye peyzaj mimarlığında disiplinin ulusal ve uluslararası ölçekte tanınmasını sağlayan önemli bir dönemdir. 2008 Küresel Ekonomik Krizi sonrası Türkiye'nin yeniden toparlanma sürecine girişi, ekonomik politikaların yerel kalkınmaya odaklanmasını beraberinde getirmiştir**.** 20-22 Kasım 2009 tarihlerinde Brüksel'de gerçekleştirilen Avrupa Peyzaj Mimarları Federasyonu (EFLA) Genel Kurulu'nda Peyzaj Mimarları Odası'nın üyeliğinin kabul edilmesi, uluslararası katılımı başlatmıştır (Nuhoğlu et al., 2016a). Aynı yıl, "Askeri Alanlar ve Askeri Güvenlik Bölgeleri Yakınlarındaki Alanların İmara Açılması" yasasının yürürlüğe girmesiyle, orman alanları imara açılmış ve kentlerde sert zeminlere olan talep artmıştır. Ayrıca, "İstanbul İmar Yönetmeliği Planı" güncellenmiştir (Nuhoğlu et.al, 2016).

Kentsel dönüşüm projeleri, özellikle büyük şehirlerde mahalle dokularını değiştiren etkiler yaratmış ve toplumsal tartışmaları tetiklemiştir. Bu bağlamda, peyzaj mimarlığının kentsel alanlardaki rolü daha da önem kazanmıştır. Oda tarafından yapılan hukuki girişimler sonucunda, 10 Temmuz 2009 tarihinde Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın odaya gönderdiği savunma belgesinde peyzaj projelerinin inşaat alanlarında zorunlu hale geldiği ve sınırlarının Peyzaj Mimarları Odası tarafından belirlenmesi gerektiği açıkça ifade edilmiştir (TMMOB PMO, Ağustos 2009). Böylece peyzaj mimarlarının sorumlulukları kentsel alanlara da genişlemiştir.

2009 yılında düzenlenen ilk Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'nde "Yaya Alanları ve Meydanlar" ana tema olarak belirlenmiş ve değişen peyzaj dinamikleri yansıtılmıştır (TMMOBPMO, 2014). 2009 yılından itibaren Türkiye peyzaj mimarlığında gerçekleşen yarışmalar da benzer şekilde, kent mekanlarının sosyal, kültürel ve ekolojik bağlamlarının tasarımsal biçimlenişinde önemli bir rol oynamış ve her bir yılın kendine has koşulları doğrultusunda mesleğin gelişimine katkı sağlamıştır.

Takip eden 2010 edisyonunda Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri "Kentsel Parklar" teması ile kentsel alanlarda yeşil alanların genişletilmesi ve doğal ekosistemlerin korunması öncelikli hale getirilmiştir (TMMOB PMO, 2014). Bu dönem, peyzajın çevresel ve kültürel bağlamıyla entegrasyonu ve yerel kimliğin teşvik edilmesi gibi alt kavramlara da vurgu yapmıştır. İzmit Sahili Yarışması, "kent-kıyı ilişkisinin güçlenmesi," "doğal ve kültürel değerlerin sürekliliği" gibi konulara ağırlık vererek, kıyı alanlarının kentsel bağlamda koruma ve restorasyon ilkeleri doğrultusunda nasıl yeniden işlevlendirilebileceğine dair bir perspektif sunmuştur.

Kıyı alanlarının kentle uyum içinde doğal bir geçiş alanı olarak ele alınması, ekosistemlerin sürdürülebilirliği ile kent yaşamının iç içe geçtiği bir yaklaşımı temsil etmektedir. Dönemin öne çıkan projeleri arasında Aksaray Kent Meydanı'ndaki tarihi binaların restorasyonu, kültürel korumaya dikkat çekerken; Newport Meydanı Uluslararası Projesi, bir kent segmentini çevresiyle bağlayarak yerel bağlama uyum sağlama hedefini taşımıştır (TMMOB PMO, 2014).

2011 yılı, kentsel ve doğal çevreler önemli zorluklarla karşı karşıya kalmıştır. 2011 yılında yaşanan Van Depremi, Türkiye'de afet yönetiminin eksikliklerini ortaya koymuş ve bu durum, akademik ve profesyonel çevrelerde geniş bir tartışma alanı yaratmıştır. Deprem sonrası kentsel dayanıklılık, yeniden yapılanma ve kriz yönetimi gibi konular öncelikli hale gelmiştir.

İstanbul Kanalı ve 3. Boğaz Köprüsü gibi projeler, karasal ve sucul ekosistemleri etkilemiş, küresel iklim değişikliğinin etkileri, deniz seviyesindeki yükselme ve artan sel olayları gibi belirtilerle ortaya çıkmıştır (Akbulut ve Candan, 2014; Envirotech, 2019). 2011 yılında düzenlenen 3. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'nde "Su ve Kıyı" teması, kentsel-kıyı ilişkilerini ve sürdürülebilir kıyı korumasını vurgulamıştır (TMMOB PMO, 2014). Bu bağlamda, afet ve kriz temelli yaklaşımlar, özellikle Van Depremi, afet toplanma alanları ve kentsel dönüşüm/yenileme ile yeniden kente kazandırma gibi konular, hem yerel hem de ulusal ölçekte acil müdahaleler gerektiren kritik gündem başlıkları arasında yer alır. Afete duyarlı senaryolar geliştirme ve mekânsal kopukluğun giderilmesi gibi temalar, sadece mekânın yeniden düzenlenmesi değil, aynı zamanda toplumsal dayanıklılık açısından önemli çıktılar sunmayı hedeflemektedir.

Şekil 5.6 : 2009 – 2011 yılları arasında yer ve gündem odaklı dağılan konular

Şekil 5.6'ya göre, çeşitli temalar altında ele alınan konuların önceliklendirilmesi görülmektedir. 2009-2011 yılları arasında veriler, özellikle sosyo-kültürel entegrasyon ve toplumsal hafıza, mekânsal kalite ve süreklilik eksikliği ile çevresel bozulma gibi konuların öne çıktığını göstermektedir. Kentsel kimliğin güçlendirilmesi, tarihi değerlerin korunması ve yeniden kazandırılması ile sosyo-kültürel aktivitelerin artırılması, en sık vurgulanan meseleler arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra, yönetimsel ve planlama eksiklikleri, sanayi baskısı ve doğal kaynakların zarar görmesi gibi konular da belirgin şekilde öne çıkmaktadır. Mekânsal sürekliliğin sağlanması ve kentsel siluet sorunları gibi konuların da önemli bir yer tuttuğu görülmektedir (Şekil 5.7)

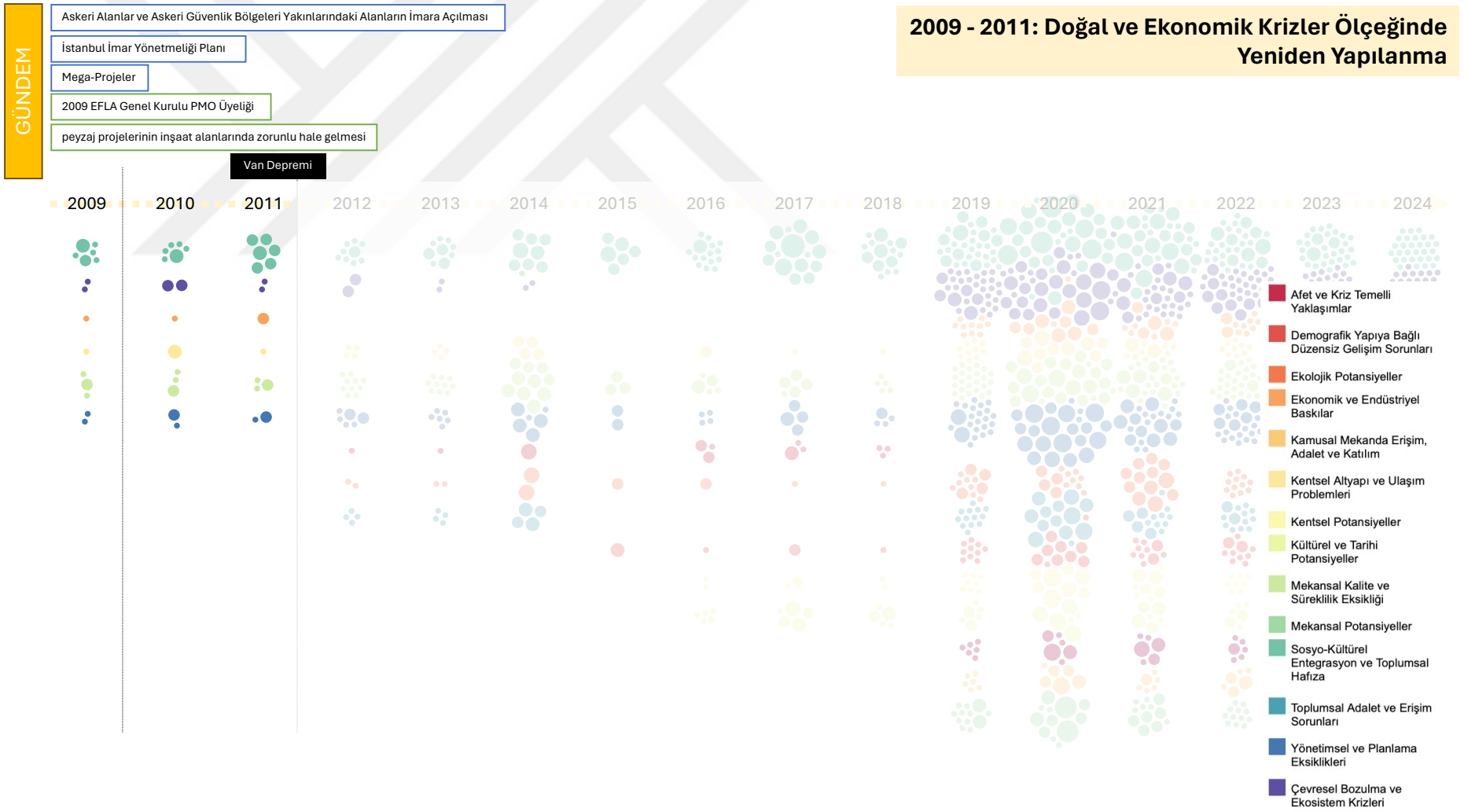

Şekil 5.7 : 2009-2011 yılları arası doğal ve ekonomik krizler ölçeğinde yeniden yapılanma dönemi

5.4.2 2012 - 2014: Ulusal politikalar ekseninde bir etki/tepki olarak sosyal ve çevresel hareketler

2012 yılında Türkiye'nin korunan alanlar üzerindeki planlama yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na devredilmiş ve Ankara Atatürk Orman Çiftliği'nin yenileme alanı ilan edilmesi tartışmalara yol açmıştır (TMMOB PMO, 2012a; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2013). TMMOB PMO 4. Ödül dönemi kapsamında "Korunan Alanlar" teması, tarihsel ve kültürel korumaya odaklanmış ve Edirne Belediyesi'nin Selimiye Camii projesi gibi projeler, kentsel alanların tarihi çevrelerle entegrasyonunu sağlamıştır (TMMOB PMO, 2012b; TMMOB PMO, 2014). 3 Ekim 2013'te yürürlüğe giren Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği, ulusal düzlemde peyzaj mimarlığı mesleği için önemli bir yasal kaynak olarak devreye girmektedir. ÇED Yönetmeliği, büyük ölçekli projelerin çevresel etkilerinin önceden değerlendirilmesini zorunlu hale getirir. Bu sayede, projelerin çevreye olası etkileri belirlenir ve doğal kaynakların korunmasını sağlayacak tedbirler alınır. ÇED Yönetmeliği, özellikle peyzaj mimarlığı projelerinde sürdürülebilirlik ve çevresel hassasiyetlerin gözetilmesini sağlar. Aynı zamanda 2013 Gezi Parkı protestoları, kentsel planlama sorunlarını, sosyal adaleti ve kamusal alanların korunmasını ön plana çıkarmış ve Gezi Parkı, 2015 ödüllerinde "Kent Simgesi" ödülü alarak tanınmıştır (Nuhoğlu ve ark., 2016; TMMOB PMO, 2015). Kamusal alanların giderek daha fazla özelleştirilmesi ve bu alanların kullanım hakkının tartışmaya açılması, akademik ve mesleki gündemi domine etmiştir.

2013 yılında yürürlüğe giren Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği ile Mesire Yerleri Yönetmeliği, Türkiye'de peyzaj mimarlığında erişilebilirlik ve sosyal sürdürülebilirlik kavramlarını güçlendirmiştir. Erişilebilirlik Yönetmeliği, kamusal alanların farklı kullanıcı gruplarına uygun olarak tasarlanması gerektiğine vurgu yapmaktadır. 2013 yılında aynı zamanda Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, peyzaj mimarlarını engelli erişim komitelerine dahil etmiş ve 7. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'nde "Otizmli Çocuklar Eğitim Merkezi" gibi kapsayıcı projeler sergilenmiştir (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, 2013; TMMOB PMO, 2015).

2014 yılında yürürlüğe giren Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği ve Yüzeysel Sular ve Yeraltı Sularının İzlenmesine Dair Yönetmelik, Türkiye'de peyzaj

projelerinde su kaynaklarının korunması ve ekolojik sürdürülebilirliğin teşvik edilmesi gerektiğine işaret etmiştir. Bu yönetmeliklerin öncül etkisi 2013 yılında açılan Kurbağalıdere Vadisi Fikir Projesi Yarışması, 2014 yılında açılan Konyaaltı Sahili Mimari ve Kıyı Düzenlemesi Fikir Projesi Yarışması ve 2015 yılında açılan Beylikdüzü Belediyesi Yaşam Vadisi, Köprü ve Bağlantıları Yarışması (17 Haziran 2015) gibi projelerde görülmektedir (Antalya Büyükşehir Belediyesi, 2014; Beylikdüzü Belediyesi, 2015).

Kurbağalıdere Vadisi projesinde, vadinin doğal peyzaj özelliklerinin korunarak kamusal alan olarak yeniden işlevlendirilmesi, peyzaj mimarlığının erişilebilirlik ve sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymuştur (Kadıköy Belediyesi, 2013). Eşkinoz Vadisi Rekreasyon Alanı Proje Yarışması da benzer şekilde fakat kentsel ekolojiyi daha çok vurgulayan bir biçimde vadideki sulak alanları koruma ve sosyal etkileşim alanları yaratma amacı taşır (*Eşkinoz Vadisi Rekreasyon Alanı Proje Yarışması - Arkitera*, 2015). 2014 ödülleri, sanat, tasarım ve peyzaj mimarlığı arasındaki sinerjiyi teşvik etmiş ve disiplinin çok disiplinli büyümesini yansıtmıştır (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2012; TMMOBPMO, 2013, 2014, 2015). 2014 yılında açılan İzmir Tasarım Koridorları Yarışması da "kentsel tasarım ve inovasyonu destekleme" ve "sosyo-kültürel aktiviteleri artırma" gibi kodlamalarla, kentsel mekânlarda yenilikçi tasarımın sosyal etkileşimle birleşmesini öngörmektedir (İzmir Akdeniz Akademisi, 2014).

Şekil 5.8 : 2012-2014 yılları arasında yer ve gündem odaklı dağılan konular

Şekil 5.8'den da anlaşılacağı üzere 2012-2014 dönemi, Türkiye'de peyzaj mimarlığının kapsamını ve önemini yeniden tanımlayan bir dönemi ifade etmektedir. Özellikle 2014 yılı peyzaj mimarlığı mesleğinin peyzaj mimarlığı ve kentsel tasarım yarışmalarında görünürlüğü için oldukça önemli bir yıldır. Daha önceki yıllarda açılan bu tipteki yarışmaların şartnameleri incelendiğinde yarışma ekiplerinde peyzaj mimarı olması zorunlu değilken 2014 yılında açılan Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Odak Alanları Fikir Projesi ve Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Yeni Şehitlik Tasarımları Fikir Projesi Yarışmalarında ekipte peyzaj mimarının olması zorunlu tutulmuştur (Çanakkale İl Özel İdaresi, 2014; ÇATAB, 2017). Bu dönemde, disiplin estetik ve görsel değerlerin ötesine geçerek, kentlerin sürdürülebilir gelişiminde aktif bir rol üstlenmiştir.

Çeşitli yönetmelikler ve düzenlemeler, peyzaj mimarlığının sosyo-ekolojik bir sorumluluk bilinciyle ele alınmasını teşvik etmiş, doğal ve kentsel çevrelerin korunması ve iyileştirilmesi öncelikli hale getirilmiştir. Türkiye'de peyzaj mimarlığı yarışmaları, bu dönemde disiplinin yalnızca alan düzenleme ya da tasarım değil, aynı zamanda kentsel kimlik, toplumsal hafıza ve ekolojik sürdürülebilirlik gibi konuları bütünleştiren bir sosyal mekân inşa etme aracı olduğunu göstermiştir. Bu dönemde, kentsel kimliği koruma, toplumsal hafızayı güçlendirme ve ekolojik duyarlılığı artırma gibi hedeflerle şekillenen yarışma ve projeler, peyzaj mimarlığının giderek artan bir sosyal sorumluluk bilinciyle hareket ettiğini ortaya koymuştur. Özellikle kentsel alanlarda yürütülen çalışmalarda, peyzaj mimarlığı kentlerin kültürel mirası ve doğal değerleri ile uyumlu çözümler sunarak, sosyal etkileşimi destekleyen ve kent kimliğine katkıda bulunan mekânlar yaratma kapasitesini ortaya çıkarmıştır (Şekil 5.9).

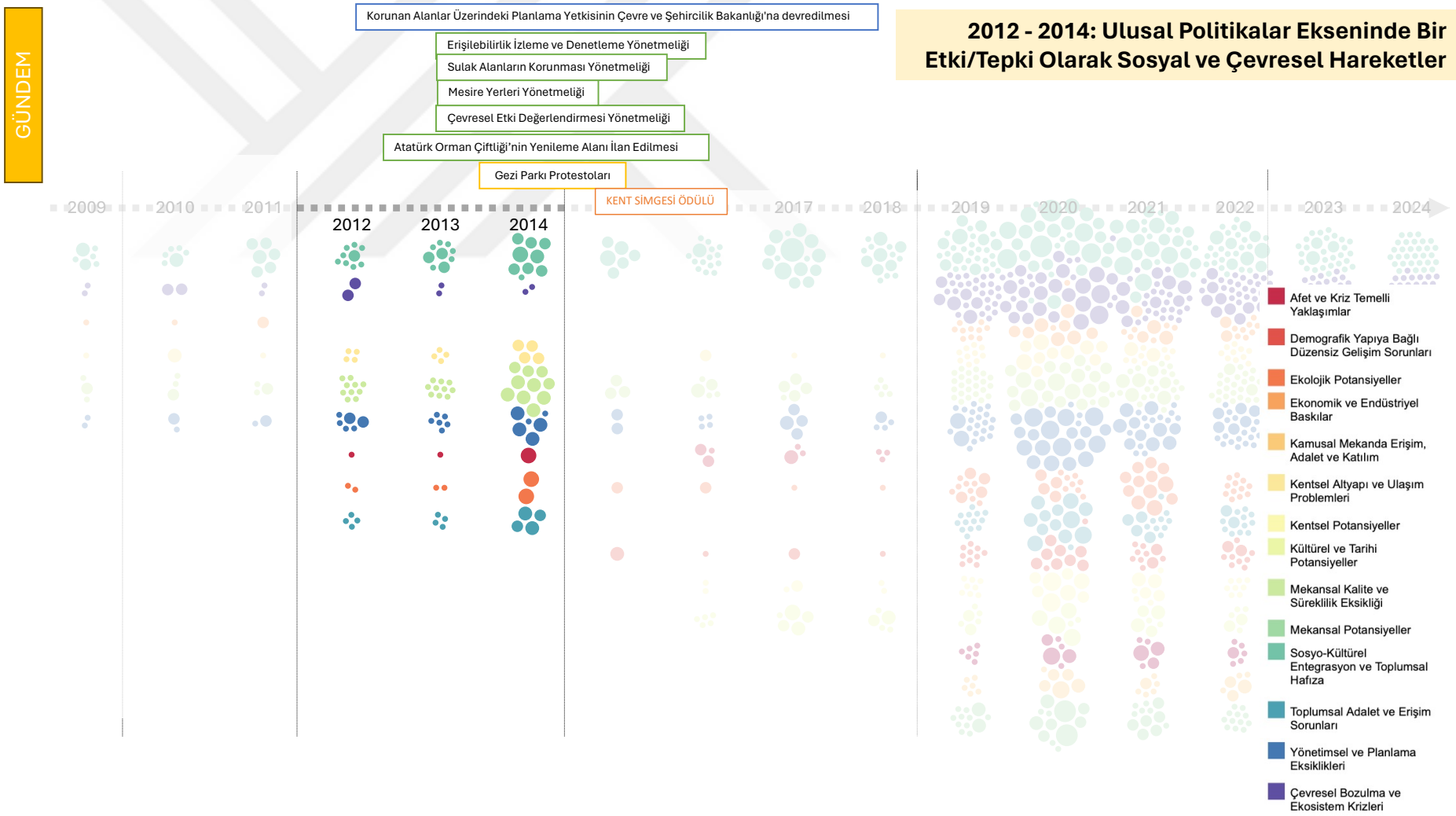

Şekil 5.9 : 2012 – 2014 yılları arasında ulusal politikalar ekseninde bir etki/tepki olarak sosyal ve çevresel hareketler

5.4.3 2015 – 2018: Peyzajda eko-merkezci dönüşüm

12 Aralık 2015 yılında Paris İklim Konferansında 193 katılımcı ülke iklim değişikliği ile mücadele kapsamında ortak kararlar almış, 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemini ve Hedeflerini belirlemiştir (T.C. Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanlığı 2001). Anlaşma temel olarak Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi'ne dayanmaktadır ve Kyoto Protokolü'nün sona erme tarihi olan 2020 sonrası iklim değişikliği rejimini düzenlemeyi amaçlamaktadır (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2012). Akabinde 2017 Ocak ayında yürürlüğe giren Belediye Başkanları Küresel İklim ve Enerji Sözleşmesi, şehirlerin ve yerel yönetimlerin düşük karbon ekonomisine geçişlerini değerlendirmeyi hedefleyen dünya üzerindeki iki temel girişim olan Belediye Başkanları İklim Sözleşmesi ve Avrupa Birliği Belediye Başkanları Sözleşmesi'ni tek bir çatı altında toplamaktadır (Can & Uzun, 2022). Ülkemizde Marmara Belediyeler Birliği, Belediye Başkanları Sözleşmesi'ni ve başlatıldığından bu yana potansiyel sonuçlarını verimli kabul etmiş olup kendi üyeleri ve diğer yerel yönetimler arasında sözleşmenin teşvik edilmesini ve taahhütlerine Sözleşme ile resmiyet kazandırmış yerel yönetimleri desteklemektedir (Kahraman ve Özkul 2018).

İklim krizi konusunun gündemde yer edinmesiyle beraber 2016 yılı, peyzaj mimarlığı mesleğinin tasarım alanlarının hızla genişlemesini ve ekolojik krizlere yönelik daha hassas bir yaklaşımı beraberinde getirmiştir. Özellikle 2016 yılında verilen TMMOBPMO Ödülleri'nde öne çıkan temel kavramlar arasında "ekosistem restorasyonu," "sürdürülebilir atık yönetimi," "geçirgen peyzajlar" ve "biyolojik çeşitlilik" yer almaktadır (TMMOBPMO, 2016). Bu yılın iki örnek projesi bu ilkeleri sergilemektedir. Tuzla Kamil Abdüş Lagünü projesi, sürdürülebilirliği ön planda tutarak ekolojik değerlerin restorasyonunu ve su yönetimini vurgulamış, özellikle sulak alanların önemine dikkat çekmiştir (Şekil 5.7; TMMOBPMO, 2016). Diğer yandan, Eskişehir Atık İstasyonları projesi, sürdürülebilir atık yönetimini vurgulamış, Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) kullanarak veri analizi ve yer seçimi yapmış, veri odaklı tasarım yaklaşımlarının ve "analitik yaklaşım" ile "teknoloji"nin entegrasyonunun önemini ortaya koymuştur (TMMOBPMO, 2016).

Fakat ülke genelinde peyzaj mimarlığı ve kentsel yarışmaların şartnamelerinde iklim krizi kavramının kullanımı oldukça geç bir dönemde, 2019 yılında açılan "Olivelo: İzmir Kent Çeperinde Ekolojik Ortak Yaşam Alanı Fikir Projesi Yarışması"nda ilk olarak görülmektedir(İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2019). Yarışmalarda iklim krizi kavramının 2019'a kadar yer almaması, Türkiye'de peyzaj mimarlığı ve kentsel tasarım alanında çevresel sorunlara yönelik yaklaşımların iklim değişikliği odaklı bakış açısına kurumsal düzeyde daha geç uyum sağladığını gösterir. Bu durum, ülke genelinde sürdürülebilirlik ve çevresel koruma konularına verilen önemin belirli ekolojik odaklarla sınırlı kaldığını, fakat küresel iklim krizi gibi kapsamlı ve acil tehditlerin yarışmalarda bir tasarım kriteri olarak bağlayıcı etkisinin daha geç yer bulduğunu düşündürmektedir.

Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği'nin 2014 yılında yürürlüğe girmesinden itibaren (Bkz: Bölüm 3.3.1) Peyzaj Mimarları Odası uzun süredir sulak alanları koruma çabalarıyla ilgilenmektedir (TMMOBPMO, Şubat 2015; TMMOBPMO, Şubat 2016). Terkos Gölü üzerine inşa edilen üçüncü havalimanı projesinin olası zararları ve Hasankeyf'in sular altında kalması gibi çevresel kaygılar ile yaklaşan su krizleri, 2010'ların sonlarında gündemi şekillendirmiştir (TMMOBPMO, Şubat 2016). 2017 yılında TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın "Gelecek İçin Su" temasını gündeme taşıması, iklim krizinin bir sonucu olarak su kaynaklarına ve sulak alanlara yönelik koruma bilincinin güçlenmesine yönelik bir işaret olmuştur.

Bu yıl ödül alan projeler, peyzaj mimarlığına yalnızca çevre koruma odaklı değil, aynı zamanda sosyo-ekolojik bir sorumluluk yükleyen, insan-doğa ilişkisini ve toplumsal hafızayı pekiştiren yaklaşımlarıyla dikkat çekmiştir. Bu dönemde öne çıkan projelerden Tuzla Kamil Abdüş Lagünü ve Eskişehir Atık İstasyonları projeleri, ekolojik hassasiyetlerin yanı sıra teknolojik ve analitik çözümleri de içeren yenilikçi yaklaşımlar sergileyerek, çevresel sürdürülebilirliğin tasarımın ayrılmaz bir parçası haline gelmesi gerektiğini ortaya koymuştur. (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2016a) Bu projeler, kentlerin hızla artan nüfus, atık yönetimi ve doğal kaynaklara olan talep gibi sorunlarla başa çıkarken, biyolojik çeşitliliği destekleyen ve su kaynaklarını koruyan çözümler sunmuştur.

2018 yılı peyzaj mimarlığı mesleğinde bir önceki yıla göre daha durağan bir döneme girmiştir. Ulusal anlamda Kentsel Belleğin İzleri Üzerinden Akhisar Eski Belediye Meydanı ve Çevresi Ulusal Mimarlık ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması olmak üzere

yalnızca bir yarışma açılmışken, Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri "Eğitim Kampüsleri" temasıyla mesleğin eylem alanlarına yeni bir perspektif sunmuş ve peyzajın sosyo-ekolojik bağlamını kampüs ortamlarına genişletmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2017). Bu, eğitim alanlarının yalnızca öğrenme ortamı olarak değil, aynı zamanda sosyal etkileşimleri ve ekolojik sürdürülebilirliği teşvik etmek için de önemli olduğunu vurgulamıştır. Örneğin, İTÜ Yeşil Kampüs Projesi, yağmur suyu yönetimi ve geçirgen beton kullanımı yoluyla biyolojik çeşitliliğin teşviki gibi ekolojik yaklaşımları entegre etmiştir (Şekil 5.8). Benzer şekilde, Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Öğrenci Yaşam Merkezi Peyzaj Projesi, sosyal etkileşimi teşvik etmek için topografya ve peyzaj unsurlarından yararlanarak dinamik bir tasarım dili benimsemiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2017).

Eagleton (2004) "After Theory"de kültür ve doğa arasındaki ilişkinin sürekli olarak yeniden tanımlanması gerektiğini vurgulamaktadır. Ekolojik bağlamda meslek sürdürülebilirliği ve çevrenin korunmasını vurgulamaktadır. Ekolojik ve sürdürülebilir sistemler kapsamında, dere ıslahı, sulak alanların korunması ve post-endüstriyel dönüşüm alanları gibi konular, belirli bir coğrafyada çevresel değerlerin korunması ve yeniden değerlendirilmesi üzerine odaklanır. Doğal mirasın korunması ve kentle etkileşimi, doğal peyzaj değerlerinin korunması gibi temalar ise hem doğal hem de kentsel mekânların birlikte ele alınmasını zorunlu kılar. Kent ve kır bütünleşmesi, kent-kır-doğa arasında sınırların bulanıklaşması gibi yaklaşımlar, mekânsal düzenlemelerde ekolojik bağlantıları güçlendirmeyi ve sürdürülebilir bir geçiş sağlamayı hedefler. Bu bağlamda, yerel bağlamda çevre ile insan etkileşimini güçlendiren projeler, sürdürülebilirlik ve ekolojik bütünlük açısından özel bir öneme sahiptir. İnsan ve doğa ilişkisi başlığında, su ve toprakla ilişkinin yeniden kurgulanması, doğa ve kent yaşamının bütünleşmesi gibi temalar, insan ve doğa arasındaki etkileşimlerin yeniden düzenlenmesi gerekliliğini vurgular. Bu bağlamda, yerel çevresel faktörlerin sosyal ve kültürel bağlamlarla uyumlu hale getirilmesi, sürdürülebilir kentleşme hedeflerinin bir parçası olarak değerlendirilmektedir (Şekil 5.10).

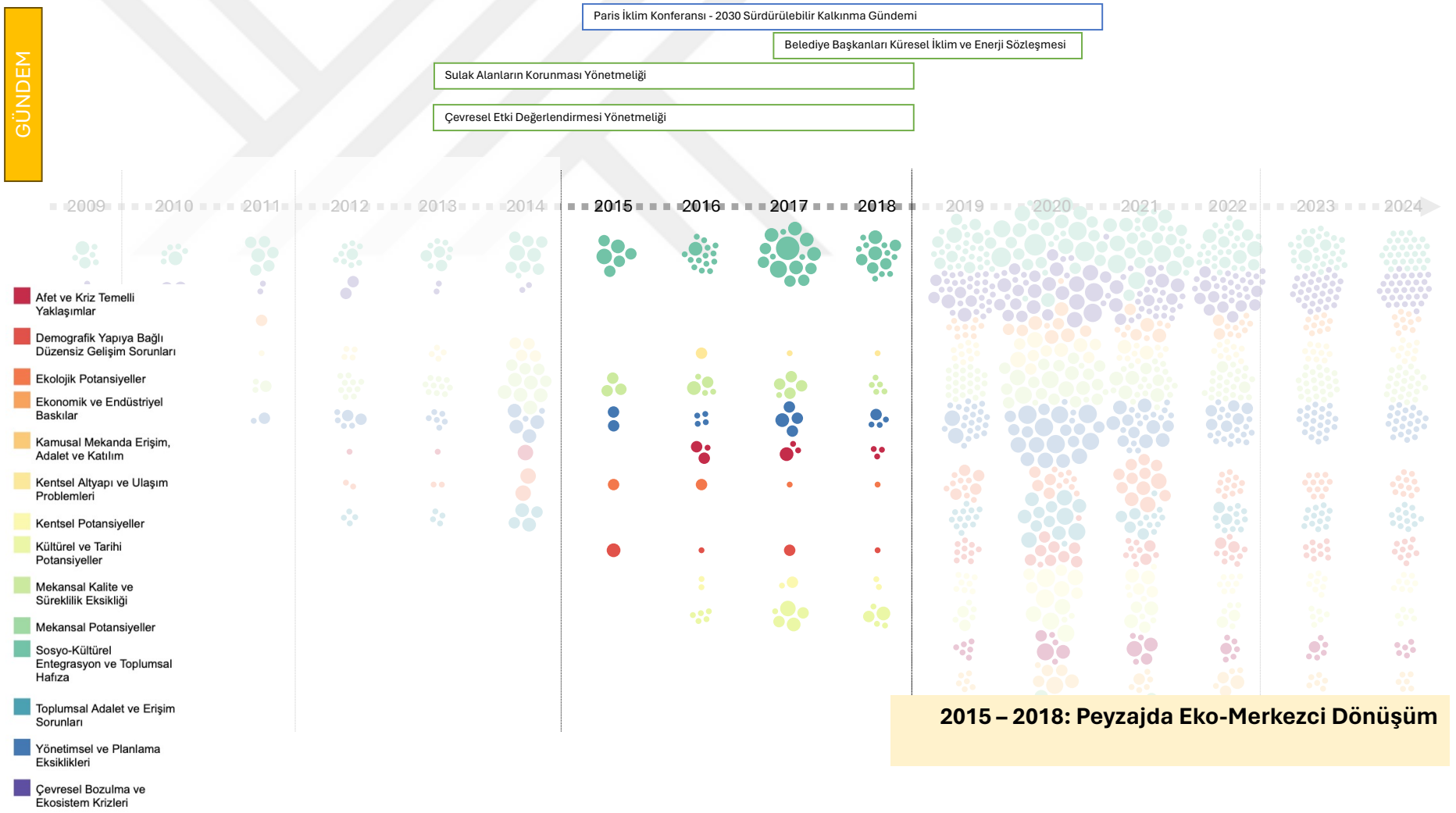

Şekil 5.10 : 2015-2018 yılları arasında peyzajda eko-merkezci dönüşüm dönemi

5.4.4 2019 – 2022: Evrensel krizler ve yerel politikalar ekseninde yeniden yapılanma

2018 yılında Türkiye, Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçiş yaparak yönetim yapısında köklü bir değişiklik gerçekleştirmiştir. Bu sistem değişikliği, yürütme organının yetkilerinin yeniden tanımlanmasını ve güçlendirilmesini sağlamıştır. Ayrıca, 2019 yerel seçimlerinde muhalefet partilerinin bazı büyükşehir belediyelerini kazanması, Türkiye'nin siyasi dinamiklerinde önemli değişimlere yol açmıştır. Bu seçimlerde muhalefet partilerinin İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya, Adana, Mersin gibi büyükşehir belediyelerini kazanması, Türkiye'deki siyasi dinamikleri derinden etkilemiş ve kentlerin yönetim anlayışında değişimlere yol açmıştır. Bu süreç, belediyelerin hizmet sunma biçiminden toplumsal dayanışmaya kadar geniş bir yelpazede yenilikler getirmiştir.

İstanbul Planlama Ajansı tarafından 2020 yılında kurulan Konkur İstanbul, İstanbul Büyükşehir Belediyesi bünyesinde açılan yarışmalarla ülke çapında yarışma kültürünün daha sağlıklı yaşamasını sağlamak ana hedefleriyle İstanbul ölçeğinde kentin farklı bölgelerinde tasarım çözümleri önerileri geliştirmiştir (İBB, n.d.). Benzer yaklaşımla Ankara Büyükşehir Belediyesi, "Yarışmayla Ankara" programı kapsamında kentsel tasarım ve peyzaj projeleri için yarışmalar düzenlemektedir (Ankara Büyükşehir Belediyesi, 2024). İzmir Büyükşehir Belediyesi ise, özellikle son yıllarda kentsel peyzaj ve tasarım projelerinde sürdürülebilirlik ve katılımcılığı ön planda tutmasıyla ön plana çıkmıştır.

2020 yılında başlayıp yaklaşık iki yıl evrensel düzeyde hayatı etkileyen ve peyzaj mimarlığı mesleğinde uluslararası düzeyde kalıcı etkilere neden olan Covid-19 Pandemisi, özellikle kentsel yaşam, açık alanların önemi, sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği konularında önemli sorgulamalara yol açmıştır (UN-Habitat, 2020). 1 Aralık 2019'da Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıkan Covid-19 virüsünün neden olduğu hastalık, Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organization – WHO) tarafından 11 Mart 2020'de pandemi ilan edilmiştir. WHO raporuna göre, Covid-19'un yayılmasını yavaşlatmak veya durdurmak için toplumun tüm üyelerinin katılımıyla halk sağlığı ve sosyal önlemler anlamında küresel bir mücadele başlatılmıştır (WHO, 2020). Dünya genelinde parklar ve yeşil alanlar, sağlık ve sosyal etkileşim açısından önemli hale

gelmiş; peyzaj mimarları, açık alan tasarımında daha fazla erişilebilirlik, esneklik ve adaptasyon özelliklerini öne çıkarmıştır. Bu süreçte açık alan tasarımında insan sağlığı ve refahına yönelik uygulamalar öncelikli hale gelmiştir (Mansuroğlu et.al., 2021; Seo, 2022; UN-Habitat, 2020). Pandemi sürecinde yaşanan bu dönüşüm, kamusal alanlarda daha fazla doğa temelli çözümler ve ekolojik tasarım unsurlarının kullanılmasına yol açmıştır.

Türkiye'de bu kapsamda yapılan projeler, yeşil alan miktarının artırılması, kent içi rekreasyonel faaliyetlerin desteklenmesi ve biyolojik çeşitliliğin korunması gibi alanlara odaklanmıştır. Özellikle İstanbul ve Ankara'da bu dönemde düzenlenen yarışmalarda, sosyal mesafe kurallarını gözeten ve kullanıcıların güvenliğini sağlayan kamusal alan tasarımlarının geliştirilmesi hedeflenmiştir. Kadıköy Meydanı Kentsel Tasarım Projesi gibi örneklerde, kamusal yeşil alanların yalnızca fiziki bir mekan olarak değil; aynı zamanda kent sakinlerinin psikolojik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayan alanlar olarak ele alındığı görülmektedir (İPA, 2020b).

Yerel düzlemde değişen siyasi dinamikler ekseninde "yarışmayla yapma" kültürünün tasarım ve planlama ortamına entegrasyonunun bir diğer önemi sosyal sürdürülebilirlik ve kamusal alanların demokratikleşmesine olan katkısıdır. Sosyal sürdürülebilirlik kavramı, mekansal düzenlemeler yoluyla toplumun çeşitli kesimlerini bir araya getiren, sosyal entegrasyonu teşvik eden projelerin geliştirilmesi anlamına gelmektedir. Kamusal alanlarda toplumun her kesiminin ihtiyaçlarını karşılayacak ve sosyal etkileşimi destekleyecek düzenlemelerin yapılması, özellikle belediyeler tarafından desteklenen yarışmaların ana hedeflerinden biri olmuştur.

TBMMO PMO Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri de bu çevresel ve sosyal duyarlılıkla uyumlu olarak 2019 yılı ödüllerinde "Zaman, Mekân, Hafıza" kavramını merkeze almıştır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2019). Bu projeler, belirli yerel ve toplulukların sosyo-kültürel hafızalarına dayanarak, "peyzaj ve kadın", "kentsel tarım ve permakültür" ve "ekolojik tasarım rehberi" gibi yenilikçi peyzaj tasarım kavramlarını tanıtmıştır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2019). Örneğin, Silivri Büyükkılıçlı Köyü Projesi içinde yer alan Kadın Çiftçiler Köyü, peyzajın sosyal ve ekonomik faaliyetleri, özellikle kadınlar arasında teşvik etme potansiyelini sergilemiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, Mayıs 2019). Benzer şekilde 2021 ve 2022'de düzenlenen 12. ve 13. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'nde ödül alan projeler, doğa ile insan arasındaki ilişki, bölgesel kimlik, sosyal katılım ve ekolojik

yaklaşımlar gibi birçok kavramı ele alarak bütüncül sosyo-ekolojik çözümler sunmuştur (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2021; TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2022).

"Ekosistem ve Çeşitlilik" kavramları, sulak alanlar oluşturarak ve türlerin yaşam koşullarını iyileştirerek ekosistem çeşitliliğini korumayı amaçlamıştır. Su akışını kontrol etmek için topografik müdahaleler yapılmış, "Arıtma ve Sürdürülebilirlik" uygulamaları sulak alanlarda suyu daha da arıtmayı içermiş, "Rekreasyon ve Tasarım" ise doğal alan kullanımına yönelik rekreasyonel programları entegre etmiştir. Kadıköy Meydanı Kentsel Tasarım Projesi, kentsel siluet, ulaşım ve erişilebilirlik gibi unsurları dikkate alarak mekânsal bütünlüğü ön plana çıkarmıştır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2021). Öte yandan, Atatürk Kent Ormanı Projesi doğanın özdeğerini ve korunmanın zorunluluğunu vurgulamıştır. 2016 yılında ödül alan "Tuzla Kamil Abdüş Lagünü" projesinin bir uzantısı olan Limanpark Projesi, doğal su kütlelerinin birliği yoluyla insan odaklı doğal süreçleri vurgulayarak entegrasyon ve karşılıklı etkileşim yaklaşımıyla yeniden ödül kazanmıştır (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2022). Harvey'nin (1996) sosyal adalet ve çevresel sürdürülebilirliğe yaptığı vurgu, bu dönemdeki projelerde belirgin bir şekilde görülmektedir (Şekil 5.11).

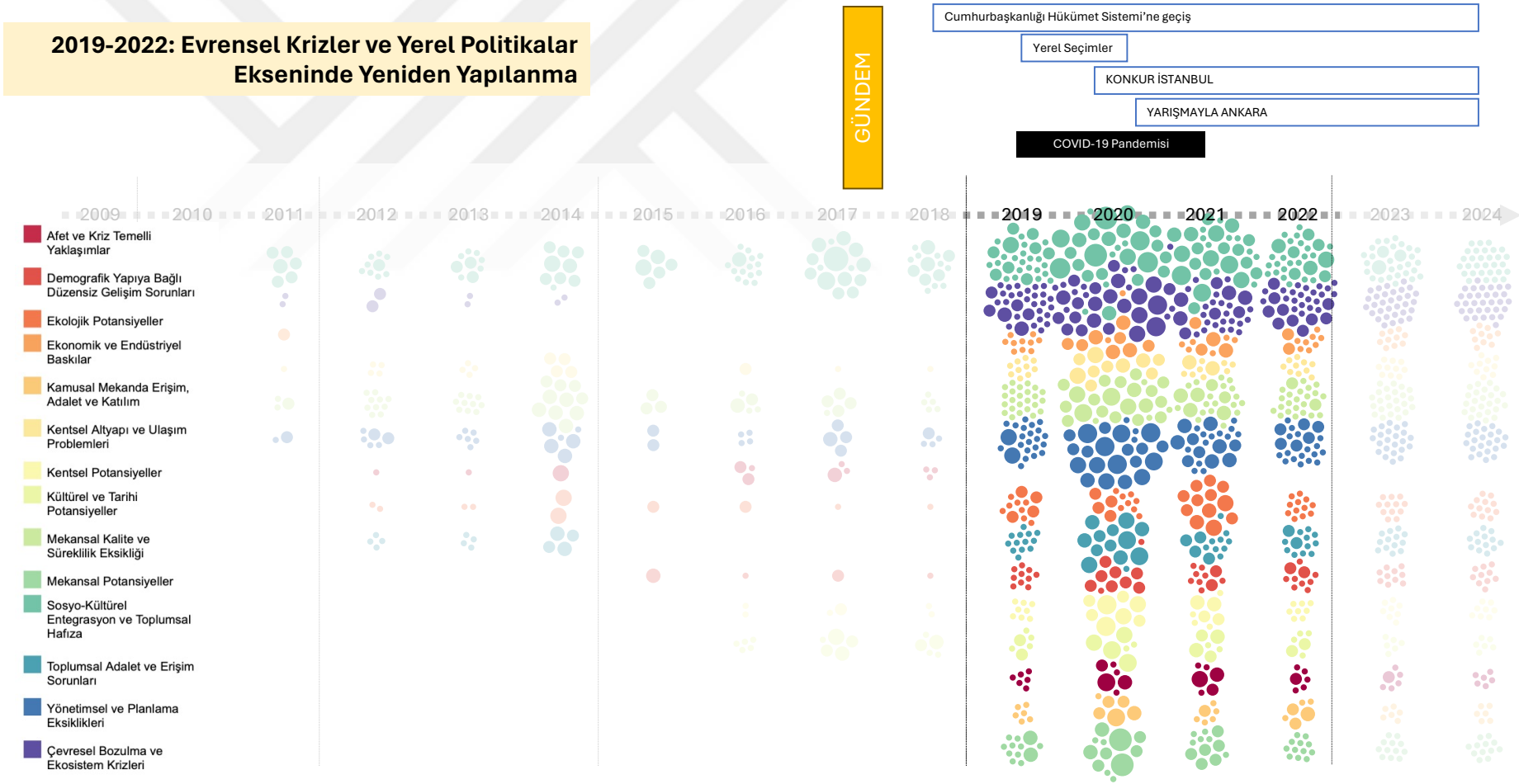

Şekil 5.11 : 2019 – 2022 yılları arası evrensel krizler ve yerel politikalar ekseninde yeniden yapılanma

5.4.5 2023 – 2024: Doğal afetler ve dirençli kentler

2022 yılı itibarıyla konu frekansı belirgin bir düşüş göstermiştir. Ancak bu düşüş, yer ve gündem odalı konuların önemini yitirdiği anlamına gelmemektedir. Bu dönem, daha ziyade gündemin yeniden şekillendiği bir geçiş dönemini temsil etmektedir. Yeşil dönüşüm ve sürdürülebilirlik, bu dönemde özellikle Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı'nın Türkiye'ye olan etkileriyle gündemde kalmaya devam etmiştir. Bu dönemde, Türkiye'nin politik atmosferindeki değişiklikler ve ekonomik zorluklar, yer ve gündem odaklı tartışmaların belirli alanlara yoğunlaşmasına neden olmuştur. Bu değişimler, ilerleyen yıllarda yeniden ele alınacak bir gündemin ipuçlarını sunmaktadır.

2023 yılı, Kahramanmaraş merkezli depremler gibi büyük çaplı afetlerin etkisiyle peyzaj mimarlığının afet sonrası iyileştirme süreçlerinde oynadığı kritik rolüöne çıkardığı bir dönem olmuştur. Depremlerin ardından, kamusal alanların yeniden düzenlenmesi, afet toplanma alanlarının tasarımı ve sosyal dayanışmayı destekleyen mekanların oluşturulması gibi konular peyzaj mimarlığı projelerinde ağırlık kazanmıştır. "Şampiyon Melekleri Yaşatma Derneği Melekler Anıtı Ulusal Mimari, Peyzaj ve Plastik Sanat Eseri Yarışması," 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremlerde hayatını kaybeden Adıyaman'daki voleybolcu gençler anısına düzenlenmiş bir yarışmadır (KKTC Gazimağusa Belediyesi, 2023). Yarışmanın amacı, depremde kaybedilenlerin anısını yaşatmak ve toplumsal hafızada bu trajik olayın unutulmamasını sağlamak için mimari, peyzaj ve plastik sanat disiplinlerini bir araya getiren bir anıt tasarımını gerçekleştirmektir (KKTC Gazimağusa Belediyesi, 2023). Bu yarışma, yalnızca anıtsal bir eser üretmeyi değil, aynı zamanda depremzedelerin ve toplumun ruhsal iyileşme sürecine katkıda bulunmayı hedeflemektedir (Şekil 5.12).

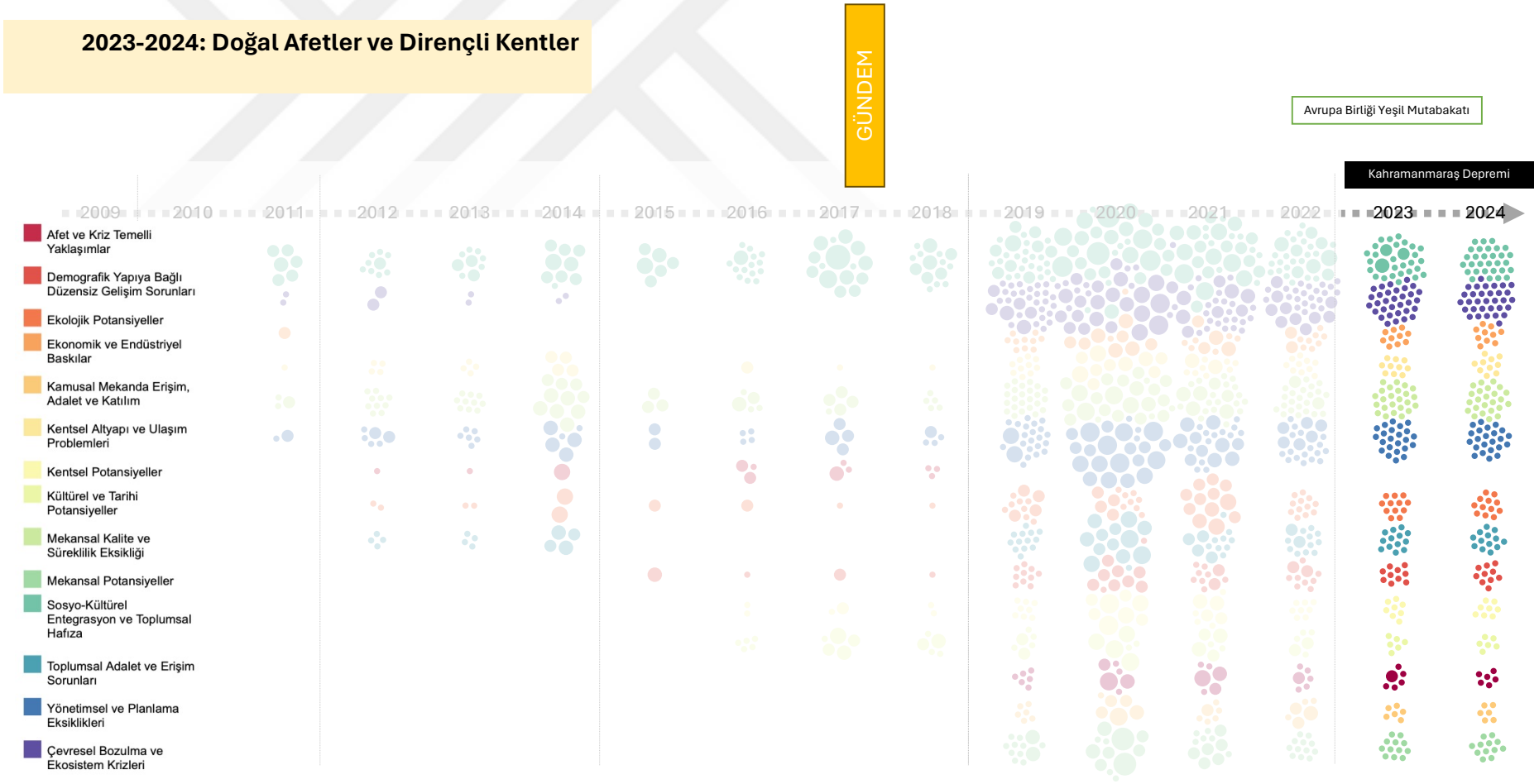

Şekil 5.12 : 2023-2024 yılları arası doğal afet ve dirençli kentler dönemi

5.5 Bütüncül yaklaşım

Kuram sonrası, çeşitli perspektiflerden esnek, uygulamaya dayalı düşünmeyi benimseyen geleneksel çerçevelerin öneminin altını çizer. Mutlak doğrulara veya evrensel anlatılara bağlı olmayan daha esnek ve bağlama duyarlı bir düşünce biçimini savunur. Bu çerçevede bütüncül yaklaşım, kuram sonrası düşüncedeki önemli temalarla örtüşür ve bu temaların yeniden yorumlanmasını sağlar. Lyotard'ın "The Postmodern Condition" eserinde ortaya koyduğu büyük anlatıların çöküşü fikri, bütüncül yaklaşımı kuram sonrası bağlamında önemli bir yere oturtur (Jones, 2003b). Lyotard'a göre bilgi ve gerçeklik, artık tek bir mutlak doğruluk üzerinden değil, küçük ve bağlama özgü söylemler üzerinden anlaşılmalıdır. (Jones, 2003b) Bütüncül yaklaşım, bu bağlamsal perspektiflerin bir arada ele alınmasını sağlayarak parçalanmış bilgi alanlarını birleştirebilir.

Terry Eagleton (2004) "After Theory" adlı eserinde, kuramın artık klasik anlamda soyut bir entelektüel çaba olmaktan çıkıp daha pragmatik bir işlev kazandığını savunur. Eagleton (2004), kuramın gündelik yaşam pratikleriyle bağlantısının kopmaması gerektiğini vurgular. Bu bağlamda, bütüncül yaklaşım, kuramı pratikle daha doğrudan ilişkilendirerek, farklı bilgi alanları ve aktörler arasında bir köprü görevi görür. Örneğin, Eagleton (2004)'un kuramı yalnızca entelektüel bir aktivite olarak değil, toplumsal sorunlara çözüm üreten bir araç olarak gördüğü noktada, bütüncül yaklaşım, bu amaca hizmet eden bir yöntem sunar.

Kuram sonrası çağda kuram, Lyotard'ın da vurguladığı gibi artık evrensel hakikatleri dayatmak yerine, belirli bağlamlarda anlam yaratma arayışıdır (Jones, 2003b). Bu durumda bütüncül yaklaşım, parçalanmış bilgi alanlarını ve farklı disiplinleri bir araya getirerek, anlam üretme krizine bir çözüm önerir. Lyotard'ın "hakikat" anlayışına ve Eagleton'un kuramın etik boyutuna dair eleştirilerine dayanarak, bütüncül yaklaşım, çoklu gerçeklikleri bir araya getirmenin etik bir yöntemidir. (Jones, 2003b) Bu, yalnızca farklı perspektifleri kapsamakla kalmaz, aynı zamanda bu perspektifler arasında anlamlı bir diyalog kurmayı hedefler. Arka planını ekoloji, sürdürülebilirlik ve yerel bağlamlarla çevresiyle yakın ilişki içinde geliştiren peyzaj mimarlığı, ekolojik, sosyal ve kültürel bir sistem oluştururak bütüncül bir sistem-yönetimi refleksi geliştirmektedir. Elizabeth Meyer (1991) ve James Corner (1991) gibi kuramcılar

kültürel, sosyal ve ekolojik değişimlerin altını çizerek ve sadece sonuçlara değil aynı zamanda süreçlere de odaklanarak kuram ve pratik arasındaki dinamik ilişkiyi vurgulamaktadırlar.

Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleği, ulusal yarışmalar ve peyzaj mimarlığı ödülleri bağlamında, kuram ve pratiği bütünleştiren bir dönüşüm sürecinden geçmiştir. ATLAS.ti üzerinden yapılan kodlamalar, mesleğin gelişiminde belirgin olan temaları ve bu temaların nasıl bir bütüncül yaklaşımla ele alındığını ortaya koymaktadır. Bu temalar, afet ve kriz yönetiminden ekolojik sürdürülebilirliğe, insan-doğa ilişkisinden toplumsal hafıza ve adalet konularına kadar geniş bir yelpazeyi kapsamaktadır. Türkiye'deki projeler, bağlamsal farklılıklara duyarlı tasarımlar geliştirerek mekânları sadece fiziksel düzenleme alanları olarak değil, aynı zamanda toplumsal ve ekolojik süreçlerin bir parçası olarak ele almıştır (Şekil 5.13).

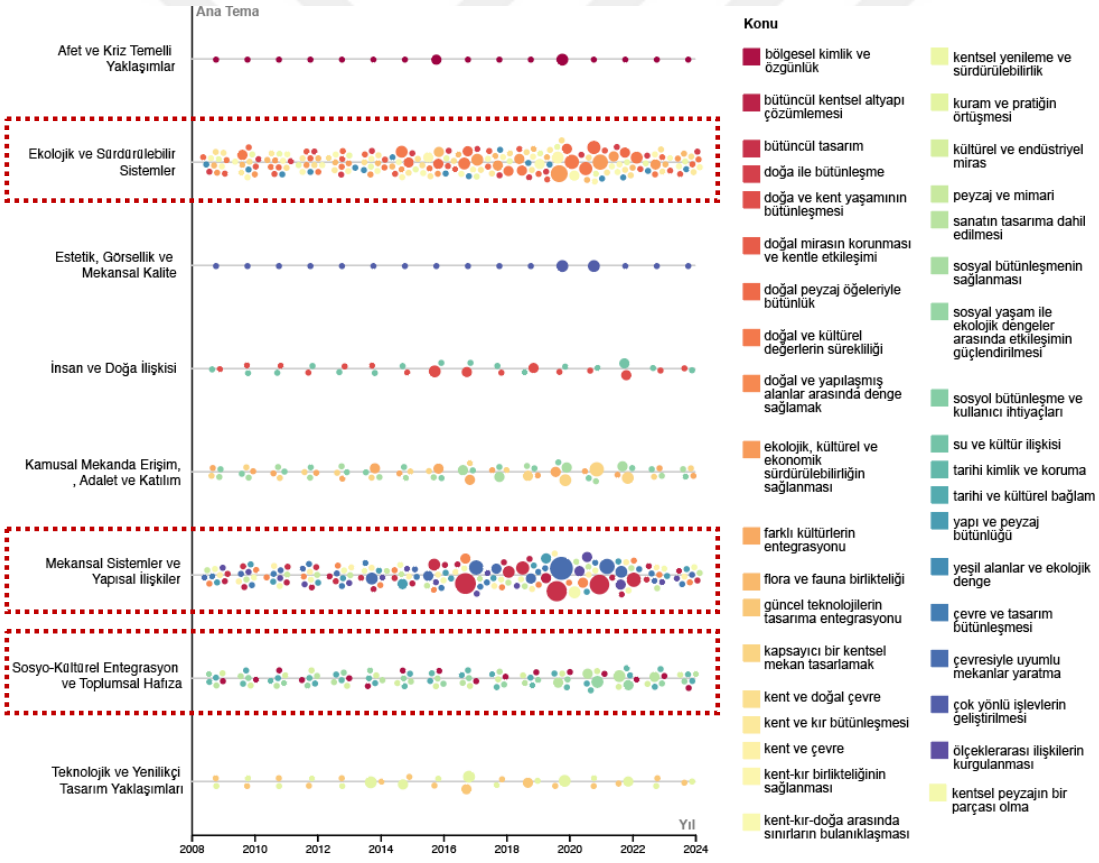

Şekil 5.13 : Bütüncül yaklaşıma referans veren konuların temalara göre dağılımı

Afet ve kriz temelli projeler, mekânsal kopuklukları giderme ve toplumun ihtiyaçlarına yanıt verme amacıyla geliştirilmiştir. 2016 Beylikdüzü Yaşam Vadisi ve 2020 Kayseri Talas Meydanı gibi projeler, kriz sonrası iyileştirme süreçlerinde toplumsal

dayanışmayı destekleyen mekânlar tasarlamıştır (Beylikdüzü Belediyesi, 2015; Talas Belediyesi, 2020). Bu projelerde, fiziksel ve toplumsal yaraların iyileştirilmesi hedeflenmiş, mekânsal çözümler, bütüncül bir yaklaşımla sosyal bağlamı da kapsayacak şekilde ele alınmıştır.

Ekolojik ve sürdürülebilir sistemler, peyzaj mimarlığı projelerinin temel yapı taşlarından biri olmuştur. Doğal ve yapılı çevre arasındaki dengenin korunması, ekolojik sistemlerin sürekliliği ve kent-kır-doğa ilişkilerinin güçlendirilmesi, birçok projenin ana odağı olmuştur. 2020 İstanbul Haliç Kıyıları ve 2022 Küçükçekmece Lagünü projeleri, yeşil altyapıyı entegre eden, ekosistem hizmetlerini destekleyen ve doğal peyzaj öğelerini ön plana çıkaran yaklaşımlar sunmuştur (İPA, 2022). Bu tür projeler, ekolojik ve kültürel bağlamı bir arada ele alarak mekânların daha sürdürülebilir bir geleceğe hizmet etmesini sağlamıştır.

İnsan ve doğa ilişkisi, özellikle kent yaşamının doğa ile bütünleşmesi ve sosyal mekânların doğal çevreyle uyum içinde tasarlanması bağlamında ele alınmıştır. 2019 Olivelo Ekolojik Ortak Yaşam Alanı, insan ölçeğinde deneyimlenebilir doğal alanlar sunarak kentlilerin doğayla yeniden bağ kurmasını sağlamıştır (İzmir Büyükşehir Belediyesi, 2019). Bu projeler, su kaynakları, bitki örtüsü ve doğal yaşamı, mekân tasarımının ayrılmaz bir parçası haline getirerek, toplumsal ve ekolojik süreçler arasında güçlü bir bağ kurmuştur.

Kamusal mekânda erişim, adalet ve katılım temaları, toplumsal bütünleşme ve kullanıcı ihtiyaçlarının merkeze alındığı mekânların tasarlanmasını sağlamıştır. 2020 Kadıköy Meydanı ve 2021 Şanlıurfa Kızılay Meydanı gibi projeler, farklı kültürlerin entegrasyonunu ve kapsayıcı tasarım ilkelerini benimseyerek, toplumsal bağları güçlendiren mekânlar sunmuştur (İPA, 2020b; Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi, 2021). Bu projelerde, herkes için erişilebilirlik ve sosyal dayanışma, mekânsal kurgunun temel unsurları olarak öne çıkmıştır.

Mekânsal sistemler ve yapısal ilişkiler, peyzaj mimarlığında bütüncül tasarım anlayışının önemli bir yansıması olmuştur. 2020 Taksim Kentsel Tasarım Yarışması, mekânsal ölçekler arasındaki ilişkilerin kurgulanması ve yapılı çevre ile doğal çevre arasında denge kurulması gibi temaları ön plana çıkarmıştır (İPA, 2020c). Bu tür projeler, peyzaj mimarlığını, kent altyapısının ve mekânsal sistemlerin entegre bir parçası olarak ele alarak, estetik, işlevsellik ve sürdürülebilirliği bir araya getirmiştir.

Toplumsal hafıza ve kültürel miras, özellikle bölgesel kimlik ve özgünlük bağlamında, peyzaj mimarlığı projelerinde sıkça vurgulanmıştır. 2020 Bakırköy Cumhuriyet Meydanı ve 2021 Sağlık Çalışanlarına Şükran ve Anma Mekânı, geçmiş ile gelecek arasında bir bağ kurarak toplumsal hafızanın mekânsal ifadesini sunmuştur (İPA, 2020a; Yarışmayla Ankara, 2021). Bu projeler, kültürel ve tarihsel mirasın korunmasının yanı sıra, mekânların kullanıcılar için anlamlı bir deneyim sunmasını sağlamıştır.

Sonuç olarak, Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleği, ulusal yarışmalar ve ödüller bağlamında bütüncül bir yaklaşımla şekillenmiş, farklı bağlamsal unsurları bir araya getirerek kuram ve pratiği birleştiren projeler geliştirmiştir. Afet yönetimi, ekolojik sürdürülebilirlik, toplumsal adalet ve kültürel miras gibi temalar, projelerin ana eksenini oluşturmuş, bu süreçte peyzaj mimarlığı, toplumsal ve ekolojik sorunlara yanıt veren çok yönlü bir disiplin olarak kendini göstermiştir. Bu yaklaşım, gelecekte daha anlamlı, sürdürülebilir ve katılımcı tasarımlar geliştirmek için bir temel oluşturmuştur.

5.6 Bölüm Sonu Değerlendirmesi

Bu bölüm, peyzaj mimarlığı disiplininin kuram ve pratik arasındaki dönüşüm dinamiklerini, Türkiye bağlamında kuram sonrası bir çerçevede ele alarak derinlemesine incelemiştir. Bu bağlamda, gömülü kuram metodolojisiyle elde edilen bulgular, mesleğin kuramsal altyapısının soyut bir bilgi birikimi olmaktan çıkıp, pratik süreçlerle bütünleşerek yeniden şekillendiğini göstermektedir. Teorinin bu görünmezleşme süreci, aslında kuramın tamamen kaybolmasını değil, aksine pratik süreçlerin içinde yeniden üretildiğini ve anlam kazandığını ortaya koymaktadır. Türkiye'de mesleğin yerel ihtiyaçlara ve bağlamsal gerekliliklere odaklanan yapısı, kuram sonrası dönüşümün en belirgin göstergelerinden biri olmuştur.

Gömülü kuram analiziyle elde edilen bulgular, kuram sonrası yapının dört temel dinamik üzerinden değerlendirilebileceğini göstermiştir: yerel ve bağlamsal ihtiyaçlara duyarlılık, çok disiplinlilik, bütüncül yaklaşımlar ve evrensel bağlamdaki etkiler. Bu dinamikler, peyzaj mimarlığının yalnızca fiziksel mekân düzenlemeleriyle sınırlı bir disiplin olmadığını, aynı zamanda sosyal, kültürel ve çevresel sorunlarla ilişki kurarak çözüm üreten bir meslek olduğunu vurgulamaktadır.

Yerel ve bağlamsal dinamikler, Türkiye'deki peyzaj mimarlığı projelerinde belirgin bir şekilde öne çıkmıştır. Özellikle yarışma şartnameleri ve ödüllü projeler, yerel bağlamın gerekliliklerine odaklanarak, tasarım süreçlerini bu bağlamda şekillendirmiştir. Bu durum, geniş kapsamlı kuramsal çerçevelerin yerel sorunlara çözüm üretme bağlamında yeniden yorumlanmasını zorunlu kılmıştır. Ancak bu noktada dikkat çeken önemli bir çelişki de söz konusudur: birçok yarışma şartnamesinde gözlenen kuramsal zenginlik ve derinliğe rağmen, bu belgelerin önsöz ya da giriş bölümlerinde yer alan belediye başkanlarına ait metinlerin çoğu zaman yüzeysel, politik söylemlerle sınırlı kalması, kuram ve pratik arasındaki iletişim kopukluğunu açıkça göstermektedir. Kuramsal çerçevenin disipliner açıdan yoğunlaştığı metinler, yönetsel dildeki indirgemeci yaklaşım nedeniyle uygulamaya dönüşürken anlam kaybına uğrama riski taşımakta; bu da mesleki bütünlük açısından eleştirel bir kırılma yaratmaktadır. Bu durum, kuramın yalnızca estetik ya da kavramsal düzlemde değil, uygulama süreçlerinde de derinlemesine içselleştirilmesi gerekliliğine işaret etmektedir.

Çok disiplinlilik, peyzaj mimarlığı mesleğinin temel dinamiklerinden biri olarak, mesleğin farklı disiplinlerden bilgi ve yöntemlerle beslenmesini sağlamıştır. Ekolojik planlama, kültürel mirasın korunması, sosyal sürdürülebilirlik ve teknolojik yenilikler gibi farklı temaların bir araya getirilmesi, mesleğin disiplinlerarası doğasını güçlendirmiştir. Özellikle tarihi alanların korunmasını içeren projeler, mimarlık, arkeoloji ve sosyoloji gibi disiplinlerle iş birliği içinde gerçekleştirilmiştir. Bu çok disiplinli yaklaşımlar, peyzaj mimarlığının yalnızca fiziksel mekânların düzenlenmesi değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel bağlamlarda anlam üreten bir disiplin olmasına katkıda bulunmuştur.

Bütüncül yaklaşım, disiplinin tüm boyutlarıyla ele alınarak hem kuramın hem de pratiğin bir arada değerlendirilmesini sağlamıştır. Özellikle ödüllü projelerde, ekolojik sürdürülebilirlik, toplumsal adalet, kültürel kimlik ve mekânsal estetik gibi unsurlar bir arada değerlendirilerek, disiplinin çok katmanlı doğasına uygun çözümler geliştirilmiştir. Bu yaklaşım, kuram sonrası yapının özünü oluşturan dinamik bir düşünce sistemini temsil etmektedir.

Evrensel bağlamdaki etkiler, peyzaj mimarlığının küresel dinamiklere uyum sağlama kapasitesini göstermektedir. Uluslararası sürdürülebilirlik standartları, Paris İklim Anlaşması gibi küresel taahhütler ve Avrupa Peyzaj Sözleşmesi gibi uluslararası

normlar, Türkiye'deki projelerde ekolojik ve sosyal duyarlılığın artmasına katkı sağlamıştır. Bu bağlamda, projelerde kullanılan teknolojik yenilikler, çevresel sorunlara yönelik tasarım çözümlerinin geliştirilmesine olanak tanımış ve disiplinin küresel ölçekteki dönüşümüne katkı sağlamıştır.

Gömülü kuram analizinden elde edilen bulgular doğrultusunda, kuram ve pratiğin sürekli bir etkileşim içinde olduğu bir kuram sonrasu yapıyı açığa çıkarmıştır. Kuram sonrası yaklaşım, mesleğin geçmişten bugüne değişen ve dönüşen yapısını anlamak için bir çerçeve sunarken, geleceğe yönelik yeni söylemler geliştirmek için de bir araç olarak kullanılabilir. Türkiye bağlamında peyzaj mimarlığı mesleği, kuramın pratikle bütünleştiği ve bu bütünleşmeden doğan dinamiklerle şekillendiği bir yapıya evrilmiştir. Bu süreç, mesleğin sosyal, ekolojik ve ekonomik bağlamlara duyarlı, esnek ve yenilikçi çözümler üretmesini sağlamıştır. Kuram sonrası yaklaşım, yalnızca kuramsal altyapının dönüşümünü değil, aynı zamanda mesleğin toplumsal ve çevresel sorunlara yanıt verebilme kapasitesini artıran bir paradigma değişimini temsil etmektedir. Bu bağlamda, peyzaj mimarlığı hem fiziksel mekân düzenlemeleri hem de toplumsal ve ekolojik süreçlerle ilişki kuran çok boyutlu bir disiplin olarak konumlanmıştır.

Bir sonraki bölüm, peyzaj mimarlığında kuramın görünürlüğünü yeniden kazandırmak, kuram ve pratik arasındaki etkileşimin tarihsel ve bağlamsal boyutlarını derinlemesine incelemek amacıyla hermeneutik yorumlama yöntemini devreye sokacaktır. Bu yöntem, kuram sonrası yapının çok katmanlı doğasını anlamak ve disiplinin teorik altyapısını yeniden değerlendirmek için bir rehber olacaktır. Hermeneutik yaklaşım, peyzaj mimarlığının sosyal, kültürel ve ekolojik bağlamlarla ilişkisini daha derin bir anlam düzleminde yorumlayarak, mesleğin kuram ve pratik döngüsüne eleştirel bir katkı sunmayı amaçlamaktadır

6. ULUSAL GÜNDEMDE PEYZAJ MİMARLIĞI'NI ANLAMLANDIRMAK: HERMENEUTİK OKUMA

Kuram sonrası yaklaşımın ortaya koyduğu en temel argümanlardan biri, kuramın soyut bir yapı olmaktan çıkarak, pratikle sürekli bir etkileşim içinde yeniden şekillendiği ve bağlama özgü çözümler üreten bir araç haline geldiğidir. Bu yaklaşım, peyzaj mimarlığı gibi disiplinlerde, kuram ve pratiğin birbiriyle iç içe geçmiş döngüsel ilişkisini açığa çıkarırken, mesleğin çok katmanlı yapısına da dikkat çeker. Ancak, bu dinamik ilişkiyi anlamak ve yorumlamak, yalnızca analitik bir çerçeveyle sınırlı kalmamalı; aynı zamanda, bu dönüşümü derinlemesine sorgulayan, bağlama özgü ve tarihsel bir perspektif sunan bir yöntemi gerektirir. İşte tam da bu noktada, hermeneutik yöntem, kuram sonrası yapıyı daha kapsamlı bir şekilde anlamlandırmak için devreye girer.

Hermeneutik, anlamın ve yorumun çok katmanlı doğasını ele alan bir yöntem olarak, kuram ve pratiğin tarihsel, bağlamsal ve toplumsal süreçlerle olan ilişkisini çözümlemeye olanak tanır. Peyzaj mimarlığı bağlamında, hem fiziksel hem de sosyal süreçleri yansıtan peyzajların anlamını yorumlamak, mesleğin kuram sonrası yapısında kaybolmuş gibi görünen teorik altyapıyı yeniden görünür kılabilir. Kuram sonrasının, kuram ve pratiğin sınırlarını bulanıklaştırdığı bir yapıyı tarif etmesi, hermeneutik için güçlü bir temel sunar. Çünkü hermeneutik, yalnızca mevcut bağlamı çözümlemekle kalmaz; aynı zamanda, disiplinin geçmişi ve geleceği arasında bir köprü kurarak, katmanlı bir yorum sürecine olanak tanır.

Bu bağlamda, kuram sonrası yapının ele alınmasından sonra, peyzaj mimarlığı disiplininin kuram ve pratiği arasındaki çok katmanlı ilişkiyi daha derinlemesine anlamlandırmak için hermeneutik bir yorumlama süreci devreye sokulacaktır. Hermeneutik yöntem, yalnızca disiplindeki dönüşümü analiz etmekle kalmayıp, aynı zamanda bu dönüşümün anlamını ve etkilerini tarihsel, sosyal ve kültürel bağlamlar içerisinde yorumlamayı hedeflemektedir. Böylelikle, peyzaj mimarlığı mesleğinin çok boyutlu doğasını ve toplumsal dinamiklerle olan ilişkisini daha geniş bir perspektifle ele almak mümkün olacaktır.

Peyzaj mimarlığı mesleği, tarihsel süreç içerisinde çeşitli söylemsel dinamikler aracılığıyla şekillenmiş ve dönüşmüştür. Bu bağlamda söylemler, mesleğin kimliğini, pratiklerini ve kuramsal altyapısını görünür kılan önemli araçlar olarak değerlendirilebilir. Araştırmanın kümülatif veri yorumlaması olarak da ele alınan bu son aşamasında söylemler, Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülü alan projelerin açıklamaları ve peyzaj mimarlığı ile kentsel tasarım alanında açılmış yarışmaların şartnameleri bağlamında hermeneutik bir yaklaşımla ele alınmıştır.

Hermeneutik yaklaşım, peyzaj mimarlığı ortamının nasıl inşa edildiğini ve sürdürüldüğünü anlamak için yazılı materyalleri analiz etmek ve kümülatif veriden kayda değer anlam verilrinin ayıklanması için kullanılmıştır. Bu yaklaşım, metinlerin yorumlanmasına ve anlamlarının ve bağlamlarının anlaşılmasına izin vermekte, bu da alanın değer ve ilkelerinin söyleme nasıl yansıdığına dair içgörü sağlayabilmektedir. Hermeneutik yaklaşım verinin analizinde bir mercek görevi görürken bir yöntem izi olarak kendisini sonuçların tartışılması ve yorumlamasında gösterecektir.

Böylece mesleğin pratiği ve kuramı arasındaki ilişkileri derinlemesine inceleyerek, bu ilişkilerin nasıl oluştuğunu ve geliştiğini anlamayı sağlar. Hermeneutik, mesleğin farklı söylemlerini ve bu söylemlerin pratik uygulamalara nasıl yansıdığını analiz etmekte başarılı bir süreç takibi sunar. Bu durum meslek pratiğinin toplumsal bağlamla nasıl etkileştiğini ve bu etkileşimlerin meslek üzerindeki etkilerini anlamak için oldukça önemlidir. Süreçler, sürekli yeni bilgiler ve deneyimler ışığında evrildiği için esnek ve adaptif yaklaşımlar geliştirilmesi gerekmektedir. Bu noktada hermeneutik, süreçlerin karmaşıklığını anlamak ve yorumlamak için etkili bir yöntem sunmaktadır. Metinlerin ve sosyal fenomenlerin yorumlanmasına dayanan bu yaklaşım, mesleğin tarihsel, kültürel ve toplumsal bağlamını anlamada kritik bir araçtır. Şekil 6.1'de hermeneutik okumanın kurgulanma süreci görülmektedir. Bu süreç, bir sonraki bölümde detaylı olarak aktarılmaktadır.

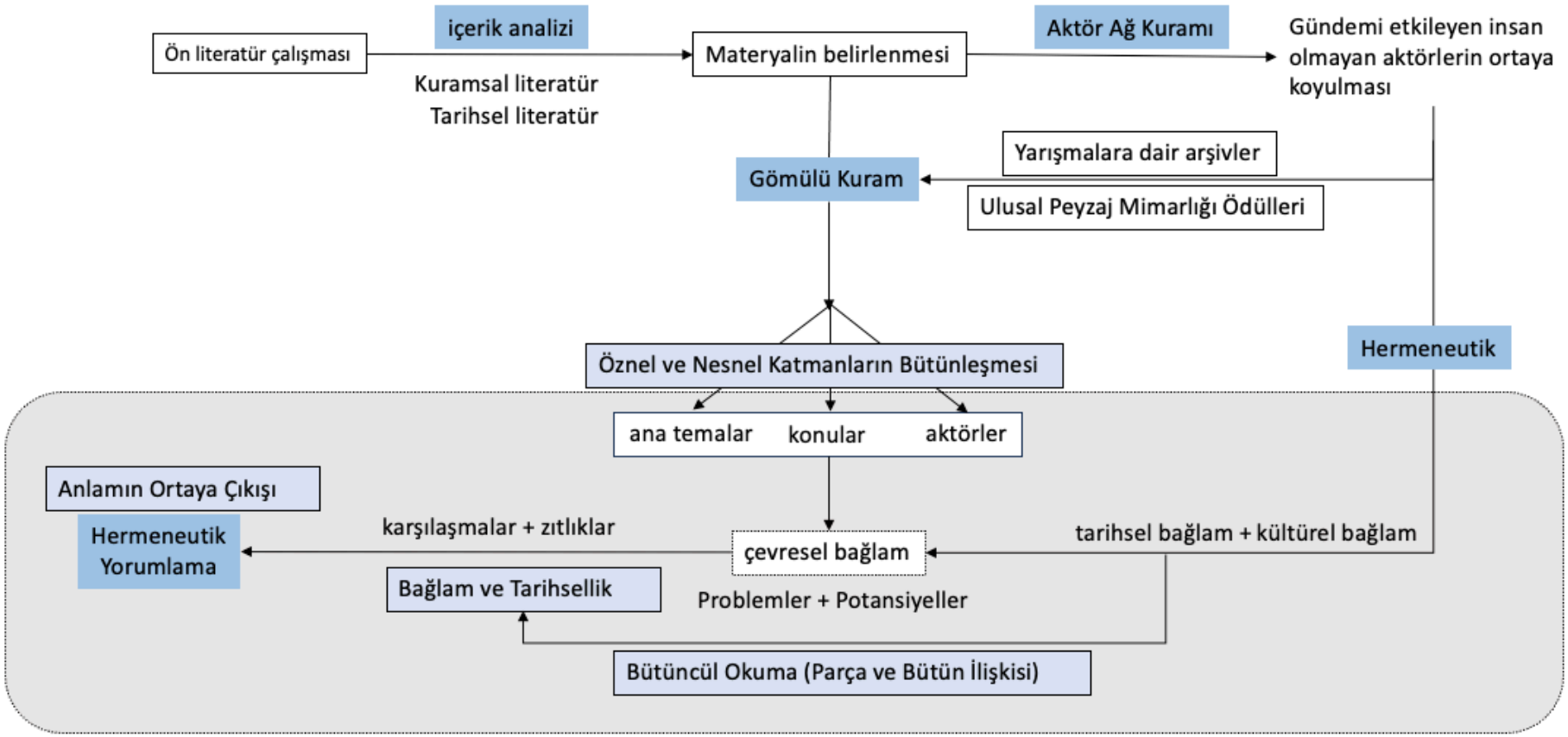

Şekil 6.1 : Hermeneutik yorumlamanın yöntem şemasında kullanımı

6.1 Hermeneutik Okuma Nasıl Kurgulandı?

Hermeneutik felsefe Gadamer'e göre pratiğin en geniş anlamıyla hayatla ilişki kurma biçimlerinin formüle edilmesidir (Gadamer, 2006). Pratik, yaşamda olmak ile eylem arasında yer alır. Bir metni yorumlarken, yorumlama pratiğine yönelik kuramsal bir tutum vardır, ancak aynı zamanda yorumlanan deneyimin iletişimsel doğasında ortaya çıkan bir dünyaya yöneliklik de vardır (Gadamer, 2006). Bu bağlamda Gadamer, felsefi hermeneutiğini pratiğe ilişkin bir anlayış olarak tanımlamaya çalışarak kuram ve praksis arasındaki modern karşıtlığı aşmayı amaçlamaktadır. Bütünsel bir hakikat anlayışı içinde pratiği kurama yeniden entegre etmeye çalışır (Gadamer, 2006). Süreç odaklı bir yaklaşım, anlama ve yorumlamanın sürekli doğasını vurgulayarak kuram ve pratik arasındaki ilişkinin dinamik doğasını kavramamıza yardımcı olur. Hermeneutik, insan deneyimi bağlamında anlamanın önemini vurgulayarak olay ve olguların yorumlanmasına ilişkin değerli bilgiler sağlar ve anlamın nesnel dünyanın doğal bir özelliği olmadığını, insanın yorumlama ve anlama alanında ortaya çıktığını öne sürer (Drenthen, 2016).

Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri'ne ait projelerin açıklamaları ve yarışma şartnameleri, Gadamer'in hermeneutik döngü anlayışı çerçevesinde ele alınmıştır (Gadamer, 2004). Bu metinler, yalnızca belirli projelere ya da yarışma süreçlerine dair bilgiler değil, aynı zamanda meslek pratiği ve kimliğini şekillendiren çok katmanlı bir söylemsel yapı olarak yorumlanmıştır. Bu süreçte, veriler yalnızca birer çıktı olarak değil, meslek pratiğinin altında yatan düşünsel ve kuramsal katmanların anlaşılması için birer anahtar olarak değerlendirilmiştir. Gadamer'in anlamın, parçalar ve bütün arasındaki sürekli diyalogdan doğduğu anlayışı, bu çalışmanın temel felsefi çerçevesini oluşturmuştur (Gadamer, 2004). Bu doğrultuda, hermeneutik okuma, disiplinin farklı düzeylerindeki veriler arasındaki bağları yeniden kurarak meslek pratiğinin kıuram sonrası dönemdeki yönelimlerini analiz etmeyi mümkün kılmıştır.

Heidegger'in "varlık her zaman bir bağlamda ortaya çıkar" anlayışı, meslek pratiklerinin tarihsel ve bağlamsal katmanlarını anlamlandırmada önemli bir referans noktası olmuştur (Heidegger, 1962). Türkiye'deki peyzaj mimarlığı ödüllerinin tarihsel dönüşümü, disiplinin zaman içindeki varoluş biçimini yansıtacak şekilde ele alınmıştır. Örneğin, ödüllerin belirli dönemlerdeki tematik eğilimleri, ekonomik ve politik bağlamlarla ilişkilendirilerek mesleğin evrimine dair yeni bir perspektif

sunulmuştur. Yarışma şartnameleri ve ödül projelerine ait söylemler, yalnızca kuramsal bir anlatı olarak değil, aynı zamanda meslek pratiğini şekillendiren ve yönlendiren yapılar olarak ele alınmıştır. Foucault'nun söylem ve iktidar ilişkisine dair kavramları, bu analizde rehberlik etmiştir (Foucault, 1972). Örneğin, şartnamelerdeki tematik vurgular ve ödül projelerinin gerekçeli açıklamaları, mesleki normlar ve ideallerin nasıl üretildiği ve bu normların meslek pratiğine nasıl yansıdığı sorusuna yanıt aramıştır.

Gadamer'in dilin hermeneutiğin temeli olduğu görüşü, bu çalışmanın bir diğer önemli dayanağıdır. Yarışma şartnamelerinde belirtilen söylemler ve proje açıklamaları, yalnızca kelimelerin yüzey anlamları üzerinden değil, aynı zamanda bu ifadelerin bağlamlarına dair varoluşsal çağrışımlar temelinde yorumlanmıştır (Gadamer, 2004). Bu söylemlerde kullanılan kavramlar, değinilen konular ışığında belirtilen problem ve potansiyeller, meslek pratiğinin nasıl konumlandığını ve değiştiğini göstermiştir. Bu yaklaşım, disiplinin metinsel ve bağlamsal katmanlarının bir arada incelenmesini sağlamıştır. Bu sürecin bir diğer kritik boyutu, Gadamer'in "hakikat, anlamın açığa çıkışıyla belirir" görüşü doğrultusunda, mesleğin görünmeyen kuramsal altyapılarının ortaya çıkarılmasıdır (Gadamer, 2004). Ödüllerin tematik dağılımı, söylemler ve pratiklerin analizinden elde edilen veriler, mesleki söylemler ile pratik arasındaki bağın yeniden tanımlanmasına olanak sağlamıştır.

Hermeneutik Döngü: Parça ve Bütün İlişkisi

Gadamer'in belirttiği gibi, anlam, ancak parçalar ve bütün arasındaki diyalogda ortaya çıkar. Bu nedenle:

- Toplanan veriler, *bütünün bir parçası olarak* incelenmiş; şartnamelerdeki söylemler, ödüllü projeler ve gündem okuması birbirine bağlanmıştır.
- Her bir veriye yönelik başlangıçta öne sürülen ön-yargılar (prejudices), hermeneutik döngü içinde sürekli olarak sınanmış ve yeniden yorumlanmıştır. Bu süreç, anlamın sabit değil, dinamik bir şekilde ortaya çıktığını göstermiştir.

Bağlamın ve Tarihselliğin Önemi

Heidegger'in "varlık her zaman bir bağlamda ortaya çıkar" anlayışından hareketle, meslek pratiklerinin bağlamsal ve tarihsel katmanları analiz edilmiştir:

- Türkiye'de peyzaj mimarlığı ödüllerindeki ve yarışmalardaki temaların tarihsel dönüşümü, *disiplinin zaman içindeki varoluş biçimini* (historicity) yansıtmıştır.
- Bu ödüllerde öne çıkan söylemler, dönemsel olarak değişen kültürel, ekonomik ve politik bağlamlarla ilişkilendirilerek yeniden yorumlanmıştır. Örneğin, kentsel dönüşüm süreçlerinin meslek üzerindeki etkileri, ödüllerin kategorik dağılımı üzerinden incelenmiştir.

Hakikat ve Anlamın Ortaya Çıkışı

Gadamer'in "hakikat, anlamın açığa çıkışıyla belirir" anlayışı doğrultusunda, bu araştırma yalnızca mevcut durumu değil, aynı zamanda mesleğin gelecekteki yönelimlerini de sorgulamayı hedeflemiştir. Hermeneutik okuma sayesinde mesleki söylemler ile pratik arasındaki bağ yeniden tanımlanmış ve görünmeyen kuramsal alt yapılar açığa çıkarılmıştır.

Öznel ve Nesnel Katmanların Bütünleşmesi

Heidegger'in varoluşsal ontolojisinden esinlenerek, bu çalışmada hem nesnel verilere (örneğin, ödül kategorileri ve sayıları) hem de öznel bağlamlara (aktörlerin söylemleri ve yaklaşımları) yer verilmiştir. Bu iki katman, hermeneutik döngü sayesinde birbiriyle ilişkilendirilmiş ve daha bütüncül bir yorum elde edilmiştir.

6.2 Hermeneutik Yorumlama

Bu çalışmada, gömülü kuram ekseninde yürütülen analizler, mesleğin kuram-sonrası ortamda nasıl yeniden şekillendiğine ve bu bağlamda peyzajın kentsel krizler, sosyo-ekolojik sorunlar ve kültürel dönüşümler karşısındaki rolüne ışık tutmuştur. Kuram sonrası yaklaşım, mesleğin belirli bir teorik çerçeveye dayalı olmaktan ziyade, pratik deneyimlerin ve bağlamın sunduğu dinamiklerle şekillendiğini ortaya koymuştur. Bu bağlamda, elde edilen hermeneutik çıkarımlar, gömülü kuramın veriye dayalı sistematik analitik süreciyle doğrudan ilişkilidir.

Kentsel Krizler Ölçeğinde Sosyo-Ekolojik Bir Kaygı Olarak Peyzaj Mimarlığı

Gömülü kuram analizleri, Türkiye'nin hızlı kentleşme süreçlerinde peyzajın sosyo-ekolojik bir kriz alanı olarak belirdiğini göstermiştir. 1950'lerden itibaren plansız yapılaşma ve doğal kaynakların aşırı kullanımı, peyzajın direnç ve dönüşüm

kapasitesinin sorgulandığı bir çerçeve oluşturmuştur. Bu süreçte, peyzaj mimarlığı, krizlere yanıt üreten bir disiplin olarak sosyo-ekolojik kaygıları içselleştirmiştir.

Bir Direnç ve Dönüşüm Kapasitesi Olarak Peyzaj Mimarlığı

Gömülü kuram çerçevesinde, ödüllü projeler ve yarışma şartnameleri analiz edilerek, peyzajın doğal süreçlerin restorasyonu ve krizlere direnç oluşturma kapasitesine dair somut çıktılar elde edilmiştir. Bu bağlamda ekolojik restorasyon, mesleğin kuram-sonrası ortamda en önemli uygulama alanlarından biri olarak belirlenmiştir.

Politikaya Dayalı Planlama ve Kentsel Öncelikler Arasında Sıkışmış Bir Disiplin Olarak Peyzaj Mimarlığı

Gömülü kuram bulguları, merkezi yönetimlerin kentsel planlama süreçlerine baskın müdahalelerinin, peyzajın sürdürülebilirlik odaklı gelişimini sınırladığını ortaya koymuştur. Mesleğin politik bağlamda karşılaştığı yapısal engeller, hermeneutik bir çerçevede ele alınarak, peyzajın karar alma mekanizmalarında daha aktif bir rol oynaması gerektiği vurgulanmıştır.

Yerel ve Evrensel Ölçeklerde Bir Varolma Çabası Olarak Peyzaj Mimarlığı

Gömülü kuram, yarışmalar ve ödüller üzerinden peyzaj mimarlığının mesleki kimlik inşa sürecini analiz etmiştir. Yarışmalarda ekip liderliğine dair sınırlamalar ve uluslararası akreditasyon süreçlerinin mesleğin yerel ve evrensel ölçeklerdeki görünürlüğüne etkisi, hermeneutik bir yaklaşımla yorumlanmıştır. Bu süreçte, peyzajın yalnızca fiziksel bir düzenleme değil, aynı zamanda bir "varoluş alanı" olarak yeniden anlam kazandığı belirlenmiştir.

Tarihsel ve Kültürel Bir Hafıza Alanı Olarak Peyzaj Mimarlığı

Hermeneutik okumalar, peyzajın toplumsal bellek ve tarihsel kimlik üzerindeki etkilerini ortaya koymuştur. Gömülü kuram, tarihsel olayların peyzajda nasıl mekânsal birer hafıza alanına dönüştüğünü ve bu süreçlerin toplumsal kimliği şekillendirdiğini göstermiştir. Gelibolu Tarihi Alanı gibi projelerde bu durum açıkça gözlenmiştir.

Bir Praksis Biçimi Olarak Peyzaj Mimarlığı

Meslek, kuram ve pratiğin bir arada çalıştığı bir praxis olarak değerlendirilmiştir. Gömülü kuram, yarışma şartnamelerinde yer alan kavramsal ve pratik ifadelerden hareketle, mesleğin disiplinler arası bir kesişim noktası oluşturduğunu ortaya

koymuştur. Bu bağlamda, peyzaj tasarımı, ekolojik, sosyal ve estetik kaygıları bir araya getiren bir düşünsel ve uygulamalı süreç olarak ele alınmıştır.

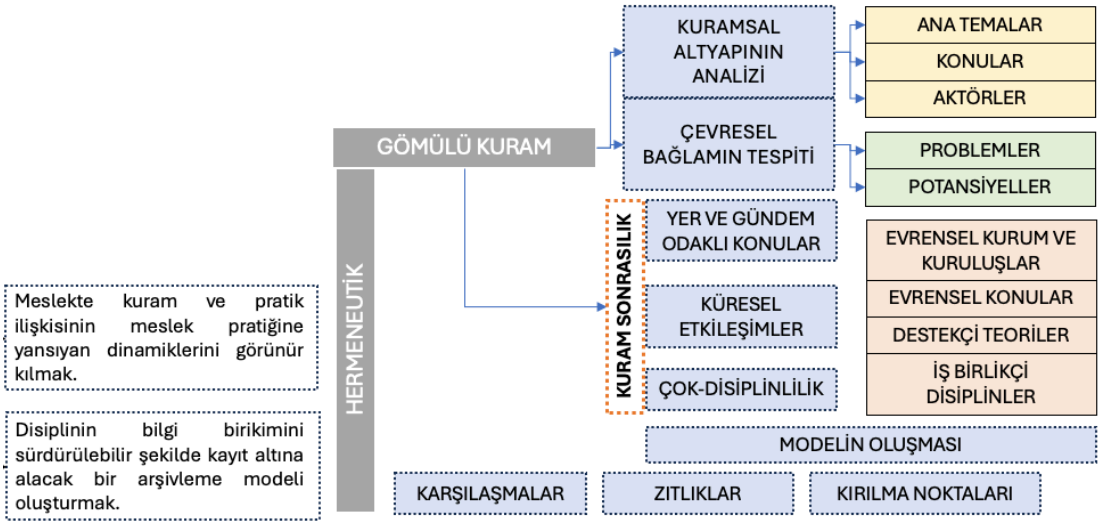

Şekil 6.2 : Hermeneutik kurgunun modeldeki kodlama süreci

Şekil 6.2'de görüldüğü üzere gömülü kuram ekseninde gerçekleştirilen hermeneutik okumalar, peyzaj mimarlığının kuram-sonrası ortamda çok katmanlı bir yapı kazandığını göstermektedir. Kuram ve pratik arasındaki dinamik ilişki, hem kentsel krizlere yanıt üretmek hem de toplumsal ve kültürel kimliği yeniden inşa etmek açısından mesleğin stratejik önemini artırmaktadır. Bu süreç, peyzajın fiziksel bir düzenleme olmanın ötesinde, toplumsal, ekolojik ve politik bağlamlarda bir çözüm alanı olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktadır. Bölümün ilerleyen kısmında yapılan bu altı hermeneutik çıkarım daha detaylı bir şekilde incelenmiştir.

6.2.1 Kentsel krizler ölçeğinde sosyo-ekolojik bir kaygı olarak peyzaj mimarlığı

Türkiye'de 1950'lerden itibaren hızlı kentleşme, altyapı eksiklikleri ve gecekondu yerleşimleri, kentsel çevreyi sosyo-ekolojik bir krizle yüz yüze bırakmıştır. Bu dönemde kentlerin fiziksel gelişiminde doğaya duyarlı bir yaklaşım geliştirilememiş, aksine spontane çözümlerle yapılan yerleşimler doğal kaynakları tahrip etmiştir. Bu durum, altyapı sorunları ve kentsel bölgelerdeki ikili yapıların derinleşmesine yol açmıştır (Tekeli, 1998).

1960'lı yıllardan itibaren dünyadaki ekolojik hareketlerin etkisi Türkiye'de peyzaj mimarlığı alanında hissedilmeye başlamış, ancak kentsel ölçekte etkili bir planlama modeli oluşturulamamıştır. Gecekondulaşma ve plansız kentleşme, kentsel ekosistemlerin çökmesine neden olmuş, doğal kaynakların yetersiz kullanımı sorunları

derinleştirmiştir. Bu dönemde, park ve yeşil alanların planlanması, sosyal dayanışma ve ekolojik kaygıları ele alan ilk girişimleri içermektedir. Kent planlamasında sosyal bilimlerin etkisi artmış olsa da, kentlerin bütüncül ekolojik yapısına uygun bir yaklaşım geliştirilememiştir.

1980'li yıllar, peyzaj mimarlığının kentsel alanlarda sosyo-ekolojik sorunlara yanıt verme kapasitesinin artıştığı bir dönem olmuştur. Sulak alanların korunması, endüstriyel peyzajların ıslahı ve yeşil alanların arttırılması gibi kavramların yaygınlaştığı bu dönemde, peyzaj mimarları doğa ile kent arasındaki bağlantıları yeniden kurmaya çalışmıştır. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın kurulması (1994) ve mesleki standartların belirlenmesi, bu çabaların kurumsallaşmasını sağlamıştır.

Türkiye, özellikle 20. yüzyılın sonlarından itibaren hızlı sanayileşme ve kentleşmenin doğal çevre üzerindeki olumsuz etkilerini yoğun bir şekilde deneyimlemiştir. Su kaynaklarının kirlenmesi, ormansızlaşma, toprak erozyonu ve biyolojik çeşitlilik kaybı gibi ekolojik sorunlar, hem yerel hem de ulusal ölçekte acil müdahaleler gerektiren kentsel krizler arasında yer almaktadır. Bu krizlere karşı geliştirilen ekolojik restorasyon projeleri, peyzajın ekolojik işlevselliği yeniden kazanma ve direnç oluşturma potansiyelini vurgulamaktadır.

Türkiye'nin hızlı kentleşme süreci, mekânsal sürekliliğin bozulması, çevresel sürdürülebilirliğin zayıflaması ve toplumsal eşitsizliklerin mekâna yansıması gibi çok katmanlı krizleri beraberinde getirmiştir. Yarışma şartnamelerinde yer alan problemlerin kapsamı, bu krizlerin mekânsal, çevresel ve sosyal boyutlarını ortaya koymakla kalmamış; aynı zamanda peyzaj mimarlığının krizlere yanıt üretme kapasitesine dair önemli ipuçları sunmuştur.

Kentsel krizler ölçeğinde, Türkiye'nin sosyo-ekolojik sorunlarla karşı karşıya kaldığı tarihsel süreç, peyzaj mimarlığı disiplininin krizlere yanıt üretme kapasitesini ortaya koyan önemli bir bağlam sunmaktadır. Hızlı kentleşme ve plansız yapılaşma, peyzajın hem fiziksel hem de ekolojik yapısını derinden etkilerken, peyzaj mimarlığı bu krizlerin çözümünde kritik bir rol üstlenmiştir. Tarihsel olarak, doğa ile kent arasındaki kopukluğun yeniden bağlanması, ekolojik restorasyon projeleriyle kentsel ekosistemlerin onarımı ve sosyo-ekolojik dengenin sağlanması, mesleğin bu alandaki stratejik önemini pekiştirmiştir. Yarışma şartnameleri ve ödüllü projeler üzerinden elde edilen veriler, peyzaj mimarlığının hem krizlere karşı direnç geliştirme hem de

toplumsal fayda sağlama potansiyelini gözler önüne sermiştir. Bu bağlamda, kentsel ölçekte sürdürülebilirlik, sosyal adalet ve ekolojik dengeyi merkeze alan bir yaklaşımın, peyzaj mimarlığı disiplininin krizlerle başa çıkmadaki rolünü daha da güçlendireceği açıktır.

6.2.2 Bir direnç ve dönüşüm kapasitesi olarak peyzaj mimarlığı

Peyzaj mimarlığı, krizlere karşı direnç oluşturma ve dönüşüm sağlama kapasitesi ile kentsel ve doğal alanlarda sürdürülebilirlik odaklı çözümler üretmede kilit bir rol üstlenmektedir. Türkiye'nin hızlı kentleşme süreci, ekolojik bozulmalar, plansız yapılaşma ve doğal kaynakların tükenmesi gibi çok boyutlu sorunları beraberinde getirmiştir. Bu bağlamda, peyzaj projeleri, doğal süreçlerin yeniden canlandırılmasını ve kentlerin ekolojik dayanıklılığını artırmayı hedefleyen yaklaşımlar geliştirmiştir. Yarışma şartnamelerinde "çevresel bozulma ve ekosistem krizleri" başlığı altında ele alınan temalar, peyzajın krizlere karşı direnç oluşturma ve dönüşüm sağlama potansiyelini ortaya koymaktadır.

Bu potansiyellerden en önemlisi, evrensel olarak da gündemde sıkça kullanılan ekolojik restorasyon kavramıdır. Bu kavram, peyzaj mimarlığının doğal süreçleri yeniden inşa ederek krizlere karşı direnç oluşturma kapasitesini somutlaştırdığı bir yaklaşımdır. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülü alan projeler ve yarışma şartnameleri incelendiğinde, su döngüsü, biyolojik çeşitlilik ve ekosistem hizmetlerinin yeniden kazandırılması gibi temaların öne çıktığı görülmektedir.

Peyzaj, krizlerin yalnızca fiziksel çözümüne değil, aynı zamanda bu krizlerin belleğini taşıyan ve gelecekte benzer sorunlara karşı daha dirençli bir toplum oluşturmayı sağlayan bir öğrenme alanıdır. Geçmişte yaşanan çevresel krizler, peyzajın dokusunda bir hikaye olarak iz bırakır ve bu hikayeler, toplumsal öğrenme süreçleri için kritik bir rol oynar. 2008 Türkiye'nin ulusal peyzaj mimarlığı ortamı, kentsel krizlere yanıt verme ve sosyo-ekolojik sorunları ele alma konularında önemli ilerlemeler göstermiştir. Ancak, bu süreçte ortaya çıkan başarılar kadar, peyzaj mimarlığının politik bağlamda karşı karşıya kaldığı sınırlamalar ve çelişkiler de dikkate alınmalıdır. Peyzaj mimarlığının ekolojik, toplumsal ve mesleki potansiyeli, Türkiye'deki politik karar alma süreçleri ve yönetim pratikleriyle doğrudan ilişkilidir. Politik bağlamda ele alındığında, peyzaj mimarlığının krizlere yanıt üretme kapasitesini sınırlandıran yapısal ve sistemik sorunlar dikkat çekmektedir.

Merkezi hükümetin, yerel yönetimlerin karar alma süreçlerine müdahalesi, peyzaj projelerinin yerel bağlamdaki ihtiyaçlara uygun olarak geliştirilmesini zorlaştırmaktadır. Türkiye'deki birçok çevresel ve kentsel düzenleme, merkezi otoritenin ekonomik ve siyasi öncelikleri doğrultusunda şekillenmektedir. Bu durum, yerel yönetimlerin bağımsız hareket etmesini engelleyerek, peyzaj mimarlığı projelerinin sürdürülebilirlik ve toplumsal fayda açısından etkinliğini azaltmaktadır. Ayrıca ekonomik büyüme ve inşaat odaklı kalkınma politikaları, çevresel ve sosyal öncelikleri geri plana itmektedir. Yeşil alanların ticari projelere dönüştürülmesi, doğal kaynakların tahrip edilmesi ve çevresel koruma projelerinin yetersiz bütçelerle sınırlanması, peyzaj mimarlığının krizlere uzun vadeli ve sürdürülebilir çözümler sunmasını engellemektedir.

Türkiye'de çevre politikaları genellikle kısa vadeli ekonomik kazançlara odaklanmakta, çevresel koruma ve sürdürülebilirlik hedefleri yeterince desteklenmemektedir. Özellikle iklim değişikliği, biyolojik çeşitlilik kaybı ve su yönetimi gibi küresel krizlere yanıt üretmekte yetersiz kalınmaktadır. Çevresel sorunlara dair mevzuat ve politikalar geliştirilmiş olsa da, bu politikaların uygulanabilirliği ve denetimi konusunda ciddi eksiklikler bulunmaktadır.

Politik bağlamda ele alındığında, Türkiye'de peyzaj mimarlığının krizlere yanıt verme potansiyeli, mesleğin kuramsal ve uygulama kapasitesinden çok, siyasi ve ekonomik dinamiklerle şekillenmektedir. Ulusal yarışmalar ve ödüllü projeler, peyzaj mimarlığının önemini vurgulasa da, bu projelerin politik sistem içerisindeki yeri sınırlı kalmaktadır. Ekonomik büyüme ve siyasi çıkar odaklı karar alma süreçleri, peyzaj mimarlığının toplumsal ve çevresel sorunlara uzun vadeli yanıtlar geliştirme kapasitesini baltalamaktadır. Peyzaj mimarlığının krizlere yanıt verme kapasitesini artırmak için politik bağlamın daha kapsayıcı ve çevresel duyarlılığı önceleyen bir yapıya dönüşmesi gerekmektedir. Yerel yönetimlerin yetkilerinin artırılması, katılımcı süreçlerin teşvik edilmesi ve çevresel politikaların uzun vadeli sürdürülebilirlik hedeflerine yönlendirilmesi, peyzaj mimarlığının gerçek potansiyelini ortaya koyabilmesi için kritik adımlardır. Peyzaj mimarlığının, politik baskıların ve kısa vadeli hedeflerin ötesine geçerek, toplum ve doğa arasında sürdürülebilir bir ilişki kurabilmesi için daha geniş bir politik reform ihtiyacı bulunmaktadır.

6.2.3 Politikaya dayalı planlama ve kentsel öncelikler arasında sıkışmış bir disiplin olarak peyzaj mimarlığı

Peyzaj mimarlığı, çevresel sürdürülebilirlik ve toplumsal fayda sağlayacak çözümler sunmayı hedeflese de, politik ve ekonomik dinamiklerin etkisi altında, planlama süreçlerinde genellikle geri planda kalmaktadır (Nuhoğlu ve ark., 2016). Türkiye'deki kentsel planlama süreçleri, ağırlıklı olarak ekonomik büyüme, kalkınma projeleri ve siyasi öncelikler tarafından şekillendirilmektedir. Bu durum, çevresel ve toplumsal gerekliliklerin ikincil hale gelmesine neden olmakta, peyzaj mimarlığının potansiyelini sınırlamaktadır.

Özellikle büyük ölçekli kentsel dönüşüm projelerinde, yeşil alanların daraltılması, doğal ekosistemlerin tahrip edilmesi ve kamusal mekanların özelleştirilmesi gibi uygulamalar, peyzaj mimarlığı mesleğini önemli zorluklarla karşı karşıya bırakmıştır**.** İstanbul Kanalı Projesi, çevresel ve sosyal etkileri açısından geniş çapta eleştirilmiş ve peyzaj mimarlığının bu süreçlerde daha etkin bir rol üstlenmesi gerektiği vurgulanmıştır (Akbulut ve Candan, 2014). Bu tür projeler, doğal kaynakların korunması ve kamusal alanların iyileştirilmesi hedeflerini gölgede bırakmakta, ekonomik ve siyasi çıkarların önceliklendirildiği bir planlama anlayışını temsil etmektedir.

Türkiye'de yerel yönetimler, yeşil alan planlaması ve peyzaj projelerinin uygulanmasında önemli bir role sahip olsalar da, politik baskılar ve merkezi hükümetin sınırlamaları nedeniyle bağımsız karar alma süreçlerini tam anlamıyla hayata geçirememektedir. Yerel yönetimlerin çevresel politikalar geliştirme konusundaki çabaları, merkezi yönetimin ekonomik ve politik önceliklerine bağlı olarak etkisiz hale getirilebilmektedir. Bu durum, yerel bağlama özgü peyzaj projelerinin geliştirilmesini zorlaştırmakta ve daha geniş katılımlı bir planlama anlayışını engellemektedir. Ankara Atatürk Orman Çiftliği'nin yenileme alanı ilan edilmesi, peyzajın politik çıkarlar doğrultusunda araçsallaştırılmasına dair önemli bir örnektir . Bu süreçte, kamu yararını gözeten bir planlama yaklaşımından ziyade, ekonomik kazanç önceliklendirilmiş ve doğal alanların korunması geri plana itilmiştir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2012a). Buna karşın, yerel yönetimlerin öncülüğünde gerçekleştirilen bazı projeler, katılımcı ve sürdürülebilir bir planlama anlayışının başarılı örneklerini sunmaktadır. Örneğin, Konkur İstanbul girişimi, yarışma formatını kullanarak kamusal mekanların

daha demokratik ve kapsayıcı bir şekilde tasarlanmasını sağlamış, sosyal sürdürülebilirlik ve erişilebilirliği ön plana çıkarmıştır.

Türkiye'nin çevre politikaları, genellikle uluslararası taahhütlerin yerine getirilmesi ve kısa vadeli kazanımlar sağlanması odaklıdır. Bu politikalar, çevresel sorunların derinlemesine ele alınmasını engellemekte ve peyzaj mimarlığını krizlerin çözümünden çok, projelerin bir "vitrin" unsuru olarak görmeye yönlendirmektedir. Çevresel duyarlılık iddiasıyla öne çıkan birçok peyzaj projesi, uluslararası platformlarda Türkiye'nin çevresel yükümlülüklerini yerine getirdiğini göstermek için bir araç haline gelmektedir. Ancak, bu projelerin uzun vadeli sürdürülebilirlik hedefleri eksik kalmaktadır. Peyzaj mimarlığının araçsallaştırılması, projelerin yalnızca estetik ve siyasi kazançlar için kullanılması riskini taşımaktadır. Bu durum, disiplinin krizlere yanıt verme kapasitesini sınırlandırmaktadır.

Politik bağlamda ele alındığında, peyzaj mimarlığının krizlere yanıt üretme kapasitesini sınırlandıran yapısal ve sistemik sorunlar dikkat çekmektedir. Merkezi hükümetin ekonomik ve siyasi önceliklere dayalı karar alma mekanizmaları, yerel bağlamda yenilikçi ve sürdürülebilir çözümlerin geliştirilmesini engellemektedir. Bu durum, peyzaj mimarlığı projelerinin daha kapsayıcı ve uzun vadeli bir perspektifle ele alınmasını zorunlu kılmaktadır. Katılımcı süreçlerin teşvik edilmesi, yerel yönetimlerin yetkilerinin artırılması ve politik müdahalelerin sınırlandırılması, peyzaj mimarlığının potansiyelini ortaya çıkarmak için kritik önlemler olarak öne çıkmaktadır.

6.2.4 Yerel ve evrensel ölçeklerde bir varolma çabası olarak peyzaj mimarlığı

Peyzaj mimarlığı hem yerel hem de evrensel ölçekte çevresel ve toplumsal sorunların çözümüne katkı sunan disiplinlerarası bir pratik olarak yeniden tanımlanmaktadır. Son yıllarda Türkiye'de, peyzaj mimarlığının mesleki görünürlüğü ve stratejik konumlanışı, özellikle yarışmalar, ödüller ve uluslararası girişimler bağlamında önemli bir dönüşüm süreci yaşamıştır. Ancak bu dönüşüm yalnızca bir başarı hikâyesi değil; aynı zamanda toplumsal, çevresel ve politik sınırlamalarla mücadele eden bir kimlik mücadelesinin hikâyesidir.

Bu bölümde, peyzaj mimarlığının yerel ve evrensel ölçekte bir varoluş çabası olarak nasıl yeniden anlam kazandığı incelenmektedir. Yarışmalar ve ulusal ödüller gibi araçlar, mesleğin kimliğini yeniden inşa etme sürecinde birer yapı taşı olarak ele

alınırken, hermeneutik bir bakış açısı bu süreci daha derinlemesine anlamayı mümkün kılmaktadır. Yarışma şartnameleri, ödül süreçleri ve kentsel tasarım politikalarının analizi, mesleğin çevresel sürdürülebilirlik ve toplumsal fayda odaklı rolünü vurgulamaktadır.

Hermeneutik yaklaşım çerçevesinde, peyzaj mimarlığının çevresel krizlere direnç geliştirme kapasitesinin yanı sıra toplumsal ve kültürel bağlamda nasıl bir anlam taşıdığı üzerine odaklanılmıştır. Bu bağlamda, yarışmalar ve ödüller, yalnızca mesleki kimlik ve liderlik kapasitesini artıran araçlar olarak değil, aynı zamanda disiplinin toplumla kurduğu bağın ve geleceğe dair taşıdığı potansiyelin birer göstergesi olarak okunmuştur. Çalışmada, peyzaj mimarlığının toplumsal ihtiyaçlara ve ekolojik dengenin korunmasına yönelik çözüm arayışları eleştirel bir yaklaşımla ele alınmış, mesleğin karşılaştığı yapısal ve politik engellerin nasıl aşılabileceği üzerine tartışmalar geliştirilmiştir.

Bu perspektif, peyzaj mimarlığının yerel ölçekte toplumsal bir aktör olarak, evrensel ölçekte ise küresel krizlere yanıt üretebilen bir stratejik disiplin olarak rolünü yeniden değerlendirme fırsatı sunmaktadır. Bu dönüşüm, yalnızca mesleğin kendi iç dinamikleri ile değil, aynı zamanda sosyal ve çevresel bağlamdaki değişimlerle de doğrudan ilişkilidir. Bu nedenle, peyzaj mimarlığının dönüşümü hem tarihsel bir süreç hem de güncel sorunlara yanıt veren bir varoluş çabası olarak ele alınmaktadır.

2013 yılı, peyzaj mimarlarının yarışmalarda ekip üyesi olarak zorunlu tutulduğu dönemin başlangıcıdır. Bu dönemde, Kurbağalıdere Vadisi Fikir Projesi Yarışması, ekipte peyzaj mimarı bulunmasının şart koşulduğu ilk yarışma olarak dikkat çekmektedir (Kadıköy Belediyesi, 2013). Bu adım, mesleğin yalnızca estetik bir pratik değil, aynı zamanda disiplinler arası bir çözüm üretici olarak tanınması açısından önemlidir. Aynı yıl Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'ne yapılan güncellemelerle Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne atıfta bulunularak doğal alanlara yapılan müdahaleler sınırlandırılmıştır. Bu durum, yarışma kültürü ve çevre politikalarının kesişiminde peyzaj mimarlığının rolünü artırmıştır.

Yarışma ekiplerinde peyzaj mimarlarının yer alması, mesleğin çevresel, sosyal ve estetik boyutları bir arada ele alabilme kapasitesini göstermektedir. Peyzaj mimarlarının uzmanlıkları, tasarım süreçlerine yalnızca estetik değil, aynı zamanda çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal fayda açısından da derinlik katmaktadır. Ancak,

2015 yılı itibariyle hâlâ bazı yarışmalarda peyzaj mimarlarının ekip başı olarak görev yapması engellenmiştir. 2020 yılında "Uşak Belediyesi, Yayalaştırılan Sokaklar Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması" gibi projelerde, sokak ve meydan gibi peyzaj mimarlığı ile doğrudan ilişkili konularda dahi ekip liderliğinin mimarlara verilmesi, meslek disiplininin liderlik potansiyelinin gölgelenmesine neden olmuştur (Uşak Belediyesi, 2020).

Kazanan ekiplerde peyzaj mimarlarının yer alması, meslek disiplininin tasarım süreçlerinde ne ölçüde etkin olduğunu gösteren bir diğer göstergedir. 2004-2007 yılları arasında ekip başı veya ekip üyesi olarak peyzaj mimarlarının daha yüksek oranlarda temsil edildiği görülürken, 2008-2015 döneminde bu oran azalmıştır. Ancak, 2016 sonrası bu durum iyileşme göstermiş ve peyzaj mimarlarının ekiplerdeki varlığı artmıştır. Peyzaj mimarlarının kazanan ekiplerde yer alması, mesleğin doğal ve yapay unsurları bir arada değerlendirebilme yeteneğini kanıtlamaktadır. Ekipte peyzaj mimarlarının bulunması, özellikle sürdürülebilirlik, doğal kaynakların optimizasyonu ve sosyo-ekolojik dengelerin gözetilmesi gibi konularda projelere derinlik katmaktadır. Ancak, özellikle 2020 yılı gibi geç dönemlerde bile, bazı yarışmalarda peyzaj mimarlarının ekip liderliği yapmasının engellenmesi, mesleğin yönetim ve karar alma süreçlerinde hâlâ eşit bir temsil gücüne sahip olmadığını göstermektedir.

2009-2024 dönemi, Türkiye'de peyzaj mimarlığının mesleki görünürlük ve kimlik bağlamında önemli bir dönüşüm geçirdiği bir dönemdir. Yarışmalar ve ödüller, mesleğin toplumsal kabulünü artırmış ve stratejik bir aktör olarak tanınmasına katkı sağlamıştır. Ancak bu süreçte, meslek disiplini liderlik ve karar alma mekanizmalarındaki yetersizliklerle sınırlanmıştır.

Peyzaj mimarlığı, hem kentsel hem de kırsal alanlarda sosyal, çevresel ve ekonomik dinamiklerin kesişim noktasında konumlanan bir meslek olarak, günümüz dünyasında giderek daha fazla stratejik önem kazanmıştır. Özellikle iklim değişikliği, hızlı kentleşme ve çevresel sürdürülebilirlik gibi küresel sorunların artan etkisi, peyzaj mimarlığının rolünü yeniden değerlendirmeyi gerektirmiştir. Bununla birlikte, Türkiye'deki kentleşme politikalarının neo-liberal ekonomi ile şekillenmesi, mesleğin karşılaştığı zorlukları ve fırsatları daha da belirgin hale getirmiştir. Ekolojik ve sosyal sürdürülebilirlik bağlamında gelişen tasarım yarışmaları, uluslararası iklim anlaşmaları ve yerel yönetimlerin çevre politikaları gibi unsurlar, peyzaj mimarlarının sorumluluk alanını genişletirken, aynı zamanda mesleğin bu süreçlerdeki temsil

gücünü sınırlandıran politik ve ekonomik çıkmazları da ortaya koymaktadır. Bu bölümde, Türkiye'nin kentleşme ve çevre politikalarının peyzaj mimarlığı mesleği üzerindeki etkileri ele alınacak, mesleğin toplumsal ve ekolojik sürdürülebilirliğe katkı sağlama kapasitesine odaklanılacaktır.

Ekolojik ve sosyal sürdürülebilirlik odağında gelişen yarışmaların yanı sıra, Türkiye'deki kentleşme politikaları ve neo-liberal ekonomi doğrultusunda yaşanan dönüşümler peyzaj mimarlığı mesleğinin rolünü derinden etkilemiştir. Özellikle, kamu yararını gözeten ve ekolojik hassasiyeti ön planda tutan bu yarışmalar, kentleşme süreçlerinde çevre koruma ile ekonomik büyüme arasındaki dengeyi sağlama gerekliliğini gözler önüne sermektedir. Ancak aynı dönemde Türkiye'nin kentleşme politikaları, inşaat odaklı büyüme ve kamusal alanların özelleştirilmesi gibi pratiklerle şekillenmiş, bu durum kamusal yeşil alanların azalmasına, tekdüze kent dokusuna ve artan yoğunluğa neden olmuştur. Neo-liberal politikaların etkisiyle, özellikle büyükşehirlerde artan yapılaşma baskısı, peyzaj mimarlarını kent dokusunu koruma ve toplum sağlığına katkı sunma konusunda daha geniş bir bakış açısına yönlendirmiştir. Bu doğrultuda, 2010'ların sonlarına doğru peyzaj mimarlığı, kentsel sürdürülebilirlik ve ekolojik dengeyi yeniden tanımlayan kritik bir alan olarak gelişimini sürdürmüştür. Mesleki ortamı derinden etkileyen bu gelişmeler, mesleğin hem yerel hem de küresel anlamda önemli ilerlemeler kaydetmesine zemin hazırlamıştır. Kentsel dönüşümün yoğun yaşandığı şehirlerde yeşil alanların azalması, pandeminin de etkisiyle peyzaj mimarlığının kent sağlığı üzerindeki önemini artırmış ve mesleğin toplum nezdinde daha çok tanınmasını sağlamıştır. Bu süreçte, mesleğin kent yaşamında oynadığı kritik rol ve sağladığı faydalar daha geniş bir kitle tarafından kabul görmüş, bu da peyzaj mimarlığı eğitiminin kalitesini artırmaya yönelik kurumsal adımların atılmasına zemin hazırlamıştır.

2017 ve sonrasında yerel yönetimlerin iklim krizi ve çevre koruma konularındaki rolleri de peyzaj mimarlığının stratejik önemini artırmıştır. Sözleşmeler ve ulusal yönetmeliklerle desteklenen bu dönüşüm süreci, peyzaj mimarlığını kentsel tasarımda çok yönlü bir rol üstlenmeye yöneltmiştir. Toplumun sosyal ve kültürel gereksinimlerini, doğal kaynakların korunması ve çevreyle uyum içinde karşılayan peyzaj mimarlığı, kentlerin sürdürülebilir dönüşümünde anahtar bir aktör olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, peyzaj mimarlığı mesleği, kentsel ekolojiyi destekleyen, toplumun sosyo-kültürel yapısını güçlendiren ve iklim krizine duyarlı mekânlar

yaratma misyonuyla, Türkiye'deki kentsel dönüşüm ve sürdürülebilirlik gündeminde stratejik bir konuma yerleşmiştir.

Paris İklim Anlaşması (2015) ve Belediye Başkanları Küresel İklim ve Enerji Sözleşmesi (2017) gibi uluslararası taahhütler, şehirlerin düşük karbon ekonomisine geçişini ve iklim değişikliğiyle mücadelede daha aktif bir rol üstlenmesini sağlamıştır. Bu bağlamda, peyzaj mimarlığı, sürdürülebilir kentleşme hedeflerinin gerçekleştirilmesinde önemli bir aktör olarak konumlanmıştır. Özellikle yeşil altyapı sistemleri, doğa temelli çözümler ve ekolojik restorasyon çalışmaları, peyzaj mimarlığının çevresel sürdürülebilirlik gündemindeki stratejik rolünü öne çıkarmaktadır. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın görüş yazılarında da bu hedeflerin desteklendiği görülmekle birlikte, Türkiye'nin inşaat odaklı büyüme politikalarının bu hedeflere ulaşılmasını zorlaştırdığı eleştirilmektedir (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2014c).

Türkiye'nin inşaat odaklı büyüme politikaları, peyzaj mimarlığının çevresel sürdürülebilirlik misyonunu önemli ölçüde zayıflatmaktadır. Türkiye'de uygulanan kentsel dönüşüm projeleri, sıklıkla ekonomik çıkarlar doğrultusunda planlanmakta ve çevresel değerleri göz ardı etmektedir. Özellikle büyükşehirlerde artan yapılaşma baskısı, yeşil alanların azalmasına ve ekosistem hizmetlerinin kaybına neden olmaktadır. Bu politikaların doğal kaynakların korunması ve sürdürülebilir kullanımı üzerinde yarattığı baskılar, çevre ve ekonomi politikaları arasındaki dengenin bozulduğunu göstermektedir. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın görüş yazılarında, doğal kaynakların özelleştirilmesi ve kamusal alanların ticari kullanıma açılması, çevresel sürdürülebilirlik ilkeleriyle çelişen uygulamalar olarak eleştirilmiştir. Özellikle termik santral projeleri gibi enerji yatırımları, doğal alanların tahribatına yol açmış ve çevresel etkileri göz ardı eden karar alma süreçlerini ortaya koymuştur (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, 2014c).

Çevre ve ekonomi politikaları bağlamında peyzaj mimarlığı, krizlere dirençli kentler oluşturmak ve çevresel sürdürülebilirliği teşvik etmek için kritik bir rol oynamaktadır. Ancak, doğal kaynakların özelleştirilmesi, kentsel dönüşüm projelerinin çevresel etkileri ve ekonomik çıkarların önceliklendirilmesi, mesleğin bu potansiyelini sınırlamaktadır. Bu, sadece çevresel krizlere değil, aynı zamanda toplumsal ihtiyaçlara yanıt veren daha kapsayıcı bir yaklaşımı gerekli kılmaktadır. Peyzaj mimarlığının bu

dönüşümü gerçekleştirebilmesi, disiplinin liderlik kapasitesinin artırılması ve politika süreçlerinde daha aktif bir rol üstlenmesiyle mümkün olacaktır.

Peyzaj mimarlığı eğitimi, uluslararası akreditasyonlar, kurumsal girişimler ve öğrenci yarışmaları gibi faaliyetlerle önemli bir dönüşüm geçirmiştir. Türkiye'de peyzaj mimarlığı eğitimi, özellikle 2017 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nün International Federation for Landscape Architects (IFLA) akreditasyonu almasıyla uluslararası standartlara uygun hale gelme yolunda önemli bir adım atmıştır. Bu gelişme, Türkiye'deki peyzaj mimarlığı eğitiminin ulusal sınırların ötesine geçerek küresel bir kabul görmesine olanak sağlamıştır. IFLA akreditasyonu, mezunların uluslararası arenada tanınırlığını artırmış ve eğitim kalitesinin global düzeyde değerlendirilmesini sağlamıştır.

Son yıllarda Türkiye'de peyzaj mimarlığının gelişimi, toplumsal, çevresel ve siyasi dönüşümlerin izinde anlam kazanan çok katmanlı bir süreci temsil etmektedir. 2010'ların sonlarından itibaren mesleğin yeniden biçimlenmesi, neoliberal kentsel politikaların ve artan ekolojik farkındalığın kesişiminde, kentlerin yapısal dönüşümünün yanı sıra mesleki kimliğin de dönüşümüne işaret etmektedir. Bu bağlamda, peyzaj mimarlığı, yalnızca kamusal yeşil alanların tasarımıyla sınırlı kalmamış; sosyal sürdürülebilirlik, ekolojik adalet ve toplumsal hafızanın korunması gibi genişleyen bir çerçevede kuramsal ve pratik bir alan olarak kendini yenilemiştir. Pandemi döneminin kentsel kamusal alanlara dair algıları dönüştürmesiyle birlikte, açık alanlar yalnızca fiziksel bir varlık olmaktan çıkmış, toplumsal iyileşme ve doğayla yeniden bağlantı kurma mekanları olarak önem kazanmıştır. Bu dönemde yeşil altyapı ve ekolojik dayanıklılık gibi kavramlar, peyzaj mimarlığının tasarım pratiğinde merkezî bir yere oturmuş, iklim krizi ve afetlerle mücadele kapsamında peyzajın esnek ve doğa temelli bir çözüm alanı olarak yeniden değerlendirildiği bir sürece girilmiştir.

Kavram düzeyinde, peyzaj mimarlığı kent ve kır arasındaki sınırların bulanıklaştığı, çok türlü peyzajların öne çıktığı bir pratik olarak sosyo-ekolojik bir ağ inşa etme çabası gütmektedir. Bu çabanın merkezinde ekolojik sürdürülebilirlik, biyoçeşitliliği destekleyen tasarımlar ve sosyal katılımı teşvik eden kamusal mekanlar yer almaktadır. Türkiye'de bu bağlamda yapılan yarışmalar ve kamu projeleri, peyzaj mimarlığını sosyal katmanları da içeren bir kolektif tasarım arayışı olarak ortaya koyarken, yeşil altyapı sistemlerini kentin ayrılmaz bir parçası olarak ele almıştır.

6.2.5 Tarihsel ve kültürel bir hafıza alanı olarak peyzaj mimarlığı

Peyzaj, fiziksel bir düzenlemenin ötesinde, zamanın biriktirdiği izlerin ve toplumların belleğinde şekillenen çok katmanlı bir alan olarak karşımıza çıkar. Toplumların kimliklerini şekillendiren, tarihsel olayların ve kültürel mirasın izlerini taşıyan peyzaj, aynı zamanda geleceğe bırakılan bir mirasın aracı olarak da önemli bir rol üstlenir. Bu bağlamda, Paul Ricoeur'ün belleğin fenomenolojisi perspektifinden hareketle, peyzajın tarihsel ve kültürel katmanlarının bir diyalog alanı oluşturduğunu söylemek mümkündür (Soares, 2021).

Paul Ricoeur, belleği bireylerin ve toplumların geçmişle olan ilişkisini şekillendiren bir fenomen olarak ele alır. Bellek, yalnızca geçmişi hatırlamak değil, aynı zamanda onu anlamlandırarak geleceğe yönelik bir yönelim oluşturmayı da içerir (Bernstein, 1982). Bu bağlamda peyzaj, geçmişin izlerini fiziksel mekânda somutlaştıran bir hafıza alanı olarak değerlendirilebilir. Ricoeur'un "belirgin bir mekânda geçmişle kurulan ilişki" şeklindeki kavramsallaştırması, peyzajın yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda ontolojik bir bağlama sahip olduğunu ortaya koyar (Drenthen & Clingerman, 2021).

Peyzajın, toplumların geçmişi nasıl anlamlandırdığına ve kimliklerini nasıl şekillendirdiğine dair bir araç olduğu söylenebilir. Özellikle Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Yarışması , peyzajı "sonsuz platform" ve "doğanın altyapısı" olarak tanımlarken, geçmişin fiziksel ve kavramsal izlerini barındıran bir alan olarak ele almıştır (Çanakkale İl Özel İdaresi, 2014). Bu, Ricoeur'ün belleğin "yerleşik hatırlama" kavramı ile örtüşür. Hatırlama, yalnızca geçmişi yeniden canlandırma değil, aynı zamanda onu yeniden inşa ederek anlam kazandırma sürecidir.

Pierre Nora (1989), hafıza mekânlarını geçmişin fiziksel ve sembolik olarak somutlaştığı alanlar olarak tanımlar. Bu kavram, peyzajı tarihsel ve kültürel bir hafıza alanı olarak ele almak için güçlü bir çerçeve sunar. Hafıza mekânları, toplumsal olayların mekânda temsil edildiği ve bu olayların anlamlarının yeniden üretildiği yerlerdir. Peyzaj, burada, tarihsel olayların mekânsal bir bağlamda yeniden yorumlandığı bir "kolektif hafıza" taşıyıcısıdır (Halbwachs, On Collective Memory, 1992).

Martin Heidegger'in "yerleşiklik" kavramı, peyzajın tarihsel ve kültürel bağlamını anlamak için bir başka derinlemesine çerçeve sunar. Heidegger'e göre yerleşiklik,

insanın dünyadaki varoluşunu anlamlandırdığı, mekânla kurduğu ilişkiyi ifade eder (Heiddeger, 1971). Bu kavram, yalnızca fiziksel bir mekânda bulunmayı değil, o mekânda anlamlı bir şekilde var olmayı, oraya kök salmayı ve çevreyle uyum içinde bir yaşam inşa etmeyi içerir. Bu bağlamda, peyzaj yalnızca fiziksel bir zemin değil, aynı zamanda insanın varoluşunu temellendiren bir bağlamdır. Antalya Kepez Belediyesi Odak Yapı Mimari ve Çevre Düzenleme Fikir Projesi Yarışması şartnamesinde Kepez ilçesinin "Antalya'nın arka bahçesi" olarak tanımlanması, Heidegger'in yerleşiklik kavramı için başarılı bir örnek söylem oluşturmaktadır.

> Sözlük anlamı "deniz kıyısında kayalık alan" ve "gelinlerin başlarına taktıkları taç" anlamına gelen KEPEZ, Antalya'nın kuzeyindeki ovayı bir gelin başı gibi taçlandırmaktadır. İlçe, yakın zamana kadar "Antalya'nın arka bahçesi" olarak adlandırılırken, son dönemde, kent bütününe hizmet eden önemli projelerle gelişmesine ivme kazandırmıştır (Kepez Belediyesi, 2015).

Kepez'in, Antalya ovasını "gelin başı gibi taçlandırdığı" ifadesi, Heidegger'in yerleşiklik kavramındaki "yerle mekânsal uyum" düşüncesiyle bağlantılıdır. Heidegger'e göre insanlar, bir mekânda yalnızca fiziksel olarak bulunmaz; o mekânın doğasını, topografyasını ve kültürel bağlamını anlar, ona göre şekillenir ve onu şekillendirir. Kepez'in coğrafi konumu, çevresindeki doğaya bir katkı, bir tamamlayıcılık işlevi üstlenerek, insan ve doğa arasındaki bu karşılıklı etkileşimi simgeler. İnsanların Kepez'i, bir "taç", bir "arka bahçe" gibi görmesi, doğanın estetik ve sembolik anlamlarla yorumlanarak kültürel bir değer haline gelmesini ifade eder.

Ricoeur'ün belleğin fenomenolojisinde belirttiği gibi, geçmişle kurulan ilişki bir diyalog biçiminde gerçekleşir. Bu diyalog, sadece tarihsel olayların hatırlanması değil, aynı zamanda bu olayların bugünün bağlamında yeniden yorumlanmasıdır. Peyzaj bu bağlamda, geçmişle gelecek arasında bir köprü kurarak toplumların kimliğini şekillendiren bir diyalog alanı olarak işlev görür. Bu diyalog, fiziksel düzenlemelerin ötesine geçerek, toplumların kolektif hafızasıyla mekân arasında bir ilişki kurar. Bu ilişki, peyzajın tarihsel, ekolojik ve kültürel bağlamlarını bir araya getirerek, bireylerin ve toplumların kimliklerini yeniden inşa etmelerine olanak tanır. Bu bağlamda peyzaj, insan ve çevresi arasındaki ilişkide önemli bir aktör görevi görmektedir (Şekil 6.3).

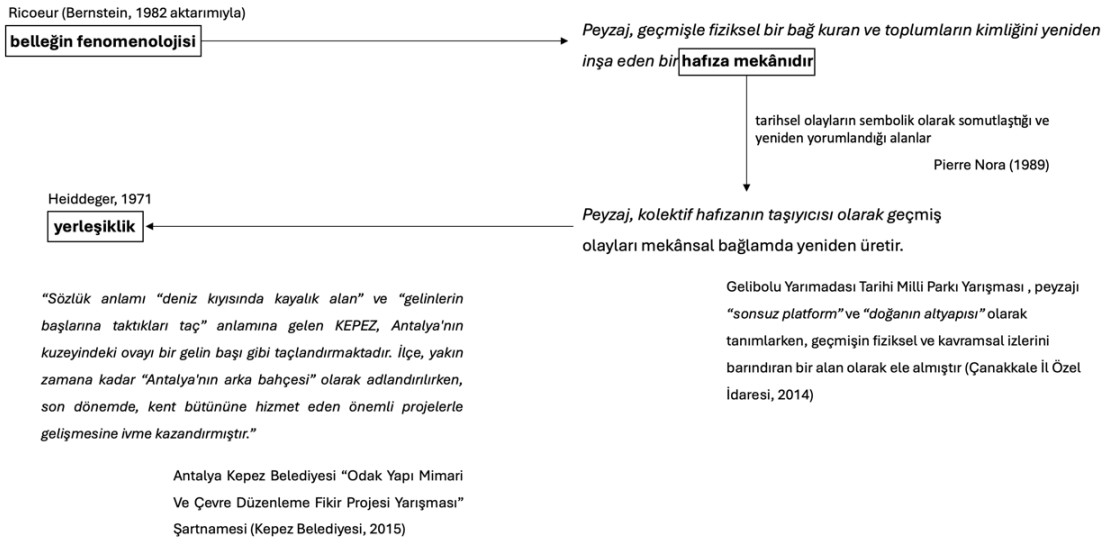

Şekil 6.3 : Ricoeur (1982), Nora (1989) ve Heiddeger (1971)'in kuramları ekseninde yarışma şartnamelerinde öne çıkan söylemler

Latour (2021) ANT yaklaşımı, bir sistemin aktörler arasındaki ilişkiler ağı üzerinden işlediğini ve her aktörün (insan, doğa, nesne, teknoloji vb.) bu ağda eşit derecede etkili olduğunu öne sürer. Bu yaklaşımı peyzaj bağlamında ele aldığımızda, peyzaj, yalnızca insan müdahalesinin pasif bir nesnesi değil, aynı zamanda aktif bir aktör olarak belirir. Örneğin, 2014 yılında düzenlenen Düzce Üniversitesi Konuralp Yerleşkesi Gelişim Planı Kentsel Tasarım Yarışması şartnamesinde peyzaj, estetik bir yüzeyden öte, çevresel ve mekânsal deneyimi şekillendiren bir aktör olarak tanımlanmıştır (Düzce Üniversitesi, 2014). Şartnamede peyzaj, "renk, doku ve formlarıyla değişik mevsimlerde farklı etkiler bırakan, topoğrafyası sayesinde çeşitli manzara noktaları sunan ve temiz havasıyla üniversitenin önemli bir alanı" olarak ifade edilmiştir (Düzce Üniversitesi, 2014). Bu tanım, peyzajın hem estetik hem de çevresel fonksiyonlarına vurgu yaparak, doğal ve mekânsal deneyimlerin birleştiği bir tasarım alanı sunduğunu göstermektedir.

Bu perspektif, peyzajların insanlar ve çevre arasındaki etkileşimi nasıl yeniden şekillendirdiğini anlamamıza yardımcı olur. Latour'un şu ifadesi bunu destekler: "Modernlik, insan ve doğa arasında bir kopuş yaratmaya çalışırken, aslında her zaman ağların iç içe geçtiği bir yapı oluşturmuştur" (Latour, 1993). Peyzajı bir aktör olarak düşünmek, bu ağların bütüncül bir şekilde ele alınmasını sağlar ve tasarım süreçlerine daha fazla hassasiyet kazandırır.

Peyzaj, tarihsel, kültürel ve ekolojik bağlamları bir araya getirerek, geçmişin izlerini taşıyan ve geleceğin mekânsal düzenlemelerini şekillendiren çok katmanlı bir hafıza

alanıdır. Ricoeur'ün, Nora'nın ve Heidegger'in kavramsallaştırmaları ışığında, peyzaj yalnızca fiziksel bir düzenleme değil, aynı zamanda insanın dünyadaki varoluşunu temellendiren ve toplumsal kimlikleri yeniden inşa eden bir diyalog alanıdır. Bu anlayış, peyzaj tasarımının, tarihsel olayların, kültürel kimliklerin ve ekolojik süreçlerin bir arada ele alınmasını gerektiren bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasını zorunlu kılar.

6.2.6 Bir praksis biçimi olarak peyzaj mimarlığı

Peyzaj mimarlığı, yalnızca insan ile çevresi arasındaki estetik veya mekânsal ilişkiyi düzenlemekle sınırlı kalmaz; aynı zamanda güncel ekolojik, sosyal ve kültürel problemlere çözüm üretme kapasitesini içinde barındıran bir praxis alanıdır. Bu bağlamda peyzaj mimarlığı, kuramsal çerçevelerin pratik uygulamalar aracılığıyla sınandığı ve yeniden üretildiği bir süreç olarak anlaşılabilir. Praksis, burada, yalnızca soyut bir düşünce düzeyinde değil, aynı zamanda belirli bağlamlarda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik yaratıcı bir eylem biçimidir.

1940'lı yıllarda başlayan hızlı kentleşme ve modernleşme süreçleri, Türkiye'de peyzajın pratik ve kuramsal çerçevesini yeniden şekillendirmiştir. Henri Prost'un İstanbul imar projeleri (Eminönü ve Üsküdar meydan düzenlemeleri) gibi örnekler, modernitenin ideolojik taşıyıcısı olarak peyzajın mekânsal bir araç olarak kullanıldığını gösterir (Akpınar, 2010; Altan Ergut et al., 2015). İlhan Tekeli'nin "modernite projesinin popülist bir niteliğe bürünmesi" olarak tarif ettiği bu süreçte, peyzajın bir güzelleştirme aracı değil, toplumsal dönüşüm ve modernleşme stratejilerinin bir parçası olarak işlev gördüğü anlaşılmaktadır (Tekeli, 1998).

Sadri Aran'ın liderliğinde gelişen "bahçe mimarisi" yaklaşımı, Alman ekolü etkisiyle bilimsel bir çerçeve kazanırken, toplumsal işlevsellik ile estetik kaygıları birleştirmiştir. Atatürk Orman Çiftliği ve Beyazıt Meydanı gibi projeler, peyzajın yalnızca fiziksel bir tasarım değil, aynı zamanda sosyal dönüşümü destekleyen bir praxis olduğunu göstermektedir. Aran'ın çalışmalarında, köy enstitüleriyle entegre bir şekilde kırsal kalkınmayı destekleyen peyzaj tasarımı, modernist söylem ile yerel bağlamı birleştirmiştir (Aslan & Aslan, 2016).

1960'lardan itibaren dünyada peyzaj mimarlığı mesleği, Ian McHarg'ın Doğayla Tasarım kitabında ifade edilen biyo-fiziksel sistemlere dayalı planlama anlayışıyla ekolojik bir dönüşüm yaşamıştır (McHarg, 1969). Türkiye'de ise bu yaklaşım, daha

geç bir dönemde etkisini göstermiştir. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nde Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nün kurulması (1968), mesleğin planlama ve koruma temelli bir perspektif kazanmasında önemli bir adımdır (Ankara Üniversitesi, 2024).

Bu dönemden itibaren ekolojik restorasyon ve peyzaj planlama çalışmaları, özellikle Dolmabahçe Sarayı bahçeleri restorasyonu ve Hasankeyf gibi kültürel miras alanlarının korunması gibi projelerde görülür (Aslan & Aslan, 2016). Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin Türkiye tarafından imzalanması peyzajın korunması ve sürdürülebilir yönetimi konusundaki çabaların kuramsal temellerle güçlendirilmesine katkıda bulunmuştur (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı, 2004).

Peyzaj mimarlığı, yalnızca mekânsal bir düzenleme alanı olmaktan çıkarak, sosyal ve kültürel bağlamları içeren bir praxis haline gelmiştir. Gezi Parkı Direnişi (2013), kamusal alanların özelleştirilmesine karşı bir tepki olarak peyzajın toplumsal bir mücadele alanı haline geldiğini göstermiştir (Nuhoğlu et al., 2016a). Bu durum, kamusal alanların yalnızca fiziksel mekanlar değil, aynı zamanda toplumsal dayanışma ve kimlik üretim süreçlerinin mekânsal tezahürleri olduğunu ortaya koyar. Örneğin, İzmir Tasarım Koridorları Yarışması gibi projeler, kentsel yenilik ve sosyal etkileşimi birleştiren tasarımlar sunarak, peyzajın sosyal sürdürülebilirlik ve katılımcılık ilkelerine dayalı bir praxis olduğunu göstermiştir (İzmir Akdeniz Akademisi, 2014). Kadıköy Meydanı Kentsel Tasarım Projesi, kamusal alanların kullanıcı dostu ve erişilebilir olması gerektiğini vurgularken, aynı zamanda kentsel kimliğin korunmasına katkıda bulunmuştur.

Gadamer (2004)'ün hermeneutik yaklaşımında, anlam üretimi, yalnızca kuramsal bir faaliyet değil, aynı zamanda pratik bir süreçtir. Peyzaj tasarımı da bu anlayışla örtüşür. Peyzaj, yalnızca planlama ve uygulama aşamalarını değil, aynı zamanda bu süreçlerde ortaya çıkan anlam katmanlarını da içerir. Örneğin, 2017 yılında düzenlenen Gelibolu Tarihi Alanı – Yeni Şehitlik Tasarımları Fikir Projesi Yarışması ön seçim şartnamesinde "inşa etme ve etmeme" arasında kurulan diyalog, kuramsal ve pratik düşünce arasındaki bu döngüyü açıkça ortaya koyar (ÇATAB, 2017). Burada peyzaj, bir mekânsal düzenleme değil, aynı zamanda insan ve doğa arasındaki ilişkinin fiziksel ve düşünsel bir yansımasıdır:

> İnşa etmenin niteliği fiziksel ve kavramsal olarak farklı açılardan tartılsa da mimarlık inşa etmek, peyzaj ise üzerinde yaşadığımız bütün doğa- nın alt yapısı

olarak görülebilir. Her nasılsa inşa etmenin altındaki yerdir, sonsuz platform, sonsuz bir kaidedir (ÇATAB, 2017).

Bu bağlamda peyzaj, Gadamer (2004)'ün hermeneutik döngüsündeki parçalar (örneğin, belirli bir arazi, doğal veya kültürel özellikler) ile bütün (peyzajın genel anlamı veya işlevi) arasındaki sürekli etkileşimin sahnesidir. Peyzaj mimarları, bir yandan yerel ekolojik, kültürel ve estetik unsurları ele alırken, diğer yandan bu unsurların bir araya geldiği daha geniş bir anlam ve bağlam üretir.

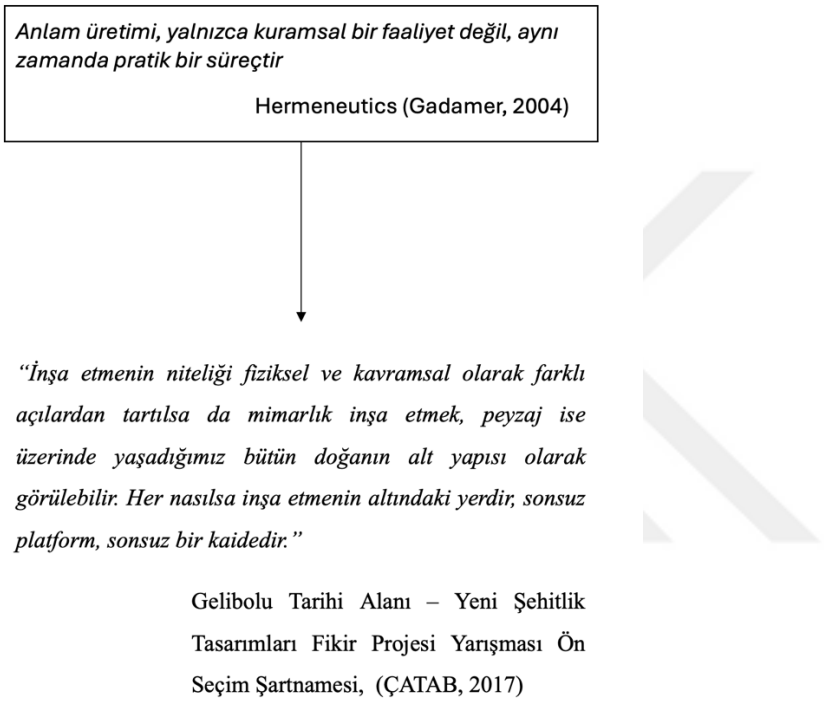

Şekil 6.4 : Gadamer (2004)'ün hermeneutik yaklaşımına göre peyzaj mimarlarının anlam üretme praksisine örnek

Günümüz peyzaj mimarlığı, özellikle iklim değişikliği, biyoçeşitlilik kaybı ve kentleşmenin yarattığı ekolojik krizler karşısında sistem teorisiyle uyumlu bir praxis olarak kendini göstermektedir. Özellikle ekolojik problemlere vurgu yapılan yarışma ve projelerde, peyzaj, yalnızca mekânsal bir düzenleme değil, aynı zamanda ekosistemleri bağlayan ve çevresel sürdürülebilirlik hedeflerini destekleyen bir çözüm aracı olarak ele alınmıştır. Bu tür projeler, peyzaj mimarlığının ekolojik problemlere yönelik bir praksis olarak işlev gördüğünü ve bu bağlamda kuramsal yaklaşımların pratik uygulamalarla nasıl yeniden üretildiğini gösterir.

Peyzaj, ekolojik, kültürel, politik vb. unsurların birleştiği disiplinler arası bir sentez alanıdır. Bu durum, peyzajı yalnızca bir fiziksel mekân düzenleme meselesi olmaktan

çıkarır; onu toplumsal, kültürel ve çevresel meselelerin kesişim noktasında bir düşünce ve eylem alanı haline getirir. Bu bağlamda peyzajlar, disiplinler üstü bir perspektifle ele alınmalıdır. Disiplinler üstü bu yapı, peyzaj tasarımında kuram ve pratiğin birlikte çalışmasını teşvik eder. Peyzaj mimarı, yalnızca estetik veya ekolojik kaygılarla değil, aynı zamanda toplumsal ve kültürel bağlamlarla da ilgilenir. Bu, Gadamer (2004)ün hermeneutik yaklaşımındaki "anlamın parçalar ve bütün arasındaki sürekli diyalogla üretildiği" fikrini destekler (Şekil 6.5).

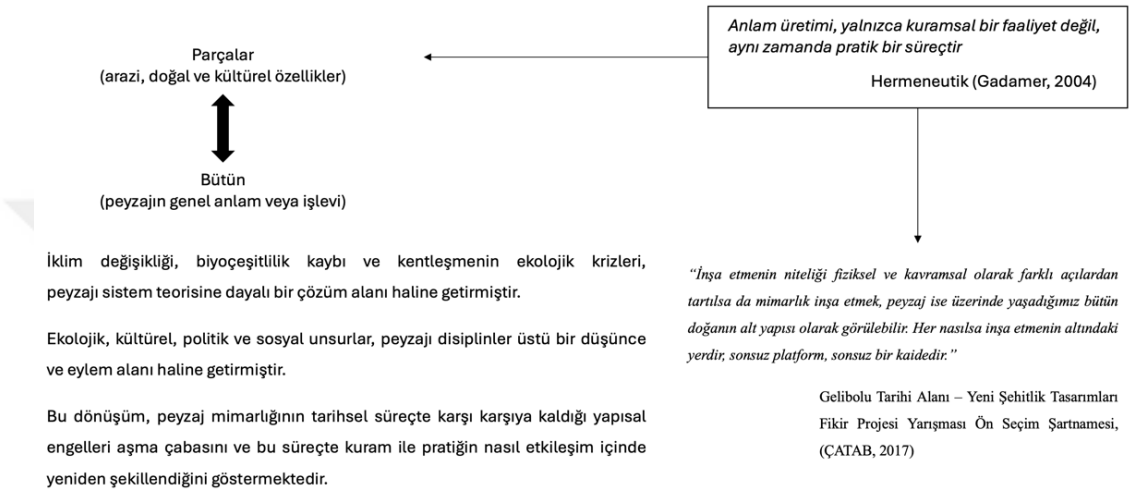

Şekil 6.5 : Gadamer (2004)'ün hermeneutik yaklaşımına göre peyzajda parça ve bütün ilişkisi

Yarışma şartnamelerinde peyzajın farklı yıllarda nasıl tanımlandığı, mesleğin kavramsal ve pratik çerçevesindeki değişimleri anlamak açısından önemli veriler sunmaktadır. Bu tanımlar, peyzajın farklı dönemlerdeki önceliklerini ve yaklaşım biçimlerini ortaya koymaktadır. 2014 ve 2015 yıllarında peyzaj, estetik, fonksiyonel ve sosyal boyutlarıyla ele alınırken; 2017 ve 2020 yıllarında peyzajın daha kavramsal ve ekolojik bir bağlamda değerlendirildiği görülmektedir. Bu dönüşüm, peyzaj mimarlığının doğayı yalnızca bir arka plan veya görsel estetik unsuru olarak görmekten çıkarak, ekolojik, kültürel ve sosyal bağlamları bütüncül bir şekilde ele aldığı bir disiplin haline geldiğini göstermektedir. Yarışmalarda peyzaj tanımlarının belirginleşmesi, şartnamelerin bağlama ve projelerin amacına göre değişen öncelikleriyle ilişkilidir. Gelibolu gibi tarihsel ve doğal bağlamların öne çıktığı projelerde peyzajın kavramsal boyutu vurgulanırken, Antalya Kepez gibi sosyal odaklı projelerde ise peyzajın kullanıcı odaklı ve kültürel işlevleri öne çıkarılmıştır. Bu durum, yarışma bağlamlarının peyzaj tanımlarının kapsamını ve detaylarını

şekillendirdiğini göstermektedir. Yarışma şartnamelerinde peyzaj tanımlarındaki değişim, peyzaj mimarlığının disipliner bir dönüşüm yaşadığını ortaya koymaktadır. Estetik bir unsurdan sosyal, ekolojik ve kültürel boyutlarıyla daha geniş bir anlam kazanan peyzaj, mimarlık ve kentsel tasarımın tamamlayıcı bir öğesi olmaktan çıkarak stratejik bir tasarım aracı haline gelmiştir. Bu değişim, mesleğin gelecekteki uygulamaları ve disiplinler arası etkisi açısından önemli bir gösterge sunmaktadır.

Peyzaj mimarlığı, yalnızca mekânsal düzenlemelerle sınırlı bir meslek disiplini değildir; aynı zamanda ekolojik, sosyal ve kültürel meselelerin çözümüne yönelik düşünsel ve pratik bir eylem alanıdır. Kuramsal yaklaşımlar ile pratik uygulamalar arasında kurulan dinamik ilişki, peyzajın bir praxis olarak anlam kazanmasını sağlar. Bu bağlamda peyzaj, düşüncenin eyleme dönüştüğü, sorunların mekânsal ve kavramsal düzeyde ele alındığı bir kesişim noktasıdır. Gadamer'in hermeneutik döngüsünden ilhamla, peyzaj tasarımı, anlamın parçalardan bütüne ve bütünden parçalara doğru sürekli bir yeniden üretim sürecidir. Ekolojik krizler, hızlı kentleşme ve toplumsal dönüşümler gibi güncel sorunlar karşısında, peyzaj mimarlığı disiplinler arası bir yaklaşımla, estetik ve işlevselliğin ötesine geçen çözüm önerileri sunar. Bu dönüşüm, peyzajı yalnızca insan ve çevre arasındaki fiziksel bir bağ değil, aynı zamanda sosyal adalet, kültürel kimlik ve ekolojik sürdürülebilirlik gibi kritik meselelerin mekânsal karşılığı olarak konumlandırır. Peyzaj mimarlığı, bu çok boyutlu yaklaşımıyla gelecekte de kuram ve pratiğin kesişiminde yer almayı sürdürecektir.

6.3 Bölüm Sonu Değerlendirmesi: Ulusal Gündemde Peyzaj Mimarlığını Anlamlandırmak

Peyzaj mimarlığının, kuram sonrası ortamda kuram ve pratik arasındaki sürekli etkileşimle yeniden şekillenen bir meslek disiplini olduğu bu çalışma boyunca net bir şekilde ortaya konulmuştur. Hermeneutik yöntem, anlamın bağlama, tarihselliğe ve toplumsal süreçlere nasıl dayandığını göstererek, disiplinin çok katmanlı yapısını anlamayı mümkün kılmıştır.

Kuram ve pratiğin sınırlarının bulanıklaştığı bu ortamda, peyzaj mimarlığı, yalnızca mekânsal düzenleme işleviyle sınırlı kalmayıp, toplumsal bağlamda anlam ve değer üreten bir süreç olarak ele alınmıştır. Hermeneutik yaklaşım, mesleğin doğasına dair daha derinlemesine bir anlayış geliştirmeyi mümkün kılarak, mevcut bağlamın ötesine geçip, mesleğin evrimine dair sorular sormayı teşvik etmiştir. Peyzaj mimarlığının

kuram ve pratiğinin döngüsel doğası, hem tarihsel hem de toplumsal bağlamda mesleğin anlamını yeniden yorumlama imkânı sunmuştur. Bu süreç, mesleğin yalnızca geçmişteki teorik altyapısına bağlı bir yapı olmadığını, aynı zamanda bugünün krizlerine yanıt ararken kuramın yeniden inşa edildiğini göstermiştir. Yorumlama süreci, peyzaj mimarlığının yalnızca bir çözüm üretme pratiği değil, aynı zamanda kendini sürekli sorgulayan ve yeniden tanımlayan bir meslek olduğunu açığa çıkarmıştır.

Türkiye'de 1950'lerden itibaren hızlı kentleşme, plansız yapılaşma ve doğal kaynakların tahribi, peyzaj mimarlığını sosyo-ekolojik bir krizle karşı karşıya bırakmıştır. Bu süreçte peyzaj mimarlığı, krizlere yanıt üretme ve doğa ile kent arasındaki kopukluğu yeniden bağlama çabasıyla öne çıkmıştır. 1980'li yıllardan itibaren mesleğin ekolojik restorasyon projelerine odaklanması, peyzajın direnç ve dönüşüm kapasitesini artıran bir araç olarak kullanılmasını sağlamıştır. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın kurulması ve Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'nin Türkiye tarafından imzalanması gibi kurumsal gelişmeler, mesleğin daha sürdürülebilir bir çerçevede şekillenmesine katkı sağlamıştır.

Ancak bu süreçte ortaya çıkan krizler, yalnızca çevresel değil, aynı zamanda politik ve toplumsal bir bağlamda da ele alınmıştır. Merkezi hükümetin baskın müdahaleleri ve ekonomik büyüme odaklı politikalar, peyzaj mimarlığının toplumsal fayda odaklı işlevini sınırlandırmış, yerel yönetimlerin bağımsız hareket etmesini engellemiştir. Bu durum, mesleğin kentsel planlama süreçlerindeki temsil gücünü zayıflatmış ve peyzaj projelerinin uzun vadeli sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmasını zorlaştırmıştır.

Peyzaj mimarlığı hem yerel hem de evrensel ölçekte sosyo-ekolojik krizlere yanıt üretebilen bir stratejik disiplin olarak yeniden şekillenmiştir. Yarışmalar ve ulusal ödüller, mesleğin görünürlüğünü artırmış, ancak bu süreçte liderlik ve karar alma mekanizmalarındaki eksiklikler dikkat çekmiştir. Ancak, inşaat odaklı büyüme politikalarının peyzaj mimarlarının potansiyelini sınırlandırdığı da açıkça görülmektedir. Özellikle kamusal alanların özelleştirilmesi ve doğal kaynakların tahribatı, mesleğin çevresel sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmasını zorlaştırmıştır.

Çalışma, disiplinin anlam üretim kapasitesine ışık tutmuş, mesleğin görünmeyen katmanlarını görünür kılmayı amaçlamıştır. Kuramsal altyapıların uygulamaya dönüşümü esnasında, mesleğin hem sosyal hem de çevresel sorunlarla nasıl ilişkilendiği üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda, hermeneutik yöntem, yalnızca bir analiz aracı olarak değil, mesleğin çok katmanlı doğasını anlamaya yönelik bir yaklaşım olarak etkisini göstermiştir.

Peyzaj mimarlığı, kuram ve pratiğin sınırlarını aşan bir varoluş biçimini temsil eder. Hermeneutik okuma, bu ilişkinin dinamik doğasını anlamak için temel bir araç olarak öne çıkmıştır. Çalışma boyunca, meslek pratiğinde açığa çıkan anlamların, bağlama ve tarihselliğe olan bağımlılığı bir kez daha vurgulanmıştır. Bu bağlam, yalnızca meslek içindeki mevcut yönelimleri değil, aynı zamanda mesleğin gelecekteki potansiyellerini de sorgulamaya olanak tanımaktadır.

Peyzaj mimarlığı, Türkiye'nin hızlı kentleşme, plansız yapılaşma ve sosyo-ekolojik krizlerle şekillenen tarihsel bağlamında, disiplinler arası bir praxis olarak yeniden anlam kazanmaktadır. Meslek, yalnızca estetik kaygılarla sınırlı bir alan olmaktan çıkmış; toplumsal, kültürel ve ekolojik sorunlara çözüm üreten bir düşünsel ve uygulamalı süreç haline gelmiştir. Bu dönüşüm, peyzaj mimarlığının tarihsel süreçte karşı karşıya kaldığı yapısal engelleri aşma çabasını ve bu süreçte kuram ile pratiğin nasıl etkileşim içinde yeniden şekillendiğini göstermektedir.

7. DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Peyzaj mimarlığı, yalnızca fiziksel üretim süreçleriyle sınırlı kalmayan, aynı zamanda düşünsel çerçeveler ve bağlamsal dinamiklerle şekillenen disiplinlerarası bir alan olarak öne çıkmaktadır. Türkiye'nin coğrafi çeşitliliği ve kültürel birikimi, mesleğin gelişimi için büyük fırsatlar sunarken, kuram ve pratik arasındaki ilişkinin yeterince görünür olmaması, mesleğin ulusal ve uluslararası bağlamdaki etkisini sınırlandırmaktadır. Bu araştırma, meslek pratiğini belirleyen çok katmanlı etkenleri analiz ederek mevcut durumu anlamayı ve geleceğe yönelik stratejik bir çerçeve geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Araştırma kapsamında ele alınan sorular, Türkiye'deki peyzaj mimarlığı meslek ortamında kuram ve pratik ilişkisini şekillendiren dinamikleri ve bu ilişkinin nasıl okunabileceğini incelemektedir. Peyzaj mimarlığı pratiğini yönlendiren yarışmalar, ödüller ve mesleki söylemler, kuram ile nasıl bir etkileşim içinde olduğu bağlamında değerlendirilmiş ve bu ilişkinin analitik araçlarla nasıl çözümlenebileceği tartışılmıştır.

7.1 Ana Soru 1: Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında gündemi oluşturan kuram ve pratik ilişkisi nasıl şekillenmektedir?

Birinci ana soruda, peyzaj mimarlığı meslek ortamında kuram ve pratik arasındaki ilişkinin çok katmanlı doğasını anlamaya yönelik olarak kurgulanan araştırma yöntemi ve veri toplama stratejisi ele alınmaktadır. Araştırma, mesleğin tarihsel gelişimini, gündemi şekillendiren aktörleri ve söylemleri dikkate alarak, bu ilişkiyi hem kuramsal hem de uygulamalı düzeyde bütüncül bir yaklaşımla incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, içerik analiziyle desteklenen arşiv taraması sürecine dayalı olarak Gömülü Kuram, Aktör-Ağ Kuramı ve Hermeneutik yaklaşım gibi birbirini tamamlayan nitel yöntemler bir arada kullanılmıştır. Şekil 7.1'de birinci ana sorunun cevaplanması için kullanılan yöntem akışı verilmiştir.

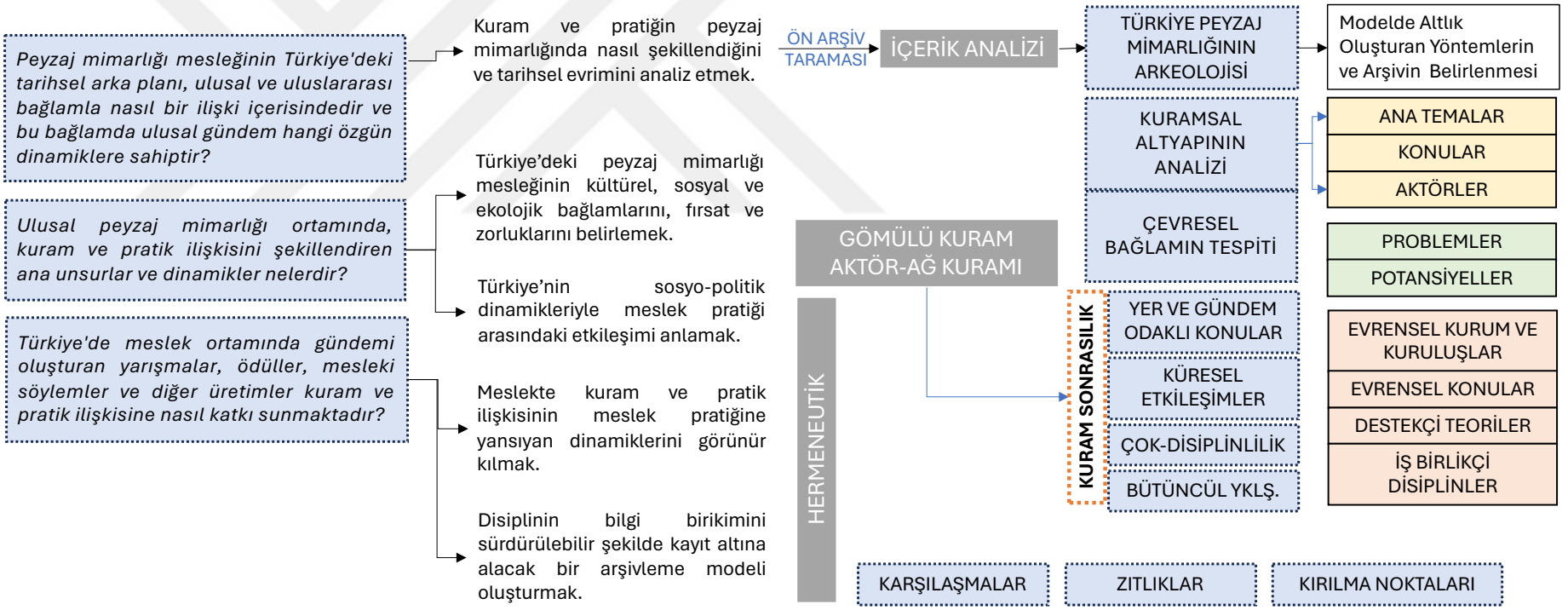

Şekil 7.1 : Birinci ana sorunun yanıtlanmasında belirlenen hedefler ve yöntem – kodlama akışı

Bu görsel, araştırmanın temel sorularından yola çıkarak geliştirilen çok katmanlı yöntemsel çerçeveyi özetlemektedir. Öncelikle Türkiye'deki peyzaj mimarlığı meslek ortamının tarihsel, kuramsal ve çevresel bağlamı içerik analiziyle değerlendirilmiş; ardından kuram ve pratik ilişkisinin dinamiklerini çözümleyebilmek için Gömülü Kuram, Aktör-Ağ Kuramı ve Hermeneutik yaklaşım eş zamanlı olarak kullanılmıştır. Bu üç yöntem, meslek ortamındaki aktörleri, ana temaları, problemleri ve potansiyelleri belirlemenin yanı sıra, yerel ve küresel etkileşimleri çok-disiplinli bir perspektifle anlamaya imkân tanımaktadır. Analiz süreci boyunca karşılaşmalar, zıtlıklar ve kırılma noktaları tespit edilerek, kuram-pratik döngüsünün nasıl işlediği detaylı biçimde okunmuştur. Bu yapı, hem mevcut gündemin hem de mesleğin gelecekteki yönelimlerinin anlaşılmasına katkı sağlamaktadır.

7.1.1 Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında, kuram ve pratik ilişkisini şekillendiren ana unsurlar ve dinamikler nelerdir?

Araştırma, ulusal peyzaj mimarlığı meslek ortamında kuram ve pratik arasındaki ilişkinin çok katmanlı ve dinamik bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır. Bu ilişkinin oluşumunda yarışmalar, ödüller, mesleki söylemler ve akademik üretimler gibi araçların belirleyici olduğu görülmektedir. Özellikle 2009 yılından itibaren düzenlenen ulusal peyzaj mimarlığı ödülleri ve yarışmalar, meslek pratiğinde hangi konuların ön plana çıktığını belirlemede kritik bir rol oynamıştır. Ancak analizler, yarışmalarda ele alınan konuların zamanla değiştiğini ve belirli yıllarda öne çıkan kavramların mesleki dönüşüm açısından önemli ipuçları sunduğunu göstermektedir. Örneğin, 2017 ve 2020 yıllarında yarışmalara katılımın artmasıyla birlikte ekolojik sürdürülebilirlik, doğa-kültür ilişkisi ve sosyal kapsayıcılık gibi konuların daha fazla vurgulandığı tespit edilmiştir. Buna karşılık, 2022 sonrası dönemde yarışma sayısındaki düşüşle birlikte bu konuların görünürlüğünün azaldığı gözlemlenmiştir (Şekil 7.2).

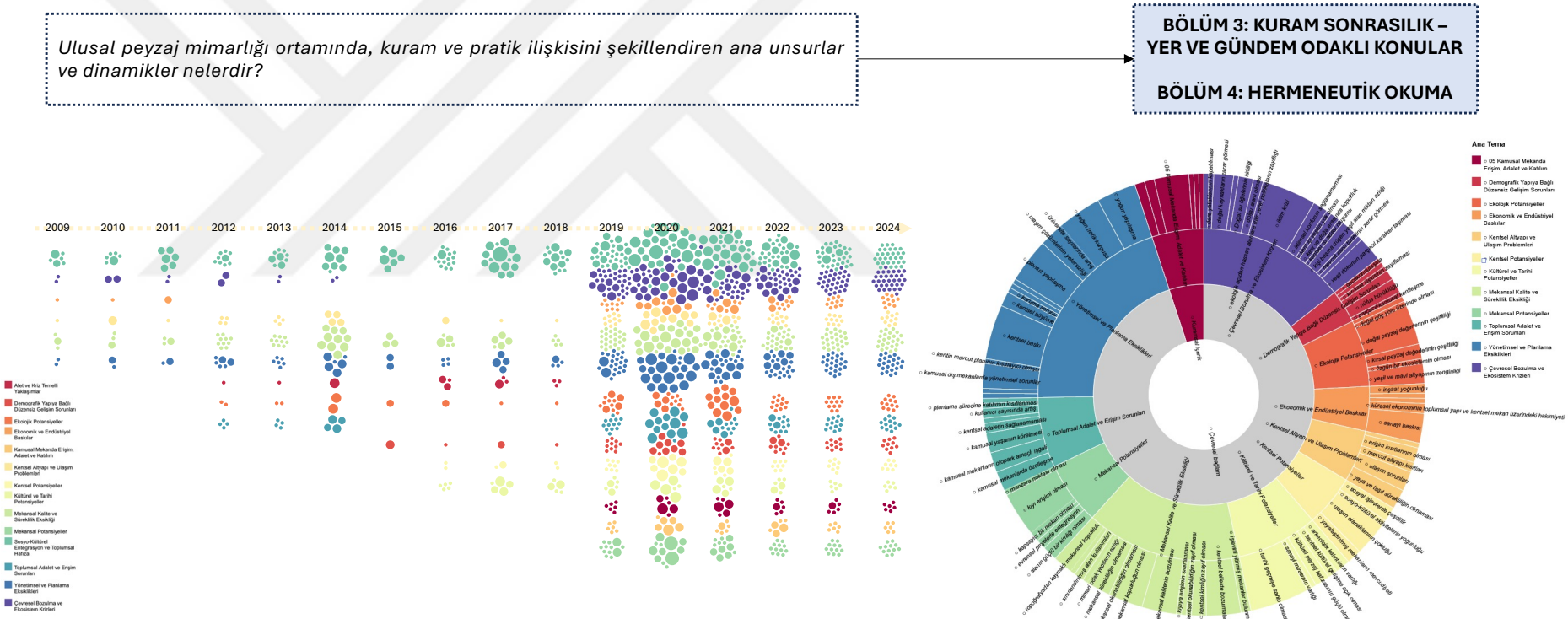

Şekil 7.2 : Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında, kuram ve pratik ilişkisini şekillendiren ana unsurlar ve dinamiklerin anlaşılmasına dair veri yorumlama süreci

7.1.2 Türkiye'de meslek ortamında gündemi oluşturan yarışmalar, ödüller, mesleki söylemler ve diğer üretimler kuram ve pratik ilişkisine nasıl katkı sunmaktadır?

Araştırma, peyzaj mimarlığı yarışmalarının ve ödüllerinin mesleki gündemi şekillendirmede önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Yarışmalar ve ödüller, peyzaj mimarlığında yenilikçi yaklaşımları teşvik eden ve mesleki pratikleri dönüştüren temel araçlardır. Yarışmalar, meslek pratiğinde ele alınan konuların çeşitliliğini artırırken, ödüller başarılı projelerin öne çıkmasını sağlayarak mesleki normların belirlenmesine katkıda bulunmaktadır. Ancak araştırma, bu süreçlerin sistematik olarak arşivlenmemesi ve meslek ortamında yeterince analiz edilmemesi nedeniyle, kuram-pratik ilişkisinin sürdürülebilirliğinin zayıf kaldığını ortaya koymaktadır.

Çalışmada analiz edilen veriler, yarışmaların yalnızca tasarım çözümleri sunan pratik uygulamalar olmadığını, aynı zamanda kuramsal çerçevenin nasıl geliştiğini de şekillendirdiğini ortaya koymaktadır. Özellikle 2017 ve 2020 yıllarında yarışmalara olan ilginin artması, meslek pratiğinde hangi konuların önem kazandığını belirlemede etkili olmuştur. Bu süreçte, küresel çevre krizleri ve ekolojik tasarım yaklaşımlarının akademik ve mesleki söylemler aracılığıyla yarışmalara entegre edildiği görülmektedir. Ancak, bu kuramsal çerçevenin meslek pratiği içinde kalıcı bir dönüşüme uğrayıp uğramadığı halen tartışmalıdır.

7.1.3 Peyzaj mimarlığı mesleğinin Türkiye'deki tarihsel arka planı, ulusal ve uluslararası bağlamla nasıl bir ilişki içerisindedir ve bu bağlamda ulusal gündem hangi özgün dinamiklere sahiptir?

Türkiye’de peyzaj mimarlığı mesleği, başlangıçta estetik odaklı bir bahçecilik pratiği olarak şekillenirken, zamanla ekolojik, sosyal ve politik gereksinimlere yanıt veren bir disipline evrilmiştir. Bu süreç, uluslararası mesleki standartlar ve çevresel sürdürülebilirlik politikaları gibi küresel normlarla şekillenirken, yerel bağlamda ise ekonomik, politik ve kültürel dinamikler tarafından yönlendirilmiştir. Araştırma, Türkiye’de peyzaj mimarlığı meslek ortamının, uluslararası gelişmelerle etkileşim içinde olsa da özgün dinamiklere sahip olduğunu ve mesleki söylemin büyük ölçüde yerel ihtiyaçlar tarafından belirlendiğini göstermektedir.

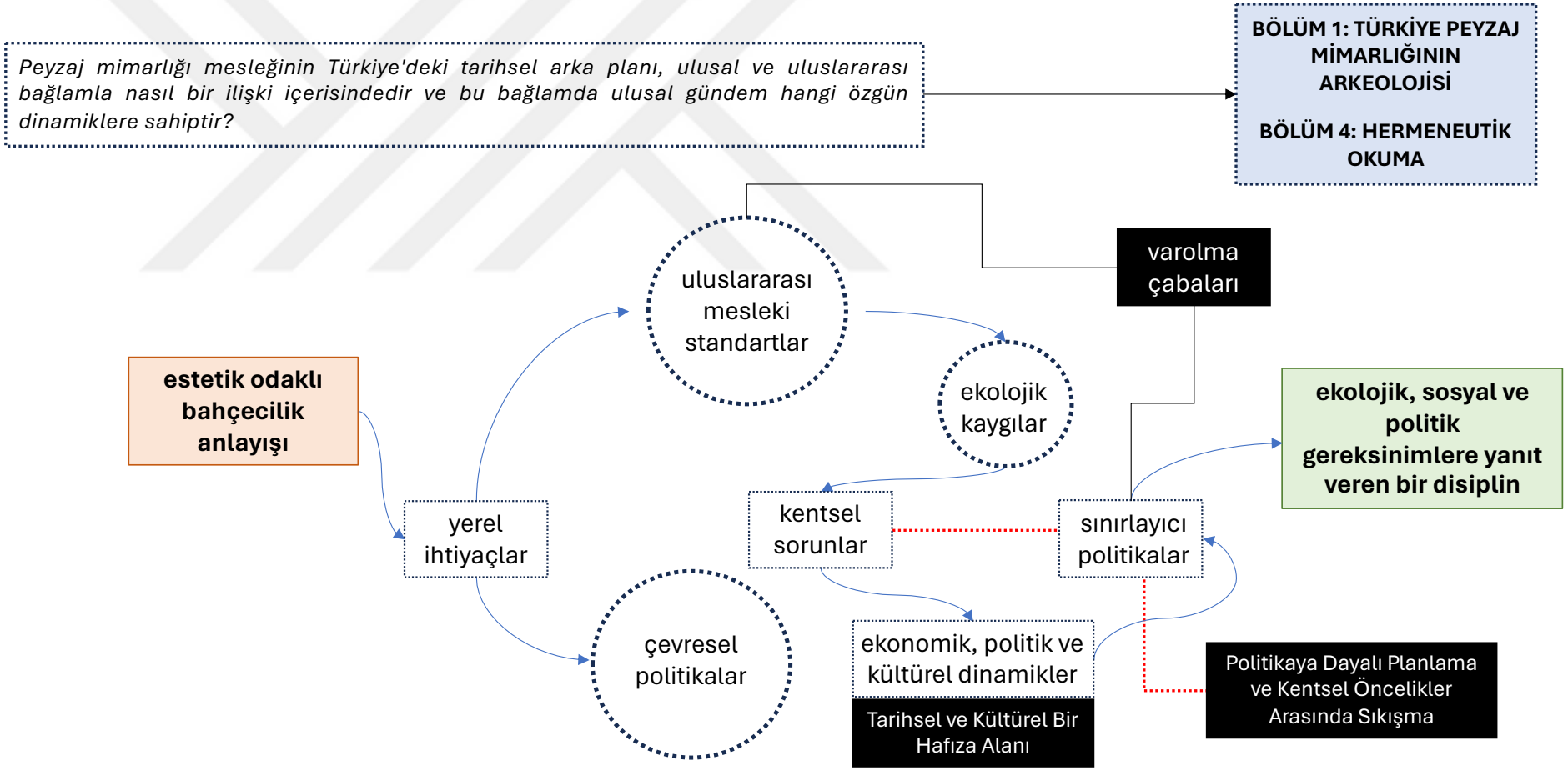

Şekil 7.3 : Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında gündemi öngün kılan ulusal ve uluslararası dinamikler

Şekil 7.3 incelendiğinde görülmektedir ki Türkiye'deki peyzaj mimarlığı meslek pratiği, küresel eğilimlerle temas hâlinde olsa da, özgün politik, kültürel ve ekonomik dinamiklerle şekillenmektedir. Uluslararası yarışmalar, güçlü kuramsal arka planlara ve açıklık politikalarına dayanırken, Türkiye'deki yarışmalarda ise bu kuramsal yapı çoğunlukla yüzeysel metinler ve politik içeriklerin gölgesinde kalmaktadır. Belediyelerin önsözlerinde yer alan ifadeler çoğunlukla mekânsal söylemi araçsallaştırmakta, disiplinler arası etkileşimi değil, politik temsiliyetin vitrinini yansıtmaktadır. Buna karşılık şartnamelerde zaman zaman derinlikli kuramsal içeriklere yer verilmekte; ancak bu iki katmanın birbirini desteklemediği görülmektedir. Örneğin, 2020 sonrası yarışmalarda doğa-kültür ilişkisi, ekolojik planlama ve dirençli tasarım gibi kavramların daha görünür hâle gelmesine rağmen, uygulamada bu kavramların meslek ortamına dönüşsel bir etki yaratmadığı gözlemlenmiştir. Bu kopukluk, yalnızca söylem düzeyinde kalmakta, yapısal bir dönüşüm sağlayamamaktadır. Bu nedenle, Türkiye peyzaj mimarlığı ortamının kendine ait güçlü kavramları üretmesi ve bu kavramları sürdürülebilir bir şekilde mesleki araçlara entegre etmesi büyük önem taşımaktadır.

7.1.4 Birinci ana sorunun değerlendirmesi

Türkiye'de peyzaj mimarlığı pratiğini şekillendiren kuram ve pratik ilişkisi, tarihsel bağlam, küresel normlar, akademik üretimler ve mesleki araçlar gibi çok katmanlı dinamiklerden beslenmektedir. Kuram ve pratik arasındaki etkileşim, mesleğin sürekli bir dönüşüm ve yenilenme süreci içinde olduğunu göstermektedir. Bu döngüsel ilişki, yenilikçi yaklaşımların gelişmesini teşvik ederken, aynı zamanda mesleğin kuramsal altyapısının daha görünür hale gelmesine katkıda bulunmuştur. Özellikle ödüller, yarışmalar ve akademik çalışmalar gibi unsurlar, mesleki söylemin şekillenmesinde ve uygulamaya dönük modellerin geliştirilmesinde kritik bir rol üstlenmiştir. Bununla birlikte, mesleğin ulusal bağlamdaki arşivleme eksiklikleri ve gündemin hızlı değişimi gibi zorluklarla karşı karşıya olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, kuram ve pratik arasında daha sürdürülebilir bir ilişkinin nasıl kurulabileceğine dair yeni stratejiler geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Mesleğin başlangıçta estetik odaklı bir bahçecilik pratiği olarak şekillendiği, ancak zamanla ekolojik, sosyal ve politik gereksinimlere yanıt veren çok yönlü bir disipline evrildiği tespit edilmiştir. Bu dönüşüm, yerel bağlam ve küresel dinamikler arasındaki etkileşimlerin bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Günümüzde, peyzaj mimarlığının

yalnızca mekânsal tasarım süreçleriyle değil, aynı zamanda sürdürülebilir kentleşme, ekolojik koruma ve toplumsal hafızanın inşası gibi geniş kapsamlı konularla iç içe geçtiği görülmektedir.

Araştırma, ulusal peyzaj mimarlığı meslek ortamında kuram ve pratik arasındaki ilişkinin çok katmanlı ve dinamik bir yapı sergilediğini ortaya koymaktadır. Bu ilişkinin oluşumunda yarışmalar, ödüller, mesleki söylemler ve akademik üretimler gibi araçların belirleyici olduğu görülmektedir. Özellikle yarışmalar, meslek pratiğinde yenilikçi yaklaşımların teşvik edilmesini sağlarken, ödüller bu yaklaşımların tanınmasını ve mesleki normların oluşumunu desteklemektedir. Ancak Türkiye bağlamında, kuramın meslek ortamındaki görünürlüğünün sınırlı olması, mesleki üretim süreçlerinin kuramsal çerçeveden bağımsız ilerlemesine neden olabilmektedir.

Bu çalışmanın en kritik bulgularından biri, Peyzaj Mimarları Odası'nın mesleki söylemin oluşumundaki etkisinin eksik kalmasıdır. Oda'nın asli görevlerinden biri yalnızca üyelerin haklarını korumak değil, aynı zamanda disiplinin kamusal görünürlüğünü, mesleki hakların temsilini ve üretim süreçlerinin nitelikli biçimde yönlendirilmesini sağlamaktır. Ancak yarışma şartnameleri incelendiğinde, Oda'nın bu süreçlere müdahalesi çoğu zaman dolaylı, tepkisel ve yüzeysel kalmaktadır. Yarışmalarda peyzaj mimarlarının konumu, çoğu zaman belirsiz, proje ekiplerinde ise ikincil rol üstlenen bir konumda bırakılmıştır. Bu durum, mesleğin çok-disiplinli ortamlarda görünürlüğünü azaltmakta, mesleki hak kayıplarına neden olmaktadır. Bu nedenle, Oda'nın yarışma süreçlerine doğrudan müdahil olması, şartname hazırlık sürecinde danışmanlık ve denetim rolü üstlenmesi, jüri oluşumlarında temsil gücünü artırması ve özellikle yarışmaların değerlendirme kriterlerine yönelik kurumsal pozisyon üretmesi zorunludur. Bu, mesleğin geleceği için yalnızca yapıcı değil, kurucu bir adımdır.

Özellikle yarışmalar ve ödüller gibi meslek pratiğini şekillendiren araçlar üzerinden yapılan değerlendirmeler, bu mekanizmaların kuram ve pratiğin etkileşimini nasıl dönüştürdüğüne dair önemli ipuçları sunmaktadır. Bu bağlamda, ödüller ve yarışmaların meslek alanında görünürlük sağlamakla kalmayıp, meslek pratiğinde yönlendirici bir rol üstlendiği gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, Türkiye'deki peyzaj mimarlığı ortamında önemli zorluklar da bulunmaktadır. Yönetimsel ve planlama eksiklikleri, mekânsal süreklilik sorunları ve çevresel bozulma, mesleğin önünde

çözüm bekleyen temel problemler olarak öne çıkmaktadır. Özellikle kamusal alanların özelleştirilmesi, sosyal adalet ve erişim sorunlarını derinleştirirken, çevresel krizler ve ekosistem bozulmaları, meslek pratiğinin ekolojik ve sürdürülebilir bir çerçevede yeniden ele alınması gerektiğini göstermektedir.

Türkiye'deki peyzaj mimarlığı meslek pratiği, küresel eğilimlerle temas hâlinde olsa da, özgün politik, kültürel ve ekonomik dinamiklerle şekillenmektedir. Uluslararası yarışmalar, güçlü kuramsal arka planlara ve açıklık politikalarına dayanırken, Türkiye'deki yarışmalarda ise bu kuramsal yapı çoğunlukla yüzeysel metinler ve politik içeriklerin gölgesinde kalmaktadır. Belediyelerin önsözlerinde yer alan ifadeler çoğunlukla mekânsal söylemi araçsallaştırmakta, disiplinler arası etkileşimi değil, politik temsiliyetin vitrinini yansıtmaktadır. Buna karşılık şartnamelerde zaman zaman derinlikli kuramsal içeriklere yer verilmekte; ancak bu iki katmanın birbirini desteklemediği görülmektedir. Örneğin, 2020 sonrası yarışmalarda doğa-kültür ilişkisi, ekolojik planlama ve dirençli tasarım gibi kavramların daha görünür hâle gelmesine rağmen, uygulamada bu kavramların meslek ortamına dönüşsel bir etki yaratmadığı gözlemlenmiştir. Bu kopukluk, yalnızca söylem düzeyinde kalmakta, yapısal bir dönüşüm sağlayamamaktadır. Bu nedenle, Türkiye peyzaj mimarlığı ortamının kendine ait güçlü kavramları üretmesi ve bu kavramları sürdürülebilir bir şekilde mesleki araçlara entegre etmesi büyük önem taşımaktadır.

Çalışmanın temel bulguları, peyzaj mimarlığının çok katmanlı bir disiplin olarak, büyük kuramsal anlatılar yerine bağlamsal ve yerelleştirilmiş perspektiflerle zenginleştiğini ortaya koymaktadır. Lyotard'ın (1979) meta-anlatı eleştirisinden esinlenen bu yaklaşım, disiplinin sadece estetik ve fiziksel mekân düzenlemelerine odaklanmadığını, aynı zamanda toplumsal hafıza, kültürel kimlik ve ekolojik sürdürülebilirlik gibi kavramlarla da derinlemesine ilişki kurduğunu vurgulamaktadır.

Meyer (1991) ve Corner (1991) gibi düşünürlerin ve peyzaj mimarlığı alanında yayınlanan manifestoların eleştirel peyzaj teorisi üzerine vurgusu ve peyzaj mimarlğı meslek disiplininde eleştirel diyaloğun eksikliğine değinilmesi, ülkemizde de kendini açıkça gösteren bir durumdur. Türkiye'deki peyzaj mimarlığı ortamı, sadece farklı düşünce okulları değil, aynı zamanda farklı mesleki kimliklerin ve üretim alışkanlıklarının çakıştığı bir alan olarak görülmelidir. Bu çalışmada elde edilen veriler, söz konusu çakışmaların çok azının kuramsal düzeyde ele alındığını; daha çok kişisel veya kurumsal pozisyonlarla sınırlandığını ortaya koymuştur. Aktörler –

bireysel tasarımcılar, yerel yönetimler, jüri üyeleri, meslek odaları – çoğu zaman aynı ekosistemde bulunsalar da, sistematik bir iletişim ya da eşgüdüm içinde değildir. Bu durum, karar alma süreçlerini parçalı hale getirmekte ve mesleki yönetişimi zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, aktörlerin hem bireysel hem kurumsal düzeyde şeffaflık ve süreklilik temelinde ilişkiler kurması; bu ilişkilerin akademik yöntemlerle analiz edilmesi ve yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

Peyzaj mimarlığında eleştirel diyaloğun eksikliği, yalnızca kuram-pratik ilişkisini değil, aynı zamanda meslek kültürünün gelişimini de sınırlamaktadır. Türkiye'de farklı üniversitelerden mezun olmuş meslek mensupları arasında teorik altyapı, uygulama pratiği ve mesleki gündem açısından büyük farklılıklar gözlemlenmektedir. Bu farklılıklar üretken çatışmalar yaratmak yerine çoğu zaman dışlayıcı pozisyonlara evrilmekte; eleştiri, yapıcılıktan çok hizipleşmeye hizmet etmektedir. Oysa kuramsal çeşitlilik ve çoğulculuk, disiplinin gelişimi için kaçınılmazdır. Bu bağlamda, farklı merkezli ekollerin karşılaşması, yalnızca mekânsal değil, düşünsel bir birliktelik yaratmalıdır. Meslek ortamının bu eleştirel kapasiteyi inşa edebilmesi için süreklilik arz eden yayın organları, çok sesli kongre yapıları ve üniversiteler arası değişim platformlarına ihtiyaç vardır. Bu sadece mesleki dayanışmayı değil, kuramsal dönüşümü de sağlayacaktır.

Kuram ile pratik arasındaki en görünür gerilim alanlarından biri yarışma şartnameleridir. Bu belgeler, bir yandan kentlerin geleceğine dair büyük vizyonlar ortaya koyarken, diğer yandan yerel otoritelerin yüzeysel siyasi beyanlarıyla sınırlı kalmaktadır. Şartnamelerde sunulan kapsamlı kuramsal çerçeveler – örneğin ekolojik restorasyon, sosyal kapsayıcılık veya peyzajın çok katmanlı doğası gibi temalar – çoğunlukla pratik uygulamalarda karşılık bulamamakta veya karar verici otoritelerin kendi gündemleriyle çatışmaktadır. Bu durum, yalnızca teknik bir eksiklik değil; kuram-pratik döngüsünün sekteye uğradığı, iletişimin koptuğu yapısal bir sorundur. Kuramın mekânsal üretim süreçlerini nasıl yönlendireceği, uygulayıcıların bu kuramsal içerikle nasıl bağ kuracağı konularında netlik sağlanmadığı sürece, yarışmalar yalnızca kısa vadeli estetik çözümler üretmeye devam edecektir.

Kuram sonrası bir yapıda gelişen peyzaj mimarlığı, yalnızca fiziksel çevre düzenlemeleriyle sınırlı bir meslek olmaktan çıkmış; toplumun sosyal, kültürel ve ekolojik ihtiyaçlarını karşılayan çok yönlü bir disipline dönüşmüştür. Bu süreçte ortaya çıkan projeler, kuram ve pratik arasındaki dinamik etkileşimden beslenen,

toplumsal katılımı artıran ve çevresel duyarlılığı teşvik eden çözümler sunmuştur. Gelecekte, bu bütüncül yaklaşımın mesleki uygulamaların ana referansı olarak, sürdürülebilirlik ve sosyal adaleti temel alan daha kapsayıcı tasarımların gelişimine öncülük edeceği öngörülmektedir.

7.2 Ana Soru 2: Ulusal peyzaj mimarlığı ortamında gündemi oluşturan kuram ve pratik ilişkisi hangi yöntem ve yaklaşımlarla okunabilir?

İkinci ana soru, araştırmanın temel sorularına karşılık geliştirilen yöntemsel yaklaşımı özetlemektedir. Kuram ve pratik ilişkisinin bütüncül bir şekilde okunabilmesi için kapsamlı bir yöntem ve materyal kurgusu oluşturulmuştur. Gündemi şekillendiren aktörlerin analizinde Aktör-Ağ Kuramı kullanılarak makro, orta ve mikro ölçekli aktörler tanımlanmıştır. Kuram-pratik ilişkisinin zamansal ve bağlamsal dönüşümü ise Gömülü Kuram ve Hermeneutik yaklaşımlarla birlikte değerlendirilmiş; nitel veri kodlama araçlarıyla bu ilişkilerin yapısal ve anlam katmanları çözümlenmiştir.

7.2.1 Hızla değişen gündemde ulusal peyzaj mimarlığı ortamını takip etmek ve sistematik bir şekilde analiz edebilmek için nasıl bir değerlendirme yöntemi geliştirilebilir?

Araştırma, ulusal peyzaj mimarlığı ortamını takip edebilmek ve sistematik analiz yapabilmek için disiplinler arası yöntemlerden faydalanmıştır. Gömülü Kuram, hermeneutik analiz ve Aktör-Ağ Teorisi gibi yaklaşımlar, meslek pratiğini şekillendiren dinamiklerin çözümlenmesini sağlamıştır. Bu yöntemler, meslek pratiğini yalnızca yüzeysel bir gözlemle değil, derinlemesine bir okuma ile değerlendirmeye olanak tanımış ve böylece kuram-pratik ilişkisini anlamada analitik bir çerçeve sunmuştur.

7.2.2 Meslek pratiğinde rol oynayan önemli aktörler (insan ve insan olmayan) nasıl tanımlanır ve analiz edilir?

Araştırmada, Aktör-Ağ Teorisi kullanılarak meslek pratiğinde yer alan aktörlerin tanımlanması ve etkileşim ağlarının analiz edilmesi sağlanmıştır. Peyzaj mimarlığı pratiğinde yer alan aktörler makro, orta ve mikro düzeyde ele alınmıştır. Makro düzeyde uluslararası örgütler ve bağlayıcı politikalar, mesleğin küresel normlarla uyum sağlamasına katkıda bulunurken; orta düzeyde yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve akademik platformlar, mesleğin gündelik pratiğini

şekillendirmektedir. Mikro düzeyde ise bireysel peyzaj mimarları ve tasarım stüdyoları, yaratıcı çözümler üreterek meslek pratiğine katkı sunmaktadır. Bu bağlamda, insan olmayan aktörler de analiz edilmiş, yarışmalar, ödüller ve mesleki normların meslek pratiği üzerindeki etkisi incelenmiştir.

7.2.3 Kuram ve pratik arasındaki ilişkiyi okumak ve anlamak için ne tür analiz araçları kullanılabilir?

Çalışmada, kuram ve pratik arasındaki etkileşimi okumak için birden fazla analitik araç kullanılmıştır. Gömülü Kuram, meslek pratiğinden elde edilen verilerin sistematik bir şekilde analiz edilmesini sağlamış; hermeneutik analiz, meslek söylemlerinin derinlemesine yorumlanmasına olanak tanımıştır. Aktör-Ağ Teorisi ise mesleğin dinamiklerini anlamak ve farklı aktörler arasındaki ilişkileri çözümlemek açısından kritik bir araç olarak kullanılmıştır. Bu yöntemler birlikte ele alındığında, meslek pratiğinin sadece tarihsel ve bağlamsal gelişimini değil, aynı zamanda gelecekte nasıl şekilleneceğini de analiz etmek mümkün hale gelmiştir.

7.2.4 İkinci ana sorunun değerlendirilmesi

Bu çalışma, Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin çok katmanlı yapısını ve gelişim süreçlerini, kuram ve pratiği buluşturan kapsamlı bir yöntemle analiz ederek akademik literatüre özgün bir katkı sunmaktadır. Hermeneutik okuma, Gömülü Kuram ve Aktör-Ağ Teorisi gibi disiplinler arası yaklaşımların bir arada kullanıldığı bu araştırma, peyzaj mimarlığı mesleğinin kuramsal altyapısını derinlemesine inceleyerek hem ulusal hem de uluslararası bağlamda anlamlandırılmasını sağlamıştır. Hermeneutik okuma, peyzaj mimarlığının krizlere karşı direnç kapasitesini, sosyal adalet boyutlarını ve politik bağlamını anlamlandırmak için etkili bir yöntem sunmaktadır. Gadamer'in "parça-bütün ilişkisi" (2004), ödül projelerindeki ekolojik restorasyon ve toplumsal dayanıklılık temalarının, meslek pratiğinin altında yatan kuramsal altyapıları anlamaya olanak tanımaktadır. Ancak, merkezi hükümetin ekonomik öncelikleri, yerel yönetimlerin bağımsız karar alma süreçlerini sınırlamakta, bu da peyzaj mimarlığının potansiyelini daraltmaktadır. Çalışmada geliştirilen yöntem, yalnızca akademik bir analiz aracı olarak değil, aynı zamanda meslek pratiğinde yönlendirici bir model olarak değerlendirilmektedir. Bu model, kuram ve pratik arasındaki döngüsel ilişkinin

karmaşık yapısını anlamaya ve mesleğin ulusal ve uluslararası bağlamda stratejik önemini artırmaya yönelik kapsamlı bir araç sunmaktadır (Şekil 7.4).

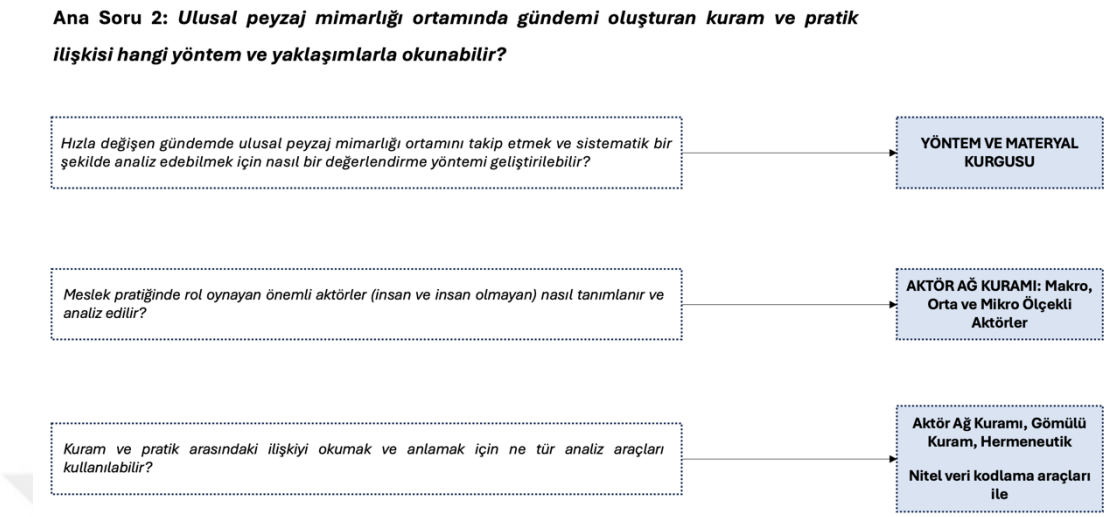

Şekil 7.4 : İkinci ana sorunun alt sorularının yanıtları

Bu çalışmada yarışmaların materyal olarak tercih edilmesinin nedeni, yarışmaların kuram ve pratiğin en doğrudan ve kamusal biçimde kesiştiği alanlar olmasıdır. Ancak bu yöntemsel tercih, disiplinin tüm dinamiklerini yansıtmak için yeterli değildir. Yarışmalar dışındaki diğer üretim biçimleri – uygulama projeleri, yönetmelikler, belediye meclisi kararları, üniversite müfredatları, hatta öğrencilerin stüdyo projeleri – bu ilişkinin farklı katmanlarını açığa çıkarabilecek niteliktedir. Özellikle belediye arşivleri ve meslek odası belgeleri, meslek pratiğinin tarihsel gelişimini ve yönetimle ilişkisini görünür kılabilecek zengin kaynaklardır. Gelecekteki çalışmalarda bu kaynakların veri setine dahil edilmesi, çok boyutlu bir yöntemsel zenginliği beraberinde getirecektir.

Çalışma, mesleğin tarihsel ve kültürel bağlamlarını çözümleyerek, yerel bağlam ile uluslararası yaklaşımların entegrasyonunu güçlendirecek özgün bir yaklaşım geliştirmiştir. Bu yaklaşım, gelecekte peyzaj mimarlığının hem kuramsal hem de pratik boyutlarında daha kapsayıcı ve yenilikçi çözümler sunmasına olanak sağlayacaktır.

7.3 Eleştirel Değerlendirme ve Gelecek Çalışmalar İçin Öneriler

Bu çalışma, Türkiye'de peyzaj mimarlığı mesleğinin gelişimini ele alırken, veri sınırlılıkları ve arşivleme eksiklikleri gibi temel sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Özellikle yarışma şartnameleri ve ödül projelerinin bağlamsal analizinde geçmişe dönük verilere erişimin sınırlı olması, disiplinin daha kapsamlı bir ele alınmasını güçleştirmiştir. Ek olarak, politik bağlamın doğrudan meslek pratiği üzerindeki etkileri incelenmiş olsa da, bu süreçlerin yerel ölçeklerdeki mekânsal sonuçlarına ilişkin daha detaylı bir saha araştırması yapılmamıştır.

Çalışmanın odaklandığı yöntemlerin (hermeneutik, gömülü kuram ve aktör-ağ kuramı) güçlü analitik araçlar sunmasına rağmen, bu yöntemlerin birbirleriyle nasıl bütünleştiği konusunda daha derinlemesine bir inceleme gereklidir. Örneğin, hermeneutik döngünün tarihsel bağlamdaki ele alınışı, aktör-ağ teorisinin güncel dinamiklerle ilişkisiyle daha fazla iç içe geçmiş bir şekilde analiz edilebilir. Bu bağlamda, yöntemsel bir sentez geliştirilmesi, gelecekteki araştırmalar için önemli bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın kısıtlamalarına yönelik eleştiriler, gelecekteki araştırmaların şekillendirilmesi adına önemli ipuçları sunmaktadır. Özellikle, veri sınırlılıkları, tarihsel arşivleme eksiklikleri ve mesleğin politika ile olan ilişkisindeki görünmez sınırlar, çalışmanın daha geniş bir bağlama yerleştirilmesini sınırlamıştır. Bu nedenle, gelecekte, disiplinin hem mikro hem de makro ölçekteki bağlamsal analizlerinin derinleştirilmesi gereklidir.

Araştırma, hermeneutik yöntemi bir araç olarak kullanarak disiplinin tarihsel, toplumsal ve kültürel bağlamlarını çözümlemek için bir model önerse de, bu modelin daha geniş bir veri setiyle test edilmesi, yöntemsel sağlamlık açısından kritik bir adım olacaktır. Ayrıca, mesleğin farklı aktörleri arasındaki etkileşimlerin (yerel yönetimler, meslek odaları, bireysel tasarımcılar) daha detaylı bir şekilde incelenmesi, peyzaj mimarlığının disiplinler arası doğasına dair daha kapsamlı bir anlayış geliştirilmesine olanak tanıyabilir.

Gelecekteki araştırmalar bu çalışmayı devam ettirmek için birkaç farklı yöntem ve odak noktası belirleyebilir. İlk olarak, bu çalışmanın kuramsal temelini genişletmek amacıyla, özellikle peyzaj mimarlığı bağlamında hermeneutik yöntemin kullanımını daha spesifik vaka analizleriyle derinleştirebilirler. Bu, yerel ve tarihsel bağlamda peyzaj mimarlığı projelerinin, sosyal, ekolojik ve politik dinamiklerle nasıl

ilişkilendiğini anlamak için mikro düzeyde ayrıntılı incelemeler yapılmasını içerebilir. Bu tür bir analiz, disiplinin farklı coğrafi bölgelerdeki uygulamalarını karşılaştırmalı bir çerçevede ele alarak, peyzaj mimarlığının bağlama duyarlı bir yaklaşım geliştirmesini destekleyebilir.

İkincil bir çalışma olarak, çalışmanın yöntemsel çerçevesini daha geniş bir veri setiyle genişleterek, yarışmalar, ödüller ve yönetmeliklerin uzun vadeli etkilerini daha sistematik bir şekilde ele alınabilir. Özellikle, bu tür verilerin belirli bir zaman dilimi içindeki değişimini analiz etmek, meslek pratiğindeki dönüşüm süreçlerini daha açık bir şekilde ortaya koyabilir. Ayrıca, ulusal bağlamda belirlenen bu dinamikler, uluslararası karşılaştırmalı çalışmalarla zenginleştirilebilir.

Türkiye'deki peyzaj mimarlığı uygulamaları ile benzer sosyo-ekonomik bağlamlarda yer alan diğer ülkelerin pratikleri karşılaştırılarak, disiplinler arası ve uluslararası öğrenme süreçleri desteklenebilir. Bu çalışmayı sürdürecek bir diğer önemli yön, yerel yönetimlerle peyzaj mimarları arasındaki ilişkilere odaklanmaktır. Gelecekteki araştırmalar, yerel yönetimlerin peyzaj projelerinde nasıl daha etkin roller üstlenebileceğini, karar alma süreçlerinde peyzaj mimarlarının temsilinin nasıl artırılabileceğini ve bu süreçlerin toplumsal fayda açısından nasıl değerlendirilebileceğini ele alabilir. Özellikle yerel yönetimlerin çevresel sürdürülebilirlik ve toplumsal katılım konularında peyzaj mimarlarıyla iş birliklerini güçlendirecek stratejiler geliştirilmesi, gelecekteki araştırmalar için anlamlı bir odak noktası olabilir.

Son bir öneri olarak, peyzaj mimarlığının toplumsal etkileri üzerine daha geniş kapsamlı bir araştırma yürütülebilir. Bu bağlamda, peyzaj projelerinin yerel halk üzerindeki algısal, sosyal ve ekolojik etkilerini değerlendiren katılımcı yöntemlerin geliştirilmesi, bu tür araştırmalara katkı sağlayabilir. Çalışmanın temel bulgularından hareketle, gelecekteki araştırmalar hem yerel hem de uluslararası bağlamda daha detaylı ve odaklı bir perspektifle disiplinin farklı yönlerini ele alabilir. Bu, peyzaj mimarlığının kuramsal altyapısını güçlendirecek, pratik uygulamalara yeni açılımlar kazandıracak ve disiplinin hem ulusal hem de uluslararası ölçekte daha etkili bir kimlik kazanmasına olanak tanıyacaktır.

Bu araştırma, yalnızca geçmişe dönük bir analiz değil; aynı zamanda geleceğe dair kuramsal ve mesleki bir çağrı olarak da okunmalıdır. Kuram ve pratik arasındaki

ilişkilerin parçalı ve reaktif değil, bütüncül ve ön alıcı biçimde kurulması gerekmektedir. Bu yalnızca yarışma sisteminin yeniden ele alınması değil, tüm mesleki üretim zincirinin – eğitim, uygulama, yönetim, yayıncılık – yeniden düşünülmesini zorunlu kılmaktadır. Disiplinin eleştirel kapasitesi artırılmalı; kuramsal çeşitlilik ve çok seslilik, mesleki zayıflık olarak değil, dönüştürücü bir potansiyel olarak görülmelidir. Bu bağlamda, araştırmada kullanılan yöntemler – Gömülü Kuram, Aktör-Ağ Kuramı ve Hermeneutik Yaklaşım – yalnızca akademik analiz araçları değil; aynı zamanda mesleki strateji geliştirme araçları olarak işlev görmektedir.

Bu tez bir çağrı olarak okunmalıdır: Meslektaşlarımıza, akademisyenlere, yerel yönetimlere, öğrencilere ve Peyzaj Mimarları Odası'na... Kuram ve pratik arasında parçalanmış bir meslek ortamını dönüştürmek, yalnızca mümkün değil, zorunludur. Bu dönüşüm için gerekli olan veri, niyet ve yöntem elimizdedir. Artık mesele, birlikte hangi dili kuracağımızdır.

KAYNAKLAR

Adana Büyükşehir Belediyesi. (2021). *5 Ocak Parkı ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması Şartnamesi*.

Akpınar, İ. (2010). İstanbul'u (Yeniden) İnşa Etmek: 1937 Henri Prost Planı. In E. Ergun & B. İmamoğlu (Eds.), *2000'den kesitler II: Cumhuriyet'in Mekanları/Zamanları/Insanları, Doktora Araştırmaları sempozyumu Kitabı* (pp. 107–124). Dipnot Yayınları ve ODTÜ Yayınevi. https://www.academia.edu/9490907/%C4%B0stanbul_u_Yeniden_%C4%B0n%C5%9Fa_Etmek_1937_Henri_Prost_Plan%C4%B1

Altan Ergut, E., Akpınar, İ., & Akay, Z. (2015). Cumhuriyet Dönemi'nde İstanbul'da Mimarlık. In C. Yılmaz (Ed.), *Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi* (Vol. 8, pp. 558–597). https://istanbultarihi.ist/326-cumhuriyet-doneminde-istanbulda-mimarlik

Ankara Büyükşehir Belediyesi. (2024). *Yarışmayla Ankara*. Ankara Büyükşehir Belediyesi. https://yarismayla.ankara.bel.tr/projedetay/81

Ankara Üniversitesi. (2024). *Tarihçe – Bahçe Bitkileri Bölümü*. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Bölümü. http://bahce.agri.ankara.edu.tr/tarihce/

Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2014). *Antalya Büyükşehir Belediyesi Konyaaltı Sahili Mimari Ve Kıyı Düzenlemesi Fikir Proje Yarışması Şartnamesi*.

Antalya Büyükşehir Belediyesi. (2016). *Expo 2016 Antalya*. Antalya Büyükşehir Belediyesi Internet Sitesi. https://www.antalya.bel.tr/Antalya/Expo-2016-Antalya

Aran, S. (1938). *Evedik Köyü / Bir Köy Monografisi* . Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü. https://www.nadirkitap.com/evedik-koyu-bir-koy-monografisi-sadri-aran-dr-kitap26669225.html?srsltid=AfmBOordMCUWLb0KGDhgpGfBe_fMrv73YvD1bH4gaiASYoAYzd54Woch

Aslan, D., & Aslan, S. (2016). Türkiye'de Peyzaj Mimarlığı I Giriş Niyetine. In P. Derviş (Ed.), *Atipik Bir Mimarlık Pratiği Olarak DS: Kır Resminden Peyzaja – Belgelemeden Korumaya, Deniz Aslan, Sevim Aslan - Kitap* (1st ed., pp. 8–14). YEM Kitabevi.

Atasoy, N. (2015). İstanbul Bahçeleri | *Büyük İstanbul Tarihi*. Antik Çağ'dan XXI. Yüzyıla Büyük İstanbul Tarihi. https://istanbultarihi.ist/143-istanbul-bahceleri

Avrupa Birliği. (2024). *Signatories | Covenant of Mayors*. Avrupa Birliği Internet Sitesi. https://eu-mayors.ec.europa.eu/en/signatories

Balıkesir Büyükşehir Belediyesi. (2016). *Bandırma Park Competition*. http://bit.ly/

Bartın Üniversitesi. (2021). *Çarşamba Söyleşileri / Prof.Dr. Oğuz Yılmaz* [Broadcast]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=hMST3Gtmvls

Bayhan, B. (2011). *Yenikapı Arkeopark Alanı'nın Kaderini Hangi Proje Belirleyecek?* Arkitera. https://www.arkitera.com/haber/yenikapi-arkeopark-alaninin-kaderini-hangi-proje-belirleyecek/

Bernstein, R. J. (1982). From Hermeneutics to Praxis. *Source: The Review of Metaphysics*, *35*(4), 823–845. https://about.jstor.org/terms

Beylikdüzü Belediyesi. (2015). *Beylikdüzü Belediyesi Yaşam Vadisi, Köprü ve Bağlantıları Yarışması Şartnamesi*.

Birns, N. (2010). *Theory after theory: an intellectual history of literary theory from 1950 to the early twenty-first century*. Broadview Press. https://broadviewpress.com/product/theory-after-theory/

Bozdoğan, S. (2002). Avrupa'nın Kıyılarında Modernizm. In M. Gürsoy Sökmen (Ed.), *Modernizm ve Ulusun İnşası: Erken Cumhuriyet Türkiyesi'nde Mimari Kültür* (3rd ed.). Metis Yayınları. https://disk.yandex.com.tr/d/rgbattO03aZj6x

Bursa Büyükşehir Belediyesi. (2020). *Bursa Hanlar Bölgesi Çarşıbaşı Kentsel Tasarım Proje Yarışması Şartnamesi*.

Bursa Büyükşehir Belediyesi. (2021). *Bursa Kent Mobilyaları Tasarım Yarışması Şartnamesi*.

Can, E., & Uzun, O. (2022). Kentler, İklim Değişikliği Ve Sağlıklı Kentler Birliği. In *Çevre, İklim ve Afet: Dirençli Şehirler İçin Yol Haritası*. https://www.mfa.gov.tr/iklim-degisikligiyle-mucadelenin-onemi.tr.mfa.

Çanakkale İl Özel İdaresi. (2014). *Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Odak Alanları Fikir Projesi YarışmasıYarışma Şartnamesi*.

ÇATAB. (2017). *Gelibolu Tarihi Alanı Yeni Şehitlik Tasarımları Fikir Projesi Yarışması Ön Seçim Şartnamesi*. www.sehitlikleryarismasi.com

Çevik, M. (2023, December 27). Cumhuriyetimiz 100, Ziraat Fakültesi 90 yaşında. *Türk Tarım ve Orman Dergisi*. http://www.turktarim.gov.tr/Haber/997/cumhuriyetimiz-100-ziraat-fakultesi-90-yasinda--

Çimen, D. (2010). *Söylemsel pratik olarak Türkiye'de kentsel tasarım yarışmaları: 1980-2009* [Orta Doğu Teknik Üniversitesi]. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=n4wxcqvB53CQzANo3F1jxw&no=f73xqg3IuSp71eHQqe940A

Corner, J. (1990a). A Discourse on Theory I: "Sounding the Depths"—Origins, Theory, and Representation. *Landscape Journal*, *9*(2), 61–78. https://doi.org/10.3368/LJ.9.2.61

Corner, J. (1990b). Origins of Theory. In S. Swaffield (Ed.), *Theory in Landscaper Architecture: A Reader* (pp. 19–20). University of Pennsylvania Press.

Corner, J. (1991a). A Discourse on Theory II: Three Tyrannies of Contemporary Theory and the Alternative of Hermeneutics. *Landscape Journal*, *10*(2), 115–133. https://doi.org/10.3368/LJ.10.2.115

Corner, J. (1991b). Critical Thinking and Landscape Architecture, 1991. In J. Corner & A. B. Hirsch (Eds.), *The Landscape Imagination Collected Essays of James Corner 1990-2010* (pp. 41–46). Princeton Architectural Press.

Demirel Koyun, Ç., & Erbaş Gürler, E. (2021). Sosyal Bir Strüktür Olarak Peyzaj: Bir Paradigma Değişimi. In Ö. Demirel & E. Düzgüneş (Eds.), *Peyzaj Araştırmaları 1*. Livre de Lyon. https://www.researchgate.net/publication/354996808_Sosyal_Bir_Struktur_Olarak_Peyzaj_Bir_Paradigma_Degisimi

Demirel Koyun, Ç., & Erbaş Gürler, E. (2023). The New Landscape Declaration: The Actor-Network Theory From Call to Action. In T. Bevk & M. Golobic (Eds.), *Scales of Change Conference ProceedingsCommemorating 50 years ofLandscape Architecture study programme atUniversity of Ljubljana* (pp. 53–60). University of Ljubljana. https://www.researchgate.net/publication/379839042_The_New_Landscape_Declaration_The_Actor-Network_Theory_From_Call_to_Action

Denizli Valiliği. (2009). *Denizli Hükümet Konağı Mimari Projesi ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Projesi Yarışma Şartnamesi*.

Drenthen, M., & Clingerman, F. (2021). *Études Ricœuriennes / Ricœur Studies*.

Düzce Üniversitesi. (2014). *Düzce Üniversitesi Konuralp Yerleşkesi Gelişme Planı Kentsel Tasarım Yarışması Şartnamesi*.

Eagleton, T. (2004). *After theory*. Basic Books.

Edirne Belediyesi. (2009). *Edirne Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, Selimiye Camii Çevresi Ulusal Kentsel Tasarım Proje Yarışması Şartnamesi*.

Elliott, J., & Attridge, D. (2011). *Edited by Jane Elliott and Derek Attridge* (J. Elliott & D. Attridge, Eds.). Routledge. https://www.routledge.com/Theory-After-Theory/Elliott-Attridge/p/book/9780415484190

Eraydın, Z., & Yoncacı Arslan, P. (2021). Türkiye'de Kentsel Tasarım Yarışma Pratiği: Tanımlar, Ölçekler, Aktörler. *İdealkent* , *12*(1), 155–178. https://doi.org/10.31198/idealkent.847199

Erbaş Gürler, E. (2012). *Peyzaj Tasarım Kavramlarının Disiplinlerarası Etkileşimler Çerçevesinde Değerlendirilmesi* [İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü]. https://polen.itu.edu.tr/items/97852bba-8673-4b9a-884f-e80e9bb182ee

Erbaş Gürler, E. (2018, December). Peyzaj Mimarlığında Söylem(sizlik) Sorunsalı ve Çözüm Önerileri. *TMMOB Peyzaj Mimarları Odası 6. Peyzaj Mimarlığı Kongresi (Uluslarası Katılımlı) Bildiriler Kitabı*. https://www.researchgate.net/publication/323228489

Arkitera. (2015). *Eşkinoz Vadisi Rekreasyon Alanı Proje Yarışması.* https://www.arkitera.com/yarisma/eskinoz-vadisi-rekreasyon-alani-proje-yarismasi/

Fabiani Giannetto, R., & Giannetto, R. F. (2017). A Response to the New Landscape Declaration: A Summit on Landscape Architecture and the Future. *Journal of Landscape Architecture*, *12*(1), 90–91. https://www.academia.edu/31804252/A_Response_to_the_New_Landscape_Declaration_A_Summit_on_Landscape_Architecture_and_the_Future

Hatay Büyükşehir Belediyesi. (2021). *Antakya Köprübaşı Kent Meydanı ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Proje Yarışması Şartnamesi*.

Herrington, S. (2016). Landscape Theory in Design. *Landscape Theory in Design*. https://doi.org/10.4324/9781315470771

Hohmann, H. M., & Langhorst, J. (2004). An Apocalyptic Manifesto. In *Landscape Architecture*.

Holden, R., & Turner, T. (2015). *Landscape Architecture: An Optimistic Manifesto*.

Hovey, R. B., Vigouroux, M., Noushi, N., Pavate, V., & Amja, K. (2022). Applied Philosophical Hermeneutic Research: the unmethod. *Https://Doi.Org/10.1177/16094069221101237*, *21*. https://doi.org/10.1177/16094069221101237

Howarth, D. R. (2013). Poststructuralism and after: Structure, subjectivity and power. *Poststructuralism and After: Structure, Subjectivity and Power*, 1–334. https://doi.org/10.1057/9781137266989/COVER

İBB. (2024). *Konkur İstanbul | Anasayfa*. 2024. Retrieved January 8, 2025, from https://konkur.istanbul/

İPA. (2020a). *Bakırköy Cumhuriyet (Özgürlük) Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması Şartnamesi*.

İPA. (2020b). *Kadıköy Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması Şartnamesi*.

İPA. (2020c). *Taksim Kentsel Tasarım Yarışması Şartnamesi*.

İPA. (2022). *Küçükçekmece Lagünü Havzası Fikir Projesi Yarışması Şartnamesi*.

İstanbul Teknik Üniversitesi. (2017). *Peyzaj Mimarlığı Bölümümüzden*. İTÜ Kalite Koordinatörlüğü Birimi. https://kalite.itu.edu.tr/haberler/2017/05/11/peyzaj-mimarligi-bolumumuzden

İzmir Akdeniz Akademisi. (2014). *İzmir Tasarım Koridorları Ulusal Fikir Yarışması Şartnamesi*.

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2019). *Olivelo İzmir Kent Çeperinde Ekolojik Ortak Yaşam Alanı Fikir Projesi Yarışması Şartnamesi*.

İzmir Büyükşehir Belediyesi. (2020). *Kentsel ve Ekolojik Omurga Olarak Meles Çayı Ulusal Kentsel Tasarım Fikir Projesi Yarışması Şartnamesi*.

Jansen, H. (1936, August 12). *Hermann Jansen'in Ankara Planı*. Arkitektuel. https://www.arkitektuel.com/hermann-jansenin-ankara-plani/

Jones, C. (2003a). Theory after the Postmodern Condition. *Http://Dx.Doi.Org/10.1177/13505084030103009*, *10*(3), 503–525. https://doi.org/10.1177/13505084030103009

Jones, C. (2003b). Theory after the Postmodern Condition. *Http://Dx.Doi.Org/10.1177/13505084030103009*, *10*(3), 503–525. https://doi.org/10.1177/13505084030103009

Kadıköy Belediyesi. (2013). *Kurbağalıdere Vadisi Fikir Projesi Yarışması Şartnamesi*.

Kaplan, A. (2009). Landscape architecture's commitment to landscape concept: a missing link? *Journal of Landscape Architecture*, *4*(1), 56–65. https://doi.org/10.1080/18626033.2009.9723413

Karadağ, A. A., & Akıncı Kesim, G. (2011). Kamuda Peyzaj Mimarliği Mesleğinin Taninirliğina İlişkin Bir Araştırma. *Düzce Üniversitesi Orman Fakültesi Ormancılık Dergisi*, *7*(2), 14–27. https://dergipark.org.tr/tr/pub/duzceod/issue/29806/320530

Karakoç, N. (2018). *10. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri*. Arkitera. https://www.arkitera.com/yarisma/10-ulusal-peyzaj-mimarligi-odulleri/

Kayseri Büyükşehir Belediyesi. (2014). *Kayseri Büyükşehir Belediyesi "Kayseri İli, Sahabiye Mahallesi" Kentsel Yenileme Proje Yarışması Şartnamesi*.

Kepez Belediyesi. (2015). *Antalya Kepez Belediyesi Odak Yapı Mimari ve Çevre Düzenleme Fikir Projesi Yarışması Şartnamesi*.

KKTC Gazimağusa Belediyesi. (2023). *Şampiyon Melekleri Yaşatma Derneği Melekler Anıtı Ulusal Mimari, Peyzaj Ve Plastik Sanat Eseri Yarışması Şartnamesi*. https://doi.org/10.1

Kühne, O. (2019). *Landscape Theories*. https://doi.org/10.1007/978-3-658-25491-9

Kültür Bilincini Geliştirme Vakfı. (2025). *Barbaros Meydanı*. Beşiktaş Yerel Tarih Projesi. http://www.besiktasyereltarih.com/tr-tr/degisen-mekanlar/barbaros-meydani

LAF. (2016). *Take Action | Landscape Architecture Foundation*. Landscape Architecture Foundation. https://www.lafoundation.org/take-action/act

Landscape Architecture Foundation. (2018). *The New Landscape Declaration : a Call to Action for the Twenty-First Century*. Rare Bird Books.

Latour, B. (2021). *Toplumsalı Yeniden Toplama: Aktör-Ağ Teorisine Bir Giriş* (S. Günsüz, Ed.; 1st ed.). Tellekt.

Mansuroğlu et.al. (2021). Approaches of Landscape Architects to Applications for the Use of Open and Green Spaces in Conditions of Covid-19 Pandemic. *Megaron*, *16*(3), 559–573. https://jag.journalagent.com/megaron/pdfs/MEGARON-90699-ARTICLE-MANSUROGLU.pdf

McAvin, M., Meyer, E. K., Corner, J., Shirvani, H., Helphand, K., Riley, R. B., & Scarfo, R. (1991). Landscape Architecture and Critical Inquiry. *Landscape Journal*, *10*(2), 155–172. https://www.jstor.org/stable/43323037

McHarg, I. L. (1969). *Design with Nature*. Eugene Feldman,The Falcon Press.

Memlük, Y. (2018, July 31). Peyzaj Mimarlığı Eğitiminde Son 50 Yıl. *Plant Peyzaj ve Süs Bitkiciliği Dergisi*. https://www.plantdergisi.com/yazi-peyzaj-mimarligi-egitiminde-son-50-yil-340.html

Mersin Belediyesi. (2021). *Karaduvar Mahallesi Kentsel Tasarım Proje Yarışması Şartnamesi*.

Miller, C., Grady, C., McHarg, I., Hammond, C., Patton, G., & Simonds, J. (2016). *1966 Declaration of Concern | Landscape Architecture Foundation*. Landscape Architecture Foundation Web Site. https://www.lafoundation.org/who-we-are/values/declaration-of-concern

Nickel, P. M. (2012). North American Critical Theory After Postmodernism: Contemporary Dialogues. In *North American Critical Theory After Postmodernism: Contemporary Dialogues*. Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1057/9781137262868/COVER

Nuhoğlu, A., Koyunoğlu, B., & Tan, E. (2016a). *Türkiye Tasarım Kronolojisi Peyzaj*.

Nuhoğlu, A., Koyunoğlu, B., & Tan, E. (2016b). Türkiye Tasarım Kronolojisi Peyzaj. In *3. İstanbul Tasarım Bienali: Biz İnsan Mıyız?* İKSV.

Özer, B. (n.d.). *Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri 2009-2013*. Retrieved July 19, 2023, from https://www.academia.edu/10960902/Ulusal_Peyzaj_Mimarl%C4%B1%C4%9F%C4%B1_%C3%96d%C3%BClleri_2009_2013

Öztürk, E. (2020). (Neo)Pragmatizm Ve (Felsefî) Hermeneutik: Avant-Garde Bir Ortaklık. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, *35*, 322–343. https://doi.org/10.14520/ADYUSBD.752977

PEMDER. (2018). *Hakkında*. Peyzaj Mimarlığı Eğitim ve Bilim Derneği. http://pemder.org.tr/hakkinda/

PEMDER. (2019). HABER BÜLTENİ PEMAT-PEMKON-PEMDER . *PEMDER Haber Bülteni*, *1*. http://www.pemder.org.tr

PEMDER. (2024). *Hakkında*. Peyzaj Mimarlığı Eğitim ve Bilim Derneği. http://pemder.org.tr/tuzuk/

Resmi Gazete. (2013). Başbakanlık Mevzuatı Geliştirme ve Yayın Genel Müdürlüğü. *Official Gazette*. https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/07/20130720-9.htm

Sağlam, S. (2016). 923-1950 YILLARI ARASINDA TÜRKİYE'DE KENT VE KENTLEŞME OLGUSU. *Sosyoloji Konferansları*, *1*(53), 257–274. https://doi.org/10.18368/IU/sk.09525

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi. (2021). *Şanlıurfa Sarayönü (Kızılay) Meydanı ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması Şartnamesi*.

Seo, K. W. (2022). Fine-Grained Parallelism For Post-Pandemic Cities: 12 Design Strategies For Resilient Urban Planning. *Planning Malaysia*, *20*(3), 37–49. https://doi.org/10.21837/PM.V20I22.1125

Smart, B. (1991). Theory and Analysis After Foucault. *Theory, Culture & Society*, *8*(2), 145–155. https://doi.org/10.1177/026327691008002008/ASSET/026327691008002008.FP.PNG_V03

Soares, M. T. (2021). From Ricœurian Hermeneutics to Environmental Hermeneutics. Space, Landscape, and Interpretation. *Études Ricoeuriennes / Ricoeur Studies*, *12*(2), 85–101. https://doi.org/10.5195/ERRS.2021.559

Speaks, M. (2002). Theory was interesting… but now we have work:No hope no fear. *ARQ: Architectural Research Quarterly*, *6*(3), 209–212. https://doi.org/10.1017/S1359135503001714

Swaffield, S. (2002). Social Change and the Profession of Landscape Architecture in the Twenty-First Century. *Landscape Journal*, *21*(1), 183–189. https://doi.org/10.3368/LJ.21.1.183

Talas Belediyesi. (2020). *Kayseri Talas Mevlana Mahallesi Meydanı Ulusal Fikir Yarışması Şartnamesi*.

Talas Belediyesi. (2021). *Talas Millet Bahçesi ve Kültür Merkezi Kentsel Tasarım Yarışması Şartnamesi*.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Mevzuat Bilgi Sistemi. (2012). *Korunan Alanların Tespit, Tescil Ve Onayına İlişkin Usul Ve Esaslara Dair Yönetmelik*. https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23605&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5

T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı. (2004). *Avrupa Peyzaj Sözleşmesi*. https://www.coe.int/en/web/landscape

Tekeli, İ. (1998). Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Kentsel Gelişme ve Kent Planlaması. In Y. Sey (Ed.), *75 Yılda Değişen Kent ve Mimarlık, Bilanço 98* (pp. 106–134). Tarih Vakfı. https://www.academia.edu/30885669/T%C3%9CRK%C4%B0YEDE_CUMHUR%C4%B0YET_D%C3%96NEM%C4%B0NDE_KENTSEL_GEL%C4%B0%C5%9EME_VE_KENT_PLANLAMASI

TMMOB, KESK, DİSK, TTB, & 10 Ekim-Der. (2019). *Emek, Barış ve Demokrasi Anıt Meydanı ve Anma Yeri Uluslararası Fikir ve Tasarım Projesi Yarışması Şartnamesi*.

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2003). Türk Mühendis Ve Mimar Odaları Birliği Peyzaj Mimarları Odası Ana Yönetmeliği. In *TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Resmi İnternet Sitesi*. TMMOB PMO. https://www.peyzajmimoda.org.tr/mevzuat/detay/tmmob-peyzaj-mimarlari-odasi-ana-yonetmeligi-guncel-ana-yonetmelik-218

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2010a). *2. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Odülleri Sahiplerini Buldu*. TMMOB Chambers of Landscape Architecture Official Website. http://www.peyzajmimoda.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=3984&tipi=2&sube=0

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2010b, August 30). *Ekrem Gürenli'yi Kaybettik*. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Internet Sitesi. https://www.peyzajmimoda.org.tr/icerik/ekrem-gurenli-yi-kaybettik-3377

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2012). *4. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Jüri Raporu*. http://www.peyzajmimoda.org.tr/resimler/ekler/dae8af3c1b45232_ek.pdf

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2014a). *6. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Odülleri Sahiplerini Buldu.* http://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=6379

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2014b). *Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri 2009-2013* (B. Özer, Ed.; Vol. 1). TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. https://www.academia.edu/10960902/Ulusal_Peyzaj_Mimarlığı_Ödülleri_2009_2013

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2015). *7. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Odülleri*. http://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=6839

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2016a). *8. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Odülleri*. http://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=7288

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2016b). *TMMOB Peyzaj Mimarları Odası*. TMMOB Chambers of Landscape Architects Official Website. http://www.peyzajmimoda.org.tr/etkinlikler/etkinlik_detay.php?kod=7295

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2017). *9. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Odülleri*. http://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=7685&tipi=14&sube=0

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2018a). *10. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Odülleri Sahiplerini Buldu*. http://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=7969

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2018b). *10. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Sahiplerini Buldu*. TMMOB Chambers of Landscape Architects Official Website. http://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=7969

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2019a). *11. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Sahiplerini Buldu*. TMMOB Chambers of Landscape Architects Official Website. http://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=8204

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2019b). 11. ULUSAL PEYZAJ MİMARLIĞI ÖDÜLLERİ ŞARTNAMESİ. *TMMOB* . http://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=8145

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2020). *11. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Odülleri Sahiplerini Buldu*. http://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=8204

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2021a). *12. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Odülleri Sahiplerini Buldu*. TMMOB Chambers of Landscape Architects Official Website. https://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=9103

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2021b). *12. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Odülleri Sahiplerini Buldu*. https://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=9103

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2022a). *13. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Sahiplerini Buldu*. TMMOB Chambers of Landscape Architects Official Website. https://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=9499

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2022b). *13. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Odülleri Sahiplerini Buldu*. TMMOB Chambers of Landscape Architects Official Website. https://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=9499

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2022c). *13. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Odülleri Sahiplerini Buldu*. https://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=9499

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2022d). *13. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Şartnamesi*.

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2023, May 13). *14. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Sahiplerini Buldu*. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Resmi İnternet Sitesi. https://www.peyzajmimoda.org.tr/icerik/14-ulusal-peyzaj-mimarligi-odulleri-sahiplerini-buldu-8470

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2024a). *Mesleki Mevzuat*. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Internet Sitesi. https://www.peyzajmimoda.org.tr/Mevzuat/ilgili-mevzuat

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2024b). *Peyzaj Mimarlığı Dergisi*. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Internet Sitesi. https://www.peyzajmimoda.org.tr/yayinlar/dergi-listele

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2024c, May 13). *15. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Sahiplerini Buldu*. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Resmi Internet Sitesi. https://www.peyzajmimoda.org.tr/icerik/15-ulusal-peyzaj-mimarligi-oeduelleri-sahiplerini-buldu-202405132307

TMMOB Peyzaj Mimarları Odası. (2024d, September 18). IFLA 2024 Öğrenci Yarışması Sonuçları Açıklandı: Geleceğin Peyzaj Mimarları Ödüllendirildi! *TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Internet Sitesi*. https://www.peyzajmimoda.org.tr/icerik/ifla-2024-or-oegrenci-yarismasi-sonuclari-aciklandi-gelecegin-peyzaj-mimarlari-oeduellendirildi-202409181456

TOKİ. (2017). *7 İklim 7 Bölge – Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması*.

Tredinnick, L. (2007). Post-structuralism, hypertext, and the World Wide Web. *Aslib Proceedings: New Information Perspectives*, *59*(2), 169–186. https://doi.org/10.1108/00012530710736672/FULL/PDF

UN-Habitat. (2020). *The impact of COVID-19 on cities. United Nations Human Settlements Programme.* https://unhabitat.org/sites/default/files/2020/10/covid-19_response_report_web26.10.20.pdf

Uşak Belediyesi. (2020). *Uşak Belediyesi Yayalaştırılan Sokaklar Mimarlık-Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması Şartnamesi*.

Uzun, O. (2020, September 30). Türkiye Peyzaj Mimarlığı Bölümleri Eğitim ve Öğretim Çalıştayları. *Plant Peyzaj ve Süs Bitkiciliği Dergisi*.

van Veggel, N., Allison, J., Goldspink, S., & Engward, H. (2023). The presuppositional interview as a means of transparent reflexive practice in grounded theory. *Methodological Innovations*. https://doi.org/10.1177/20597991231212236/ASSET/IMAGES/LARGE/10.1177_20597991231212236-FIG1.JPEG

Waldheim, C. (2016). *Landscape as urbanism : a general theory*. 205.

Weller, R., & Fleming, B. (2016, March 23). *Has Landscape Architecture Failed? Reflections On The Ocassion Of The 50th Anniversary Of The Landscape Architecture Foundation*. The Dirt. https://dirt.asla.org/2016/03/23/has-landscape-architecture-failed/

WHO. (2020). *WHO (World Health Organization), (2021). Coronavirus disease (2019) (Covid-19): situation report, 72.* https://iris.who.int/bitstream/handle/10665/331685/nCoVsitrep01Apr2020-eng.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Wolff, J. (2012). After Cultural Theory: The Power of Images, the Lure of Immediacy. *Http://Dx.Doi.Org/10.1177/1470412911430461*, *11*(1), 3–19. https://doi.org/10.1177/1470412911430461

Yarışmayla Ankara. (2021). *Sağlık Çalışanlarına Şükran ve Anma Mekânı Yarışması Şartnamesi*. www.yarismayla.ankara.bel.tr

Yörüklü, N. (2021). İklim Değişikliği Ve Küresel Isınma İçin Peyzaj Mimarlığı Stratejileri: İklim Değişikliği Politikaları Peyzaj Beyanı. In *PEYZAJ* (Vol. 3, Issue 1, pp. 43–55). Peyzaj Mimarlığı Eğitim ve Bilim Derneği. https://dergipark.org.tr/tr/pub/peyzaj/issue/63176/93432

EKLER

EK A: Sözlük (Kavramsal Açılımlar)
EK B: Yarışma listesi
EK C: Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi
EK D: TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Mevzuatlar ve T.C. Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete'de Yayınlanan Kanun ve Yönetmelikler

EK A: Sözlük (Kavramsal Açılımlar)

KAVRAMSAL AÇILIMLAR[5]

Ampirik [İng. *emprical*] [anlam teorisi]. Sözcüklerin yalnızca uygulanım ya da doğrulanabilirlikleriyle ilgili kuralların deneyimden türetilebilmesi durumunda anlamlı olması

Bilginin Arkeolojisi [İng. *archeology of knowledge*]. Çağdaş Fransız filozofu Foucault'nun geliştirmiş olduğu analiz yöntemi… Arkeoloji köklere ilişkin araştırmadan ziyade, Foucault'nun "arşiv" adını verdiği, belli bir tarihsel dönemde bilginin imkanının koşullarını belirleyen derin derin yapıya ilişkin araştırma ya da soruşturma anlamına gelir. Yorum yapmak veya tarihsel olayların gerisindeki yapı ve bilinçdışını ortaya çıkarmak yerine, metin yazarları ve konuşmacıların söylemleri ya da pratiklerine içkin olan biçimlenme kurallarını betimlemek hedeflendiği için yöntemini yatay değil de dikey, zamansal değil de mekânsal bir biçimde kurgular.

Büyük Anlatı [İng. *grand narrative*]. Bir bilgi türü, disiplin ya da politikayı, onu geçerli kılacak bir kaynak öne sürmek veya bir tarih felsefesi temin etmek suretiyle meşrulaştırmaya çalışan anlatı türü. Kavramı geliştiren Lyotard'a göre büyük anlatılar, politika ve kültürü bir kaynak, köken veya barış, refah ya da insanın özgürleşimi gibi bir nihai amaç ortaya koymak suretiyle meşrulaştırırlar.

Çok Disiplinli [İng. *multidisciplinary*]. Farklı disiplinlerin birbirinden ayrı bir şekilde çalışmasıyla ortak bir sonuca ulaşılması süreci.

Devletin İdeolojik Aygıtları [İng. *ideological state apparatuses*]. Terimi geliştiren kişi olan Althusser, devletin düzenini tesis etmek, toplumda hüküm süren kapitalist üretim ilişkilerini korumak amacıyla iki tür aygıt kullanır. Bunlardan ilki, fiziki biçimde işleyen ve bedenlerin kontrolü üzerinden gerçekleşen askeriye, polis vb. "baskıcı devlet aygıtları"dır. "Devletin ideolojik aygıtları" eğitim, din, kitle iletişim

[5] Sözlük, Ahmet Cevizci tarafından 2011 yılında ilk baskısı gerçekleştirilen "Felsefe Sözlüğü" kitabının 2017 tarihli 6. Baskısı temel alınarak kurgulanmıştır.
Cevizci, A. (2017). *Felsefe Sözlüğü*. Say Yayınları. İstanbul.

araçları ve hukuk vb. mevcut üretim ilişkilerini barışçıl bir biçimde, yani insanların onayını alara, bilinçlerin kontrolü üzerinden korumayı amaçlayan aygıtları ifade eder. *Peyzaj, özellikle kentlerde devletin ideolojik aygıtlarından biri olarak kent sahnesine yansır.*

Disiplinlerarası [İng. *interdisciplinary*]. Tek bir disiplin ya da uzmanlık alanı tarafından layıkıyla ele alınamayacak kadar karmaşık ya da kapsamlı bir konunun ya da sorunun çözülmesine yönelik farklı disiplinlerin iç içe geçmesi süreci (Klein ve Newell, 1998).

Diyalektik [İng. *dialectics*]. Düşüncenin durağan olmayıp, karşıtlıklardan geçerek ilerlediğini ifade eden yöntem.

Epistemoloji [İng. *epistemology*]. Felsefenin bilgiyi konu alan, bilgiyle meşgul olan temel dalı. Bilgi feslefesi.

Etik [İng. *ethics*]. Felsefenin değerle ilgili boyutunu oluşturan bir temel disiplin olarak, doğru ve yanlışın kuramı; olması gerekenle ilkeleri ele alıp tartışan felsefe disiplini.

Eylem [İng. *action*]. İnsan varlığının, niyetli veya bir amaca yönelik bedensel hareketi. Çalışmada pratiğe karşılık gelen her türlü olgu ve oluşum birer eylem olarak değerlendirilmektedir.

Hermeneutik [İng. *hermeneutics*]. Yorumbilim. Anlamanın, başta metinler olmak üzere, bir şeylere vakıf olmanın belli bir yorum türünden geçtiğini öne süren yaklaşım. Bkz: Bölüm 2.

Kuram [İng. *theory*]. Teori. Gerçekliğin belli bir yön ya da vehçesiyle ilgili olarak sahip olunan bilgiyi, zaman zaman bir yasaya dayanarak sistematik bir biçimde bir araya getirme teşebbüsünün eseri olan entelektüel yapı.

Kuram Sonrası [İng. *post-theory, after theory*]. Kuramın pratiği üstten yönlendirmediği, iki sürecin eş zamanlı ilerlediği bilgi üretim ortamı. Bkz: Bölüm 5

Manifesto [İng. *manifesto*]. Bildiri. Toplumsal bir hareketin duyurulması, veya yayınlayanın pozisyonunu ve programını açık bir şekilde kamuya bildirdiği, savlarının belirtilmesi üzerine kurgulanan metinsel veya sözel bildirge.

Semantik [İng. *semantics*]. Anlambilim. Dilsel sembol veya göstergelerin anlamıyla meşgul olan disiplin.

Söylem [İng. *discourse*]. Anlamlı tümceler ya da beyanlar bütününden meydana gelen ve bir grubun toplumsal ve epistemolojik pratiklerini yansıtan dilsel bütün. Çalışmada söylemler metinsel boyutta ele alınmıştır.

Pratik [İng. p*ractice*]. Uygulama, eylem karşılığı olan.

EK B: Yarışma listesi

Çizelge B.1 : Yarışmalar listesi

YIL	Proje	Erişim linki	TÜRÜ / ALAN	Yarışmayı Açan	Proje Alanı	Aktörler					Kazananlar Erişim Linki	TİPOLOJİ
						Katılımcılarda peyzaj mimarı olma durumu	Jüri Üyeleri	1. Ödül	2. Ödül	3. Ödül		
2009	Denizli Hükümet Konağı Mimari Projesi ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/denizli-hukumet-konagi-mimari-projesi-ve-yakin-cevresi-kentsel-tasarim-projesi-yarismasi/	KENTSEL TASARIM VE MİMARİ PROJE	Denizli İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği	Denizli	Yarışmaya ekip olarak katılmak zorunlu olup ekipte; ekip başı mimar olmak üzere en az bir Şehir Plancısı ile bir Peyzaj Mimarı olacaktır.	Zekai Görgülü:YTÜ Mim Fak Dekanı, Mimar-Şehir Pl (Jüri Bşk) A Faruk Göksu: Şehir Plancısı Aygen Kancı: Peyzaj Y Mimarı ve Kentsel Tasarım Uzmanı Dr Erkan Uçkan: Mimar Nadir Hasbora: Y Mimar YrdDoçDr Güven Şener: Mimar Danyal Kubin: İnşaat Mühendisi	Yavuz Selim Sepin (Ekip Başı - Y. Mimar) İlknur Karakaş Kahraman (Şehir ve Bölge Plancısı) Emre Gönül (Peyzaj Mimarı)	Ufuk Balçıklı (Ekip Başı - Mimar) Erol Aydoğdu (Şehir ve Bölge Plancısı) Arif Irgı (Peyzaj Mimarı)	Ramazan Avcı (Ekip Başı - Mimar) Mesut Yüksel (Şehir ve Bölge Plancısı) Derya Sarı (Peyzaj Mimarı)	https://v3.arkitera.com/yp363-denizli-hukumet-konagi-mimari-projesi-ve-yakin-cevresi-kentsel-tasarim-yarismasi.html	YAPI ÇEVRESİ
2009	Edirne Belediyesi Selimiye Camii ve Çevresi Ulusal Kentsel Tasarım Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/edirne-belediyesi-selimiye-camii-ve-cevresi-ulusal-kentsel-tasarim-proje-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Edirne Belediyesi	Edirne	Yarışmaya en az bir Mimar, bir Şehir Plâncısı ve bir Peyzaj Mimarı bulundurmak koşulu ile T.M.M.O.B. Mimarlar Odası, Şehir Plâncıları Odası, Peyzaj Mimarları Odası'na kayıtlı üyelerden oluşan ekipler katılacaktır.	Zeynep Ahunbay (Jüri Başkanı) Mimar İTÜ Mimarlık Fakültesi Restorasyon Anabilim Dalı İlgi Yüce Aşkun Mimar, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Restorasyon Anabilim Dalı DrTurgay Ateş Şehir Plâncısı, Peyzaj Mimarı Yeşim Hatırlı Mimar, ODTÜ Mimarlık Fakültesi, Öğretim	Beril Serbes -Mimar-Ekipbaşı(Beykent Üni.) Dilan Yüksel-Mimar (İTÜ) Emre Açar-Mimar (İTÜ) Gürkan Kaya-Şeh.Pl.-(YTÜ) Nazife Tuğçe Onuk-Peyzaj Mim.-(Ege Üni.)	Namık Erkal-Dr.Mimar-Ekipbaşı(ODTÜ) Tülin Göçer Munzur-Peyzaj Mim.(Bilkent Üni.) Turan Türkal-Mimar (İZM.Y.T.ENS.) Zeynep Aktuna-Y.Şeh.Pl. (ODTÜ) Hüseyin Bütüner-Y.Mimar (ODTÜ)	Evren Başbuğ-Mimar-Ekipbaşı-(ODTÜ), Y.Mimar (İst.Bilgi Üni.) İnanç Eray-Mimar -(ODTÜ), Y.Mimar (Arch.Ass.-UK) Ceyhun Baskın-Mimar -(ODTÜ), Y.Mimar (Arch.Ass.-UK) Aslıhan Coşkun-Şeh.Pl.-(Dokuz Eylül Üni.) Mehmet Ali Aygün-Pey.Mim-	https://www.arkitera.com/haber/edirne-belediyesi-selimiye-camii-ve-cevresi-ulusal-kentsel-tasarim-proje-yarismasi-sonuclandi/	YAPI ÇEVRESİ
2010	Zonguldak Lavuar Koruma Alanı ve Çevresi Koruma, Planlama, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Düzenleme Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/zonguldak-lavuar-koruma-alani-ve-cevresi-koruma-planlama-kentsel-tasarim-ve-peyzaj-duzenleme-proje-yarismasi/	Koruma, Planlama, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Düzenleme Proje Yarışması	Zonguldak Belediyesi	Zonguldak	Yarışmaya Katılım Esasları: Yarışmaya en az bir mimar, bir şehir plancısı ve bir peyzaj mimarı bulundurmak koşulu ile TMMOB Mimarlar Odası, Şehir Plancıları Odası, Peyzaj Mimarları Odası'na kayıtlı üyelerden oluşan ekipler katılabilir. Yarışmacı ekiplerin alanın niteliğine bağlı olarak	Aslı Jüri Üyeleri: Prof Dr Gülşen ÖZAYDIN (Jüri Başkanı)- Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Şehir ve Bölge Planlama Bölümü, Kentsel Tasarım Bilim Dalı Üyesi (Mimar-Kent Tasarımcısı) Doç Dr Emre MADRAN- Orta Doğu Teknik Üniversitesi,	Ekip Başı: Oktan Nalbantoğlu (Dr. Yük. Peyzaj Mimari) Ekip Elemanları: Ufuk Ertem (Mimar) Okan Can (Şehir Plancısı) Tuğba Akyol (Peyzaj Mimarı)	Ekip Başı: Ahu Altan (Mimar) Ekip Elemanları: Tuğba Örüklü (Y. Mimar) Murat Kaya (Şehir Plancısı) Buğra Yerliyurt (Peyzaj Mimarı)	Ekip Başı: Meltem Şentürk (Peyzaj Mimarı) Ekip Elemanları: Eser Köken İşleyici (Mimar) Sevda Özkan İmamoğlu (Mimar) Ceyda Sungur (Şehir Plancısı) Esra Alkım Karaağaç (Şehir Plancısı)	https://v3.arkitera.com/yp446-zonguldak-lavuar-koruma-alani-ve-cevresi-koruma-planlama-kentsel-tasarim-ve-peyzaj-duzenleme-proje-yarismasi.html.	PEYZAJ ISLAHI / MADEN
2011	Afyonkarahisar Belediyesi Afyonkarahisar Cumhuriyet Meydanı ve Çevresi Ulusal Mimarlık Ve Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/haber/afyonkarahisar-kent-meydani-yarismasi-ilan-edildi/	MİMARİ VE KENTSEL TASARIM	Afyonkarahisar Belediyesi	Afyonkarahisar	Yarışmaya en az bir mimar (ekip başı) bir şehir plancısı ve bir peyzaj mimarı bulundurmak koşulu ile T.M.M. O.B. ilgili odalarına kayıtlı üyelerden oluşan ekipler katılabilir.	Yavuz Selim Sepin S Güven Bilsel Nejdet Beşbaş Mehmet Ocakçı Nur Çağlar Sinan Mert Şener Nuri Serteser	Ekip Kenan Bilhan Ebru Can Ramazan Avcı Seden Cinasal Avcı Çiğdem Bozkurt Elvan Ender	Ekip Ervin Garip Banu Garip Alev Özkan Albayrak Meltem Erdem	Ekip Devrim Çimen Sertaç Erten Eda Ekim Ceyda Özbilen Özay Kartal	https://www.yarismo.org/arsiv-detay.php?id=117&yarisma=Afyonkarahisar-Cumhuriyet-Meydani-ve-cevresi-Ulusal-Mimarlik-ve-Kentsel-Tasarim-Fikir-Proje-Yarismasi	YAPI ÇEVRESİ
2011	Yenikapı Transfer Merkezi ve Arkeopark Alanı Uluslararası Proje Daveti	https://www.arkitera.com/haber/yenikapi-arkeopark-alaninin-kaderini-hangi-proje-belirleyecek/	ULUSLAR ARASI PROJE	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	İstanbul	Aralarında en az bir Mimar, bir Şehir Plancısı ve bir Peyzaj Mimarı bulunduran, ilgili meslek odalarındaki kayıtlarını tescil edebilen, proje alanının özel niteliği bakımından ilgili mühendislik ve bilim dallarından uzman kişileri de ekibinde bulundurabilen, ulusal ya da uluslararası ekipler tek	Suha Özkan (Mimar) Haluk Pamir (Mimar) Dr M Sinan Genim (Mimar) Şulan Kolatan (Mimar) Massimiliano Fuksas (Mimar) Rem Koolhaas (Mimar) Michael Sorkin (Mimar - Kentsel Tasarımcı) Enzo Siviero (Mühendis - Mimar) Odile Decq (Mimar ve Şehir	CAFER BOZKURT MİMARLIK + MECANOO ARCHITECTS CELLINI FRANCESCO EISENMAN ARCHITECTS + AYTAÇ ARCHITECTS	Bu projenin uygulama süreci incelenmeli			ULAŞIM VE ARKEOPARK
2011	Kartepe için Düşünüyorum – 30. Meridyen Özgün Fikir Proje Tasarımı Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/kartepe-icin-dusunuyorum-30-meridyen-ozgun-fikir-proje-tasarimi-yarismasi/	FİKİR PROJE	Kartepe Belediyesi	Kocaeli	Yarışmaya T.C. uyruklu olan, Mimarlık, Mühendislik ve Güzel Sanatlar Fakültelerinden herhangi birinden mezun olan tüm katılımcılara açıktır.	Aslı Jüri Üyeleri: 1- SGüven BİLSEL (Jüri Başkanı) Y Müh Mimar-İstanbul Teknik Üniversitesi Kent ve Bölge Plancısı 2- Vildan ÇETİNTAŞ-Heykeltraş Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyesi 3- Nihal ŞENLİER YMimar/Şehir Plancısı (Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü – Mimarlık Fakültesi	Ekip Melike Altınışık Melih Altınışık Daniel Widrig	Ekip Kemal Serkan Demir	Ekip Gökçe Orhan Hakan Karaman	https://www.yarismo.org/arsiv-detay.php?id=109&yarisma=Kartepe-icin-Dusunuyorum---30.-Meridyen-ozgun-Fikir-Proje-Tasarimi-Yarismasi	CADDE VE ÇEVRESİ
2011	Bursa Büyükşehir Belediyesi Orhangazi Meydanı ve Çevresi Kentsel Tasarım Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/bursa-buyuksehir-belediyesi-orhangazi-meydani-ve-cevresi-kentsel-tasarim-proje-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Bursa Büyükşehir Belediyesi	Bursa	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birligi'nin Mimarlar Odası, Peyzaj Mimarları Odası veya Sehir Plancıları Odası üyesi olmak ve yarısma sartnamesi almıs olmak	Prof Dr Nilüfer Akıncıtürk – Y Mimar (Jüri Baskanı) Doç Dr Murat Taş – Y Mimar Doç Dr Hayriye Esbah – Y Peyzaj Mimarı Yrd Doç Dr Tülin Vural Arslan – Y Mimar Nadir Hasbora – Y Mimar Selami Demiralp – Peyzaj Mimarı Şenol Hatipoğlu – Sehir Plancısı	Kadir Uyanık Doğan Zafer Ertürk- Emel Birer, Ali Kemal Terlemez Orkan Zeynel Güzelce	Nevzat Oğuz Özer Yasemen Say Özer İlhan Aydın Meltem	Ervin Garip Banu Garip	http://www.tasarimyarismalari.com/bursa-orhangazi-meydani-ve-cevresi-kentsel-tasarim-projesi-sonuclandi/	MEYDAN VE ÇEVRESİ

Çizelge B.1 (devamı) : Yarışmalar listesi

2012	Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Ağadere Hastanesi ve Şehitliği Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/gelibolu-yarimadasi-tarihi-milli-parki-agadere-hastanesi-ve-sehitligi-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü	Çanakkale	Işın niteliği gereği Yarışmacının ekibinde yarışma konusunda danışmanlık hizmeti aldığı mimar, peyzaj mimarı, inşaat mühendisi, tarih uzmanı,şehir plancısı vb. meslek grupları yer alabilecektir. Yarışmaya ekip olarak katılım halinde ekip başı kimlik zarfında belirtilecektir.	1- Mustafa Eldemir (İnşaat Mühendisi) (Orman ve Su İşleri Bakanlığı) 2- Dr Ömer Gülkal (Peyzaj Mimarı) (Çevre ve Şehircilik Bakanlığı) 3- Demet Gülhan (Y Mimar) (İller Bankası) 4- Ahmet Çoşkun Özgünel (Arkeolog) (Ankara Üniversitesi)	Dr. Oktan NALBANTOĞLU Peyzaj Y. Mimarı ve Kentsel Tasarım Uzmanı (Ekip Temsilcisi) Tuğba AKYOL Peyzaj Mimarı Alper TÜFEKÇİOĞLU Peyzaj Y. Mimarı	M.Ziya İmren Mimar - İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Barış Ekmekçi Peyzaj Yüksek Mimarı - Ankara Üniversitesi Münire Sağat Peyzaj Mimarı - Karadeniz Teknik Üniversitesi Danışmanlar Ufuk Cesur Mimar - ODTÜ	Pınar Altan	https://www.arkiv.com.tr/proje/2-odul-gelibolu-yarimadasi-tarihi-milli-parki-agadere-hastanesi-ve-sehitligi-fikir-projesi-yarismasi/729	ANMA MEKANI VE MİLLİ PARK
2012	Ödemiş Belediyesi Kent Merkezi ve Yakın Çevresi Ulusal Mimarlık Ve Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/odemis-belediyesi-kent-merkezi-ve-yakin-cevresi-ulusal-mimarlik-ve-kentsel-tasarim-fikir-proje-yarismasi/	MİMARİ VE KENTSEL TASARIM	Ödemiş Belediyesi	İzmir	Yarışmaya en az bir mimar (ekip başı), bir şehir plancısı ve bir peyzaj mimarı bulundurmak koşulu ile T.M.M.O.B. ilgili odalarına kayıtlı üyelerden oluşan ekipler katılabilir.	Asli Jüri Üyeleri AFaruk GÖKSU Şehir Plancısı YMetin KESKİN YMimar (DGSA) Necdet BEŞBAŞ Y Mimar (ADMMA-Gazi Üniversitesi) Güzin KONUK YMimar- Kent Tasarımcısı MSGSÜ Mimarlık Fak Dekanı Emel GÖKSU Y Şehir Plancısı DEÜ Mimarlık Fak Şehir ve Bölge	DEVRİM ÇİMEN mimar, SERTAÇ ERTEN şehir plancısı, ENİSE BURCU KARAÇİZMELİ peyzaj mimarı	CİHAN SEVİNDİK mimar, EMRAH AKPINAR mimar, DOĞAN TÜRKKAN mimar, inşaat mühendisi, ÇAĞATAY AKYÜZ şehir plancısı, AYÇA BERBER peyzaj mimarı	ONAT ÖKTEM mimar, OKAN CAN şehir plancısı, ÖZGE GÖKMEN peyzaj mimarı	http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=381&RecID=2994	KENT MERKEZİ
2012	Gelecek İstanbul: “İstanbul’un Geleceği için Alternatif Öneriler”	https://www.arkitera.com/yarisma/gelecek-istanbul-istanbulun-gelecegi-icin-alternatif-oneriler/	KENTSEL TASARIM FİKİR	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Mimarlık Fakültesi	İstanbul	Yarışmaya, Türkiye ve KKTC’deki üniversite programlarında kadrolu olarak çalışmakta olan akademik personel katılabilir. Farklı disiplinlerden akademik personel ile karma ekipler oluşturulabilir. Bu kategoride ekibin yönetimi akademik personelden oluşmak kaydıyla	Asli Jüri Uyeleri (alfabetik sıra ile) : Adnan Kazmaoğlu (Mimar) Çağlar Keyder (Tarihçi) Haydar Karabey (Mimar - Şehir Plancısı) İclal Dinçer (Şehir Planlama) İlhan Tekeli (Şehir ve Bölge Planlama - Sosyoloji) Murat Güvenç (Şehir ve Bölge Planlama)	Erbatur Çavuşoğlu, Julia Strutz, Tim Devos			https://www.arkitera.com/haber/gelecek-istanbul-yarismasi-sonuclari-belli-oldu/	GELECEK SENARYOSU
2012	Uşak Belediyesi İsmetpaşa Caddesi ve Çevresi Ulusal Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/usak-belediyesi-ismetpasa-caddesi-ve-cevresi-ulusal-mimarlik-kentsel-tasarim-fikir-proje-yarismasi/	MİMARİ VE KENTSEL TASARIM	Uşak Belediyesi	Uşak	Yarışmaya en az bir Mimar, bir şehir plancısı ve bir peyzaj mimarı bulundurmak koşulu ile T.M.M.O.B. ilgili odalarına kayıtlı üyelerden oluşan ekipler katılabilir. Ekip başı kimlik zarfında belirtilecektir.	Asil Jüri Uyeleri Yakup Hazan Y Mimar Rest Uz (ADMMA – ODTÜ)(Jüri Başkanı) Hüseyin Bütüner Y Mimar (ODTÜ) 1987 Ömer Gülkal Dr Peyzaj Mimarı (AÜ) 1988 Mehmet Ocakçı Y Mimar (İTÜ) 1979 (Şehir ve Bölge Planlama Bölümü)	NEVZAT OĞUZ ÖZER mimar, YASEMEN SAY ÖZER mimar, M. RIFAT AKBULUT şehir plancısı, ÖZLEM KUZGUN peyzaj mimarı	TUNA HAN KOÇ mimar, SIDDIK GÜVENDİ mimar, BARIŞ DEMİR mimar, OYA ESKİN GÜVENDİ mimar, ENGİN AKTAŞ peyzaj mimarı, ADEM ALTINTAŞ şehir plancısı	NİHAT EYCE mimar, ASLI ÖZBEK mimar, MEHMET NAZIM ÖZER şehir plancısı, MEHMET CAN SAYAN peyzaj mimarı	http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=382&RecID=3045	CADDE VE ÇEVRESİ
2012	Çeşme Merkez Sahili Kamusal Mekânların ve Cephelerin Düzenlenmesi Ulusal Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/cesme-merkez-sahili-kamusal-mekanlarin-ve-cephelerin-duzenlenmesi-ulusal-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	İzmir Ticaret Odası	İzmir	Yarışmaya, mimarlar ve şehir plancıları, ilgili oda üyesi olmak koşulu ile katılabilirler. Bu meslek gurupları tek başlarına katılabilecekleri gibi ilgili tasarım ve sanat disiplinlerini de kapsayan bir ekip olarak da katılabilirler	Tamer BAŞBUG (Jüri Başkanı) Mimar Prof Dr Gülsüm BAYDAR Mimar- İzmir Ekonomi Üniversitesi Mimarlık Bölüm Başkanı Prof Dr Çınar ATAY Şehir Plancısı- Dokuz Eylül Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Öğretim Üyesi	Güldeniz Dağdelen, Mimar, MSÜ, 2001. Sezer İnan, Mimar, İTÜ, 2003. Seher Demet Yücel, Peyzaj Mimarı, İstanbul Üniversitesi, 2000.	Dağhan Çam, Mimar, İTÜ, 2010.	Sertaç Erten, Şehir Plancısı, ODTÜ, 1998. Devrim Çimen, Mimar, ODTÜ, 1998. Enise Burcu Karaçizmeli, Peyzaj Mimarı, İTÜ, 2008.	https://www.mimarizm.com/yarismalar/yarisma-sonuclari/cesme-merkez-sahili-icin-ulusal-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi_122462	KIYI PEYZAJI / KENT İÇİ KIYI
2012	Teknopark İstanbul Teknoloji Geliştirme Bölgesi 2. Kısım 1., 2., 3., 4. Tahsis Alanları Mimari Tasarım ve Yakın Çevre Fikir Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/teknopark-istanbul-teknoloji-gelistirme-bolgesi-2-kisim-1-2-3-4-tahsis-alanlari-mimari-tasarim-ve-yakin-cevre-fikir-proje-yarismasi/	MİMARİ VE ÇEVRE DÜZENLEME PROJE	Teknopark İstanbul	İstanbul	Yarışmaya, ekip başı mimar olmak üzere çok disiplinli bir çalışma grubunun (Şehir plancısı, peyzaj mimarı, mühendis vb.) katılması beklenmektedir.	AKTUNA, Zeynep Y Şehir Plancısı, Teknopark İstanbul AŞ 2 BÜTÜNER, Hüseyin Y Mimar, Bütüner Mimarlık 3 ÇAĞLAYAN, Zübeyde Daire Başkanı, Savunma Sanayii Müsteşarlığı 4 Prof Dr ÇORAPÇIOĞLU, Kemal Y Mimar, MSGS Üniversitesi 5 EROĞLU, Muhterem İnşaat Y					YAPI ÇEVRESİ
2013	Cumhuriyet Mahallesi Spor Kompleksi ve Rekreasyon Alanı Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/cumhuriyet-mahallesi-spor-kompleksi-ve-rekreasyon-alani-proje-yarismasi/	PROJE	Aksaray Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü	Aksaray	TMMOB’nin Mimarlar Odası ve/veya Peyzaj Mimarları Odası üyesi olmak ve yarışma şartnamesi satın almış olmak	· Prof Dr Hasan ŞENER – YMüh Mimar (Jüri Başkanı) · Prof Dr Oğuz YILMAZ – YPeyzaj Mimarı · Prof Dr Kerim ÇINAR – YMimar · Yrd Doç Dr Osman Nuri DÜLGERLER – YMüh Mimar · Selami Demiralp – Peyzaj Mimarı	Sevgi Çalı Mehmet Çıkrık Murat Memlük Seda Özçelik Gökhan Aksoy			https://www.arkitera.com/proje/1-odul-cumhuriyet-mahallesi-spor-kompleksi-ve-rekreasyon-alani-proje-yarismasi/	YAPI ÇEVRESİ / REKREASYON
2013	Kurbağalıdere Vadisi Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/kurbagalidere-vadisi-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	Kadıköy Belediyesi	İstanbul	Yarışma; TMMOB’a bağlı Mimarlar Odası, Şehir Plancıları Odası veya Peyzaj Mimarları Odası üyelerinden en az bir kişinin ekipte bulunması koşulu ile herkesin katılımına açıktır. Ekip başının adı geçen odalardan birine üye olması gereklidir.	Asli Jüri Üyeleri: Ersen Gürsel, Mimar, Jüri Başkanı Nurbin Paker Kahvecioğlu, Mimar Murat Tabanlıoğlu, Mimar Can Kubin, Şehir Plancısı Firuz Soyuer, İşletme Mühendisi	Eşdeğer Ödül 48 Sıra Numaralı Proje Ekip Temsilcisi: Nihat EYCE Aslı ÖZBEK Mehmet Nazım ÖZER Emrah SÖYLEMEZ Savaş Zafer ŞAHİN Özge KARAAĞAÇ	Eşdeğer Ödül 41 Sıra Numaralı Proje Ekip Temsilcisi: Tarık YAŞAR Onur Kemal KÖSEDAĞ Yardımcılar: Caner ÖLÇÜŞENLER, İnan KARAÇAY Eşdeğer Ödül 34 Sıra Numaralı Proje Ekip Temsilcisi: Enise Burcu	Eşdeğer Ödül 30 Sıra Numaralı Proje Ekip Temsilcisi: Oktan NALBANTOĞLU Tuğba AKYOL Elif TORAMAN Ferdi İNANLI Gülce KANTÜRER Yardımcılar: Alican KARALAR, Serap KETBOĞA, Esat Can	https://www.mimarizm.com/yarismalar/yarisma-sonuclari/kurbagalidere-vadisi-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi_122623	KENT İÇİ VADİ

Çizelge B.1 (devamı) : Yarışmalar listesi

2013	Çanakkale Belediyesi Kent Meydanı ve Çevresi Düzenlenmesi "Yeşil" Kentsel Tasarım Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/canakkale-belediyesi-kent-meydani-ve-cevresi-duzenlenmesi-yesil-kentsel-tasarim-proje-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Çanakkale Belediyesi	Çanakkale	Yarışmaya en az bir Mimar, bir şehir plancısı ve bir peyzaj mimarı bulundurmak koşulu ile T.M.M.O.B. ilgili odalarına kayıtlı üyelerden oluşan ekipler katılabilir. Ekip başı kimlik zarfında belirtilecektir.	Asli Jüri Üyeleri: Ülkü ALTINOLUK, Mimar – Prof Dr (Jüri Başkanı) Emre AYSU, Mimar – Şehir Plancısı – Prof Dr Harun BATIRBAYGİL, Mimar – Prof Dr Bahar BAŞER KALYONCUOĞLU, Peyzaj Mimarı – Yard Doç Dr Ferda ORAL, Mimar	Bülent TARIM – Prof. Dr. Y.Mimar – Ekip Başı Köksal AKSOY – Y. Mimar Bülent ÇETİN Y. Mimar Hakan ÖZBEK – Y. Mimar Mustafa Alper AYKAM – Mimar Başak TAŞ ÖZDEMİR - Peyzaj Mimarı Ozan Can ÖZÜBAL – Şehir	Burcu Ayan SONKUR Oktan NALBANTOĞLU – Dr. Peyzaj Y. Mimarı - Ekip Başı Tuğba AKYOL – Peyzaj Mimarı Ufuk ERTEM – Mimar Alper TÜFEKÇİOĞLU - Peyzaj Y. Mimarı Burçak ERKMEN – Peyzaj Mimar ve Kentsel Tasarımcı Koray KALAY – Peyzaj Mimar ve	Kübra Nur BAŞ Baran YARDIMCI – Mimar Mehmet Zafer ÜNAL – Y. Mimar Recep SEMİZOĞLU – Mimar Ümit Tarık YAŞAR – Peyzaj Mimarı Faruk ALTUN – Şehir Plancısı Jülide KÖSTEM – Öğrenci Hakan GÖZLÜKLÜ – Mimar Kübra NURBAŞ - Mimar	https://www.mimarizm.com/yarismalar/yarisma-sonuclari/kent-meydani-ve-cevresi-duzenlenmesi-yesil-kentsel-tasarim-proje-yarismasi-sonuclandi_122644	MEYDAN VE ÇEVRESİ / YEŞİL KENT
2014	Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Odak Alanları Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/gelibolu-yarimadasi-tarihi-milli-parki-odak-alanlari-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	Çanakkale Valiliği	Çanakkale	Ekip yapısında aşağıdaki disiplinlerin her birisinden en az birer kişi olmak zorundadır. - Mimar (Ekip Başı) - Peyzaj Mimarı - Endüstri Ürünleri Tasarımcısı - Grafik Tasarımcı (Ya da Görsel İletişim Tasarımı ve İletişim Tasarımı bölümlerinden mezun)	Asli Jüri Üyeleri • Murat BALAMİR (Mimar, Şehir Plancısı) • Belemir DALOKAY (Peyzaj Mimarı) • Cem İLHAN (Mimar) • Haydar KARABEY (Mimar, Jüri Başkanı) • Nevzat Oğuz ÖZER (Mimar) • Umut SÜDÜAK (Grafik	Devrim Çimen (Mimar, ekip başı) Ceyda Özbilen (Peyzaj Mimarı) Ayşenaz Toker (Endüstri Ürünleri Tasarımcısı) Mustafa Ercan Zırh (Grafik Tasarımcısı) Sertaç Erten (Şehir Plancısı, Danışman)	Ünat Öktem (Mimar, ekip başı) Zeynep Öktem (Y. Mimar) Murat Memlük (Peyzaj Mimarı) Mehmet Çıkrık (Peyzaj Mimarı) Maartje Lammers (Mimar) Peter Veenstra (Peyzaj Mimarı) Olav Bruin (Mimar) Sevgi Çalı (Peyzaj Mimarı) Seda Özçelik (Peyzaj Mimarı) Okan Mutlu Akpınar (Peyzaj	Ali Özer (Mimar, ekip başı) Ahmet Mucip Ürger (Mimar) Ahmet Oktan Nalbantoğlu (Peyzaj Mimarı) Tuğba Akyol (Peyzaj Mimarı) Emre Altürk (Mimar) İsmet Güngör (Mimar) Seda Gecü (Mimar) Burçak Erkmen (Peyzaj Mimarı) Mehmet Cemil Aktaş (Peyzaj	https://www.mimarizm.com/yarismalar/yarisma-sonuclari/gelibolu-yarimadasi-tarihi-milli-parki-odak-alanlari-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi_122750	ANMA MEKANI VE MİLLİ PARK
2014	Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkı Yeni Şehitlik Tasarımları Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/gelibolu-yarimadasi-tarihi-milli-parki-yeni-sehitlik-tasarimlari-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	Çanakkale Valiliği	Çanakkale	Bu yarışma ekip yapısında en az 1 mimar veya 1 peyzaj mimarı olmak koşuluyla tüm tasarım ve sanat disiplinlerinden katılıma açıktır. Ekip başının mimar ve/veya peyzaj mimarı olması beklenmemektedir.	Asli Jüri Üyeleri Özgür BİNGÖL, Mimar Can KUBİN, Şehir plancısı Kemal ÖZGÜR, Peyzaj mimarı Sami Ata TURAK, Orman mühendisi Hüseyin YANAR, Mimar (Jüri başkanı)	Tasarım Ekibi: Devrim Çimen, Ayşenaz Toker, Mustafa Ercan Zırh, Petek Kızılelma, Ceyda Özbilen, Eda Ekim Danışman: Sertaç Erten			https://www.yarismayla yap.com/wp-content/uploads/2016/12/yy_raporu_web_2014.pdf	ANMA MEKANI VE MİLLİ PARK
2014	Taşınacak Olan Eskişehir Atatürk Stadyumu Alanında Yeni Fikirler Kentsel Tasarım Fikir Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/tasinacak-olan-eskisehir-ataturk-stadyumu-alaninda-yeni-fikirler-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi/	KENTSEL TASARIM FİKİR	TMMOB Mimarlar Odası Eskişehir Şubesi	Eskişehir	Yarışmaya TMMOB Mimarlar Odası, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası ve TMMOB Şehir Bölge Plancıları Odası üyesi olup, üyeliğini koruyan tüm mimar ve en az bir mimar bulundurmak koşulu ile şehir plancıları, peyzaj mimarları ekip olarak katılabilirler. Ekip katılımlarında ekip başı	Seçici Kurul Asıl Üyeleri: Kenan GÜVENÇ (Başkan)/ODTÜ Mimar Nuray ÖZASLAN/ AÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölüm Başkanı Doç Dr Ayşen ÇELEN ÖZTÜRK/ ESOGÜ, Müh Mim Fak Mimarlık Bölüm Başkanı	EŞDEGER ODULLER. Tasarım Ekibi: Görkem Güvenç, Evin Eriş, Fatma B. Karakaya, Ayça Keskin Tasarım Ekibi: Doğuşcan Aladağ, Coşku Çinkılıç Tasarım Ekibi: C. Alper Derinboğaz, Enise Burcu Derinboğaz				KENTSEL AÇIK ALAN
2014	Çanakkale Belediyesi Sosyal Konutlar Mevkii Kentsel Yenileme Ulusal Mimari Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/canakkale-belediyesi-sosyal-konutlar-mevkii-kentsel-yenileme-ulusal-mimari-proje-yarismasi/	MİMARİ VE KENTSEL YENİLEME	Çanakkale Belediyesi	Çanakkale	Ekip olarak katılanların, idare ile ilişkilerinin yürütülmesiyle sınırlı olmak üzere, ekipten bir mimarın ekip temsilcisi olarak belirtmesi gerekir. Yarışmaya en az bir Mimar, bir şehir plancısı ve bir peyzaj mimarı bulundurmak koşulu ile TMMOB ilgili odalarına kayıtlı üyelerden oluşan ekipler	Seçici Kurul Asıl Üyeleri Zekai GÖRGÜLÜ (Mimar-Şehir Plancısı) – Jüri Başkanı Ülkü ALTINOLUK (Mimar) Mustafa ZORBOZAN (İnşaat Mühendisi) Abdullah KELKİT (Peyzaj Mimarı) DoçDr Yasemen SAY ÖZER (Mimar)	OKNUR ÇALIŞKAN mimar, MEHMET ZEYAT HATTAPOĞLU peyzaj mimarı, İBRAHİM ALP şehir plancısı, JÜLİDE ALP şehir plancısı	ÖZGÜR BİNGÖL mimar, İLKE BARKA mimar, TUBA BİLGİÇ mimar, MERVE ŞEN mimar, NERMİN TİRBEN peyzaj mimarı, EBRU FİRİDİN ÖZGÜR şehir plancısı	ADNAN AKSU mimar, TAYYİBE NUR ÇAĞLAR mimar, ZEHRA AKSU mimar, EZGİ BAŞAR mimar, NESLİNAZ AKSU mimar, İLAYDA ASAK şehir plancısı	http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=395&RecID=3574	KENTSEL YENİLEME
2014	İzmir Tasarım Koridorları Ulusal Fikir Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/izmir-tasarim-koridorlari-ulusal-fikir-yarismasi/	FİKİR PROJE	İzmir Akdeniz Akademisi	İzmir	Yarışmaya bireysel ya da ekip olarak katılım mümkündür. Ekip olarak katılım durumunda, yarışmacıların her birinin, bu maddenin 6. bendi dışında, diğer koşulların tümüne uyması zorunludur.	ASLI JÜRI ÜYELERI Cânâ BİLSEL Mimar (Jüri Başkanı) YrdDoç Dr Can ÖZCAN Endüstriyel Tasarımcı Dr Erdal UZUNOĞLU Mimar Hakan GENCOL Endüstriyel Tasarımcı Mehmet KÜTÜKÇÜOĞLU Mimar	EŞDEĞER ÖDÜL 32 SIRA NUMARALI 13074 RUMUZLU PROJE Ekip Başı Burak Aktan, İTÜ Mimar Ekip Üyesi Erkmen Korkmaz, ODTÜ Mimar EŞDEĞER ÖDÜL 51 SIRA NUMARALI 35201	EŞDEĞER ÖDÜL 56 SIRA NUMARALI 26314 RUMUZLU PROJE Ekip Başı Ali Sinan, ODTÜ Mimar Ekip Üyesi Hasan Okan Çetin, ODTÜ Mimar Yardımcılar Nuran Özkam, ODTÜ Mimar Cem Dursun, ODTÜ Mimar Olsi Kafeja, ODTÜ Mimar	EŞDEĞER ÖDÜL 68 SIRA NUMARALI 52870 RUMUZLU PROJE Ekip Başı Ferhat Hacıalibeyoğlu, DEÜ Mimar/Dr. Yardımcılar Kortay Ceylan, DEÜ Öğrenci/Mimarlık Ceren Doğan, İYTE Öğrenci/Mimarlık Gizem Yazıcı, İYTE	http://www.tasarimyarismalari.com/izmir-tasarim-koridorlari-proje-fikir-yarismasi-sonuclandi/	KENTSEL KORİDOR
2014	Konyaaltı Sahili Mimari ve Kıyı Düzenlemesi Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/konyaalti-sahili-mimari-ve-kiyi-duzenlemesi-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	Antalya Büyükşehir Belediyesi	Antalya	Yarışmaya mimarlar, peyzaj mimarları ve şehir plancılarından oluşan ekipler katılacaktır. Peyzaj mimarları ve şehir plancıları ekipte, danışman veya yarışmacı olarak da yer alabilirler. Ekipte, yarışmacı olmak koşuluyla Mimar, Şehir Plancısı, Peyzaj Mimarı Ekip	Asıl Jüri üyeleri Zekai Görgülü – Mimar / Şehir Plancısı – YTÜ – Jüri Başkanı Tahsin Yılmaz – Akdeniz Üniv Ziraat Fak Peyzaj Mimarlığı Böl Alişan Çırakoğlu – YMimar Burhan Kızılöz – Şehir Plancısı Mahmut Durmuş – Mimar	A. Mucip Urger – Y. Mimar (Ekio Başı) Şemsettin Tugay – Mimar Ali Özer – Y. Mimar Olgu Çalışkan – Yrd. Doç. Dr. – Şehir Plancısı Barış Ekmekçi – Peyzaj Yüksek Mimarı Münire Sağat – Peyzaj Mimarı İsmet Güngör – Mimar	Oktan Nalbantoğlu – Peyzaj Yüksek Mimarı (Ekip Başı) Tuğba Akyol – Peyzaj Mimarı Gamze Çevik – Peyzaj Mimarı Nur Hilal Dizdar – Peyzaj Mimarı Serap Ketboğa – Şehir Plancısı Ferdi İnanlı – Peyzaj Yüksek Mimarı – Şehir Plancısı Süleyman Çinkılıç – Peyzaj Mimarı	Zeynep Eraydın – Y. Şehir Plancısı (Ekip Başı) Can Kubin – Y. Şehir Plancısı Mehmet Akif Özmen – Ş. Plancısı Onur Yüncü – Dr. Mimar Bayazıt Oğuz Ayoğlu – Y. Peyzaj Mimarı	https://www.arkitera.com/haber/konyaalti-sahili-mimari-ve-kiyi-duzenlemesi-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi/	KIYI PEYZAJI / SAHİL VE KENT İÇİ KIYI
2014	Düzce Üniversitesi Konuralp Yerleşkesi Gelişim Planı Kentsel Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/duzce-universitesi-konuralp-yerleskesi-gelisim-plani-kentsel-tasarim-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Düzce Üniversitesi Rektörlüğü	Düzce	Bu yarışma mimar, şehir plancısı ve peyzaj mimarlarının katılımına açıktır. Ekip başı, bu üç disiplinden herhangi birisi olabilir.	Asli Jüri Üyeleri Semra Uygur Y Mimar (Jüri Başkanı) Hüseyin Bütüner (Y Mimar) Kemal Özgür (Peyzaj Mimarı) Dr Sertaç Erten (Şehir Plancısı) DoçDr Yasin Çağatay Seçkin (Y Mimar)	Doğu Kaptan, Sema Uğurlu, Seda Kurt, Oya Tabanoğlu, Erkan Göray, Ahmet Turan Köksal	Erce Funda, Feride Önal, Orkun Özüer, Ersen Gömleksiz, Selim Velioğlu	Banu Gürkan Karabey, Emre Özdemir, Erkan Pilgir	http://mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=396&RecID=3601	ÜNİVERSİTE KAMPÜS

Çizelge B.1 (devamı) : Yarışmalar listesi

2014	Kayseri İli Sahabiye Mahallesi Kentsel Yenileme Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/kayseri-ili-sahabiye-mahallesi-kentsel-yenileme-proje-yarismasi/	KENTSEL YENİLEME PROJE	Kayseri Büyükşehir Belediyesi	Kayseri	Ekip olarak katılanların, İdare ile ilişkilerinin yürütülmesiyle sınırlı olmak üzere, ekipten bir mimar veya şehir plancıyı ekip temsilcisi olarak belirtmesi gerekir. Yarışmaya en az bir Mimar, bir şehir plancısı ve bir peyzaj mimarı bulundurmak koşulu ile T.M.M.O.B. ilgili odalarına kayıtlı üyelerden	jüri belirtilmemiş	Kayseri İli Sahabiye Mahallesi Kentsel Yenileme Proje Yarışması hiçbir yönetmeliğe bağlı olmadıkları için 2014 yılında açılan yarışma listesine dahil edilmemiştir.				KENTSEL YENİLEME
2015	Tekirdağ Büyükşehir Belediye Hizmet Binası, Meydan ve Çevresinin Düzenlenmesi Mimari ve Kentsel Tasarım Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/tekirdag-buyuksehir-belediye-hizmet-binasi-meydan-ve-cevresinin-duzenlenmesi-mimari-ve-kentsel-tasarim-projesi-yarismasi/	MİMARİ VE KENTSEL TASARIM	Tekirdağ Büyükşehir Belediyesi	Tekirdağ	Yarışma katılımı, içinde en az bir mimar, bir şehir plancısı ve bir peyzaj mimarı bulunan ekipten ile oluşacaktır. Ekipte İdareyle ilişkilerin yürütülmesi ile sınırlı olmak üzere, ekip temsilcisi mimar olacaktır.	52 Asil Jüri Üyeleri Ersen Gürsel (Jüri Başkanı) Alişan Çırakoğlu Cem Sorguç Ferhat Hacıalibeyoğlu Ebru Firidin Özgür Murat Özyavuz Osman Taşseten	Ekip Sinan Tuncer Oğuzhan Aydın Hüseyin Semih Yeşilmen Yücel Demir Yeşim Hasbioğlu Enes Gürbüz	Ekip Ömer Selçuk Baz Burçin Akcan Ünal Elif Tuğçe Sarıhan Tuğgen Kukul Okan Bal Enise Burcu Derinboğaz	Ekip Can Tamirci Emre Bal Selen Sarıkulak Bal Hüseyin Komşuoğlu Buket Ayşegül Özbakır Selvinur Karpuz	https://www.yarismo.org/arsiv-detay.php?id=82&yarisma=Tekirdag-Buyuksehir-Belediye-Hizmet-Binasi,-Meydan-ve-cevresinin-Duzenlenmesi-Mimari-ve-Kentsel-Tasarim-Projesi-Yarismasi	MEYDAN VE ÇEVRESİ
2015	Söke Belediyesi İmar Planlamasına Esas Kentsel Yenileme Eksenli Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/soke-belediyesi-imar-planlamasina-esas-kentsel-yenileme-eksenli-fikir-projesi-yarismasi/	KENTSEL YENİLEME PROJE	Söke Belediyesi	Aydın	Yarışmaya en az bir şehir plancısı ve bir mimar olmakkoşulu ile ekipler katılabilir. Gereksinim duyulduğu takdirde diğer meslek alanlarından kişiler, danışmanveya yarışmacı olarak ekipte yer alabilir.	Asıl Jüri Üyeleri Prof Dr Zekai GÖRGÜLÜ – Mimar/Şehir Plancısı – Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü – Jüri Başkanı Prof Dr A Emel GÖKSU – Şehir Plancısı Bülend TUNA – Mimar Ali KURAL – Mimar/Kentsel	EŞDEĞER ÖDÜL TAMER BAŞBUĞ mimar, HASAN ÖZBAY mimar, C. BARAN İDİL mimar, DOĞUŞ BALDAN şehir plancısı	EŞDEĞER ÖDÜL SERTAÇ ERTEN şehir plancısı, DEVRIM ÇIMEN mimar	EŞDEĞER ÖDÜL SERDAR M. A. NİZAMOĞLU şehir plancısı, ATAGÜL NİZAMOĞLU mimar, CEREN İLTER şehir plancısı, BİLGE BEKTAŞ şehir plancısı	http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=399&RecID=3754	KENTSEL YENİLEME
2015	Gaziemir Aktepe ve Emrez Mahalleleri Kentsel Dönüşüm Alanı Kentsel Tasarım ve Mimari Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/gaziemir-aktepe-ve-emrez-mahalleleri-kentsel-donusum-alani-kentsel-tasarim-ve-mimari-fikir-projesi-yarismasi/	KENTSEL YENİLEME PROJE	İzmir Büyükşehir Belediyesi	İzmir	Yarışmaya mimarlar, peyzaj mimarları ve şehir plancılarından oluşan ekipler katılacaktır. Peyzaj mimarları ve şehir plancıları ekipte danışman olarak da yer alabilirler. Yarışmacılar diğer uzmanlık alanlarından da danışmanlık desteği alabilirler. Ekip içerisinden bir kişinin ekip	Jüri Asıl Üyeleri Sezai GÖKSU (Şehir Plancısı-Jüri Başkanı) Dr Deniz ASLAN (Y Mimar) Tamer BAŞBUĞ (Mimar) YrdDoçDr Tolga ÇİLİNGİR (Şehir Plancısı) Dr Devrim ÇİMEN (Y Mimar) Celal Abdi GÜZER (Mimar) Adnan KAPLAN (Peyzaj Mimarı)	Eşdeğer Ödül Ekip Nurhak İnan Karaçay – Peyzaj Mimari İlker Ertuğrul – Y.Mimar Amber Eroyan – Şehir Plancısı Danışmanlar Nurten Doğan Ertuğrul – Y.Çevre Mühendisi	Eşdeğer Ödül Ekip İbrahim Alp – Şehir Plancısı Jülide Alp – Şehir Plancısı Oknur Çalışkan – Mimar Danışmanlar Mehmet Zeyat Hattapoğlu – Peyzaj Mimarı Eşdeğer Ödül Ekip	Eşdeğer Ödül Ekip H. Büşra Al – Y.Mimar Berrin Özdemir – Mimar İlker İğdeli – Y.Mimar Danışmanlar Adem Altıntaş -Şehir Plancısı Sena İkiz – Peyzaj Mimarı	https://www.arkitera.com/haber/gaziemir-aktepe-ve-emrez-mahalleleri-kentsel-donusum-alani-mimari-proje-yarismasi-sonuclandi/	KENTSEL YENİLEME
2015	Kent Düşleri 9: Atatürk Orman Çiftliği Alanları Değerlendirme Projesi Uluslararası Fikir Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/kent-dusleri-9-ataturk-orman-ciftligi-alanlari-degerlendirme-projesi-uluslararasi-fikir-yarismasi/	ULUSLAR ARASI FİKİR	TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi	Ankara		ASIL JURI UYELERI Kumru Arapkirlioğlu,Dr,Şehir Plancısı, Bilkent Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı ve Kentsel Tasarım Bölümü Oya Atalay Frank, Prof Dr, Mimar, İsviçre ZHAW, Müfit Bayram, Şehir Plancısı Cengiz Bektaş, Mimar Güven Bilsel, Prof Dr, Mimar-	EŞDEĞER 2. ÖDÜL Serdar Malkoç Alpaslan Nizamoğlu Atagül Nizamoğlu Ayhan Erdoğan Bilge Bektaş Burak Özgür Cansu Demir Ceren İlter Gözde Güldal	3. ÖDÜL Başak Eren Buse Özçelik 3. ÖDÜL Sevgi Arıöz Eren Çağdaş Bilgiç Ece Tümer İrem Şanlı Gökçe Kırmacı Yunus Tas	https://www.arkitera.com/haber/aoc-alanlari-degerlendirme-projesi-uluslararasi-fikir-yarismasi-sonuclandi/	KENT ORMANI
2015	Eşkinoz Vadisi Rekreasyon Alanı Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/eskinoz-vadisi-rekreasyon-alani-proje-yarismasi/	PROJE		İstanbul	Yarışmaya, bireysel katılım sağlanması durumunda, yarışmacının TMMOB'e Peyzaj Mimarlığı Odası'na kayıtlı olma şartı aranır. Grup katılımlarında ise en az bir üye yarışmacının Peyzaj Mimarları Odası üyeliği aranır.	JURI UYELERI Mehmet AYGÜN (İSKİ- Plan Proje Daire Başkanı) Murat ERMEYDAN (İstanbul Ağaç AŞ Genel Müdürü) Prof Dr Hüsamettin KOÇAN (Okan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyesi) Bedri Sinan GÜL (Başakşehir Belediyesi Başkan Yardımcısı –				KENT İÇİ VADİ / REKREASYON ALANI
2015	Antalya Kepez Belediyesi Odak Yapı Mimari ve Çevre Düzenleme Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/antalya-kepez-belediyesi-odak-yapi-mimari-ve-cevre-duzenleme-fikir-projesi-yarismasi/	MİMARİ VE ÇEVRE DÜZENLEME PROJE	Kepez Belediyesi	Antalya	evet, ekip başı da olabilir.	Aydan BALAMİR, Mimar (Jüri Başkanı) Fatma Câná BİLSEL, Mimar YrdDoçDr Tahsin YILMAZ, Peyzaj Mimarı Özge KÖKSAL, Mimar Özlem KANBUR, Peyzaj Mimarı Dr Cem OĞUZ, İnş Müh Dr Ebru MANAVOĞLU, Şehir Plancısı	ERVİN GARİP mimar, BANU GARİP mimar	TAMER BAŞBUĞ mimar, HASAN ÖZBAY mimar, ÖZLEM ARVAS mimar	ZEYNEP ERAYDIN şehir plancısı, ONUR YÜNCÜ mimar, MEHMET AKİF ÖZMEN şehir plancısı, B. OĞUZ AYOĞLU peyzaj mimarı, AYTÜL ÖZKAN mimar	http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=400&RecID=3797	YAPI ÇEVRESİ
2016	Beylikdüzü Belediyesi Yaşam Vadisi, Köprü ve Bağlantıları Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/beylikduzu-belediyesi-yasam-vadisi-kopru-ve-baglantilari-yarismasi/	PROJE	Beylikdüzü Belediyesi	İstanbul	Ekip yapısında aşağıdaki disiplinlerin her birisinden en az birer kişi olmak zorundadır. Mimar (Ekip Başı) Peyzaj Mimarı Şehir Plancısı İnşaat Mühendisi	Bahar AKSEL, Şehir Plancısı Belemir DALOKAY, Peyzaj Mimarı Yüksel DEMİR, Mimar Boran EKİNCİ, Mimar (Jüri Başkanı) Hüseyin KAHVECİOĞLU, Mimar Aslı ÖZBAY, Mimar Süreyya URAL, İnşaat Mühendisi	Özlem ATAK DOĞAN, Mimar Harun KILIÇOĞLU, Peyzaj Mimarı Umut DOĞAN, Şehir Plancısı Süleyman Özgür ÖZ, İnşaat Mühendisi	Özlem EREN, Y. Mimar (Ekip Başı) Can UZUN, Y. Mimar Mehmet Hakan Akaydın, Y. Mimar Zeynep SARIMUSTAFA, Peyzaj Mimarı Deniz ERDEM OKUMUŞ, Şehir Plancısı Resul Ekrem EKŞİOĞLU, İnşaat Mühendisi	Hasan Sıtkı GUMUŞSOY, Mimar (Ekip Başı) Erhan VURAL, Mimar Osman Mürsel URAL, Mimar Selin ETKİNÖZ TUNÇER, Peyzaj Mimarı Ozancan ÖZÜBAL, Şehir Plancısı Mustafa Ümit ÖZKAN, Y. İnşaat Mühendisi	https://www.arkitera.com/haber/beylikduzu-belediyesi-yasam-vadisi-kopru-ve-baglantilari-yarismasi-sonuclandi/	ULAŞIM / KÖPRÜ BAĞLANTILARI

Çizelge B.1 (devamı) : Yarışmalar listesi

2016	Börklüce Mustafa Heykeli ve Alanı Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/borkluce-mustafa-heykeli-ve-alani-tasarim-yarismasi/		İzmir Büyükşehir Belediyesi	İzmir	bilinmiyor	Yrd Doç Gökçen ERGÜR (Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Heykel Bölüm Başkanı) Yrd Doç Dr İlker YARDIMCI (Düzce Üniversitesi Sanat Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Heykel Bölüm Başkanı) Doç Arzu ATIL (Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Heykel Bölümü Öğretim Üyesi)	Hüseyin YÜCE (Ekip Başı) Sinan ATASOY Mustafa AYTEKİN Aynur TOPRAK Yusuf ÖZKAN	Mehmet Cemil AKTAŞ (Ekip Başı) Pınar KESİM AKTAŞ Süleyman Can ÇİNKILIÇ	Serdar ÖZBAY	https://www.prestijproj eler.com/Haber/haberi cerik.aspx?haber=721	ANMA MEKANI/ MEYDAN
2016	Beylikdüzü Belediyesi Yaşam Vadisi Uluslararası Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/beylikduzu-belediyesi-yasam-vadisi-uluslararasi-fikir-projesi-yarismasi/	ULUSLAR ARASI FİKİR	Beylikdüzü Belediyesi	İstanbul	Ekip yapısında aşağıdaki disiplinlerin her birisinden en az birer kişi olmak zorundadır. – Şehir Plancısı – Mimar – Peyzaj Mimarı	Asli Jüri Üyeleri ● Sasa BEGOVIC, Mimar ● Lodewijk BALJON, Peyzaj Mimarı ● Belemir DALOKAY, Peyzaj Mimarı ● Zekai GÖRGÜLÜ, Mimar – Şehir Plancısı ● Fuensanta NIETO, Mimar (Jüri Başkanı)	Can KUBİN Ömer Selçuk BAZ Kemal ÖZGÜR Onur YÜNCÜ Zeynep ERAYDIN 2. aşamada dahil olan ekip üyeleri Okan BAL Mehmet Akif ÖZMEN	OFFICE OF ARCHITECTURE IN BARCELONA Carlos Ferrater Lambarri Borja Ferrater Arquer Lucia Ferrater Arquer Xavier Marti Gali JORNET – LLOP – PASTOR ARQUITECTES Sebastia Jornet Carlos Llop	TURENSCAPE Kongjian Yu Stanley Lung Chun Shi Bin Yan Yuyu Wang Andrew Buck Haiyun Wang PRAXIS Landscape & SALON Enise Burcu DERİNBOĞAZ	https://www.arkitera.com/haber/beylikduzu-belediyesi-yasam-vadisi-uluslararasi-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi/	KENT İÇİ VADİ / REKREASYON ALANI
2016	Sivas Kızılırmak ve Çevresi Fikir Projesi Yarışması		FİKİR PROJE	Sivas Belediyesi	Sivas	1. Ekip yapısında aşağıdaki disiplinlerin her birisinden en az birer kişi olmak zorundadır. • Mimar • Şehir Plancısı • Peyzaj Mimarı Yarışma konusunun içeriğine istinaden yarışmacı ekipler içerisinde İnşaat/ Hidrolik Müh. konusunda danışman bulunması zorunludur.	Sıra ile) İbrahim ALP, Ferhat HACIALİBEYOĞLU, Nilgül KARADENİZ, Nurbin PAKER, Mustafa Halim PERÇİN, Mehmet Nazım ÖZER, Uğur TUZTAŞI, YEDEK JÜRİ ÜYELERİ İlker ATMACA, Koray ÖZCAN, Ayşe ÖZDEMİR, Mehmet UYSAL,	Can Kubin, Y. Şehir Plancısı (Ekip Başı) Kemal Özgür, Peyzaj Mimarı Onur Yüncü, Dr. Mimar Zeynep Eraydın, Dr. Şehir Plancısı Mehmet Özmen, Y. Şehir Plancısı Aytül Baran Özkan, Mimar Yüksel Çetinkaya, peyzaj	Ervin Garip, Dr. Mimar (Ekip Başı) Banu Garip, Dr. Mimar Ali Sinan Özel, Y. Şehir Plancısı Kamer Özaydan, Peyzaj Mimarı	Onat Öktem, Mimar (Ekip Başı) Murat Z. Memlük, Dr. Peyzaj Mimarı Zeynep Öktem, Y. Mimar Mehmet Çıkrık, Peyzaj Mimarı Mehmet Feyzi Nilüfer, Şehir Plancısı	https://www.arkitera.com/haber/sivas-kizilirmak-ve-cevresi-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi/	KENT İÇİ VADİ / REKREASYON ALANI
2016	Bandırma Tasarım Parkı Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/bandirma-tasarim-parki-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Balıkesir Büyükşehir Belediyes	Balıkesir	Yarışmaya katılacaklarda aranacak koşullar: • Bu yarışma mimar, şehir plancısı ve peyzaj mimarlarının katılımına açıktır. Yarışma jürisi ekiplerin farklı disiplinlerden oluşmasını tavsiye etmektedir ancak ülke bazındaki uzmanlık ve yetki farklılıkları gözetilerek	Asli Jüri Üyeleri • Louis BECKER, Mimar • Martin REIN-CANO, Peyzaj Mimarı • Celal Abdi GÜZER, Mimar • Odile DECQ, Mimar & Şehir Plancısı • Günther VOGT, Peyzaj Mimarı	Zuhal Kol (mimar-Türkiye), Carlos Zarco Sanz (mimar-İspanya), Jose Luis Hidalgo (mimar-İspanya), Meliz Akyol (peyzaj mimarı-Türkiye)	Nilüfer Kozikoğlu (mimar-Türkiye), Azime Tezer (şehir placısı-Türkiye), Ebru Erbaş Gürler (peyzaj mimarı-Türkiye), Nazife Tuğçe Onuk (peyzaj mimarı-Türkiye)	Claudia Ricciardi (mimar-İtalya), Marco Tanzilli (mimar-İtalya), Jedd W Heap (mimar-ABD), Derek Mark Pirozzi (mimar-ABD)	https://xxi.com.tr/i/bandirma-tasarim-parki-yarismasi-sonuclandi#:~:text=Balıkesir%20Büyükşehir%20Belediyesi%20tarafından%20düzenlenen,Akyol%27dan%20oluşan%20ekibe%20ait.	KENT PARKI
2017	19 Mayıs İzleği Kentsel Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/19-mayis-izlegi-kentsel-tasarim-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Samsun Büyükşehir Belediyesi	Samsun	Ekip yapısında aşağıdaki disiplinlerin her birisinden en az birer kişi olmak zorundadır. – Mimar – Peyzaj Mimarı – Şehir plancısı	Asli Jüri Üyeleri Deniz ASLAN, Mimar Alişan ÇIRAKOĞLU, Mimar Sertaç ERTEN, Şehir plancısı (Jüri Başkanı) Aygen KANCI KEMALOĞLU, Peyzaj mimarı Nevzat Oğuz ÖZER, Mimar	Oktan Nalbantoğlu (Ekip Temsilcisi), Peyzaj Mimarı Gamze Çevik, Peyzaj Mimarı Mehmet Cemil Aktaş, Peyzaj Mimarı Ferdi İnanlı, Peyzaj Mimarı Pınar Kesim Aktaş, Mimar Süleyman Can Cinkılıç, Peyzaj Mimarı Cemil Hamdi Okumus	Burak Ünder (Ekip Temsilcisi), Mimar Regaip Adem, Mimar Gülru Koca, Mimar Arzu Kutkam, Peyzaj Mimarı Çağlar Fırat Öztürk, Şehir Plancısı	Derya Ekim Öztepe (Ekip Temsilcisi), Mimar Ozan Öztepe, Mimar Ömür Sözer Şenol, Peyzaj Mimarı Mehmet Keser, Şehir Plancısı	https://www.arkitera.com/haber/19-mayis-izlegi-kentsel-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	KIYI PEYZAJI / KENT İÇİ KIYI
2017	Bursa Osmangazi Belediyesi Çekirge Meydanı Mimari, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Tasarımı Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/bursa-osmangazi-belediyesi-cekirge-meydani-mimari-kentsel-tasarim-ve-peyzaj-tasarimi-proje-yarismasi/	Mimari, Kentsel Tasarım ve Peyzaj Tasarımı Proje Yarışması	Bursa Osmangazi Belediyesi	Bursa	proje ekibinde mutlaka Mimar, Şehir ve Bölge Plancısı, Peyzaj Mimarı bulundurmak	Asli Jüri Üyeleri Nilüfer AKINCITÜRK, Mimar, Uludağ Üniversitesi Alper ÇABUK, Peyzaj Mimarı, Anadolu Üniversitesi DoçDr Beyhan BAYHAN, İnşaat Mühendisi, Bursa Teknik Üniversitesi Turgut YALKI, Şehir Plancısı, Serbest	HAYRETTİN GÜNÇ (ekip temsilcisi) Y.MİMAR, KENTSEL TASARIMCI YTÜ, HARVARD GRADUATE SCHOOL OF DESIGN	KADİR UYANIK (ekip temsilcisi) Y.MİMAR KTÜ DİCLE BİLGEHAN ÖZDEMİR MİMAR	CİHAN SEVİNDİK (ekip temsilcisi) MİMAR DEÜ ZEYNEP CANAN SEVİNDİK Y.MİMAR	https://osmangazi.bel.tr/tr/duyuru/cekirge-meydan-yarismasinin-sonuclari-belli-oldu	MEYDAN
2017	Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi Merkez Yerleşkesi Kentsel Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/bandirma-onyedi-eylul-universitesi-merkez-yerleskesi-kentsel-tasarim-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi	Balıkesir	Yarışmaya katılacaklarda aranacak koşullar: • Ekip yapısında aşağıdaki disiplinlerin her birisinden en az birer kişi olmak zorundadır. o Mimar o Peyzaj Mimarı o Şehir plancısı	Asli Jüri Üyeleri • Hilmi GÜNER, Mimar • Tülin HADİ, Mimar (Jüri Başkanı) • Doğu KAPTAN, Mimar • Murat MEMLÜK, Peyzaj mimarı • Savaş Zafer ŞAHİN, Şehir plancısı	Hilmi Serkan YÜZBAŞI, Mimar (Ekip Temsilcisi) Mehmet Cemil AKTAŞ, Peyzaj Mimarı Ceyhan YÜCEL, Şehir Plancısı	Doç.Dr. Deniz DOKGOZ, Mimar Yrd.Doç.Dr. Ferhat HACIALİBEYOĞLU, Mimar Orhan ERSAN, Mimar Gülcan AFACAN, Mimar. PEYZAJ MİMARLIĞI EKİBİ Volkan BARBAROS, Peyzaj Mimarı Hüseyin ÖZTÜRK, Peyzaj Mimarı	İbrahim EYÜP, Mimar (Ekip Temsilcisi) Olcay Ovalı EYÜP, Mimar Hakan Deniz ÖZDEMİR, Mimar Gürkan AKGÜN, Şehir Plancısı Ömür Sözer ŞENOL, Peyzaj Mimarı	https://www.arkitera.com/haber/bandirma-onyedi-eylul-universitesi-merkez-yerleskesi-kentsel-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	ÜNİVERSİTE KAMPÜS
2017	Kimlikli Kent Mobilyaları Fikir Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/kimlikli-kent-mobilyalari-fikir-tasarim-yarismasi/	FİKİR PROJE	T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Türkiye Çevre Koruma Vakfı	Ulusal	Üniversitelerin mimarlık, peyzaj mimarlığı, şehir ve bölge planlama, endüstriyel ürün tasarımı, grafik tasarımı bölümlerinden mezun olanlar yarışmaya katılabilecektir.	Asıl Jüri Üyeleri: Refik TUZCUOĞLU Müsteşar Yrd Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Vedad GÜRGEN Genel Md Altyapı ve Kentsel Dönüşüm Hizmetleri Genel Müdürlüğü Gürol BARONCELLİ SAĞIROĞLU Y Mimar Serbest Burcu DERER OMAY Endüstri Ürünleri Tasarımcısı TOBB	Ayça Yazıcı Altıparmak. Ferhat Bulduk	Şeyma Köse Ateş. Abdullah Ateş	Ada Koloğlu	https://www.arkitera.com/haber/kimlikli-kent-mobilyalari-fikir-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	KENT MOBİLYALARI

Çizelge B.1 (devamı) : Yarışmalar listesi

2017	Elazığ Belediyesi Kent Meydanı Kentsel Tasarım ve Mimari Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/elazig-belediyesi-kent-meydani-kentsel-tasarim-ve-mimari-proje-yarismasi/	KENTSEL TASARIM VE MİMARİ PROJE	Elazığ Belediyesi	Elazığ	Yarışmaya katılacak ekiplerin aşağıdaki hususları yerine getirmesi şarttır. Ekipte en az 1 Mimar, 1 Şehir Plancısı ve 1 Peyzaj Mimarı olması gerekmektedir. Ekiplerin idareyle ilişkilerin yürütülmesiyle sınırlı olmak üzere, ekipten birini ekip temsilcisi olarak belirtmesi	ASLİ JÜRİ ÜYELERİ Yük Mim Cafer BOZKURT (Yüksek Mühendis Mimar) Dr Tamer GÖK (Şehir Plancısı) Dr Hayriye Eşbah TUNÇAY (Peyzaj Mimarı) Kazım SANAÇ (Mimar) Dr Nesip Ömer EREM (Mimar)	Ekip Başı Peyzaj Mimarı Mehmet Cemil AKTAŞ Ekip Üyeleri: Mimar Pınar Kesim AKTAŞ Peyzaj Mimarı Cemil Hamdi OKUMUŞ Peyzaj Mimarı ve Mimar Ezel Yağmur CEBİ OKUMUŞ	Ekip Başı Yük.Mim. SelahattinTÜYSÜZ Mimar Erhan YILDIZ Kentsel Planlama Şehir Plancısı Serkan SINMAZ Peyzaj Mimarı Mehmet Ziya ALPERTONG Danışmanlar	Ekip Başı Yük. Mim. Özlem EREN AKAYDIN Yüksek Mimar Mehmet Hakan AKAYDIN Mimar Elif Ceren TAY Peyzaj Mimarı	https://www.arkitera.com/haber/elazig-belediyesi-kent-meydani-kentsel-tasarim-ve-mimari-proje-yarismasi-sonuclandi/	MEYDAN
2017	İzmir Karabağlar Belediyesi Kamusal Açık Mekan ve Kent Meydanı Kentsel Tasarım Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/izmir-karabaglar-belediyesi-kamusal-acik-mekan-ve-kent-meydani-kentsel-tasarim-proje-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Karabağlar Belediyesi	İzmir	Ekipte mimar, peyzaj mimarı ve şehir plancısı disiplinlerinin her birinden en az birer kişi bulundurmak,	Asli Jüri Üyeleri: A Emel GÖKSU, Şehir Plancısı DoçDr Hayat ZENGİN ÇELİK, Şehir Plancısı, Dokuz Eylül Üni Mimarlık Fakültesi DoçDr Emine MALKOÇ TRUE, Peyzaj Mimarı, Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi DoçDr Tutku Didem ALTUN, Mimar, Dokuz Eylül Üniversitesi	Ebru YILMAZ (Y. Mimar) (DEÜ) (Ekip Temsilcisi) Uğur BOZKURT (Y. Şehir Plancı) (DEÜ) Asiye Asil YURTSEV (Peyzaj Y. Mimarı) (Ege Üni.)	Mete KESKİN (Y. Mimar) (DEÜ) (Ekip Temsilcisi) Esra Yılmaz KESKİN (Y. Mimar) (DEÜ) Sevim Pelin ÖZKAN (Y. Şehir Plancı) (İYTE) Öykü KOCAMAN (Peyzaj Mimarı) (Ank. Üni.)	Erhan Vecdi KÜÇÜKERBAŞ (Peyzaj Mimarı) (Ege Üni.)(Ekip Temsilcisi) Elvan BARBAROS ERSAN (Mimar) (DEÜ) İrem İNCE (Şehir Plancı) (YTÜ)		MEYDAN VE KAMUSAL AÇIK ALAN
2017	7 İklim 7 Bölge – Mahalle Ulusal Mimari ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması	https://www.arkitera.com/wp-content/uploads/2017/06/sartname-1.pdf	MİMARİ VE KENTSEL TASARIM	TOKİ - EMLAK KONUT GYO A.Ş.	Ulusal	Yarışma ekibinde, en az bir mimar, şehir plancısı ve peyzaj mimarı bulunması gerekmektedir. Ekip olarak katılacak yarışmacıların ekip başlarının mimar olması gerekmektedir. Yarışma konusu sebebiyle yarışmacıların disiplinler arası (sosyolog, psikolog, ekonomist	Asli Jüri Üyeleri • Prof Dr Murat GÜL (İTÜ - Mimar) Jüri Başkanı • Prof Dr Zekiye YENEN (YTÜ-Mimar-Şehir Plancı) • Doç Dr Yasin Çağatay SEÇKİN (İTÜ- Mimar) • Hicran ÇAKMAK (Emlak Konut GYO AŞ Projeler Dairesi Başkanı-Mimar)	Burak YARDIMCI (Ekip Başı-Y.Mimar) Ali ÖNALP (Mimar) Güney GÜLTEKİN (Mimar) Elif TAN (ŞehirPlancısı) Gülce KANTÜRER (Peyzaj Mimarı)	H. Serdar KAYA (Ekip Başı-Mimar, Şehir Plancısı) Meltem ERDEM KAYA (Peyzaj Y. Mimarı) S. Elif SERDAR (Peyzaj Mimarı) Ezgi GÜLER (Şehir Plancısı) Gökçe ŞAHİN (Şehir Plancısı)	Mehmet Metin POLAT (Ekip Başı-Y.Mimar) Bilge ALTUĞ (Mimar) Merve İmer (Peyzaj Mimarı) Sezen TÜRKOĞLU (Şehir Plancısı)	https://www.arkitera.com/haber/7-iklim-7-bolge-mahalle-ulusal-mimari-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi-sonuclandi/	BÖLGESEL TASARIM
2017	Gelibolu Tarihi Alanı – Yeni Şehitlik Tasarımları Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/gelibolu-tarihi-alani-yeni-sehitlik-tasarimlari-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	Çanakkale Savaşları ve Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı (ÇATAB)	Çanakkale	Bu yarışma, tasarım disiplinleri ve sanat dallarından katılımcılarla oluşturulacak tüm ekiplerin ön seçim başvurusuna açıktır. Jüri, mimarlık, peyzaj mimarlığı, planlama, güzel sanatlar, sosyal bilimler gibi farklı alanlardan meslek	Asli Jüri Üyeleri Özgür BİNGÖL, Mimar Can KUBİN, Şehir plancısı Kemal ÖZGÜR, Peyzaj mimarı Sami Ata TURAK, Orman mühendisi Hüseyin YANAR, Mimar (Jüri başkanı)	Semra Uygur (Mimar, Ekip temsilcisi) Özcan Uygur (Mimar) Deniz Uygur (Mimar) Seden Cinasal (Mimar) Ramazan Avcı (Mimar) Emre Şavural (Mimar) Fatih Yavuz (Mimar) Elvan Ender (Peyzaj mimarı)	Can Çinici (Mimar, Ekip temsilcisi) Burak Ünder (Mimar) Arzu Nuhoğlu (Peyzaj mimarı) Danışmanlar: Markus Lehto (Geliştirmeci – vizyoner) Türkay Salim Nefes (Sosyolog – Yazar)	Cem Ilhan (Mimar, Ekip temsilcisi) Tülin Hadi (Mimar) Murat Ersoy (Mimar / Peyzaj mimarı) Serkan Taycan (Sanatçı / Akademisyen) Danışmanlar:	https://www.arkitera.com/haber/gelibolu-tarihi-alani-yeni-sehitlik-tasarimlari-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi/	ANMA MEKANI / ŞEHİTLİK
2017	Lüleburgaz Belediyesi Tosbağa Dere Rekreasyon Alanı Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/luleburgaz-belediyesi-tosbaga-dere-rekreasyon-alani-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	Lüleburgaz Belediye Başkanlığı	Kırklareli	Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'nin Mimarlar Odası, Peyzaj Mimarları Odası veya Şehir Plancıları Odası üyesi olmak ve meslekten men cezalısı durumunda bulunmamak, • Ekip olarak katılımlarda idareye karşı ekibi temsilen bir ekip başı belirlemiş olmak	Asli Jüri Üyeleri HÜSEYİN SİNAN OMACAN Mimar (Jüri Başkanı) HAKAN EVKAYA Mimar BOĞAÇHAN DÜNDARALP Mimar BELEMİR DALOKAY Peyzaj Mimarı MURAT CEMAL YALÇINTAN Şehir Plancısı	EŞDEĞER ÖDÜL Sunay ERDEM (Peyzaj Mimarı), Günay ERDEM (Mimar) Danışmanlar Turgay ATEŞ (Mimar), Ömer KAYA (Mimar), Aslı Tulay	EŞDEĞER ÖDÜL Ervin GARİP (Ekip Başı, Dr. Mimar), S.Banu GARİP (Dr. Mimar) Yardımcı Samet KÜÇÜKBAY (İç Mimar)	EŞDEĞER ÖDÜL Mehmet Cemil AKTAŞ (Ekip Başı, Peyzaj Mimarı), Pınar Kesim AKTAŞ (Mimar), Ekin Şeker (Peyzaj Mimarı), Nergis AŞAR (Peyzaj Mimarı) Mesure DURAK (Peyzaj Mimarı), Ozan Barış TORUN	https://www.mimarist.org/luleburgaz-belediyesi-tosbaga-dere-rekreasyon-alani-fikir-projesi-yarismasinin-kazananlari-belli-oldu/	KENT İÇİ VADİ / REKREASYON ALANI
2017	Antalya Kepez "Dokuma Alanı Fikir Projesi Yarışması"	https://www.arkitera.com/yarisma/antalya-kepez-dokuma-alani-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	Kepez Belediyesi	Antalya	Ekipte, mimarlar, peyzaj mimarları ve şehir plancılarından en az birer yarışmacı olmak koşulu ile ulusal ve uluslararası tüm katılımcılar da ekip olarak katılabilirler. Yarışmaya katılan Mimar, Peyzaj Mimarları ve Şehir Plancılarının, ilgili Meslek	Asil Jüri Üyeleri M Osman AYDIN (Mimar) – Jüri Başkanı DoçDr Ayşen CİRAVOĞLU (Mimar) DoçDr Tahsin YILMAZ (Peyzaj Mimarı) Mehmet Nazım ÖZER (Şehir Pln) Alisan CIRAKOĞLU (Mimar)	Ekip Başı Alper Gülle (Mimar) Ekip Begüm Soyek (Mimar) Hakan Canbaz (Peyzaj Mimarı) Serpil E. Bahceci Ertürk	Ekip Başı Mehmet Cemil Aktaş (Peyzaj Mimarı) Ekip Pınar Kesim Aktaş (Mimar) Ekin Şeker (Peyzaj Mimarı) Özge Uysal (Şehir Plancısı)	Ekip Başı M.Orkun Özüer (Mimar) Ekip Kerem Çınar (Mimar) Görkem R. Evkaya (Mimar) Evrim Araman (Peyzaj Mimarı) Neslihan Ulusoy (Şehir	https://www.arkitera.com/haber/antalya-kepez-dokuma-alani-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi/	KENTSEL PEYZAJ
2018	Kentsel Belleğin İzleri Üzerinden Akhisar Eski Belediye Meydanı ve Çevresi Ulusal Mimarlık ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/kentsel-bellegin-izleri-uzerinden-akhisar-eski-belediye-meydani-ve-cevresi-ulusal-mimarlik-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi/	MİMARİ VE KENTSEL TASARIM	Akhisar Belediyesi	Manisa	Yarışmaya, en az bir mimar, bir şehir plancısı ve bir peyzaj mimarı bulundurmak koşulu ile T.M.M.O.B. ilgili odalarına kayıtlı üyelerden oluşan ekipler katılabilir.	Asli Jüri Üyeleri A Emel GÖKSU (Şehir Plancısı) Ayhan USTA (Mimar) DoçDr Deniz DOKGÖZ (Mimar) (Jüri Başkanı) Dr Seçkin KUTUCU (Mimar) Arzu KUTKAM NUHOĞLU (Peyzaj Yüksek Mimarı)	İbrahim Tolga HAN –(Mimar, İTÜ) Ekip Temsilcisi Çağlar BARIŞ-(Mimar, DEÜ) Ece DOĞAN- (Mimar, MSÜ) Fatma Gökçen KARA-(Mimar, MSÜ)	Sıddık GÜVENDİ – (Mimar K.T.Ü.) Ekip Temsilcisi Oya ESKİN GÜVENDİ- (Mimar K.T.Ü) Barış DEMİR – (Mimar Esk. Osmangazi Ü.) Mesut YEŞİLTEPE – (Şehir	Özlem EREN AKAYDIN -(Y. Mimar Beykent Ü.- İ.T.Ü.) Mehmet Hakan AKAYDIN- (Y. Mimar ESK. OSMANGAZİ Ü.-İstanbul Bilgi Ü.) Enes YALIM- (Peyzaj Mimarı Ege Ü.)	https://www.arkitera.com/haber/kentsel-bellegin-izleri-uzerinden-akhisar-eski-belediye-meydani-ve-yakin-cevresi-ulusal-mimarlik-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi-sonuclandi/	MEYDAN VE ÇEVRESİ
2019	İztuzu Kumsalı Deniz Kaplumbağaları Bakım İstasyonu ve Günübirlik Alan Ekolojik Tasarımı Fikir Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/iztuzu-kumsali-deniz-kaplumbagalari-bakim-istasyonu-ve-gunubirlik-alan-ekolojik-tasarimi-fikir-yarismasi/	FİKİR PROJE	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü	Muğla	Yarışmaya bireysel olarak katılım sağlanabileceği gibi (mimar, şehir plancısı, peyzaj mimarı), en az bir mimar bulundurmak koşulu ile peyzaj mimarı ve/veya şehir plancısı ve diğer üyelerden oluşan ekipler katılabilir. Yarışmaya ekip olarak katılım sağlanması durumunda ekip başının mimar	ASIL JÜRİ: Deniz ASLAN – (İstanbul Teknik Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi, Özel Sektör, YMimar/Peyzaj Tasarımcısı) Bünyamin DERMAN – (Özel sektör Mimar) Orhan İNCE – (İstanbul Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi – Çevre Mühendisi)	Lebriz ATAN KARAATLI (Ekip Başı – Mimar) Sacit Arda KARAATLI (Mimar)	Arzu ERDEM (Ekip Başı – Mimar - Peyzaj Mimarlığı Doktora) Gürkan OKTA (Mimar) Birge YILDIRIM OKTA (Mimar) Sabri GÖKMEN	Derya EKİM ÖZTEPE (Ekip Başı – Y. Mimar) Ozan ÖZTEPE (Y. Mimar)	https://www.arkitera.com/haber/iztuzu-kumsali-deniz-kaplumbagalari-bakim-istasyonu-ve-gunubirlik-alan-ekolojik-tasarimi-fikir-yarismasi-sonuclandi/	KIYI PEYZAJI / KUMSAL ALAN / HABİTAT KORUMA

Çizelge B.1 (devamı) : Yarışmalar listesi

2019	Olivelo – İzmir Kent Çeperinde Ekolojik Ortak Yaşam Alanı Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/olivelo-izmir-kent-ceperinde-ekolojik-ortak-yasam-alani-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	İzmir Büyükşehir Belediyesi	İzmir	bulunamadı	ASLI JURİ ÜYELERİ Koray Velibeyoğlu Şehir Plancısı (Jüri Başkanı) Ferdi AKARSU Biyolog/Ekolog Aslıhan DEMİRTAŞ Mimar Enise Burcu DERİNBOĞAZ Peyzaj Mimarı Meltem ERDEM KAYA Peyzaj Mimarı	Temsilcisi), Mimar Pınar Kılıç, Mimar Doğu Kaptan, Y.Mimar Fatma Gençdoğuş Karabacak, Y.Mimar Erkan Göray, Şehir Plancı Zeynep Hagur Sorguç, Peyzaj Mmimarı Elif Çelik Tangör, Mimar	Aslı Özbek (Ekip Temsilcisi), Y. Mimar (G.Ü.) Seden Cinasal, Mimar (G.Ü.) Ramazan Avcı, Mimar (D.E.Ü.) Nihat Eyce, Y. Mimar (G.Ü.) Savaş Zafer Şahin, Y. Şehir Plancısı (O.D.T.Ü.) Esra Ekincioğlu, Peyzaj Mimarı (K.T.Ü.)	Fatih Yavuz (Ekip Temsilcisi), Y.Mimar (O.D.T.Ü.) Emre Şavural, Mimar (O.D.T.Ü.) Dr. Murat Z. Memlük, Peyzaj Mimarı (Ankara Ü.) Ebru Dehmen Memioğlu, Peyzaj Mimarı (Ankara Ü.) Sevgi Çalı, Peyzaj Mimarı (Ankara Ü.) Ece Metin, Peyzaj Mimarı	https://www.arkitera.com/haber/olivelo-izmir-kent-ceperinde-ekolojik-ortak-yasam-alani-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi/	EKOLOJİK YAŞAM ALANI / KENT ÇEPERİ
2019	Emek, Barış, Demokrasi Anıt Meydanı ve Anma Yeri Uluslararası Fikir ve Tasarım Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/emek-baris-demokrasi-anit-meydani-ve-anma-yeri-uluslararasi-fikir-ve-tasarim-projesi-yarismasi/	FİKİR TASARIM PROJE	Türk Mühendis Mimar Odaları Birliği, DİSK, KESK, TTB, 10 Ekim-Der	Ankara	Yarışmaya katılacak ekiplerin içerisinde Şehir Plancısı, Mimar veya Peyzaj Mimarı meslek disiplinlerinden en az birer kişi olması ve bu kişiler ilgili meslek odasına kayıtlı olması zorunludur. Yurtdışında katılacak ekiplerin içerisinde Şehir Plancısı, Mimar veya Peyzaj Mimarı meslek	Jüri Üyeleri Prof Dr Jale Erzen Sanat Tarihçisi Orta Doğu Teknik Üniversitesi Prof Dr Baykan Günay Şehir Plancısı TED Üniversitesi Prof Dr Güven Arif Sargın Mimar Orta Doğu Teknik Üniversitesi Prof Dr Heba Safey Eldeen Mimar Uluslararası Mısır Üniversitesi	Mimar Pınar Kesim Aktaş'ın ekip başı olduğu, Şehir Plancısı Özge Uysal, Peyzaj Mimarları Mehmet Cemil Aktaş, Şeyma Kahraman, Ecem Sevin, Rumeysa Konuk, Bengisu Doğru, Nagihan Damgacı, Okan Mutlu Akpınar, Hüseyin Hilmi Kezer, Lokman Turunç ve	Peyzaj Mimarı Doruk Görkem Özkan'ın ekip başı olduğu, Mimar Berker Cem Bozbaş, Şehir Plancıları Beyzanur Akkuş, Çisem Seyhan, Regaip Yılmaz ve Peyzaj Mimarları Selçuk Özkaya, Emre Kul	Peyzaj Mimarı Süleyman Can Çınkılıç'ın ekip başı olduğu, Mimar Halil Eroğlu, Şehir Plancısı Başak İncekara ve Peyzaj Mimarları Ferdi İnanlı ve Burak Baş	https://www.arkitera.com/haber/emek-baris-demokrasi-anit-meydani-ve-anma-yeri-uluslararasi-fikir-ve-tasarim-projesi-yarismasi-sonuclandi/	ANMA MEKANI/ MEYDAN
2020	Kentsel ve Ekolojik Omurga Olarak Meles Çayı Ulusal Kentsel Tasarım Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/kentsel-ve-ekolojik-omurga-olarak-meles-cayi-ulusal-kentsel-tasarim-fikir-projesi-yarismasi/	KENTSEL TASARIM FİKİR	İzmir Büyükşehir Belediyesi	İzmir	bulunamadı - SORU CEVAPLARA BAKILACAK	Asli Jüri Üyeleri Devrim ÇİMEN Dr Mimar, Kentsel Tasarımcı (Jüri Başkanı) Ferdi AKARSU Biyolog, Sürdürülebilirlik Uzmanı Deniz ASLAN DoçDr Mimar Sunay ERDEM Peyzaj Mimarı Hayriye EŞBAH TUNÇAY Peyzaj Mimarı, Çevre Tasarımcısı	Ekip Listesi Enise Burcu Derinboğaz – Ekip Temsilcisi – Peyzaj Y. Mimarı Birge Yıldırım Okta – Doç. Dr. Y. Mimar Burak Arifoğlu – Mimar İzel Beşikci – Kentsel Tasarım Uzmanı, Peyzaj	Mehmet Cemil Aktaş – Ekip Temsilcisi – Peyzaj Mimarı Pınar Kesim Aktaş – Mimar Adnan Kaplan – Prof. Dr. Peyzaj Mimarı Lebriz Atan Karaatlı – Mimar Sacit Arda Karaatlı – Mimar Nuran Altun – Peyzaj Mimarı Selçuk Aksoy – Peyzaj Mimarı Rümeysa Konuk – Peyzaj Mimarı	Meltem Erdem Kaya – Ekip Temsilcisi – Dr. Peyzaj Mimarı H. Serdar Kaya – Mimar, Dr. Şehir Plancısı Mine Çiçek – Mimar Ezgi Güler Tozluoğlu – Şehir Plancısı, Kentsel Tasarım Uzmanı Nergis Aşar – Peyzaj Mimarı	https://www.arkitera.com/haber/meles-cayi-ulusal-kentsel-tasarim-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi/	KENT İÇİ DERE VE VADİ
2020	İstanbul Senin, Haliç Kıyıları Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/istanbul-senin-halic-kiyilari-tasarim-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	İBB Park-Bahçeler ve Yeşil Alanlar Dairesi. İstanbul Planlama Ajansı Konkur İstanbul	İstanbul	TMMOB Mimarlar Odası, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası veya TMMOB Şehir Plancıları Odası'ndan birisine üye olmak ve meslekten men cezalı durumunda olmamak.	Asli Jüri Üyeleri Ayşen Ciravoğlu, Mimar Zekai Görgülü, Mimar ve Şehir Plancısı (Jüri Başkanı) Tülin Hadi, Mimar Aygen Kalkavan, Peyzaj Mimarı Ahmet Mucip Ürger, Mimar	1.BÖLGE 1. ÖDÜL 2 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 13746 Müellifler Emre Şavural, Mimar Fatih Yavuz, Mimar Pelin Yoncacı Arslan, Mimar Evrim Ecem açmalı, Mimar Murat Z. Memlük, Peyzaj Mimarı	2. ÖDÜL 3 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 47169 Müellifler Zuhal Kol, Mimar/ Kentsel Tasarımcı Meliz Akyol Alay, Peyzaj Mimarı Rana İmam, Mimar Zehra Saday Aygün, Mimar. Danışmanlar Carlos Zarco Sanz, Mimar/	3. ÖDÜL 1 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 71635 Müellifler Hasan Sıtkı Gümüşsoy, Mimar Erhan Vural, Mimar Yasemin Tonbul Erkek, Peyzaj Mimarı Ersin Cihan Erkek, Peyzaj Mimarı	https://konkur.istanbul/duyurular/istanbul-senin-halic-kiyilari-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	KENT İÇİ KIYI
								2.BÖLGE 1. ÖDÜL 12 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 68924 Müellifler Ervin Garip, Mimar Banu Garip, Mimar.	2. ÖDÜL 10 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 94675 Müellifler Murat Arif Suyabatmaz, Mimar Hakan Demirel, Mimar.	3. ÖDÜL 9 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 52837 Müellifler Yusuf Burak Dolu, Mimar Fatma Sezgin, Şehir Plancısı Simge Çil, Mimar Beyza Emir, Mimar Firdevs Ünal, Mimar Pelin Yıldız, Mimar Sıla Bozdeveci, Mimar	https://konkur.istanbul/duyurular/istanbul-senin-halic-kiyilari-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	
								3.BÖLGE 1. ÖDÜL 17 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 74619 Müellifler Cemil Hamdi Okumuş, Peyzaj Mimarı Ezel Yağmur Çebi Okumuş, Mimar/ Peyzaj Mimarı Paşa Kaya, Mimar/ Peyzaj	2. ÖDÜL 18 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 85439 Müellifler Barış Ekmekçi, Peyzaj Mimarı Münire Sagat, Peyzaj Mimarı Hakan Evkaya, Mimar Kutlu İnanç Bal, Mimar.	3. ÖDÜL 13 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 18769 Müellifler Birge Yıldırım Okta, Mimar Gürkan Okta, Mimar Zeynep Şahin Ercan, Mimar.	https://konkur.istanbul/duyurular/istanbul-senin-halic-kiyilari-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	
								4.BÖLGE 1. ÖDÜL 24 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 15309 Müellifler Doğu Kaptan, Mimar Fatma Gençdoğuş Karabacak, Mimar/ Kentsel Tasarımcı Erkan Göray, Şehir Plancısı	2. ÖDÜL 21 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 24196 Müellifler Ziya İmren, Mimar Cansu Canaran, Şehir Plancısı/ Kentsel Tasarım Uzmanı Banu Aksel Gürün, Şehir Plancısı/ Kentsel Tasarım Uzmanı Danışmanlar	3. ÖDÜL 22 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 53109 Müellifler R. Anıl Binay, Mimar/ Kentsel Tasarımcı Deren Uysal, Mimar Mert Uslu, Mimar Nilay Özcan Uslu, Mimar Selen Özdoğan, Şehir Plancısı	https://konkur.istanbul/duyurular/istanbul-senin-halic-kiyilari-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	
								5.BÖLGE 1. ÖDÜL 28 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 17539 Oktan Nalbantoğlu, Peyzaj Mimarı/ Kentsel Tasarım Uzmanı B. Haldun Erdoğan, Mimar Meryem Müzeyyen Fındıkgil, Mimar	2. ÖDÜL 27 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 12506 Müellifler Serkan Yetgin, Mimar Ayşen Balin Koyunoğlu, Peyzaj Mimarı Necati Caner Altay, Şehir Plancısı Rengin Haksal Akkaya, Peyzaj Mimarı Yesil Özerdem Yetgin, Mimar.	3. ÖDÜL 25 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 17964 Müellifler Sıddık Güvendi, Mimar Cihan Sevindik, Mimar Özge Müberra Akyüz, Şehir Plancısı Göksen Ezgi Boz, Peyzaj	https://konkur.istanbul/duyurular/istanbul-senin-halic-kiyilari-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	

Çizelge B.1 (devamı) : Yarışmalar listesi

								6.BÖLGE 1. ÖDÜL 33 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 79384 Müellifler Hatice Büşra Al Özdilek, Mimar Ozan Özdilek, Mimar	2. ÖDÜL 31 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 16097 Müellifler Seden Cinasal, Mimar Aslı Özbek, Mimar Nihat Eyce, Mimar Ramazan Avcı, Mimar Savaş Zafer Şahin, Şehir Plancısı Emrah Söylemez, Şehir Plancısı	3. ÖDÜL 35 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 57319 Meltem Erdem Kaya, Peyzaj Mimarı H. Serdar Kaya, Şehir Plancısı/ Mimar S. Elif Serdar Yakut, Peyzaj Mimarı Melisa Aksun, Peyzaj Mimarı Mine Cicek, Mimar	https://konkur.istanbul/duyurular/istanbul-senin-halic-kiyilari-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	
								7.BÖLGE 1. ÖDÜL 41 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 23278 Müellifler Selahattin Tüysüz, Mimar Serkan Sınmaz, Şehir Plancısı Mehmet Ziya Alpertong, Peyzaj Mimarı	2. ÖDÜL 39 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 82417 Deniz Aslan, Mimar, Peyzaj Tasarımcısı Sami Ata Turak, Orman Mühendisi, Peyzaj Tasarımcısı Deniz Zeynep Günöz, Peyzaj Mimarı Melike Tuğce Celik, Peyzaj	3. ÖDÜL 37 SIRA NUMARALI PROJE - RUMUZ 25307 Müellifler Ayhan Usta, Mimar Gülay Usta, Mimar Ali Kemal Şeremet, Mimar Engin Aktaş, Peyzaj Mimarı Selin Karaibrahimoğlu, Şehir Plancısı	https://konkur.istanbul/duyurular/istanbul-senin-halic-kiyilari-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	
2020	İzmit Belediyesi Fethiye Caddesi Yeniden Düzenleme Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/izmit-belediyesi-fethiye-caddesi-yeniden-duzenleme-yarismasi/	KENTSEL YENİLEME PROJE	İzmit Belediyesi	İzmit-Kocaeli	TMMOB Mimarlar Odası'nın mimar veya TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın peyzaj mimarı veya TMMOB Şehir Plancıları Odası'nın şehir plancısı üyelerinden, meslekten men cezalısı durumunda olmayan üyesini ekipte bulundurmak. Ekip temsilcisi bu üç disiplinden	Asli Jüri Üyeleri Barış Ekmekçi, Peyzaj mimarı Sevince Bayrak Göktaş, Mimar Ali Kural, Mimar İnci Olgun, Mimar Nermin Tirben, Peyzaj mimarı	EŞDEĞER ÖDÜL / 23 – 47193 Burak PELENK, Mimar – (Ekip Temsilcisi) Eda YAZKURT PELENK, Mimar Soysal CİRİT, Mimar Elif TURNA, Mimar Enver YİĞİT DOĞAN	EŞDEĞER ÖDÜL / 37 – 21830 Bedirhan KOÇ, Mimar – (Ekip Temsilcisi) Melis Uludağ, Mimar	EŞDEĞER ÖDÜL / 52 – 16425 Mehmet CEMİL AKTAŞ, Peyzaj Mimarı – (Ekip Temsilcisi) Pınar KESİM AKTAŞ, Mimar		CADDE
2020	İstanbul Senin, Kent Mobilyaları Oyun-Rekreasyon Ürünleri Tasarımı Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/istanbul-senin-kent-mobilyalari-oyun-rekreasyon-urunleri-tasarimi-yarismasi/	ÜRÜN TASARIM	İBB Park-Bahçeler ve Yeşil Alanlar Dairesi. İstanbul Planlama Ajansı Konkur İstanbul	İstanbul	TMMOB'ye bağlı odalardan birisine üye olmak veya Türkiye Cumhuriyeti üniversitelerinde bulunan Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümlerinin birinden mezun olmak.	Asli Jüri Üyeleri Ümit Altun, Endüstri Ürünleri Tasarımcısı İlke Barka, Mimar Gülay Gamze Güven, Endüstri Ürünleri Tasarımcısı (Jüri Başkanı) Murat Z Memlük, Peyzaj Mimarı Ece Yalım, Endüstri Ürünleri Tasarımcısı	Kategori I – Kent Mobilyaları 1. ÖDÜL (35 -51327) Müellifler Çiğdem Eren, Dr. Mimar Başak Bakkaloğlu, Mimar Cemal Çobanoğlu, Y. İç Mimar Umut Erkin Güngör, Endüstri Ürünleri Tasarımcısı Kategori II – Oyun-Rekreasyon Ürünleri 1. ÖDÜL (67 -61803) Müellifler Ozan Gürsoy, Y. Mimar (Ekip Temsilcisi) Umut Baykan, Y. Mimar Danışmanlar	2. ÖDÜL (39 -96351) Müellifler Elif Kadayıf, Endüstri Ürünleri Tasarımcısı Murat Erbaş, Endüstri Ürünleri Tasarımcısı 2.ÖDÜL (64 – 37190) Müellifler Hüseyin Öztürk, Y. Peyzaj Mimarı	3. ÖDÜL (17 – 46024) Müellifler Ahmet Aykut Erol, Endüstri Ürünleri Tasarımcısı 3. ÖDÜL (79 – 16840) Müellifler Meryem Merve Topdaş, İç Mimar		KENT MOBİLYALARI
2020	Elbistan Belediyesi Kent Meydanı ve Yakın Çevresi, Pınarbaşı Rekreasyon Alanı Kentsel Tasarım Fikir Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/elbistan-belediyesi-kent-meydani-ve-yakin-cevresi-pinarbasi-rekreasyon-alani-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi/	KENTSEL TASARIM FİKİR	Elbistan Belediyesi	Kahramanmaraş	Yarışma, tüm mimar, şehir plancısı peyzaj mimarlarına aynı zamanda bu bölümde öğrenim gören öğrencilere açıktır.	Jüri Üyeleri Mehmet GÜRBÜZ/Elbistan Belediye Başkanı/Mimar Mustafa ARSLAN/Mimar Ruken YILDIRIM/Mimar Hamit ŞAKALAR/Mimar Sercan BALOĞLU/Mimar Naci KARACA/Mimar Alpaslan KILIC/Harita Mühendisi	**iptal edilmiş bir yarışma olabilir. Arkitera yorumları dikkat çekici**				MEYDAN VE REKREASYON ALANI
2020	Taksim Kentsel Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/taksim-kentsel-tasarim-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	İBB Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı. İstanbul Planlama Ajansı Konkur İstanbul	İstanbul	bulunamadı	Asli Jüri Üyeleri Ayşe Zeynep Ahunbay, Mimar İpek Akpınar Aksugür, Mimar Can Kubin, Şehir plancısı Arzu Kutkam, Peyzaj mimarı Kerem Piker, Mimar (Jüri Başkanı) Manuel de Rivero, Mimar **Rainer Schmidt, Peyzaj mimarı**	Eşdeper Ödüller Ekip Temsilcisi Şerif Süveydan Burcu Sevinç Yılmaz Rıfat Yılmaz Süleyman Yıldız Sezer Bahtiyar Murat Güvenç	Ekip Lideri Bünyamin Derman Dilek Derman Mehmet Kadıoğlu Redife Kolçak Berk Özdemir İsmail Hakkı Tunçay Hasan Öğüt İdil Derman	19 SIRA NUMARALI PROJE (79CS5H8Y) Ekip Lideri Kutlu İnanç Bal Hakan Evkaya Barış Ekmekçi Münire Sağat Olgu Calıskan	https://www.arkitera.com/haber/taksim-kentsel-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	MEYDAN VE ÇEVRESİ
2020	Uşak Belediyesi, Yayalaştırılan Sokaklar Mimarlık Kentsel Tasarım Fikir Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/usak-belediyesi-yayalastirilan-sokaklar-mimarlik-kentsel-tasarim-fikir-proje-yarismasi/	MİMARİ VE KENTSEL TASARIM	Uşak Belediyesi	Uşak	Yarışmaya en az bir mimar olmak koşulu ile bireysel ya da ekip olarak katılınabilir. Ekip başı mimar olmak kaydıyla ekipte şehir plancısı ve peyzaj mimarı yer alabilir.	Asil Jüri Üyeleri Dr Seda ERDEM – Dr Mimar – İTÜ (Jüri Başkanı) Doç Dr Ebru YILMAZ – Dr Mimar - DEÜ Dr Öğr Üyesi Dilşen ONSEKİZ – Dr Şehir ve Bölge Plancısı – SÜ Zeynep CEYLANER – Mimar- YTÜ Erdinç GÖKMEN – Mimar-	Ekip Başı - Burak ARİFOĞLU - Kadir Has Üniversitesi - Ekip Üyeleri - Özge TAŞPINAR - Kadir Has Üniversitesi Yardımcılar - Ezgi ÜZÜMCÜ - İstanbul Teknik Üniversitesi - Nasibe DÜNDAR - İstanbul Teknik Üniversitesi	2. ÖDÜL (4 NUMARA) Ekip Başı - Dilşah ŞATIROĞLU - Dokuz Eylül Üniversitesi - Ekip Üyeleri - Delal DEMİRTAŞ - Yıldız Teknik Üni. Yardımcılar - Peker AYAN - Yıldız Teknik Üniversitesi - Melike KARADENİZ - Dokuz Eylül Üniversitesi	Ekip Başı - Gizem YAZICI - İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü	https://www.usak.bel.tr/icerikler/yayalastirilan-sokaklar-yarisma-sonucu/	CADDE

Çizelge B.1 (devamı) : Yarışmalar listesi

2020	Bakırköy Cumhuriyet (Özgürlük) Meydanı ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/bakirkoy-cumhuriyet-ozgurluk-meydani-ve-yakin-cevresi-kentsel-tasarim-proje-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Etüd ve Projeler Daire Başkanlığı Projeler Müdürlüğü	İstanbul	TMMOB Şehir Plancıları Odası'nın şehir plancısı, TMMOB Mimarlar Odası'nın mimar, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın peyzaj mimarı ve meslekten men cezalısı durumunda olmayan üyelerini ekipte bulundurmak.	Asli Jüri Üyeleri Enise Burcu DERİNBOĞAZ, Peyzaj Mimarı Gökçer OKUMUŞ, Şehir Plancısı, Mimar Feride ÖNAL, Mimar (Jüri Başkanı) Kaya SÖNMEZLER, Mimar Birge YILDIRIM OKTA, Mimar	EŞDEĞER ÖDÜL 9 - 49682 Müellifler □ Ali ÖNALP, Mimar (Ekip Başı) □ Elif TAN, Şehir Plancısı/Mimar □ Güney GÜLTEKİN, Mimar □ Burak YARDIMCI, Mimar □ Erhan ARSLAN, Mimar □ Hatice Kübra ÖZTÜRK,	EŞDEĞER ÖDÜL 12 - 39706 Müellifler □ Sacit Arda KARAATLI, Mimar (Ekip Başı) □ Lebriz ATAN KARAATLI, Mimar □ Şeyma KAHRAMAN, Peyzaj Mimarı □ Gizem ÖZBABA, Şehir Plancısı	EŞDEĞER ÖDÜL 23 - 16425 Müellifler □ Pınar Kesim AKTAŞ, Mimar (Ekip Başı) □ Mehmet Cemil AKTAŞ, Peyzaj Mimarı □ Ecem SEVİN, Peyzaj Mimarı □ Başak İNCEKARA, Şehir Plancısı Danışmanlar	https://konkur.istanbul/duyurular/bakirkoy-cumhuriyet-ozgurluk-meydani-kentsel-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	MEYDAN VE ÇEVRESİ
2020	Merkezefendi Belediyesi Meserret Sokak Yaşam Kültürü Ulusal Mimari Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/merkezefendi-belediyesi-meserret-sokak-yasam-kulturu-ulusal-mimari-fikir-projesi-yarismasi/	MİMARİ FİKİR	Merkezefendi Belediyesi	Denizli	ekip temsilcisi mimarlık, şehir planlama ve peyzaj mimarlığı disiplinlerinden herhangi biri olabilir. Yarışmaya tanımlanan meslek gruplarından birisinin üyesi olarak tek veya üyelerden oluşan ekip halinde katılmak mümkündür.	Seçici Kurul Asli Üyeleri Burak Altınışık, Dr Mimar (DEÜ) Didem Altun, Dr Mimar (DEU) Sevince Bayrak Göktaş, Dr Mimar (İTÜ) Eda Ekim Yılmaz, Peyzaj Yüksek Mimarı (ITU) Sertaç Erten, Dr Şehir Plancısı (ODTÜ)	EŞDEĞER ÖDÜL 8 Sıra Numaralı Proje Rumuz A15437 Merve Özgür, Mimar, Ekip Temsilcisi Berke Meder, Mimar Onursal Engel, Mimar	EŞDEĞER ÖDÜL 10 Sıra Numaralı Proje Rumuz A71628 Merve Akdağ Öner, Mimar, Ekip Temsilcisi Damla Doğaner, İç Mimarlık Öğrencisi, Yardımcı Mehmet Taylan Tosun, Mimarlık Öğrencisi, Yardımcı	EŞDEĞER ÖDÜL 11 Sıra Numaralı Proje Rumuz A83752 Gizem Asıcı, Mimar, Ekip Temsilcisi Yıldırım Erbaz, Mimar Özge Uzunyayla, Mimar Kemal Gülcü, Mimar	https://www.arkitera.com/haber/meserret-sokak-yasam-kulturu-ulusal-mimari-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi/	CADDE
2020	Salacak Kentsel Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/salacak-kiyisi-tasarim-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Etüd ve Projeler Daire Başkanlığı Altyapı Projeler	İstanbul	TMMOB Şehir Plancıları Odası'nın şehir plancısı, TMMOB Mimarlar Odası'nın mimar, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın peyzaj mimarı ve meslekten men cezalısı durumunda olmayan en az birer üyesini ekipte bulundurmak.	Asli Jüri Üyeleri Evren BAŞBUĞ, Mimar Can ÇİNİCİ, Mimar Ahmet Zekai GÖRGÜLÜ, Şehir Plancısı & Mimar Ersen GÜRSEL, Mimar (Jüri Başkanı) Ceyda ÖZBİLEN, Peyzaj Mimarı	EŞDEĞER ÖDÜL 4 – 91527 Müellifler Bünyamin DERMAN, Mimar (Ekip Başı) Dilek DERMAN, Mimar Mehmet KADIOĞLU, Şehir Plancısı Başak TAŞ ÖZDEMİR, Peyzaj Mimarı	EŞDEĞER ÖDÜL 42- 31628 Müellifler Mehmet Cemil AKTAŞ, Peyzaj Mimarı (Ekip Başı) Pınar Kesim AKTAŞ, Mimar Rümeysa KONUK, Peyzaj Mimarı Ecem SEVİN, Peyzaj Mimarı Şeyma KAHRAMAN, Peyzaj Mimarı Ezgi Umut TÜRKOĞLU, Peyzaj	EŞDEĞER ÖDÜL 53 – 15289 Müellifler Fatma Zeynep ALTINBAŞLI, Mimar (Ekip Başı) Tuna Han KOÇ, Mimar Barış EKMEKÇİ, Peyzaj Mimarı Ayşe YIKICI, Şehir ve Bölge Plancısı	https://konkur.istanbul/salacak/	KENT İÇİ KIYI
2020	Kadıköy Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/kadikoy-meydani-kentsel-tasarim-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Etüd ve Projeler Daire Başkanlığı Altyapı Projeler	İstanbul	TMMOB Şehir Plancıları Odası'nın şehir plancısı, TMMOB Mimarlar Odası'nın mimar, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın peyzaj mimarı ve meslekten men cezalısı durumunda olmayan en az birer üyesini ekipte bulundurmak.	Asli Jüri Üyeleri • Özgür BİNGÖL, Mimar • Hakan DEMİREL, Mimar • Ebru FİRİDİN ÖZGÜR, Şehir Plancısı (Jüri Başkanı) • Cem İLHAN, Mimar • Seher Demet KAP YÜCEL, Peyzaj Mimarı	EŞDEĞER ÖDÜL 15 – 37859 Müellifler Hatice Büşra AL ÖZDİLEK, Mimar (Ekip Başı) Ozan ÖZDİLEK, Mimar Bihter ÖZTÜRK, Mimar Arzu KUTKAM NUHOĞLU, Peyzaj Mimarı Bora YERLİYURT, Şehir Plancısı, Mimar	EŞDEĞER ÖDÜL 26 – 74368 Müellifler Selahattin TÜYSÜZ, Mimar (Ekip Başı) Hasan Sıtkı GÜMÜŞSOY, Mimar Erhan VURAL, Mimar Pelin TÜYSÜZ, Mimar Nursen GÜMÜŞSOY KISAR, Peyzaj Mimarı Serkan SINMAZ, Şehir Plancısı	EŞDEĞER ÖDÜL 53 – 71642 Müellifler Mehmet Cemil AKTAŞ, Peyzaj Mimarı (Ekip Başı) Pınar KESİM AKTAŞ, Mimar Şeyma KAHRAMAN, Peyzaj Mimarı Rümeysa KONUK, Peyzaj Mimarı Ecem SEVİN, Peyzaj Mimarı	https://konkur.istanbul/kadikoy/	MEYDAN VE ÇEVRESİ
2020	Kayseri Talas Mevlana Mahallesi Meydanı Ulusal Fikir Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/kayseri-talas-mevlana-mahallesi-meydani-ulusal-fikir-yarismasi/	FİKİR PROJE	Talas Belediyesi	Kayseri	Yarışma TMMOB Mimarlar Odası üyelerinin katılımına açık olup, ekip olarak katılım durumunda ilgili disiplinlerin de (şehir plancı, peyzaj mimarı) ekipte bulunması jüri tarafından önerilmektedir.	Asli Jüri Üyeleri Prof Dr Kemal DEMiR Mimar (Jüri Başkanı) Doç Dr Deniz DOKGÖZ Mimar Hakan EVKAYA Mimar Doç Dr Evren ERDİN Şehir Plancısı Arş Gör Özlem KEVSEROĞLU Peyzaj Mimarı	EŞDEĞER ÖDÜL- 5 No'lu Proje-Rumuz 92015 EKİP : • İbrahim EYUP (Müellif-Mimar/YILDIZ T.Ü) • Hakan Deniz ÖZDEMİR (Müellif-Mimar/YILDIZ T.Ü) • Olcay OVALI EYUP (Müellif Mimar/YILDIZ T.Ü.)	EŞDEĞER ÖDÜL- 16 No'lu Proje -Rumuz 17206 EKİP : • Gülşah GÜNEŞ-Ekip Temsilcisi (Mimar/Sakarya Ü.) • İsmail KOCATAŞ (Mimar/Kocaeli Ü.)	EŞDEĞER ÖDÜL- 53 No'lu Proje -Rumuz 72803 EKİP : • Levent ARIDAĞ – Müellif-Ekip Temsilcisi (Mimar / Yıldız Teknik Ü.) • Okan AKTAŞ – Müellif (Mimar / Gebze Yüksek Teknik Enstitüsü) • Hasret Gül ATMACA - Müellif	https://www.kaymimod.org/yarisma/talas-mevlana-mah-meydani-ulusal-fikir-yarismasi-sonuclari	MEYDAN VE ÇEVRESİ
2020	Theodosius Limanı Arkeolojik Alanı Mimari Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/theodosius-limani-arkeolojik-alani-mimari-proje-yarismasi/	MİMARİ PROJE	İBB Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı. İstanbul Planlama Ajansı Konkur İstanbul	İstanbul	TMMOB Mimarlar Odası'nın mimar, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın peyzaj mimarı, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası'nın inşaat mühendisi en az birer üyesini ekipte bulundurmak.	Asli Jüri Üyeleri › Zeynep ERES ÖZDOĞAN, Mimar › Nevzat Oğuz ÖZER, Mimar (Jüri Başkanı) › Cem SORGUÇ, Mimar › Ata TURAK, Peyzaj Plancısı › Tunç Tibet AKBAŞ, İnşaat Mühendisi	. ÖDÜL 28 – 84102 Müellifler Ilgın AVCI, Mimar (Ekip Temsilcisi) Alişan ÇIRAKOĞLU, Mimar Eda EKİM YILMAZ, Peyzaj Mimarı Efkan SOLMAZ, İnşaat Mühendisi	2. ÖDÜL 14 – 53980 Müellifler Eren BAŞAK, Mimar (Ekip Temsilcisi) Seray TÜRKAY COŞKUN, Mimar Esatcan ÇOŞKUN, Mimar Doğuşcan ALADAĞ, Mimar Zeynep ERAYDIN, Şehir Plancısı, Kentsel Tasarımcı Funda BAS BÜTÜNER, Peyzaj	3. ÖDÜL 5 – 97153 Müellifler Ş. Tülin GÖRGÜLÜ, Mimar (Ekip Temsilcisi), M. Ebru ERDÖNMEZ DİNÇER, Mimar Burak HAZNEDAR, Mimar F. Türköz HAZNEDAR, Mimar Fahri CELEB, İnşaat Mühendisi Sezgin KARAMAN, Peyzaj	https://konkur.istanbul/theodosius/	KIYI / LİMAN VE ARKEOPARK
2020	İstanbul'un Mezarları Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/istanbulun-mezarlari-tasarim-yarismasi/	TASARIM	İBB Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı. İstanbul Planlama Ajansı Konkur İstanbul	İstanbul	Herkese açık	Asli Jüri Üyeleri › Bulut CEBECİ, Mimar › Gevher GÖKÇE, Sanat Tarihçisi (Jüri Başkanı) › Ferit ÖZŞEN, Heykeltıraş › Seyhun TOPUZ, Heykeltıraş › Ertuğ UÇAR, Mimar	4. Cihat BURAK 1.ÖDÜL – 57 – 03785 Müellifler Coşkun Alper DERİNBOĞAZ, Mimar (Ekip Temsilcisi) Enise Burcu DERİNBOĞAZ, Peyzaj Mimarı Yardımcılar Ezgi ISIK, Mimar	2.ÖDÜL – 23 – 37190 Müellif Hüseyin ÖZTÜRK, Peyzaj Mimarı	SATINALMA – 138 – 24061 Müellifler İpek PALALI TİZER, Mimar Zeynep OKSAY, Peyzaj Mimarı Ersin DEMİR, Makine Mühendisi SATINALMA – 267 – 37220 Müellif İlker TURAN, Mimar Nevriye PİERSON, İç Mimar	https://konkur.istanbul/mezar/	MEZARLIK
2020	Kayseri Melikgazi Buluşma Noktası Ulusal Fikir Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/kayseri-melikgazi-bulusma-noktasi-ulusal-fikir-yarismasi/	FİKİR PROJE	TMMOB Mimarlar Odası Kayseri Şubesi ve Melikgazi Belediyesi	Kayseri	bulunamadı	Asli Jüri Üyeleri Prof Dr Burak ASİLİSKENDER — Mimar (Jüri Başkanı) (YTÜ) Dr Öğr Üyesi Murat Çağlar BAYDOĞAN — Mimar (ERÜ) Melike ALTINIŞIK — Yüksek Mimar (İTÜ) Ramazan AVCI — Mimar (DEÜ) Dr Öğr Üyesi Sevince BAYRAK —	EŞDEĞER ÖDÜL : • 22 Sıra Numaralı Proje - Rumuz: 29045 Müellif: F.Aslı YALÇIN-Mimar,Kentsel Tasarımcı	72 Sıra Numaralı Proje - Rumuz: 91407 Müellifler: İsmail KOCATAŞ-Mimar/Ekip Başı ,Gülşah GÜNEŞ-Mimar	86 Sıra Numaralı Proje - Rumuz: 28071 Müellifler: İlayda AKAK-Mimar/Ekip Başı,Alp Fahri Ardıç- Mimar,Yiğit Denktaş-Mimar	https://www.kaymimod.org/yarisma/melikgazi-bulusma-noktasi-ulusal-fikir-yarismasi-sonuclari	KENTSEL PEYZAJ

Çizelge B.1 (devamı) : Yarışmalar listesi

2020	Bursa Hanlar Bölgesi Çarşıbaşı Kentsel Tasarım Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/bursa-hanlar-bolgesi-carsibasi-kentsel-tasarim-proje-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Bursa Büyükşehir Belediye Başkanlığı Fen İşleri Dairesi Başkanlığı	Bursa	Meslekten men cezalısı olmamak kaydıyla, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne bağlı ilgili meslek odalarının üyesi olmak ve proje ekibinde mutlaka Mimarlık, Şehir ve Bölge Planlama, Peyzaj Mimarlığı disiplinlerinin her birinden en az birer kişi bulundurmak.	Asli Jüri Üyeleri: Prof Dr Neslihan DOSTOĞLU, Y Mimar (Jüri Başkanı) Mithat KIRAYOĞLU, Mimar Ahmet YILMAZ, Y Mimar Bünyamin DERMAN, Y Mimar Ömer Selçuk BAZ, Mimar Sunay ERDEM, Peyzaj Mimarı / Y Kentsel Tasarımcı Alp KAYA, Şehir ve Bölge Plancı	Ece Avcı (Mimar), Bahadır Kantarcı (Mimar), Yasemin Çetinkaya (Şehir Plancısı), Ece Kaya (Peyzaj Mimarı), İlayda Akak (Mimar), Elif Bahar Okuyucu (Mimar)	Osman Can Bagatır (Mimar), Can Kalınsazlıoğlu (Mimar), Muhammed Harun Beyhan (Mimar), Gülümser Özdemir (Mimar), Gülfem Keskinkılınç (Şehir Plancısı), Buğra Kahveci (Peyzaj Mimarı)	Fatih Yavuz (Y. Mimar), Emre Şavural (Mimar), Pelin Yoncacı Arslan (Dr. Mimar), Hasan Hüseyin Özdurmuş (Mimar), Özlem Satı Kurtcu (Mimar), Zeynep Eraydın (Şehir Plancısı), Funda Baş Bütüner (Peyzaj Mimarı/Kentsel Tasarımcı), Gizem Demirkol (Şehir Plancısı)	https://yapidergisi.com/bursa-hanlar-bolgesi-carsibasi-kentsel-tasarim-proje-yarismasi-sonuclandi/#:~:text=Bursa%20Hanlar%20Bölgesi%20Çarşıbaşı%20Kentsel%20Tasarım%20Proje%20Yarışması	KENTSEL PEYZAJ
2020	Üsküdar'da Mimar Sinan'ı Anmak Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/uskudarda-mimar-sinani-anmak/	KENTSEL TASARIM	İBB Kültür Varlıkları Daire Başkanlığı. İstanbul Planlama Ajansı Konkur İstanbul	İstanbul	Yarışmaya katılacaklarda aranacak koşullar şu şekildedir: Sanat, Tasarım veya Mimarlık alanında lisans eğitimi almış olmak.	Asli Jüri Üyeleri Rahmi AKSUNGUR, Heykeltıraş Emre AROLAT, Mimar Levent ÇALIKOĞLU, Sanat Tarihçisi Nilüfer ERGİN DOĞRUER, Heykeltıraş (Jüri Başkanı) Kerem ERGİNOĞLU, Mimar Neslihan PALA, Heykeltıraş Han TÜMERTEKİN, Mimar	EŞDEĞER ÖDÜL 18 – 17A28Y39 Müellifler Birge Yıldırım Okta, Mimar Gürkan Okta, Mimar Burak Arifoğlu, Mimar Danışman Çağhan Keskin, Mimarlık Tarihçisi, Mimar	EŞDEĞER ÖDÜL 33 – 8M19B305 Müellifler Paşa KAYA, Mimar, Peyzaj Mimarı Ezel Yağmur ÇEBİ OKUMUŞ, Mimar, Peyzaj Mimarı Cemil Hamdi OKUMUŞ, Peyzaj Mimarı Danışmanlar	EŞDEĞER ÖDÜL 53 – HA603415 Müellifler İbrahim ALP, Şehir Plancısı (Ekip Temsilcisi) Sena Miray KARAKAŞ, Mimar Jülide ALP, Şehir Plancısı Danışmanlar Arzu ÖZSAVASCI, Mimar	https://konkur.istanbul/mimarsinan/	ANMA MEKAN / KENTSEL PEYZAJ
2020	"10 Ekim Anıtı ve Anma Yeri" Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/10-ekim-aniti-ve-anma-yeri-proje-yarismasi/	PROJE	İzmir Büyükşehir Belediyesi	İzmir	Yarışmaya katılacak ekipler **yarışma alanının özelliği nedeniyle yukarıdaki disiplinler arasından biri peyzaj mimarı olmak üzere** en az iki meslek grubundan oluşmak zorundadır.	Asıl Jüri Üyeleri Doç Bülent ÇINAR – Heykeltıraş, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Heykel Bölümü Öğretim Üyesi, Jüri Başkanı Doç Dr Hanife Neris YÜKSEL – Heykeltıraş, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Öğretim Üyesi	EKİP BAŞI: Sezgin KARAMAN (Peyzaj Mimarı) EKİP ÜYESİ: Baha YURTTAŞ (Mimar) EKİP ÜYESİ: Faruk MAKULOĞLU	EKİP BAŞI: Soner KIYASOĞLU (Mimar) EKİP ÜYESİ: Samet ARSLAN (Mimar) EKİP ÜYESİ: Hasan Emrah ÖZARSLAN (Peyzaj Mimarı)	EKİP BAŞI: Furkan ŞANLI (Mimar) EKİP ÜYESİ: Betül TOKDEMİR (Peyzaj Mimarı)	https://www.arkitera.com/haber/10-ekim-aniti-ve-anma-yeri-proje-yarismasi-sonuclandi/	ANMA MEKAN / HEYKEL
2020	Cumhuriyet Meydanı ve Atatürk Caddesi Çamlıbel Kentsel Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/cumhuriyet-meydani-ve-ataturk-caddesi-camlibel-kentsel-tasarim-yarismasii1/	KENTSEL TASARIM	Mersin Büyükşehir Belediyesi	Mersin	Yarışmaya içinde en az bir şehir plancısı, bir mimar ve bir peyzaj mimarı olması koşulunu sağlayan ekipler katılabilir. Yarışmacı olmak koşulu ile Mimar, Şehir Plancısı, Peyzaj Mimarı Ekip Temsilcisi olabilir. Gereksinim duyulması halinde diğer meslek alanlarından kişiler, ekipte danışman veya	Aslı Jüri Üyeleri Prof Dr Tamer GÖK: Şehir Plancısı /Mersin Üniversitesi Prof Dr F Cânâ BİLSEL: Mimar/Kentsel Tasarımcı/ Orta Doğu Teknik Üniversitesi Dr Sinan BURAT: Peyzaj Mimarı/Kentsel Tasarımcı /Mersin Üniversitesi	Ekip Temsilcisi Cemil Hamdi OKUMUŞ (Peyzaj Mimarı-Karadeniz Teknik Üniversitesi) Ekip Ortakları Ezel Yağmur Çebi OKUMUŞ (Y.Mimar/Peyzaj Mimarı-Karadeniz Teknik Üniversitesi) Paşa KAYA (Mimar/Peyzaj	Ekip Temsilcisi Süleyman YILDIZ (Mimar-Erciyes Üniversitesi) Ekip Ortakları Rıfat YILMAZ (Mimar-Karadeniz Teknik Üniversitesi) Burcu Sevinç YILMAZ (Mimar-Yıldız Teknik Üniversitesi) Yusuf Cem KUYUMCU (Şehir Plancısı-Erciyes Üniversitesi) Gizem AY	Ekip Temsilcisi Nur Dilan ÖZDEMİR (Mimar-Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) Ekip Ortakları Halenur BALLISOY (Şehir Plancısı-Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi) Merve YAMAK (Peyzaj Mimarı-Bilkent Üniversitesi) Danışmanlar	https://yarismalar.mersin.bel.tr/pdf/camlibel/ÇAMLIBEL%20YARIŞMA%20KAZANANLAR.pdf	MEYDAN VE ÇEVRESİ
2020	Sağlık Çalışanlarına Şükran ve Anma Mekânı Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/saglik-calisanlarina-sukran-ve-anma-mekani-proje-yarismasi/	PROJE	Ankara Büyükşehir Belediyesi	Ankara	bulunamadı	Asli Jüri Üyeleri: Funda BAŞ BÜTÜNER, Peyzaj Mimarı, Kentsel Tasarımcı Bülent BATUMAN, Mimar, Jüri Başkanı Erdal DUMAN, Sanatçı Ersen GÜRSEL, Mimar Can KUBİN, Şehir Plancısı, Kentsel Tasarımcı	üellifler: Cihan SEVİNDİK, Mimar (Ekip Başı) Sıddık GÜVENDİ, Mimar Danışmanlar: Oya ESKİN GÜVENDİ, Mimar Senem MÜŞTAK SEVİNDİK, Y. Mimar, Akademisyen	Müellifler: Kutlu İnanç BAL, Mimar (Ekip Başı) Hakan EVKAYA, Mimar	Müellifler: Bilge ALTUĞ, Mimar (Ekip Başı) Mehmet Metin POLAT, Mimar Demet DİNÇER, Y. Mimar Danışmanlar: Onur ERTAŞ, Dr. İnş. Y. Mühendisi	https://yarismayla.ankara.bel.tr/yarismadetay/1	ANMA MEKANI / KENTSEL PEYZAJ
2021	Karaduvar Mahallesi Kentsel Tasarım Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/karaduvar-mahallesi-kentsel-tasarim-proje-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Mersin Büyükşehir Belediyesi Etüt ve Projeler Dairesi Başkanlığı	Mersin	Yarışmaya içinde en az bir şehir plancısı, bir mimar ve bir peyzaj mimarı olması koşuluyla ekipler katılabilir. Gereksinim duyulması halinde diğer meslek alanlarından kişiler, ekipte danışman veya yarışmacı olarak da yer alabilir. Ekipte, yarışmacı olmak koşulu ile Mimar, Şehir	Asli Jüri Üyeleri Lale ÖZGENEL : Mimar / Orta Doğu Teknik Üniversitesi Berrin SİREL : Peyzaj Mimarı / Çukurova Üniversitesi Tolga LEVENT : Şehir Plancısı / Mersin Üniversitesi Nida NAYCI : Mimar / Mersin Üniversitesi	1. ÖDÜL — 3 SIRA NOLU PROJE [RUMUZ: 63927] Ekip Temsilcisi Özhan ERTEKİN (Şehir Plancısı-İTÜ Mimarlık Fakültesi) Ekip Ortakları Gülden Demet ORUÇ (Mimar-Şehir Plancısı-İTÜ Mimarlık Fakültesi)	EŞDEĞER MANSİYON — 1 SIRA NOLU PROJE [RUMUZ: 53720] Ekip Temsilcisi Serkan YETGİN (Mimar-Karabük Üniversitesi) Ekip Ortakları A.Balin KOYUNOĞLU (Peyzaj Mimarı – Abant İzzet Baysal Üniversitesi)	EŞDEĞER MANSİYON — 2 SIRA NOLU PROJE [RUMUZ: 24367] Ekip Temsilcisi Okan CAN (Şehir Plancısı-Gazi Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama) Ekip Ortakları Ufuk Ertem (Mimar – ODTÜ) Gizem KARABAYCAN (Peyzaj	https://www.arkitera.com/haber/karaduvar-mahallesi-kentsel-tasarim-proje-yarismasi-sonuclandi/	KENTSEL PEYZAJ
2021	Büyükada Fayton Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/buyukada-fayton-meydani-kentsel-tasarim-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	İBB Etüd ve Projeler Daire Başkanlığı Kentsel Tasarım Müdürlüğü İstanbul Planlama Ajansı	İstanbul	1. Kademe Koşulları ● Bu kademede TMMOB Şehir Plancıları Odası'nın şehir plancısı, TMMOB Mimarlar Odası'nın mimar, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın peyzaj mimarı ve meslekten men cezalısı durumunda olmayan bir üyesi bireysel ya da ekip oluşturarak katılabilir.	Asli Jüri Üyeleri ● Mehmet Zafer AKAY, Mimar ● Hasan ÇALIŞLAR, Mimar ● Ahmet Kıvanç KUTLUCA, Şehir Plancısı ● İnci OLGUN, Mimar (Jüri Başkanı) ● Tarık YAŞAR, Peyzaj Mimarı	Müellifler Zuhal KOL, Mimar/Kentsel Tasarımcı (Ekip Temsilcisi) Ozan Önder ÖZENER, Mimar Ozan ŞEN, Mimar/Araştırmacı Berna YAYLALI, Peyzaj Mimarı Zehra SADAY AYGÜN,	Müellifler Rıfat YILMAZ, Mimar (Ekip Temsilcisi) Burcu Sevinç YILMAZ, Mimar Süleyman YILDIZ, Mimar Yusuf Cem KUYUMCU, Şehir Plancısı Nergis AŞAR, Peyzaj Mimarı Danışmanlar	Müellifler Abdülkadir Eren ÖZTÜRK, Peyzaj Mimarı (Ekip Temsilcisi) Damla TURAN SÜTCÜ, Peyzaj Mimarı / Mimar Merve DOKUMACI, Mimar Defne SAYSEL, Mimar Zeynep Gülşah AYGÜN, Peyzaj Mimarı Elif TAN, Şehir Plancısı / Mimar	https://konkur.istanbul/faytonmeydani/	MEYDAN
2021	Gaziantep'in Kurtuluşunun 100. Yılında Kahramanlarımızın Anılması İçin Anıt ve Çevre Düzenlemesi Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/wp-content/uploads/2021/03/sartname-1.pdf	PROJE	GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ. TMMOB MİMARLAR ODASI GAZİANTE	Gaziantep	Yarışma; Heykeltraş, Mimar, Şehir Plancısı, Endüstri Ürünleri Tasarımcısı ve Peyzaj Mimarlarının katılımlarına açıktır. Yarışmaya katılacak ekipler, yarış- ma alanının özelliği nedeniyle öncelikle yukarıdaki disiplinler arasından ol- mak üzere güzel sanatların farklı dallarından yararlanarak	Asli Jüri Üyeleri Prof Dr Jale N ERZEN Sanat Tarihçi, Ressam Seyhun TOPUZ Heykeltraş Prof Dr Celal Abdi Güzer Orta Doğu Teknik Üniversitesi – Mimar Prof Dr Hüseyin KAHVECİOĞLU İstanbul Üniversitesi Mimarlık Fakültesi – Mimar	Orhan Ersan-Ekip Başı-Y. Mimar Gülcan Afacan-Y. Mimar Danışmanlar Doç. Dr. Deniz Dokgöz Doç. Dr. Ferhat Hacıalibeyoğlu	Rumuz: 13628 Pınar Kesim Aktaş-Ekip Başı-Mimar Mehmet Cemil Aktaş-Peyzaj Mimarı Danışmanlar Okan Mutlu Akpınar- Peyzaj Mimarı Hüseyin Hilmi Kezer-Mimar	3. Ödül Rumuz: 46839 Kutlu İnanç Bal-Ekip Başı-Mimar Hakan Evkaya- Mimar	https://www.arkitera.com/haber/gaziantep-100-yil-aniti-ve-cevre-duzenlemesi-ulusal-proje-yarismasi-sonuclandi/	ANMA MEKANI

Çizelge B.1 (devamı) : Yarışmalar listesi

2021	Salgınlar ve Sağlık Emekçilerini Anma Mekanı Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/salginlar-ve-saglik-emekcilerini-anma-mekani-tasarim-yarismasi/	TASARIM	İstanbul Büyükşehir Belediyesi Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı İstanbul Planlama	İstanbul	Bu yarışma ekip yapısında en az 1 mimar veya 1 peyzaj mimarı olmak koşuluyla tüm tasarım ve sanat disiplinlerinden katılıma açıktır.	Asli Jüri Üyeleri › Rahmi AKSUNGUR, Heykeltıraş › Fatih ARTVİNLİ, Tıp Tarihçisi › Devrim ÇİMEN, Mimar › Belemir DALOKAY, Peyzaj Mimarı › Ebru ERBAŞ GÜRLER, Peyzaj Mimarı › Meriç HIZAL, Heykeltıraş (Jüri Başkanı)	1. ÖDÜL Müellifler Gürkan OKTA, Mimar (Ekip Temsilcisi) Birge YILDIRIM OKTA, Mimar Burak ARİFOĞLU, Mimar Danışmanlar Nilüfer DEMİRSOY, Tıp Tarihi ve Etiği Uzmanı	2. ÖDÜL Müellifler Alper DERİNBOĞAZ, Mimar (Ekip Temsilcisi) Enise Burcu DERİNBOĞAZ, Peyzaj Mimarı Danışman Eray ÇAYLI, Araştırmacı / Akademisyen	3. ÖDÜL Müellifler Münire SAĞAT, Peyzaj Mimarı (Ekip Temsilcisi) Seden CİNASAL AVCI, Mimar Barış EKMEKÇİ, Peyzaj Mimarı Ramazan AVCI, Mimar İrem MALGAŞ, Mimar Özge SÜVARİ, Mimar Halil Baha AKYAR, Mimar	https://www.arkitera.com/haber/salginlar-ve-saglik-emekcilerini-anma-mekani-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	ANMA MEKANI
2021	Talas Millet Bahçesi ve Kültür Merkezi Kentsel Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/talas-millet-bahcesi-ve-kultur-merkezi-kentsel-tasarim-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Talas Belediyesi	Kayseri	Yarışma TMMOB Mimarlar Odası, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası, TMMOB Şehir Plancıları Odası üyelerinin katılımına açık olup, ekip içerisinde müellif olarak en az bir mimar, bir peyzaj mimarı, bir şehir plancısı bulunmalıdır. Her üç disiplinin de ekip içerisinde müellif	Asli Jüri Üyeleri Ömer Selçuk BAZ Mimar Belemir DALOKAY Peyzaj Yüksek Mimarı Barış ERGEN Şehir Plancısı, Prof Dr, ERÜ ŞBP Bölümü Öğretim Üyesi Hasan Sıtkı GÜMÜŞSOY Mimar Deniz GÜNER (JÜRİ BAŞKANI) Mimar, Prof Dr, DEÜ Mimarlık	11 SIRA NOLU PROJE-RUMUZ 14705 — 1.'LİK ÖDÜLÜ Müellifler İsmail KOCATAŞ(Ekip Temsilcisi) Yakup AKDAĞ –Mimar Hamza ORAK –Mimar Seda ALTAN -Şehir Plancısı Betül SİSDAĞ –Peyzaj	08 SIRA NOLU PROJE-RUMUZ 12401 — 2.'LİK ÖDÜLÜ Müellifler Fırat DOĞAN- Mimar Burcu Kırcan DOĞAN- Mimar Ceren ÖZCAN –Şehir Plancısı Öykü KOCAMAN –Peyzaj Mimarı	09 SIRA NOLU PROJE-RUMUZ 20568 — 3.'LÜK ÖDÜLÜ Müellifler Alper GÜLLE-Mimar Gülhis DUYGUN GÜRKIVRAK-Mimar Ahmet Kıvanç KUTLUCA-Şehir Plancısı Serim Aygen KİSTİN-Mimar	https://www.arkitera.com/haber/talas-millet-bahcesi-ve-kultur-merkezi-kentsel-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	MİLLET BAHÇESİ
2021	Bursa Kent Mobilyaları Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/bursa-kent-mobilyalari-tasarim-yarismasi/	TASARIM	Bursa Büyükşehir Belediyesi Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Dairesi Başkanlığı	Bursa	T.C. Üniversitelerinin Endüstri Ürünleri Tasarımı veya Endüstriyel Tasarım veya Endüstriyel Tasarım Mühendisliği veya Mimarlık veya Şehir ve Bölge Planlama veya İçmimarlık veya Peyzaj Mimarlığı Bölümleri Lisans Programlarından mezun olmak • Mimarlık, Şehir ve Bölge	Prof Dr Tülin VURAL ARSLAN Mimar, Uludağ Üniversitesi Mimarlık Bölüm Başkanı Doç Dr Gül SAYAN ATANUR Peyzaj Mimarı, Bursa Teknik Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölüm Başkanı Doç Dr Onur MENGİ Şehir Plancısı, İzmir Ekonomi Üniversitesi Endüstriyel Tasarım	Yunus Emre ALAÇ- Mimar, Müellif, Ekip Lideri Sefa ÇELİK- Mimar, Müellif Mehmet KÖHSERLİ- Mimar, Yardımcı Nagehan VANLIOĞLU- Mimar, Yardımcı Yılmaz DEĞER- Mimar, Danışman Enes DEMİR- Mimar,	Yaprak Deniz YURT- Endüstriyel Tasarımcı, Müellif, Ekip Lideri Elif KADAYIF- Endüstriyel Tasarımcı, Müellif	Mustafa Fırat ANT- Endüstriyel Tasarımcı	http://www.tasarimyarismalari.com/bursa-kent-mobilyalari-tasarim-yarismasinda-kazananlar-belli-oldu/	KENT MOBİLYALARI
2021	Antakya Köprübaşı Kent Meydanı ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/antakya-koprubasi-kent-meydani-ve-yakin-cevresi-kentsel-tasarim-proje-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Hatay Büyükşehir Belediye Başkanlığı	Hatay	Yarışma sonucunda elde edilecek projenin uygulanması hedeflendiğinden katılımcılar arasında ilgili meslek odasına üye mimar, şehir plancısı veya peyzaj mimarı bir ekip üyesi bulunmalıdır.	Asli Jüri Üyeleri ● Ömer Selçuk Baz Mimar ● Ahmet Zekai Görgülü Mimar ● Ersen Gürsel Mimar (Jüri Başkanı) ● Seher Demet Kap Yücel Peyzaj Mimarı ● Saadet Tuğçe Tezer Çılğın Şehir Plancısı	1. Ödül – 38476 Ervin Garip-Mimar (Ekip Temsilcisi) S. Banu Garip- Mimar A. Ahu Akgün- Şehir Plancı Kamer Özaydan-Peyzaj Mimarı	2. Ödül – 16209 Bahadır Kantarcı-Mimar (Ekip Temsilcisi) Ece Avcı- Mimar Yasemin Çetinkaya- Şehir Plancı Ece Kaya-Peyzaj Mimarı Danışman Egemen Onur Kaya-Mimar	3. Ödül – 72961 Özlem Atak Doğan-Mimar (Ekip Temsilcisi) Umut Doğan-Şehir Plancısı Sema Serim-Mimar Duygu Ovacık Çoruh-Mimar Yusuf Doğan-Peyzaj Mimarı	https://www.arkitera.com/haber/antakya-koprubasi-kent-meydani-ve-yakin-cevresi-kentsel-tasarim-proje-yarismasi-sonuclandi/	MEYDAN VE ÇEVRESİ
2021	Kenan Yavuz Etnografya Müzesi, Arazi Sanatı Projesi	https://www.arkitera.com/yarisma/kenan-yavuz-etnografya-muzesi-arazi-sanati-projesi/	SANAT PROJE	Kenan Yavuz Etnografya Müzesi	Bayburt	Üniversitelerde Mimarlık, Tasarım veya Güzel Sanatlar Fakülteleri'nde farklı disiplinlerde okuyan ya da mezun olan öğrenciler (Lisans, yüksek lisans ya da doktora bölümleri) projeye başvurabilirler.						ARAZİ SANATI
2021	Şanlıurfa Kızılay Meydanı ve Kentsel Tasarım Fikir Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/sanliurfa-kizilay-meydani-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasi/	KENTSEL TASARIM FİKİR	Şanlıurfa Büyükşehir Belediye Başkanlığı Etüt ve Proje Dairesi Başkanlığı	Şanlıurfa	a.Tüm katılımcıların meslekten men cezalısı olmaması gerekmektedir. Ekip temsilcisinin Mimarlık, Şehir ve Bölge Planlama, Peyzaj Mimarlığı disiplinlerinden olması zorunludur. b.Mimarlık, Şehir ve Bölge Planlama ve Peyzaj Mimarlığı disiplinlerinden herhangi birini	Asli Jüri Üyeleri: Dr Öğretim Üyesi, Mimar Şebnem KULOĞLU YÜKSEL Şehir Plancısı Mehmet Selim AÇAR Mimar Cevher İLHAN Eğitimci, Yazar Adil SARAÇ Mimar Fatih KAHYAOĞLU	Birincilik Ödülü – Rumuz 57138 – 13 Sıra Numaralı Proje Müellifler Alp Buğra NAZAR – Mimar (Ekip Temsilcisi) Yağmur SARIDEDE – Mimar	İkincilik Ödülü – Rumuz 38197 – 41 Sıra Numaralı Proje Müellifler Hakkı Can ÖZKAN – Mimar (Ekip Temsilcisi) Özlem ÖZDENER ÖZKAN – Yüksek Mimar Fevzi KURŞUN – Mimar	Üçüncülük Ödülü – Rumuz 21496 – 52 Sıra Numaralı Proje Müellifler Süleyman Can ÇİNKILIÇ – Peyzaj Mimarı (Ekip Temsilcisi) Ferdi İNANLI – Yüksek Peyzaj Mimarı Baha YURTTAŞ – Mimar Danışmanlar	https://www.arkitera.com/haber/sanliurfa-kizilay-meydani-ve-kentsel-tasarim-fikir-yarismasinda-dereceye-girenler-belirlendi/	MEYDAN VE ÇEVRESİ
2021	Tarsus Şelalesi Turizm Tesisleri Mimari Proje Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/tarsus-selalesi-turizm-tesisleri-mimari-proje-yarismasi/	MİMARİ PROJE	Mersin Büyük Şehir Belediyesi	Mersin	Yarışmaya içinde en az bir mimar ve bir peyzaj mimarı bulundurma koşulunu sağlayan ekipler katılabilir. Gereksinim duyulması halinde şehir planlama ve inşaat mühendisliği gibi diğer meslek alanlarından kişiler, ekipte danışman veya yarışmacı olarak yer alabilir.	Asıl Jüri Üyeleri 1-Ahmet TERCAN: Mimar (Jüri Başkanı) 2-Can ÇİNİCİ: Mimar 3-Cem SORGUÇ: Mimar 4-Elif KENDİR BERAHA: Mimar 5-Hakan DALAMAN: Mimar 6-Işıkhan GÜLER: İnşaat Mühendisi 7-Sunay ERDEM: Peyzaj Mimarı	1. ÖDÜL Proje Numarası: 31 (Rumuz:52713) Ekip Temsilcisi Nil BIÇAK / Mimar (Milano Politekniko Üniversitesi) Ekip Ortakları Erol KALMAZ / Mimar (İstanbul Teknik Üniversitesi) Kemal BAL / Mimar (Mimar	2. ÖDÜL Proje Numarası: 33 (Rumuz:27513) Ekip Temsilcisi İbrahim EYÜP / Mimar (Yıldız Teknik Üniversitesi) Ekip Ortakları Hakan DENİZ ÖZDEMİR / Mimar (Yıldız Teknik Üniversitesi) Olcay OVALI EYUP / Mimar	3.ÖDÜL Proje Numarası: 7 (Rumuz:38413) Ekip Temsilcisi Selim ATAK / Mimar (Karadeniz Teknik Üniversitesi) Ekip Ortakları Talip Doğu Ayan / Peyzaj Mimarı (Bilkent Üniversitesi) Danışmanlar	https://www.arkitera.com/haber/tarsus-selalesi-turizm-tesisleri-mimari-proje-yarismasi-sonuclandi/	YAPI ÇEVRESİ
2021	5 Ocak Parkı ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/5-ocak-parki-ve-yakin-cevresi-kentsel-tasarim-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Adana Büyükşehir Belediyesi Etüd ve Projeler Dairesi Başkanlığı	Adana	Yarışmaya, TMMOB Mimarlar Odası üyesi Mimarlardan, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Üyesi Peyzaj Mimarlarından ve TMMOB Şehir Plancıları Odası üyesi Şehir Plancılarından en az birer üye bulundurularak oluşturulan bir ekiple katılmak zorunludur. Ekibin tercihi	Asıl Jüri Üyeleri F Cânâ BİLSEL- Prof Dr Mimar ve Kentsel Tasarımcı Ulaş Bahri ÇETİNKAYA- Şehir Plancısı, CBS Uzmanı Erhan Vecdi KÜÇÜKERBAŞ- Prof Dr Peyzaj Mimarı Murat MEMLÜK- Dr Peyzaj Mimarı Oktan NALBANTOĞLU- Dr Peyzaj Mimarı ve Kentsel Tasarımcı (Jüri	1. ÖDÜL (74931) Müellif M. Batu KEPEKÇİOĞLU (Mimar) (Ekip Başı) Tayfun SALİHOĞLU (Şehir ve Bölge Plancısı) Nihan BALKAN (Şehir Bölge Plancısı, Kentsel Tasarım Uzmanı) Ecem ÇALIŞKAN (Mimar)	2. ÖDÜL (92861) Umut DOĞAN (Şehir Plancısı ve Kentsel Tasarım Uzmanı) (Ekip Başı) Özlem ATAK DOĞAN (Mimar) Duygu OVACIK ÇORUH (Mimar) Sema SERİM (Mimar) Yusuf DOĞAN (Peyzaj Mimarı) Kübra GÜLHAN (Mimar)	3. ÖDÜL (47352) Müellif Bülent BATUMAN (Mimar) (Ekip Başı) Hatice KARACA (Kentsel Tasarımcı ve Peyzaj Mimarı) Okan CAN (Şehir Plancı) Gizem KARABAY CAN (Kentsel Tasarımcı ve Peyzaj Mimarı)	https://www.arkitera.com/haber/5-ocak-parki-ve-yakin-cevresi-kentsel-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	KENT PARKI

Çizelge B.1 (devamı) : Yarışmalar listesi

2021	İstanbul Kara Surları Topkapı Kaleiçi Meydanı Kentsel Tasarım Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/istanbul-kara-surlari-topkapi-kaleici-meydani-kentsel-tasarim-yarismasi/	KENTSEL TASARIM	Fatih Belediyesi	İstanbul	TMMOB Şehir Plancıları Odası'nın şehir plancı, TMMOB Mimarlar Odası'nın mimar, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'nın peyzaj mimarı ve meslekten men cezalısı durumunda olmayan en az birer üyesini ekipte bulundurmak	Asli Jüri Üyeleri Deniz ASLAN, Mimar Nilüfer KART AKTAŞ, Peyzaj Mimarı-Sosyolog Uğur İNAN, Şehir Plancı Yüksel DEMİR, Mimar Zekiye YENEN, Mimar-Şehir Plancı (Jüri Başkanı)	BİRİNCİLİK ÖDÜLÜ 20 SIRA NUMARALI PROJE – 94721 RUMUZLU Müellifler Batu Kepekcioğlu, Mimar, Dr. (Ekip Temsilcisi) Tayfun Salihoğlu, Şehir Ve Bölge Plancısı, Doç. Dr. Ecem Çalışkan, Mimar, Y. L. Emre Söylemez, Şehir Ve	İKİNCİLİK ÖDÜLÜ 15 SIRA NUMARALI PROJE – 30187 RUMUZLU Müellifler Ozan Yalçın, Mimar (Ekip Temsilcisi) Bulut Bora, Mimar Hazal Pehlivan, Şehir Plancısı Nurefşan Kutlu, Peyzaj Mimarı	ÜÇÜNCÜLÜK ÖDÜLÜ 18 SIRA NUMARALI PROJE – 75621 RUMUZLU Müellifler Emre Kul, Peyzaj Mimarı (Ekip Temsilcisi) Doruk Görkem Özkan, Dr Peyzaj Mimarı Sinem Dedeoğlu Özkan, Yüksek Şehir Plancısı	https://www.arkitera.com/haber/istanbul-kara-surlari-topkapi-kaleici-meydani-kentsel-tasarim-yarismasi-sonuclandi/	MEYDAN VE ÇEVRESİ
2021	100. Yıl Çarşısı ve Yakın Çevresi Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/100-yil-carsisi-ve-yakin-cevresi-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	Ankara Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Tabiat Varlıkları Dairesi Başkanlığı	Ankara	Yarışmaya katılacaklarda aranacak koşullar şu şekildedir: Ekip başı mimar ve TMMOB Mimarlar Odası üyesi olmak zorundadır. TMMOB üyesi olmak kaydı ile diğer meslek grubu üyeleri ekipte yer alabilir. TMMOB üyesi olmayan	Asil Jüri Üyeleri Hasan ÖZBAY (Jüri Başkanı) – Mimar A Güliz BİLGİN ALTINÖZ – Mimar Ali CENGİZKAN – Mimar Belemir DALOKAY – Peyzaj Mimarı Erdal SORGUCU – Mimar Yakup HAZAN – Mimar Yavuz ÖZKAYA – Mimar	Eşdeğer Ödül Proje Adı : 16 Sıra numaralı NYA71480 Rumuzlu Proje Müellifler: Nur Dilan ÖZDEMİR-Mimar Ilgın ŞENSES-Mimar Aynur UZDU-Mimar Yardımcılar: İlkyaz SARIMEHMETOĞLU-	Eşdeğer Ödül Proje Adı : 17 Sıra Numaralı YGU83746 Rumuzlu Proje Müellifler: Murat SÖNMEZ-Dr.Mimar (Ekip Başı) Burak DÖNMEZ-Y.Mimar Özge SÜVARİ-Mimar Gülnur AKTAŞ-Mimar	Eşdeğer Ödül Proje Adı : 21 Sıra Numaralı 79S36P1A Rumuzlu Proje Müellifler: Ali SİNAN – Y.Mimar–Restorasyon Uzm. Hasan Okan ÇETİN-Y.Mimar Elif MIHÇIOĞLU – Y.Mimar–Restorasyon Uzm., Doç. Dr.	https://www.arkitera.com/haber/100-yil-carsisi-ve-yakin-cevresi-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi/	KENTSEL PEYZAJ
2022	İstanbul Senin, Yeşil Alanlarda Sanat Yapıtları Tasarımı Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/istanbul-senin-yesil-alanlarda-sanat-yapitlari-tasarimi-yarismasi/	SANAT TASARIM	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı. İstanbul Planlama Ajansı Konkur	İstanbul	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve T.C. Kimlik Numarası sahibi olmak ve 1 Ocak 2004 tarihinden önce doğmuş olmak.	Asli Jüri Üyeleri Rahmi Aksungur, Heykeltıraş Bedri Baykam, Ressam (Jüri Başkanı) Ebru Erbaş Gürler, Peyzaj Mimarı Meriç Hızal, Heykeltıraş Nevzat Oğuz Özer, Mimar	1. ÖDÜL 2 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 39158 Müellifler Taner KESKİN, Mimar (Ekip Temsilcisi) Reyna AKŞİRİN, Mimar Danışmanlar İsmail KESKİN, Ahşap İşleri	2. ÖDÜL 7 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 17452 Müellif Ali Kaya ÖZKÖPRÜLÜ, Heykeltıraş	3. ÖDÜL 6 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 17352 Müellif İbrahim ÖZVARİŞ, Mimar, Kentsel Tasarımcı	https://www.arkitera.com/haber/istanbul-senin-yesil-alanlarda-sanat-yapitlari-tasarimi-yarismasi-sonuclandi/	YEŞİL ALAN VE SANAT YAPITI
								1. ÖDÜL 10 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 82794 Müellif Ahmet UZUN, Heykeltıraş	2. ÖDÜL 8 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 38254 Müellif İpek PALALI, Mimar Danışman Emre GÖKDEL, Mimar	3. ÖDÜL 11 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 94837 Müellifler Kübra GİDER, Mimar (Ekip Temsilcisi) Ferhat İBRAHİMOĞLU, Mimar Ece ARMAN, Restoratör Burak IRMAK, İç Mimar	https://www.arkitera.com/haber/istanbul-senin-yesil-alanlarda-sanat-yapitlari-tasarimi-yarismasi-sonuclandi/	
								1. ÖDÜL 19 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 95381 Müellif Ferit ÖZŞEN, Heykeltıraş	2. ÖDÜL 14 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 13245 Müellif Çağdaş ERÇELİK, Heykeltıraş	3. ÖDÜL 15 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 47027 Müellifler Damla SOYSEVEN, Mimar (Ekip Temsilcisi) Seda DURAN, Mimar	https://www.arkitera.com/haber/istanbul-senin-yesil-alanlarda-sanat-yapitlari-tasarimi-yarismasi-sonuclandi/	
								1. ÖDÜL 28 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 312756 Müellif Özgür TURHAN, Heykeltıraş	2. ÖDÜL 26 SIRA NUMARALI PROJE-RUMUZ 63214 Müellifler Orhan ERSAN, Mimar (Ekip Temsilcisi) Deniz DOKGÖZ, Mimar Ferhat HACIALİBEYOĞLU, Mimar Gülcan AFACAN, Mimar	3. ÖDÜL 29 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 73849 Müellif Ahmet UZUN, Heykeltıraş	https://www.arkitera.com/haber/istanbul-senin-yesil-alanlarda-sanat-yapitlari-tasarimi-yarismasi-sonuclandi/	
								1. ÖDÜL 35 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 46738 Müellifler Hüsnü Ertuğ ATLI, Heykeltıraş (Ekip Temsilcisi) Dila Hanım ÇELİK, Mimar Kağan RÜSTEM, Mimar Ahmet Hakan UĞUR, Mimar	2. ÖDÜL 34 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 17302 Müellifler Setenay KAMAZOĞLU, Mimar (Ekip Temsilcisi) Tolga GÜNDOĞDU, 3D Artist	3. ÖDÜL 36 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 81937 Müellif Adil Mutlu YILDIZ, Mimar, İnşaat Mühendisi (Ekip Temsilcisi)	https://www.arkitera.com/haber/istanbul-senin-yesil-alanlarda-sanat-yapitlari-tasarimi-yarismasi-sonuclandi/	
								1. ÖDÜL 38 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 57319 Müellif Hüseyin Avni ALPASLAN, Heykeltıraş			https://www.arkitera.com/haber/istanbul-senin-yesil-alanlarda-sanat-yapitlari-tasarimi-yarismasi-sonuclandi/	

Çizelge B.1 (devamı) : Yarışmalar listesi

								1. ÖDÜL 40 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 34035 Müellif Nevzat ATALAY, Heykeltıraş Danışman Hamit BALA, Mimar	2. ÖDÜL 43 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 35718 Müellif Ferhat BULDUK, Mimar	3. ÖDÜL 42 SIRA NUMARALI PROJE – RUMUZ 84796 Müellifler Hüsnü Ertuğ ATLI, Heykeltıraş (Ekip Temsilcisi) Dila Hanım ÇELİK, Mimar Kağan RÜSTEM, Mimar Ahmet Hakan UĞUR, Mimar	https://www.arkitera.com/haber/istanbul-senin-yesil-alanlarda-sanat-yapitlari-tasarimi-yarismasi-sonuclandi/	
2022	Küçükçekmece Lagünü Havzası Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/kucukcekmece-lagunu-havzasi-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	İBB Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı. İstanbul Planlama Ajansı Konkur	İstanbul	Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve T.C. Kimlik Numarası sahibi olmak ve 1 Ocak 2004 tarihinden önce doğmuş olmak.	Asli Jüri Üyeleri Ömer Selçuk BAZ, Mimar Meltem ERDEM KAYA, Peyzaj Mimarı (Jüri Başkanı) Süreyya İSFENDİYAROĞLU, Doğa Bilimci Nüket SİVRİ, Deniz Bilimci Azime TEZER, Şehir Plancısı	9 – 216473 (EŞDEGER ÖDÜL) Müellifler Zuhal KOL, Mimar, Kentsel Tasarımcı (Ekip Temsilcisi) Ozan Önder ÖZENER, Mimar Berna YAYLALI, Peyzaj Mimarı Danışman Carlos ZARCO SANZ	20 – 384196 (EŞDEĞER ÖDÜL) Müellifler Zeynep ALTINBAŞLI, Mimar (Ekip Temsilcisi) Tuna Han KOÇ, Mimar Danışman Barış EKMEKÇİ, Peyzaj Mimarı	36 – 817403 (EŞDEGER ÖDÜL) Müellifler İsmail KOCATAŞ, Mimar (Ekip Temsilcisi) Songül SANCAK, Mimar Nergiz Han, Öğrenci, Mimarlık Öğrencisi Danışman Özlem KEVSEROĞLU, Peyzaj	https://www.arkitera.com/haber/kucukcekmece-lagunu-havzasi-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi/	LAGÜN / HAVZA
2023	ŞAMPİYON MELEKLERİ YAŞATMA DERNEĞİ MELEKLER ANITI ULUSAL MİMARİ, PEYZAJ ve PLASTİK SANAT ESERİ YARIŞMASI	https://www.arkitera.com/yarisma/sampiyon-melekleri-yasatma-dernegi-melekler-aniti-ulusal-mimari-peyzaj-ve-plastik-sanat-eseri-yarismasi/	ANAT ESERİ	GAZİMAĞUSA BELEDİYESİ KTMMOB ŞAMPİYON MELEKLERİ YASATMA	Gazimağusa Kıbrıs	Yarışmaya mimarlar, peyzaj mimarları, şehir plancıları, iç mimarlar, inşaat mühendisleri, elektrik mühendisleri, makine mühendisleri ve plastik sanatlar alanında çalışan sanatçılar bireysel veya ekip olarak katılabilirler. Bireysel katılım durumunda, plastik sanat alanı dışında diğer	Jüri Başkanı: Burhan Atun (Mimar) 2 Asli Jüri Üyesi: Abide Başman Eryaşar (Mimar, Gazimağusa Belediyesi) 3 Asli Jüri Üyesi: Ali Öznur (Şehir Plancısı, Şehir Planlama Dairesi) 4 Asli Jüri Üyesi: Gülizar Eroğlu (Peyzaj Mimarı) 5 Asli Jüri Üyesi: Ruzen Atakan (Sanatçı)	Erhan Afşaroğlu, Şelay Aykılıç, Zekiye Yağmur Aydındağ, Merter Refikoğlu, İsmet Birman, Ulaş Yetkili, Ahmet Dağbaşı ve Çağan Oyaltan	Özlem Olgaç Türker, Münevver Özgür Özersay, Erçim Uluğ, Meserret Ziya, Jasmine Dinand, Serhan Şensoy, Sema Halil Yakar, Hıvsiye Öztoprak Aremek, Aytunç Talu, Umut Türker ve Mukaddes Önen ekibi,	Şebnem Hoşkara, Beser Oktay Vehbi, Mukaddes Polay, Müge Rıza, Ege Uluca Tümer, İpek Cemmedo, Can Kara, Zehra Şonya, Ercan Hoşkara, Temuçin Yardımcı, Mustafa Onbaşı, Seyit Soydan Cambazoğulları ve Leyla Çınar ekibi almaya hak kazandı.	https://bugunkibris.com/2024/03/01/sampiyon-melekleri-yasatma-dernegi-melekler-aniti-ulusal-mimari-peyzaj-ve-plastik-sanat-eseri-yarismasi-odul-toreni-yapildi/	ANMA MEKANI/ SANAT YAPITI
2024	Çok Katmanlı Doğal ve Kültürel Bir Yaşam Koridoru olarak Balavca Deresi ve Yakın Çevresi Fikir Projesi Yarışması	https://www.arkitera.com/yarisma/cok-katmanli-dogal-ve-kulturel-bir-yasam-koridoru-olarak-balavca-deresi-ve-yakin-cevresi-fikir-projesi-yarismasi/	FİKİR PROJE	Milas Belediyesi	BORUM - MİLAS	Yarışmaya katılacak ekiplerin; TMMOB Mimarlar Odası'na üye mimar, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası'na üye peyzaj mimarı, TMMOB Şehir Plancıları Odası'na üye şehir plancısı en az birer kişiyi ekipte bulundurması zorunludur. Jüri, yarışmanın konusu,	Asli Jüri Üyeleri Güliz Bilgin Altınöz Aslıhan Demirtaş Ata Turak Barış Ekmekçi Koray Velibeyoğlu	Ekip Listesi Hatice Büşra Al Özdilek Hayriye Eşbah Tunçay Başak Demireş Özkul Arda Coşan Yardımcılar Hilal Yivci İlayda Öner Aybüke Yarbasan	Ekip Listesi Süleyman Can Çinkılıç Melih Yılmaz Baha Yurttaş Nergis Aşar Yardımcılar Serra Acartürk Burak Işık	Ekip Listesi Cemil H. Okumuş Ezel Y. Çebi Okumuş Kenan Aydınoğlu Selçuk Aksoy Demet Yılmaz Yıldırım Burcu Balaban Yılmaz Banu Çiçek Kurdoğlu Ayşegül Özyavuz Pınar Özge Parlak	https://www.arkitera.com/haber/balavca-deresi-ve-yakin-cevresi-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi/	KENT İÇİ DERE VE VADİ
2024	Odak Ürgup" Kent Merkezi İçin Fikir Projesi Yarışması Ürgüp Belediye Başkanlığı tarafından açılan "Odak Ürgüp" Kent Merkezi İçin Fikir Projesi Yarışması'nın teslim tarihi 15 Kasım 2024 Cuma,		FİKİR PROJE	Ürgüp Belediye Başkanlığı	Nevşehir	Yarışmaya, TMMOB'nin mimar, şehir plancısı ve peyzaj mimarı odalarına kayıtlı üyelerden oluşan meslekler katılabilir. İdare ile ilişkilerin yürütülmesi ile sınırlı olmak üzere ekip üyelerinden birinin ekip temsilcisi olarak belirlenmesi gerekmektedir.	Mehmet Nazım Özer, Şehir Plancısı (Jüri Başkanı) Caner Bilgin, Mimar Ramazan Avcı, Mimar Mehmet Cemil Aktaş, Peyzaj Mimarı Tuna Han Koç, Mimar	Halil Bana Akyar, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Mimarlık Utku Doğanay, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Mimarlık Selinnur Demirel, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Mimarlık Aysu Fatma Kustas, Gazi	Furkan Şanlı, İstanbul Kültür Üniversitesi, Mimarlık Nagihan Damgacı, İstanbul Teknik Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı	Hayriye Eşbah Tunçay, Çukurova Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Arda Coşan, İstanbul Teknik Üniversitesi, Mimarlık Aybüke Yarbasan, İstanbul Teknik Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Nergis Şenkaya, İstanbul Teknik Üniversitesi, Peyzaj	https://www.arkitera.com/haber/odak-urgup-kent-merkezi-icin-fikir-projesi-yarismasi-sonuclandi/	KENTSEL PEYZAJ

EK C: Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

Çizelge C.1 : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

Yazı tarihi	Ödül Adı	Erişim linki	Ödül kategorisi	Seçici Kurul	Ödül Alan Proje	Kişiler
16.May.24	15. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri		GENEL KATEGORİ PROJE ÖDÜLÜ	Bahar Başer Kalyoncuoğlu (Peyzaj Mimarı) , Ceylan Belek Ombregt (Peyzaj Mimarı), Emre Erkal (Mimar), Engin Musa Gürcan (Peyzaj Mimarı), Barış Işık (Peyzaj Mimarı), Nejla Kılınç (Şehir Plancısı), Ümit Tarık Yaşar (Peyzaj Mimarı)	Seddülbahir Kalesi	Mehmet Cemil AKTAŞ, Pınar KESİM AKTAŞ, Şeyma KAHRAMAN, Gülşen Ayla OLGUN
			ÖZEL PROJE ÖDÜLÜ		Bu kategoride hiçbir projeye ödül verilmemiştir.	
			KENTSEL TASARIM PROJE ÖDÜLÜ		Çok Katmanlı Doğal ve Kültürel Bir Yaşam Koridoru olarak Balavca Deresi ve Yakın Çevresi Fikir Projesi Yarışması	Cemil Hamdi OKUMUŞ, Ezel Yağmur ÇEBİ OKUMUŞ, Prof. Dr. Banu ÇİÇEK KURDOĞLU, Burcu BALABAN YILMAZ, Kenan AYDINOĞLU, Selçuk AKSOY, Doç. Dr. Demet YILMAZ YILDIRIM, Öğr. Gör. Ayşegül ÖZYAVUZ, Gizem Yağmur GÖLBAŞI, Pınar Özge PARLAK, Recai TOYLAN, Nazlı Hilal ERSOY
					Kadıköy Meydanı	Mehmet Cemil AKTAŞ, Pınar KESİM AKTAŞ, Şeyma KAHRAMAN, Rümeysa KONUK, Ecem SEVİN KESKİN, Ezgi Umut TÜRKOĞLU, Başak İNCEKARA
					Balvaca Deresi	Hayriye EŞBAH TUNÇAY, Başak DEMİREŞ ÖZKUL, Aybüke YARBASAN, Arda COŞAN, Hatice Büşra AL ÖZDİLEK, Hilal YİVCİ, İlayda ÖMER
			ANALİZ VE PLANLAMA ÖDÜLÜ		Doğa ve Kültürel Peyzaj Çerçevesinden Frig Vadisinin Planlanması	Dr. A. Oktan NALBANTOĞLU, Redife KOLÇAK, Ferdi İNANLI, Gürkan GÜNEY, Sima MUHAMMETLİ, Aybüke TUFAN
			KAMU TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLEN PEYZAJ TASARIMINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR UYGULAMALAR VE PROJELER ÖDÜLÜ		Bu kategoride hiçbir projeye ödül verilmemiştir.	
			PROF. DR. HAYRAN ÇELEM GENÇ PEYZAJ MİMARI ÖDÜLÜ			Süleyman Can ÇİNKILIÇ
			İLETİŞİM ÖDÜLÜ		"Anadolu Ajansı"	Yıldız Nevin KASIM
						Doç. Dr. Emrah YALÇINALP
			MESLEĞE KATKI ÖDÜLÜ			Prof. Dr. Yasin Çağatay SEÇKİN
			ONUR ÖDÜLÜ			Prof. Dr. Sadık ARTUNÇ
			Genel Kategori Ödülü		Rami Kütüphanesi Peyzaj Projes	Mehmet Cemil Aktaş, Pınar Kesim Aktaş, Şeyma Kahraman, Gülşen Ayla Olgun, Özgenur Maldar, Ecem Sevin, Dilara Tuncer, Tuğçe Duman, Rümeysa Konuk, Lokman Turunç
					Teşvik Ödülü: Suzuki Türkiye Genel Müdürlük Yerleşkesi Peyzaj Renovasyon Projesi	Ersin Cihan Erkek, Yasemin Tonbul Erkek, Yusuf Ustaoğlu
			Özel Proje Ödülü		CK Design House Peyzaj Projesi	CK Design House Peyzaj Pro

Çizelge C.1 (devamı) : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

16.May.23	14. ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri		Özel Proje Ödülü	Prof. Dr. Şükran Şahin Peyzaj Mimarı (Seçici Kurul Başkanı) Prof. Dr. Nur ÇAĞLAR Mimar Doç. Dr. Aylin SALICI Peyzaj Mimarı Dr. Murat Zübeyir MEMLÜK Peyzaj Mimarı Meriç TEKİNMERİÇ Peyzaj Mimarı	Teşvik Ödülü: "Nilgün Apartmanı Yenileme Projesi"	Ersin Cihan ERKEK, Yasemin TONBUL ERKEK, Yusuf USTAOĞLU
			KENTSEL TASARIM PROJE ÖDÜLÜ		Salacak Sahili Kentsel Tasarım Projes	Mehmet Cemil AKTAŞ, Pınar KESİM AKTAŞ, Şeyma KAHRAMAN, Rümeysa KONUK, Ecem SEVİN, Lokman TURUNÇ, Gülşen Ayla OLGUN, Özgenur MALDAR, Tuğçe DUMAN, Dilara TUNCER, Barış KALYONCUOĞLU, Ezgi Umut TÜRKOĞLU, Hilay ERKİN, Başak İNCEKARA
					TEŞVİK ÖDÜLÜ: 851976 Rumuzlu "Yeni Taşkent Turizm Bölgesi Kentsel Tasarımı ve Planlaması Projesi"	Cemil Hamdi OKUMUŞ, Ezel Yağmur ÇEBİ OKUMUŞ, Paşa KAYA, İpek Deniz ALPDOĞAN KAYA, Demet YILMAZ YILDIRIM, Kenan AYDINOĞLU, Mert AKİT, İsa Eren AKBIYIK Yardımcılar: Recai TOYLAN, Burcu BALABAN YILMAZ, Gizem Yağmur GÖLBAŞI, Ali Doğan İNANÇ, Recep ARSLAN, Nisa Beyza ALPAY, Selinaya Sujinlena Estella Gagaouzhan
					TEŞVİK ÖDÜLÜ: 854397 Rumuzlu "Pendik Yaşam Vadisi Kentsel Tasarım Projesi"	Barış EKMEKÇİ - Münire SAĞAT, İsa Eren AKBIYIK
			ANALİZ VE PLANLAMA ÖDÜLÜ		Meles Deresi Peyzaj Rehabilitasyon Projesi	Mehmet Cemil AKTAŞ, Pınar KESİM AKTAŞ, Prof. Dr. Adnan KAPLAN, Lebriz ATAN KARAATLI, Sacit Arda KARAATLI, Nuran ALTUN, Selçuk AKSOY, Şeyma KAHRAMAN, Rümeysa KONUK, Ecem SEVİN, Lokman TURUNÇ, Fatma Özge DEMİRCİ, Ezgi Umut TÜRKOĞLU, Başak İNCEKARA
					TEŞVİK ÖDÜLÜ: 260546 Rumuzlu "Fatih İlçesi Kentsel Vejetasyon Mastır Planının Hazırlanması Projesi"	Prof. Dr. Hayriye EŞBAH TUNÇAY, Doç. Dr. Melih BOZKURT, Pelin KUTSAL, Doç. Dr. Filiz BEKTAŞ BALÇIK, Nur YAĞMUR Yardımcılar: Aybüke YARBASAN, Hande Beril KÜÇÜKLER, Şimal KÖSEOĞLU
					TEŞVİK ÖDÜLÜ: 639274 Rumuzlu "İZ | Karaduvar Mahallesi Kentsel Tasarım Projesi"	Emrah YALÇINALP, Özhan ERTEKİN, Gülden Demet ORUÇ, Buğra BOZKIR, Emre KUL, Mehmet RONAEL, Gizem KEPENEK, Işık Sevinç KESKİN, Sercan HATIRNAZ
					Agro Park	ŞEHİTKAMİL BELEDİYESİ - Didem GÜL, Deniz EREN
					TEŞVİK ÖDÜLÜ: 611986 Rumuzlu "Caniklidere Şelalesi Kıyı Koridoru Peyzaj Projesi"	TONYA BELEDİYESİ - Ahmet İhsan HACIFETTAHOĞLU

Çizelge C.1 (devamı) : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

			KAMU TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLEN PEYZAJ TASARIMINDA SÜRDÜRÜLEBİLİR UYGULAMALAR VE PROJELER ÖDÜLÜ		TEŞVİK ÖDÜLÜ: 826954 Rumuzlu "Sakin Mahalle - Sakin Mekan - Sakin Rota"	İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ - Havva Gül COŞKUN, Kamuran Bülent KÖSTEM, Sibel KOZAN ALPER, Çiğdem HOROZ GÖREN, Hande GÜNDEL, Selçuk ŞENER, İpek ERTAŞ, Özgü APAYDIN, Elvan GÜMÜŞALAN, Aylin GÖKNUR, Dr. Nergiz YİĞİT
			PROF. DR. GÜNEL AKDOĞAN GENÇ PEYZAJ MİMARI ÖDÜLÜ		-	İsa Eren AKBIYIK
			İLETİŞİM ÖDÜLÜ		"Gazete Oksijen"	Elif ERGU DEMİRAL
			.MESLEĞE KATKI ÖDÜLÜ			Prof. Dr. Zerrin SÖĞÜT
			ONUR ÖDÜLÜ			Başak GÜLESER
16 Mayıs 2022	13. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri	https://www.arkitera.com/haber/13-ulusal-peyzaj-mimarligi-odulleri-sahiplerini-buldu/	Genel Kategori Proje	Engin AKTAŞ, Cem ATİK, Dr. Arş. Gör. Nihan Oya MEMLÜK ÇOBANOĞLU, Doç. Dr. Nurdan ERDOĞAN, Tülin MUNZUR, Prof. Dr. Lale ÖZGENEL, Prof. Dr. Savaş Zafer ŞAHİN Yedek Seçici Kurul Üyesi Dr. Yiğit ACAR	MECİDİYEKÖY MEYDAN DÜZENLEME PROJESİ	MEHMET CEMİL AKTAŞ (Peyzaj Mimarı), PINAR KESİM AKTAŞ (Mimar), ŞEYMA KAHRAMAN (Peyzaj Mimarı), RÜMEYSA KONUK (Peyzaj Mimarı), ECEM SEVİN(Peyzaj Mimarı), LOKMAN TURUNÇ (Peyzaj Mimarı)
			Yerleşim Yeri Proje		Yerleşim Yeri Proje Ödülü'ne başvuru yapılmamıştır.	
			Kentsel Tasarım		ANTAKYA KÖPRÜBAŞI KENT MEYDANI VE YAKIN ÇEVRESİ KENTSEL TASARIM PROJESİ	Proje Ekibi: Cemil Hamdi Okumuş (Peyzaj Mimarı), Ezel Yağmur Çebi Okumuş (Peyzaj Mimarı /Y.Mimar), Paşa Kaya (Peyzaj Mimarı /Y.Mimar), Demet Yılmaz Yıldırım (Mimar), Ayşegül Özyavuz (Şehir Plancısı) Yardımcıları: İsa Eren Akbıyık (Peyzaj Mimarı), Kenan Aydınoğlu (Peyzaj Mimarı), Burcu Balaban Yılmaz (Kentsel Tasarımcı ve Peyzaj Y.Mimarı), Naciye Kara (Kentsel Tasarımcı ve Peyzaj Y.Mimarı) Süleyman Aydoğmuş (Peyzaj Mimarı), Ebru Şahin Taşçı (Mimar), Emre Taşçı (Mimar), Ergün Aktaş (Mimar)
			Analiz ve Planlama		ROTAMALATYA: DESTİNASYONLAR VE TURİZM OLANAKLARINA YÖNELİK BÖLGESEL ROTA PLANLAMASI VE İNTERAKTİF TASARIMI	Sevgi GÖRMÜŞ CENGİZ (Öğretim Üyesi – Peyzaj Mimarı), Bülent YILMAZ (Öğretim Üyesi – Peyzaj Mimarı), Serhat CENGİZ (Öğretim Üyesi – Peyzaj Mimarı)
			Kamu Tarafından Gerçekleştirilen Peyzaj Tasarımında Sürdürülebilir Uygulamalar ve Projeler Ödülü		İZMİR TARIMI GELİŞTİRME MERKEZİ | SASALI BIOLAB	Mert Uslu (Mimar), Nilay Özcan Uslu (Dr. Mimar), Berna Ataman Oflas (Mimar), Selçuk Aksoy (Peyzaj Mimarı), Hilal Eyecioğlu (Peyzaj Mimarı), Çiğdem Eceyurt (Peyzaj Mimarı), Prof. Dr.Koray Velibeyoğlu (Şehir ve Bölge Plancısı), Prof. Dr. Yusuf Kurucu (Ziraat Mühendisi)
			Prof. Dr. Sadri ARAN Genç Peyzaj Mimarı Ödülü		-	Süveyda BAYRAKTAR ATAGÜR
			İletişim Ödülü		Fox Tv Haber	Ezgi GÖZEGER ÖZMEMİŞ
			Mesleğe Katkı Ödülü		-	Riccardo DISPERATI
			Onur Ödülü			Prof. Dr. Hayran ÇELEM

Çizelge C.1 (devamı) : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

21.06.2021	12. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri	https://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=9103	Genel Kategori Proje	Asli Seçici Kurul Üyeleri Peyzaj Mimarı Mehmet Cemil AKTAŞ, Peyzaj Mimarı Funda BAŞ BÜTÜNER, Şehir Plancısı Zeynep ERAYDIN, Peyzaj Mimarı Meltem ERDEM KAYA, Peyzaj Mimarı Yasin OTUZOĞLU, Mimar Güven Arif SARGIN, Peyzaj Mimarı Emrah YALÇINALP ile Yedek Seçici Kurul Üyeleri Mimar – Peyzaj Mimarı Nesli Naz AKSU, Peyzaj Mimarı Selin ÇAVDAR ve Şehir Plancısı Özlem ŞENYOL KOCAER`	LİMANPARK	Hayriye Eşbah Tunçay (Prof.Dr.- Peyzaj Mimarı), Ebru Erbaş Gürler (Doç.Dr. - Peyzaj Mimarı), N. Tuğçe Onuk Madanoğlu (Y. Peyzaj Mimarı), Volkan Taşkın (Y. Mimar), Batu Kepekçioğlu (Y. Mimar)
			Yerleşim Yeri Proje		~~Yerleşim Yeri Proje dalında tek başvuru yapılmıştır. Seçici Kurul tarafından belirlenen kriterlere göre yapılan değerlendirme sonucunda bu kategoride ödül verilmemesine oy~~	
			Kentsel Tasarım		CUMHURİYET MEYDANI VE ATATÜRK CADDESİ ÇAMLIBEL KENTSEL TASARIM YARIŞMASI	Cemil Hamdi Okumuş (Peyzaj Mimarı), Ezel Yağmur Çebi Okumuş (Peyzaj Mimarı /Y.Mimar), Paşa Kaya (Peyzaj Mimarı /Mimar), Süleyman Aydoğmuş (Peyzaj Mimarı), Demet Yılmaz Yıldırım (Mimar), Ebru Şahin Taşçı (Mimar), Emre Taşçı (Mimar), Ayşegül Özyavuz (Şehir Plancısı) Yardımcılar: Burcu Balaban Yılmaz (Kentsel Tasarımcı Ve Peyzaj Y.Mimarı), Emre Kul (Peyzaj Mimarı), Çiğdem Develi (Mimar/Öğrenci)
					KADIKÖY MEYDANI KENTSEL TASARIM PROJESİ	M. Buğra Yerliyurt (Peyzaj Mimarı), Defne Bozkurt (Arkeolog/Yük. Mimar), Hasan Yirmibeşoğlu (Yük. Mimar/ Şehir Plancısı), Cafer Bozkurt (Yük. Mimar), Prof. Dr. Mehmet Emre Aysu (Yük. Mimar/Şehir Plancısı) Danışman: Doç. Dr. Kunter Manisa (Yük. Mimar) Yardımcılar: Sibel Özkars (Mimar), Bengü Özmutlu (Mimar), Gamze Varol Çevik (Peyzaj Mimarı), Güliz Yalçın (Peyzaj Mimarı), Emre Azaklar (Peyzaj Mimarı), Ceyda Beceni (Öğrenci), Elçin Barış (Öğrenci), Serkan Karadoğan (Öğrenci), Vedat Kaya (Tekniker)
					İZMİR KENT ÇEPERİNDE EKOLOJİK ORTAK YAŞAM ALANI PROJESİ	Hayriye Eşbah Tunçay (Prof.Dr.- Peyzaj Mimarı), Ebru Erbaş Gürler (Doç.Dr. - Peyzaj Mimarı), Fatih Terzi (Prof.Dr.- Şehir Plancısı), Ozan Ertuğ (Mimar), Emir Drahşan (Permakültür Uzmanı), Adnan Kaplan (Prof.Dr.- Peyzaj Mimarı), Dilara Akülke (Peyzaj Mimarı), Arzu Güler (Peyzaj Yük. Mimarı), Ayşen Oflaz (Peyzaj Mimarı), Ayça Keskin (Peyzaj Yük. Mimarı), Mert Akay (Yük.Şehir Plancısı), Pınar Gökçe (Yük.Şehir Plancısı), Aykut Uçar (İktisatçı), Utku Güler (Mimar/ Yönetmen)
			Analiz ve Planlama		PEYZAJ DESEN SÜREÇ ETKİLEŞİMİNİN MODELLENMESİ VE ANKARA KENTİ İÇİN SÜRDÜRÜLEBİLİR ARAZİ KULLANIM STRATEJİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	Serhat Cengiz (Peyzaj Mimarı), Dicle Oğuz (Peyzaj Mimarı), Bülent Yılmaz (Peyzaj Mimarı), Sevgi Görmüş Cengiz (Peyzaj Mimarı),
					ATATÜRK KENT ORMANI	İstanbul Büyükşehir Belediyesi – Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Daire Başkanlığı

Çizelge C.1 (devamı) : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

			Kamu Tarafından Gerçekleştirilen Peyzaj Tasarımında Sürdürülebilir Uygulamalar ve Projeler Ödülü		FLAMİNGO DOĞA PARK PROJESİ	İzmir Büyükşehir Belediyesi, Park ve Bahçeler Dairesi Başkanlığı, Yeşil Alanlar Planlama Proje Şube Müdürlüğü - Volkan BARBOROS (Yük. Peyzaj Mimarı), Müge Deniz BAL (Yük. Peyzaj Mimarı), Hüseyin ÖZTÜRK (Yük. Peyzaj Mimarı), Hazal BOZKURT (Peyzaj Mimarı), Ecenaz GÖK (İç Mimar), Kadriye AVCÜ (Elektrik Elektronik Mühendisi), Elçin ORAY KARADENİZ (İnşaat Mühendisi), Cansu DUMAN (İç Mimar), Merve UĞUR ÖZARSLAN (Endüstriyel Tasarımcı)
			Genç Peyzaj Mimarı Ödülü			Merve YAVUZ
			İletişim Ödülü		"25 Litre" Belgeseli	Yapımcısı Altuğ GÜLTAN
					"Asfaltın Altında Dereler Var" Belgeseli	Yapımcısı Yasin SEMİZ
					"Plant Peyzaj ve Süs Bitkiciliği Dergisi"	İmtiyaz Sahibi/Sorumlu Yazı İşleri Müdürü H. Remzi ADIYAMAN
			Mesleğe Katkı Ödülü			Dr. Ahmet Oktan NALBANTOĞLU
			Onur Ödülü			Dr. Ayşegül ORUÇKAPTAN
	imarlığı Ödülleri	http://www.peyza	Uygulanmış Proje Ödülü		İZMİR - ÖDEMİŞ ULUS MEYDANI	İzmir Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Daire Başkanlığı Yeşil Alanlar Planlama Proje Şube Müdürlüğü adına Müge Deniz BAL (Peyzaj Y. Mimarı), Esen KURT (Peyzaj Y. Mimarı), Hazal BOZKURT (Peyzaj Mimarı), Hüseyin ÖZTÜRK (Peyzaj Mimarı), Volkan BARBOROS (Peyzaj Mimarı)
					15 TEMMUZ DEMOKRASİ ŞEHİTLERİ MEYDANI	Harun KIRLIOĞLU (Peyzaj Mimarı), Murat TEBER (Peyzaj Mimarı), Elif TEMUR (Peyzaj Mimarı), Şule AKMAN (Peyzaj Mimarı), Başak KARADAĞ (Peyzaj Mimarı), İzmir Büyükşehir Belediyesi Kentsel Tasarım ve Kent Estetiği Bölümü, İkiartıbir Mimarlık
			Fikir Proje Ödülü	Doç. Dr. Mimar Bülent BATUMAN, Doç. Dr. Şehir Plancısı Olgu ÇALIŞKAN, Peyzaj Y. Mimarı Barış	GARİPÇE KALESİ KENTSEL TASARIM FİKİR PROJESİ	Oktan NALBANTOĞLU (Peyzaj Y. Mimarı), Barış KALYONCUOĞLU (Peyzaj Mimarı), Süleyman Can ÇİNKILIÇ (Peyzaj Mimarı), Ezgi Umut TÜRKOĞLU (Peyzaj Mimarı), N.Nihan PARLAK (Peyzaj Y. Mimarı), B. Haldun ERDOĞAN (Mimar), Esma BOZBAŞ (Mimar), Başak İNCEKARA (Şehir Plancısı)
					YEDİKULE BELGRADKAPI ARASI TARIM PARKI KENTSEL TASARIM VE PEYZAJ UYGULAMA PROJESİ	Oktan NALBANTOĞLU (Peyzaj Y. Mimarı), Barış KALYONCUOĞLU (Peyzaj Mimarı), Bahar BAŞER KALYONCUOĞLU (Peyzaj Mimarı), Süleyman Can ÇİNKILIÇ (Peyzaj Mimarı), Gamze ÇEVİK (Peyzaj Mimarı), Nur Hilal MAKULOĞLU (Peyzaj Mimarı), Elif ATATEKİN (Peyzaj Mimarı), N.Nihan PARLAK (Peyzaj Y. Mimarı), Ferdi İNANLI (Peyzaj Y. Mimarı), Murat ŞİRİN (Peyzaj Mimarı), Filiz CİNGİ (Mimar), Başak İNCEKARA (Şehir Plancısı)

Çizelge C.1 (devamı) : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

09.05.2019	11. Ulusal Peyzaj Mimarlığı	j.org.tr/genel/biz den_detay.php? kod=8204		EKMEKÇİ, Prof. Dr. Peyzaj Mimarı Hayriye EŞBAH TUNÇAY, Dr., Peyzaj Mimarı Ayşegül İBİCİ ORUÇKAPTAN, Peyzaj Y. Mimarı Cemil AKTAŞ	KENTSEL BELLEĞİN İZLERİ ÜZERİNDEN AKHİSAR ESKİ BELEDİYE MEYDANI VE YAKIN ÇEVRESİ KENTSEL TASARIM PROJESİ	Cemil Hamdi OKUMUŞ (Peyzaj Mimarı), Ezel Yağmur ÇEBİ OKUMUŞ (Peyzaj Y. Mimarı - Y. Mimar), Ege KASKA AKİT (Peyzaj Y. Mimarı), Paşa KAYA (Peyzaj Mimarı - Mimar), Mert AKİT (Şehir Plancısı)
			Analiz ve Planlama Ödülü		SİLİVRİ BÜYÜKKILIÇLI KÖYÜ FİKİR PROJESİ	Enise Burcu DERİNBOĞAZ (Peyzaj Y. Mimarı), Melike ÜRESİN (Peyzaj Mimarı), Gamze VAROL (Peyzaj Mimarı), Öykü ARDA (Mimar)
					KEPEZ DOKUMA ALANI FİKİR PROJES YARIŞMASI	Cemil Hamdi OKUMUŞ (Peyzaj Mimarı), Ezel Yağmur ÇEBİ OKUMUŞ (Peyzaj Y. Mimarı - Y. Mimar), İsa Eren AKBIYIK (Peyzaj Mimarı), Mehmet ÖZMEN (Şehir Plancısı)
					İSTANBUL ÇATALCA İLÇESİ ORMANLI KÖYÜ EKOLOJİK TASARIM REHBERİ	Meltem ERDEM KAYA (Doç. Dr., Peyzaj Y. Mimarı), Nazife Tuğçe ONUK (Peyzaj Y. Mimarı), Meliz AKYOL ALAY (Dr., Peyzaj Y. Mimarı), S. Elif SERDAR (Araş. Gör., Peyzaj Y. Mimarı), Burcu ALTUN (Peyzaj Mimarı), Yalın ÖCAL (Peyzaj Mimarı), Azime TEZER (Prof. Dr., Y. Şehir Plancısı), Hasan Serdar KAYA (Doç. Dr., Y. Şehir Plancısı), Ezgi GÜLER (Y. Şehir Plancısı), Can AYDIN (Şehir Plancısı), Didem KARA (Şehir Plancısı), Gökçe ŞAHİN (Şehir Plancısı)
			YALÇIN MEMLÜK GENÇ PEYZAJ MİMARI ÖDÜLÜ			Cemil Hamdi OKUMUŞ
			Onur Ödülü			Prof. Dr. Oğuz YILMAZ
			MESLEĞE KATKI ÖDÜLÜ			Lüleburgaz Belediyesi
			İLETİŞİM ÖDÜLÜ		Oda Yönetim Kurulu tarafından belirlenecektir.	
	PEYZAJ MİMARLIĞI ÖDÜLLERİ		UYGULANMIŞ PROJE	Y. Mimar - Cengiz BEKTAŞ, Peyzaj Mimarı Belemir	İTÜ YEŞİL KAMPÜS PROJESİ	Hayriye EŞBAH TUNÇAY (Prof. Dr., Peyzaj Y. Mimarı), Yasin Çağatay SEÇKİN (Prof. Dr., Y. Mimarı), Gülname TURAN (Prof. Dr., Endüstri Ürünleri Tasarımcısı), Mehmet KARACA (Prof. Dr., Meteoroloji Y. Müh. / Rektör), Tayfun KINDAP (Prof. Dr., Meteoroloji Y. Müh. / Rektör Yrd.), Telem GÖK SADIKOĞLU (Prof. Dr., Tekstil Y. Müh. / Rektör Yrd.), Mustafa Sait YAZGAN (Prof. Dr., Ziraat Y. Müh. / Genel Sekreter), Sis Karaman ALKAN (Geomatik Y. Müh.)
			FİKİR PROJE ÖDÜLÜ		ÇANAKKALE / GÜZELKÖY DOĞA OKULU	Sunay ERDEM (Peyzaj Y. Mimarı)
					BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ ÖĞRENCİ YAŞAM MERKEZİ, MERKEZİ DERSLİK ve KAPALI SPOR SALONU PEYZAJ PROJESİ	Mehmet Cemil AKTAŞ (Peyzaj Mimarı), Pınar KESİM AKTAŞ (Mimar), Elif KAYA (Peyzaj Mimarı)

Çizelge C.1 (devamı) : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

16.10.2018	10. ULUSAL PEYZAJ MİMARI	http://www.peyzaj.org.tr/genel/biz den_detay.php?kod=7969	ANALİZ VE PLANLAMA ÖDÜLÜ	Mimarı Belemir DALOKAY, Şehir Plancısı Mehmet Nazım ÖZER, Dr. Ayşegül ORUÇKAPTAN, Peyzaj Y. Mimarı Seda KURT ŞENGÜN	YEŞİLIRMAK HAVZASI PEYZAJ ATLASI PROJESİ	Osman UZUN (Prof. Dr., Peyzaj Y. Mimarı), Haldun MÜDERRİSOĞLU (Prof. Dr., Peyzaj Y. Mimarı), Zeki DEMİR (Prof. Dr., Peyzaj Y. Mimarı), Sultan GÜNDÜZ (Peyzaj Mimarı), Latif Gürkan KAYA(Prof. Dr., Peyzaj Y. Mimarı), Pınar GÜLTEKİN (Dr., Peyzaj Y. Mimarı)
					PEYZAJ ANALİZ VE PLANLAMA SÜRECİNDE EKOSİSTEM ÜRÜN VE HİZMETLERİNİN KARBON TEMELLİ MODELLEMESİ	Merve ERSOY MİRİCİ (Dr., Peyzaj Y. Mimarı), Süha BERBEROĞLU (Prof. Dr., Peyzaj Y. Mimarı)
					RİVA DERESİ KENTSEL TASARIM PEYZAJ PROJESİ	Hayriye EŞBAH TUNÇAY (Prof. Dr., Peyzaj Y. Mimarı), Fatih TERZİ (Doç. Dr., Y. Şehir Plancısı), Gökçen ÖZALP (Şehir Plancısı), Büşra YILMAZ ŞİRİN (Peyzaj Mimarı), Dilara KUŞ (Peyzaj Mimarı), Utku Ali GÜLER (Mimar), Dilara AKÜLKE (Peyzaj Mimarı), Cansu GÜRESER (Mimar / Peyzaj Mimarı), Ayşen TABAK OFLAZ (Mimar / Peyzaj Mimarı)
			TURGAY (TÜRKAY) ATEŞ GENÇ PEYZAJ MİMARI ÖDÜLÜ			Mehmet Cemil AKTAŞ
			ONUR ÖDÜLÜ			Prof. Dr. Ümit ERDEM
			MESLEĞE KATKI ÖDÜLÜ		-	
			İLETİŞİM ÖDÜLÜ		-	
	İĞİ ÖDÜLLERİ		UYGULANMIŞ PROJE	Ressam - Heykeltıraş Mehmet HACIFETTAHOĞLU, Peyzaj Yüksek Mimarı	İSTANBUL SU MEDENİYETLERİ MÜZESİ: TERKOS SU TEKNOLOJİLERİ TANITIM MERKEZİ / ÇATALCA – İSTANBUL	Ceyda ÖZBİLEN (Peyzaj Y. Mimarı), Selin ETKİNÖZ TUNÇER (Peyzaj Mimarı), Elif ÇELİK TANGÖR (Y. Mimar), Esin GÜMÜŞ (Y. Mimar), Eylem YILMAZ (Y. Mimar), Deniz ASLAN (Y. Mimar)
					KEMERLİFE XXI / İSTANBUL	Ceyda ÖZBİLEN (Peyzaj Y. Mimarı), Selin ETKİNÖZ TUNÇER (Peyzaj Mimarı), Aslı ÇALIKOĞLU (Y. Mimar), Gürbey HIZ (Y. Mimar), Ceren HANCIOĞLU (Y. Mimar), Deniz ASLAN (Y. Mimar)
					MANAVGAT IRMAK KENARI ÇEVRE DÜZENLENMESİ	Ezgi Öz (Peyzaj Mimarı), Duygu BAĞDAT (Peyzaj Y. Mimarı), Sibel DARALI (Peyzaj Mimarı),
					PEYNİRCİOĞLU DERESİ VE ÇEVRESİ REKREASYON ALANI 'HALK PARK` / İZMİR	Müge Deniz BAL (Peyzaj Y. Mimarı), Volkan BARBOROS (Peyzaj Mimarı), Hazal BOZKURT (Peyzaj Mimarı), Hüseyin ÖZTÜRK(Peyzaj Mimarı),
					GEMEREK – SİVAS – SIZIR ŞELALESİ DOĞA PARKI PEYZAJ TASARIM PROJESİ	Meltem ERDEM KAYA (Doç. Dr. , Peyzaj Y. Mimarı, Hasan Serdar KAYA (Öğr. Gör. Dr., Yüksek Şehir Plancısı), Safiye Elif SERDAR (Peyzaj Mimarı)

Çizelge C.1 (devamı) : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

01.08.2017	9. ULUSAL PEYZAJ MİMARLIĞ ÖDÜLLERİ	http://www.peyzaj.org.tr/genel/biz den_detay.php?kod=7969	UYGULANMAMIŞ PROJE	Nurgül GÜRSOY, Yüksek Şehir Plancısı Can KUBİN, Prof. Dr. Sibel MANSUROĞLU, Yrd. Doç. Dr. Oktan NALBANTOĞLU, Dr. Ayşegül ORUÇKAPTAN, Yüksek Mimar Aslı ÖZBAY	TUZLA KAMİL ABDÜŞ GÖLÜ VE ÇEVRESİ PEYZAJ PROJESİ / TUZLA – İSTANBUL	Proje Ekibi: Hayriye EŞBAH TUNÇAY (Prof. Dr., Peyzaj Mimarı), Ebru ERBAŞ GÜRLER (Yrd. Doç. Dr., Peyzaj Mimarı), N. Tuğçe ONUK MADANOĞLU (Peyzaj Mimarı), Yardımcı Ekip: Burcu ALTUN, N. Yalın ÖCAL, Damla DERMAN, Tutku KUTLUTAN, Duygu GÖKÇE, Emine ÇOBAN, Gülce KANTÜRER, Cansu ALMALI, Zeynep SARIMUSTAFA, Meliz AKYOL, İzel BEŞİKÇİ,
			ANALİZ VE PLANLAMA ÖDÜLÜ		Bu ödül dalında iletilen projelere ödül verilmemiştir.	
			KENT SİMGESİ "LANDMARK" ÖDÜLÜ		Bu ödül dalında iletilen projelere ödül verilmemiştir.	
			İLETİŞİM ÖDÜLÜ			Yazılı Basın Ödülü; Birgün Gazetesi İnternet Gazeteciliği ; Diken Haber Portalı Muhabiri Rıfat DOĞAN TV Programı; Fox TV Çalar Saat Programı Suncusu İsmail KÜÇÜKKAYA Radyo Programı; Açık Radyo`da yayınlanan Açık Yeşil Programı Sunucuları Ömer Madra ve Ümit Şahin
			MESLEĞE KATKI ÖDÜLÜ			Dr. Deniz ASLAN
			YÜKSEL ÖZTAN GENÇ PEYZAJ MİMARI ÖDÜLÜ			Enise Burcu DERİNBOĞAZ Barış
			ONUR ÖDÜLÜ			EKMEKÇİ Prof. Dr. Günel AKDOĞAN (TMMOB Peyzaj Mimarları Odası 12. Dönem Yönetim Kurulu tarafından belirlenmiştir)
			UYGULANMIŞ PROJE		Bayındır Kani Bey Parkı	İzmir Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Dairesi Başkanlığı Planlama Proje Şube Müdürlüğü Müge Deniz BAL (Şube Müdürü Y.Peyzaj Mimarı) Hazal Bozkurt(Peyzaj Mimarı) Hüseyin ÖZTÜRK(Peyzaj Mimarı) Volkan BARBAROS(Peyzaj Mimarı)
					Kordon Boyu Çevre Düzenleme ve Kentsel Tasarım Atölyesi	Oktan Nalbantoğlu (Peyzaj Y.Mimarı ve Kentsel Tasarım Uzmanı) Tuğba AKYOL(Peyzaj Mimarı), Beyazıt Oğuz AYOĞLU(Peyzaj Y.Mimarı), Gamze ÇEVİK(Peyzaj Mimarı), Sevgi ÇALI(Peyzaj Mimarı), Mehmet ÇIKRIK(Peyzaj Mimarı), Burçak ERKMEN(Peyzaj Mimarı), Okan CAN(Şehir ve Bölge Plancısı), Abdullah AKGÜNDÜZ (Bilgisayar Grafikeri), Mehmet
					Kılıçözü Deresi Rekreasyon Alanı	KOYAŞ(Bilgisayar Grafikeri) DDS Dalokay Tasarım Atölyesi

Çizelge C.1 (devamı) : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

13.05.2016	8. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri	http://www.peyzajmimoda.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=7333&tipi=2&sube=0	UYGULANMAMIŞ PROJE	Peyzaj Y. Mimarı Suat DURMUŞ, Peyzaj Y. Mimarı Aygen KANCI, Dr. Ayşegül ORUÇKAPTAN, Dr. S. Ayşegül TOKOL, Prof. Dr. Mehmet TUNCER, Prof. Dr Bahar TÜRKYILMAZ TAHTA, Doç. Dr. Tahsin YILMAZ	Kadıköy Meydanı ve Çevresi Kentsel Tasarım Projesi	Oktan Nalbantoğlu (Peyzaj Y.Mimarı Ve Kentsel Tasarım Uzmanı) Proje Ekibi: Tuğba AKYOL (Peyzaj Mimarı), Alper Tüfekçioğlu (Peyzaj Y.Mimarı), Gamze Çevik(Peyzaj Mimarı), Mehmet Cemil Aktaş (Peyzaj Mimarı), Şenay Şaşko(Peyzaj Mimarı), Süleyman Can Çinkılıç (Peyzaj Mimarı), Dilek Topçu (Peyzaj Teknikeri
					Kayapınar Belediyesi Kent Meydanı ve Çevre Düzenlemesi	Murat Memlük(Mdesing) Proje Ekibi: Dilşe Memlük, Mehmet Çıkrık, Seda Özçelik, Sevgi Çalı, Ebru Dehmen, Okan Mutlu Akpınar, Ali Sinan Mimarlık
					Kent Meydanı Ve Çevresi Düzenlemesi ``Yeşil`` Kentsel Tasarım Proje Yarışması	Oktan Nalbantoğlu (ON Tasarım) Proje Ekibi: Tuğba Akyol(Peyzaj Mimarı), Ufuk Ertem(Mimar), Alper Tüfekçioğlu(Kentsel Tasarım Ve Peyzaj Yüksek Mimarı), Burçak Erkmen(Kentsel Tasarım Peyzaj Mimarı), Koray Kalay(Kentsel Tasarım Peyzaj Mimarı), Burcu Ayan Sonkur(Peyzaj Mimarı), Mehmet Cemil Aktaş (Peyzaj Mimarı), Kemal Elbeyli(Kentsel Tasarım Peyzaj Mimarı), Çağlar Burak Yayla(Peyzaj Mimarı), Serap Ketboğa(Şehir Plancısı), Esat Can Meker(Endüstriyel Ürünleri Tasarımcısı Ve 3 Boyutlu Modelleme Uzmanı), Duygu Perçin (Peyzaj Mimarı), Hande Gündel(Peyzaj Mimarlığı Öğrenci)
			ANALİZ VE PLANLAMA		Tuzla Kamil Abdüş Lagünü ve Yakın Çevresi	Prof.Dr. Hayriye Eşbah Tunçay(İtü), Yrd.Doç.Dr.Ebru Erbaş Gürler(İtü), Peyzaj Yük.Mimarı Nazife Tuğçe Onuk(İtü) Yardımcı Ekip:Burcu Altun, N.Yalın Öcal, Damla Derman, Tutku Kutlutan, Duygu Gökçe, Emine Çoban, Gülce Kantürer, Cansu Almalı, Zeynep Sarımustafa, Meliz Akyol, İzel Beşikçi, İrem Çiçek Mimari Ekip:Batu Kepekçioğlu, Volkan Taşkın Hidrolojik Modelleme Ekibi: Prof.Dr.Sedat Kabdaşlı(İtü İnşaat Müh.) Danışman:Yrd.Doç.Ekrem Karpuzcu(İtü Çevre Müh.)

Çizelge C.1 (devamı) : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

			ANALİZ VE PLANLAMA		Libya-Darnah Town Infrastructure Project Landscape Development Plan	Ankara Ziraat Tarım ve Teknoloji Yatırımları A.Ş. Ankara Üniversitesi Teknoloj Gelştirme Bölgesi Proje Ekibi: Prof.Dr Şükran Şahin (Peyzaj Mimarı), Prof.Dr.Halim Perçin(Peyzaj Mimarı), Assist.Prof.Dr Ekrem Kurum (Peyzaj Mimarı), Prof.Dr.Oğuz Yılmaz(Peyzaj Mimarı), Pelin Ceyda Çoşkun (Peyzaj Mimarı), Duygu Doğan (Peyzaj Mimarı), Şirin Özgür(Peyzaj Mimarı), Ress. Assist Volkan Müftüoğlu
					Eskişehir İli Atık İstasyonları İçin Uygun Yer Seçimi Çalışması	Balca Ağaçsapan (Çevre Mühendisi), Doç.Dr.Saye Nihan Çabuk(Peyzaj Mimarı)
			"KENT SİMGESİ "LANDMARK" ÖDÜLÜ"		Ankara Güvenpark	
			"İLETİŞİM ÖDÜLÜ"			Güven İslamoğlu
			"ONUR ÖDÜLÜ"			Prof. Dr. Ahmet Cengiz Yıldızcı
13.Haz.15	7. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Kamusal Yapı Çevreleri	https://www.arkitera.com/haber/7-ulusal-peyzaj-mimarligi-odulleri-sahiplerini-buldu/	UYGULANMIŞ PROJE	Feza ÇAVUŞLAR, Peyzaj Y. Mimarı, Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü, Öner DEMİREL, Prof. Dr., Peyzaj Mimarı, Karadeniz Teknik Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğretim Üyesi, Tanay BİRİŞÇİ, Prof. Dr., Peyzaj Mimarı, Ege Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Bölüm Başkanı, Ayşegül ORUÇKAPTAN, Dr., Peyzaj Mimarı, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Yönetim Kurulu Başkanı, Bahattin ŞAHİN, Mimar, TMMOB Yönetim Kurulu Sayman Üyesi, Tülay TOSUN, Peyzaj Mimarı, TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Antalya Şubesi	Otizmli Çocuklar Eğitim Merkezi	Murat BEKTAŞ, Özge GÖKMEN
					Denizli İli Çal İlçesi Belediye Meydanı Peyzaj Tasarım Projesi	Tolga AYDAR, Gökmen URGAN, Ayşe ŞEN
			UYGULANMAMIŞ PROJE ÖDÜLÜ		Afyonkarahisar Cumhuriyet Meydanı	Gizem KARABAY, Okan CAN
					T.C. Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı Hizmet Binası	Selami DEMİRALP
			ANALİZ VE PLANLAMA		Konya İli, Bozkır-Seydişehir-Ahırlı-Yalıhüyük İlçeleri ve Suğla Gölü Mevkii Peyzaj Yönetimi, Koruma ve Planlama Projesi	Osman UZUN
					Uludağ 1. ve 2. Gelişim Bölgeleri, Peyzaj Planlama ve Kentsel Tasarım Projesi	Selami DEMİRALP
					Kurbağalıdere Vadisi Fikir Projesi Yarışması	Oktan NALBANTOĞLU
					Uludağ Milli Parkı Günübirlik Alanları 1/5000 ve 1/1000 Ölçekli İmar Planlarına Altlık teşkil eden peyzaj envanter ve analizi çalışması	Ankara Üniversitesi – Anadolu Üniversitesi
			KENT SİMGESİ “LANDMARK”		Taksim Gezi Parkı	
			İLETİŞİM ÖDÜLÜ			İrfan Değirmenci (Kanal D – Günaydın programı sunusu)
			ONUR ÖDÜLÜ			Prof.Dr. Yalçın Memlük (Emekli Öğretim Üyesi)

Çizelge C.1 (devamı) : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

13.05.2014	6. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Odülleri	http://www.peyzaj.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=6379	UYGULANMIŞ PROJE DALI ÖDÜLÜ	Sn. Prof. Dr. Yalçın MEMLÜK, Sn. Prof. Dr. Oğuz YILMAZ, Sn. Ali ULUSOY, Sn. Kemal ÖZGÜR ve Sn. Necati UYAR	Keypark, İş ve Yaşam Merkezi Projesi	Selami DEMİRALP, Peyzaj Mimarı Proje Ekibi: Selami DEMİRALP Can PERÇİNLER Alican Turgay SEZER Gizem ERDEĞER
					Üzümlü Kentsel Tasarım Projesi	Ayça KESKİN, Peyzaj Mimarı Proje Ekibi : Ayça KESKİN Fatma Betül KARAKAYA Merve BİRGÖREN Leman ELVERİŞLİ
					Tarihi İnkaya Kentsel Sit Alanı, Köy için Yerleşim Alanı ve Ticaret Merkezi	Prof. Dr. Halim Perçin, Peyzaj Mimarı Proje Ekibi: Prof. Dr. Halim PERÇİN Yard. Doç. Dr. Ekrem KURUM Prof. Dr. Şükran ŞAHİN Prof. Dr. Alper ÇABUK Elif NAMAL Yard. Doç. Dr. Saye NİHAN ÇABUK
			Proje Dalı		İpek Rezidansları	Oktan NALBANTOĞLU, Peyzaj Mimarı Proje Ekibi: Oktan NALBANTOĞLU Alper TÜFEKÇİOĞLU Burcu TÜRKMEN Özge GÖKMEN Koray KALAY Cemil OKUMUŞ Serkan ÖDEMİŞ
13.May.13	5. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri	https://www.arkitera.com/haber/5-ulusal-peyzaj-mimarligi-odulleri-sahiplerini-buldu/	Uygulanmış Proje	Turgay Ateş,Selami Demiralp, Yeşim Hatırlı, Nedim Kemer ve Ayşegül Oruçkaptan	Ispalar Evi Peyzaj Projesi, 2006-2008	Aslıhan Özaslan Proje Ekibi: Aslıhan Özaslan, Hamdi Dostoğlu, Serhat Yavuz, Ece Astekin Şahin
					Smyrna Park Evleri, 2011-2013	Barış Ekmekçi, Münire Sağat
			Proje Dalı		Mesa Çamlıpark Evleri Peyzaj Projesi	Sunay Erdem, Günay Erdem Yardımcı Ekip: Serpil Öztekin Erdem, Aslı Tulay Erdem, Kaan Tuna, Salaheddin Alsadaka, Shathra Alazzawi, Mahmut İşçi, Ajda Zaim, Oktay Kara, Özge Evirgen, Ceren Tomruk, Ada Erdem, Z. Atilla Erdem, Ateş Tuna, Mehmet Emin Daş, Müge Yılmaz, Onur Çelik, Yaser Can
			Onur Ödülü			Nermin Tirben

Çizelge C.1 (devamı) : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

12.05.2012	4. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri "Korunan Alanlar"	http://www.peyzajmimoda.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=5114	UYGULANMIŞ PROJE	Prof.Dr. Faruk ALTUNKASA, Çukurova Ün. Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğ.Üyesi ,Yard. Doç.	Ahlat Selçuklu Meydan Mezarlığı 2010 - 2011	Dr. Oktan NALBANTOĞLU , Peyzaj Y.Mimarı Tuğba AKYOL, Peyzaj Mimarı Alper TÜFEKÇİOĞLU, Peyzaj Y.Mimarı Oğuz AYOĞLU, Peyzaj Mimarı Bekir KAPLAN, Peyzaj Mimarı Mehmet ÇIKRIK, Peyzaj Mimarı Sevgi ÇALI, Peyzaj Mimarı Gamze SALİHOĞLU, Peyzaj Mimarı
			PROJE DALI		Edirne Belediyesi Selimiye Cami ve Çevresi Ulusal Kentsel Tasarım Projesi" 2010	Ümit Tarık YAŞAR, Peyzaj Mimarı Bilge KALFA Nilüfer ÇALIŞKAN Onur Kemal KÖSEDAĞ Sedvan TEBER
					"Orhangazi Meydanı ve Çevresi Kentsel Tasarım Proje Yarışması" 2012	Dr.Oktan NALBANTOĞLU, Peyzaj Y.Mimarı Ufuk ERTEM, Mimar Tuğba AKYOL, Peyzaj Mimarı Alper TÜFEKÇİOĞLU, Peyzaj Y.Mimarı Koray KALAY , Peyzaj Mimarı Sevgi ÇALI, Peyzaj Mimarı Gizem KARABAY , Peyzaj Mimarı Gözde ÜNVER , Peyzaj Mimarı Esat Can MEKER , Endüstri Ürünleri Tasarımcısı
					Cacabey Meydanı ve Yakın Çevresi Kentsel Tasarım Peyzaj Projesi" 2009	Murat BEKTAŞ, Peyzaj Mimarı Onat ÖKTEM
					Tarihi Bursa Surları, Tophane Yamaçları ve Yakın Çevresi Projesi" 2012	Selami DEMİRALP, Peyzaj Mimarı Nihan ÖZDEVER , Peyzaj Mimarı Can PERÇİNLER Alican Turgay SENCER
					"Bursa Orhangazi Meydanı ve Çevresi Kentsel Tasarım Projesi" 2012	Bahar BAŞER, Peyzaj Mimarı Barış KALYONCU, Peyzaj Mimarı Ferdi İNANLI, Peyzaj Mimarı
			ONUR ÖDÜLÜ			Ekrem GÜRENLİ
13.05.2011	3. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri "Su ve Kıyı"	http://www.peyzajmimoda.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=4597	Uygulama Dalı Ödülleri	Nuray BAYRAKTAR, Yard.Doç. Dr., Mimar Alper ÇABUK, Prof. Dr., Peyzaj Mimarı Hayriye EŞBAH, Doç. Dr. Peyzaj Mimarı	~~ÖDÜL ŞARTNAMESİ`nin 3.1. Maddesi" Son on yıl içerisinde uygulanmış ve bitmiş, proje yöneticisinin Oda'ya kayıtlı Peyzaj Mimarı olması koşuluyla proje mimar(lar)ına~~	
			Proje Dalı Ödülleri		İzmit Sahili Peyzaj ve Kentsel Projesi,	Selami DEMİRALP
			Onur Ödülü		Prof. Dr. Türker ALTAN	
13.05.2010	Peyzaj Mimarlığı Kent Parkları"	http://www.peyzajmimoda.org.tr/genel/bizden_detay.php?kod=4597	PROJE DALI		Lara Kent Parkı Projesi	Selami DEMİRALP
					Bilecik Hamsu Vadisi Kent Parkı Projesi	Oktan NALBANTOĞLU
					Aksaray Kılıçaslan Parkı Projesi	Selami DEMİRALP

Çizelge C.1 (devamı) : Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri Ödül Alan Projelerin Listesi

[illegible]	2. Ulusal Pey Ödülleri "Ke	cnet/bizden_deta y.php?kod=3984 &tipi=2&sube=0	Uygulanmış Proje Dalı	Dr. Peyzaj Mimarı Kemal ÖZGÜR, Peyzaj Mimarı Tarık ŞENGÜL, Doç. Dr., Şehir Plancısı Nermin TİRBEN,	Eskişehir Kent Parkı Proje ve Uygulaması	Belemir DALOKAY (Dalokay Tasarım Atölyesi adına)
					Seka Park Endüstriyel Dönüşüm Parkı Projesi	Oktan NALBANTOĞLU, Halis SAYGI, Talha KÖS
			Onur Ödülü		Prof. Dr. Halim PERÇİN	
13.05.2009	1. Ulusal Peyzaj Mimarlığı Ödülleri "Yaya Alanları ve Meydanlar"	https://www.academia.edu/10960902/Ulusal_Peyzaj_Mimarlığı_Ödülleri_2009_2013	PROJE DALI	Gaye ÇULCUOGLU, Dr. Bilkent Üni. Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Kentsel Tasarım ve Peyzaj Mimarisi Bölüm Başkanı Yalçın MEMLÜK, Prof. Dr. Ankara Üni. Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü Öğretim Üyesi Ayşegül ORUÇKAPTAN, Dr. TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Yönetim Kurulu Başkanı Halim PERÇiN, Prof.	Newport Meydanı Uluslararası Fikir Projesi - 2006	Sunay ERDEM
			Uygulanmış Proje Dalı		Aksaray Kent Meydanı,Çevre Düzenleme ve Kentsel Tasarım Projesi	Selami DEMİRALP Burak ÖZDÖVER, Mimar Levent AKSARAY, İnşaat Mühendisi Kemal GÜRAVŞAR, Elektrik Mühendisi Kuddusi ŞİMŞEK, Makine Mühendisi Sinan MANTI, Sulama
					Kadriye Belediyesi Yaya Yolu veMeydan Tasarım Projesi	Tülay TOSUN
			Oda Özel Ödülü		Halil Sönmez	
			Mesleğe Katkı Ödülü		Prof. Dr. Ahmet Cengiz Yıldızcı	

EK D : Kanun ve yönetmelikler.

Çizelge D.1: TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Mevzuatlar ve T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete'de Yayınlanan Kanun ve Yönetmelikler.

Belge Tarihi	Yıl	Belge Türü	Belge Adı	Belge referansı
16.06.1905	1905	Uluslarası Sözleşme	Özellikle Su Kuşları Yaşama Ortamı Olarak Uluslararası Öneme Sahip Sulak Alanlar Hakkında Sözleşme (Ramsar Sözleşmesi)	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
28.04.1926	1926	Kanun	831 SULAR HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=124
25.06.1927	1927	Kanun	BOZCAADA VE İMROZ KAZALARININ MAHALLİ İDARESİ HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=11
1.09.1930	1930	Kanun	1580 sayılı Belediye Kanunu	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=1
21.06.1934	1934	Kanun	2510 SAYILI İSKAN KANUNUKanun no : 2510	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=49
4.07.1939	1939	Kanun	3653 YALOVA TERMAL KAPLICALARININ İDARESİ VE İŞLETMESİ HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=5
23.06.1945	1945	Kanun	İLLER BANKASI KANUNUKanun no : 4759	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=108
18.06.1949	1949	Kanun	5442 İL İDARESİ KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=15
1.04.1950	1950	Kanun	5659 ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ MÜDÜRLÜĞÜ KURULUŞ KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=109
25.12.1953	1953	Kanun	6200 SAYILI DEVLET SU İŞLERİ UMUM MÜDÜRLÜĞÜ TEŞKİLAT VE VAZİFELERİ HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=110
8.09.1956	1956	Kanun	6831 ORMAN KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=127
16.12.1960	1960	Kanun	YER ALTI SULARI HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=123
20.07.1966	1966	Kanun	775 SAYILI GECEKONDU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=47
29.04.1969	1969	Kanun	1164 SAYILI ARSA OFİSİ KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=48
	1972	Uluslarası Sözleşme	UNESCO Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme	https://teftis.ktb.gov.tr/TR-263665/dunya-kulturel-ve-dogal-mirasin-korunmasi-sozlesmesi.html
23.09.1980	1980	Kanun	ATATÜRK'ÜN DOĞUMUNUN 100 ÜNCÜ YILININ KUTLANMASI VE "ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ KURULMASI" HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=105
21.07.1983	1983	Kanun	2863 KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=3
11.08.1983	1983	Kanun	ÇEVRE KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=125
11.08.1983	1983	Kanun	2873 MİLLİ PARKLAR KANUNUKanun no : 2873	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=4
22.11.1983	1983	Kanun	2960 SAYILI BOĞAZİÇİ KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=50
23.05.1984	1984	Kanun	2560 SAYILI İSKİ KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=106
8.03.1984	1984	Kanun	2981 İMAR AFFI KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=51
17.03.1984	1984	Kanun	2985 SAYILI TOPLU KONUT KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=52
16.12.1984	1984	Yönetmelik	Tarihi ve Bedii Değeri Olan Taşınmaz Malların Kiraya verilmesi Hakkında Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
9.01.1984	1984	Uluslarası Sözleşme	Avrupa`nın Yaban Hayatı ve Doğal Yaşama Ortamlarının Korunması Sözleşmesi (Bern Sözleşmesi)	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
9.05.1985	1985	Kanun	3194 SAYILI İMAR KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=53
12.12.1986	1986	Yönetmelik	Milli Parklar Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
17.04.1987	1987	Kanun	3348 ULAŞTIRMA BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=107
20.05.1987	1987	Kanun	442/3367 SAYILI KÖY KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=10
17.04.1990	1990	Kanun	3621/3830 SAYILI KIYI KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=54

Çizelge D.1 (devamı) : TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Mevzuatlar ve T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete'de Yayınlanan Kanun ve Yönetmelikler.

3.08.1990	1990	Yönetmelik	Kıyı Kanununun Uygulanmasına Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
13.06.1994	1994	Kanun	3998 MEZARLIKLARIN KORUNMASI HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=126
27.11.1994	1994	Kanun	4046 ÖZELLEŞTİRME KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=90
1.08.1994	1994	Yönetmelik	Arsa Ofisi Kanunu Uygulama Yönetmenliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
25.06.1995	1995	Yönetmelik	Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
15.05.1997	1997	Yönetmelik	Karayolları Kenarında Yapılacak ve Açılacak Tesisler Hakkında Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
2.09.1997	1997	Yönetmelik	Afet Bölgelerinde Yapılacak Yapılar Hakkında Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
16.11.1997	1997	Yönetmelik	Fikir ve Sanat Eserlerinin İşaretlenmesine İlişkin Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
23.02.1998	1998	Yönetmelik	Ağaçlandırma Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
29.08.1999	1999	Yönetmelik	DOĞAL AFETLERE KARŞI ALINACAK ÖNLEMLER VE DOĞAL AFETLER NEDENİYLE DOĞAN ZARARLARIN GİDERİLMESİ İÇİN YAPILACAK DÜZENLEMELER HAKKINDA YETKİ KANUNU	https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc083/kanuntbmmc083/kanuntbmmc08304452.pdf
30.12.1999	1999	Yönetmelik	Açılması İzne Bağlı Yerlere Uygulanacak İşlemler Hakkında Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
	1999	Kanun	3030 Sayılı Kanun	https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/18453.pdf
20.02.2000	2000	Kanun	4533 GELİBOLU YARIMADASI TARİHİ MİLLİ PARKI KANUNUKanun no : 4533	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=6
29.02.2000	2000	Yönetmelik	Belediye Arsaları Üzerinde Toplu Konut ve Kentsel Çevre Üretimi ve Kredilendirilmesine Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
6.07.2000	2000	Yönetmelik	Turizm Tesisleri Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
4.11.2000	2000	Yönetmelik	Çevre Düzeni Planlarının Yapılması Esaslarına Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
	2000	Uluslarası Sözleşme	Avrupa Peyzaj Sözleşmesi	https://www.tarimorman.gov.tr/DKMP/Belgeler/MEVZUAT/Uluslararası%20Sözleşmeler/6%20AVRUPA%20PEYZAJ%20SÖZLEŞMESİ.pdf
18.07.2001	2001	Kanun	4706 TURİZMİ TEŞVİK - HAZİNEYE AİT TAŞINMAZ MALLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ HK. KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=8
18.07.2001	2001	Kanun	4706 HAZİNEYE AİT TAŞINMAZ MALLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ HK. KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=7
17.03.2001	2001	Yönetmelik	Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
28.06.2001	2001	Yönetmelik	Konut Koordinasyon Kurulunun Çalışma Esas ve Usulleri Hakkında Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
30.06.2001	2001	Yönetmelik	Plansız Alanlar İmar Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
25.07.2001	2001	Yönetmelik	Kaplıcalar Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
26.12.2001	2001	Yönetmelik	Gelibolu Yarımadası Tarihi Milli Parkındaki Yapıların Denetimi ve Yıkılması ile İzin ve İrtifak Hakkı Uygulamaları Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
22.01.2002	2002	Kanun	KAMU İHALE KANUNU (1)	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=91
22.01.2002	2002	Kanun	KAMU İHALE SÖZLEŞMELERİ KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=92
5.01.2002	2002	Yönetmelik	Çevre Denetimi Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
18.04.2002	2002	Yönetmelik	Toplu Konut İdaresi Kaynaklarının Kullanım Şekline İlişkin Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
25.06.2002	2002	Yönetmelik	Arsa Ofisi Genel Müdürlüğü Taşınmaz Mal İktisabı, Satışı, Kiraya verilmesi, Devri, İntikali, Trampa ve İrtifak Hakkı Tesisine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
25.06.2002	2002	Yönetmelik	Arsa Ofisi Kanununun 11 İnci Maddesinin Uygulanması Hakkında Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php

Çizelge D.1 (devamı) : TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Mevzuatlar ve T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete'de Yayınlanan Kanun ve Yönetmelikler.

24.08.2002	2002	Yönetmelik	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Bütçesinde Yer Alan Mahalli İdarelere Yapılacak Yardımlar Ödeneğinin Kullanım Esaslarına Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
24.08.2002	2002	Yönetmelik	Belediyelere Yapılacak Yardımlara Dair Uygulama Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
24.12.2002	2002	Yönetmelik	Mimarlık, Peyzaj Mimarlığı, Mühendislik, Kentsel Tasarım Projeleri, Şehir ve Bölge Planlama ve Güzel Sanat Eserleri Yarışmaları Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
10.06.2003	2003	Kanun	Avrupa Peyzaj Sözleşmesinin Onaylanmasını Uygun Bulunduğuna Dair Kanun	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=159
17.06.2003	2003	Kanun	4897 İL İDARESİ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=16
19.07.2003	2003	Kanun	4916 ÇEŞİTLİ KANUNLARDA VE MALİYE BAKANLIĞININ TEŞKİLAT VE GÖREVLER HAKKINDA KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME'DE DEĞŞKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=116
1.08.2003	2003	Kanun	4957 TURİZM VE TEŞVİK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİLK YAPILMASI HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=9
22.11.2003	2003	Kanun	5003 SAYILI KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜNCE YAPILACAK BÖLÜNMÜŞ YOL İNŞAASINDA UYGULANACAK USUL VE ESASLAR HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=120
17.01.2003	2003	Yönetmelik	İhalelere Karşı Yapılacak İdari Başvurulara Ait Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
1.08.2003	2003	Yönetmelik	Mahalli İdareler Uzlaşma Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
11.09.2003	2003	Yönetmelik	Danışmanlık Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
11.09.2003	2003	Yönetmelik	Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
2.10.2003	2003	Yönetmelik	Bayındırlık ve İskÂn ŞÛrası ile Toplu Konut ŞÛrası Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
9.10.2003	2003	Yönetmelik Değişikliği	Ağaçlandırma Yönetmeliğinin Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
3.11.2003	2003	Yönetmelik	Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde ve Turizm Merkezlerinde İmar Planlarının Hazırlanması ve Onaylanmasına İlişkin Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
3.11.2003	2003	Yönetmelik Değişikliği	Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgelerinde ve Turizm Merkezlerinde İmar Planlarının Hazırlanması ve Onaylanmasına İlişkin Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
19.01.2003	2003	Yönetmelik	Yapı, Tesis ve Onarım İşleri İhalelerine Katılma Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
4.03.2004	2004	Kanun	5104 KUZEY ANKARA GİRİŞİ KENTSEL DÖNÜŞÜM PROJESİ KANUNUKanun no : 5104	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=555
10.07.2004	2004	Kanun	5216 SAYILI BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=12
7.12.2004	2004	Kanun	5272 SAYILI BELEDİYE KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=13
3.04.2004	2004	Yönetmelik	Umuma Açık Yerler ve İçkili Yerler ile Resmî veya Özel Öğretim Kurumları Arasındaki Uzaklıkların Belirlenmesine Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
8.06.2004	2004	Yönetmelik	Fikir ve Sanat Eserlerinin Radyo ve Televizyon Yayınlarında Kullanımına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
8.11.2004	2004	Yönetmelik	Yaban Hayatı Koruma ve Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları ile İlgili Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
1.12.2004	2004	Yönetmelik	Doğal Mineralli Sular Hakkında Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
9.12.2004	2004	Yönetmelik	Kaplıcalar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
4.03.2005	2005	Kanun	İL ÖZEL İDARESİ KANUNU	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=14
7.07.2005	2005	Kanun	ÖZÜRLÜLER VE BAZI KANUN VE KANUN HÜKMÜNDE KARARNAMELERDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mevzuat_detay.php?kod=153
17.02.2005	2005	Yönetmelik Değişikliği	Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php

Çizelge D.1 (devamı) : TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Mevzuatlar ve T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete'de Yayınlanan Kanun ve Yönetmelikler.

15.01.2006	2006	Yönetmelik	TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ PEYZAJ MİMARLARI ODASI ANA YÖNETMELİĞİ	https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=9835&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5
21.03.2006	2006	Yönetmelik	TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ PEYZAJ MİMARLARI ODASI SERBEST PEYZAJ MİMARLIK MÜŞAVİRLİK HİZMETLERİ UYGULAMA, MESLEKÎ DENETİM, BÜROLARIN TESCİLİ VE ASGARÎ ÜCRET YÖNETMELİĞİ	https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=10034&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5
23.07.2006	2006	Yönetmelik	KORUMA AMAÇLI İMAR PLANLARININ YAPIMINA İLİŞKİN TEBLİĞ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
9.03.2007	2007	Yönetmelik	TÜRK MÜHENDİS VE MİMAR ODALARI BİRLİĞİ PEYZAJ MİMARLARI ODASI MESLEK İÇİ EĞİTİM, UZMANLIK VE BELGELENDİRME YÖNETMELİĞİ	https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=11178&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5
5.02.2008	2008	Yönetmelik	Yapı Denetimi Uygulama Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
6.06.2008	2008	Yönetmelik	HAVA KALİTESİ DEĞERLENDİRME VE YÖNETİMİ YÖNETMELİĞİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
8.08.2010	2010	Yönetmelik	Tohumluk Kontrolör Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
18.08.2010	2010	Yönetmelik	ORGANİK TARIMIN ESASLARI VE UYGULANMASINA İLİŞKİN YÖNETMELİK	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
27.10.2010	2010	Yönetmelik	ATIKSU ALTYAPI VE EVSEL KATI ATIK BERTARAF TESİSLERİ TARİFELERİNİN BELİRLENMESİNDE UYULACAK USUL VE ESASLARA İLİŞKİN YÖNETMELİK	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
18.10.2011	2011	Yönetmelik	TABİAT VARLIKLARINI KORUMA KOMİSYONLARI KURULUŞ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARINA DAİR YÖNETMELİK	
22.12.2011	2011	Yönetmelik	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK UZMANLIĞI YÖNETMELİĞİ	
23.03.2012	2012	Yönetmelik	Korunan Alanlarda Yapılacak Planlara Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
19.07.2012	2012	Yönetmelik	Korunan Alanların Tespit, Tescil ve Onayına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
5.09.2012	2012	Yönetmelik	ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK ŞÛRASI İLE ÇALIŞMA GRUPLARININ OLUŞUMU VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARINA İLİŞKİN YÖNETMELİK	https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=16571&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5
26.11.2012	2012	Yönetmelik	ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞINDA AFET RİSKİ ALTINDAKİ ALANLARIN DÖNÜŞTÜRÜLMESİ UYGULAMALARINDA SÖZLEŞMELİ PERSONEL ÇALIŞTIRILMASINA DAİR ESASLAR	https://personeldb.csb.gov.tr/6306-sayili-kanun-kapsaminda-alinacak-sozlesmeli-personelin-atama-islemleri-duyuru-439324
7.12.2012	2012	Yönetmelik Değişikliği	Tohumculuk Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
5.03.2013	2013	Yönetmelik	Mesire Yerleri Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
2.05.2013	2013	Yönetmelik	TABİAT VARLIKLARI VE DOĞAL SİT ALANLARI İLE ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGELERİNDE BULUNAN DEVLETİN HÜKÜM VE TASARRUFU ALTINDAKİ YERLERİN İDARESİ HAKKINDA YÖNETMELİK	https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/05/20130502-13.htm
29.05.2013	2013	Yönetmelik	Expo 2016 Antalya Ajansı Mal ve Hizmet Alım-satım ve Yapım İşleri İhale Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
20.07.2013	2013	Yönetmelik	Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
3.08.2013	2013	Yönetmelik	TABİAT VARLIKLARI, DOĞAL SİT ALANLARI VE ÖZEL ÇEVRE KORUMA BÖLGELERİNDE KALAN YAPI YASAKLI TAŞINMAZLARIN HAZİNE TAŞINMAZLARI İLE DEĞİŞTİRİLMESİ HAKKINDA YÖNETMELİK	https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/04/20220429-11.htm
3.10.2013	2013	Yönetmelik	Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
11.02.2014	2014	Yönetmelik	Yüzeysel Sular ve Yeraltı Sularının İzlenmesine Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
4.04.2014	2014	Yönetmelik	Sulak Alanların Korunması Yönetmeliği Mesire Yerleri Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
31.12.2014	2014	Yönetmelik	Süs Bitkileri ve Çoğ. Mater. Üretimi ve Pazarlamasına Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
30.04.2015	2015	Yönetmelik		https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php

Çizelge D.1 (devamı) : TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Mevzuatlar ve T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete'de Yayınlanan Kanun ve Yönetmelikler.

3.11.2015	2015	Yönetmelik	Şehir İçi Yollarda Bisiklet Yolları, Bisiklet İstasyonları ve Bisiklet Park Yerleri Tasarımına ve Yapımına Dair Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
8.06.2018	2018	Yönetmelik	ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İMAR YÖNETMELİĞİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
8.04.2017	2017	Yönetmelik	STRATEJİK ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME YÖNETMELİĞİ	
3.07.2017	2017	Yönetmelik	PLANLI ALANLAR İMAR YÖNETMELİĞİ	https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23722&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5
22.02.2018	2018	Yönetmelik	Otopark Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
20.05.2018	2018	Yönetmelik	İSTANBUL İMAR YÖNETMELİĞİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
27.05.2018	2018	Yönetmelik	BURSA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İMAR YÖNETMELİĞİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
19.10.2018	2018	Yönetmelik	ÇEVRE ETİKETİ YÖNETMELİĞİ	https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=23492&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5
31.10.2018	2018	Yönetmelik	VAKIF KÜLTÜR VARLIKLARININ ONARIMLARI VE RESTORASYONLARI İLE ÇEVRE DÜZENLEMESİNE İLİŞKİN MAL VE HİZMET ALIMLARINA DAİR USUL VE ESASLAR	https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=263&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5
3.06.2021	2021	Yönetmelik	İZMİR BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
1.11.2018	2018	Yönetmelik	GAZİANTEP BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
18.01.2019	2019	Yönetmelik	HAVZA YÖNETİMİ MERKEZ KURULU, HAVZA YÖNETİM HEYETLERİ VE İL SU YÖNETİMİ KOORDİNASYON KURULLARININ TEŞEKKÜLÜ, GÖREVLERİ, ÇALIŞMA USUL VE ESASLARINA DAİR TEBLİĞ	https://www.tarimorman.gov.tr/Duyuru/978/Havza-Yonetimi-Merkez-Kurulu-Havza-Yonetim-Heyetleri-Ve-Il-Su-Yonetimi-Koordinasyon-Kurullarinin-Tesekkulu-Gorevleri-Calisma-Usul-Ve-Esaslari-Tebligi-Yayimlandi
15.03.2022	2022	Yönetmelik	HATAY BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İMAR YÖNETMELİĞİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
5.05.2022	2022	Yönetmelik	VAN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
5.05.2022	2022	Yönetmelik	KAYSERİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
6.07.2019	2019	Yönetmelik	ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI REHBERLİK VE TEFTİŞ BAŞKANLIĞI YÖNETMELİĞİ(1)	https://webdosya.csb.gov.tr/db/teftis/menu/teftis-yonetmelik_20221117014933.pdf
21.07.2020	2020	Yönetmelik	YERÜSTÜ SU KÜTLELERİ İÇİN ÇEVRESEL HEDEFLERİN BELİRLENMESİNE İLİŞKİN TEBLİĞ	https://www.tarimorman.gov.tr/SYGM/Haber/755/Yerustu-Su-Kutleleri-Icin-Cevresel-Hedeflerin-Belirlenmesine-Iliskin-Teblig-Yururluge-Girdi
18.06.2022	2022	Yönetmelik	ERZURUM BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
15.09.2020	2020	Yönetmelik	İMAR PLANI DEĞİŞİKLİĞİNE DAİR DEĞER ARTIŞ PAYI HAKKINDA YÖNETMELİK	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
6.09.2022	2022	Yönetmelik	ADANA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İMAR YÖNETMELİĞİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
14.09.2022	2022	Yönetmelik	Bursa Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliği	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
30.12.2020	2020	Kanun	TÜRKİYE ÇEVRE AJANSININ KURULMASI İLE BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN	https://hukuk.csb.gov.tr/cevre-ajansinin-kurulmasi-ile-bazi-kanunlarda-degisiklik-yapilmasina-dair-kanun-resmi-gazetede-yayimlandi-haber-257676
27.10.2022	2022	Yönetmelik	ANTALYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İMAR YÖNETMELİĞİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php

Çizelge D.1 (devamı) : TMMOB Peyzaj Mimarları Odası Mevzuatlar ve T.C Cumhurbaşkanlığı Resmi Gazete'de Yayınlanan Kanun ve Yönetmelikler.

6.08.2021	2021	Genelge	Su Yönetimi Koordinasyon Kurulu	https://www.tarimorman.gov.tr/SYGM/Haber/1123/Su-Yonetimi-Koordinasyon-Kurulu-Kararlari-Hayata-Geciriliyor
10.11.2022	2022	Yönetmelik	SİVAS BELEDİYESİ İMAR YÖNETMELİĞİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
5.02.2022	2022	Yönetmelik	ENERJİ İLE İLGİLİ ÜRÜNLERİN ÇEVREYE DUYARLI TASARIMINA İLİŞKİN YÖNETMELİK	https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5187&MevzuatTur=21&MevzuatTertip=5
21.05.2022	2022	Yönetmelik	Türkiye Çevre Haftası Yönetmeliği	https://csb.gov.tr/turkiye-cevre-haftasi-genelgesi-bakanlik-faaliyetleri-34121
15.06.2022	2022	Yönetmelik	KORUNMASI GEREKLİ KÜLTÜR VARLIKLARININ ONARIMLARI VE RESTORASYONLARI İLE ÇEVRE DÜZENLEMESİNE İLİŞKİN MAL VE HİZMET ALIMLARINA DAİR USUL VE ESASLAR	https://teftis.ktb.gov.tr/TR-322148/korunmasi-gerekli-kultur-varliklarinin-onarimlari-ve-restorasyonlari-ile-cevre-duzenlemesine-iliskin-mal-ve-hizmet-alimlarina-dair-usul-ve-esaslar-karar-sayisi5738.html
29.07.2022	2022	Yönetmelik Değişikliği	Çevresel Etkı Değerlendırmesı Yönetmelığında Değışıklık Yapılması Hakkında Yönetmelik	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
5.10.2022	2022	Yönetmelik	İMAR KANUNUNUN EK 7 NCİ MADDESİNİN UYGULAMA YÖNETMELİĞİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
1.11.2022	2022	Yönetmelik	ÇEVRE YÖNETİMİ HİZMETLERİ HAKKINDA YÖNETMELİK	https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=39799&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5
30.11.2022	2022	Yönetmelik	ÇEVRESEL GÜRÜLTÜ KONTROL YÖNETMELİĞİ	https://www.peyzaj.org.tr/mevzuat/mesleki_mevzuat.php
31.12.2022	2022	Yönetmelik	ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ YETERLİK BELGESİ TEBLİĞİ	https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=39943&MevzuatTur=9&MevzuatTertip=5
			Paris İklim Anlaşması	https://www.mecliste.org/icerik/4/Paris-iklim-Anlasmasi-Meclis-te-Kabul-Edildi!

ÖZGEÇMİŞ

Ad-Soyad : Çisem DEMİREL KOYUN

ÖĞRENİM DURUMU:

- **Lisans :** 2014, Yeditepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü
- **Yükseklisans :** 2018, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı Peyzaj Mimarlığı Bölümü

MESLEKİ DENEYİM VE ÖDÜLLER:

- 2015-2017 yılları arasında Yeditepe Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde Lisansüstü Bursiyer olarak çalıştı.
- 2017-2018 yılları arasında ITUNOVA bünyesinde GreenCampus projesinde bursiyer olarak çalıştı.
- 2018 yılından itibaren İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü'nde Araştırma Görevlisi olarak çalışmakta.

DOKTORA TEZİNDEN TÜRETİLEN YAYINLAR, SUNUMLAR VE PATENTLER:

- **Demirel Koyun, Ç; Erbaş Gürler, E. (2024). Between Lines and Land,** AZ ITU Journal of Faculty of Architecture. DOI: https://doi.org/10.58278/0.2025.87
- **Demirel, Ç; Erbaş Gürler, E. (2023).** Re-Visiting the Contemporary Landscape Architecture Theory: Actors, Discourses and Practices. ECLAS 2022 Scales of Change, 12-14, September, Ljubljana, Slovenia. ISBN 978-961-6379-81-6